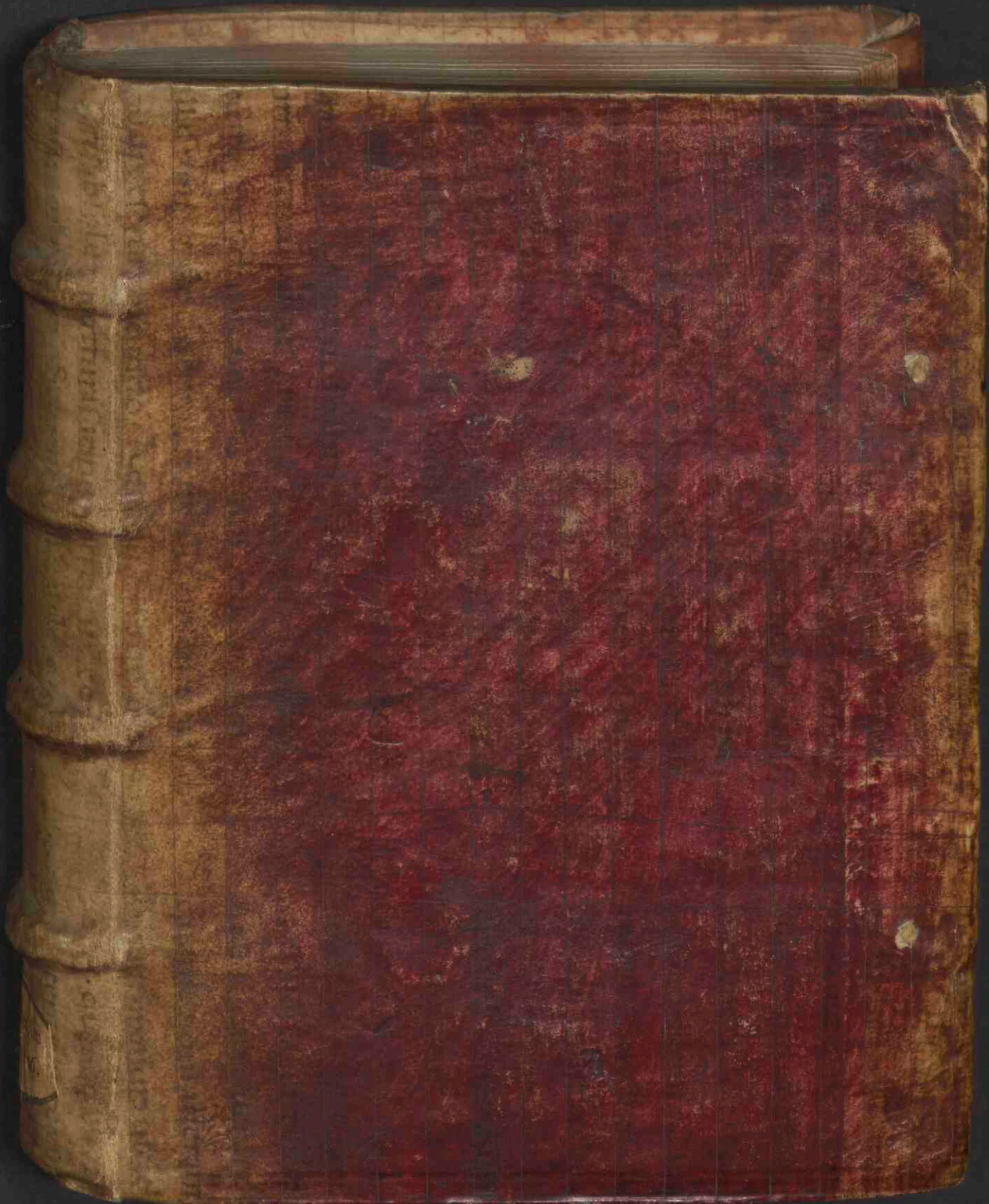

Chronicon Hierosolymitanum, id est, De bello sacro historia, exposita libris XII & nunc primu?m in lucem edita

<https://hdl.handle.net/1874/422362>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

Historia Gentium
Quarto n°. 226.

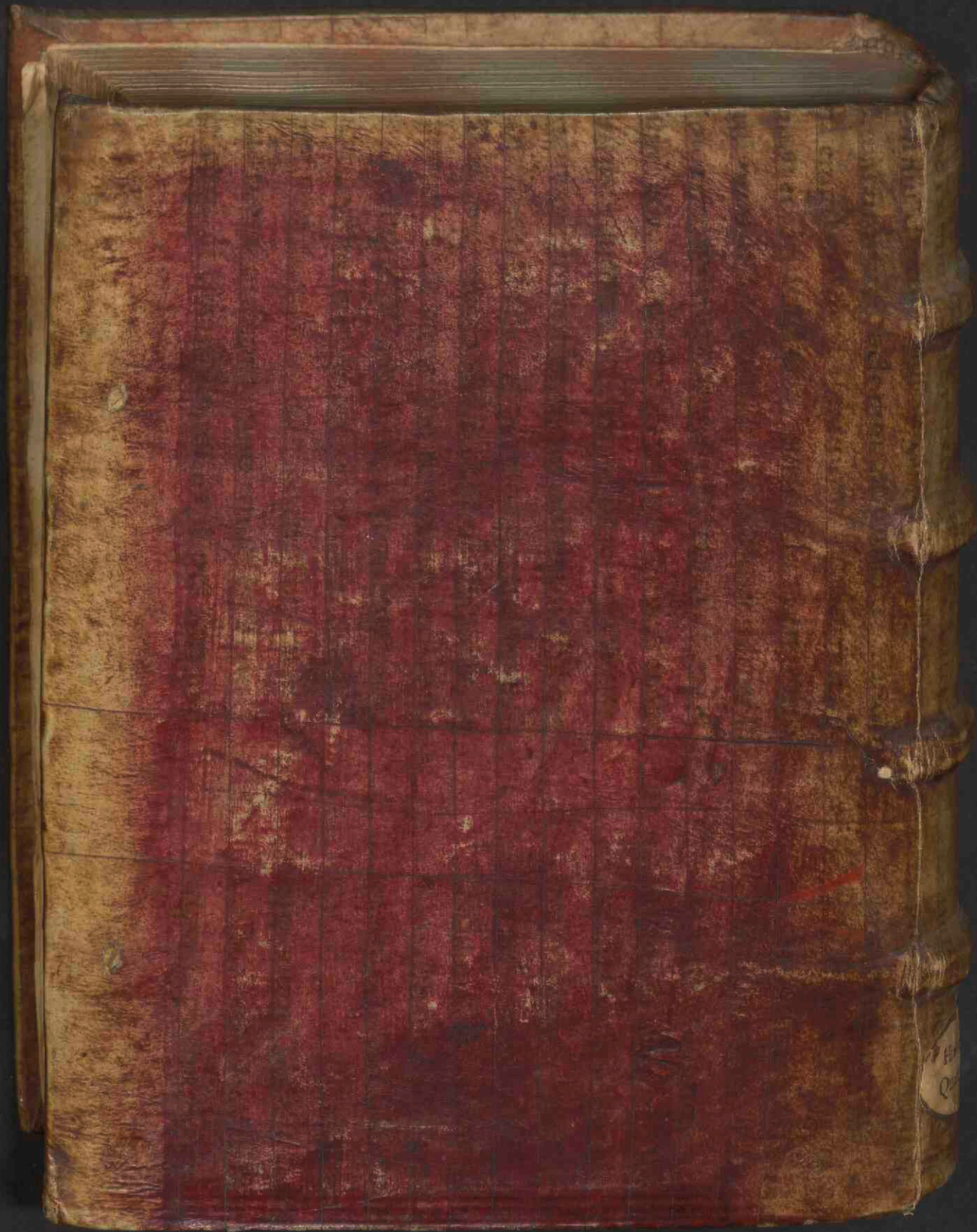

De libello facto
procuratore

32.

f.

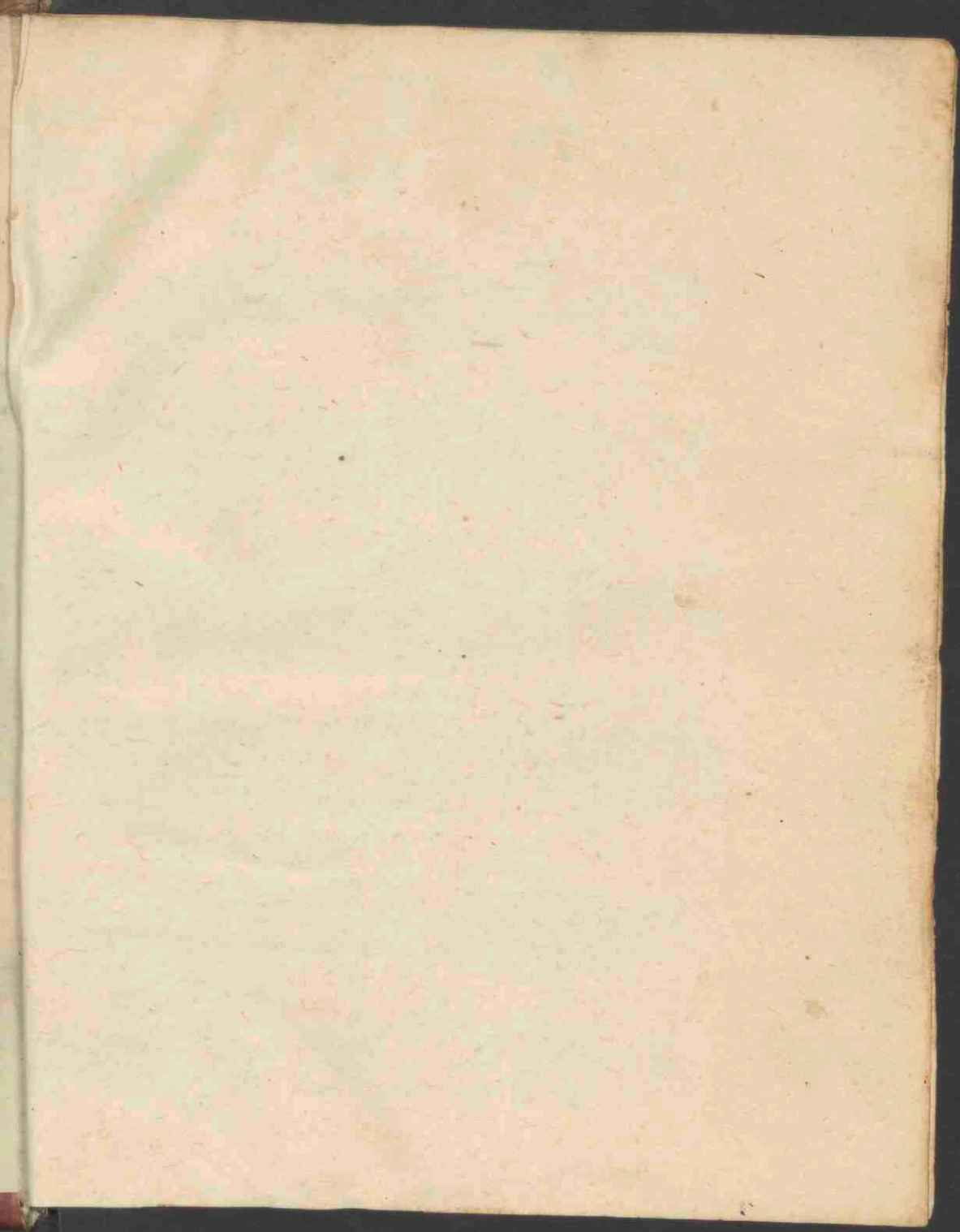

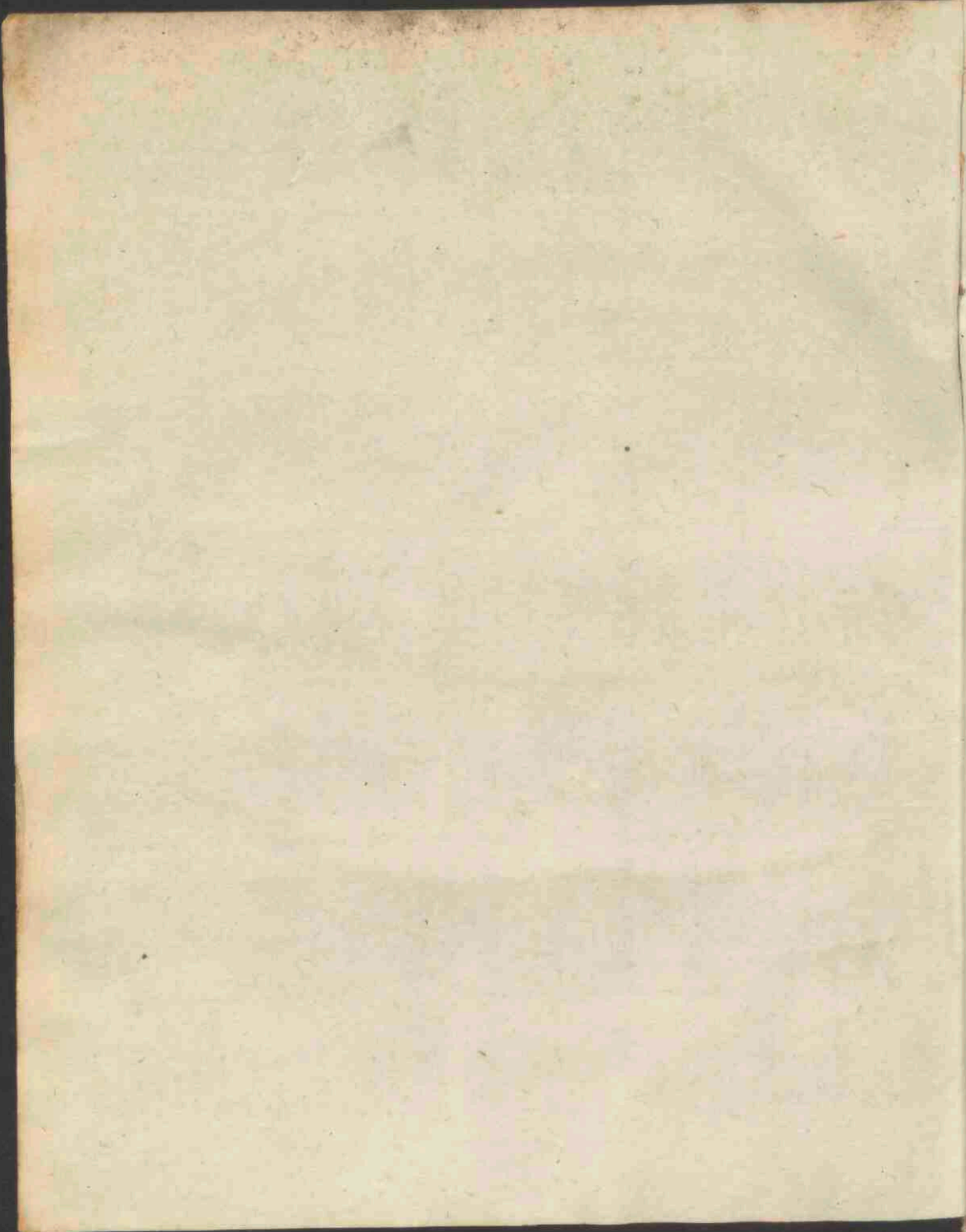

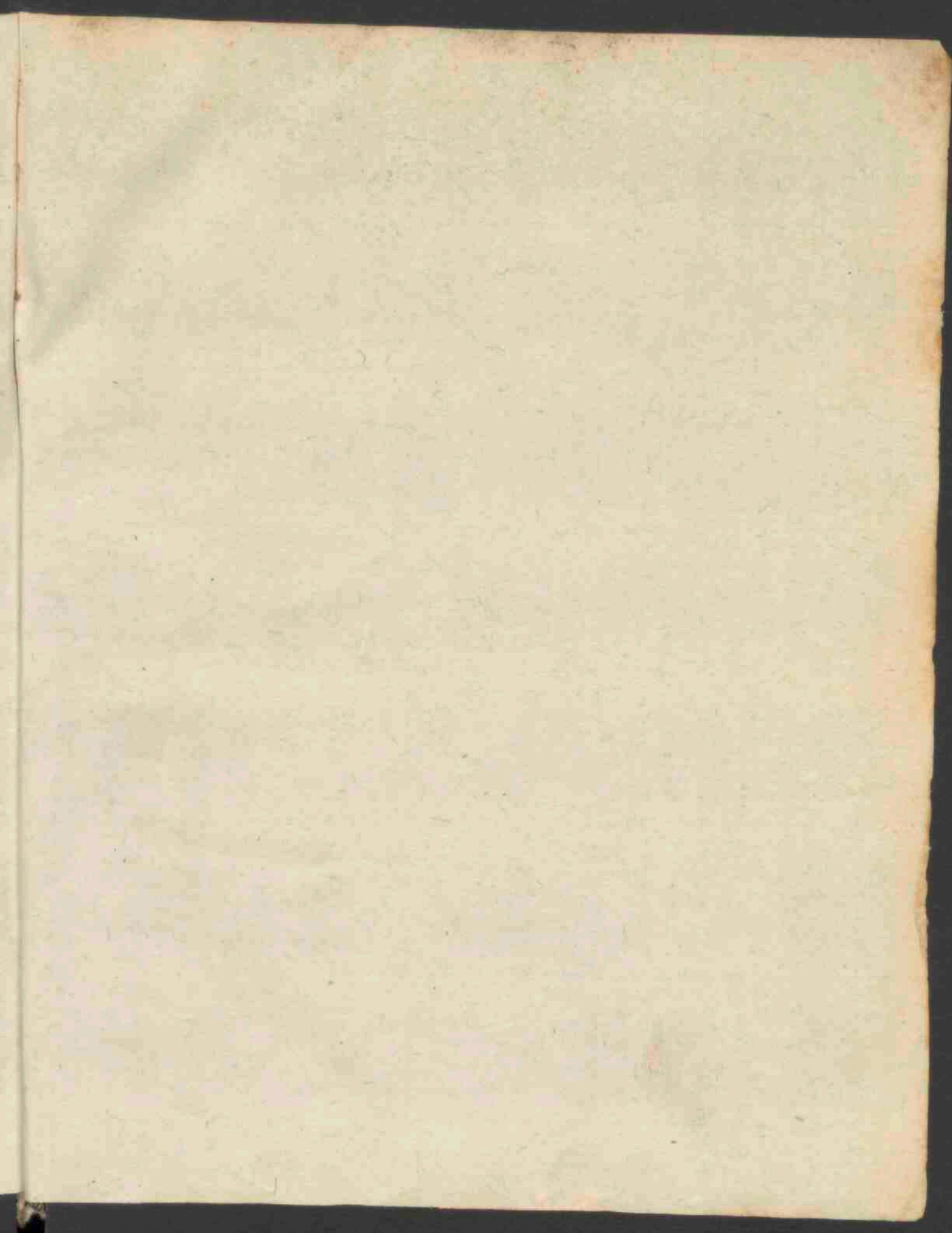
226

Historia Gentium
Quarto n°. 226.

negat. vel cu fatentur quide carnem. in eorum
negat et sexum: ecce videte quo ipse scripsit in
epistola sua: et corpora veritatur in aias. et uxores
in viros. Sed nos te quide huc scribente non
solum no arguimus hereticus: sed factus factus ta-
quam magistro. **Q**uieres tu quas ta indignitas
in bonis committis laetatur. ex dicitur an tri-
bunal xpi. et huc que hinc committis doces. et
illa que obitas in iuristi cu omne hinc scribis:
et ibi vnaque recitatur ubi cessatur iam fauor
domini: et redempti laudis planis sicutur:
et tu hinc vel dicitis vel gestis in iudicabun-
tur apud iustitiam xpi. **V**erum p gnamus di-
cutere quid etia de questionibus scribat. doc em
ad hunc punctum: in quibus carnis resurrectione
sic variat cetera ad questiones. **I**tem ex cometa
et libro primo de epistola pauli ad epistolios

N. 99. A

m
a
u
n
r
p
t
g
o
b
r
o
p
h
m
c
a

Chronicon
HIEROSOLYMI-
TANVM,

Id est,
DE BELLO SACRO HI-
STORIA, EXPOSITA LIBRIS XII.
& nunc primùm in lucem edita,

Opera & studio
REINERI REINECCII
Steinhemij.

Quæ Operis subiecti est
PARS PRIMA.

*Suntq; omnia in studiosi lectoris gratiam, & maioris perspi-
cuitatis ergo, breuibus scholijs, & alijs enarratio-
nibus illustrata.*

Ex domo Buechelii.

HELMÆSTADII Typis Iacobi Lucij.

M. D. LXXXIII.

DE LEONE, ILLVSTRISS.
DVCVM BRVNSVICENSIVM
& Luneburg. &c. insigni.

Entis Atestinæ custos Leo maxime, fa-
mam

Quæ laudes poterunt amplificare tu-
am?

Relligio tua cura fuit: tibi seruijt Albis,
Quiq; sub imperio flumina Rhenus ha-
bet.

Te sacer ætherei Iouis ales, & inclÿta Roma,
Impèrij voluit scepra tenere sui.

Quàm latè populosa patet Germania, quantum
Extendit sineis Itala. terra suos:

Quâq; meat Rhodanus, quâ Vistula, Iberus, & Ister,
Prospera virtutis perstrepat aura tuæ.

Imbelles auium cœtus, qui gutture fingunt
Dulce melos, escis hospitioq; foues.

Sic tumidos arces, timidis sic parcis, vt exors
Curia sit curæ, sit casa casa metu.

Sis felix saluusq; tuis: de stemmate Iudæ
Exsiliens tibi sit duxq; comesq; Leo.

*M. Henricus Meibomius Lemgouiensis Aca-
demia Iulia Professor publicus F.*

REVE-

REVERENDIS

SIMO ILLUSTRISSI-

MOQUE PRINCIPI ET DOMINO,

Dn. Henrico Iulio, Antistiti Halberstad. Episco-
patus Mindensis Administratori:

ILLUSTRISS. PRINCI-

PIBUS AC DOMINIS, DN. IULIO,

Dn. Erico, Dn. Gulielmo, Dn. VVolf-

gango: Brunouicensium & Luneburg. Duci-

bus & c. Dominis suis clementis.

S. D.

Reinerus Reineccius

Steinhemius.

*Q*UAE antiquitati perennis studij memoria,

& quasi veneratio debeat: quanti inter-

sit, annales, & id genus alia monumenta,

quas rectè Historiæ scaturigines, seu fontes

dixerimus, conseruari ac custodiri, simul de

veterum exemplis liquet, simul experientia ipsa demonstrat.

Hinc enim est Macrobij locus Saturnal. lib. 3. cap. 14. Ve-

tustas quidem, inquit, nobis semper adoranda est: illa

quippe secula sunt, quæ hoc imperium (Romanum) vel

sanguine vel sudore nobis pepererunt, quod non nisi

virtutum faceret vbertas & c. hinc oraculum, datum Ze-

noni Cittieo, sciscitanti, qua ratione optimè victurus esset:

εἰ συζητήσῃ τοῖς νεκροῖς, ὅσῳ ἢ τοῖς θεοῖς ἀγὼ τῶν βελίων,

)(2

vt Sui

PRAEFATIO.

Ut Suidas : hinc quòd Graecæ gentis annales Pausanias, Romanorum Liviùs diligentissimè citarunt. Sed & Iosephus, rerum Iudaicarum scriptor, alios aliorum populorum nominavit. Et de Menandro Ephesio nominatim scriptum reliquit, eum singulorum apud Græcos & Barbaros regum aetate ita memoriæ prodidisse, ut studuerit, è provincialibus cuiusq; loci litteris historiæ veritatem pandere. Nec dissimile quiddam hac nostra ætate de regno Italiae præstitit Carolus Sigonius. Quàm etiam monumentis istis sapientiss. rex ALFONSVS Aragonius, quàm MAXÆMILIANVS I. Cæs. delectati fuerint, non ab vno traditum est. Nā ille quidē, quoties urbē aliquā expugnasset, nullum habuit spoliū gratius, quàm antiquum aliquod volumen inuentū. De hoc ita Beatus Rhenanus lib. 2. Solebat, inquit, proposita mercede, suos prouocare ad quærenda vel diplomata, quæ ante annos quingentos essent conscripta. Ac persequens institutam expositionem de antiqua, id est, Germanica (hoc enim euincere ibi conatur) Francorum lingua, ex eiusdem linguae antiquo Euangeliorum libro, à se Frisingæ inspecto, & quemadmodum suspicamur, sub Otfridi Monachi nomine Basileæ ann. 1571. publicato, subiicit : Si quis monstrasset duntaxat (Cæsari) talem codicem, non indotatus abiisset : nam princeps fuit liberalissimus. Hæc ille. Præterea Zonaræ Chronicon manu scriptum, quo deinde inter cæteros codices, cum auctorem illum Latinum faceret, Hieronymus V Volfius vsus fuit, Galatæ (Stra-

boni

PRÆFATIO.

boni putatur esse *νερόν το Βουζανλίω*, Marcellino Pharos, Zosimo & Agathie Syca, Gregorie Pera, Genuensium nimirum colonia) centum quinquaginta aureis Hungaricis redemptum, ab eodem *V Volfio* memoratur. Quæ cum ita sint, & nos iam pridem conandum aliquid ea in parte duximus. Sunt enim in medio editi opera nostra *V Videchindi*, *Dittemari*, *Helmoldi* & *Arnoldi Lubec.* annales, item *Garzonis Bononiensis*, & *aliæ de Viperto Groicensi*, *Friderico Admorso*, *Henrico III. Caf.* etc. historia. Fortè autem accidit, ut, dum amplius de huiusce generis antiquitatibus inquiri, cum **CHRISTIANO DISTELMEIERIO**, illustriß. Electoris Brandenburg. etc. Consiliario, viro litteratissimo, nec minus legum atq; historiarum peritiss. in colloquutionem venerim. Ibi ille cum reliqua studia nostra, quibus in historia illustranda operæ precium à me fieri censeret, tum hoc institutum non suam tantum, quam privati hominis videri vellet, sed publicam mereri opem testatus, præter aliud manuscriptorum codicum volumen, **CHRONICO HIEROSOLYMITANO**, in mēbranis exarato, me donavit. Eum thesaurum, aliquantisper inter *νεράλια* asseruatum, ubi demum diligentius evolui, dignum esse deprehendi, qui publicè cum omnibus communicaretur. Quia etiam archetypus (sic enim appellemus) vetustate nonnihil vitij fecerat, nec characteres librarij satis assequebantur, ipse mea manu exscripsi, & de eo *ἀπογραφή* describi curavi, tum limam, ubi res ferret, adhibui, ubi verò respueret,

PRAEFATIO.

vt aliorum meditationi & castigationi locus esset, notis certis cōmonui. Deniq; vt in editionem magis magisq; incumbere, id quoq; pellexit, quòd vbi de regni Hierosol. historia Chronici auctor desinit, ibi ferè Arnoldi annales incipiant: atq; vti hi HENRICI Superbi & Leonis in Saxonia, ita Chronicon Hierosol. VVELFI III. in Bauaria primordia attingat. Nam pertractasse, dicere non debeo, cū narrationibus illis multa desint, imprimis verò de VVELFO eiusdem Chronici Hierosol. auctor seu ignorantia, seu nimio breuitatis studio, non parum hallucinetur. Quanquam quicquid id est incommodi, nos suo loco sarcire studuimus. Iam quod ad auctorem Chronici Hierosol. attinet, tametsi omnibus vestigijs inquisuerimus, secundum adagium, tamē nullo non dico euidenti argumento, sed ne quidem coniectura probabili, nomen, patriam, aut gentem, in qua natus esset, certò explorare potuimus: siue ipse de industria occuluerit, seu sequentis etatis incuria aboleuerit. Interea quo tempore vixerit, inde satis patet, quòd ab ijs omnia se habere ait, QUI PRÆSENTES AFFVISSENT, seu bello sacro militassent. Optat quoq; se interesse potuisse; id quod quia minimè concessum fuerit, ista maximè de causa historiam hanc se conscripsisse profitetur: sic enim factum, vt vel desiderium suū nonnihil leuārit: quandoquidem haud aliter omnia sibi ob oculos ponat, quàm si præsens spectasset. Nec dubito, vel primum vel inter primos fuisse, qui historiam hanc monumentis mandauerunt. Nam eodem retulerim,

PRAEFATIO.

lerim, quòd mox in tertio rege desinit, fortè quòd per id tempus cesserit è vita. Cæterum vt ad ipsam historiam perueniamus, de hac illud primùm etiã atq; etiã notandũ, quòd veterũ migrationũ, quas de Celtis, Gallis & Galatis (etsi nomina ista significatione & origine eadem, hoc est Germanica esse, enunciatione tamen variata, alibi plenius docuimus) Polybius, Pausanias, Liuius, Iustinus & alij prodidèrè, imaginem quandam repræsentet. Estq; inde, quòd auctor sæpè Gallos, in Græcis recentioribus Nicephorus Gregoras Galatas dixit. Alterum, quod huic addas, fuerit, quòd ea de Germanis auctor tradit, quæ à Gulielmo Tyrrio omittuntur: siue hunc argumentum excusat: quia cùm alibi, tum lib. 4. cap. 17. & lib. 6. cap. 7. compendium se sectari dicit: seu quòd, cùm auctor noster prius scripsisset, id lectori satisfacere posse, nec sibi repetendum statueret: sicuti contra multa ipse narrat, quæ in auctore nostro desiderantur. Tertia consideratio bello, sacro illi quidem, & vt Camerarij in Maierium appendix loquitur, prædicabili, sed tamen mirifico, debetur. Etenim iam eo tempore, quo susceptum & gestum fuit, diuersa diuersorum de eo iudicia fuisse, neq; auctor dissimulat, & apertius Tyrrius & Vrßpergensis demonstrant. Et notum, quid in Petro eremita idem Vrßpergensis, quid in reliquis Argonautis (eo enim nomine vti nonnullis placuit) Nicephorus Gregoras accusent, posterius tamen (nam alterum de Petro discutere non libuit) falsò, vt infra dicemus: notum ex Arnol. Lubec. quid in HENRICI VI.

PRAEFATIO.

VI. Cæs. copijs culpatum & exagitatum fuerit: notum deniq; è Brocardo (fertur & is patria Germanus, professione Monachus Dominicanus fuisse) cuiusmodi è nostris, seu occidentalibus regionibus, Palæstina Christianos incolas accepit, sic vt meritò perditissimorum hominum asylum, & Christianæ reipub. sentinam appellauerimus: nec mirum sit, propter horum incolarum nefaria scelera regnum Hierosolymitanū breuius extitisse. Nā ita acta omnia fuere, vt vulgò quidē alijs religiosā affectionē, alijs licētia, rapinarum et similiū flagitiorū speciosū *περὶ τῶν* fuisse, appareat. Imò nec illa ipsa religiosa affectio pura puta fuit, sed tali quapiā persuasione cōtaminabatur: **QUI SIC MILITARENT, ET IN EAMILITIA MORTEM OPPE- TERENT, MARTYRIBVS SANCTIS ACCENSERI, ET BEATITATIS COE- LESTIS PARTICIPES FIERI.** De eo enim passim auctor noster: & cū alibi Tyrius inculcat, tum lib. 1. cap. 11. & 15. lib. 2. cap. 17. lib. 3. cap 5. 8. etc. Quin & in Gratiani decretis part. 2. caus. 22. Q. 5. talem Urbani II. sanctionem legimus: Omnium vestrum nosse volumus caritatem, quoniam quisquis (quod non optantes dicimus) in hoc belli certamine fideliter mortuus fuerit, regna illi cœlestia minimè negabuntur. &c. Vt verè tum in usum deducta lex fuerit, quam **NICEPHORVM PHOCAM**, Imp. Constantinopol. promulgare instituisse, scripsit Cedrenus pag. 542. meminitq; Zonaras in eius
 vita,

PRÆFATIO.

Vita, nempe ut milites in bellis interfecti pari cum martyribus honore colerentur, & similibus hymnis ac veneratione celebrarentur. Quocirca secutæ pænæ gravissimæ fuere, totis sæpè agminibus, atq; adeò exercitibus, nunc hostili gladio, nunc pestilentia, fame, siti extinctis. Omitto id teterrimæ & fermè inauditæ impietatis exemplum, quo Caper itineris dux consecratus, anser Spiritui sancto assimilatus fuit. Nisi quòd illius non planè dissimile quid à Iustino traditum est de CARANO, primo è Temenidis Macedoniae rege: uti anseres Capitolinos Romanæ celebrant historie: tametsi occasio utrorumq; dispar extiterit. Inserujt etiam suæ quasi fabule Pontifex Romanus: atq; inuenias, qui propterea bellum hoc Ecclesie Christianæ afflictionibus, quarum Pontifices auctores extitere, annumerandum putent. Sanè flabellum Vrbanum II. de quo diximus, fuisse constat, sic ut è parua scintilla ingens incendium excitârit. Nã cum Petrus eremita utcumq; fomitem preparasset, ipse deinde pro ea, qua Pontifices armatos esse auctoritate & potestate, tum creditum fuit, flammam collucere fecit. Si causas scrutere, ea procul dubio princeps deprehendetur, quòd Romano solio maior potentia querebatur: præsertim pendente tum adhuc lite de Ecclesiasticis dignitatibus à Gregorio VII. Urbani decessore, mota. Vnde mox & Hierosolymitanus & Antiochenus, Patriarchæ, Pontificis iugum subiere: & hodie etiamnum MARONITÆ Christiani, Libani montis incolæ, eidem subiecti sunt: nam Patriarchas illos ad Byzan-

DE LEONE, ILLVSTRISS.
DVCVM BRVNSVICENSIVM
& Luneburg. &c. insigni.

Entis Atestinæ custos Leo maxime, fa-
mam

Quæ laudes poterunt amplificare tu-
am?

Relligio tua cura fuit: tibi seruijt Albis,
Quiq; sub imperio flumina Rhenus ha-
bet.

Te facer ætherei Iouis ales, & inclyta Roma,
Imperij voluit scepra tenere sui.

Quàm latè populosa patet Germania, quantum
Extendit sineis Itala. terra suos:

Quâq; meat Rhodanus, quâ Vistula, Iberus, & Ister,
Prospera virtutis perstrepat aura tuæ.

Imbelles auium cœtus, qui gutture fingunt
Dulce melos, escis hospitioq; foues.

Sic tumidos arces, timidis sic parcis, vt exors
Curia sit curæ, sit casa casta metu.

Sis felix saluusq; tuis: de stemmate Iudæ
Exsiliens tibi sit duxq; comesq; Leo.

*M. Henricus Meibomius Lemgouiensis Aca-
demia Iulia Professor publicus F.*

REVE-

REVERENDIS-
SIMO ILLUSTRIS-
SIMOQUE PRINCIPI ET DOMINO,

Dn. Henrico Iulio, Antistiti Halberstad. Episco-
patus Mindensis Administratori :

ILLVSTRIS. PRINCI-
PIBUS AC DOMINIS, DN. IVLIO,
Dn. Erico, Dn. Gulielmo, Dn. VVolf-
gango : Brunouicensium & Luneburg. Ducibus & c. Dominis suis clementis.

S. D.

Reinerus Reineccius
Steinhemius.

*Q*UAE antiquitati perennis studij memoria,
& quasi veneratio debeat: quanti inter-
sit, annales, & id genus alia monumenta,
quas rectè Historiæ scaturigines, seu fontes
dixerimus, conseruari ac custodiri, simul de
veterum exemplis liquet, simul experientia ipsa demonstrat.
Hinc enim est Macrobij locus Saturnal. lib. 3. cap. 14. Ve-
tustas quidem, inquit, nobis semper adoranda est: illa
quippe secula sunt, quæ hoc imperium (Romanum) vel
sanguine vel sudore nobis pepererunt, quod non nisi
virtutum faceret vbertas & c. hinc oraculum, datum Ze-
noni Cittieo, sciscitanti, qua ratione optimè victurus esset:

εἰ συζητήσῃ τοῖς νεοποῖς, ὅπως ἦν τοῖς ἀρχαίοις ἀπὸ τῶν Βεγγίων.

PRAEFATIO.

terra quidem SOLYMANI familiae, magis iritata
quàm fracta, obstabat potentia, mari naufragia immine-
bant. Sed redeo ad Principes. In his varia variarum rerù do-
cumenta proponuntur. GODEFRIDVS semper sui
similis, id est,

αὐτοφύργου βασιλεὺς Ταραβῶσ, κρατῆρὸς ἀρχαῖσιν, quo acro-
amate mirificè Alexandrum Magnum delectatum, sic qui-
dem, ut inter Homericos versus ei primas detulerit, Plus-
tarchus meminit in commentario de fortuna Alexandri, &
TANTAM PRO EXERCITV, QUAN-
TAM PRO LIBERIS GERENS SOLI
CIVDINEM, ut Tyrius lib. 5. cap. 5. tum in socio-
rum vitis & iniurijs tolerandis patientissimus, in offensis
remittendis & sanandis facilimus & solertissimus, æquè dif-
ficulter à pietatis & recti studio dimoueri potuit, ac Sol de
cursu suo, ut de Fabricio hoste Pyrrhus rex pronunciauit,
teste Eutropio. Taceo heroicum corporis robur, quod tam à
nostro auctore, quàm à Roberto Monacho & Tyrio præ-
dicatur. BALDVINI fratris cum magnanimitate par-
felicitas, prudentia, moderatio reperitur. Et instar pulcher-
rimæ gemmæ hæc ornamenta decorabat in litteris eruditio.
Nec aliud ferè in eo reprehendas, quàm in Tankradum &
Boëmundi militem improvidam asperitatem, & cum RO-
GERII Siculi vidua intempestiuiores nuptias. Et si uti
has in isto diuortio dirimi passus fuit, ita illam aliena ambitio
excitauit: Cum contra Balduinus & Romani Imperij &
fratris

PRÆFATIO.

fratris dignitatem tuendam censeret. In **BOEMUNDO** planè **Vhisseum** ingenium agnoscas: atq; ut in **TANCRA-DO** rei militaris scientiam, animum excelsum, industriam, in **REYMNDO** Sanctægidiano prudentiam, & ad extremum perseuerantiam laudes, sic in utroq; sepe fidem desideres, et iure immodicam ~~ad conuersionem~~ culpes. **ROBERTVS** Flandrensis, præter ea, quæ maxima cum gloria gessit, egregium cum **Godefrido** amicorum par exhibet: quem admodum **BALDVINVS BURGIVS**, ut genere & sanguine cum **Godefrido** & **Balduino** coniunctus fuit, sic quoq; ad virtutes vtriusq; quàm proximè accessit. Atq; hi quidem inter proceres, quantum ad rerum gestarum celebritatem & famam attinet, præcipuè enituerè. Nam **HVGGO** Magnus & **ROBERTVS** Normanus licet regie stirpis splendore antecesserint, ea tamen in parte inferiores exitere. Nec **WELFVS III.** cum profectiõnem suam seu casu seu consultò, graui tamen, ut apparet, de causa distulisset, optatam laborum metam, ut cum Poëta loquar, cõtingere potuit, sed grauius à fortuna afflictus, vel potius ab **ALEXIO** Imp. proditus (nam is se totum ab Argonautarum amicitia auerterat, occultè tamen, cum apud familiares æquè insolenter ac impudenter iactaret, se Francos, cum Turcis præliantes, tanti facere, quanti canes, se inuicem mordentes, ut **Vrspergensis**) non multò post morte interceptus fuit. Rectè autem opinor, è reliqua German. nobilitate adiecerimus **HARTMANVM** Com. **HVGGO.**

PRÆFATIO.

GONEM Falcoberg. HENRICVM de Aſcha & VVICKERVVM: quorum priores tres paſſim auctor celebrat, de quarto imprimis memorabile eſt, quod legimus lib. 7. cap. vlt. Sed nec de ipsis Germanorum copys omittendum erat, non vno in loco auctorem teſtari, potiſſimum in virtute eorum robur fuiſſe: quippe qui etiam GODEFRIDVM, tanquam Imperij principem, ſummum ductorem habuerint. Eſſent & alia hinc commonenda, niſi intra propoſitum breuitatis ſcopum ſubſiſtendum putarem. Hoc ſaltem repeti debebat, non paucos illuſtrium familiarum conditores auctoris expoſitionibus indicari. Etenim à VVELFO III. eius temporis Ducum Bauariæ, poſt etiam Saxoniæ, hodie Brunouicienſium & Luneburg. etc. domum, nuſquam paterni ſanguinis intercifa gentilitate, propagatam, certum eſt: à CONRADO, Comite Luceburg. eſt familia Luceburgia, quæ edidit HENRICVM VII. CAROLVM III. VVENCESLAVM & SIGISMVN. DVM, Imperatores: ab EVSTACHIO, Godefridi fratre, ſunt qui Iuliacenſium Ducum genus deriuēt: & addi aliæ familiae ab alijs deductæ poſſent, interq; eas maximè exterorum populorum, niſi cum hodie pleræq; omnes extinctæ ſint, mentionem quoq; noſtram de iſis abrumpendam duxiſſemus. Quemadmodum neq; nullam obiter admonitionem deſiderabat, de Iuliacenſi familia & Leonoldum Northofum & Chronicon Colon. non parum diſcrepare. Quid? quod multiplices ſe ~~tra~~ offerunt: Vt è diuerſo de rebus Græcis, de Sar-

PRÆFATIO.

de Sarracenicis, de Turcicis explicatione aliqua opus erat. Sed illas lectoris attētionem permittere maluimus: in his verò quātū ad Græcos attinet, illi suis ipsorum *συγγράμματα* laborē istū leuant. Quinquā quæ de Argonautis nostris immiscent, cum iudicio legenda sunt. Siquidem id præcipuē agunt, vt pessimis gentis suæ artibus patrocinentur, contra verò nostros homines, quos nunc **FRANCOS** nunc **LATINOS** vocant, exagitent. Cū simultatis illius, quæq; inde nata incommoda fuere, veros fontes simul Tyri et Vrberg. simul nostri auctoris veriores expositiōes aperiāt. Ac certè quidē ista inter Græcos & Latinos animorū alienatio eò vsq; processit, vt illi Turcos amicos & cōfæderatos habere maluerint. Ita enim de **MANVELE** Commeno Imp. Alexij è **IOANNE** Porphyrogenito *F. N. Nicetas lib. 7.* Haud ignarus, copias occidentales Romanis (*Byzantinis*) longè esse superiores, multò antè quouis modo se contra illas muniebat. Nam orientales quidem Barbaros licere sibi & pecunia conciliare, & armis intra fines suos continere, sed occidentalium gentium multitudinem timere se, quòd viri superbi sint, indomiti, sanguinarij, nec tantum opibus & armis abundant, sed irreconciliabili etiā odio Romanos prosequantur &c. Omitto vel in seruitute Turcica, qua hodie Græcorum natio premitur, eos ad mentionem dominatus familie **BALDVINI** Flandrici infrendere, & alium sibi dominari, quàm Turcos, ne Christianum quidem, nolle, vt Turcogræcia Martini Crusij. De Sarracenis, tum de ysdem Turcis, et si suprā quedam per-

strinxi.

P R A E F A T I O.

strinximus, tamen forsitan *ἐν ἐκείνῃ χρόνῳ ἀπεχθόμενοι*, secundum
 Platonis adagium, videri possimus, si plusculum hinc verbo-
 rum faceremus. Sic ergo utriusq; gentis historia habere se
 cognoscitur. Cum Alcorani promulgatione primum popula-
 res SARRACENOS, deinde totam Arabiam auctor
 eius MAHOMETES *ἠγάγετο* commouisset, post
 incendium istud ad eos quoq; gentis huius milites erupit, qui
 Romanis merebant, & Sine montis fauces custodiebant.
 Fortè enim à Quæstore eunucho stipendijs defraudati, & ca-
 nes appellati fuerant. Qua contumelia grauiter irritati, illi-
 cò ad populares defecere, & faucium aditu ijsdem prodito,
 viribusq; coniunctis, non solum Asiam, verum etiam Afri-
 cam inuadârunt, & porrò in Hispaniam penetrârunt, tum
 Italiam & Galliam funestis impressiõibus tentârunt. Im-
 perârunt autem à Mahomete CALIPHÆ, principio Vu-
 nus, post quinq; numero. In his nobilissimi fuere Damasce-
 nus, seu BALDACENSIS, & BABYLONIUS,
 seu Ægyptius. Qui paulatim se reipub. subducentes, præci-
 puam rerum administrationem SOLDANIS, provin-
 cias Ameribus seu Amiraldis (variant enim de nominis huius
 enunciatione annalium auctores: qua de re suo loco) permi-
 sere. Tandem cum Persicorum Sarracenorum Calipha bel-
 lum Soldano Baldacensi intulisset, & iam victor, rursus ab
 auxiliariibus Turcis victus & cæsus esset, tum ad Persarum
 regnum, tum ad Soldanatum Baldacensem his aditum pa-
 tefecit. Omnia enim ista gentis principi, TANGRO-
 LIPE.

PRAEFATIO.

LIPECI, cessere. Qui deinde & magistratus & provin-
 cias Sarracenicis popularibus dissipatiens, CALIPHÆ
 quidem nomen & dignitatem pristinam reliquit, potentiam
 verò accidit, eamq; in se & gentem suam transtulit. Dura-
 uit id Turcorum imperium atq; coniunctio vsq; ad BEL-
 CHIAROCVM. Ab huius enim interitu discordia
 inter proceres nata, ex iisdem non vnum, sed diuersos Tur-
 ci Soldanos habere cœperunt. Quos inter SOLYMA-
 NVS vario euentu cum Argonautis nostris pugnavit:
 DOCHINVS nunc amicus nunc hostis, etsi regnum
 ad filium transmisit, tamen pulso illo, id Alapiensibus, A S-
 SANGVRIS familie, Soldanis cessit. Ideò hi tantis
 opibus subnixi, cruentissima cum Hierosolymitanis regibus
 bella gessere. Quin etiam auxilijs eorum Syraconus Solda-
 natum Ægyptium acquisiuit. Qua dignitate fratris filius
 atq; successor, SALADINVS, non contentus, CALI-
 PHA oppresso, regnum sibi arrogavit, & capto GVIDO-
 NE rege, & mox Hierosolyma regia, id quoq; regnum e-
 uertit. Præcipua autem auctoritas & potentia SOLY-
 MANI posteris, quos alij Turciæ Soldanos, alij distinctis
 nominibus Sebastiensis & Iconiensis vocârunt, permansit.
 Quapropter & Græcos è contentione de finibus, & nostros
 Imperatores, laborantibus rebus Christianis in Asia suppe-
 tias ferentes, acerrimè infestârunt, & omnium diutissimè
 imperârunt. Fracti enim primùm Tartaricis armis, demum
 Ducum perfidia concidère, & ipsa Turcica gens in nouam

PRÆFATIO.

πλοαρχίας dissiliit: donec *ΟΤΗΟ ΜΑΝ Α* domus præ-
 ualuit, et dissipatis membris rursus coagmētatis, id, quod eti-
 annum durat, regnum constituit. Hæc quamuis alibi fusius
 enarrauerimus, tamen hoc loco *ἐν ὀλίγοις ἢ ὡς τόπων* repetenda
 existimauius, ut ad pleniores expositiones istas quedam
 quasi *παρασκευὴ* esset. Restat nunc, reuerendiss illustrissimī
 & clementiss. Principes, ut ad Excelsitates *V. stylum* con-
 uertam: Quibus, quicquid hoc est laboris, diligentiae, ope-
 ræ deberi arbitratus sum, quod religionis, reipub. littera-
 rum, deniq; etiam horum studiorum, quibus antiquitas & re-
 ram memoria, peculiariter inquam Principibus, & ad rei-
 pub. clauum sedentibus, dicatus thesaurus, censetur, prote-
 ctiores ac patronos vos benignissimos præstetis: quod belli
 sacri gloria cum primis ad illustriss. domum vestram perti-
 neat: quippe cui post *VVelfum III. & VVELFVS*
VI. & HENRICVS, Palatinus ad Rhenum, Henri-
 ci Leonis F. nomen dederint, imò ipse *HENRICVS*
LEO, magno & splendido cum comitatu Hierosolymam
 profectus, egregiam tum Christianæ reipub. operam nauatu-
 rus fuerit, ni *ALMERICVS* rex & Templariorum
 familia laudatissimis conatibus eius obstitissent. Ut ne di-
 cam, istam singularem eiusdem illustriss. domus vestræ feli-
 citatem videri, quod cum cæterorum ferè omnium Princi-
 pum, qui cum *GODEFRIDO* militiam illam professi
 fuere, posteritas interciderit, Brunouicensis & Luneburg.
 familia, etsi fortuna dispari, dignitate tamen eadem non
 tantum se conseruârit, verum etiam semper eminuerit. Neq;
 ego Ex.

PRAEFATIO.

ego Excelsitatum vestrarum cliens, terrarum & Academiæ
 cuius factus, non debui pro sortis meæ humilitate, omni sub-
 iectione gratitudini declarandæ studere, multoq; minus istud
 committere, ut veluti in lustro, cum secundum priscam Cen-
 sorum formulam, **EX ANIMI SENTENTIA**
 ageretur, absq; censu, id est, laborum testimonio repertus, in-
 ter proletarios vel capite censos, ut Gellius nominavit, refer-
 rer. Et alia his de Excelsitatibus *V.* accedebant, quæ præ-
 sens institutum singulatim persequi non patiebatur. Te qui-
 dem, **HENRICE IVLI**, Antistes, tantam indolem
 præ te ferentem, vel potius id iam re ipsa exprimentem, quod
 geminatum nomen, quod symbolum ascitum de **PHI-
 LÆNORVM** à Sallustio, Valerio, Mela tradita histo-
 ria (sic enim auguror: & confirmat eam opinionem meam,
 ut heroicis naturis omnibus, ita tuo quoq; optimè liberalibus
 disciplinis, seu virtutis magistris, et reipu. ritè gerēde maxi-
 mis adiutricibus, cōformato animo veræ laudis et gloriæ in-
 situm honestissimum studium) ominatur, nullæ non mirabun-
 tur ac prædicabunt etates. At tua, **IVLI** Princ. merita,
 quæ oratio æquare possit? quando, quod in **IO ANNE
 PORPHYROGENITO**, Alexij Comneni F. &
 successore (agit autem de hoc etiam Chronicon nostrum lib. 2.
 cap. 15.) Nicetas prædicavit, quiq; laudabilium actionū fons
 & scopus est, in eo ponere omnia videris, ut virtute duce,
 comite fortuna, clarissimum ad posteros nomen relinquas, seu
 quod ille ait, famam æternis factis extendas. Nec tua, **ERI-**

PRAEFATIO.

CE, militia & fortia facinora, nō togatae virtutes, nō reliqua
dignitatum ornamenta obscura. Et te, **GVLIELME**,
vt ceterorum maiorum, sic & Ernesti patris, te verò,
VVOLENGE, Philippi patris, fratrumq; Erne-
sti & Alberti virtutes, summorum virorum monumentis ce-
lebratas, egregia existimatione & fama sustinere ac reprae-
sentare cernimus. Itcirco subiectissimi animi tenuem signifi-
cationem propitijs animis excipiat, me, quo coepistis, clemen-
tissimi fauoris respectu dignari pergatis, qua par est subiecti-
one precor. Equidem deinceps etiam stationem meam omni
contentione, studio, cura, fide tueri conabor. Ac si forsan prae-
sens fructus in alieno germinasse agello videbitur, cultura
tamen, & in publicam quasi vsucapionē prolatio nostra est:
quae quibus vigilijs, quo sudore nobis constiterit, alios scilicet
aestimare, quam me scribere satius fuerit. Nam vt meritò
^{ἄλλιστον} odimus, ita aequè cato præcepto Homerus nos docu-
it, & ^{ἴδω καλὸν ἄνεσθαι εὐχεταίεσθαι.} **DEVS OPT. MAX.**
qui Regibus & Principibus eum honorem habuit, vt cum
minus diuinum gerant, etiam nomen eis suum impertiatur:
qui regna constituit & transfert: cuius solius donum est sa-
lutaris magistratus, Excelsitates V. omni beatitate accu-
mulet, felicitet, sospitet: vt vestris auspicijs, vestro ductu,
vestro studio religionis puritas, Imperij pax & dignitas, do-
ctrinarum lumen, longissimo tempore perduret & conserue-
tur. Ex academia Iulia Helmæstady M. Martij D. VII.
M. D. XXCIII.

HISTO-

HISTORIÆ ENCOMIA ALIQVOT, IN GRATIAM

Lectoris Philohistoris adiecta.

E Niceta Choniate.

Vtiliter inuenta sunt HISTORIÆ, neq; par-
uas ijs, qui rebus melioribus student, commodi-
tates suppeditant, tum vetustatis memoria repe-
tenda, tum ingenijs hominum explicandis, tum
varijs eorum conatibus ob oculos ponendis, qui-
bus animorum magnitudo et honestatis amor ab
ipsa natura fuit insitus. Iam quia vitia perstringunt, & præ-
claras actiones celebrant, moderatiores plerunq; reddunt & me-
liores homines, tam ad vitia quàm ad virtutem propensos, ijs
duntaxat exceptis, qui turpissima educatione corrupti, ac mala
consuetudine deprauati, nullam virtutis rationem habent: quia
nihil est in rebus humanis præclarior, aut magis expetendum.
Adhæc, ij, quos monumenta historiarum complectuntur, quam-
uis mortales & obnoxij fati, iam olim vitæ quasi pensum absol-
uerunt, immortalitatis quodammodo sunt compotes. Nam prout
turpiter aut honeste vixerunt, ita malè aut benè audiunt: ac a-
nimus quidem in locum suum abit, & corpus in primordia, è qui-
bus compositum fuit, resoluitur, actæ autem vitæ ratio, siue san-
cta & iusta, siue nefaria & iniuria, obitusq; siue felix siue cala-
mitosus, clara Historiæ voce predicatur. Quamobrem haud abs-
re LIBER VIVENTIVM appellatur historia rerumq; gesta-
rum descriptio TVBÆ CLANGOR, quo iam olim mortui,
velut è sepulcris excitati in medium producuntur. Neq; verò
quisquam adeò vecors est, quin eam lectoribus a què IVCVN-
DAM ac FRVCTVOSAM esse iudicet. Nam quæ decrepiti
senes, atq; ij, qui, si adhuc in vivis essent, Tithonum multis ata-
(c) 3 tibus

ribus vincerent, in cœtu auditorum ex memoria thesauro de-
promta, in medium afferrent, eadem vel adolescens eruditus re-
ferre queat etc.

E Nicephoro Gregora.

Cum plerosq; veterum Historicorum, qui ad nostram vsq; eta-
tem fuerunt, se ad res gestas, monumentis litterarum im-
mortalitati mādandas, DIVINITVS IMPVLSOS ESSE
profiteri è crebra illorum lectione cognovissem: aliquandiu verba
illa ex ambitione atq; ab inani ostentatione profecta esse iudica-
vi. Postea verò ACVTI VERITATIS INSPECTO-
RES viri illi, res ipsa verò DEI OPVS esse mihi visum est,
manu illorum INSTRUMENTI VICE utentis, qua pa-
ram, ac nihil potius (vt paucis dicam) à cœlo & terra, maximis
& primis eius operibus, differret: quod quidem ad arcanam eius
glorie prædicationem, quatenus eam assequi licet, pertineret.
Nam illa quidem tanquam taciti præcones diuini opificij ampli-
tudinis, sensuum duntaxat elicere testimonia non desinunt:
HISTORIAE verò viua & clara vox, & verè ANIMA
TYM AC VOCALE PRÆCONIVM, ad omnem perti-
net posteritatem, quo velut in VNIVERSITATIS TABU-
LA quadam, tum res ab omni ævo gesta, tum natura rerum ex-
plicatio, quatenus ea percepta ignoratae sint: tum quibus aliàs
alijs vel difficultatibus implicati, vel prosperrimis successibus di-
uinitus ornati, ac præter omnem expectationem adiuti fuerint,
posteris inspiciendæ proponuntur. Ac (vt mea quidem fert opi-
nio) COELORVM ET TERRAE GLORIA hoc scripti
genere illustratur, & magis explendescit. Nam sublata Historia,
unde scirent mortales, cœlam primo illo & immutabili motu agi-
tatum, Solem & Lunam ceterasq; stellas continenter proferre
constante & apta varietate, Deiq; gloriam noctesq; diesq; perpe-
tuò enarrare: terram verò immutabilem illam mutationem, qua
ab initio prædita fuit, constanter retinere, ac eundem ortum atq;
interi-

interitum posteris omnibus denunciare? Quamobrem si non maiori, pari certe admiratione cuiusvis cordati hominis digna est. Nam qua parte huius mundi opificium veluti mancum erat, quod è cœli machina affirmare ac persuadere nemo possit, olim æquè gènera hominum extitisse, quotq; illa fuissent, & quamdiu durassent, & quid in vita egissent, quaq; beneficia tum à Deo, tum à cœlo, tum à terra alijs atq; alijs temporibus atq; ætatibus accepissent, Historia non id modo præstat, sed etiam lectores suos aliquodam modo vates reddit, quæ futura sint, ex ijs, quæ præterierunt, conijcientes. Iam ut is, qui in exigua & definita parte habitat, orbis terrarum fines & extremitates, & peculiare gentium & locorum naturas, annorumq; & temporum discrimina, quæ diuersis terræ partibus existunt, aliaq; bona infinita nôrit, quis largitur hominibus, nisi vna Historia explicatio? His igitur de causis nec magnopere diligo, nec magnificatio id genus eruditos, qui Comicis & Tragicis fabulis, & laudationum blandimentis linguas acuerunt: sed eos potius, qui aut naturam rerum pro virili indagarunt, aut historias dispersas, & aliorum dicta factaq; ad animi fortitudinem ac prudentiam spectantia, suo labore collecta, ad maximam posteritatis utilitatem ediderunt etc.

E Sallustio, qui simul otij sui Historici rationem reddit, tum τῆς γενεαλογικῆς vim & dignitatem demonstrat.

EX his negotijs, quæ ingenio exercentur, inprimis magno usus est MEMORIA RERVM GESTARVM: cuius de virtute quia multi dixerunt, prætereundum puto, simul nè per insolentiam quis existimet, memet studium meum laudando extollere. Atq; ego credo fore, qui (quia decreui procul à Repub. agere vitam) tanto, tamq; utili labori meo, nomen inertia imponant: cerè quibus maxima industria videtur, salutare plebè, et conuiuis gratiam querere. Qui si reputauerint, & quibus ego temporibus

*ribus magistratum adeptus sim, & quales viri idem assequi ne-
 quiuerint, profecto existimabunt, me magis merito, quam igna-
 nia iudicium animi mei mutasse: MAIUS QVE COMMO-
 DVM EX OTIO MEO QVAM EX ALIORVM NE-
 GOTIIS REIPVB. VENTVRVM. Nam sapè audiui ego,
 Q. Maximum, P. Scipionem, præterea ciuitatis nostræ claros
 viros, solitos ita dicere: Cùm maiorum imagines intuerentur,
 vehementissimè animum sibi ad virtutem accendi: scilicet non
 ceram illam, neq; figuram, tantam vim in sese habere, sed me-
 moria rerum gestarum eam flammam egregijs viris in pectore
 crescere, neq; prius sedari, quàm virtus eorum famam atq; glo-
 riam adæquauerit etc.*

E Præfatione Othonis Frisingensis ad Fridericum I. Cæs.

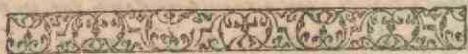
Honesta erit & utilis Excellentia vestre historiarum cog-
 nitio, quò & virorum fortium gesta, Deiq; regna mutantis, &
 cui voluerit dantis, virtutem & potentiam considerando, sub e-
 ius metu semper degatis, ac prosperè procedendo, per multa tem-
 porum curricula regnetis etc.

Item è præfatione Pauli AEmilij de rebus gestis Francorum.

Cvm genere humano benè ac præclarè ageretur, si summi Du-
 ces Regesq; ac Imperatores quæ gerunt, ea velut IN O-
 MNIVM GENTIVM THEATRO, AC POSTERI-
 TATIS OCVLIS, se gerere arbitrarentur: & quæ maximè
 excellunt, Historicorum monumentis consecrata, ceteri virtutis
 studio accensi lectitarent. Pulcherrimum enim certamen, per
 multa secula intermissum, tandem repeteretur: ac virum illu-
 stres opibus proceres sua ætate præclara facinora edendo, an no-
 biles

biles fidescriptores in omne tempus profutura memoria prodendo,
plus utilitatis mortalibus asserant, ambigeretur. Illud quoq; ac-
cedit, quod gustata semel tanta rei dulcedine, totius praeterea an-
tiquitatis cognoscenda cupiditate facile omnes incenderemur:
minusq; iuris Fortuna libidiniq; in nos esset. Inprimis bella ra-
rius consideratiusq; susciperentur: incruentiusq; ac maiore vir-
tute, minoreq; vastitate gesta, facilius & magis festa pace diri-
merentur: quod qui rerum potirentur, dum se **QVISQVE**
INCORRUPTIS FUTVORVM SECVLORVM
IVDICIIIS, CLARAQVE IN LVCE, SPECTAN-
DOS COMPONERENT, plura fidei clementiaq;, quam
flagitiorum atrocitatisue exempla ad veram magnitudinem, no-
minisq; immortalitatem contendenti, proposita esse cognoscerent,
nec novorum semper armorum terrore cognitioni mortalium
clausus maxima ex parte, imperiusue, orbis terrarum foret:
quem, à quibus incolitur, ignorari turpissimum duco. Simul
vita iustior, & minore cupiditate degeretur: sanctiusq; homini
caeleste numen esset, cognitis semel verae religionis inityis, ac qui-
bus rebus publica felicitas, & animorum integritas constituta
conseruataq; fuerit. Et quia non tam pietas, quam sua queng;
commoda damnaue mouent: **ANTIQVITATIS IGNO-**
RATIO VEL EOS, QVI IN CAETERIS LIBE-
RALIBVS ARTIBVS CONSENERVNT, SEM-
PER PVEROS, ET SENSVS VITAE QVE COM-
MVNIS IGNAROS, VIDERI COGIT: & in patria
ipso sua peregrinos, & à reipub. gubernaculis, consiliorumq; con-
sociatione, ablegandos: quandoquidem civilis militarisq; disci-
plina, adhuc instituta iuraq; regnorum, simul artes & quibus pa-
riantur, & quibus brevis aui, & quibus longioris sint, simul qui-
bus florent, quibus intermortua reuiuiscant, omnia haec vna hi-
storiarum fide continentur: & eorum inscitia contentioq; maxi-
morum incommodorum, publiciq; excidij per sepe causa extitit,
futuraq; est, quoad erit dulcior, iuncta cum bonarum artium ne-

*gligentia, sui admiratio, quàm antiquitatis, omnium probarum
rerum inuentricis, contemplatio.*

CLARISS. ET SPECTA-
tæ eruditionis Viro, Reinerio Reineccio,
Operis Historici elaboratori diligen-
tiss. amico suo dilecto. S.

REINERE optime, candide, atq; chare:
Exornem, petis, vt tuum libellum
Terfo carmine, nobilem libellum,
Doctisq; omnibus vtilem libellum,
Quem committere iam typis cupiscis.
Id lubens facerem: at (reor) scis, vt me
Curis implicitum, negotijsq;,
(Ceum semper fugiunt Senes puellæ:)
Sueto destituant amore Musæ:
Quæ dant Aonios probè liquores
His, qui sæpius otio fruuntur.
Quos verò Hendecasyllabos minutos
Confeci subitò, & rudi Minerua,
Boni cõsule, te rogo vsq; , & vsq; ,
Ceum pignus fidei, meiq; amoris.

Helmaestadij è Museo M. Iulij D. XXIII.
A. C. CIO. IO. XXCIII.

Ioachimus Mynsingerus à Frun-
deck I. C. & c.

PHA-

PHALAE CIVM MYNSIN-
GERI AD REINERVM
Reineccium.

REINECCI, decus eruditorum,
Quot nunc sunt hominum, locorum vbiq;
Nec non Historiæ explicator idem
Excellens, Themidosq; cultor alma:
Cui Cyllenius vtriusq; linguæ
Affluit decus, eloquentiamq;
In cunis nitidam, & benè expolitam
Instillavit: amanter ac benignè,
REINECCI, patiare te rogari:
Ne finas monumenta sic iacere
In situ tua squallido atq; turpi,
Curâ abs te vigili, & labore multo
Vnum in fasciculum, volumen vnum
Ante annos aliquot simul regeſta:
Sed foetus potius tot elegantes,
Foetus ingenij tui perennes,
Rupta compede, vinculis solutis,
Permittas, rogo, liberè vagari
Ingens per Latium, per & Togatos,
Felici alite, Romuli nepotes,
Et quâ nominis inelytum Latini
Audirur decus, auolare manda:
Indignos tenebris premi, situq;:
Et quos nulla abolere possit ætas:
Et quos tempus edax domare nunquam
Seclorum serie queat perenni.
Quare absit mora, causa differendi

Abs te sit procul , & procul , quod obstat.
Id semper dubium est , quod est futurum.
Labuntur volucres dies , & anni :
Nec , quæ transijit , redibit hora.
Quare nunc itero , rogoq; , scripta vt
Non intermoritura tempore vlllo
Quæ dudum ah nimis ah diu tulerunt
Acris iudicij moras , lituras :)
REINECCI , sine liberè vagari ,
Quocunq; ire velint , abire manda :
Compsisti benè , sunt & absq; ruga.
Sic totum tua peruolabit orbem
Doctrina , & studium , & corusca virtus ,
Et fama , & decus , inclytumq; nomen ,
Queis splendes , veluti vir absolutus.
Grata hæc posteritas habebit vsq; :
Et grata accipientur illa fronte
A cunctis (dubitare nemo quibit)
Quicunq; historiarum amore flagrant ,
Dignosq; artificij ferent honores :
Oprabunt cupidis tibiq; votis ,
Vt feliciter exigas tot annos ,
Vel quot purpureos vbiq; flores
Ver in mollibus educat viretis :
Vel quot gratus ager refert aristas ,
Cùm iam Syrius igneus calescit :
Et vitam tua fata cùm reposcent ,
Humani generis tibi redemptor
Præstet , molliter vt cubes , quietem.

aino ediasi.

(6)
Pauli

Pauli Melissi Franci,
COMITIS PALATINI,
ET EQ. TORQVATI, CI-
uis Romani

O D E

AD REINERVM REINECCIVM
Steinhemium.

TANTI in superno vertice montium, &
Rerum intuenti lumine flammeo
Subiecta, natiuasq; formas,
Obuia cuncta velut patescunt,

Quæ copiosus Dædaleâ manu
Mundi architectus condidit in bonum

Commune: sic per templa mentis

Enthea dispatianti in aruis

Campisq; latis Historiæ nouæ

Priscæue, nil non fit manifestius,

Quod scire fas est liberalis

Indolis ingenijq; pectus.

Hæc nempe testis prouida temporum est,

Lux veritatis, nuncia præpetis

AEui, recordandiq; facti

Tanquam anima, atq; magistra vitæ.

Exempla nos ex hoc speculo vndique

Desumpta miris erudiunt modis,

Et ad capeffendum laborem

Exstimulant animos, amore

Virtutis: vnde & quid fugias habes,

Et quid sequaris. Te vigili adsitum,

Dilecte REINECCI, lucernæ
Hoc studium sibi mancipauit
Totum, Cleanthis more. Quid v'spiam est,
Latere quod te possit? In abdita
Momenta rerum temporumq;
Sic penetras, vt & illa in auras
Et publicum vsu promere, muneris
Tui esse ducas. Iamque, operæ tuæ
Conamen, in lucem recentem
It Chronicon Solymæon; in quo
Se comprehensos (aspice) gestiunt
Manes Guëlphi: principe quo genus
Claros Atestinum nepotes
Saxonica in regionis oras
Cum laude summâ transtulit, & Ducum
Porro propagem seuit, ab inclitâ
Brunonis vrbe, & vrbe Lunæ
Nomina cum titulis gerentem.
Quid prædicem, quæ tu bonus aurea
Vulgaris auctor scripta prius; quibus
Adplausit exultans Lycæum
Marchiacum, Viaderque flauus?
Aut quos dehinc te post Academia
Libros videbit Iulia publicis
Mandare prelis; non modò vni
Sed (quod aues) mage profuturos
Seclis trecentis? Macte animi bonis,
REINERE. Iam nunc se tibi Principum
Commendat ortus ceterorum,
Et subolis genitalis annus,
Classes in aptas distribuendus, ac

Concin-

Concinniori, quàm prius, ordini
Reddendus, argutos refulgens
Per numeros, memoresq; factos.
O si meæ quis tam cuperet Lyrae,
Nec concinendis laudibus impari,
Nec forsan imbelli, tetracha
Rexue potens, celebræque Achilles:
Sudore quanto qualia quantaq;
Abstrusa rerum emergere niterer,
Molemq; suscepti laboris
Non humeris tolerare iniquis!
Sed rarus istoc tempore fautor est
Musarum, & arctarum ingenia premit
Opum supellex. hinc dynastis
Fama minor, minor & Poëtis.

Norinbergæ Francorum.
Anno Christi CID. ID. LXXXIII.

Ad Reinerum Reineccium

V. Clariss.

Vm tibi cura Ducum sit maxima, magna vi-
cissim est,
Reinere, & meritò, cura tui Ducibus.
Tu genus & proavos illorum, ac fortia bello
Victuris celebras facta voluminibus.
Heroes te præcipuo dignantur honore,
Et tribuunt curis præmia digna tuis.
Viue precor, felixque tuos pertexe labores,
Vt prisca æquipares temporis historicos.

Iohann. Posthius. M. D. V Virzeburgi F.

Ρεινήρω Ρεινεκκία πολύτρω Ιωάννης Βερήλι
εὐπράττειν.

Πεινήρ πολύτρω ἱστρικῶν ἀντάξι ἄλλων
πολλῶν, σύνταξας ποικίλα ἔργα βίβλων.
τῷδε βιβλῷ περικαλλές γ' ἱστορί ἐστὶ κάθαρτον
τὸ τόνδ' ἦδ' ἔπρον τι καταπέσασσι ἐχθρῶν.
τίδε νεῶντι μέσων, καὶ ἄτινα ἔργα γερόντων
τῆς κακίας ἢ ἀρετῆς ἴχνεα πλεῖστοι περὶ.

αἰδαίων βασιλῶν λάξ τι γέρας ἐστὶ
Φερίξει, καὶ Διητῶν πράγματ' ἀπαντὰ λέγει.
ὄλβι εὐδαιμόνων, καὶ δὴ πεπυρμυρῶ ἄνηρ,
ἀνθρώποις σωδαιμῶς ἄνια ταῦτα φέρων.
χαῖρε μοι ὦ βέλτιστε Διαμπερές, εἴσθε γῆρας
ἔλθῃ εἰν οἴκῳ τέρπεο χαρματ' ἔχων.
εἴνεκα καὶ τέτων ἔργων σοὶ κῦδος ὀπίσθη,
ζῶειν καὶ μαλακῶς ἡμάτ' ἀπαντὰ, θεός.

IN CHRONICON HIE-
ROSOLYMITANVM, SIVE DE BEL-
lo sacro Historiam clarissimi viri, Reineri
Reineccij &c.

EPIGRAMMA.

Πεινήρ πολλῶν ἴσως ἀντάξι ἄλλων,
ἦδ' ἀτελευτήτων Φηδόμερῳ καμάτων.
πολλά γε καὶ πρότερον χρονικῶν σωτάγματ' ἀβίβλων
ἔξεπονησε γράφων εὐ καὶ Διτισμυρῶς:
αὐτὰρ ὁ νῦν προσφέρει πανυπεύροχον ἠδὲ ἀγχιῶν
τῆς σωδαιμῆς μεσὸν καὶ σοφίης πέλεται.

πέρωνι

τέρψιντ' ὅσα ὀλίγην ἀναμνήσκουσι παρέξει,
 παίδεσιν ὠφελίμην γνώσιⓄ ἐστὶν ἔρωσι.
 ἐν τρωάδι δ' ἄναπυ καὶ ἡλικίη παρθεσσηκώς
 ἦδ' ἐνεⓄ λαβέμων τάραχά τῶν ἀγαθῶν.
 εἰ ἐν ἐκλόγημοι, συνετοί, δραστήριοι ἄνδρες
 εἰσὶ τυχεῖν μισθῶν ἄξιαι ἀντὶ πόνων:
 ἄξιⓄ ἔχ' ἀρετῆⓄ μόνον, ἀλλὰ κλέεσ κ' ἀμοιβῆσ
 PEINĤPOC, συνετὸς κ' μαλὰ χρηστὸς ἀνὴρ.
 ἴδι πολυχρόνιⓄ, PEINĤPE φίλιση, καὶ αὐθις
 σύνταγμα ὅκ μεσῶν ἄλλο κέρμιζε πῶν.

Sebast. Leonhart in Aula Coburgensi F.

REINERO REINECCIO
 HISTORICO, COLLEGAE ET A-
 mico coniunctis. M. Hartuicus Smidenstet S.

Adita quæ multis latuere negocia seclis,
 Digna tamen longa posteritate coli,
 Hæc, Reinere, tuo vigili quæsitâ labore,
 Protulit in medium cura subacta diem.

Nam Duce quo belli sint gesta exordia sacri,
 Et fuerit cuius militis iste labor,
 Quamq; potens armis populus, qui castra locarat
 Ad loca, quæ rursus barbarus hostis arat,
 Ordine concinnas, veterumq; recondita libris
 Doctus in historiæ nobile cogis opus.
 Ergo tuis meritò debetur gloria scriptis,
 Quæ sua cum longo tempore fata ferent,
 Quæ decus & nomen veterum repetentia regum,
 Et decus & nomen sunt habitura suum.

(e) IN

IN CRUCEM ET DIADE-
MA, INSIGNIA REINERI REI-
neccij Historici Cl.

Udicio pollens, calamoq; Reneccius acer,
Nobilis æternæ conditor historiæ:
Cur gerit in clypeo Diadema Crucemq; ru-
bentem,

Ecquis in hoc signo sensus utroq; latet?

Sic ego, sic numeris totum cantata per orbem

Iulia, quærenti dicere visa fuit:

Ut reor, & nisi me mea fallit opinio, signa

A CONSTANTINO Cæsare sumpta gerit.

Primus hic imposuit capiti Diadema, suosq;

Armis appictas iussit habere Cruces.

Nempe quod ostento monitus, formidine presso

In sola didicit spem superesse cruce.

Sub cruce suaue Deo seruit diadema, sub illa

Quisq; sua felix in statione manet.

Adde quod Heroës & regia facta recensens,

Signa pij regis conuenienter habet.

Dumq; sub hoc cumulo curarum & mole laborat,

Perpetuam sentit mens operosa crucem,

Eluctata tamen palmæ viridantis ad instar

Promissum sensus ad diadema leuat.

Sub cruce qui tolerat, quæ fata Deusq; ministrat,

Laude coronato vertice dignus erit.

AD

Emmiferam meruit gestare Poëta coronam,
 Rudi laborans explicare carmine
FROTHONIS laudes, & nomen, **HIAR-**
NVS, auaro

Qua bellicosa cingitur Dania mari.

SYLVIVS AENEAS, quòd Regum cõderet acta,

Urbem Quirini fertilisq; , Pontifex,

Imperium Italiæ tenuit. Tibi mille priorum

Regum Ducumq; facta præpotentium

Gesta recensenti, seriemq; genusq; nepotum,

Quæ digna Reges largientur præmia?

Fide Deo studijsq; tuis : insuaue laborum

Onus sequaces mitigabunt gloriæ.

Quicquid id ; inuentis à te dum sæpius vtor,

Et plura spero , verba dico talia :

CEDITE ROMANI SCRIPTORES, CE-

DITE GRAII,

NIL MAIUS ILLO NASCITVR SYN-

TAGMATE.

M. Henricus Meibomius, acad. Iuliæ
 Professor publ.

NOMINA AVCTORVM,
 QVORVM TESTIMONIIS TO-
 to hoc opere vfi sumus.

<i>Abdias Prætorius.</i>	<i>Basilius Heroldus.</i>
<i>Abrahamus Ortelius.</i>	<i>Beatus Rhenanus.</i>
<i>Adagia Erasmi.</i>	<i>Benno Cardinalis.</i>
<i>Aeneas Sylvius.</i>	<i>Biblia.</i>
<i>Agathias.</i>	<i>Bonfinius.</i>
<i>Aelianus.</i>	<i>Brocardus Monachus.</i>
<i>Aethicus.</i>	<i>Busbequij iter Byzant. &</i>
<i>Albertus, Abbas Stadensis.</i>	<i>Amasianum.</i>
<i>Albertus Argentinenfis.</i>	
<i>Albertus Crancius.</i>	<i>Cadamustus.</i>
<i>Ammianus Marcellinus.</i>	<i>Cælius Augustinus Curio,</i>
<i>Andreas Alciatus.</i>	<i>Cæsaris commentarij.</i>
<i>Andreas Alpagnus.</i>	<i>Carolus Sigonius.</i>
<i>Antoninus Archiepisc. Florẽ.</i>	<i>Casparus Peucerus.</i>
<i>Antonius Geusfræus.</i>	<i>Cedrenus.</i>
<i>Apollonius.</i>	<i>Cicero.</i>
<i>Arianus.</i>	<i>Chronicon Colon.</i>
<i>Aristophanis Scholiastes.</i>	<i>Chronic. Sarracendorum.</i>
<i>Arnoldus, Abbas Lubec.</i>	<i>Chronicon Turcicum Phil.</i>
<i>Athenæus.</i>	<i>Loniceri.</i>
<i>Auctor de bello Saxon. Hen-</i>	<i>Claudij Paradini Symbola</i>
<i>rici IIII. Cæs.</i>	<i>heroica.</i>
<i>Augustinus.</i>	<i>Clemens Alexandrin.</i>

Codex Iustiniani.
Conradus à Liechtenaw, Ab-
bas Vrßberg.
Constantinus Manasses.
Cyrillus.

Damianus à Goës.
Dantes Florentinus.
Decretales epistole Pontific.
Dion Cassius.
Ditmarus Mersepurg.
Dubravius.

Emanuelis regis epistola
Engelbuisius.
Ennius.
Epicharmus.
Epistole Petri de Vineis.
Euripides.
Eusebius.
Eustathius Theßalon.
Eutropius.
Extravagantes Communes.

Felix Petancius.
Franciscus Balduinus.
Francisci Billerbegi epistole

Galfridus Anglus, con-
tinuator Sigeberti.

Georgenicius.
Georgius Fabricius.
Georgius Lilius.
Georgius Pachymerius.
Glycas.
Gratiani Decretorum colle-
ctan.
Gulielmus, Archiepisc. Tyri.

Henricus Porcius.
Henricus Ranzovius Eq.
Holsatus.
Herodotus.
D. Hieronymus.
Hieronymus Osorius.
Hieronymus Wolffius.
Historia Tripartita.
Horatius.
Hubertus Velleius.

Iacobus Fontanus.
Iacobus Meyerus.
Iacobus Spigelius.
Ioachimus Camerarius.

Ioachimi Curæi annales Si-	Monteuillani Angli.
lesie.	Rudolfi à Suchem.
Ioannes Auentinus.	Stephani à Gumpen-
Ioann. Baleus.	berg etc.
Ioann. Bodinus.	Iustinus.
Ioann. Cantacuzenus Imp.	Iuuenalis.
Ioann. Crato Medicus Cæs.	
Ioann. Curopalates.	Laonicus Chalcocödyles.
Ioann. Leo Afer.	Lambertus Schafnaburg. et
Ioann. Leunclaius.	in eundem supplement.
Ioann. Maierius.	Leander Albertus.
Ioann. Sambucus.	Leonoldus Northofius.
Iodocus Ludouicus Decius.	Libertus, Episcopus Geri-
Iornandes	ensis.
Iosephus.	Liuius.
Isidorus.	Ludouicus Camerarius.
Itineraria Hierosolymit. Al-	Ludouicus Vartomanus.
berti, Com. Leonsteiny.	
Alexandri Com. Palat.	Macrobius.
Bernhardi à Breiten-	Manuelis Comneni Imp. le-
bach.	gatio ad Armenios.
Danielis Eclini.	Martini Crusy Turcogracia
Felicis Fabri.	item Itinerarium Solo-
Ioann. Helfrichi.	mon. Schweigkeri.
Ioann. Tucher.	Martinus Polonus.
Leonardi Rauwolfy.	Matthias Mechouius.
Melchioris à Seidlitz.	Michaël Ritius.

Monachus Florentinus
rhythmologus.

Natalis Comes.

Nicephorus Callist.

Nicephorus Gregoras.

Nicetas Choniates.

Nicolaus Cleonardus.

Nicolaus Moffanus.

Nicolai Vigniery Chronicon
Burgund.

Onuphrinus Panninius.

Oratio exhortatoria ad Ma-
ximilianum I. Cæs. etc.

Orosius.

Otho, Episcopus Frising.

Pandectæ Iuris civil.

Paulus Æmilius.

Pauli Diac. histor. miscell.

Paulus Iovius.

Pausanias.

Petrus Bembus.

Petrus Bizarus.

Petrus Martyr Mediolan.

Philippus Bergomas.

Philippus Melanchthon.

Platina.

Plinius.

Plutarchus.

Polydorus Virgilius.

Pomponius Mela.

Procopius.

Ptolæmeus.

Pyrkamerus.

Q. Curtius.

Radevicus, & ad eun-
dem appendix.

Richardus Monachus.

Robertus, continuator Sige-
berti.

Robertus Gaguinus.

Robertus Monachus.

Sallustius.

Sabellicus.

Saxo Grammaticus.

Schiltperger.

Sebastianus Munsterus.

Sex. Rufus.

Sigebertus Gemblacensis.

Sigefri.

Sigefridus presbiter.
Sigismūdi, Baronis Herber-
stein. Commentar. de
Moschouia.
Sorsanus Arabs.
Speculum Historial. Vin-
centij.
Stephanus de Urbibus.
Stobæus.
Strabo.
Suidas.

Theocritus.
Theognis.
Theodorus Spanduginus
Cantacuzenus.
Tertullianus.

Theuetus.
Thucydides.
Thrithemius.

Valerius Maximus.
Virgilius.
Vita Cesarum.
Volaterranus.

Wolfgangus Lazius.

Xenophon.
Xylander.

Zonaras.
Zosimus

CHRO-

CHRONICI HIERO-
SOLYMITANI LIBER
PRIMVS.

Argumenta Capitem.

- I. *Proœmium sequentis operis.*
- II. *Quomodo Petrus eremita primus au-
ct̄or extiterit expeditionis in Ierusalem.*
- III. *Quomodo Patriarcham adierit.*
- IIII. *Quid Patriarcha Petro responderit,
Et quomodo auxilia Christianorum inuitarit.*
- V. *Quomodo maiestas Domini Iesu in so-
mnis Petro apparuerit, eumq; allocuta sit.*
- VI. *Quomodo Petrus Romam venerit: le-
gationem Apostolico retulerit: Et de terra-
motu.*
- VII. *De quodam VV altero eunte Hieroso-
lymam, quid egerit, vel quid pertulerit.*
- VIII. *Quomodo Petrus cum copioso exer-
citu tendens Ierusalem, vindictam sociorum
in Vngaria fecerit.*
- IX. *Quomodo Maroam fluum cum dif-
ficultate transierit.*
- X. *Quomodo Duci Bulgarorum obsides
A dantur:*

dantur: quibus receptis, grauis contentio cum
Bulgaris oritur.

XI. Quomodo Dux exercitum insecutus
plurima diripuerit.

XII. Quomodo Petro cum exercitu causa
pacis obuiam Duci regresso, plurima inuentus
prostrata sit.

XIII. Qualiter exercitus ex magna parte
dispersus sit, & iterum ad triginta millia ad-
unatus.

XIIII. Quomodo Imperator Petro legatos
direxerit, ut veniret Constantinopolin.

XV. Quomodo Petrus secundam Impera-
toris legationem acceperit, ut Constantinopo-
lin maturaret iter.

XVI. Quomodo Petrus & exercitus ab Im-
peratore benigne susceptus sit, & deinde mare
transierit.

XVII. Quomodo in terra urbis Nicee inuen-
tus praedam fecerit, & castellum quoddam So-
lymani ceperit.

XVIII. Quomodo Solymanus Dux, congrega-
tis Turcis, praedictum castrum expugnauerit,
quosdam captiuos duxerit, reliquos occiderit.

XIX. Quomo-

XIX. *Quomodo exercitus per dies octo Petrum expectauerit, Et quomodo quosdam Turci de exercitu decollauerint.*

XX. *Quomodo Christianis, ad ultionem sociorum armatis, Solymanus cum multa manu occurreret pugnaturus.*

XXI. *Quomodo Turci cum Christianis grauiter conflixerint.*

XXII. *Quomodo Turci infinitam multitudinem Christianorum peremerint.*

XXIII. *Quomodo tria millia Christianorum, qui euaserant, à Turcis obsesti, Imperatoris auxilio liberabantur.*

XXIII. *Quomodo quidam Godescalcus magnam manum in eandem expeditionem contraxerit.*

XXV. *Qualiter omnis exercitus Godescalci insolenter agens in Vngaria peremptus sit.*

XXVI. *Quomodo ex diuersis regnis copiosa gens in eandem expeditionem adunata sit.*

XXVII. *De strage Iudaorum Colonia.*

XXVIII. *De simili strage facta Moguntia.*

XXIX. *Quomodo exercitus negato transitu cum Vngaris conflixerit.*

XXX. *Qualiter subito disturbato exercitu
innumerabilis multitudo perierit.*

XXXI. *De superstitione anseris & capella.*

GODE-
FRIDVS
Bullion-
belli sacri
impera-
tor.

INCIPIIT LIBER PRIMVS EXPE-
ditionis Hierosolymitanæ vrbis, vbi cla-
riss. Ducis Godefridi inelyta gesta nar-
rantur, cuius labore & studio ciuitas san-
cta ab infidelibus liberata, sanctæ Ecclesiæ
filijs est restituta.

Auctor de
se.

Historia
huius fi-
des.

Argumen-
tum.

Diu multumq; his vsque diebus, ob inaudita & pluri-
mum admiranda, sapius accensus sum desiderio eiusdem
expeditionis, & faciendæ orationis illic, dum feruerem.
Sed cum minimè ob diuersa impedimenta intentioni meæ
effectus daretur, temerario ausu decreui saltem ex his ali-
qua memoriæ cõmendare, quæ auditu & reuelatione nota
fierent ab his, qui præsentibus affuissent: vt vel sic non in o-
cio, sed quasi in via, si non corpore, at tota mente & animo
confocius essem, elaborarem. Quapropter de labore &
miserijs, de firmata fide, de robustorum Principum cæte-
rorumq; hominum conspiratione bona in amore Christi,
quomodo scilicet reliquerint patriam, cognatos, vxores,
filios, filiasq; vrbes, castella, agros, regna & omnem huius
mundi dulcedinem, certa pro incertis, & in nomine Iesu
exilia quæsierint, quomodo in manu forti & exercitu ro-
busto iter Hierosolymam fecerint, & mille millies Turco-
rum Sarracenorumq; legiones audaci assultu triumphan-
tes occiderint, quomodo introitum & accessum sacri sep-
ulcri Domini nostri Iesu Christi patefecerint, census &
tributa peregrinorum, huc intrare cupientium, ex toto
remiserint, pro viribus nostris exiguis puerili & incauto
stylo scribere præsumsi.

CAPVT II.

PETRVS

eremita,
belli sacri
cōcītor.

* Fortè
Berri,
qui alijs

sunt Bi-
turiges,
alijs Am-
barri.

Copia re-
ligiosorum
peregrina-
torum è

quibus cō-
flata.

Petri ere-
mita pere-
grinatio

Hierosol.
* Simeo-
nem, vt

Guliel-
mus Tyr-
rius.

Actio cum
Patriar.
Vide Tyr-

um lib 11
cap 11. &
seq.

Patriar-
chæ queri-
monia.

Sacerdos quidam, Petrus nomine, quondam eremita, Sortus de ciuitate Amiens, quæ est in occidente de regno Francorum, omni instinctu, quo potuit, huius viæ constantiam primū adhortatus est, in * Beru, regione præfati regni, factus prædicator in omni admonitione & sermone. Huius admonitione assidua & vocatione, Episcopi, Abbates, Clerici & Monachi, deinde laici nobilissimi, diuersorum regnorum Principes, totumq; vulgus, tam casti quàm incesti, adulteri, homicidæ, fures, periuri, prædones, vniuersum scilicet genus Christianæ professionis, quin & sexus fœmineus, pœnitentiæ ducti, ad hanc lætanter concurrunt viam. Qua occasione & intentione hanc viam idem eremita prædicauerit, & eius primus ductor extiterit, præfens pagina declarabit.

CAPVT III.

Hic sacerdos aliquot annis ante huius viæ initium causa orationis Hierosolymam profectus est, vbi in oratorio Dominici sepulcri, proh dolor, visa quædam illicita & nefanda tristi animo accepit, & infremuit spiritu, ipsumq; Dominum iudicem super istis iniurijs appellat. Tandem super nefarijs opibus motus, * Patriarcham sanctæ Hierosolymitanæ Ecclesiæ expetit, & cur pateretur gentiles & impios sancta inquinare, & ab his fidelium oblationes asportare, item Ecclesia vti pro prostibulis, Christianos colaphizari, peregrinos sanctos iniusta mercede spoliari, & multis oppressionibus angustiari, requirit.

CAPVT III.

Patriarcha verò & venerabilis sacerdos sepulcri Dominici, his auditis, pia & fidelia profert responsa: O fidelissime Christianorum, quid super his compellas & inquietas paternitatem nostram, cum nostræ vires vel potentia non magis quàm formica exigua aduersus tantorum superbiam computentur? Vita enim nostra aut assiduis

redimitur tributis, aut mortiferis deputatur supplicijs. Et maiora speramus de die in diem affore pericula, nisi Christianorum affuerint auxilia, quæ tua legatione inuitamus. Cui Petrus in hunc modum respondit: Venerande pater, satis comperimus, & nunc intelligimus ac videmus, quàm inualida manus Christianorum sit tecum hic inhabitantium, & quantis subiaceatis oppressiõibus gentiliũ. Quæ de causa ob Domini gratiam & vestram liberationem & sanctorum emundationem, Domino comite, vita sospite rediens, inprimis dominum Apostolicum requiram, deinde omnes primates Christianorum Reges, Duces, Comitibus, & Principatum regni tenentes: seruitutis vestræ miseriam, & angustiarum tolerantiam cunctis insinuans. Iam omnia inter se hæc nuncia æquæ videntur vt fiant.

CAPVT V.

Petri somnium. Similis huic locus Paul. Diab. misc. li. 16. pag. 464. de bello cõtra Vandalos Iustiniani 1. auspicijs gesto.

Interim tenebris cœlo circumquaq; incumbentibus, Petrus orandi causa ad sanctum sepulcrum redit Vbi sub vigilijs & orationibus fatigatus, somno decipitur. Cui in visu maiestas Domini Iesu oblata est, hominem mortalem & fragilem sic dignata alloqui: Petre, dilectissime fili Christianorum, surgens visitabis Patriarcham nostrum, & ab eo sumes cum sigillo sanctæ crucis litteras legationis nostræ, & in terram cognationis tuæ iter quantocius accelerabis, calumnias & iniurias populo nostro & loco sancto illatas referabis, & suscitabis corda fidelium ad purganda loca sancta Ierusalem, & ad restauranda officia sanctorum Per pericula enim & tētationes varias paradisi portæ nunc aperientur vocatis & electis.

CAPVT VI.

Ad hanc itaq; miram, & dignam Domino reuelationem, subtracta visione, Petrus somno expergefactus est. Qui in primo diei crepusculo processit à limine templi, Patriarcham petijt, visionem Domini sibi ex ordine aperuit, litteras legationis diuinæ cum signo sanctæ crucis requirit.

requirit. Quas ille dare non recusauit, sed cum gratiarum
 actione accommodauit. Accepta hinc licentia, in obedi-
 entia legationis ad natales horas regressus est. Non mo-
 dica anxietate nauigio per mare regressus, ad ciuitatem
 * Barum reuocatur. Vbi terris redditus, Romam sine mora
 proficiscitur. Ibi reperto Apostolico, quam audiuit, & ac-
 cepit à Deo & Patriarcha, legationem retulit super im-
 mundicijs gentilium, & iniurijs sanctorum & peregrino-
 rum. Hæc autem Apostolicus mente voluntaria & intenta
 vt accepit, in omnibus se promisit mandatis parere sancto-
 rum & precibus. Qua de causa sollicitus venit ad ciuitatem
 Vercellas, transactisq; Alpibus, conuentum totius Occi-
 dentalis Fraciæ, & concilium apud Podium, ciuitatem san-
 ctæ Mariæ fieri decreuit. Deinde ad Clarû montem in Ar-
 uernis proficiscitur. Vbi audita legatione diuina & admo-
 nitione Apostolica, Episcopi totius Fraciæ, Duces ac Co-
 mites magniq; Principes cuiusq; ordinis ac gradus expedi-
 tionem ex proprio sumtu ad ipsam sepulcrum Domini an-
 nuerunt. Ipso etenim in regno amplissimo conspiratio &
 coniuratio sancta huius viæ, datis dextris, inter potentis-
 simos exiuit. In quorum affirmatione terremotus magnus
 factus est, nil aliud portendens, quam diuersorum regnorû
 iter moturas legiones, tam ex regno Fraciæ, quam Lo-
 tharingiæ terræ, Teutonicorum simul & Anglorum & ex
 regione Danorum.

Patriar-
 cha Petri
 somnio fi-
 dem facit.
 * Bariû,
 vulgò
 Barri.
 Petrus re-
 dux adis-
 Papam.
 Vercella.
 Podium.
 Concilium
 Claromô-
 tanum.
 BEL-
 LVMSA
 CRVM
 ibidem de-
 cretum.
 Terramo-
 tus.
 Nationes
 compa-
 ras.

CAPVT VII

ANNO Dominicæ incarnationis M. XCV. Indictione
 quarta, Henrico III. Rege ac tertio Imperatore Ro-
 manorum Aug. anno regni sui XLIII. imperij verò XIII.
 Urbano II. qui & Odardus, Apostolico, octauo die mensis
 Martij, VValterus, cognomento * Senzauehor, miles egre-
 gius, cum magna societate Francigenarum peditum, so-
 lummodò octo habens equites, ex admonitione prædicti
 Petri eremite in initio viæ Hierosolymit. intrauit re-
 gnum Vngariæ. Vbi cognita virtute, & audita animi illius
 intètionè, & causa assumptæ viæ, à Domino Kalomano, rege
 Christiano.

Ecclii sacri
 initium.
 * Tyrio
 sèsaucir.
 I. EXPE-
 DITIO
 VValteri.
 Senzaue-
 horis eGal-
 lia.

• 011171E

Christianissimo Vngarorum, benignè susceptus est, & concessus est sibi pacificè transitus per vniuersam terram regni sui, & emendi licentia. Hic itaq; sine offensione, & aliquo aduerso incurfu, vsq; ad Belegrauum, ciuitatem Bulgarorum, profectus est, transiens Maleuillam, vbi terminantur fines regni Vngarorum. Illic pacificè fluuium * Maroë nauigio traiecit. Sed in eodem loco Maleuilla sedecim de comitatu illius remorati sunt, vt emerent arma, ignorante VValtero, qui iam diu fluuium transierat. Vngari verò quidam peruersæ mentis videntes procul VValteri absentiam & illius exercitus, manus sedecim illis iniecerunt, quos armis, vestibus, auro & argento spoliauerunt. Et sic nudi & vacui abire permisi sunt. Hi verò dolentes, rebus & armis vacui, vsq; ad prædictam Belegrauum, quò VValterus cum omni manu sua extra muros ad hospitandum tentoria posuerat, iter accelerauerunt, omne infortuniū, quod eis acciderat, sibi referentes. Sed VValterus æquo animo, quia reditus ad vindictam tædio erat, accepit. In ipsa deniq; nocte, qua socij nudi & vacui recepti sunt, VValterus emendi vitæ necessaria requisituit à * Principe Bulgarorum & magistratu ciuitatis. Qui fraudes & exploratores terræ existimantes, omnia venalia eis interdixerunt. Quapropter VValterus & omnis illius comitatus animo grauiter motus, armenta, boues & oues illorum, quæ per agros ad pabula herbarum emissæ, passim vagabantur, ceperunt vi rapere & abducere, quo vsq; grauis seditio inter peregrinos & Bulgaros, gregem suum excutientes, accrescere cœpit & misceri armis. Dum tandem virtute Bulgarorum inualescente vsq; ad centum & quadraginta millia, de peregrino exercitu à multitudine societatis quidam diuisi, in quoddam oratorium fugientes deuenerunt. Bulgari verò accrescente suorum manu, & VValtero deficiente, ac cum tota societate diffugium faciente, oratorium obfidentes, sexaginta ex inclusis combusserunt, cæteros vix ab hostibus & oratorio, pro defensione vitæ, elabentes plurimos graui vulnere percusserunt. Post hanc calamitatem & attritio-

attritionem suorum VValterus relictis circumquaq; socijs, fugitiuus syluas Bulgarorū, per octo dies exuperans, ad ciuitatem ditissimam, quæ vocatur * Niczh in medio Bulgarorum regno, secessit. Vbi Duci & principi terræ repperito iniuriam & damnum sibi illatum referens, iustitiam de omnibus clementer ab eo consecutus est. Quin & arma & pecuniam illi in reconciliatione largitus est. Acei conductum Dominus terræ per ciuitates Bulgariae * Sternitz, Phinopolin atq; a Adrianopolin pacificè dedit, & emendi licentiã, quousq; ad imperatoriã urbē Cōstantinopolin, quæ est caput totius regni Græcorum, cum omni manu sua descendit. Vt autem descendit, omni instantia humilimã petitionis, qua potuit, ab ipso Domino * Imperatore exorauit, quatenus in regno suo pacificè moram obtineret, cum licentiã emendi vitæ necessãria, donec Petrus eremita, cuius admonitione & instinctu viam hanc inchoauerant, socius haberetur, & sic coniunctis millibus suis, brachium maris S. Georgij nauigio transmearent, & sic tutius Turcis, cunctisq; gentiliū cuneis resistere valeret. Quod & actum est, & à Domino Imperatore, Alexio nomine, benignè de omnibus petenti responsum & concessum est.

* Tyr.
Strutia.
Bulgari
reguli æ-
quitas.

* Tyrjo
lib. 2. ca.
2. Straliti-
tia.
Constanti-
nopolis, ca-
put impe-
rii Græco-
rum.

* Alexio
Cōneno.
Alexius
Comne-
nus Imp.

a Adrianopolin quinq; dierum itinere Constantinopoli distat,
Procopius memorat, lib. 8. de bello Goth.

CAPVT VIII.

POST hæc, nec longi temporis interuallo, Petrus prædictus, & exercitus illius copiosus, vt arena maris innumerabilis, qui à diuersis regnis illi coniunctus conuenerat, scilicet Francigenæ, Sueni, Baiuarij, Lotharingi, continuabat pariter viam Ierusalem. Qui in itinere suo in Vngariæ descendens regnum, ante portam Cyperon tabernacula sua fixit cum omni exercitu, quem eduxerat. His locatis, protinus regnatori Vngariæ nuncios direxit, quatenus sibi suisq; consocijs pateret aditus & transitus per medium regni eius. Quod illi concessum est, ea conditione interposita, ne in terra Regis prædam contingeret, sed pacificè viam

II. EXPE-
DITIO
Petri ere-
mitæ à Gal-
lia & Ger-
mania.

Cyperon.

Peregrinatoribus rapinæ interdita. tenerent, omnia verò, quibus indigeret exercitus, sine iurgiis & lite precio mutuarent. Petrus ergo audita erga se suoſq; Regis beneuolentia, gauisus eſt, & pacificè regnum Vngariæ tranſiit, dans & accipiens omnia vſui neceſſaria in numero, iuſtitia & meſura, & ſic ſine turbine vſque ad Maleuillam cum omni legione ſua profeſtus eſt. Vt autem appropinquauit terminis loci prædicti, fama in auribus ſuis ſuorumq; allata eſt, quomodo Comes regionis illius, nomine Guz, vnus de primatibus regis Vngariæ, auaritia corruptus, adunationem armatorum contraxiſſet militum, & peſſimum conſilium iniſſet cum prædicto Duce, Nichita nomine, principe Bulgarorum, & præſide ciuitatis Belegraue, quatenus & ipſe collecta virtute ſatellitum, anteriores agminis Petri debellaret & occideret, ipſe verò poſtremos inſecutione ſuorum militum detruncaret, vt ſic vniuerſa ſpolia tanti exercitus in equis, auro & argento ac veſtibus diriperent & diuiderent. Petrus hæc audiens, quia Chriſtiani erant Vngari & Bulgari, omnino de illis tantum facinus credere noluit, quo uſq; ad Maleuillam venientes, conſocij illius arma & ſpolia ſedecim ſociorum Vvalteri, in mœnibus & muris pendentia, aſpexerunt, quos paulo antè retardatos Vngari in dolo ſpoliare præſumerant. Petrus autem hac confratrum iniuria comperta, viſiſq; illorum armis & ſpolijs, ſocios ad vindictam admonet. Qui fortiter ſignis cornicinum intonant, erectis ſignis ad mœnia conuolant, muros grandine ſagittarum oppugnant, quos tam inceſſabili & incredibile denſitate oculis in mœnibus aſſiſtentium intorquebant, vt nequaquam virtutem Gallorum impugnantium Vngari ſufferre valentes, à muro declinarent, ſi fortè intra ciuitatem ante vires illorum remanere valent. Adhæc Godefridus quidam, cognomen habens Burel, de Stampis ciuitate ortus, magiſter & ſignifer ducentorum peditum, qui & ipſe pedes erat, fortis viribus, intuens fugam aduerſariorum procul à mœnibus, muros ſcala, quâ fortè ibidem reperit, tranſuolat. Reinoldus de caſtro Breis, eques inſignis, opertum habens caput:

caput galea, & lorica indutus, pariter moenia post Godefridum ascendit, donec vniuersi tam equites quam pedites intrare contendunt. Vngari verò videntes animæ suæ angustias & imminens periculum, ad septem millia conglobantur ad defensionem, ac per aliam portam, quæ respicit ad Orientem, egressi super verticem præcelsæ silicis, quâ præterfluit Danubius, & quæ ex parte insuperabile erat munimentum, consisterunt. Quorum plurima pars, quæ præ angusto aditu per portam velociter effugere nequuerant, ante ipsam ianuam in ore gladij ceciderunt. Alij, qui in vertice montis liberari sperabant, ab insequentibus peregrinis trucidati sunt: alij à cacumine montis præcipitati, in ipsius Danubij vndis absorpti sunt: sed plures nauigio elapsi sunt. Ceciderunt illic circiter quatuor millia Vngarorū: peregrinorū centum tantum, præter vulneratos ibidem occisi sunt. Hanc Petrus adeptus victoriam, cum vniuersis suis in eodem castello Maleuille diebus mansit quinque; propter abundantiam alimentorum, quæ ibi reperit in frumento, gregibus ouium & armentis, & poculorum plenitudine & infinito numero equorum.

Strages Maleuil- lanorum.

CAPVT IX.

Comperta hac victoria & Vngarorum cade cruenta, & cvisis ferro cæsis corporibus illorum, quæ plurima exincta atroci vulnere Danubius suis procellis aduexerat Belegraue, vbi reflexo alueo iter & cursum continuat, à Maleuilla distans milliari, Dux præfatus, Nichita, suos conuocat, & consilio ab omnibus accepto, metu concussus, Belegraue Petru vltra expectare recusat, sed * Niczh, spe defensionis aduersus vires Fracigenarū, Romanorū & Teutoncorū, quia robore murorū ciuitas hæc munita habebatur, migrare disposuit, secū asportatis vniuersis thesauris Belegraue, cociues verò illius per syluas & montana ac desertaloca cū armentis suis in fugā milit, quousq; accersito auxilio Imperatoris Cōstantinopolitani, socijs Petri resisteret, & vindictā Vngarorū fumeret, ppter amicitia & fœdus, q̄ cū Guz, Comite & principe Maleuille, percussisset. Trāfactis ab

*Nichita fuga. * Tyrio Niz. ¶ Videtur autē Nysam dicere, Seruie metropolin. Nicetas pag. 18 b. Nisum, Arnoldus Lubec. li. 2 cap. 4. Nicetā, vocat.*

hinc sex diebus, nuncius quidam de villa aduenarum Fran-
Nuncius corum Petro celeriter mittitur, qui hanc minarum certam
de appa- legationem illi indicaret, dicens: Rex Vngariæ, collecto
ratu belli- exercitu vniuersi regni sui, in vltionem suorum ad vos de-
co regis scensurus est, de quibus ne vnum quidem certum est ab ar-
Vngariæ. mis illius euadere: nam dolor occisorum & lameta Regem
 & vniuersos parentes & amicos illorum commouerunt:
 quapropter quantocius fluium Maroam superantes, viam

Petrus cū
suis Ma-
roam tra-
ijcit.

vestram hinc maturate. Petrus intelligens iram regis, &
 illius grauissimam adunationem, cum vniuersis socijs Ma-
 leuillam deferens, sed cuncta spolia gregeſq; ac prædam e-
 quorum abducens, Maroam transire disposuit. Sed paucas
 naues numero tantum CL. in toto littore inuenit, quibus
 tanta multitudo subito posset transire & euadere propter
 timorem Regis, in fortitudine graui superuenientis. Vnde
 quàm plurimi, quibus naues defecerant, iunctura ligno-
 rum & copulatione viminum transire certabant. Sed à Pin-

Pincena-
rij.

Tyrius
lib. 2. c. 21.

Picenari-
tes, Vesper-

gensis Pin-
cinatos vo-

cat, et mi-

lites Gra-

cos eo no-
mine intel-

ligi ait.
Germano-

rū fides.
Eremus

Bulgarorū

Niczh.

cenarijs, qui Bulgariam inhabitabant, plurimi in ipsa li-
 gnorum & viminum copulatione fluctuantes sine gubernacu-
 lo, & à societate interdum diuisi, sagittis confixi inter-
 rierunt. Videns autem Petrus interitum & submersionem
 suorum, quæ fiebat, Baiuarijs, Alemanis cæterisq; Tenta-
 nicis ex promissione obœdientiæ imperauit, vt Francige-
 niis fratribus subuenirent. Qui illico septem ratibus inue-
 cti, septem nauiculas Pincenariorum submerferunt cum
 inhabitantibus, septem tantum viuos captiuantes, quos
 in præsentiam Petri adductos ex præcepto illius trucidau-
 erunt. Hac vltione suorum facta, & Maroam fluuio transi-
 to, ingentia & spaciosissima nemora Bulgarorum Petrus
 ingreditur cum vehiculis cibariorum & omni apparatu &
 spolijs Belegraue. Et septem diebus in saltu spaciosissimo
 expletis, ipse cum suis urbem Niczh muris munitissimam
 applicuit. Vbi flumen quoddam per lapideum pontem an-
 te ciuitatem transeuntes, pratum, viriditate & amplitu-
 dine voluptuosum, & ripam fluminis fixis tentorijs occu-
 pauerunt.

CAPVT X.

Hospitatis itaq; peregrinis legionibus, ex prouidentia Petri & maiorum cōsilio fit legatio ad Ducem Nichitam, principem Bulgarorum, qui in eadem ciuitate præfens habebatur, quatenus licentiam emendi cibos acciperent. Quod benignè annuit, sub hac tamen conditione, vt obsides ei darentur, ne aliqua iniuria aut vis, sicut Belgrauæ, à tanta multitudine fieret. VValterus, filius VValerami de Bretoil castello, quod est iuxta * Beluatium, & Go- * Forfandefridus Burel de Stampis, Duci obsides constituti & dati Bellouafunt. His missis, & à Duce receptis, omnium rerum sufficientia ad emendum vndiq; illis concessa est, & non habentibus vnde emerent, plurima largitio eleemosynarum à ciuitate largita est. Hac igitur nocte cum omni tranquillitate peracta, & obsidibus Petro à Principe fideliter restitutis, centum viri Alemanorum propter contentionem vilissimam, cum quodam Bulgaro vespere habitam in venditione & emtione, paulisper subtracti à tergo agminis Petri, septem molendinis, quæ sub prædicto ponte in flumine degébāt, ignem submiserunt, & in fauillam redegerunt, quin & domos quasdam, quæ extra urbem erant, simili incendio in vltionem furoris sui succēderunt. Ciues autem videntes ædificia suorum igne conflagrare, vnanimi conuentu suum Ducem Nichitā aduent, Petrum & vniuersos sequaces illius falsos Christianos asserentes, raptores tantum esse & non homines pacificos, qui Pincenarios Ducis Belegrauæ, & Maleuillæ tot Vngaros occiderint, & nunc incendium hoc præsumserint, nequaquam pro benefacto remunerationem restituentes.

Petrus placat Nichitam per legatos.

Forfan Bellouafunt ciuitatē Episcopalem in Rhemēsi territorio.

Germani noui tumultus auferes.

CAPVT XI.

DVx audita hac iniuria & querimonia suorum, præcepit, vt vniuersi ad arma contenderent cum omni equitatu, quem illic adunauerat, cognita inuasiōe Maleuillæ, & absq; mora vt peregrinos insequerentur, in caput eorum reddentes vniuersa mala, quæ sibi illata sint. Ad hoc deniq;

Nichita suos ad vindictam armat.

Cumani. Ducis imperium Bulgari, Comanitarum, Ungari plurimi cum Pincenarijs, qui conuentione solidorum ad urbis defensionem conuenerant, arcus corneos & osseos arripiunt, loricas induunt, & vexillis hastæ innexis, Petrum cum exercitu suo securè gradientem insequuntur, ac tardos & extremos exercitus detruncare & transfigere non parcentes, currus & plaustra lento gressu subsequenter retinuerunt, matronas, puellas, pueros teneros abducentes, qui exules & captiui in terra Bulgaria vsq; in presentem diem cum vniuersis rebus & armentis inuenti sunt. Protinus in hac repentina peregrinorum disturbance & occisione, quidam, Lambertus nomine, velocitate equi elapsus, ad Petrum peruenit: cui rem hanc ignorantem, & omnia quæ acciderant, retulit, & quomodo hæc initia malorum & dolorum ab Alemanis extiterint propter incendiū, quod fecerant. Petrus verò milliari remotus hæc omnia ignorabat. Qui ad hæc verba nuncij grauitur turbatus, conuocat sapientiores & magis sensatos de exercitu, quibus sic loquitur, dicens.

*Clades
polonum.*

Lambertus.

CAPVT XII.

*Petri militaris
consilio.*

*Regressus
irritus.*

GRaue & durum nobis infortunium, ex furore insipientium Teutonicorum ortum, imminet. Nostri quam plurimi cum ipsis Alemanis à Duce Nichita & suo satellitio in arcu & gladio ceciderunt, in ultione incendij, quod me profus latebat: nostra autem plaustra omnia cum opibus & armentis retenta sunt. Nihil aliud super his video vtilius, quam vt obuiam Duci redeamus, pacem cum illo componamus: quia iniuste nostri cum eo egerunt, cum omnia nobis necessaria pacifice ciues sui subministrauerint. Ad hanc vocem & sententiam Petri repetito itinere, exercitus reuersus est ad ipsam ciuitatem Niczh, & in prato præfatorientoria sua relocauerunt, vt excusaret se Petrus & vniuersam legionem, quæ præcesserat, vt sic mitigato Duce captiuos suos & plaustra recuperarent. In hac itaq; intentione & consilio Petrus cum prudentioribus dum satageret, & verbis cautis excusationem suam ordinaret, mille insensatorum

torum hominum iuuentus, nimia leuitatis & dura ceruicis gens indomita & effrenis, sine causa, sine ratione trans prædictum pontem lapideum ad mœnia & portam ciuitatis in graui assultu vadunt. Quibus mille eiusdem leuitatis iuuentus, trans vada & ipsum pontem concurrentes, ingenti vociferatione & furore in auxilium iunguntur, Petrum ductorem suum hæc prohibentem, & pacem fieri volentem, cum omnibus sensatis audire recusantes. In hac igitur dissensione grauisissima discordantium legionum totus cum Petro, hæc seditionem prohibente, præter hæc duo millia, remansit exercitus, qui nullo modo ad opem his se contulerunt. Bulgari videntes hoc schisma in populo, & facile hæc duo millia posse superari, è duabus eruperunt portis in sagittis & lanceis & graui vulnere, & sic in virtute magna oppressos vniuersos in fugam verterunt. Quorum viginti à ponte corruentes, vndis immerfi ac suffocati sunt. Alij verò in latere pontis trecenti ad vada incognita fugam inierunt, quorum alij armis alij vndis perierunt. Tandem qui in altera parte fluij ab hac insania reuocati cum Petro in viridario remanserant, videtes quia sui tam sauo martyrio consumebantur, non vltra se potuerunt cõtinere ab auxilio, sed induti loriceis & galeis, nolente volente Petro, ad ipsum pontem cõuolant. In quo crudeliter hinc & hinc bellum exoritur in sagittis, gladijs & lanceis: Sed à Bulgaris vado & ponte præuento, nequaquam transire potuerunt, sed fortiter in fugam remissi sunt. Petrus visa hac suorum contritione & fuga, legationem per quendam Bulgarum, qui sanctam viam decreuerat in Ierusalem, Duci præfato misit, quatenus colloquium secum paulisper habere dignaretur, & pacem in Domini nomine vtting; componerent. Quod & actum est.

*Altera ab intempe-
stiuâ ope.*

*Legatio de-
pace.*

CAPVT XIII.

PACE hac diulgata in populo Petri, & turbine sedato, quousq; omnia redirent in concordiam, pedestre vulgus rebelle & incorrigibile currus & plaustra reparans & onerata cõ-
tumacia iterata claudis causa.

& oncrans, viam instabant. Quibus Petrus, Folckerus, Reinoldus interdicentes, donec viderent, si colloquium procederet in concordiam, nequaquam insensatos & rebelles ab incepto auertere poterant. Ciues autem videntes, quia Petrus & maiores exercitus obstaculo viæ euntibus erant, & plaustris ac curribus obstabant, arbitrati sunt, quòd cum vulgo fugam aptassent. Quapropter à porta vrbis exilientes cum militibus Ducis, insecuti sunt eos in manu forti, & ad duo milliaria grauis occisio & captiuatio facta est ab his retardati exercitus. Plaustrum, super quod erat scrinium Petri plenum innumerabilis auri & argenti, captum & retentum est, & ad Niczh vnà cum captiuatis reductum, & in ærario Ducis repositum. Cætera spolia militibus diuisa sunt: viri sine numero cæsi sunt, pueri cum matribus abducti, mulieres nuptæ & innuptæ, quarum ignoratur numerus. Petrus verò & omnis manus illius, quæ euadere potuit, per opacum & spaciosum nemus, pars per abrupta montium, pars per deserta loca dispersi, vt oues à lupis fugam maturabant. Tandem Petrus, Reinoldus de Breis, VValterus, filius VValeramni de Bretoil, Godefridus Burel, Folckerus Aureliensis omnes hi cum quingentis solùmmodò post hanc fugam in vertice cuiusdam montis casu conuenerunt. Nec enim de quadraginta millibus plures remansisse visi sunt. Tunc verò Petrus considerans, quia gens & exercitus eius grauiter imminutus est, anxie in diuersa meditatur, & vehementi suspirio dolet dissipatas legiones, & tot millia suorum cecidisse, Bulgarorum autem vnum solummodo perijisse, miratus, si adhuc quispiam de quadraginta millibus profugis ac dispersis viueret. Vnde ex ipsius sententia & visione hi, qui secum in montis cacumine cõstiterant fugientes, signis & cornibus perstreput, vt peregrini, qua cunq; dispersi essent per montes & syluas ac loca deserta, audito signo Petri suorumq; in vnum reuertentes coadunarentur, & iter, quod cõperant, iterarent. Nec primum dies inclinata fuit, quòd audito signo ad septem millia collecta sunt. Sic adunati, & à dispersione reuersi,

Bulgarorum eruptionis.

Manubiarum.

Petrus fugam cepit.

Recolligit palantes.

reuerſi, viâ iteratò inſiſtunt, & ad ciuitatem quâdam rebus
 vacuam & ciuibus applicuerunt. Vbi caſtra figentes, ſocios
 profugos ac diſperſos præſtolati ſunt. Sed minimè alimen-
 ta in locis deſertis reperire aut inueſtigare potuerunt, ni-
 miam ibi tolerantès penuriam: quia plaultra & curruſ,
 frumentum, hordeum carneſq; ferentes ad edendum, ſu-
 præ duo millia amiſerant, neminem videntem aut aliquid
 offerentem inuenientes. In menſe itaq; Iulio hæc aduerſa
 illis contigerant, quando hac in regione frumenta & ſegetes
 maturæ iam ad meſſem flauelcunt. Anguſtiato itaq; fame
 populo, viſum eſt viris conſilio cauſiſſimis, vt ſegetes
 maturas repertas in campeſtribus deſertæ & vacuæ ciuita-
 tis igne torrerent, & torrida grana excuterent, quibus po-
 pulus ieiunus ſultentari poſſet. Hoc etenim ſultentaculo
 annonæ tribus diebus vixit populus, quouſq; profugi &
 diſperſi ad triginta millia readunati ſunt, præter decem mil-
 lia quæ perierant.

*Commed-
 tus ex im-
 maturis
 frugibus.*

CAPVT XIII.

Interea nunciij Ducis ad Dominum Imperatorem Con-
 ſtantinopolin præceſſerunt, qui ſibi vniuerſa in malo de
 actibus & infortunio retulerunt, nempe qualiter exercitus
 Vngaros Maleuillæ occiderit, & quomodo ad ciuitatem
 Niczh veniens, pro benefactis mala ciuibus reddiderit: ſed
 non tamen hoc impunè præſuſerit. Imperator hæc au-
 diens, Petro legatos dirigit, qui Petrum, vacua & deſerta
 ciuitate relicta, in urbem Sternitz cum omni comitatu ſuo
 profectû repererunt, ex edicto Imperatoris hæc illi nuncia-
 ferentes: Petre, Domino Imperatori graues de te tuiſq;
 querimoniam allatæ ſunt, ed quòd in regno ipſius prædam
 & ſeditionem tuus fecerit exercitus. Quapropter ex impe-
 rio ipſius interdicitur tibi, ne vltra tres dies morâ facias in
 aliqua regni ſui ciuitate, donec urbem Conſtantinopolin
 ingrediaris. Ciuitatibus autem omnibus, per quas tranſi-
 turus es, ex imperatoria iuſſione præcipimus, vt pacificè
 tibi omnia tuiſq; vendant, & quia Chriſtianus es, Chriſti-
 aniq; tui conſocij, non vltra iter tuum impediunt. Et quic-
 quid

*Petrus ac-
 cuſatur A-
 lexio Imp.*

*Euocatur
 Conſtanti-
 nopolin.*

quid in superbia & furore satellites tui aduersus Ducem Nichitam deliquerunt, prorsus tibi remittit: scit enim, quòd pro hac iniuria grauer pœnas exoluisit. Petrus hac audita Domini Imperatoris legatione pacifica, non modicum gauisus, & præ gaudio lachrymatus, gratias Deo retulit, qui post nimiam & seueram correptionem, nec immeritam, sibi suisq; dedit gratiam in conspectu tam magnifici & nominatissimi Imperatoris.

CAPVT XV.

*Petri iter
Constanti-
nopol.
Græci pe-
regrinato-
res sipe
subleuant.*

*Altera Im-
peratoris
legatio.*

IGitur mandatis illius obœdiens, à Sternitz ciuitate recessit, & ad urbem Phinopolin cum omni populo suo recessit. Vbi vniuerso casu & infortunio suo recitato in audientia omnium Græcorum ciuium, plurima Byzantium, argenti, equorum & mulorum munera suscepit pro nomine Iesu & timore Dei, omnibus super eum misericordia motis. Deinde post tertiam lucem hilaris & lætus in largitate rerum necessariarum migrans, Adrianopolin recessit. Vbi duobus solummodo diebus hospitio remoratus extra muros urbis, tertia luce exorta inde recessit. Nam secunda legatio Imperatoris sollicitabat eum, vt Constantinopolin maturaret iter: quia feruebat Imperator desiderio videndi eundem Petrum propter famam, quam de illo audierat. Vt autem ventum est Constantinopolin, exercitus Petri iussus est procul à ciuitate hospitari, quibus emendi licentia pleniter concessa est.

CAPVT XVI.

*Petrus si-
stitur Im-
peratori.*

Petrus verò statura pusillus, sed sermone & corde magnus, in præsentiam Imperatoris cum solo Folkero introducitur à legatis ipsius Imperatoris, vti videret, si esset, sicut de illo fama erat. Petrus verò introiens ad Imperatorem confidenter, in nomine Domini Iesu Christi salutauit, & quia in ipsius Christi amore & gratia ad visitandum

dum sanctum eius sepulcrum ex patria sua secesserit, recitat per singula, & aduersitates, quas iam in breui pertulerit, commemorat, viros potentissimos, Comites & Duces nobilissimos, se post modicum subsecuturos denunciat, qui causa visendi dominicum sepulcrum ardentiss. desiderio pariter viam insistere Ierusalem decreuerint. Imperator autem viso Petro, & animi illius intentione ex ipsius verbis cognita, quid velit aut quid de suo cupiat, requirit.

Qui vt misericorditer accipiat, precatur vnde sustentationem vite cum suis habeat, asserens quanta & quam innumerabilia bona ex imprudentia & rebellione suorum amiserit. Imperator hac Petri humilitate audita, motus misericordia, ducentos Byzantios aureos sibi dari iussit: de moneta verò quæ dicitur Tartaron, modium vnū exercitui illius erogauit. Post hæc Petrus à colloquio & palatio Imperatoris regressus, & benignè ab eo commendatus, solummodò quinq; diebus requieuit in campis & prædio ad Constantinopolin, vbi simul VValterus Senzauchor sua locauit tentoria, socius factus ab ipso die & deinceps admixtis copijs, armis & vniuersis vsui necessarijs. Deinde diebus quinq; completis, tentoria sua amouentes, brachium maris S. Georgij nauigio & auxilio Imperatoris superant, & terminos * Cappadociæ intrantes, per montana ingressi sunt Nicomediam, ibidem pernoctantes. Et post hæc ad portum, qui vocatur Ciuitot, castra metati sunt. Illuc assiduè mercatores admouebant naues onustas cibarijs vini, frumenti, olei & hordei caseorumq; abundantia, vendentes omnia peregrinis in æquitate & mensura. In hac itaq; necessariorū plenitudine gaudentibus, & corpora fessuriantibus, assunt nuncij Christianissimi Imperatoris, qui Petro exercituiq; eius interdixerunt iter versus montana Nicææ vrbis, propter insidias & incursum Turcorum, donec amplior numerus affuturorum Christianorum illis accresceret.

*Impetrat
suis pecu-
niam in a-
limoniam.*

Tartaron.

*Vualterus
Senzaue-
hor iungit
se cum Pe-
tro.*

*Traijciunt
ambo co-
pias in A-
siam.*

** Bithy-
niæ. Idē
σφάλμα
infra re-
perias li.
2. cap. 17.
& 21. Vi-
de Tytiū
li. 1. c. 22.
Fides Im-
peratoris.*

legationi & consilio Imperatoris acquieuit, vt & vniuersus populus Christianorum. Et curriculo duorum mensium illic in pace & lætitia epulati, moram fecerunt, securè ab omni hostili impetu dormientes.

CAPVT XVII.

Peregrinatorum proteruia. **P**ost duos itaq; menses lasciuī & effrenes facti præ ocio & inæstimabili copia ciborum, vocem Petri non audientes, sed contra voluntatem illius, in terram Nicææ vrbis & regni Solymani, Ducis Turcorum, per montana ingressi sunt, deprædati armenta, boues, oues, hircos, greges Græcorum, Turcis famulantium, & ad socios deferentes. Petrus hæc intuens, tristi animo accepit, sciens, quia non impunè ferrent. Vnde sæpius admōnuit, ne vltèrius prædam hanc iuxta consilium Imperatoris contingerent. Sed frustra insipienti & rebelli populo locutus est. His itaq; prosperè succedentibus, & nullam adhuc prædaram excursionem metuentibus, visum est animosis & ventosis iuuenibus, quatenus assumpta manu de exercitu, prædam in pratibus & pascuis ante muros ciuitatis Nicææ in conspectu Turcorum raperent & abducerent. Quapropter ad septem millia peditum conglobati cum equitibus tantum trecentis loricatoribus, in vexillorum suorum eleuatione & tumultu nimio profecti, septingentos boues cum cæteris pecoribus à pratibus Nicææ vrbis abduxerunt, & ad tabernacula Petri remeantes, plenum & pingue fecerunt conuiuium, plurimum verò gregis vendiderunt Græcis & nautis Imperatori subditis. Videntes autem Teutonici, quia Romanis Francigenis res prosperè successit, & quòd sine impedimento toties cum præda sua reuersi sunt, accensi & ipsi rapinarum auaritia, ad tria millia in vnum conferuntur peditum, equites ducenti tantum: & in signis ostreis & purpureis semitam per eadem montana ingressi, ad castellum quoddam Solymani, viri magnifici, Ducis & principis Turcorum, peruenierunt, vbi montana terminantur & sylua, distans à Nicæa spacio trium milliariū. Aggressi sunt autem omni virtute armorum

*Rapina.**ὁδοπρία.**Germani Francorū exemplo animati.**SOLYMANVS, Satrapa Turcorū.*

armorum & fremitu bellico præfatum castellum, quousq; habitatores illius expugnatos percusserunt in ore gladij, Græcis Christianis solummodò parcentes: cæteri omnes in ipso præsidio inuenti, aut cæsi aut eiectione sunt. Expugnato itaq; præsidio, & habitatoribus eius expulsis, in abundantia alimentorum illic reperta letati sunt. Et victoria hac iocundati, consilium inuicem dederunt, vt in præsidio hoc remanentes, terras Solymani & principatum eius facile in virtute sua obtinerent, prædas & escas undiq; comportarent, & securè Solymanum debilitarent, quousq; magnorum principum promissus exercitus propinquaret.

¶ μά-
ταιοι μά-
ταια λο-
γίζονται
δι' επιθυ-
μίας.

CAPVT XVIII.

Solymanus autem, Dux & Princeps exercitus Turcorum, aduentu Christianorum auditò, tum præda & rapinis, suorum quindecim millia ab omni Romania & regno Corrozan contraxit, viros peritissimos belli in arcu corneo & osseo, & sagittarios agilimos. Quibus congregatis, post duos dies Teutonicorum victoriæ ad urbem Nicæam reuertitur de terra longinqua cum adunatione validissima. Vbi amplior ira & dolor illi auctus est ex fama Alemanorum & inuasiōe præsidij, quod amiserat, & strage ac eiectione virorum suorum. Deinde tertiæ diei sole orto, Solymanus cum omni comitatu suo castra metatus, à Nicæa præsidio, quod Teutonici inuaserant, applicuit. Quod signiferi illius in virtute sagittariorum fortiter assilientes, Teutonicos in mœnibus atrociter resistentes sagittis crudeliter infigunt ac fatigant, quousq; ad defensionem vltra stare non valentes, à muro & mœnibus immoderato grandine sagittarum retrusi sunt, infra præsidium protectionem à iaculis nudi & angustiati quærentes. Turci verò videntes, quia Alemanos à muris & mœnibus represserant, trans muros & mœnia transcendere parant. Sed Alemani, qui infra præsidium erant, vitæ solliciti & studiosi, penetrare volentibus lanceas opponerant, alij gladijs & bipennis in faciem illis resistebant, quousq; non vltra conscendere ausi sunt.

Solymani
apparatus
bellicus.

¶ Vide
infra lib.
4. cap. 5.

Expeditio
in Germa-
nos.

Successus.

Turci igitur hac sagittarum impugnatione, & nimio grandine Alemanos absterere non valentes, comportauerunt omnia lignorum genera ad ipsam ianuam praesidij. Quae igne submissio combusta est, & plurima aedificia, quae erant in arce, donec flamma & calore inualecente, alij exusti sunt, alij à muris salutem sperantes desiliunt. Sed Turci, qui foris erant, exeuntes & fugientes ense trucidabant, alios vultu & corpore iuuenili venustos circiter ducentos abduxerunt captiuos, ceteri omnes gladio & sagitta consumti sunt.

CAPVT XIX.

Terror è clade Germanorum.
Petri ad Imp. legatio.
Valterus Senzauebor sedat tumultu.
Excursiones Turcorum.

Ultione hac graui Solymano cum suis & cum Alemanis captiuis regresso, fama tam crudelissimae necis Teutonicorum perlata est in castris Petri. Vnde animi & corda cunctorum vehementi consternata sunt dolore super interitu confratrum suorum. Hoc ergo infortunio suorum moti, sapius consilij inter se vtuntur, vtrum recenter in vltionem illorum insurgerent, an Petrum operirentur. Ante hos enim dies Petrus Constantinopolin ad Imperatorem migrauerat, pro exercitu suo rogaturus, vt illis ventionem necessariorum alleviaret. Consilium autem inter se habentibus, VValterus Senzauehor omnino se in vltionem fratrum ire contradixit, donec euentus rei planius innotesceret, & praesentia Petri adesset, cuius consilio omnia acturi essent. Hoc consilio VValteri sedatus est populus octo diebus, praestolans aduentum Petri. Sed nequam adhuc potuit ab Imperatore redeundi licentiam habere. Octauo dehinc die Turci viri militares, & arte belli illustres, surrexerunt ab vrbe Nicæa numero centum, regionem & vrbes in montanis sitas perlustrantes, scire & intelligere volentes de praeda & rapinis, quas Galli adduxerant. Ibi ipsa die plurimos peregrinos, hac & illac vagantes, diuersis in locis, interdum decem, interdum quindecim, aut eo amplius, decollasse perhibentur. Hoc denique rumore in castris Petri rursus ventilato, scilicet Turcos adesse,

adesse, & suos circumuagos decollasse, omnino excusant credere, tam longè eos à Nicæa descendisse. Sed tamen aliqui consilium dederant, vt eos persequerentur, si adhuc in finibus illis reperiri possent.

CAPVT XX.

Interea veritate comperta, exoritur tumultus in populo, & vnanimiter pedites cōueniunt Reinoldum de Breis, *Pedites* VValterum Senzauchor, VValterum quoq; de Bretoil & exercitus *Christiani* Folckerum Aureliensem, qui erant principes exercitus *pugna de-* Petri, quatenus ad vindictam fratrum confurgerent aduersus *poscunt.* Turcorum audaciam. Sed hi prorsus ituros se negant, donec Petri præsentiam & consilium haberent. Godefri- *Importu-* dus autem Burel, magister peditum, illorum responsis au- *ditis, timidos* ditis, timidos minimè in bello valere tam egregios milites *ni Gode-* asserens, sapius sermone aspero improperabat viris his, *fridi Bu-* qui Turcos persequi in ultionem fratrum cæteros socios *rellij cla-* prohiberent. E contra primores legionis contumelias & *mores.* improperia illius suorumq; sequacium vltra ferre non valentes, ira & indignatione grauiter moti, ituros se pollicentur aduersus Turcorum vires & insidias, etiamsi mori eontingat illos in prælio. Nec mora, surgente primo dilu- *Expeditio* culo quartæ diei, per vniuersa castra iubentur armari vni- *in Turcos* uersi equites & pedites, & signis cornicinum intonare, & *decreta e-* ad bellum congregari. Soli inermes & infirmi cum foemi- *suscepta-* neo sexu innumerabiles in castris relictisunt. Armati verò & vniuersi congregati ad viginti quinq; millia peditum & quingentos equites loriatos, viam insunt ad urbem Nicæam, vt Ducem Solymanum & cæteros Turcos, bello lacessentes, in ultionem confratrum cum eis prælium committerent. In sex acies itaq; diuisi & ordinati, & quibusq; vexillis articulati, in dextro & in sinistro incedebant. Victoria miliaria à portu & statione Ciuitot processerant, absente, & omnino ignorante Petro, per prædictam syl- *uam &*

Solymanus bellator impi- ger.

Eiusdem stratage- ma. a

nam & montana in vociferatione & tumultu vehementi gloriantes & intonantes, & ecce Solymanus cum omni comitatu suo intolerabili eandem syluam ex fronte altera intrauerat, à Nicæa vrbe descendens, vt repentino tumultu Gallos in castris incurreret, & nescios ac improuisos in ore gladij vniuersos consumeret atq; deleret. Hic audito aduentu & vehementi strepitu Christianorum, miratur nimium, quidnam tumultus is voluerit: nam latebant eum vniuersa, quæ Christiani decreuerant. Statimq; peregrinos adesse intelligens, suos sic alloquitur: Ecce Franci, ad quos tendimus, assunt. Certum autem sit vobis, quia aduersum nos pugnaturi veniunt. Sed quantocius à sylua & montanis recedamus in apertam camporum planiciem, vbi liberè cum eis prælia conferamus, & nullum inuenire possint refugium. Quod ita ad vocem Solymani actum est, & in silentio magno à syluis & montanis egressi sunt.

a ¶ De hoc stratagematis genere Agathias in fine lib. i. vbi ab Hunnorum gentibus primum adinuentum dicit.

CAPVT XXI

Christianorum acies.

Solymanus pugnae initiū facit.

Francigenæ autem Solymani ignorantes aduentum, à syluis & montanis in clamore & alta vociferatione procedebant, tunc primùm Solymani acies medijs campis intuentes, & eos ad prælium operientes. Quibus visis, inuicem se confortare in nomine Domini cœperunt, duasque acies præmittunt, quæ quingentos equites habebant. Solymanus autem duas acies præmissas intuens, frena sine tardatione laxat equi, laxantq; sui, & inaudita atq; intolerabili vociferatione reddunt attonitos & stupefactos milites catholicos. Dehinc sagittarum grandine per medias irruunt acies, quæ grauiter attrita & dissipata, à subsequente sua multitudine diuisa sunt. Audita hac armorum concussione, & vociferantium Turcorum crudeli insecutione, postremi exercitus, qui nondum à sylua processerant, in vnum conglobantur in angusta semita, per quam venerant, ad resistendum & prohibendum semitæ angustiam

stiam & montana. Prædictæ verò acies, per quas Turci à societate diuisas iruperant, ad syluam & montana reditum non habentes, versus Nicæam iter arripiunt. De qua ex templo reuersi, fortiter inelamantes per medios Turcos reuolant: & sese tam equites quàm pedites inuicem commouentes, ducentos milites Turcorum in momento peremerunt. Turci autem videntes quia virtus equitum præualisset in concertatione suorum, equos eorum transmissis sagittis vulnerant, & sic in pedibus fortissimos athletas Christi reddunt.

αρης ἀλλ-
λοπρῶσαλ
λος.

CAPVT XXII.

Vbi VValterus Senzauchor trans loriam & præcordia septem sagittis infixus occubuit, Reinoldus de Breis & Folckerus * Carnutenfis, viri nominatissimi in terra sua, simili martyrio ab hostibus consumti ceciderunt, sed non sine magna strage Turcorum. VValterus verò de Bretoil, filius VValramni, & Godefridus Burel, magister peditum, inter vepres & dumeta fuga clapsi, per angustam semitam, qua tota manus subtracta à prælio, & in vnum collecta habebatur, reuersi sunt. Quorum fuga ac desolatione cognita, vniuersi in fugam versi sunt, accelerantes iter versus Ciuitot, eadem via qua venerant, parum se defendentes ab hostibus. Turci itaq; gaudentes prospero successu victoria, detruncabant miseram manum peregrinorum, quos spacio trium miliarium cedendo vsq; ad tectoria Petri persecuti sunt. Tentoria verò intrantes, quotquot repererunt languidos ac debiles, clericos, Monachos, mulieres grandævas, pueros fugentes, omnemq; ætatem gladio extinxerunt, solummodò puellas teneras & moniales, quarum facies & forma oculis eorum placere videbatur, inuenesque imberbes & vultu venustos abduxerunt, pecuniam, vestes, mulos, equos & omnia preciosiora cum ipsis tentorijs Nicæam asportarunt. Est autem supra littus maris iuxta prædictum Ciuitot præsidium quoddam antiquum & desertum, ad quod tria millia peregrinorum fugam arripientes, in-

Cædes
procerum
Christia-
norum.
* Suprà
Aurtli-
ensa no-
minauit.
Vualterus
& Godefri-
dus fugæ
Principes.
Turcorum
victoria.

Immani-
tas.

Recepta-
culū pro-
fugorum.

D

gressi

gressi sunt dirutum praesidium pro spe defensionis. Sed portas & obstacula nulla reperientes, clypeos pro porta, sicut anxij & auxilio destituti, cum ingenti mole saxorum ostio aduoluerunt, lanceis tantum & arcu ligneo & missilibus saxis viriliter pro vitæ necessitate se defendentes ab hostibus. Turci vero videntes se parum proficere in cæde inclusorum, vndiq; cinxerunt praesidium, quod erat sine tecto, sagittas in altum intorquentes, vt ab æthere reuertentes in verticem, & in corpora inclusorum corruentes, missellos extinguerent, cæteri; hoc viso in deditionem congerentur. Plurimi sic læsi & extincti illie fuisse referuntur. Sed crudeliorem ab impijs pœnam metuientes, non armis non vi exire coacti sunt.

CAPVT XXIII.

*Profugi
obsessi for
titer agūt.* **I**Am sol mediam diem peregerat, quando hæc tria millia praesidium ingressa à Turcis obsessi sunt. Sed fortiter pro vitæ necessitate se defendentes, nullo tamen ingenio, aut in ipsius noctis umbra ab hoc praesidio potuerunt diuelli: donec nuncius quidam Græcus fidelis & catholicus, noctu nauigio mare transiens, Petro, in ciuitate regia reperto, omnia pericula eorum retulit, & caterorum casum & consumptionem. Petrus agnito periculo suorum & infortunio consumentorum, lugens ac dolens, Imperatorem humiliter deprecatur, quatenus missellis peregrinis paucis, tot milliam reliquijs, in nomine Iesu Christi subueniat, & non à tantis carnificibus desolatos & anxios cõsumi patiatur.

*Petri Er.
pictas.* Imperator audito Petro de casu & obsidione suorum, motus est misericordia, & vndiq; Turcopolis accitis, & cunctis nationibus regni sui, praecepit sub omni festinatione trans brachium maris fugitiuis & obsessis Christianis subuenire, & Turcos ab obsidione expugnatos effugare. Turci autem Imperatoris edicto comperto, media nocte cum captiuis Christianis & spolijs plurimis à praesidio se mouerunt, & sic inclusi & obsessi peregrini milites ab impijs liberati sunt.

CAPVT XXIII.

Non multo temporis interuallo post Petri transitum, *III. EX-*
 quidam presbyter, a Godeschalcus nomine, Teutoni- *P E D I-*
 cus natione, incola fluminis Rheni, eiusdem via in Ierusa- *TIO Gode-*
 lem amore & desiderio succensus ex Petri admonitione, *schalei è*
 plurimorum corda ex diuersis nationibus ad instandum *Germania*
 pariter viam suo excitauit sermone, & ex diuersis regionibus
 Lotharingiæ, Orientalis Franciæ, Bauariæ, Alemaniæ
 supra quindecim millia contraxit, tam militaris quàm pe-
 destris vulgi, qui pecunia ineffabili cum cæteris rebus ne-
 cessarijs collecta, iter suum pacificè vsq; in regnum Vnga- *Meseburg.*
 riæ continuasse perhibentur. Ad portam verò Meseburg & *¶ De hac*
 eius præsidium gratia regis Kalomani venientes, honori- *Arnoldus*
 ficè introducti sunt. Quibus etiam concessa est licentia e- *Lubec. li. 2*
 mendi vitæ necessaria, & pax vtrinq; indicta ex præcepto re- *cap. 3. Vr-*
 gis, ne qua seditio à tanto exercitu oriretur. Sed dū per a- *Spergensis*
 liquor dies moram illic facerent, & vagari cœpissent, Ba- *nominat*
 uari verò & Sueui, gens animosa, & cæteri fatui modum *VVeissen-*
 potandi excederent, pacem indictam violant, Vngaris vi- *burg. Fri-*
 num, hordeum & cætera necessaria paulatim auferentes, *singësis li.*
 ad vltimū oues & boues per agros rapientes occiderūt, re- *1. de rebus*
 sistentes quoq; & excutere volentes peremerunt, cæteraq; *gestis Fri-*
 plurima flagitia, quæ omnia referre nequimus, perpetrâ- *derici. 1. c.*
 runt, sicut gens rusticano more insulsa, indisciplinata & *32. portã*
 indomita. Iuuenem quendam Vngarum, vt aiunt qui præ- *Mesiam.*
 sentes fuerunt, pro vilissima contentione palo per secreta *Sueui gens*
 naturæ transfixerunt in fori platea. Cuius rei, & cætera- *animosa.*
 rum iniuriarū, querimonia vsq; ad aures Regis suorumq; *Ebrietas*
 principum perlata est. *manias*

a ¶ Addit *Vrspergensis* alterum presbyterum *Volckmarum, μελέτη.*
 & vtrinq; latentiè in Iudæos insimulat. Eodem passio tempore *¶ Variat*
 bus *Conradi III. Cæs. Rudolfum Monachum, dum populum ad cru-*
 cem accipiendam accendit, imprudenter doctrinæ suæ interseruisse, vt *de hac hi-*
Iudæi, tanquam Christianæ religionis hostes, trucidarentur, Fris-
gensis auctor est lib. 1. de rebus gestis Friderici 1. cap. 37. *Spergësis.*

LIBER
CAPVT XXV.

*Vngari pa-
rant vin-
diclam.*

REx hac inquietatus infamia, totaq; illius domo turba-
ta, præcepit satellitibus suis se armare, & signo totam
Vngariam in ultionem huius facinoris cæterarumq; con-
tumeliarum commoueri, & nulli peregrinorum parcere,
eo quòd fœdam rem perpetrassent. Mox exercitus Code-
scalci tam crudele mandatum Regis ad internecionem eo-
rum intelligentes, signis intonuerunt per vniuersas socie-
tates, & in campo Belegraue secus oratorium S. Martini
conglobati sunt. Nec mora, regia virtus totius regni Vn-
gariæ in armis affuit, vt populum conglobatum disturba-
ret. Sed fortiter resistentes, sicut anxios & vitæ sollicitos,
in gladijs & lanceis & sagittis Teutonicos repererunt. Qua-
propter & ipsi minus eos aggredi ausi sunt. Vt ergo vide-
*Formidati
Germanos
armatos.* runt, quia illis res erat pro anima, & non sine inæstima-
bili damno cum Gallis committere possent, blandè eis in
dolo locuti sunt in hunc modum: Peruenit querimonia ad
Astu agūt. Dominum nostrum Regem de iniurijs, quas regno suo in-
tulistis. Sed arbitratur vos nõ omnes huius facinoris reos,
eo quòd plurimi inter vos sensati habeantur, & non minus
vos molestauerit pax violata, quàm ipsum Regem & suos.
Vnde si Domino Regi satisfacere vultis, & principes terræ
placare, oportet & necesse est, vt omnia arma vestra in
manum Domini Regis reddatis, & ex consilio nostro paci-
ficos vos exhibeatis, in ditionem verò Regis cum omni pe-
cunia, quam habetis, intrantes, iram eius mitigetis, & sic
gratiam in oculis eius inueniatis. Sin autem aliud egeritis,
nec vnus quidem vestrum ante faciem eius suorumq; viuere
poterit, quia contumeliam & iniuriam nimiam in regno
eius exercuistis. Godescalcus igitur & cæteri viri sensati
hoc audientes, & puram fidem ex his credentes verbis, &
quia Vngari Christianæ erant professionis, vniuerso cœtui
consilium dederunt, quatenus iuxta hunc sermonem ad sa-
tisfaciendum Regi arma redderent, & sic omnia in pacem
& concordiam redirent. Acquieuerunt vniuersi huic consi-
lio, &

lio, & loricas, galeas & omnia arma totamq; pecuniam, stipendium vitæ suæ scilicet in Ierusalem, in manus magistratus Regis reddiderunt, ac humiles & tremefacti colla sua Regi subdiderunt, totius misericordiæ & humanitatis certi erga Regem consequendæ. Ministri verò Regis & milites vniuersa arma palatio Regis intulerunt in conclau, pecuniam & cætera preciosiora, quæ tantus congeserat exercitus, in ararium Regis deputauerunt. Sic armis vniuersorum in conclaui repositis, omnem clementiam, quam polliciti sunt Regem in populo habiturum, mentiti sunt, *Maclant inermes.* quin potius crudeli strage irruentes in eos, inermes ac nudos detruncabant, ac eadem immanissimam in eos exercebant, adeò vt sicut hi pro vero affirmant, qui præsentis vix euaserunt, extinctis & occisis corporibus & sanguine tota planicies Belegraue occuparetur, & pauci ab hoc martyrio liberarentur.

CAPVT XXVI.

Eodem anno, ætatis tempore inchoante, quo Petrus & Godescalcus congregato exercitu præcesserant, postmodum ex diuersis regnis & terris, scilicet è regno Francia, Angliæ, Flandriæ, Lotharingiæ gens copiosa & innumerable Christianorum, igne diuini amoris flagrans, & crucis signo suscepto, vndiq; incessanter per turmas suas confluebant cum omni suppellectile & substantia rerum & instrumentis armorum, quibus Ierusalem proficiscentes indigebant. His itaq; per turmas ex diuersis regnis & ciuitatibus in vnum collectis, sed nequaquam ab illicitis & fornicarijs commixtionibus auersis, immoderata erat concubatio, cum mulieribus & cum puellis, sub eiusdem leuitatis intentione egressis, assidua delectatio, & in omni temeritate sub huius vitæ occasione gloriatio. *III. EX. PEDI- TIO è di- uersis nationibus. Flagitia multitudinis.*

CAPVT XXVII.

Vnde nescio si vel Domini iudicio, aut aliquo animi errore, spiritu crudelitatis aduersus Iudæorum populum surrexerunt per quascunq; ciuitates dispersum, & crudelissimam *Iudæorum lanienæ.*

delissimam in eos exercuerunt necem, & præcipuè in regno Lotharingæ, asserentes, adesse principium expeditionis suæ & obsequij contra hostes fidei Christianæ. Hæc strages Iudæorum primùm in ciuitate Colonienfi à ciuibus acta est: qui subito irruentes in modicam manum illorum, plurimos graui vulnere detruncauerunt, domos & synagogas eorum subuerterunt, plurimum pecuniæ inter se diuidentes. Hac ergo crudelitate visa, circiter ducenti in silentio noctis Nussiam nauigio fugam inierunt, quos peregrini & cruce signati comperientes, nec vnum quidem viuum reliquerunt, sed simili multatos strage rebus omnibus spoliauerunt.

CAPVT XXVIII.

Iudæi Moguntini frustra protectionē ab Archiepiscopo expectant.
 *Vox est Germanica. Latini atrium aut tabularū dicerent.
 *Conficiuntur ab Emichone.

NEc mora, post hæc viam insistentes, sicut deuouerant, in multitudine graui Moguntiam perueniunt. Vbi Comes a Emicho, vir nobilissimus, & in hac regione potentissimus, cum nimia Teutonicorum manu præstolabatur aduentum peregrinorum, de diuersis locis regia via illic cōfluentiū. Iudæi verò ciuitatis illius intelligentes necē cōfratrū suorū, nec manū tātorū se posse euadere, ad Episcopū Rothardū spe salutis cōfugiunt, thesauros infinitos in custodiā & fidē illius reponentes, multumq; de protectione eius, quia ciuitatis eiusdem erat Episcopus, cōfidentes. Hic autem summus sacerdos ciuitatis pecuniam inauditam ab eis receptam cautè reposuit, Iudæos in spaciosissimo domus suæ * solario à specie Comitis Emichonis & eius seque acium constituit, vt illic in tutissimo ac firmissimo habitaculo salui & sani remanerent. Verum Emicho & cætera manus habito consilio, orto sole diei in sagittis & lanceis in solario Iudæos assiliunt, quos, fractis feris & ianuis, expugnatos ad septingentos peremerunt, frustra resistentes cōtra tot milliū vires & assultus. Mulieres pariter trucidauerunt, pueros teneros cuiusque ætatis & sexus in ore gladij percusserunt. Iudæi verò videntes Christianos hostes in se suosq; paruulos insurgere, & nulli ætati parcere, ipsi

ipſi quoq; in ſe ſuoſq; cōfratres, natoſq; mulieres, matres & ſorores irruerunt, & mutua cæde peremerunt. Matres in ſe ipſos-
 pueris lactentibus, quod dictu nefas eſt, guttura ferro ſeca-
 bant, alios trãſforabant, volentes ſic potius manibus pro-
 prijs perire, quàm incircumciſorum armis extingui.

^a Alemanix, vt infrã lib. 2. cap. 1. Leinin-
 genſis ad Rhenum, vt Auentinus lib. 5. De eo-
 dem Otho Friſing. lib. 2. cap. 2.

CAPVT XXIX.

HAc Iudæorum cæde tam crudeliter peracta, pauciſque
 elapſis, & paucis timore potius mortis * quàm amore
 Chriſtianæ profeſſionis baptizatis, cum plurimis illorum
 ſpolijs Comes Emicho, Clareboldus de Vinduil, Tho-
 mas * & omnis illa intolerabilis ſocietas virorum
 ac mulierum viam Ieruſalem continuãrunt, tendentes
 verſus regnum Vngariæ, vbi tranſitus regia via vniuerſis
 peregrinis minimè negari ſolebat. Sed his ad præſidiũ Regis
 Meſeburg venientibus, quod fluuij, Danubius & Lintax,
 paludibus firmant, pons & porta præſidij clauſa reperitur,
 ex præcepto Regis Vngariæ: quia timor magnus inuaſe-
 rat vniuerſos Vngaros pro cæde, quam exercuerant in con-
 fratres eorum. Et adhuc fœtebant corpora occiſorum,
 cùm tantus ſubſecutus eſt exercitus. Erant enim ducenta
 millia equitum & peditum: ſed equitum vix ad tria millia
 computabatur numerus. Clauſa itaque ianua, & vniuer-
 ſis tranſitu per regnum negato, locauerunt caſtra per cam-
 porum planiciem, & nuncios Regi dirigentes, pacemque
 quærentes, minimè in pace & promiſſione ſua auditi ſunt.
 Hinc Emicho, Thomas, Clareboldus, viri militari actione
 illuſtres, cum cautiõribus ineunt conſilium, vt Regis ter-
 ras ex hac parte iacentes vaſtarent, nec hinc recede-
 rent, donec trans paludem & fluuium Lintax pons
 locaretur, per quem muro præſidij aliqua arte
 appropinquantes tranſforarent, vt vel ſic tranſi-
 tus in

Emicho
 cum ſocijs
 ſe in viam
 dat.

* Tyrio
 Vêdelo-
 ſio.

* Infrã
 lib. 2. ca-
 22. & ali-
 bi nomi-
 natur de
 Feria ca-
 ſtro.

Vngari
 metuunt
 talionem.

Denegant
 tranſitum
 peregrina-
 toribus.

Vis vi de-
 pulſa.

stus in virtute sua pateret. Qui diebus multis à medio
 mensis Iunij ante præsidium residentes, & pontem compo-
 nentes, sapius inclusos expugnabant. Defensores verò præ-
 sidij fortiter resistentes hinc & hinc iacula intorquebant,
 & plurimã stragem vtrinq; faciebant. Interdum hi ex arce
 erumpentes in virtute loricatorum, fortiter Gallos citra
 fluuium & pontem vrgebant, interdum Galli præuales,
 Vngaros bello & vulnere aggrauatos vsq; in præsidium re-
 mittebant. Die autem quodam circa nonam, Thomas, Cla-
 reboldus & VVillehelmus * cum trecentis, lorica & galea
 indutis, & equo doctis militibus descenderunt ad insidias,
 vbi transitus Vngarorum nauigio sapius fiebat ad tuen-
 dam terram, si fortè cum illis configere, & bellum comit-
 tere opportunitas daretur, aut armenta illorum inuenta
 deprædari possent. Illis ergo hac in spe descendentes,
 septingenti milites Regis ad explorandum exercitum Chri-
 stianorum occurrerunt in equis militaribus & armis. Qui
 Clades e-
 quitũ Vn-
 garorum,
 videntes, ab eis se nequaquam posse effugere, subito Gallo-
 rum turmas incurrerunt, & prælia committentes, superati
 & vulnerati grauitè attriti sunt, fugam per nota loca fa-
 cientes, & suam in terram tristes & dolentes nauigio reme-
 antes. In hac conflietione VVillehelmus Principem exerci-
 tus Vngarorum & collateralem Regis aggressus, virum il-
 lustrem, & niueis crinibus renitentem, decollauit. Ex hac
 victoria vniuersæ legiones totam noctem illam in lætitia
 vigilem duxerunt, & multos Vngarorum captiuos habue-
 runt.

CAPVT XXX.

Post huiusmodi plurimas congressiones, & cotidianas
 strages per longum temporis spacium, exercitus tædio
 victus, & escarum defectione attenuatus, die constituto in
 virtute loricatorum trans pontem, quem firmauerant, alij
 conferuntur, alij per paludes diffusi præsidium Meseburg
 fortiter aggrediuntur. Et applicitis ingenijs, duobus in
 locis muros perforant, Vngaros non parcè angustant, do-
 nec ferè

*Peregrina-
 torũ obsi-
 dentiũ suc-
 cessus.*

nec ferè omnibus, in castino si persisterent, aperiretur. Rex autem Kalomanus & omnis comitatus eius maturè equos ascenderunt, parati ad fugam versus regnum Ruffiæ, si tantam vim Gallorum, superato præsidio, terram ingredi viderent. Pontes enim longa vetustate dirutos reparauerant, per quos transire possent paludes & fluuios in terram Ruffiæ, si necessitate cogerentur. Sed dum ferè omnia prosperè successissent Christianis, & muros grandi foramine penetrasent, nescio quo casu aut infortunio tantus timor vniuersum exercitum inuasit, vt in fugam pariter redderentur, vt quasi oues, à lupis irruentibus dispersi & concussi, hac & illac diffugium quærentes sociorum obliuiscerentur. Vngari verò videntes tam subito athletas fortes deficere, & fugam maturare, in virtute magna è portis cum Rege exiliunt, sine tardatione fugientes persequuntur, plurimam cædem exercentes, & plurimos captiuantes, ac plerunq; noctis in persecutione consumentes. Pedestris vulgi vtriusq; sexus tanta facta est occisio, vt aqua Danubij & Lintax in sanguineas mutarentur vndas. Plurimi verò & numero incomparabiles per aquas liberari sperantes, præ timore imminentis occisionis Danubij vndis cæcò ausu inferuntur, & aquis vehementibus suffocantur. Mirabile dictu: tanta fugitiuorum submersio facta est, vt tam spaciòsi fluminis aqua præ tot millium corporibus per aliquantum tempus videri non possent. Emicho autem Thomas, Clareboldus, VVillehelmus & alij pauci, quorù equi cursu adhuc valebant, incolumes euaserunt, & aliqui, qui in palustri herba frutescensq; latuerunt, aut in opaca nocte fugere potuerunt. Emicho & quidam suorum via, qua uenerant, reditum fugiendo tenuerunt: Thomas, Clareboldus & plures suorum versus Carinthiam & Italiam fuga elapsi sunt. Sic manus Domini contra peregrinos esse creditur, qui nimis immundicijs & fornicario concubitu in conspectu eius peccauerant, & exules Iudæos, licet Christo contrarios, pecuniæ auaritia magis, quàm pro iustitia Domini graui cæde mactauerant, cum iustus iudex sit Dominus, &

*Terror pa-
nicus.*

*Strages
miserabi-
lis.*

*Fuga pro-
cerum.*

*Causæ ac-
ceptæ ca-
lamitatis.*

nus, & neminem inuitum aut coactum ad iugum fidei catholicae iubeat venire.

CAPVT XXXI.

FVit & aliud scelus detestabile in hac congregatione pe-
destris populi stulti & vesanae leuitatis, quod Domino
odibile & omnibus fidelibus incredibile non dubitatur.
Anser & capella idolatrica. Anserem quendam diuino spiritu asserere afflatum, & capellam non minus eodem repletam; & has sibi duces huius secundae viae fecerant in Ierusalem, quas & nimium venerabantur, ac bestiali more his intendebant ex tota animi intentione. Quod absit à fidelibus cordibus, vt Dominus Iesus à brutis animalibus & insensatis sepulcrum sui sanctissimi corporis visitari velit, & haec fieri Duces Christianarum animarum, quas precio sanguinis sui ab idolorum spurcitijs reuocatas redimere dignatus est: Cùm caelos ascensurus duces & rectores populi sui sanctissimos & Deo dignos praesules & Abbates praordinauerit, non bruta & insensata animalia. Sed quid mirum, si modernis temporibus huiusmodi abominationes, & tam foeda scelera, inter aliquas societates tot millium inuenta sunt, quae Dominus in caput eorum reddiderit? cùm temporibus Moyse & Iosue & ceterorum seruorum Domini in medio iustorum inuenta sit iniquitas, & ab eo, qui est Dominus ultionum, virga suae maiestatis correpta & purificata.

Episcopi & Abbates doctores Ecclesiae. Saepè eadem fabula mundi.

CHRONICI HIERO-
SOLYMITANI LIBER
SECUNDVS.

Argumenta Capitulorum.

- I. Cum quibus & quo tempore Dux Godofridus secundam inierit protectionem.
- II. Principes per internuncios conuenerunt Pannonia regem, quare perdiderit populum Domini.
- III. Responso Regis, & quomodo Ducem accersierit.
- III. Dux Pannoniam ingrediens quam decenter susceptus sit, & quid inter eum & regni primores conuenerit.
- V. Vbi exercitus iussu Ducis castra posuerint.
- VI. Obsidibus datis, qualiter Vngariam transierint.
- VII. Vbi rex obsides reconstituit, & qualiter Rex Gracia Ducem per internuncios interpellauerit.
- VIII. Quid Dux resalutato Regi mandauerit, & pro retentis Principibus quid egerit.

IX. Rex Græcorum quomodo captiuus principibus absolutis, regno suo consuluerit, Duxem simul accersens.

X. Post aliquantas vtrinq; animositates tandem Dux cum Imperatore pacem componit.

XI. Causa Imperatoris Dux castrorum loca mutat: beneuolentiæ nuncios ad eum mittit, rogatus venire dissimulat.

XII. Imperator alimenta emenda subtrahit, exercitus partes Græciæ inuadit.

XIII. Frater Ducis cum periculo populum Ducis transduxit, dimicantes inter se partes Dux dirimit.

XIII. Imperator promissis obsidibus Duxem ad se inuitat, & quid ipse Dux legatis Boemundi responderit.

XV. Filio Imperatoris obside accepto, Dux curiam ingreditur.

XVI. Quam gloriosè Dux ab Imperatore susceptus sit & exhibitus, & quid inter eos conuenerit.

XVII. Monitus Imperatoris populus Domini

mini in Cappadociam migrat: Dux Impera-
torem pro necessarijs rebus sapius interpellat.

XVIII. Boemundus adueniens, egrè persua-
sus est Imperatoris homo fieri.

XIX. Nepos Boemundi clanculo digreditur:
Dux cum suis decenter ab Imperatore dimit-
titur: Robertus Comes homo illius efficitur.

XX. Exercitus versus Nicaam iter diri-
git: de Reymundo Comite & Petro eremita
& de quibusdam alijs Principibus.

XXI. De obsidione urbis Nicae.

XXII. Item dispositio obsidionis, quibus prin-
cipibus quae partes ciuitatis delegatae sint.

XXIII. Item de eodem.

XXIII. De viris sacri ordinis & vulgo
inermi & de lacu ciuitatis.

XXV. De principe urbis Nicae & de ex-
ploratoribus eius.

XXVI. Item de uno exploratorum illorum,
& quam soliciè populus Domini gentilium
praestolaretur aduentum.

XXVII. Aduentus Solymani: exhortatio
Podiensis Episcopi: conflictus & victoria po-
puli Christiani.

XXVIII. De munificentia Imperatoris
in Principes, & de Turco falsi nominis Chri-
stiano.

XXIX. De viris capitaneis in eadem obsi-
dione occumbentibus.

XXX. Item de alijs ibidem pereuntibus.

XXXI. De murorum & precipue cuius-
dam turris oppugnatione.

XXXII. Populus Domini supra dictum la-
cum nauali obsidione circumdat.

XXXIII. Profani resistentes valde Chri-
sticolos defatigant: Vbi Dux ipse Turcorum
bellicosissimum sagitta traiecit.

XXXIII. De occiso Christiano bellatore,
qui ad ludibrium fidelium in muro suspendi-
tur.

XXXV. Quomodo Longobardus quidam
nouum genus machina operatus sit.

XXXVI. De euersione immanissime tur-
ris, & Domina ciuitatis quomodo capta sit.

XXXVII. Deditio ciuitatis Nicæ, & de
quadam sanctimoniali fœmina captiua.

XXXVIII. Qualiter ex consultu Princi-
pum

pum populus Dei in duas partes diuisus sit.

XXXIX. De immanissima caede Christianorum per insidias Principis Nicani.

XL. De nuncio fidelium Christi ad Ducem.

XLI. Vbi Dux & qui cum eo erant subueniunt pereuntibus.

XLII. Vbi Dux & alij quidam procerum ex nomine notantur, qui tunc fortiter pro Deo egerunt.

XLIII. Post victoriam quid inter fideles Domini conuenerit, & quomodo sacer ordo curauerit cadauera prostratorum.

CAPVT

LIBER
CAPVT I.

*ἀνακεί-
φάλαι-
ωσις.*

* Tyr.
Neella,
qui idē
li. 17. ca.
18. Iuonē
de Neel-
la Comi-
tē Sues-
sionensē
vocat.
*V. EXPE-
DITIO,
imperato-
re Gode-
frido Bul-
lion.*
* Tyr.
Grez Co-
mes.
Osterreich

Igitur post Petri eremitæ professionem, post VValtheri Senzauehor, militis egregij, occisionem, eiusq; exercitus grauissimum casum, dehinc modico interuallo post crudelem stragem Godescalci presbyteri, & eius exercitus, post infortunium Comitis Alemanix, Emichonis, cæterorumq; fortium virorum & Principum de terra Gallie, scilicet Drogonis de * Nahella, Clareboldi de Vinduil, ac contritionem sui exercitus crudeliter factam in regno Vngariæ ad portam Meseburg: Godefridus, Dux Lotharingæ, vir nobilissimus, fraterq; eius vterinus, Baldevvinus, Vuernerus de * Greis, cognatus ipsius Ducis, Baldevvinus pater de Burg, Reinardus Comes de Tul, Petrusq; frater eius, Dudo de Cons, Henricus de Ascha, ac frater illius Godefridus, fortissimi milites ac principes clarissimi, eodem anno medio mensis Augusti viam recto itinere in Ierusalem facientes, in terram Osterreich ad ciuitatem * Tollenburg, vbi fluuius † Lintax regnum * Gallix terminat & diuidit, hospitio resederunt curriculo trium hebdomadarū mensis Septembris, vt audirent & intelligerent, qua occasione exorta seditione, peregrinorū exercitus paulo ante hos dies perierit, & à proposito eundi Ierusalem cum suis Principibus & ductoribus auersus fuerit, iamq; eis obuiam desperatus redierit.

† *De hoc fluuio supra lib. 1. cap. 29. & disertius Otho Frising lib. 1. de rebus gestis Friderici 1. cap. 32.*

* Tyr. Collenbrug. * Vide quæ notauimus in ca. 8. li. 1.

CAPVT II.

*Proceres
cōsultant
de legatio-
ne ad Vn-
garos.
Godefridus
de Ascha.*

Tandem post plurimum mali rumoris, quid primum, quid cautius & cōsultius agerent ad explorandam rem & crudelitatem Vngarorum, quam fecerant aduersus Christianos confratres, dum sapius tractarent, visum est omnibus vtile consilium, vt neminem ex nominatissimis & Capitaneis viris ad inquisitionem tam nefandi homicidij & sceleris præmitterent, præter Godefridum de Ascha, eo quòd

quod notus esset Kalomano, Regi terræ, ante multum tempus huius viæ in legatione Ducis Godefridi missus ad eundem Regem Vngarorum. Alios verò duodecim electos ex familia ipsius Ducis, Baldericum inquam, Stabelonem & quorum nomina latent, vnâ cum illo direxerunt, vt legationem tantorum Principum hoc modo aperirent:

Legationis mandata.

Regi Vngarorum Kalomano, Godefridus, Dux Lotharingorum, & ceteri comprimores Gallia salutem & omne bonum in Christo.

Mirantur Domini & Principes nostri, cum Christianæ professionis sitis, cur tam crudeli martyrio exercitum Dei viuentis interemistis, terram verò & regnum pertransire interdixistis, & varijs calumnijs eos affecistis. Quapropter nunc timore & dubietate concussi, Tollenburg moram facere decreuerunt, donec ex ore Regis intelligant, cur tam crudele facinus à Christianis, persecutoribus Christianorum, commissum sit.

CAPVT III.

Respondit Rex, vniuerso coetu suorum audiente: Non Christianorum persecutores sumus, sed quicquid crudelitatis ostendimus, aut in illorum interitu commisimus, nimia necessitate compulsi fecimus. Cum enim primo exercitu vestro, quem Petrus Eremita cõtraxit, omnia accommodarem, emendi licentia concessa in mensura & pondere æquitatis, & pacificè illis per terram Vngariæ transitum cõstitueremus, malum pro bono nobis reddiderunt, non solum in auro & argento, equis & mulis & pecore regionis nostra auferentes, sed & ciuitates & castella euercentes, hominesq; nostros ad quatuor millia mortificantes, rebus & vestibus expoliauerunt. Post has à comitatu Petri nobis tam innumerabiles sed iniuste illatas iniurias,

Calomanus rex se purgat.

subsequens exercitus Godescalci, & nunc recenter attritus, quem in fugam conuersum obuiam habuistis, castrum ac munitionem regni nostri Meleburg obsederunt, in superbia & impotentia virtutis suæ ad nos intrare volentes, vt nos punirent & exterminarent, de quibus Deo auxiliante vix defensi sumus. Rex autem vt hæc respondit, iussit eosdem legatos Ducis honorificè in palatio suo hospitari in loco qui dicitur Pannonia, vbi per dies octo omnia illis necessaria in ipsa Regis mensa affluenter ministrata sunt. Post dies verò octo Rex super legationem Ducis consilio primatum suorum accepto, remisit legatos cum legatis de domo sua, vt Duci & primis exercitus in hanc occasionem. dum Regis responsa portarent.

Habet legatos comiter & benignè.

Studet cõ-citationi.

Rex Kalomanus Duci Godefrido & omnibus Christianis salutem & dilectionem sine simulatione.

Avdiumus de te, quia vir potens & princeps tuus sis in terra, & fidelis inuentus ab vniuersis, qui te nouerunt. Itcirco te semper diligens ex sola bona fama, nunc te videre & agnoscere optaui. Et exinde consilium accepi, vt descendas ad nos in castellum Cyperon sine opinione alicuius periculi, & vtraq; ripa paludis residentes, totum colloquium teneamus de omnibus, quæ à nobis requiris, & quorum nos reos arbitraris.

Cyperon.

CAPVT III.

HOc Regis nuncio audito, Dux vniuersi coetu relicto, Hex consilio maiorum trecentis tantum militibus assumptis ad Regem profectus est in loco præsignato. Et vtrinq; hinc & hinc omissis comitatu suorum, Dux solummodo VVernero de Greis, viro nobilissimo, & propinquo eius, Reinardo de Tul, & Petro euocatis, pontem, qui paludi imminet, ascendit, in quo regem reperiens, benignissime salutauit, & humili deuotione osculatus est eum. Dehinc inter se diuersa habuere colloquia de concordia & re-

Calomani R. & Godefridi D. colloqui.

con-

conciliatione Christianorum, quo usq; ratio hæc pacis &
 dilectionis adeò firmiter processit, vt se Dux fidei eius cre-
 dens duodecim ex trecentis suscepit, cum quibus cū Rege
 in Pannoniam & terram Vngarorum descendit, fratrem
 verò Baldevinum, relicto Tollenburg, populum regere
 & procurare, remisso exercitu trecentorum, constituit.
 Dux itaq; Pannoniam ingressus, honorificè ab ipso Rege &
 primatibus suis susceptus est, eique benignè & copiosè o-
 mania necessaria parata sunt de domo Regis & mensa, qua
 tam egregium virū decebant. Dehinc Rex per dies octo plu-
 rimum conuentum suorum habens, qui etiam ad videndum
 tam nominatissimum Principem confluxerant, quarebat
 consilium, qua fide & fiducia saluo regno suo rebusq; suo-
 rum tam copiosus exercitus fortiter armatus intromitte-
 tur. Tandem repertum est consilium & Duci declaratum,
 quomodo, nisi darentur obsides viri egregij & primores
 exercitus, nullus sibi suisq; concederetur transitus, ne ali-
 qua occasione assumta, in virtute tam innumerabilis gen-
 tis terram & regnū amitteret. His auditis Dux, voluntati
 Regis in omnibus celsit, & obsides, quos pctebat, dari non
 abnuit, hac tamen conditione, vt vltra peregrinorū exerci-
 tus tam præsens quā futurus per terram eius transiret sine
 aliquo obstaculo, & pacificè mutaret vitæ necessaria. Nec
 mora, percussit Rex fœdus cū Duce, percusserunt & vniuersi
 Principes regni sui in iurejurando, nō vltra nocere peregri-
 nis transituris. His ergo sic vtrinq; in vera fide firmatis, Rex
 ex consilio suorum requisivit Baldevinum, fratrem ipsius
 Ducis, obsidem fieri, vxorem quoq; ac familiam eius. Quod
 Dux sine vlla contradictione adimpleri concessit, statimq;
 post dies octo missa legatione, Dux vniuersum exercitum
 præcepit properare ad castellum Cyperon, ac tabernacula
 sua hac altera in ripa fluminis & paludis collocari.

CAPVT V.

Ad hanc Ducis legationem cœpit exercitus nimium hi-
 larefcere, & gauisi sunt vniuersi, qui antea ex diutina
 Ducis absentia hæsitabāt, exillimātes eum in falsa fide tra-
 ditum

Godefridus redit ad exercitum.

ditum & extinctum: sed nunc quasi de graui somno expergefacti, surrexerunt, & iuxta ducis mādātū veniētes, in ripa fluminis & paludis castrametati sunt. Collocatis itaq; tentorijs, Dux de regno Vngariæ reductus, & suis restitutus est, referens, quantam ei Rex curam & honorem exhibuerit, & omnia, quæ cum Rege & Principibus eius pactus sit, & quomodo frater eius Baldeuinus à Rege in obsidem cū vxore & familia requisitus sit, donec populus cum silentio & pace transeat: alioqui nullam sibi dari licentiam trans-eundi. Et post pauca statim admonuit fratrem suum Baldeuinum, vt obses fieret pro populo, sicut decretum erat. Qui vehemente cæpit reniti & contradicere, donec Dux hæsitatione illius turbatus, constituit, vt ille curam exercitus Dei gereret, & ipse pro fratribus obses fieri non dubitaret. Tandem Baldeuinus omni mentis suæ fluctuatione exclusa, concessit obses fieri, & exilio pro salute fratrum suorum transferri.

Balduinus obsidem agit.

CAPVT VI.

Peregrinatorum transitus per Vngariam.

Edictum Godefridi.

Calomani regis.

**Dranū.*

Igitur tam præclaro Principe iam obside facto, & Rege vnā cum illo in Pannoniam regresso, vniuersus exercitus ex iussu & concessu Regis per pontem trans paludem intro-missus est, & ad fluuium Lintax castra metatus est. Castris verò positis, & vniuersis hospitio sedatis, Godefridus Dux præcones per singulas domos ac tentoria acclamare constituit sub iudicio mortis, ne quicquam contingerent, aut violenter in regno Vngariæ raperent, & nullam seditio-nem mouerent, sed omnia æquo precio mutarentur. Similiter & rex per vniuersum regnum acclamari præcepit, vt omnem copiam rerum necessariarum reperiret exercitus in pane, vino, frumento, hordeo, in bestijs agri & volatilibus cæli: iussuq; sub iudicio vitæ, ne iniusta venditione Vngari grauarent exercitum aut conturbarent, sed potius omnia venalia illis alienarent. Sic & sic per singulos dies in silentio & pace, in mensura aqua & iusta venditione Dux & populus regnū Vngariæ pertransiens, ad * Drovva fluuium peruenerunt. Vbi congerie lignorum composita, & pluri-

& plurima viminum copulatione facta, eundem fluium traiecerunt, assidue Rege cum validissima manu equitum à sinistris gradiente vnà cum Baldeuino & cæteris obsidibus, quousq; ad locum, qui dicitur Francauilla, peruentum est. Illic per tres dies remorati, vitæ necessaria, & quibus indigebat exercitus, precio mutantes, cum omnibus Maleuillam descenderunt in littore * Souua diebus quinque pernoctantes. Illic Duci cæterisq; Principibus exercitus innotuit, quàm intolerabilis virtus militiæ Imperatoris Constantinopol. affuisset ad prohibendam peregrinis viam per regnum Bulgaria. Quapropter Dux & vniuersi consilium inierunt, vt partem exercitus in armis trans fluium præmitterent ad reprimendos hostes, milites Imperatoris, quousq; populus enauigaret. Non amplius enim quàm tres naues illic repertæ sunt, cum quibus mille equites loricati ad præoccupandum littus transmissi sunt. Cætera multitudo copulatione lignorum & viminum fluminis alneum superauerunt.

Francauilla.

* Sauu.

Maturum
contra hostes
consilium.

CAPVT VII.

Vix enauigauit populus & eorum princeps, & ecce Rex cum omni apparatu suo, & fratre Ducis, Baldeuino, eiusq; vxore & cunctis obsidibus affuit, quos ibidem in manu Ducis restituit. Ac dehinc nimia dilectione commendato Duce fratreq; eius in donis plurimis & osculo pacis, in terram regni sui reuersus est. Dux verò & omnis exercitus illius altera in ripa constituti, in villa Belegraue Bulgarorum hospitio pernoctarunt, quam Petrus & illius exercitus non longè antè deprædati combusserant. Mane autem facto, Dux & exercitus illius exurgentes, sylvas immensas & inauditas regni Bulgarorum ingressi sunt. Vbi legati Imperatoris illis occurrerunt, in hæc verba nuncia defegantes:

Colomani
in obsidibus
reddendis
fides.

Belgradū.

Alexij Im.
ad Godefridum
legatio.

Alexius, Imperator Constantinopolis regni Græcorum, Duci Godefrido suisq; sequacibus integram dilectionem.

ROgo te, Dux Christianissime, quatenus regnum & terras meas, quas ingressus es gentem tuam vastare & depredari non patiaris, sed emendi licentiam obtineas, & sic omnia sufficienter ex nostro Imperio emenda & vendenda tui reperiant. Hanc itaq; Imperatoris legationem Dux intelligens, in omnibus se Imperatoris parere pollicetur mandatis. Vnde vniuersis indictum est, ne deinceps quicquam aliqua iniuria vi contingant præter pabula equorum. Sic verò pacifice ex rogatu Imperatoris pertranseuntes, peruenerunt Niczh præsidium eius. Vbi mira affluentia ciborum in frumento, hordeo, vino & oleo plurimaq; venatione ex Imperatoris dono Duci oblata est, cæteris licentia vendendi & emendi concessa. Illic * siquidem per dies quatuor in omni opulentia & iocunditate recreati sunt. Post hæc Dux cum omni exercitu Sternitz profectus est: vbi non minori pinguedine donorum Imperatoris sibi satisfactum est. Dehinc post aliquot dies discedens, ad Phinopolin, ciuitatem præclaram, descendens, illic similiter ex Imperatoris dono omnem abundantiam necessariorum habuit per dies octo. Vbi nuncia illi allata sunt, quomodo Imperator Hugonem Magnum, fratrem regis Franciæ, Drogonem & Clareboldum in vinculis & carcere tenuisset.

Munificentia.

* Videt
p aduer-
latiua
particu-
la posita
vt deinceps sæpe.

¶ Vide
Tyrni lib.
2. cap. 4.

CAPVT VIII.

Godofridus intercedit pro captiuis. ¶ al. Monæsis, Tyr. Hanmanorum. Henricus de Ascha. Adriano-polis.

HOC audito, Dux Imperatori legationem misit, quatenus hos Principes terræ suæ, quos tenebat captiuos, libertati restitueret, alioqui se fidem illi & amicitiam non posse seruare. Baldevvinus, † Hamaicorum Comes, & Henricus de Ascha, intellexit Ducis legationem ad Imperatorem destinara, primo diluculo, Duce ignorante, viam anticipauerunt in Constantinopolin, vt legatos præuenientes ab Imperatore maiora dona consequerentur. Dux verò audiens grauiter accepit, sed tamen dissimulans iram, Adrianopolin profectus est: vbi quodam flumine natatu equorum superato, tentorijs positus pernoctauit. Pons deniq; qui trans fluum per mediam ciuitatem porrigitur, sibi

sibi & suis ab incolis interdicitur. Deinde exurgentes, & Salabriam properantes, tentoria posuerunt per amœna loca pratorum. Vbi reuersi nuncij Ducis ab Imperatore, retulerunt, quomodo captiuos Principes minimè reddidisset. Vnde Dux & omnis societas in iram exarserunt, & ultra illi fidem & fœdus pacis seruare noluerunt. Statimq; ex præcepto Ducis omnis terra illa in prædam data est peregrinis & aduenis militibus: qui per dies octo illic moram facientes, totam regionem illam depopulati sunt.

*Vis hosti-
lis ex irri-
ta interces-
sione.*

CAPVT IX.

Imperator autem intelligens regionem grauitè depopulari, Rudolfum Peel de Lan & Rotgerum, filium Dagoberti, viros disertissimos, de terra & cognatione Francigenarum, Duci misit, rogans, vt à præda regni sui & vastatione cessaret exercitus, & captiuos, quos petebat, sine dilatione redderet. Dux verò inuito consilio cum cæteris Principibus, acquieuit legationi Imperatoris, & amouens castra, præda interdicta, secessit ad ipsam urbem Constantinopolin cum vniuerso comitatu peregrinorum. Vbi fixis tentorijs, hospitati sunt in manu robusta & intolerabili, loricijs & omni bellica armatura muniti. Et ecce in occursum Hugo, Drogo, VVilhelmus Carpentarius & Clareboldus, laxati ab Imperatore, Duci affuerunt, gaudentes illius aduentu & suæ multitudinis, & in amplexum Ducis cæterorumq; plurimo osculo conruentes. Similiter & prædicti legati Imperatoris Duci occurrerunt, rogantes eum, vt intraret palatium Imperatoris cum aliquibus primis de exercitu, vt audiret verbum Regis, cætera multitudo extra muros ciuitatis remaneret. Vix hanc legationem Dux accepit, & ecce quidam aduenæ de terra Francorum occultè in castris Duci affuerunt, qui plurimum eum mouerunt, vt caueret versurias & venenatas vestes ipsius Imperatoris ac verba dolosa, & nequaqua ad eum intraret aliqua

*Alexij Imp.
legati Fræ-
cici.*

*Godefri-
dus petit
Constanti-
nopolin.*

*Excipitur
à dimissis
Principi-
bus & le-
gatis Im-
peratoris.*

*Subetur s-
ibi cauere.*

blanda

blanda promissione, sed extra muros sedens omnia quæ sibi offerret, securè susciperet. Dux igitur sic præmonitus ab aduenis, & Græcorum deceptiones edoctus, ad Imperatorem minimè introiuit. Quapropter Imperator indignatione vehemente motus aduersus Ducem & omnem eius exercitum, vendendi & emendi licentiam illis interdixit.

Sagax Balduini consilium. Baldeuvinus verò frater Ducis, agnita hac Imperatoris indignatione, & videns populi indigentiam, nimiamq; defectionem necessariorum, egit cum Duce & Magnificis exercitus, quatenus rursus per regiones & terras Græcorum prædas contraherent, escas comportarent, donec Imperator his cladibus coactus rursus emendi vendendiq; licentiam concederet. Imperator ergo videns terræ regni sui prædas & mala ingruere, licentiam vendendi & emendi omnibus iterauit.

Phryx plangis emendatur.

* Conuenit Nicetas: Quippe homo, inquit, si quisquam alius occulti animi, qui sapientiam in dissimulando positam ratus, rarè admodum, quid facturus esset, præ se ferret.

CAPVT X.

Compositio ob dies festos. ERat natalis Domini: ideoq; in tam solenni tempore & diebus pacis & gaudij, visum est vniuersis bonum & laudabile & acceptum coram Deo, ytrinq; concordiam renouari, inter domū Imperatoris & Ducem ac vniuersos præpotentes exercitus. Et sic pace composita, continuerunt manus suas ab omni præda & iniuria. His ergo quatuor diebus sanctis in omni quiete & iucunditate resederunt ante vrbs mœnia Constantinopoli.

CAPVT XI.

Alexij Imperatoris amica denuntiatio. POST quatuor verò dies legatio Imperatoris processit ad Ducem, quatenus castra moueret eius causa & precibus, & intra * palatia, quæ in littore brachij maris sitæ erant, cum exercitu suo hospitaretur propter medios algores niuis & hyemis, qui pluuiali tempore imminabant, ne tentoria eorum madefacta & attrita deperirent. Cessit tandem

tādem Dux & ceteri comprimores Imperatoris voluntati, & amotis tentorijs, per palatia & turritas domos, quę spacium triginta miliarium in littore maris cōprehendunt, hospitati sunt cum omni exercitu Christianorum. Ab ea die & deinceps omnem plenitudinem cibariorum & rerum necessariarum ex Imperatoris iussu repperunt & emerunt. Post paululum dehinc rursus Imperatoris legatio Duci affuit, quę eum admonuit ad eum ingredi, & eius verba intelligere. Quod Dux omnino renuit, pramonitus ab aduenis ciuibus de versutia illius, sed viros egregios direxit illi nuncios, Cunonem, Comitem de monte acuto, Baldevvinum de Burg, & Godefridum de Ascha, qui excusarent eum, & in hunc modum loquerentur: Godefridus Dux Imperatori fidem & obsequium: Libenter & optatō ad te ingredere, honores & diuitias domus tuę considerarem, sed terruerunt me plurima mala, quę auribus meis de te innotuerunt, nescio tamen si vel inuidia aut odio tui hęc adinuenta & vulgata sint. Imperator hęc audiens, plurimum de omnibus se excusauit, dicens nunquam oportere Ducem vel aliquem de societate, quicquam fallacię de eo timere, sed eum suosq; quasi filium & amicos seruare & honorare. Regressi autem nuncij Ducis, omnia, quę benę promissa & fideliter ex ore Imperatoris audierant, in bonum retulerunt. Verum Dux adhuc minimē mellifluis illius promissis credens, prorsus colloquium eius refutauit. Et sic inter hęc nuncia hinc & hinc quindecim dies euoluti sunt.

Frita petitio.

Excusatio

¶ *Epitharmi est μέμνησον ἀπιστίαν ἀσθεα πρὸς τὴν φρενῶν. Item Euripid. σὺ φρενοσ δ' ἀπιστίας ἐκ ἐστίν ἔδεν χερσὶ μώτερον Βρατοῖς.*

* De his palatijs accipiatur locus Procopij in Augustæo pag. 426. vbi à Iustiniano Cæs. sinus elegantiam ædificijs & structuris splendidiore redditum, ait. Pertinent eodem quę idem auctor habet lib. 4. de ædificijs Iustiniani pag. 443. & seq.

CAPVT XII.

Imperator itaq; cognoscens Ducis constantiam, eumq; ad suam præsentiam inuitari non posse, iteratō molestè accepit,

G

Alexius cepit, & hordeum & pisces ad vendendum subtraxit, deinde
Im. inter- panis alimentum, vt vel sic coactus Dux Imperatoris præ-
dicit pere- lentiam non recusaret. Sed nec sic Imperatore proficiente,
grinatori- vt animum Ducis emolliret, quadam die ex insiliu Impe-
bus forū. ratoris quingenti Turcopoli nauibus inuecti per brachi-
Impressio um maris, armati arcu & pharetra, matutinos milites Du-
Turcopo- cis sagittis infixerunt, alios mortificatos alios sauciatos
lorum. à littore arcentes, ne illic emere ex solito alimenta liceret.
 Continuo hæc crudelis fama in solio Ducis allata est. Qui
Peregri- illico iussit cornua persfrepere, populum vniuersum arma-
natores in ri, & ante ipsam urbem Constantinopolin redire, tento-
armis. riaq; relocare. Ad hanc Ducis iussione signo dato cor-
 nicinum, eruperunt vniuersi ad arma, & palatia & turres,
 in quibus hospitio manserant, alia incendio vastauerunt,
 alia comminuerunt, damnum irrecuperabile Constanti-
 nopolis inferentes.

CAPVT XIII.

Godofridus **E**Xorta deniq; iam in palatio fama tam vehementis in-
providam cendij & exterminij, Dux nimium expauit, metuens, ne
imperato- flamma adificiorum & strepitu moti exercitus percepto,
rem agit. pontem, per quem transferat à ciuitate Constantinopoli ad
 palatiorum mansiones, subito in manu robusta præoccu-
 parent milites & sagittarij Imperatoris. Ideoq; sine mora
 præmisit Baldeuvinum fratrem suum cum quingentis lori-
 catis militibus ad obtinendum pontem, ne aliqua vis Im-
 peratoris præcurrrens, illum corrumpere, & sic peregrinis
 transitus & reditus vltra negaretur. Baldeuvinus vix me-
 dio ponte confiterat, & ecce à dextris & sinistris Turcopo-
 li, milites Imperatoris, nauigio inuecti circumquaque in
 transeuntes sagittis irruunt, & fortiter impugnant. Qui-
Balduini bus Baldeuvinus è ponte resistere nullam habens copiam,
pradēs in- sagittas illorum effugere properauit, & sic superato pon-
stitutum. te, velociter in aliam partem pontis sicco littore se contu-
 lit, pontem obtinens & obseruans versus moenia Domine
 & magistræ ciuitatis, quò vsq; totus per pontem migraret
 exercitus.

exercitus. Dux verò à tergo cum suis custodiam agebat. Interea à portis versus S. * Argenium infinita manus Turcopolorum & totius generis militum profiluit in sagittis & varia armatura ad expugnandum Baldevvinum, & vniuersum gentis Christianę comitatum. Sed Baldevvinus immobilis & insuperabilis ab omni illorũ assultu in loco constituto perstitit, donec à mane vsque ad vesperam populo trans pontem ante vrbs mœnia relato, & castris positis hospitato, eosdem Turcopolos, à portis egressos, & populum impugnantes cum quingentis loricatoris fortiter incurrit, & vtrinque grauiter commisso prelio, plurimi hinc & hinc ceciderunt, & plurimi equi Francorũ sagittis interierunt. Sed ad vltimum Baldevvinus præualens, milites hos Imperatoris grauatos ac fugitiuos in portas ire compulit, camposque & victoriam potenter obtinuit. Verum Turcopoli & milites Imperatoris indignantes se victos, & bello fugitiuos, iteratò crebrius à portis eruperunt, ad laceßendum & expugnandum exercitum: quo vsque Dux adueniens, quia nox erat, omnia pace composuit, commonens fratrem suum cum vniuersis in castra redire, & à pugna hac in noctis vmbra manus & arma continere. Similiter Imperator, metuens amplius & validius hanc belli tempestatem ingruere, & vespere vmbroso suos deficere & perire, pacem & ipse fieri imperat, lætatus Ducem suos à bello pacare voluisse.

titulo 2
 Conflictus
 cum Tur-
 copolis.

Victoria.

¶ Vana
 est sine vi-
 ribus ira.

* Vide, an dicat το τὸν θαυματὸν γῶν ἀνατολίαν τέμενος, de quo Cedrenus pag. 413. Habet idem nomen Zonaras in Iustino. II. Michaële Balbo & Michaële Paphlagone. Hist. Miscell. Pauli Diac. lib. 20. pag. 644. Nominat tamen Procopius Argyronium locum in Augustæo pag. 427.

CAPVT XIII.

CRastina verò luce exorta, ex præcepto Ducis exurgens Godefridus populus, terram & regnum Imperatoris perlustrans, suos præcurriculo dierum sex grauiter de prædatus est, vt vel sic saldari perit Imperatoris suorũque; superbia humiliari videretur. Quo mittit,

cognito, Imperator tristari & dolere cœpit, quòd terra & regnum sic dissiparetur. Qui statim accepto consilio, Duci legationem misit, quatenus prædam & incendium prohiberet, & in omnibus illi satisfaceret, in hæc verba loquens:

*Solicita-
tur ab A-
lexio Imp.
de compo-
sitione.*

Cesset inter nos & vos inimicitia, & Dux ad me ingrediatur, fiducia & obsides sine aliqua dubietate à me recipiens, quòd incolumis veniat & redeat, certus de omni honore & gloria, quam sibi suisq; facere poterimus. Quod benignè Dux annuit, si tales darentur obsides, quibus credere possit de vita & salute sua, & sic procul dubio ad eum descendens, libenter sibi & viva uoce & ore ad os loqueretur. Vix post hanc Ducis responsionem legati Imperatoris recesserant,

*Legatio
Boemundi,
princ. Sici-
liæ & Ca-
labriæ.*

& ecce quidam alij legati ad eundem Ducem venientes ex parte Boemundi salutauerunt eum, sic loquentes: Rogate Boemundus, princeps ditissimus Siciliæ & Calabriæ, vt nequaquam cum Imperatore in concordiam redeas, sed in ciuitates Bulgarorum Adrianopolin & Phinopolin secedas, & tempus hyemale illic peragas, certus quòd mense Martio inchoante, idem Boemundus cum vniuersis copijs in auxilium tibi est affuturus ad expugnandum hunc Imperatorem, & illius regnum inuadendum. Audita hac Boemundi legatione, Dux omne responsum econtra fieri distulit, dum luce proxima exorta, ex consilio suorum respon-

*Ad eandem
pia Gode-
fridi re-
sponso.*

dit, se non causa quæstus, aut pro destructione Christianorum, à terra & cognatione sua exiisse, sed in Christi nomine viam institisse Ierusalem, hancq; velle perficere & adimplere consilio Imperatoris, si eius gratiam & bonam voluntatem recuperare & obseruare possit. Hanc autem Ducis intentionem & responsionem nuncij Boemundi intelligentes, benignè à Duce commendati, in terram Apulia reuersi sunt, omnia sicut ex ore Ducis didicerant, referentes.

*Alexius
Imp. denuò
de cõposi-
tione agit.*

CAPVT XV.

Imperator verò Boemundi hanc nouã legationem & suggestionem intelligens, Ducem ac eius amicos amplius de concordia sollicitabat, quatenus, si ei placari vellet, & ter-

ram eius pacificè pertransire, sibi verò facie ad faciem præsentari in colloquio, dilectissimum filium suum, Iohannem * nomine, sibi obsidem daret, & omnia necessaria cum emendi licentia sibi suisq; accommodaret. Hæc Imperatoris promissa decreta & firmata Dux intelligens, ex consilio suorum castra mouit à muro ciuitatis, & iterum trans pontem hospitandi gratia in brachio maris in muratis edificijs secessit, vniuersum populum admonens, vt pacifici essent, & sine seditione necessaria emerent. Crastina verò luce exorta, Cunonem, Comitem de monte acuto, & Baldevinum de Burg, viros nobilissimos, & in omni verbo disertissimos, iussit coram adesse, quos ad suscipiendum obsidem filium Imperatoris confidenter direxit. Quod actum est. Abducto ergo iam obside filio Imperatoris, ac in potestatem Ducis suorumq; fideli custodia constituto, Dux sine dilatione nauigio per brachium maris Constantinopolin aduectus est. Et assumtis egregijs viris, VVernerio de Greis, Petro de * & cæteris Principibus, audacter curiam Imperatoris ingressus, facie ad faciem sibi astitit, vt audiret verbum eius, & viua voce responderet ei super omnibus quæ requireet, aut eum interpellaret. Baldevinus verò nequam tunc palatium Imperatoris introiuit, sed in littore cum multitudine remansit.

CAPVT XVI.

Imperator autem tam magnifico & honorifico Duce viso, eiusq; sequacibus, in splendore & ornatu preciosarum vestium tam ex ostro quam aurifrigio, & in niueo opere harmelino & ex mardrino griffisq; & vario, quibus Gallorum Principes præcipuè vtuntur, vehementer admirans honorem ac decorem illorum, primum Ducem in osculo benigne suscepit, dehinc vniuersos primates & collaterales illius eodem pacis osculo honorare non distulit. Sedebat autem Imperator more suo potenter in throno regni sui, non Duci non alicui assurgens ad porrigenda oscula, sed flexis genibus Dux incuruatus est, incuruati sunt & sui ad

Porphyrogenitum, vt Tyrius.

Godefridus placatus.

Accipit per legatos obsidē.

Sistit se Imperatori.

Priscus procerum habitus.

Alexijlm. maiestas.

Oratio ad osculandum tam gloriosissimum Imperatorem & potentissimum. Osculatis deniq; omnibus ex ordine, Duci in hæc de adopti-
one. verba locutus est: Audiui de te, quoniam miles & Princeps potentissimus tua sis in terra, & vir prudentissimus ac perfecta fidei. Quapropter te in filium & adoptiu suscipio, & vniuersa quæ possideo, in potestate tua constituo, vt per te Imperium meum & terra mea à facie presentis & affutura multitudinis liberari ac saluari possit. His pacificis & pijs Imperatoris sermonibus Dux placatus, & illectus, non solum se ei in filium, sicut mos est terræ, sed etiam in vasallum iunctis manibus reddidit cum vniuersis primis, qui tunc aderant, & postea subsecuti sunt. Nec mora, aliqua ex arario Imperatoris allata sunt dona inestimabilia Duci & cunctis, qui conuenerant, tam in auro quàm argento, & ostro diuersi generis, in mulis & equis, & in omni, quod preciosius habebat. Sic verò Imperatore ac Duce perfecta fidei & amicitia vinculo insolubili innodatis, à tempore Dominicæ incarnationis, quo hæc concordia contigit, vsq; ante paucos dies Pentecostes per singulas hebdomadas quatuor viri, aureis Byzantijs onerati, cum decem modijs monetæ Tartaron, de domo Imperatoris Duci mittebantur, quibus milites sustentari possent. Mirabile dictu. Vniuersa, quæ ex dono Imperatoris Dux militibus distribuebat, in mutatione alimentorum ad ararium Regis protinus redibant, & non solum hæc, sed etiam quæ sub vniuerso orbe illuc congestis exercitus. Nec mirum: nam nullius præter Imperatoris merces tam in vino & oleo, quàm in frumento & hordeo, omniq; esca, vendebatur in toto regno. Et ideo Regis ararium assidua pecunia abundans, nulla datione euacuari potest.

Conuetudo Imperatorum, externos Reges & Principes adoptandi videtur à Zenone principium duxisse. Is enim THEODORICVM, regem Ostgothorum, adoptauit, vt Iornandes pag. 631. Eodem pacto à Iustino. i. CABADES, rex Persarum, Chosroem eius successorem adoptari voluit, frustra tamen, vt Procopius lib. 1. de bello Persico. Etsi Paulus Diae, histor. miscell. lib. 17. pag. 516. eundem

dem Chosroen, iam regem Persarum, beneficium istud à Mauricio Imp. consecutum memorat. Quin etiam à Manuele Comneno CLIZASTHLANEM, Soldanum Turcicum, adoptatum legimus apud Nicetam & Pachymerium lib. 6.

CAPVT XVII.

PAce & concordia inter Imperatorem & Ducem hac conditione firmata, quam diximus, Dux in hospitia ædificiorum in brachio maris relatus, hæcenus obsidem filium Imperatoris honorificè remisit, certus vltra de fide & amicitia ab Imperatore suscepta. Altera dehinc die acclamatum est ex iussu Ducis per vniuersum exercitum, vt pax & honor Imperatori & omnibus suis deinceps exhiberetur, & iustitia seruaretur in omni mensura venditionis & emtionis. Imperator similiter interdixit in omni regno suo sub iudicio vite, ne quis noceret aut defraudaret quenquam de exercitu, sed omnia æquo pondere & mensura peregrinis venderentur, precium verò alieniaretur. Post hæc quadragesimali tempore inchoante, Imperator Ducem admonuit suæ adesse presentia, multum per amicitiam & fidem datam illum obtestans & deprecans, quatenus transfretaret, & in terram * Cappadocia tabernacula collocaret, propter ædificia, quæ populus incorrigibilis destruebat. Quod Dux benignè annuit, ac traiecto flumine, alio in littore in † pratis Cappadocia ipse & vniuersus populus castris positus commorati sunt. Abhinc & deinceps paulatim peregrinis carè omnia vendebantur, sed tamen munera Imperatoris nequaquam Duci imminuta sunt. Metuebat enim eum valde. Dux verò venditionis penuriam rerum necessariorum intuens, & populi clamorem molestè accipiens, Imperatorem sapius nauigio conueniebat, & de grauitate venditionis eum arguebat. Sed Imperator quasi inscius, & id fieri nolens, rursus peregrinis omnia alieniabat.

Godefri-
dus fidei
seruantis-
simus.

Edicit pa-
cem.

* Bithy-
nia.

Transmit-
tit copias
in Asiam.

† Pago
Chalce-
donensi,

vt Tyria.

Circūuen-
tur ab Im-
peratore.

LIBER
CAPVT XVIII.

Boemundi cum nouis copijs aduentus. Interea dum hæc ad Ducem cum Imperatore agerentur, & sanctum Pascha, iam tribus septimanis euolutis, processisset, Boemundus decem millia habens equitum, & plurimas copias peditum, per Valonam & Durax, & cæteras ciuitates regni Bulgarorum descendens, in virtute magna ante muros ciuitatis Constantinopolis astitit. Cui Dux ex rogatu Imperatoris cum viginti primoribus de suo assumptis exercitu occurrit, vt eum ad Imperatoris præsentiam sub firma fide introduceret, priusquam arma reponerent, aut tentoria collocarent. Tandem vero cum se inuicem salutassent, & Dux diu cum ipso Boemundo ageret, plurimisque blanditijs ei persuaderet, vt verbum Imperatoris auditurus curiam intraret, Boemundus verò prorsus negaret, ac referret, nimium se Imperatorem pertimescere, eoque vir callidus & subdolanus haberetur. Ad extremum vitæus bona promissione Ducis & allocutione, fiducialiter palatium Imperatoris introiuit, in osculo pacis, & in omni gratia & honore susceptus. Deinde diuersis colloquijs & consilijs inter se habitis, Boemundus homo Imperatoris factus est, cum iuramento & fide data pactus cum eo, quod nihil de regno eius sibi retineret, nisi ex eius gratia & consensu. Statimq; allata sunt Boemundo sicut Godefrido munera miri & inauditi thesauri in auro & argento, vasa quoque preciosa opere & decore, multoq; ampliora, quam ab aliquo possit æstimari.

CAPVT XIX.

Tancredus despiciatur Imperatorem. CVM hæc concordia & fœdus inter Imperatorem & Boemundum fieret, Tancredus, sororis filius Boemundi, brachium maris cum vniuerso comitatu & apparatu tam suo quam Boemundi transfretauit, clam Imperatore, Duce ac Boemundo, ne & ipse subditus illi fieret. Hac igitur Tancredi præsumptione Imperator audita, moleste accipit, eò quod eius colloquium vitauerit. Sed tamen prudenter dissimulans, Boemundum atq; Ducem cum amore & immenso

immenſo honore munerumque largitione commendatos, transfluum ad exercitum remiſit. Breui dehinc intervallo aſſuit Robertus Flandrenſis cum immenſis copijs: qui & ipſe audita concordia Ducis & Boëmundi cum Imperatore, ſœdus iniijt, homo illius factus. Vnde ipſe quoq; ſicut & illi, ingentiâ munera de manu Imperatoris meruit accipere. Dehinc poſt aliquot dies ab Imperatore benignè commendatus eſt, & flumine prædicti maris emenſo, in regione & pratis Cappadociæ ſocijs & Chriſtianis Principibus admixtus, armis & copijs aſſociatus eſt.

*Robertus,
Comes
Flandr.*

CAPVT XX.

NON multo dehinc tempore tam egregijs viris in vnum collatis, placuit ex communi conſilio, quatenus iam congruum tempus expeditionis operti, ſicut deuouerant, deinceps viam continuarent verſus ciuitatem Nicæam, quâ gentilis virtus Turcorum, Imperatori iniuſtè ereptam, ſuo ſubiugauit dominio. Eadem ſiquidem die, qua caſtra mouerunt, Ruſinel applicuerunt. Et ecce legatio Reymundi Comitis S. Aegidij, aſſuit, quomodo & ipſe in ciuitatem Constantinopolin ingreſſus cum Imperatore ſœdus perculiſſet, rogans & obteſtans, quatenus eum & Episcopum de Podio Reymorum nomine, præſtolari vellent. Hi verò ſe minimè eum præſtolari, aut longius his partibus immorari aſtruxerunt, ſed paulatim ſe præcedere, ipſum verò Comitem recto & non nimium maturato calle poſſe ſubſequi, rebus ſuis cautè & diligenter cum Imperatore ordinatis. Ibidem Ruſinel Petrus Eremita, præſtolatus Principes, cum paucis reliquis ſuæ attritæ multitudinis adiunctus eſt. Comitis verò Reymundi legati, accepto Ducis reſponſo, Constantinopolin reuerſi ſunt. Dux ſiquidem & Boëmundus & Robertus Flandrenſis, donis à Rege preciſis donati & nimium commendati, iter ſuum continuant. Reymundus gratioſus & dilectus factus Imperatori, diebus quindecim Constantinopoli moram fecit, plurimum honoris & doni ab Imperatore conſecutus, ſub fide & ſacramento homo illius factus.

*Peregrina
torū prin-
cipum ca-
ſtrenſe cō-
ſilium.*

*Reymūduſ
Comes S.
Aegidian.*

*Reymerus
Epiſc. Po-
dienſis.*

*Petrus ere-
mita.*

LIBER
CAPVT XXI.

*Robertus
Com. Nor-
man.*

*Stephanus
Blesensis.
Eustachig
Godefridi*

*fr.
Obsidio
Nicææ.*

Solymanq.

*Prima
ὀψήραξις.*

In his itaq; diebus Robertus, Nortmanorum Comes, Stephanus Blesensis, Eustachius, frater prædicti Ducis, cum ingenti manu equitum & peditum similiter affueiunt. Qui & ipsi cum Imperatore fœdus & amicitiam ineuntes, hominesque illius in fidei iuramento facti, nimijs donis ab eo honestati sunt. Dux verò & qui cum eo erant, interea Nicæam urbem adierunt: quò ipse Dux primum obsidionem ante maiorem portam urbis positam castris constituit fieri. Subsecutis verò Principibus, paucissima requies in terminis Cappadociæ fuit trans prædictum brachium maris S. Georgij, sed festinato itinere & ipsi castra metati, circa Nicæam urbem confederunt, quæ mœnibus, muris, munitionibus turrium insuperabilis videbatur. In hac vrbe antiqua & robustissima, Solymanus, vnus ex principibus Turcorum, vir nobilissimus, sed gentilis dominio præerat. Qui audito Christianorum intentionis aduentu, omni armatura fortium virorum ciuitatem munivit, quin & alimenta copiosa, vnde cunq; collecta, intulit, portas verò vndiq; feris firmissimis obstruxerunt. Vt enim circa Nicæam & eius mœnia in equis velocissimis prædicti Principes conuenerunt, alij in assultibus & discursibus eorum delectabantur, turres & fortissima mœnia admirantes murosq; duplices. Sed neq; his circumspēctis, aliqua formidine concuti potuerunt, verum omni virtute & militari habitu animati, urbem assiliunt & oppugnant. Alij verò pedestri aggressu non minus arcu & sagittis defensores urbis bello lacefferunt: sed plures grauissimis ictibus & iaculis desuper repugnantium attriti sunt, qui incautè & cæco impetu ac fragore subito prælia iuxta muros tentare ausi sunt.

CAPVT XXII.

Princes verò exercitus videntes sic frustra & inutiliter bello populum perire, nec quicquam inclusis huic præsidio posse nocere, nil melius senserunt, quam vt obsidione circumquaque posita, urbem cogerent, & custodes muro-

murorum. Vnde in prima obsidione Godefridus, Dux Lo-Ordo obfi-
 tharingiæ, Princeps ac Dominus de castello Bullionis, dentium
 cum vniuerso comitatu Lotharingorum constitutus est. procerum.
 Boëmundus, Princeps Siciliæ & Calabriæ, natione Nort-Boëmius
 manus, vir alti cordis & miri ingenij, ac omni militari
 virtute in rebus bellicis aptissimus, & opibus ditissimus,
 vicinus sedem collocauit. Tankradus, tiro illustris, iuxta
 eundem Boëmundum, auunculum suum, cum suis sodali-
 bus confidere decernitur. Tatinus * quidam truncati na- * Tyr. Ta-
 si, familiaris Imperatoris Constantinopolis, & eius secre- ninus.
 torum conscius, ductor Christiani exercitus, eò quòd loca Tatinus
 regionis nota sibi essent, cum auxiliari manu militum eius-ò p̄vot̄m̄
 dem Imperatoris urbem in decreta sibi parte premebat. loc.
 Robertus, Comes Flandrensis, nulli illorum dispar in ar- Robertus
 mis, diuitijs & viribus, & Comes Roberrus, princeps Nor- Normang
 mania, filius regis Anglorum ferocissimus, armis rebusq; Normang
 militaribus ditissimus, iuxta prædictos in obsidione eius-
 de urbis in ordine locati sunt. Vernerus de Greis castro, Eustachig
 miles irreprehensibilis in arte bellica, Eustachius, frater
 prædicti Ducis Godefridi, cum Baldevvino fratre eorum, et Baldui-
 viro clarissimo, & bello inuictissimo, pariter in ordine cõ- nus, fra-
 confederunt. Baldevvinus de Monte castello, Hamaicorum tres Gode-
 Comes & princeps, vir illustrissimus in omni militari acti- fridi.
 one, Thomas de Feria castro, Francigena, miles acerrimus, Balduinus
 vnâ cum Baldevvino de Burg, Drogo de Nahella, Gerhar- de Burg.
 dus de Keresi castello, Anselmus de † Riburgis monte, Hu-
 go Comes de S. Paulo, Engilradus, eiusdem Hugonis filius,
 miles egregius, VVido de castro Porfessa, tiro in armis for- * Fortè
 tissimus, Baldevvinus de castello * Gant, Baldevvinus quoq; Gadauū
 vir bello nominatissimus, cognomine Calderim Comes, dicit.
 vnâ VVillehelmus de Foreis castello, omni virtute & po-
 tentia bellica præclarus, ad obseruandam urbem, vix hu-
 manis viribus superabilem, omnes viri fortissimi, in de-
 creta sibi parte confederunt.

† Ribodimôte, vt Sigebertus ad an. 1096. & iterū ad 1099.

CAPVT XXIII.

Reymerus Podiensis. Episcopus verò de Podio, Reymerus nomine, omni bonitate repletus, non modica manu & apparatu circa urbem vires agebat. *Stephanus Blesensis.* & caput & primus consilio in omni exercitu, in multitudine graui vno in latere urbem tuebatur. *Hugo Magnus.* Hugo, cognomine Magnus, frater regis Franciæ, illustrissimus socius, ad custodiendam urbem suo sedit in ordine. *Robertus,* filius *Gerhardi,* *Reymundus,* cognomine *Pellez,* *Bonvankerus* de *Capis* castello, *Milo* quoq; cognomine *Louer,* miles fortissimus, *Stephanus* de *Albemarla,* * filius *Vdonis,* *Comitis* de *Campania,* *VValtherus* de *Dromedart,* & eius filius *Bernhardus* dilectissimus, in omni facto & forma delectabilis. *Gerhardus* de *Gorna,* *Gothardus,* filius *Godefridi,* iuuenis clarissimus, *Rudolfus,* ditissimus copiarum, *Dominus Alenus,* cognomine *Ferrans,* *Conanus* quoq; ambo *Principes* *Britanorum,* *Reinoldus* de ciuitate *Beluaciæ,* *VValo* de *Calmont,* *VVillehelmus* de *Montpelir,* viri imperterriti, fixis papilionibus cum cæteris præfatis in circuitu vrbis cõfederunt. *Gastus* quoq; de *Berdeiz* ciuitate, *Gebardus* de *Roselon* ciuitate, *Giselbertus* de *Treua,* vnus de *Principibus* *Burgundiæ,* *Oliuerus* de castro *Iussi,* miles audax & pugnax, *Achar* de *Motinerla,* candidus capite, *Reimboldus,* *Comes* de *Oringis* ciuitate, quo non alter valentior, *Lodovicus* de *Monzons,* mirabilis in opere militari, filius *Comitis* *Dirici* de *Monthiliart,* *Dudo* de *Cons,* rufus capite, bello doctissimus, *Gozele* & frater eius *Lambertus,* bello peritissimus, cum patre suo *Cunone* de monte acuto, viro illustrissimo, iuxta prædictorum papiliones tabernacula collocauerunt. *Petrus* de *Stadencis,* *Reinardus* de *Tul* ciuitate, *VValterus* de *Verueis,* *Arnolfus* de *Tyr,* *Iohannes* de *Namecca,* *Herebrandus* de *Boillon,* hi omnes ad omne bellorum incendium indefessi urbem cingebant.

CAPVT XXIII.

Nec dubitandum est, cum tot Capitaneis primis non paucos affuisse sequaces & inferiores seruos & ancillas, nuptas & innuptas, cuiusq; ordinis viros & mulieres. His omnibus, Episcopi, Abbates, Monachi, Canonici & Presbyteri preerant ad instruendos & corroborandos. Obfessa ab his copijs tota continetur ciuitas præter locum, quem ad tuendum, & vacuum relictum, Comiti Reymundo decreuerant. Victum, & omne quod necesse est corpori, nullis immitti portis tam copiosus sinebat exercitus. Sed latus quidam miræ latitudinis & longitudinis, in modū maris altus, aptus remis & nauigio, in quodā latere murorum ciuitatis habebatur, per quē sæpius ingressus & egressus viris Solymani, necessaria inferētibus, ipsiq; Solymano, patere solebat. Nondum verò Reymundus, præfatus Comes de terra S. AEgidij, quæ dicitur Prouincia, vires & opem contulerat. Nam cum Imperatore Constantinopoli cum suis cuneis moram faciebat, multum ei fœderatus præ donis magnificis, quibus de die in diem de domo Regis augebatur.

Promiscua multitudo. Ecclesiasticorum munus.

Reymundus S. Aegid. Prouincia

CAPVT XXV.

Solymanus audita tantorū virorum belligeratorū adunatione, à præsidio Nicææ egressus est propter auxilium caterorum Turcorum & gentilium, spacio plurimorum dierum desudans, quo usq; quingenta millia virorum pudierum & ferratorum equitum ex omni Romania contraxit. Quibus vndiq; collectis & admonitis, fama obsidionis Nicææ & exercitus Christianorum ad aures eius perlata est, & quia numerus tot millium supra quadringenta millia illic confedissee referatur. Fama autem hac attonitus, cum vniuersa collectione suorum iter suum per montana mouit versus mœnia Nicææ, si fortè è specula rupium posset oculis deprehendere, si tot, vt audierat, illic millia conuenissent, & qua parte hos sanius aggredi posset. Tandem ex consilio suorum quarta die obsidionis transacta, idem Solymanus duos ex suis sub falsa specie

Ingentes Solymani copias.

Expeditio

Exploratores cum mandatis ad obsessos
 Christiana in morem peregrinorum ad explorandam virtutem & actus Christiani exercitus direxit, qui custodibus arcis, & defensoribus Nicææ vrbis, in hunc modum nuncia deferrent: Scitote, quia Princeps & Dominus vrbis nostræ, Solymanus, mittit nos ad vos, vt spem firmissimam in suo iuuamine teneatis. Nil formidinis vobis ab his circumfidentibus incutiatur, qui longinquo fatigati itinere, & huc in exilium progressi, pro stultis computabuntur, quos simili pœna & martyrio, vt Petri agmina ante hos dies tractabit, & in proximo vobis succurrere in manu robusta & in millibus infinitis paratus est. Hac Solymani legatione accepta, viri duo præmissi per loca nota & deuia versus locum, quo vrbs inobfessa erat, viam insistunt, si fortè enavigare occultè ad ipsos vrbis defensores valerent, & nota facere, quæ illis à Solymano iniuncta erant, qualiter Solymanus, factis cuneis, in breui peregrinos aggredereetur, & vt omnis virtus Turcorum à portis erumperet, & sic in fortitudine admixta populum Domini deleteret. Sed ex Domini voluntatè à custodibus Christianis, circumquaq; diffusis ad tuenda loca & semitas, ne qua fraus aut vis ex aduerso noceret, hi duo præmissi à Solymano, capti & retenti sunt, quorum alter in impetu occisus est, alter ad præsentiam Christianorum principum adductus est.

Idem intercept.

CAPVT XXVI.

Principū cum capti-uo actio.
Virum itaq; apprehensum Godefridus Dux, Boëmundus & cæteri minis suppliciorum coegerunt, vt cuius rei causa missus venerit, sola veritate explicaret. Ille autem rot electorum Principum minas expauescens, & vitam suam in articulo mortis positam agnoscens, flebili voce, humili vultu lachrymarumq; continua inundatione de vita & salute sua multum precatur, omnibus trepidans membris, & rei veritatem pollicetur aperire, & quod vtile & salubre vniuerso populo futurū esset. Fatetur enim se à Solymano missum, quem iugis montium cum innumerabili gente hospitatum, & ad eò vicinum asserit, vt in crastino die circa horam tertiam eum ad pugnam credant affuturum, & eius dolos

Eiusdem salutare iudicium.

dolos ac repentinos incurfus sua relatione posse præcauere. Rogabat enim se in custodiam vsq; ad prædictam horam teneri, quousq; rei veritas & Solymani probaretur aduentus, sin autem aliquando his sefellisset, nequaquam sibi vitam donari, sed collo amputato velle perire. Instabat etiam multa & humili prece, quatenus Christianitatis professione baptismum susciperet, & Christiano iure Christianis communicaret. Sed hoc potius petebat timore susceptæ mortis, quàm aliquo catholicæ fidei amore. Tandem miserabili fletu illius & nimia Christianitatis promissione, primorum exercitus mollita sunt corda, ac illius miserti, vitam sibi donauerunt, sed tamen mittitur in custodiam, quam petebat. Ab hinc & deinceps peruigili cura totus sollicitatur exercitus Christianorum, die ac nocte armis & apparatu prouidus vsq; ad hanc horam, quam ex captiui promissione Solymani copias ab Alpibus innumerabiles ebullire didicerant. Dux Godefridus, Boemundus, Robertus Flandrensis & vniuersi, qui aderant, Comiti Reymundo tota nocte hac legationem direxerunt, quatenus plus solito viam maturaret, sicum Turcis bellum cõmittere veller, & focijs subuenire. Sciebant enim eum in proximo iam ab Imperatore laxatum, & multis honoribus & diuitijs commendatũ. Qui tantorum Principum legatione cognita, & Solymani tam maturata aduentatione, nihil moræ vltra faciens, toto huius noctis tẽpore accelerauit iter, ac prima hora diei iam sole mũdum replente cum Podiensi Episcopo in signis varij coloris & decoris affuit, in loriceis & galeis, in fortitudine vehemente equestris & pedestris exercitus.

*Christia-
nismus ex
metu.*

*Reymundus
S. Aegid-
iũ principii-
bus euoca-
tus se sistit.*

CAPVT XXVII

Itaq; ipfius Comitis vix tentoria ponebãtur, eũ Solymanus circa horam tertiam ab altitudine montium descendebat, & omnis comitatus eius, vt arena maris per diuerfas semiras factis aciebus exundans, omnes viri fortissimi, & bello cautissimi, loriceis & galeis & clypeis aureis valde armati, signaq; plurima miræ pulcritudinis in manibus præferentes. Horum in prima acie ad decem millia, viri omnes sagitta-

*Solymani
acies.*

sagitta-

sagittarij, in conuallem Nicæ præcurrerant, arcus cor-
 neos & osseos, ad feriendum rigidissimos manu ferentes,
 & vniuersi equis insidentes cursu velocissimis & bello
Institutū. aptissimis. Sic Solymanus & sui descendentes,
 per portam vrbis irrumpere in impetu nitentur,
 quam Reymundus, prædictus Comes, ad tuendum obsede-
 rat. Sed ab ipso Comite & à Baldevino, fratre Ducis, illis
*Reymūdu
es Baldui-
nus adori-
untur ho-
stem.* ex aduerso cum Baldevino Calderim occurrentibus, plu-
 rima manu grauer retrusi & expugnati sunt. In hoc hor-
 rore crudelissimi belli inter manus festinantes sermo Epi-
 scopi sic populum consolatur: O gens Deo dicata, omnia
 pro Dei amore reliquistis, diuitias, agros, vineas & castel-
*Podiensis
militaris
concio.* la: nunc in promptu vita perpetua est ei, cui contigerit hoc
 in prælio martyrio coronari. Indubitanter hos inimicos,
 Deo viuenti contrarios, adite, Deo donante hodie victo-
 riam suscipietis. Hac admonitione, Paganus de Garlanda,
 dapifer Regis Francorum, VVido de Porfessa, Tankradus
 & Rotgerus de Barnauilla, Robertus Flandrensis, Rober-
*Principū
communis
impresio.* tus, Nortmanorum Princeps, confratribus in Christo sine
 mora subueniunt, per medias acies fulmineis ictibus & e-
 quorum celeritate discurrentes. Dux Godefridus & Boe-
 mundus non equo tardantes, laxis frenis per medios ho-
 stes aduolant, hos lanceis perforantes, hos ab equis deij-
 cientes, & socios sæpe hortantes, ad trucidandos hostes vi-
 rili admonitione consolantur. Illic non modicus fragor
Victoria. hastarum, tinnitus gladiatorum & galearum in hoc luctami-
 ne belli est auditus, non modica Turcorum ruina ab his e-
 gregijs viris eorumq; socijs facta est. Hac victoria Dei gra-
 tia in populo catholico habita, Solymanus & sui in mon-
*Gratitudo
erga iudi-
cem Tur-
cum.* tana fuga reuersi sunt, nulla vltèrius pugna in hac obsidio-
 ne populum Dei aggredi audentes. Ab illo die omnem cle-
 mentiam erga captiuum legatum Solymani fideles Christi
 exhibebant: quia eum verum & fidelem in sua promissione
 experti sunt, & priuatus inter familiares summorum Prin-
 cipum diligebatur. Occisorum verò & vulneratorum ca-
 pita Christiani amputantes, secum in signum victoriae de-
 ferenda

LIBER

per mœnia præfentes, & tunc belli otio vacantes, ad subueniendum sibi incessabili voce admonet ac precatur. Qui sine mora funiculo à mœnibus dimisso inter manus fallacis & fugitiui, * pereni mox in ipso pendentē & manibus hærentem, intra mœnia non paruo clamore ac fragore facto, interius & exterius leuauerunt. Nullus tamen Christianorum fugientem sequi aut retinere præsumsit, propter Turcorum iacula desuper infestantium.

CAPVT XXIX.

Nicææ op-
pugnatio.

Occasus
aliquot
procerum.

Iusta.

CVm in decreto firmissimo obsidionis & destructionis mœnia eius versarentur, & Principes alij iactus & tormentaria lapidum ad minuendos muros & turres aptarent, alij arietes ferratos componerent, & diuersa ingenia quærent, assultusq; plurimos inferrent, Baldevvinus Calderim incessanter muros impugnans, nimisq; temerario & audaci conatu præcurrens, in ictu præmissi lapidis fractis cervicibus vita expirauit. Baldevvinus de Gant dum ibidem in assultu vrbs desudaret, & incautè muros appeteret, vertice transfixo in impetu sagittæ, vitam exhalauit. Post hæc dum ex consilio & decreto Principum rursus exercitus iteraret assultū, Comes de Foreis & alter de Insula Flandriæ, VValo nomine, in eodem assultu nimiam feruentes, & bello vehementes, dum hostes lacefferent, sagittis infixi interierunt. VVido de Porfessa, illustris eques, ibidem infirmitate occupatus, vita decessit. Fleuit super his omnis populus catholicorum, quoniam fortes consiliarij & auctores rerum capitalium habebantur. Tantos etenim viros nobilissimos cum omni honore & religione Episcopi & Abbates sepeliebant, non modicam eleemosynarum largitionem pro salute animarum illorum diidentes egenis & mendicis.

CAPVT XXX.

DEhinc quadam die dum plurimorum Principum strues & machinæ muro Nicææ applicarentur, & quædam non in vanum, quædam frustra laborarent, Henricus de Ascha.

Ascha & Hartmanus Comes, vnus de maioribus Alemanis, vulpem ex proprio sumtu quercinis trabibus composuerunt, cuius in gyro tutos intexuerunt parietes, vt grauissimos Turcorum sufferret ictus armorum, omniumq; iaculorum genera, ac sic in ea manentes, tuti & illæsi urbem fortiter impugnando perforarent. Hoc tandem vulpis instrumentum dum ad vinguem opere & ligaturis perducere tur, milites prædictorum Principum loricati ad viginti in eadem vulpis protectione sunt constituti. Sed magna viorum inundatione & conamine iuxta muros applicata, non æquo subsedit aggere, non recto impulsu aut æquo conductu moderata: & sic trabes, postes vniuersaq; ligaturæ contritæ, viros in ea latentes in momento oppresserunt. Hartmanus ac Henricus dolentes, & magnum de casu suorum luctum habentes, sepultura extinctos honorificè condiderunt, sed non parum gaudere potuerunt, quòd cum suis non in hac momentanea suffocatione perierunt.

CAPVT XXXI.

ALia post hæc die dum creberrimi assultus plurimorum in vanum consumerentur, Comes Reymundus turrim quandam duobus tormentis lapidum, quæ vulgo dicuntur Mangenæ, fortiter quassatam oppugnauit. Sed minui & dissolui vel lapis vnus ab hoc antiquo opere, & cæmento vix solubili, robustissimo tam iactu non potuit, dum ad extremum plura aduicta sunt lapidum quassantium instrumenta, quibus tandem muri concussi rimas per loca pertulerunt, & aliqui lapides præ creberrima iactatione cum cæmento minui ac labi cæperunt. Quòd videns exercitus Dei viuèntis, adunata manu, & facta testudine viminea vallum superans, audaci transitu muros impetunt, turrim mutis eminèntem vncis ligonibus perrumpere & perforare moluntur, quam Turci interius coacervatione lapidum compleuerant, vt validius stare densitate lapidum, & si fortè exterior murus à Gallis corrumperetur, volentibus penetrare impedimento esset congeries infinitorum lapidum. Populus autem Dei viuèntis accensa magis ac magis ira, & strage

Henricus de Ascha.

Hartmanus Comes

Aleman.

Vulpes

machina

bellica.

Reymundus

S. AEgid.

Mangenæ.

¶ Tyrius

lib. 8. ca.

13. minora

tormenta

vocat. Re-

perias eã-

dem vocẽ

apud Ce-

drenũ pag.

509. et 512

vbi rã

μαγγα-

va nomi-

nat.

suorum

suorum commotus, turrim percurrit acumine mordacis ferri, quousq; foramé trans turrim tanta virtute reddunt, ut hiatus cauati muri duos in simul penetrare præsumentes capere videretur, qui coacervationem lapidum singularim eruerent & minuerent, viamq; ad hostes patenter aperirent. Sed nec sic proficere potuerunt.

CAPVT XXXII.

NOcte verò quadam ab hac colluctatione, & plurima stragis conamine, circa urbem populo vexato, & interdum in castris relato, deprehensum est, Turcos nauigio per lacum ab vrbe sæpius exire, viros coadiutores arma & omnia necessaria clam inferre, mercatores vsquequaq; illuc conuenire, & à Turcis omnia venalia in eodem lacu reperire. Ex hoc deniq; Principes plurimis vsi sunt consilij, quid agerent vel insisterent, qualiter lacus his interdicaretur, & inclusis exitus & introitus vltra nauigio negetur, dicentes non aliter suos assultus vel laboré posse perficere. Tandem inter plurimas discussiones tale repertum est cõsilium, quia nisi nauali custodia tam spatiosus obseruaretur lacus, nequaquam hostes posse reprimi, nec urbem alimentis posse vacuari. Vnde magnis & paruis in vnum vocatis, decretum est communi consilio, vt ad portum Ciuitot innumerabiles copix equestris & pedestris vulgi mitterentur, qui naues à Domino Imperatore impetratas, eiusq; dono concessas, à mari per siccum iter vehiculis, arte lignorum aptatis funibus canabinis, & loris taureis humero & collo hominum & equorum impositis, vsq; ad lacum Nicææ perducere valerent. Quod actum est, & noctis in silentio viam septem miliarium trahentes, has naues miri ponderis & magnitudinis, quæ numerum centum virosum capere poterant, orto Sole ad prædictum locum applicuerunt, has in littore & vndis reponentes. Nec mora, Principes exercitus exurgentes vndiq; peruenierunt ad lacum, videre & scire de nauibus, gauisi, quod sui incolumes, & sine hostili infestatione, & naues sine læsione receptæ sunt.

*
Ascaniũ
dicit. Vi
de Strabonem
lib. 12.

Principũ
prudens
consilium.

Naues re-
biculis &
iumentis
asportatae.

CAPVT XXXIII.

NAuibus itaq; receptis sanis & illæsis, fortissimi milites Gallorum in eis sunt constituti, qui vltra exitu Turcis interdicto obstarent, & nihil prorsus necessariorum eis inferri paterentur. In vna autem naue de Turcopolis Imperatoris viri sagittarij habebantur, qui nauali certamine in aquis multum præualere solebant. Turci verò, & vniuersi custodes præsidij, circa lacum tumultum populi, & Principum tam matutinos conuentus intelligentes, ad mœnia versus fluuium concurrunt, multum de nouiter adductis nauibus admirati, quas procul dubio suas æstimassent, nisi quòd suæ adhuc altero in littore iuxta muros & mœnia catenatæ ferro & seris stare videbantur. Sic lacu nauali obfisione præoccupato, & militum illic in flumine loricata manu, in lanceis, arcu & sagittis armata, relicta, Comes Reymundus, & sui satellites, ac plurima manus de exercitu iteratò ad prædictam turrim conueniunt, assultus & lapidum iactus multiplicat, Turcos nõ parcè vexant & impugnant, ariete ferrato muros crebra hominum vociferatione impellentes. Turci siquidem videntes crebro ariete muros impelli & concuti, & turrim lignibus perfodi, adipem, oleum, picemq; stuppis & facibus ardentissimis commixtam, fundebant à mœnibus, quæ instrumentum arietis & crates vimineas prorsus absumserunt. Alij sagittis & cornu arcu plurimos interimebant, alij saxorum læsione secus muros & turrim laborantes opprimebant. In hac Turcorum defensione & reluctatione, quidam miles illorum ferocissimi animi & cordis non parcè deludabat arcu & iaculis, & quòd dictu mirabile est, in vulnere sibi illato diffusus vitæ, procul abiectò clypeo, manifestè opposuit pectus telis cunctorum, & rupea saxa in medium vulgus ambabus manibus torquebat. Hic quamuis, vt aiunt pro vero, qui affuerunt, viginti sagittis adhuc hærentibus in præcordijs premeretur, non continebat manus à iactura lapidum & percussione Gallorum, sed amplius & sauius damnum exercebat

Ascanij lacus vsus obsessis ademptus.
Turcopoli.

Reymundus S. AEgid. oppugnatione frustra redintegrat.

Militis Turci egregium facinus.

Godefridus sternit ferocientem hostem. crecebat in populo. Dux verò Godefridus videns tam ferocissimum & crudelissimum sœuire, nec tot sagittarum infixione deficere, sed plures fidelium, illius iaculatione perire, arrepto arcu baleari, & stans post scuta duorum superiorum, eundem Turcum trans vitalia cordis perculit, sicq; mortuū vltra à cæde horrenda compescit. Tandem fatigato populo Christianorum, & Sole declinato, & assultu tam horribili sedato, Turci angustiatī præ foramine turris, rursus saxorum acervos cōportant interius noctis in silentio, ne facilis aditus in crastino reperiretur.

CAPVT XXXIII.

Obsidentes cladibus suis remollescunt. **M**ANÈ autem Sole relato, populus Dei ad iterandum assultum, & ampliandum turris penetrabile, animatur & armatur. Sed visa & agnita rursus lapidum collatione, opposita in recenti foramine, memor periculi & anxietatis, quam priori luce pertulerat, cœpit animo mollescere, & quisq; alium cōmonere, vt præiret. Tandem miles quidam illustri de tabernaculis prædicti Roberti, Nortmanorum Comitis, exiliens, galea opertus & lorica, & tectus clypeo, trans vallum muros imperterritus inuadit, ad turrim properat, & acervos lapidum à foramine eruere nititur, & aditum saxi occupatum vacuare. Sed grandine saxorum, & assidua inundatione iaculorum incepti obliuiscitur. Videns autem idem miles omni auxilio se destitutum, & præ oppressione immensorum lapidum nihil posse proficere, cominus muro se astringit ad deuītanda iacula Turcorum, quæ sine intermissione fatigabant virum egregium. Sed nec sic euadendi manus illorum vlla via aut facultas illi monstratur. Tandem tot millium lapidibus à collo & capite illius scuto auulso, fractis ceruicibus iuxta muros obruitur, & in ipsa lorica & galea moritur in aspectu omnium fidelium, nequaquam illi subuenientium. Turci ergo videntes virum immobilem iam obisse, ab ipsa nefanda turri catenam projiciunt, vngues ferreos acutissimos & rapacissimos ex fabrilī ingenio & opere habentem quasi hamos, quæ anulo lorice extincti militis infixæ, eundem arripens ac retinēs, cū cadauere mortuo intra mœnia leuatur.

Dehinc corpus militis apprehensū, licet extinctū, in laqueo funis ad mœnia suspenderunt, vt Christianos per hanc inhumanitatem amplius offenderent. Offensi igitur & tristes vniuersi lamentabantur confratrem, tam crudeli nece & vili tractatu obijisse. Quem post hanc diuinam illusionem nudum à mœnibus proiectum, honorificè susceptum cum cæteris præfatis & ibidem occisis fidelibus, in eleemosynarū distributione, sacerdotūq; cōmendatione sepelierunt.

CAPVT XXXV.

HAc ruina virorū fortium, & creberrimis damnis Christianorum, quæ in assultu vrbis per singulos dies patiebantur, Duce Godefrido & Boëmundo cunctisq; Principibus turbatis, & quia nullo conamine machinarum & balistarum aut impetu viriū muris aliquam læsionem inferre poterant, sed omnis labor, & virtus eorum in cassum consumebatur, quidam Longobardus genere, magister & inuentor magnarum artium & operum, videns miserias & strages Christianorum, vtrò se obtulit præfatis Principibus, quorum animum huiuscemodi solatione & promissione releuat, dicens: Video, quia omne opus machinarum nostrarum in vanum laborat, vestrates crebra morte circa muros minuuntur, & magnis periculis vita residuorum adhuc subiacet. Nam Turci inclusi confidenter & securi à turribus & mœnibus repugnant, incautos & nudos sagittis & faxis obruunt, quin murus antiquorum astutia fundatus, non ferro aut aliquo robore potest rescindi. Vnde quia omnem virtutem vestram sic frustrari perspexi, maiestatem vestram adire & compeflare disposui, quatenus si consilijs meis acquiescatis, & aliquod laboris mei præmium à vobis consequar, Deo auxiliante, turrin hanc, quæ valida & insuperabilis videtur, humi cogam procubere sine damno & vestrò periculo cōmilitonū, per quā aditus parebit ad inimicos, vobisq; contrarios, tantum necessaria arti meæ & communi sumtu & iuuamine administrantur. Audita hac viri promissione, cum omni benevolentia pacti sunt ei dare quindecim libras Cartanensis monetæ, præmium laboris.

*Longobardus archi-
seus.*

*Mercēs ei
constituta.*

Videtur laboris sui, & quicquid necessarium operi requireret, inde-
auktor Te- finenter administrare, gauisi & confidentes in spe promissi
studinē di- artificij. Magister itaq; artis facta prædicta conuentione,
cere, de ingenia sua aptat, parietes decliues connectit, & virgeas
qua machi- crates assuit mirifico instrumento, sub cuius protectione
na cū aliq; ipse ac secum desudantes capita sua tuta à iaculis Turco-
tum Aga- rum, desuper resistentium, haberent.

thias li. 3.

CAPVT XXXVI.

Longobar **A**D vnguem verò instrumento suæ protectionis perdu-
di machi- cto, viri Christianorum loricati & clypeati circa ma-
na mæni- chinam conglobantur. Quam in virtute sua trans vallum
bus admo- impulerunt trahentes, & iuxta muros, inuitis & prohiben-
ta. tibus desuper omnibus Turcis, cominus adiunctam statu-
 runt. In qua magister artis cum cæteris opificibus suis tu-
 tus relinquitur, regressis sine magna læsione fidelium tur-
 mis. Turci verò videntes huius ingenij instrumentum in de-
 trimento vrbs posse præualere, faculas ardentes cū pice &
 adipe iactant super machinam, & saxeam moles conuoluunt
 à mœnibus, si sic aliqua arte ars muro illata destruat, &
 inclusi in ea absterreantur. Sed frustra omnia iactant aut
 conantur: quia parietes decliues nil ingestum ignis aut la-
 pidis retinebant. Magister verò artis fiducialiter latens in
 machina cum socijs secum habitis, sub fundamento turris
 ligonibus & acutissimo ferro cauare terram non desinit,
 donec trabes, postes & cætera immanissima robora ligno-
 rum in ipsa cauatione sub fundamento componeret, qui-
 bus muri, ablata terra, ne subito super adhuc fodientes ru-
 erent, inniterentur. Iam verò cauatione permaxima facta
 in latitudine & longitudine, ex admonitione magistri ar-
 tis, vniuersi de exercitu, parui & magni, sarmenta, stipu-
 las, tegulas calamosq; aridos, stuppas & omnia fomenta
 ignis conferunt, & inter postes & trabes & magnificas ar-
 bores coaceruant, vndiq; his lignis cauatione occupata:
 Post hæc ignis à magistro operis immisus, magno spirami-
 ne suscitatur, quousq; perstrepens & discurrens flamma in-
 supera-

Felix co-
patius.

superabilis magis ac magis inualuit, quæ postes, trabes & omnia ligna supposita in cinerem redegit. His ita in favillam redactis, & fundamentis sustentaculo deficiente, tam terræ quàm lignorum ædificium vetustissimæ turris resupinum in momento, noctis medio, corruens, tantum reddidit sonitum, vt tonitruui fragor, omnibus somno excitatæ, videretur. Igitur tam intolerabile pondus colapsæ turris licet repentino casu procumberet, non cæmentorum aut petrarum collisione in plurimas partes dissiijt, sed quasi & corrupti per loca muri ipsius arcis iacentes rimarum læsione hiabant, aditumq; , sed tamen difficilem, exhibebant. In hac itaq; turris ruina & contritione, vxor nobilissima Solymani vehementer exterrita, non vltra in vrbe confisa præsidio, noctis in silentio à suis in lacu sumine immissa est, vt sic nauigio Christianos euaderet. Sed percepto eius abscessu à militibus, lacum tuentibus, remigio nouiter adductarum nauium capta, & in custodia Principum cum duobus tenellis filijs reposita est.

Ruina & fragor turris.

Solymani vxor cum duobus filijs capta.

CAPVT XXXVII.

Turci & arcis defensores pariter, turri humi procumbente perterriti, ac matronæ huius captiuitate stupefacti, & lacus enauigatione amodo desperati, suorum occisorum interius graui imminutione desolati, longa obsidione fatigati, nec se euadere posse videntes, consilio inuicem habito de vita & salute membrorum precantur sibi parci ab exercitu Christiano, clauis vrbe polliciti reddere in manus Imperatoris Constantinopolis, sub cuius conditione vrbs primitus hæreditario iure seruens habebatur, quousq; iniusta vi Solymanus sibi subiugatam inuasit. Tatinus verò truncatæ naris, familiaris Imperatoris, consilio maiorum exercitus satisfaciens precibus illorum, suscepta vtrinq; fide & reddita, apud Christianos proceres pro eis intercessit, hac conditione, vt ab vrbe incolumes exeant, & in Imperatoris deditionem veniant, cum vxore Solymani nobilissima, quæ nuper capta, in custodia Principum

Turci de deditione agunt.

Tatinus pacis sequester.

cipum Francorum habebatur cum duobus filijs suis tenel-
 lis. Sic vtrinq; sedato assultu, dum diuersa consilia red-
 denda ciuitatis agerentur, & plures captiui Christiano-
 rum redderentur, quædam sanctimonialis fœmina de cœ-
 nobio S. Mariæ ad horrea Treuirensis Ecclesiæ cum cate-
 ris restituta & absoluta est in manus Christiani exercitus,
 quæ se de attrito Petri agmine captam & abductam pro-
 fessa est, parumq; intermissionis à fœda & abominabili cu-
 iusdam Turci & cæterorum commixtione habuisse con-
 quæsta est. Dum verò super his iniurijs miserabiles ge-
 mitus in audientia Christianorum proferret, inter proce-
 res & milites Christi Henricum de Ascha castello recogno-
 uit. Quem ex nomine lachrymabili & humili voce com-
 pellans, ad auxilium suæ emendationis adesse commonu-
 it. Qui statim hæc recognita, super infortunio eius mo-
 tus est, omniq; industria & misericordia, qua potuit, apud
 Ducem Godefridum obtinuit, quatenus ei à Domino
 Reymero, venerabili Episcopo, consilium pœnitentiæ
 daretur de huiusmodi incestu. Tandem consilio ac-
 cepto à Clero, facta est ei remissio illicitæ copulationis
 cum Turco, & alleuiata pœnitentia, eò quòd vi & nolens
 ab impijs & sceleratissimis hominibus hanc fœdam per-
 tulit oppressionem. Post hæc modico interuallo solius
 noctis, per internuncium eiusdem Turci, qui eam violau-
 rat, & cæteris abstulerat, plurima suasionè & blanda pro-
 missione ad illicitos & incestos thalamos reinuitatur.
 Exarserat enim idem Turcus in illius inestimabilem pul-
 critudinem, vnde nimium ægrè ferebat ipsius absentiam,
 cui ad eò præmia promiserat, quæ illius animo sic infede-
 rant, vt ad nefandum maritum rediret. Promittebat e-
 nim se idem Turcus in breui Christianum fieri, si fortè à
 captiuitate & vinculis Imperatoris exiret. Tandem mi-
 sellæ, si vi antè deliquit, nunc blanditijs & vana spe dece-
 pta ad impium sponsum & adulterinas nuptias recurrit,
 vniuerso ignorante exercitu, quæ astutia & lasciuia ab eis

Monacha, è captiuitate liberata, simulata pœnitentia.

Henricus de Ascha.

Turcus Monacha amasius.

Impotens libido.

subtracta est. Post hæc à relatoribus innotuit, quòd ad eundem Turcum reuersa sit in exilio quo erat, non alia de causa, nisi propter libidinis intolerantiam. Iam sic turbine sedato belli, & Christianis captiuis ab vrbe restitutis, Turcisq; in deditionem Imperatoris susceptis & transmis, exercitus Dei viuientis hanc diem in magno gaudio & *Christia-* exultatione ibidem in castris exegit: quia pro spe illis ad- *norum* huc omnia contingebant. *Praxica.*

CAPVT XXXVIII.

CRastino verò die illucescente, vsui sumtis necessarijs, *Christiani* comit omnis populus, iter faciens per mediam Roma- *progre-* niam securus, & nihil metuens affutura aduersitatis. *di-* *entes par-* duo autem communi agmine gradientes per iuga monti- *tiuntur* *copias.* um, & angustas fauces viarum, decreuerunt tanti exercitus diuisionem fieri, vt liberius & spatiosius in castris populus habitaret, sicq; diuisus, plenius escis & pabulo equorum abundaret. Conuenerunt quidem inter duos montium apices, vbi per pontem flumine quodam superato, Boemundus prorsus cum suis sequacibus turmis à Duce *Boemundus.* Godefrido dissociatur. Quem quidam magnifici primo- *Godefri-* res sunt secuti, Robertus, Comes nortmanorum, & Ste- *phani-* phanus, Blesensium Princeps, sic semper viam ad dexteram *phani-* insistentes ac moderantes, vt amplius milliari à confratribus non elongarentur. Dux suiq; contubernales cum Episcopo Podiensi & Reymundo Comite semper ad dexteram tendebant. Hac ergo diuisione facta, Boemundus cum omni exercitu suo in vallem * Dogorganhi, quæ à modernis Ozellis nuncupatur, hospitandi gratia, circumquaque socijs in gramine diffusis, circa horam nonam descendit, vt alimentis, cæterisq; necessarijs, in locis, aptis riuus & pratis, castra locarent.

* Gorgonia, vt in fine cap. vlt. Tyrio Gorgon, Curopalata pag. 142. fortè Clausura Podandi.

CAPVT XXXIX.

Vix verò Boemundus & cæteri viri fortissimi ab equis descenderant, & ecce Solymanus, qui ab eo tempore, quo in fugam ab vrbe Nicæa versus est, auxilium & vires contraxit ab Antiochia, Tarso, Alapia & cæteris ciuitatibus Romanæ, à Turcis sparsim positis, affuit in impetu vehementi & multitudine graui. Nec mora nec requies vlla cædendi & expugnandi exercitum, ac discurrendi per castra, fuit, alijs sagittis transfixis, alijs gladio detruncatis, nonnullis à tam crudeli hoste captiuatis. Adhæc vndiq; clamor magnus & tremor in populo excitatur, mulieres nuptæ & innuptæ vnà cum viris & infantulis detruncantur. Robertus verò Parisiensis miseris volens succurrere, sagitta volatili confixus & extinctus est. Boemundus hac strage grauissima attonitus cæteri; priores, equos reparant, ad loricas & arma festinantes in vnum congregantur, ac plurimum se ex improviso defendentes, diu prælia cum hostibus committebant. VVillelmus iuuenis audacissimus, & tiro pulcherrimus, frater Tankradidum multum in armis resisteret, Turcos hasta sæpius perforaret, in conspectu ipsius Boemundi sagitta percussus corruit. Tankradus viriliter in gladio defensus, vix viuens euasit, sed signum decoris, quod in hasta prætulerat, ibidem cum fratre reliquit. Turci cum Principe suo Solymano magis ac magis inualescentes, fortiter irrumpunt in castra, sagittis & corneo arcu ferientes & mortificantes pedites, peregrinos, puellas, mulieres, paruulos ac senes, nulli parcentes ætati. Hac crudelitate atrocissimæ mortis stupefactæ teneræ puellæ & nobilissimæ, vestibus ornati festinabant, se offerentes Turcis, vt saltem amore honestarum formarum accensû & placati, discant captiuarum misereri.

CAPVT XL.

CVM sic afficerentur fidelium greges, & Boemundi virtus iam minus resistere valeret, eò quòd ex improviso in se

in se suosq; armis exutos irruissent, iamq; ad quatuor mil- *Strages*
 lia de exercitu Christianorum in manu hostili cecidissent, *Christia-*
 nuncius per abrupta montium sine mora equo transuolat, *norum.*
 quo usq; ad castra Ducis tristis & exhaustus spiritu venit.
 Quem vt Godefridus Dux, ab ostio tabernaculi aliquo spa- *Godefridi*
 cio transgressus ad considerandos socios, à longè perspe- *vigilantia*
 xit rapido cursu festinantem, & mæsto vultu pallentem,
 qua de causa viam accelerauerit, requirit, vt sibi cæterisq;
 primoribus referat & exponat. Hic amara & grauiam nun- *Cladis*
 cia retulit, dicens: Nostri Principes cum ipso Boemundo *nuncius.*
 grauisimum belli laborem sustinent, vulgusq; sequens iam
 totum capitalem subiit sententiam, qua & Domini Princi-
 pes nostri sunt casuri in præsens, nisi festinatò manus ve-
 stra subueniat. Turci quidem castra nostra irruperunt, &
 per vallem, quæ dicitur Ozellis vel terribilis, descendentes
 ad vallem Degorganhi peregrinos trucidare non cessant.
 Robertum Parisiensem capite deciso iam interemerunt:
 VVilhelmum iuuenem egregium, sororis Boemundi fili-
 um, dignum planctu, percusserunt. Et iccirco vos omnis
 inuitat societas ad ferendum auxilium: nullâ vos mora
 aut dilatio impediât aut retardet.

CAPVT XLI.

HAc audita miseria & Turcorum audacia, Dux per vni- *Clasicum*
 uersa agmina iussit cornua perstreperè, socios com- *in castris*
 monere vniuersos & arma capere, signa erigere, socijs sine *Godefridi.*
 vlla dilatione aut requie subuenire. Tanquam si ad con-
 uuium omnium deliciarum vocarentur, festinant arma
 capere, loricas induere, gladios recingere, equis frena re-
 ferre, sellas tergis imponere, clypeos resumere, & ad sexa-
 ginta millia equitum è castris procedunt cum cætera ma-
 nu pedestri. Iam dies clarissima illuxerat, Sol radijs ful-
 gebat lucidissimus: cuius splendor in clypeos aureos &
 vestes ferreas refulsit: signa & vexilla gemmis & ostro ful-
 gida erecta, & hastis infixæ coruscabant. Caballi celeres
 calcaribus vrgebantur, nullus socium aut fratrem expe-
 ctabat,

Fuga Turcorum. Stabat, sed quisq; quo velocius poterat, ad auxilium & vindictam Christianorum viam insistebat. Hos denique Turci ex improviso vt persenserunt ad auxilium sociorum omni velocitate & belli instantia animatos esse tam robusta manu, & in armis & veste ferrea, & in signis luciferis ad bella erectis, fugam arripiunt, & timore concussi, à cade horrenda declinant, alij per deuia, alij per semitas notas diffugium facientes. Sed Solymanus cum ampliori manu & densioribus cuneis in montis cacumine fuga elapsus consistens, Christianis insequentibus occurrere ibidem, & in faciem resistere disposuit.

CAPVT XLII.

Godefridus tendit in hostem. **D**Vx autem Godefridus, qui solus cum quinquaginta sodalibus in equi velocitate præcesserat, subsequentiis populi in breui adunatis viribus, indubitanter ad ardua montis conscendit, cum Turcis ferire & armis committere, quos conglobatos & immobiles ad resistendum in montis vertice respiciebat. Tamq; vndiq; suis receptis & adiunctis, hostes immobiles incurrit, hastas in eos dirigit, sociosq; vt constanter eos adeant, virili voce adhortatur.

Turcorum iterata fuga. Turci verò cum Duce suo Solymano Ducis Godefridi & suorum constantiam nequaquam animo ad præsens bellum deficere videntes, à montis summitate laxis frenis equorum velocitate fugam parant. Quos Dux via sex milliarium infecutus, alios in ore gladij percussit, nonnullos captiuos cum suis tenuit, prædas & spolia illorum non pauca cepit, puellas & iuuenes & omne, quod asportare vel abducere sperabant, ab hostibus excusserunt.

Gerardi Keresi duellum. Gerardus de Keresi in equo laudabili residens, in eadem hostium insecutione in supercilio montis adhuc Turcum manentem, & nimium audentem viribus, respiciens, scuto tectus fortiter hasta incurriti. Quem sagitta illius emissa & clypeo excussa, trans iecur & pulmonem perforat; equumq; morientis

rientis & labentis abduxit. Baldevvinus Comes Hamaj-
 corum, vir & largitor magnarum elemosynarum, cum *Proceres
 fortiter a-*
 Roberto Flandrensi Turcos fugientes sternit, hortatur *gunt.*
 socios, circumquaque concurrentes, vt feriant & truci-
 dent, & ab insecutione illorum nunquam retardari aut
 manus continere videantur. Baldevvinus de Burg, Tho-
 mas de Fera castro, Reinoldus Beluacio, VValo de Cal-
 mont, Gothardus filius Godefridi, Gastus de Berdeiz, Ru-
 dolphus etiam, hi omnes vnanimis in luctamine belli de-
 sudabant, Turcorum agmina in virtute militari insequen-
 tes ac scindentes. Equorum ilia grauis anhelitus pulsat,
 fumus ab ipso anhelitu per medias acies in nubem densa-
 batur. Turci verò interdum recuperatis viribus, in vir-
 tute multitudinis suæ freti viriliter resistebant in grandi-
 ne sagittarum denso volantium & cadentium. Sed huius
 grandinis tempestate citò transmissa, fidelium turmæ, te-
 la manu retinentes, illorum globos attenuant & mortifi-
 cant, victosq; tandem cogunt in diffugium per deuia via-
 rum & abrupta montium, quorum semitas notas habe-
 bant.

*Reportant
 plenam vi-
 toriam.*

CAPVT XLIII.

Christiani ergo victores, quicquid in stipendio suæ ex-
 peditionis Turci conduxerant, frumentum, vinū non *Præda de
 Turcis
 parta.*
 modicum, * buffos, boues & arietes, camelos, asinos, e-
 quos & mulos, præterea aurum preciosum & argentum
 infinitum, papillones mirifici decoris & operis abstule-
 runt. In huius victoriæ prospero successu omnes vna-
 nimiter, Boemundus scilicet & cæteri Principes, præfati,
 qui erant ductores & columnæ exercitus, in concordiam
 & cōsilium redeunt, & ab illo die commixtis cibarijs cun- *Principes
 copiarū et
 comæatus
 communi-
 onem san-
 refe-
 ciunt.*
 ctisque rebus necessarijs, omnia communia habere decre-
 uerunt. Quod & actum est. In hoc conflictu belli, Tur-
 corūq; diffugio, nonnulli Christianorū militū sagittis vul-
 nerati perierunt, Turcorum autem tria millia cecidisse

referuntur. Hoc tam crudeli certamine finito, circa flumen quoddam & eius carectum Christiani milites spatio trium dierum quieuerunt, curantes corpora nimis fessa ex abundantia escarum, quas Turci occisi reliquerant. Episcopi verò, presbyteri, monachi, qui aderant, corpora occisorum terræ tradiderunt, animas fideles illorum in manu Iesu Christi precibus & Psalmis commendantes. Solymanus iam denuò victus, Alpes Romanicæ vix euadens condescenderat, nihil vltra spei habens vrbis Nicææ, vxoris filiorumq; , ac nimium luctum faciens suorum, quos ante hos dies in campo Nicææ extinctos à Gallis amiserat, & nunc eorum, quos in valle Gorgonia captos & peremtos reliquit.

Solymanus ex-
spes.

CHRONICI HIEROSOLYMITANI LIBER TERTIVS.

Argumenta Capitem.

- I. Post victoriam Christi fideles vbi castra locauerint, & miserabili siti cruciati, quanti expirauerint.
- II. Item de eodem.
- III. Vltra progrediuntur: exercitus in geminas partes diuiditur: primores venatui vacant.
- IIII. Dux cum vrsu confligens, grauiter sauciatur: sed auxilio alterius militis peremta bestia viuus eripitur.
- V. Tankradus fixis iuxta Tarsum ciuitatem tentorij,

rijs, apud ciues de Urbis traditione nunc minis nunc blanditijs agit.

VI. Ciues deditionem pollicentur: Viri exercitus Dei longè à se diuisi, hostes adesse de alterutris suspicantur.

VII. Obsides fœdus rumpunt: Tankradus & Baldewinus mixtis copijs obsidionem reparant, & de situ Urbis.

VIII. De mutua quorundam Principum altercatione: Vbi & Tarsenses Tankradum sibi præesse desiderant.

IX. De eadem re.

X. De eodem, & qualiter Tankradus urbem Azaram intrauerit.

XI. Vbi Baldewinus, princeps ciuitatis factus, Christianos partis Tankradi introuire non vult.

XII. Christiani extra portam ciuitatis manentes, noctu à gentilibus extincti sunt.

XIII. Huius necis populus Dei Baldewinum insimulans, ad arma ruit, cui satisfaciens, contra reliquos Dei inimicos vehementer insurgit.

XIII. Vbi viri Baldewini cum piratis Christianis fœdus ineunt, & Tarsum simul petunt.

XV. Tankradus Mamistram ciuitatem armis capit, & de instinctu cuiusdam Richardi castra Baldewini hostiliter inuadit.

XVI. Baldewinus & Tankradus bellum conferunt,

runt, in quo Tankradus inferior inuentus est.

XVII. Tankradus & Baldewinus pacem inter se reformant.

XVIII. De prospero euentu Baldewini in expugnandis munitioibus, & de perfidia cuiusdam Armenij. Iam inuitus idem Armenius commissum sibi præsidium rededit.

XIX. Dux ciuitatis Robas Baldewinum in auxilium vocat: Baldewinus vocatus, ire perrexit: à Turcis vetitus iteratò reproperat.

XX. Baldewinus qualiter in vrbe Robas exceptus sit, & quàm magnanimè Ducis illius dona respuerit: & petitio seniorum.

XXI. A Duce vrbis Robas Baldewinus in filium adoptatus, petitione ipsius Samusart ciuitatem impugnat: sed infecto negotio reuersus est inanis.

XXII. Conspiratæ plebis consilium in Ducem suum Baldewinus volens reprimere, nihil proficit.

XXIII. Quàm miserè idem Dux interfectus sit.

XXIII. Occiso Duce, Baldewinus surrogatus venalem arcem Samusart emere primò contempsit, postmodò consilio suorum rebus preciosissimis comparauit.

XXV. Præsidium Sororgia in manus Baldewini non sine labore traditur, et Balduc fraudulètia notatur.

XXVI. Tankradus damnoſa Christianis præsidia destruit, & oblata sibi ab hostibus munera prudenter reponit.

- XXVII. De ciuitate Maresch, vbi & vxor Bal-
dewini obijt.
- XXVIII. De ciuitate Arthesia, vbi Christiani Ar-
menij secum manentibus Turcis capita desecantes, fra-
tres benignè recipiunt.
- XXIX. Populus Dei profana multitudine circum-
plexi, ferro sibi viam aperiunt, & vix euadunt, obsessi
fiducialiter agunt.
- XXX. Profani Arthesiam obsidentes, de aduentu
Christiani exercitus per exploratores edocti, nequaquã,
vsq; in noctem, obsidionem soluunt.
- XXXI. Exercitu Dei adueniente, Arthesia fide-
lium tuitione munitur: Baldewinus triumphis clarus
nouis nuptijs illustratur.
- XXXII. Christi populus adunatus non vltra diuis-
ditur, quem Podiensis Episcopus circumspectum fore,
paternè alloquitur.
- XXXIII. Relicta Romania, praelectos sequentes
signiferos ad pontem vsq; fluuij Farfar perueniunt: vbi
à Turcis bellicosè excepti sunt.
- XXXIII. Dura conflictio fidelium & Turcorum
pro transitu pontis.
- XXXV. Monitu Podiensis Episcopi pontem su-
perant: commisso praelio bellatores Christi victores re-
deunt: Principem Antiochie nuncia dura percellunt.
- XXXVI. Iter Antiochiam indicitur: antistes popu-
lum

lum alloquitur, & per eum qui principes exercitus præcedere, qui extremas custodias obseruare debeant, ordinantur.

XXXVII. Antiochiam peruenientes quid egerint, & quantus æstimatus sit exercitus Dei.

XXXVIII. Descriptio qualiter obsessa sit vrbs.

XXXIX. Item de eadem re.

XL. De ponte fluminis, ad cuius destructionem machine exquisitæ componuntur.

XLI. Congressio valida pontis, vbi machina Christianorum in fauillam redigitur, & instaurantur alia instrumenta.

XLII. De nauali ponte fidelium ad euitandas Turcorum insidias.

XLIII. Qualiter Turci Christianos, ad equorum pabula missos, clam inuaserint.

XLIII. Fideles, in vltionem suorum consurgentes, post mutuam cædem partim gladijs consumti, partim in flumine submersi sunt.

XLV. Custodia portæ pacto pecuniæ Tankrado mandatur.

XLVI. De Clerico & matrona, qui dum aleis luderent, insidiosè perempti sunt.

XLVII. De milite propria incuria prostrato, & de pomario, quod fidelibus nocuum succiditur.

XLVIII. De Hugone Comite, qui fidelium neces dolens, Turcorum fraudibus prudenter occurrit.

XLIX. Vbi Comitis eius filius Turcorum scruissimum post nonnulla vitæ discrimina prosternit, victorq; regreditur.

L. Deficientibus victui necessarijs, Principes in hoc electi de circumpositis terris prædas innumeras abducunt.

LI. Vbi à gentilibus præda excutitur.

LII. De præda Roberti Comitis, & inualecente fame, minores quid egerint, vel quid passi sint.

LIII. Mors atrocissima cuiusdam Archidiaconi & comitum eius.

LIIII. De morte filij Regis Danorum, & Florinæ cuiusdam matronæ, & eorum, qui in balneis occisi sunt.

LV. Porta Christianis mortifera: Reymundus Comes profanos aliquantum à fidelium inuasionem coërcet.

LVI. Pro redemptione cuiusdam captiui iuuenis, parentes eius volentes turrin suam Christianis tradere, expulsi sunt, & iuuenis à Christianis occisus est.

LVII. Decretum populi Dei, & denotatio duorum, qui in adulterio deprehensi sunt.

LVIII. Dux Godefridus iam recuperata salute, & Reymundus Comes, per regiones diuisi, ad contrahendas prædarum copias destinantur.

LIX. Legatio Babylonici Regis ad populum Dei, & quomodo VV inemarus Laodiceam & strenuè ceperrit, & stultè amiserit.

LX. Consilium obsessæ Antiochiæ catholicis prodit-

tur: Episcopus Podiensis & Dux Godefridus populum Dei verbis consolatorijs adhortantur.

LXI. Electi milites hostilia castra inuadere, multitudine graui superueniente, non terrentur.

LXII. Pontificis sermone peregrini roborati, septingentos hostium palam triumphant, sectisq; ceruicibus debonestant.

LXIII. Boëmundus & comites eius dum pontem hostibus incommensabilem facere nituntur, partim caesi partim laesi sunt, & hoc Duci Godefrido flebiliter nunciatur.

LXIII. Fidelibus in ultionem suorum consurgentibus, anceps utriusq; pugna diutius agitur.

LXV. Vbi Dux loricatedum Turcum vno ictu medium diuidit: & post cruentam pugnam fideles victoris comitatur.

LXVI. Quidam obsessorum Antiochie ad Christianos clanculo confugerunt: & praesidium iuxta pontem extractum custodiae Reymundi delegatum est.

CAPVT I.

Dostquam hostilis impetus abscessit, quata *Christiani*
 ta imminente lucis crepusculo, Francigenæ, *persequuntur iter.*
 Lotharingi, Alemanni, Bavvari, Flandrenses
 & vniuersum genus Teutonicorum castra ¶ *Vide*
 mouerunt cum omnibus rebus sibi necessarijs *Tyr. lib.*
 & spolijs Turcorum, & in vertice nigrorum montium ca- *3. cap. 16.*
 stra metati, hospitio pernoctauerunt. Mane autem facto,
 Nortmani, Burgundiones, Britanni, Alemanni, Bavvari,
 Teutonici, omnis videlicet exercitus, abhinc descenderunt
 in valle nomine Malabyumas, vbi propter difficultates lo-
 corum & angustarum faucium inter rupes iter per dies ab-
 breuiabant, ob innumerabilem multitudinem, & nimios
 calores mensis Augusti. Sabbati dehinc die cuiusdam *Vexantur*
 instante eiusdem mensis, defectus aquæ magnus accreuit in *æstu &*
 populo. Quapropter satis anxietate oppressi, vtriusque *sitis.*
 sexus quàm plurimi, vt dicunt, qui affuerunt, circiter quih-
 genti ipsa die spiritum exhalauerunt. Propterea equi, asini,
 camelus, muli, boues, multaq; animalia eodem fine grauif-
 sima sitis extincti sunt.

CAPVT II.

Comperimus etiam illic non ex auditu solum, sed ex ve- *Inde nata*
 ridica eorum relatione, qui & particeps fuisse eiusdem *incommo-*
 tribulationis, in eodem sitis articulo viros & mulieres mi- *da.*
 feros cruciatus pertulisse, quod mens horrescat, auditus
 expānescat, & de tam miserabili infortunio in suis contrem-
 miscat. Quam plurimæ namq; fœtæ mulieres exiccatis *Abortus*
 faucibus, arefactis visceribus, venisq; omnibus corporis *& interi-*
 Solis & torridæ plagæ ardore inæstimabili exhaustis, me- *tus mulie-*
 dia plâtea in omnium aspectu fœtus suos enixæ relinque- *rum.*
 bant. Aliæ miseræ iuxta fœtus suos in via communi volu-
 tabantur, omnem pudorem & secreta sua oblitæ præ me-
 morata sitis difficilima passione. Nec ordine mensium
 aut hora instanti parere compellebantur, sed Solis æstua-
 tione

*Nex viro-
rum.*

*Strages a-
uiam &
canum ve-
natorū.*

tione, viarum lassitudine, sitis collectione, aquarum longa remotione ad partem cogebantur: quarum infantes alij mortui, alij semivivi media platea reperiebantur. Viri autem quam plurimi sudore & calore deficientes, aperrore & faucibus hiantes, aërem tenuissimum captabant ad medicandam sitim: quod nequaquam prodesse potuit. Nam plurima pars, ut prædiximus, illic periisse hac die prohibetur. Nisi verò & accipitres, aues domitæ & gratissimæ procerum & nobilium, calore eodem & siti moriebantur in manibus eas ferentium. Sed & canes in venatoria arte laudabiles inter manus magistrorum extinguebantur. Iam sic omnibus in hac pestilentia laborantibus, optatus quæsitusq; aperitur fluuius. Ad quem festinantes, præ nimio desiderio quisq; alium in magna pressura præuenire studebat, nullum modum bibendi habentes, quo usq; infirmati plurimi ex nimia potatione tam homines quam iumenta perierunt.

CAPVT III.

*Christiani
iteratō co-
pias par-
tiuntur.*

*Iter Tan-
cradi &
Balduini.*

** Hera-
cliā & I-
conium,
vt Tyri
li-3. c-17.
Godefridi.*

Post hæc egressis ab angustiis rupibus, decretum est communi beneuolentia, propter nimietatem populi exercitum in partes diuidi. De quibus Tankradus & Baldevvinus, frater Ducis Godefridi, cum suis recedentes, per medias valles Ozellis transibant. Sed Tankradus cum suis præcedens, ad vrbes finitimas, * Relei & Stancona descendit, in quibus Christiani ciues habitabant, Turcis, viris Solymani, subiugati. Baldevvinus cum suis montanis semitis perplexis inceserat, graui ciberiorum defestatione cum omni manu sua aggrauatus, quin equi pabulo deficiente vix sequi, nedum viros portare poterant. Dux verò Godefridus, Boemundus, Robertus, Reymundus regia via à longè sequebantur, & Antiochiam minorē (a) reclinantes, quæ in latere Relei sita est, hospitio nona diei hora moram facere decreuerunt. Vespere autem facto, Godefridus Dux cæteri q; primores iuxta montana per amœna loca pratorum tentoria locauerunt, aptam & volu-
ptuo-

ptuosam regionem considerantes & venationibus fœcundissimam, quibus nobilitas delectari & exerceri gaudet. Illic accubantes, armis cunctisq; exuvijs repositis, syluam aptissimam venatibus reperientes, sumto arcu & pharetra, gladijs accincti, saltus montanis contiguos ingrediuntur, si fortè obueniret, quod configere & persequi catulorum sagacitate valerent.

Venatio nobilitatis oblectamentum.

(a) Pisidiæ, vt Tyrius eodem lib. 3. cap. 16.

Plura de Pisidis, qui nunc Barfacides, Chalcondyles lib. 5. pag. 92.

CAPVT IIII.

TAndem diffusis per opaca nemoris singulis in sua semita ad insidias ferarum, Dux Godefridus vrsum immanissimum, & horrendi corporis, peregrinum inopem, cum vrsos farmenta congerentem, inuasisse respicit, & in circuitu arboris fugientem ad deuorandum persequi, sicut solitus erat pastores regionis aut syluam intrantes deuorare iuxta illorum narrationem. Dux verò sicut solitus erat & promptus ad omnia aduersa Christianis fratribus subuenire, educto raptim gladio, & equo fortiter calcaribus admonito, misello homini aduolat, eripere à dentibus & vnguib; Lanionis anxiatum festinat, & clamore vehementi per media frutecta accelerans, obuius crudeli hosti offertur. Vrsus itaq; viso equo eiusq; sessore, se celeri cursu premente, ferocitati suæ fidens & rapacitati vnguium suorum, non segnus facie ad faciem Duci occurrens, fauces vt ingulet, aperit, totum se ad resistendum, imò ad inuadendum, erigit, vngues suos acutissimos exerit vt laniet, caput & brachia, ab ictu gladij diligenter cauens, subtrahit, ac saepe volentem ferire decipit, quin murmure horri-sono totam syluam & montana commouet, ita vt omnes mirarentur, qui hoc audire poterant. Dux ergo astutum & pessimum animal considerans in feritate audaci resistere, motus animo, vehementer indignatur, & verso mucronis acumine, temerario & cæco impetu propinquat belluæ,

M

vt ie-

LIBER

vt iecur eius perforaret. Sed infelici casu ictum gladij effugiens bellua, subito curuos vngues tunicae Ducis infixit, ac complexum brachijs, equo deuolutum, terrae applicans dentibus iugulare properabat. Dux itaq; angustiatu, reminiscens multorum suorum insignium factorum, & de omni periculo se adhuc nobiliter ereptum, nunc vero vili morte à cruenta bestia se suffocari dolens, recuperatis viribus in momento resurgit in pedes, gladiumq; in hoc repentino lapsu ab equo, & cum insana bestia luctamine, proprijs cruribus implicitum, celeriter in eiusdem ferae iugulum rapiens, & capulo retinens, suras & neruos proprijs cruris graui incisione truncauit. Sed tamen licet sanguis incessabili vnda proflueret, viresq; Ducis minueret, iniqua belluae non celsit, ad defensionem stans asperrimus, quo usque audito inopis rustici, & ab vrso liberati, clamore ingenti, & murmure lanionis vehementi, quidam Husechinus nomine ex consocijs, per syluam diffusis, velocitate equi Duci in auxilium affuit: qui stricto mucrone horribilem feram impetijt, & vnà cum Duce iecur & costas illius transfixit. Sic tandem ferocissima fera extincta, Dux primùm vulneris dolore deinde nimia sanguinis effusione cœpit corde deficere, vultu pallefcere, ac totum exercitum impia fama conturbare. Concurrent vniuersi ad locum, vbi athleta & vir consiliorum, caput peregrinorum, læsus ferebatur. Quem Principes exercitus gestatorio imponentes, ad castra cum ingenti luctu, cum planctu virorum & vlulatu mulierum detulerunt, medicos peritissimos ad sanandum ei adhibentes: feram verò inter se diidentes, nullam illi magnitudine similem antea se vidisse fatebantur.

Husechinus tempestiuus auxiliator.

Luctus in castris.

CAPVT V.

Duce verò sic graui vulnere impedito, exercitu lentiore gradu subsequente, Tankradus, qui præcesserat, & regiam

regiam viam tenebat versus maritima, prior Baldevvino, *Tancredi*
 fratre Ducis, per vallem Buetrenton superatis rupibus, *iter Tar-*
 per portam, quæ dicitur Iuda * ad ciuitatem, quæ dici- *sense.*
 tur Tarsus, vulgari nomine Turfolt, descendit, quam eti-
 am Turci, primates Solymani, subiugatam cum turribus
 suis retinebant. Illic Armenius quidam, qui cum Tan- *Frustra*
 krado aliquandiu moras fecerat, & eius notitiam habue- *per Arme-*
 rat, promisit se ciuibus vrbs, graui Turcorum iugo de- *niam ten-*
 pressis, suggerere, vt in manu eiusdem Tankradi urbem *tata prodi-*
 cautè, & Turcis nescijs, redderent, si fortè locum & op- *ti.*
 portunitatem reperirent. Sed timidis ciuibus, nec con-
 silijs Armenij fratris acquiescentibus propter Turcorum
 præsentiam & custodiam, Tankradus, qui præcesserat, fi- *Direptio-*
 nitimas oras prædictæ vrbs deprædatus est, ac contra *nes.*
 &is infinitis copijs prædarum in vsum obsidionis, in cir-
 cuitu murorum tentoria sua extendit. Locatis ergo ten- *Mina-*
 torijs, Tankradus plurimum minarum Turcis, per mæ-
 nia & turres diffusis, ex aduentu Boëmundi, & subse-
 quentis exercitus virtute intulit, nisi exeuntes, portas
 vrbs aperirent, asserens, non prius subuenientem exerci-
 tum ab huius obsidione recedere, quàm vt Nicæa cum om-
 nibus inhabitantibus caperetur superata: Si verò vo-
 luntati eius acquiescerent, urbem aperirent, non solum
 in oculis Boëmundi gratiam & vitam inuenirent, sed &
 præmia multa accipientes, eidem ciuitati & alijs præesse
 præsidijs mererentur.

* Forfan Iulia: nam Tarsenses in ho-
 norem Iulij Cæsaris urbem suam
 Iuliopolin appellasse, Dion scri-
 ptum reliquit lib. 47.

CAPVT VI.

His blanditijs & promissis, interdum minis magnifi-
 cis, Turci molliti, Tankrado hac conditione urbem
 deditione paciscun-
 tur.

LIBER

pollicentur, ne quid periculi aut seditionis ab vlla suble-
quenti manu vltra eis inferatur, donec Boemundi pote-
stati cum vrbis præsidio subderentur. Quod Tankradus
minimè recusans, fœdus in hunc modum cum illis innoda-
ri instituit, quatenus vexillum ipsius Tankradi in cacumi-
ne magistræ arcis in signum erigerent, quòd Boemundo
præcurrens, hanc Tankradus vendicauerit ciuitatem, & sic
intacta deinceps ab omni hostili impetu haberetur. Bal-
deuvinus verò frater Ducis Godefridi, Petrus Comes de
Stadeneis, Reinardus Comes de Tull ciuitate, vir magna
industriæ, Baldeuvinus de Burg, iuuenis præclarus, con-
iuncti per amicitiam, alio itinere diuisi, per dies tres ab
exercitu errantes per loca deserta montium & ignota, gra-
ui afflicti ieiunio, necessariorumq; penuria, tandem per er-
rorem perplexarum viarum in cuiusdam montis cacumine
casu constiterunt. De quo tentoria Tankradi speculan-
tes, per camporum planiciem in obsidionem Tarsi locata,
timuerunt timore magno, existimantes Turcorum hunc
apparatum fore. Nec minus Tankradus viros in montis
cacumine à longe contemplatus, expauit, Turcos adesse
arbitratus, qui socijs vrbi inclusis ad subueniendum pro-
perassent. His tandem descendentes, vitæ diffisis, fame
semitiuuis, Tankradus, vt miles acerrimus, socios admo-
net, vt eis res sit pro anima defendenda.

CAPVT VII.

Turci autem, qui in turribus & mœnibus ad spectacu-
lum & defensionem ad quingentos conuenerant, & i-
psi pariter Baldeuvinum eiusq; comitatum, acies Turco-
rum existimantes esse, Tankrado impropertantes in hunc
modum minabantur: Ecce manus auxiliari nobis prope-
rantium: nos non in tua, vt existimabas, sed tu tuiq; in
manu nostra & virtute hodie conterendi estis. Quapro-
pter te hoc in fœdere, quod frustra pepigimus, iam dece-
ptum credas. Nec aliam ob causam te morari in castris
fecimus, nisi quia spes auxiliij in his, quas vides, aciebus in
tuam

Reinardq

Tull.

Baldeu-
vinus de

Burg.

Procerum

Christia-

norū mu-
tuus error

Sarcasmq

Turcorum

tuam tuorumq; perditionem præstolabamur. Tankradus, iuuenis imperterritus, Turcorum minas paruipendit, & breui responso improperantibus resistit: Si hi vestri milites aut Principes habentur, in Dei nomine eos parui pendimus, adire non timemus. Qui si à nobis, Deo opitulante, victi fuerint, superbia vestra & iactantia pœnas non euadet. Quod si peccato nostro aduersante stare nequiverimus, nequaquam tamen manus Boemundi, & sui exercitus subsequens, euadetis. Hoc dicto Tankradus cum vniuersa sua adunatione, quæ secum confluerat, in signis, armis, galeis & loriceis & equis rapidissimis Baldevvino in occursum properat. Turci verò tubis & cornibus horrifonis ad terrendum ipsum Tankradum à muris fortiter intonant. Sed vtrinq; Christianitatis signis recognitis, & visis amicis ac compatriotis, præ gaudio in lachrymas descendunt, quod sic Dei gratia à pœnis & periculis liberati sint. Nec mora, deinceps commixtis copijs, tentoria communi consensu pariter ante vrbis mœnia reponunt, & ex præda, quam contraxerant ex montanis & regione in bobus & armentis, cibos mactant, & parant igniq; apponunt. Quos sine sale coctos diutina fames manducare coegit, prorsus pane illic cunctis deficiente. Erat enim ciuitas ex omni parte munita, habitatoribus riuis & pratibus apta & commoda, sita in campis fertilibus, cuius mœnia adeò admirantur fortissima, vt nullis yinci humanis viribus, nisi Deo annuente, credatur.

*Tancredi
masculum
responsū.*

*Christiani
se mutuo
recognoscunt.*

*Optimum
condimentum
fames.*

CAPVT VIII.

Crastina verò luce exorta, Baldevvinus exurgens suiq; sequaces, atq; ad vrbis mœnia tendentes, signum Tancredi, quod erat notissimum, in eminentiore turris arce, ex consensu & fœdere percusso Turcorum, positum contemplantur. Vnde nimia indignatione & ira accensi, in verba amara & seditiosa aduersus Tankradum suosq; eruperunt, Tankradi & Boemundi iactantiam & principatum perfocci pendentes, luto & feci æquiparantes. His & huius-

*Balduini
in Tancredi
machus.*

*Catum
consilium.*

cemodi verbis amaris ferè ad arma ventum est, nisi viri pacifici & prudentes tali consilio interuenissent, vt ab ipsis ciuibus Armenijs ex amborum legatione cognosceretur, sub cuius dominio & ditione vrbem magis subesse intenderent, cuiusq; parti meliori optione fauerent. Continuo responsum est ab omnibus, magis velle subijci & cedere Tankrado, quàm alterius Principis ditioni. Dicebant enim hoc non ex cordis deuotione, sed ex Boemundi, quam semper habebant, inuasionis suspicione. Nec mirum, cum longè ante hanc expeditionem in partibus Græciæ, Romania, Syria Boemundi semper fama claruit, bellum inhorruit, Godefridi verò Ducis nunc primum nomen scintillabat.

*Boemundi
gloria in
orientali-
bus regio-
nibus.*

CAPVT IX.

*Balduin
propositi
tenax.*

His auditis, Baldeuvinus feruentiore animo aduersus Tankradum in iram extollitur, & grauioribus verbis in eius præsentia tam ciues quàm Turcos per verba interpretis sic allocutus est: Boemundum & hunc Tankradum, quos sic veneramini ac formidatis, nequaquam magistros maiores & potentiores Christiani exercitus credatis, nec fratri meo Godefrido, Duci Principiq; militiæ totius Galliæ, nulliq; sui generis istos esse comparandos. Princeps enim idem frater meus, Dux Godefridus, regni magni & primi Imperatoris Romanorum Augusti hæreditario iure suorum antecessorum nobilium, ab omni honoratur exercitu, cuius voci & consilij ad omnia magni paruiq; obtemperare non desinunt, cum caput & Dominus ab omnibus sit electus & constitutus. Scitote quidem vos & omnia vestra, vrbem quoq;, ab eodem Duce in ore gladij & flammis deleri & consumi, nec Boemundum nec hunc Tankradum stare vestros propugnatores aut defensores. Sed nec is Tankradus, ad quem intenditis, hodie manus nostras euadet, nisi vexillum, quod nobis in contumeliam, sibi ad gloriam erexit, à culmine turris iactetis, portasq; nobis aperiri faciatis. Si verò nostræ voluntati in huius

Minatur.

vexilli

vexilli eiectione & vrbis redditione satisfeceritis, vos exaltabimus super omnes in terminis his confidentes, & gloriosi in conspectu Domini & fratris mei, Ducis, vosq; dignis muneribus honorati, semper eritis. Hac spe bonæ & blandæ promissionis ciues & Turci illecti, Tankrado penitus ignorante, fœdus & amicitiam cum Baldevvino firmaverunt, & sine mora vexillum Tankradi de culmine turris est amotum, & procul à mœnibus in loco palustri vili-ter eiectum: Baldevvini verò signum in eiusdem turris apice promotum est.

*Associat
sibi Tar-
senses.*

CAPVT X.

Tankradus viso signo Baldevvini promoti, suo verò remoto, licet tristis patienter tulit. Qui seditionem oriri inter suos & Baldevvini satellites ex hac vexilli mutatione percipiens, & quia pars sua numero & armis erat inferior, vltra hac in discordia morari noluit, sed ad vicinam ciuitatem, nomine * Azaram, munitam & locupletem, transiuit. Cuius portas clausas reperiens, minimè introire permissus est. Obtinuit enim hanc ciuitatem quidam VVelfo, ortus de regno Burgundiæ, miles egregius, qui ciectis & attritis Turcis, urbem possederat, aurum & argentum, pallia preciosa, cibaria, oues, boues, vinum, oleum, frumentum & hordeum, & omnia necessaria illic reperientes. Præcesserat enim idē VVelfo cum cæteris ab exercitu sequestratis. Tankradus portas ciuitatis inueniens clausas, & principem Christianum urbem tenere intelligens, missis nuncijs fide data, intronitti hospitandi gratia, precatur, & alimenta iusta venditione & emtione sibi impertiri. Qui petentem exaudiens, iussit urbem aperiri, virum cum suis socijs induci, & cuncta vitæ necessaria illis administrari.

*Tancredi
moderatio*

*VVelfo
Burgun-
dus.*

* Tyrio lib. 3. cap. 20. est Adama, Zonaræ in Nicephoro Phoca & Nicetæ in Ioanne Comneno Adama, nempe Ciliciæ vrbs. Meminit eiusdem Procopius lib. 5. de ædificijs Iustiniani pag. 449.

Post huius Tankradi abscessum, Baldevvinus iteratò
 Turcos admonet, instat & promittit honores & præ-
 mia à Duce consequi ingentia, & non solùm illi, sed cæte-
 ris ciuitatibus præferri, si urbem aperiant, si se suosq; da-
 tis dextris in fidei obligatione intromittant. Turci au-
 tem & Armenij videntes Tankradi fugam & absentiam,
 Baldevvini verò præualere potentiam, vtrinq; fide data &
 firmata, portas vrbs aperiant, Baldevvinum suosq; intro-
 mittunt, sed in omnibus munitionibus turræ mansio-
 nem retinere decreuerunt, donec Dux Godefridus & sub-
 sequens exercitus propinquaret, & tunc dono & gratia i-
 psius Ducis de eadem ciuitate & cæteris rebus iuxta pro-
 missum Baldevvini cum eis ageretur, siue in promissione
 Christiana, siue in ritu gentilium persistere delegissent.
 Duas tantùm turres magistras Baldevvino contulerunt,
 in quibus securus & fiducialiter manere & quiescere pos-
 set. Cætera multitudo exercitus per domos & loca ciui-
 tatis passim diffusa est. His itaq; cum Principe suo Bal-
 devvino intromissis, & hospitij quiete recreatis, proxima
 dehinc die iam vespere instante, trecenti ab exercitu pere-
 grinorum sequestrati, ac vestigia Tankradi secuti, de fa-
 milia & populo Boemundi, ante vrbs mœnia in armis &
 clypeis astiterunt, quibus ex iussu Baldevvini & consilio
 maiorum vrbs & ianua interdicta est. Hi verò longo fesi-
 si itinere, & rebus necessarijs vacui & exhausti, multum
 precantur vrbs hospitalitatem & rerum necessariorum
 venalitatem. Precati sunt etiam plebeij ordinis de comi-
 tatu Baldevvini, eò quòd confratres, & Christianæ essent
 professionis. Sed nequaquam preces eorum à Baldevvi-
 no exauditæ sunt, hac de causa scilicet, quòd in auxilium
 Tankrado descendissent, & propter fidei firmationem,
 quam cum Turcis & Armenijs fecerat, nullum præter su-
 os ante Ducis Godefridi aduentum in urbem recipi aut in-
 tromitti.

*Balduing
 potitur
 Tarso.*

*Arcet vr-
 be militē
 Boemundi*

CAPVT XII.

Confratres autem & peregrini societatis Baldevvini, videntes sic exclusos nullo modo posse impetrare intro-
 missionem, miserti sunt eorum, quia fame videbant eos
 periclitari: quibus in portis panes & per funes pecora ad *Benignū*
 vescendum porrigere decreuerunt. Illis ergo ita refocil- *factum.*
 latis, & noctis in silentio præ itineris lassitudine graui so-
 pore occupatis, Turci, qui erant in præsidij turrium, sub *Turci vr-*
 fidei tutamine prorsus desperati, nec Baldevvino suisque *be exclu-*
 conchristianis perfectè se credentes, occulto habito inter *fos ma-*
 se consilio, trecenti, thesauris omnibus suis secum & cæ- *stant.*
 teris rebus auectis, per vada cuiusdam fluminis, eis non in-
 cognita, quod media vrbe præfluebat, Baldevvino & vni-
 uersis suis summo deditis clam egressi sunt, ducentis solū-
 modo ex sua humili cliētela & familia in præsidij relictis,
 ne fugæ eorum suspicio aliqua apud Christianos oriretur.
 Egressi autem in viros Christianos, qui per prata ante vr-
 bem membra fessa sopori dederant, subitò irruunt, alios
 decollantes, alios trucidantes, alios sagittis transfigen-
 tes, neminem aut paucos de omnibus vitæ relinquentes.

CAPVT XIII.

Manè dehinc factō, Christiani, qui intra urbem erant,
 somno exurgentes, & ad moenia tendentes scire & vi-
 dere, si adhuc moram in pratis Christiani fratres haberēt,
 viderunt vniuersos armis Turcorum detruncatos, & san-
 guine illorum prata fœdata nimium redundare. Sicq; Tur-
 corum perfidia & iniquitas propalata est. Nec mora, per
 vniuersam ciuitatem tumultus in populo catholico exori- *Tumultus*
 tur, arma ab omnibus capiuntur, & in vltionem sanguinis *ob eadem*
 confratrum, in fraudē mortificatorum, turres infringere, *commili-*
 & Turcos illic inuentos extinguere festinant, tubis & in- *tonum.*
 genti clamore non modicā seditionem concitantes. Tam
 vehementi strepitu, populiq; tumultuoso concursu Balde-
 vvinus attonitus, à turris præsidio per mediam urbem e-
 N quo ad -

quo aduolans, turmas armatas à bello cessare, & in sua commonebat redire hospitia, ne tam subito fœdus mutuo datum corrumperetur, donec cædes Christianorum illi plenius notificarentur. Sed magis ac magis tumultu ingruente, & populo necem Christianorum ægrè ferente, & Baldevvinum huius occisionis, tanquam mortiferi consilij, reum acclamante, talis ac tantus in eum fit concursus, sagittarumq; immissio, vt turrin, refugij causa, & vitæ suæ necessitate compulsus, subire cogeretur. Qui ilico ad se reuersus, animi sui ferocitate deposita, populo satisfaciendo, excusat se de omnibus, & crudelitatis Turcorum se nescium asserit, nec populum Dei viui aliam ob causam exclusisse, nisi quia iureiurando Turcis & Armenijs promiserat, neminem præter suos ante Ducis aduentum vrbi intromitti. Sic Baldevvinus excusatus, populoq; suo reconciliatus, Turcos in singulis turribus, qui de humili familia & clientela remanserant, assilit & expugnat, expugnant & sui, dum in vltionem suorum fermè ducenti decollati sunt. Accusabant enim eosdem Turcos plurimæ illustres fœminæ ciuitatis, ostendentes eis aures & nares, quas sibi detruncauerant, eò quòd stupri sui eas consentaneas inuenire nequuerunt. Hac infamia & horrenda accusatione magis populus Iesu Christi in odium Turcorum exarserat, eorumq; stragem eo amplius multiplicabat.

CAPVT XIII.

Mira de Belgis piratis narratio. **P**ost hæc diebus paucis elapsis, viri Baldevvini per maria diffusi, à longè nauium diuersi generis & operis multitudinem in medio maris trans tria milliaria ab vrbe contemplatur, quarum mali miræ magnitudinis & altitudinis auro purissimo operti, in radijs Solis refulgebant, & viros ab iisdem nauibus in littus maris descendentes, & plurima spolia, quæ longo tempore, seu annis fermè octo contraxerant, inter se diidentes. His visis, hostiles vires accitas ab his, qui noctu, cæde Christianorum facta, effugerant, existimabant. Vnde ad arma contententes, equo alij.

alii, pede alii vsq; ad ipsum littus concurrunt, cur aduenierint, vel ex qua natione processerint, intrepido ore perquirentes. Illi se Christianæ professionis milites esse respondent, è Flandria & ab Antuerpia & Frisia cæterisque Gallia partibus se venisse fatentes, & piratas annis octo vsq; ad hanc diem se fuisse. Requirebant etiam qui aduenti fuerant, qua de causa ipsi à Romanis & Teutonicis partibus descendissent, & in longinquum exilium inter tot barbaras nationes aduenissent. Qui causa peregrinationis, & ad adorandum in Ierusalem, venisse se testati sunt. Et sic vtrinq; lingua & sermone suo recognito, fœdus dextris datis inierunt pariter eundi Ierusalem. Erat in hoc nauali collegio quidam * VVinemarus nomine, caput & magister vniuersorum consodalium, de terra Bulonæ & de domo Comitis Eustachii, magnifici Principis eiusdem terræ. Iam hinc & hinc fide ad inuicem firmati, cum spoliis & vniuersis sarcinis, relictis nauibus, cum Baldevvino urbem Tarsum subierunt, per aliquot dies in omnibus bonis terræ ibidem iocundati & epulati. Dehinc habito inter se consilio, in custodiam & defensionem vrbs trecenti ex nauali exercitu sunt electi, sicut & ex legione Baldevvini ducenti attitulati. His ordinatis & constitutis, profecti sunt à Tarso Baldevvini & sui, coniunctis armis & viribus in tubis & cornibus & potentia magna regia via gradientes.

Antuerpia.

* Tyrio
lib. 3.
cap. 23.
Guine-
mercus.

Tarsus
presidio
firmata.

CAPVT XV.

Interea Tankradus ab Azara ciuitate & VVelfone, ciui-
tatis Principe, migrans * Mamistram ciuitatem, à Tur-
cis possessam & munitam, descendit: quam resistentem &
contradicentem sibi fortiter cum loricata manu assilit, * Glycæ
humi in breui muros illius deiecit, portas & vectes ferreos annal-
diruit, Turcorum superbiam, quæ in hac dominabatur, parte se-
crudeli strage attriuit. Tali modo eiectis hostibus, Tan-
kradus turres suorum custodia muniuit, alimoniam, ve-
stes, aurum & argentum grande in ea reperiens, Christianis mista

Tancredus
expugnat
Mamistrã
* Glycæ
parte se-
cun-pag.
430. Ma-
mista

*Balduing**Richardus
Salernita-
nus, fla-
belli mo-
tus socia-
lis.**¶ Est vin
dicta boni
vita iucun-
dius ipsa.
Iuuenal.**Conflictus
Tancredi
& Balde-
uini.**Proceres
vtrinq;
capti.*

consodalibus diuisit, ibidem per aliquot dies remoratus. Dumq; illic securè moram faceret, & de vrbs custodia sollicitè ageret, Baldevvinus, frater Ducis, cum armis & socijs regia via incedens, in terminos eiusdem ciuitatis descendit, & in viridario quodam spaciofo, arboribus confecto, quod erat iuxta urbem, tentoria ipse suiq; fautores & comprimores in ordine locauerunt. Hæc quidam Richardus, Princeps Salerni, ciuitatis Italiæ, de genere Nortmanorum, proximus Tankradi, intuens, molestè accepit, & verbis amarissimis super hoc Tankradum compellat, dicens: Ah Tankrade, hodie vilissimus omnium factus es. Baldevvinum præsentem aspicias, cuius iniustitia & inuidia Tarsum amisisti. Ah si nunc aliquid virtutis in te haberes, iam tuos commoueres, & tibi illatam iniuriam in caput eius rependeres. His auditis, Tankradus infremuit spiritu, & illico arma & milites requirens, sagittarios suos in virtute magna præmisit ad lacessendos hostes in tentorijs, & vt læderent equos, per pascua & prata vagantes. Ipse quoq; cum quingentis loricatis equitibus repente in eiusdem Baldevvini castra & satellites ruit, vt in omnibus iniurijs, quas sibi intulerat, dignam sumeret vltionem.

CAPVT XVI.

Baldevvinus sine mora, Baldevvinus quoq; de Burg, & Biquocus eius, & Gisbertus de Claro monte, omnisque illius comitatus, agnito tam repentino assultu & impetu Tankradi, ferro induuntur, signa erigunt, socijsq; virili voce admonitis, obuiam Tankrado in multa vociferatione turbarum & cornuum raptim exhibentur, vtrinq; prælia grauer committentes, & graui vulnere corruentes. Sed manus Tankradi, dispar numero & viribus, terga vertit, belli pondus sustinere non valens: ac in vrbs præsidium vix trans arctum pontem aquæ cum ipso Tankrado fugam faciens, à belli turbine elapsa est. In huius pontis angustia Richardus, princeps Salerni, proximus Tankra-

Tankradi, & Robertus de Ansa ciuitate, milites aterrimi, nimirum retardati, capti ac retenti sunt, plurimi equites & pedites de societate Tankradi alij extincti alij vulnerati perierunt. Solus Giselbertus de Claro monte nimium infecutus, & in mediis hostibus inuolutus, in ipsius pontis angustia captus & abductus est. Quem Baldevvinus & sui perentum existimantes, planctu magno lamentabantur.

CAPVT XVII.

C Rastina verò die orta, vtrinq; de absentia captiuorum virorum nobilium dolentes, ac recordati, quia ambo deliquissent, tam sacræ viæ Ierusalem deuotione violata, ex consilio maiorum suæ legionis pacem firmam composuerunt, captos pro captiuis sibi inuicem restituentes. Hac pace composita, & vniuersis spoliis cum captiuis restitutis, Baldevvinus cum suis septingētis equitibus diuisis concorsilio cuiusdam Armenij militis, Pancratii nomine, terrā Armeniæ ingressus, præsidium mirifici operis & roboris, nomine Turbaysel, obsedit: Quod Armenii ciues, viri Christianæ professionis, videntes, consilio clam cum ipso Principe Baldevvino habito, Turcis expulsis, qui arcibus erant, in manus eius tradiderunt, volentes magis sub Christiano Duce seruire, quàm sub gentili ditione. itaq; ciuitate cum arce præsidij subiugata, & viris suis in hac repositis, * Rauenel præsidium, humanis viribus inexpugnabile, similiter obsedit & apprehendit. quo Turci captione Turbaysel exterriti, fugisse & ab isse referuntur. Apprehendit & multas ciuitates cum castellis, quæ in circuitu erant, exterritas à facie exercitus Antiochiam tendentis: quas itidem Turci diu subiugatas custodientes, nunc formidine concussi fugitiui noctu relinquebant: Rauenel itaq; apprehensum Pancratio Armenio prædicto commisit, viro instabili & magnæ perfidiæ, quem à vinculis Imperatoris Græcorum elapsus Nicææ retinuit, eò quòd audisset eum virum belliosum esse & multiformis ingenii, & quia omnis Armenia & Syria & Græcia illi notæ haberentur. Pancratius, vt erat

¶ Epime-
thei pedis-
sequa pæ-
nitentia.Pachyme-
rius lib. 3.Concordia
inter diffi-
dentes cõ-
ciliata.

Pancratig

¶ Vide
Tyr. lib. 4.

cap. 1.

Successus

De Balduini
per Arme-
niam.

lib. 7. ca.

5. Ra-

Pancratij
præfetu-
ræ honor.Sinonum
ingenium.

perfi-

perfidus & astutus, Turcis apprime notissimus, æstimans robore commissi sibi præsidii huius Rauenel terram se posse obtinere, nullum de comitatu Baldevvini intromitens, filium suum, adolescentem illustrem, in eo constituit, & tamen hoc fraude fieri, cum Baldevvino ambulans & manens, dissimulabat.

CAPVT XVIII.

TAndem quidam Principes, qui audita Baldevvini industria & nobilitate, fœdus cum eo pepigerant, viri Armenii, quorum alter Fer, præpositus Turbayfel, alter Nicusus nomine dictus est, cuius castra & præsidia spaciose Turbayfel adiacebant, intellecta perfidia Pancratii, quam cum Turcis moliebatur, scientes eum virum noxium & facilem, Baldevvino retulerunt, asserentes, si tali viro, & tam facinoroso, Imperatoris periuro, longius præsidium Rauenel crederet, in breui terram, quam subdiderat, posse amittere. Baldevvinus hoc audito ab his viris credulis & fidelibus, sæpius versutias illius ipse expertus, præsidium illi commissum requisivit. Quod Pancratius obstinato animo in manu vel custodia Gallorum reddere recusavit. Postremò Baldevvinus post plurimam requisitionem præsidii indignatus, quadam die sibi assistentem & contradicentem teneri iussit, vinculis astringi, tormentis affligi, quo usq; præsidium coactus redderet. Sed nec sic adhuc reddere vllius tormenti labore aut vitæ necessitate compulsus est. Baldevvinus tædio tormentorum illius victus, ad vltimum iussit, vt viuis membratim discerneretur, nisi præsidij de redditione sibi satisfaceret. Qui hanc atrocem membrorum & neruorum discerptionem metuens, in manu Fer literas direxit filio, vt præsidium festinatò pro vitæ suæ & membrorum suorum liberatione Baldevvino redderet. Quod actum est, & Pancratius à vinculis absolutus, & deinde à collegio Baldevvini dislocatus. Baldevvinus ergo susceptum præsidium custodiz ac fidei suorum contulit Gallorum, & Turbayfel, quod dicitur Ber-

Feres Nicusus dynastia Balduino fidi.

Tyrion tamē lib. 5 cap. 9. Nicusg dicitur Nicosus.

Pancratii præfecturæ restitutionem frustra postulatus.

Terretur supplicij intentati diritate.

Alienatur

tur Bersabee, discessit, terram & regionem vndiq; expugnans, suæq; potestati subiiciens.

CAPVT XIX.

Post hæc diebus aliquot euolutis, & fama Baldevvini longè latèq; crebescente, & bellorum suorum virtute super omnes hostes suos diuulgata, Dux ciuitatis Rohas, *Edeffanus* quæ dicitur Edeffa, sita in regione Mesopotamiæ, Episcopus *desert* pum eiusdem vrbs cum duodecim maioribus ciuitatis, *Balduino* quorum consilio omnis status regionis fiebat, ad ipsum *principatus cõsortionem.* Baldevvinum misit, quatenus cum Gallis militibus ad urbem descenderet, terram aduersus Turcorum infestationem. ¶ *Vide* nes descenderet, & cum Duce communi potentia & dominio *Tyrii lib.* vniuersos redditus & tributa obtineret. Qui tandem *4. cap. 2.* consilio accepto acquieuit, & descendit solum cum quintæ *Cedrenũ* gentis equitibus, cætera multitudine dimissa ac relicta *pag. 603.* Turbaysel ac Rauanel, & multis in locis, quæ Turcis expulsi nunc suæ suberant potestati. Dum autem via *Pancratij* maturata vsq; ad Euphratem, fluuium magnum, transfretare *transfuga* parauissent, Pancratij consilio & instinctu, quem soluerat *hostiles* à vinculis, Turci & cæteri hostiles copiæ educæ, & vndiq; *molitiones* conglobatæ ad viginti millia affuerunt obuiam transire volentibus. Sed vim & equitatum eorum comperiens, & minimè nunc tot millia sufferre valens & debellare, via, qua venerat, Turbaysel reuersus est. Dehinc Turcis dispersis, ac in sua tutamina reuersis, Baldevvinus *Balduing* iteratò ducentis equitibus assumtis, Rohas profectus est *appellit E* conductu viroꝝ fidelium, sine impedimento & hostili *desfam.* incurfu itinere suo peracto, & Euphrate flumine cum omni prosperitate enauigato.

CAPVT XX.

Huius tam egregij & nominatissimi Principis aduentus fama vt aures senatorum vrbs penetrarât, gaudium & iocunditas facta est in vniuersis, qui audierant, ac in tubis & omni genere musicorum, tam maiores *Excipitur* *ab oppido-* *nis hono-* *rificè.*
quàm

LIBER

quàm minores in occursum eius conuenerunt, omni honore & gaudio, sicut tantum decebat virum vrbi introductes. Inducto tam honorificè viro, & gloriose portis ciuitatis & hospitio cum suis constituto, Dux, qui cum consilio duodecim senatorum ad resistendum aduersarijs ciuitatis eum acciuerat, indignatus super laudibus & honoribus, quos illi populus & senatus exhibuerat, sub arcano cordis sui grauer cœpit ei inuidere, sed & eum penitus ciuitati & regioni præesse interdixit, nec parem sibi ad aliquos fore redditus vel tributa. Dicebat enim, illi plurimum auri, argenti, ostri, mulorum & equorum armorumq; copiam se daturum, si sibi & ciuibus ac regioni contra Turcorum insidias & assultus propugnator & auxilior in locis sibi constitutis esse non negaret. Qui omnino Ducis hæc munera sub tam vili conuentione suscipienda refutauit, rogans, vt tantum conductus sui fiducia sine periculo & iniquo machinamento ad ducem Godefridum & confratrem suum sanus & incolumis redire possit. Hoc duodecim proceres senatores & primi ciuitatis cæteraque multitudo audientes, quia non auro vel argento vel vllis preciosis muneribus possit retineri, Ducem adierunt, omnibus modis & precibus instantes, vt virum tam nobilem & propugnatorem fortissimum recedere non paterentur, nec à se alienaret, sed de regno & ciuitate socium sibi faceret, cuius protectione & militari ope ciuitas & terra semper posset defendi, & nequaquam de promisso virum molestaret.

Vris Edessanum.

*Reijcit iniquam postulati-
onem.*

*Edessanus adoptat
Balduinum.*

CAPVT XXI.

DUX quidem duodecim præfectorum & omnium conciuum constantiam & benevolentiam erga Baldeuinum videns, eorum nolens petitioni satisfecit, ac Baldeuinum sibi filium adoptiuum fecit, sicut mos regionis illius & gentis habetur, nudo pectori suo illum astringens, & sub proximo carnis suæ indumento semel hunc inueltis fide vtrinq; data & accepta. Sic vtrisq; firmatis paternitate & filiatate.

& filiatione, Dux Baldevinum die quadam loco filij ad-
 monuit, vt omni militia & solidorum conuentione con-
 uocatis suis, pariterq; ciuibus Rohas assumtis, ad muni-
 tionem Samusart, quæ erat iuxta Euphratem, proficiscês,
 expugnaret Balduc, principem Turcorum, qui eandem
 arcem, ad Rohas pertinentem, inuaserat iniuste, & obti-
 nebat. Intulerat enim idem Balduc ciuibus intolerabile
 malum. Nam filios maiorum ciuitatis non paucos obsi-
 des sibi dari minis extorserat, propter annuos redditus &
 tributa Byzantium, quæ illi ad redimendas vineas & sa-
 ta dare conuenerant. Baldevinus primam petitionem hâc
 Ducis & maiorum ciuitatis pedestri & equestri comitatu,
 socijs & omni ciuitatis pedestri & equestri comitatu,
 castrum Samusart est aggressus, multam vim in virtute su-
 orum hostibus inferens. Sed Balduc & suis occurrenti-
 bus in grandine sagittarum & tubarum stridore, graui-
 ter repressi sunt. Nam illic infinita manus ciuium Arme-
 niorum effeminatorum, incautè & segniter dimicantium,
 corrunt, sex tantum strenui & probi milites Baldevini sa-
 gittis confixi perierunt. Quorum exequijs Christiano mo-
 re completis, planctus & dolor magnus per vniuersam ci-
 uitatem factus est. Baldevinus videns arcem præsidij Sa-
 musart insuperabilem, & in ea Turcos bello fortissimos
 & indefessos, apud S. Iohannem, quod erat in præsidio non
 longè ab arce, suos in lorica, galea & equo reliquit, qui
 semper Turcis ad resistendum occurrerent, & belli assidu-
 itate vexarent: ipse solus cum duodecim Gallis Rohas re-
 uersus est.

Samusart
 ¶ Hæc est
 Samosata
 Comage-
 nes. Vido
 Tyrium.
 Balduc,
 Turcorum
 regulus E
 dessanus
 infestus.
 Fundit co-
 pias Balde-
 uini.

CAPVT XXII.

POST hæc paucis diebus euolutis, omnis senatus & vni-
 uersi ciues considerantes, Baldevini prudentiam & vni-
 constantiam aduersus Turcorum insidias, multumq; sub
 manu eius ciuitatem & eius munitiones posse saluari ac
 defendi, in vnum conuenerunt, Constantino de mon-
 tanis accito ad commune consilium, viro potentissimo, ¶ Vido
 Coniura-
 tio in E-
 dessanum.
 Constanti-
 no dinasta
 ¶ Vido
 quate-
 an idè sit

de quo Ni- quatenus Ducem suum interimerent, & Baldevvinum lo-
 cetq; in hi- co eius Ducem & Dominum exaltarent. Erat enim i-
 floria Io- dem Dux valde eis contrarius. Nam multis eos calumnijs
 annis Cō- affecerat, aurum & argentum incomparabiliter cunctis
 neni pag:6 abstulerat. Si quis verò resistebat, Turcorum inimici-
 tias & odium non solum in periculum vitæ suæ, verum e-
 tiam in vineis & in satis suis succidendis, & in præda gre-
 gum suorum suscitabat. Hoc audito consilio, die qua-
 dam vniuersi, parui & magni ciuitatis, ad arma conuo-
 lant, armati & loricati Baldevvinum conueniunt, vt cum
 eis ad interitum Ducis sui contendat, asserentes cum loco
 suo Dominum & Ducem communi consilio fieri, se decre-
 uisse. Qui tale facinus præsumere omnino contradixit,
 cum vice filij sibi sit constitutus, & nihil causa vel mali ad-
 huc in eo repererit, vnde perditionis eius confectaneus &
 focius fiat. Ait enim: Inestimabile coram Deo peccatum
 esset, vt in hunc virum manum sine causa mitterem, quem
 in patrem assumpsi, cui etiam fidem contuli. Sed precor
 vos, ne sanguine & morte eius pollui me sinatis, & nomen
 meum inter Principes Christiani exercitus vilescere facia-
 tis. Peto etiam vos, vt sibi ore ad os loqui mihi liceat
 in solio turris, super quam vsque in præsens habitare ve-
 stro dono exaltratus consuevit. Quod mox ei annuerunt.
 Et ecce turrim ascendens, sic ei locutus est: Omnes ciues
 & præfecti ciuitatis huius in necem tuam conspirati, in o-
 mni genere armorum ad turrim hanc in furore & impetu
 animi pperant: & doleo & molestè fero. Sed vt aliqua ra-
 tione liberari possis, vel rerum tuarum datione præue-
 nire non neglexi. Vix Dux colloquentem sibi audiuit,
 & ecce in circuitu turris multitudo ciuium in obsidione
 & impugnatione confluit, incessabili manganarum &
 sagittarum iactu muros & turris ostia quatientes.

CAPVT XXIII.

Edeffani
 angustia.

DVX videns animæ suæ angustias, thesauros suos in-
 compa-

comparabiles in ostro, in vasis aureis & argenteis, in Byzantijs copiosis Baldevvino aperuit, rogans, vt suscipiat, quatenus apud ciues pro vita & salute sua interueniat, & nudum ac vacuum à turri exire & abire patiantur. Baldevvini preces illius exaudiens, misericordia motus super desperato, præfectos populi obnixa suasionè adhortatur & instat, vt Duci suo parcentes non occidant, & thesauros innumerabiles, quos viderat, inter se partiri non refutent. Senatus & vniuersi ciues ad Baldevvini & promissionem thesaurorum minimè auscultant, non viuum, non sanum pro vlla rerum commutatione aut datione illum euadere vnanimè exclamantes, iniurias & calumnias sibi obijcientes, quas sub eo & à Turcis eius instinctu sæpè sustinuerant. Dux itaque vitæ suæ diffusus, nec precibus suis aut vllis preciosis donis videns se quicquam proficere, Baldevvinum à turri remisit, se per fenestram funiculo à solio laxans, exiuit. Quem mille sagittis in momento confixum mortificantes, media platea proiecerunt, caputque eius amputantes, ad ludibrium omnibus hastæ præfixum per omnes vicos ciuitatis detulerunt.

*Irrita per
Balduinū
deprecatio*

Nex.

CAPVT XXIIII.

Castina verò die Baldevvinum, plurimum renitentem & contradicentem, Ducem ac Principem ciuitatis statuerunt, turrim insuperabilem cum vniuersis thesauris extincti Ducis, in ea repertis, illi contulerunt, iurando subiecti illi facti & fideles. Balduc hac Baldevvini nona pmotione audita, timore magno pcussus est, ne in virtute Gallorum, virorum belligerorum, obsidione facta præsidium Samusart amitteret. Vnde legatione ad Baldevvinum facta, arcem illi venalem pro numero decem millium Byzantium obtulit, & quia abhinc & deinceps illi pro solidorum conuen-

*Baldwing
salutatur
Dux.
Balduc
metuit re-
bus suis.*

LIBER

Minatur.

*Associa-
tur Bald-
uino-
NB.*

*Tergiuer-
satur de
obsidibus.*

conuentione fideliter militaret. Qui ad eius verba nequaquam attendit, eò quòd iniuste Christianis hãc arcem abstulisset, quondam ad ciuitatem Rohas non longè ante hoc tempus pertinentem. Balduc videns feritatem & constantiam Ducis Baldevvini, dixit se arcem incendio consumere, obsides ciuium & præfectorum, quos plurimos tenebat, decollare, & semper insidias aduersus Baldevvinum nocte ac die moliri. Tandem vt plerunq; temporis processit, Baldevvinus audito consilio suorum, Balduc talentum auri & argenti & ostræ preciosa cum purpura, equos & mulos, non modico precio dignos, contulit, & sic præsidium Samusart ab hostili manu & potestate redemit. Ab ea deniq; die & deinceps Balduc Baldevvino subditus factus est, in domo eius condomesticus & familiares inter Gallos constitutus. Baldevvinus arcem susceptam fidelium suorum custodia muniuit, obsides illic repertos primoribus quibusq; & ciuibus restituit. Post hæc, quia æquè gentilibus & Christianis non conuenit, & inuicem sibi semper sunt suspecti, Baldevvinus vxorem Balduc & filios pro fidei stabilitate requisit. Qui benignè annuit, sed de die in diem occasione adinuenta, obsides hos dare differebat.

NB. Non nimium fidendum vel iureiurando hominũ diuersæ religionis ac nationis, & quibus persuasum sit, se pijsimè agere, si multos Christianos interimant. Cedrenus pag. 654.

CAPVT XXV.

*Balas
Turcus.*

*Sororgia
ciuitas
Sarrace-
norum.*

Baldevvino Duce sic exaltato, & militari actione diuulgato, Balas, qui & ipse Princeps & inuasor præsidij ciuitatis Sororgia erat, Duci Baldevvino legationem misit, quatenus exercitu adunato, ad ciuitatem, quæ à præsidio & montanis distabat, & rebellis adhuc resistebat, descenderet, & præsidium in eius manu, ciuibus & vrbe superaretis, absq; dilatione reponeret. Erant enim ciues Sarraceni, qui sibi resistebant, & tributa dare contemnebant. Baldevvinus promissis illius credens, fœdere ad inuicem percussio,

TERTIVS.

ss ¶ Forſā

cuffo, cum omni apparatu ſuo urbem obſidere & expugna-
 re diſpoſuit, donec ciues viſti cederent, & deinceps tribu-
 tarij fierent. Verūm ciues Baldevvini aduentum & indi-
 gnationem ex Balas ſuggeſtione intelligentes, Balduc cō-
 uentione ſolidorum, cæterosq; Turcorum milites multis
 præmijs ſibi aſciuerunt, ſperantes ſub eorum tutamine
 mœnia urbis poſſe retineri ac defendi. Balduc miles, &
 vnus de Principibus Turcorum, auaritia Byzantium ſecūda de
 iam corruptus, cum ſuis ad urbem acceſſit, ſperans eidem
 urbi adhuc præſſe & dominari. Baldevvinus hoc comper-
 to, in manu forti die ſtatuto ad obſidionē urbis Sororgiæ
 proficiſci diſpoſuit cum mangenis & omni apparatu ar-
 morum, quibus urbs ſcindi aut expugnari poſſet. Ciues
 verò & Sarraceni milites apparatus intolerabilem audi-
 entes, formidine concuſſi, nuncia illi miſerunt, vt paci-
 cē ad illos descenderet, urbem ſine contraditione recipere-
 ret, reditusq; ſingulis annis ſuæ ditioni non negarent.
 Baldevvinus precibus eorum ceſſit, diem ſtatuit, qua om-
 nia hæc cum pace & fide rata & credula componerentur.
 Balduc videns, quia ciues à deſenſione defecerant, & timo-
 re pterriti, reſiſtere tanto Principi nequiuertant, urbē cum
 ſuis egreſſus, Rohas ad ipſum Baldevvinum ſimulata fide
 in his verbis, descendit: Nequaquam credas, vt arbitreris,
 me ideo urbem Sororgiæ intraffe, vt ciuibus auxilium ad-
 uerſus te ferrem, ſed veni, vt eos quolibet conſilio ab in-
 cepto rebellionis ſuæ reuocarem, tibiq; ſubditos facerem
 ac tributarios. Quod Baldevvinus patienter accipiens,
 Balduc in excuſatione hac manere ſecum ab illo die con-
 ceſſit, ſed tamen minimē fidei illius ſe credebat. Nec mo-
 ra in manus eius urbs eſt reddita, ciues tributarij facti, p̄ſi-
 dium Balas, quod in montanis præminebat, in manum
 eius & ſuorum cuſtodiam repoſuit. Baldevvinus ciuitate
 cum præſidio ſuſcepta, Folkerum Carnūtenſem, virum
 militarem & belli peritiſſimum, ad procuranda & tuenda
 mœnia in eis reliquit: ipſe Rohas in magna gloria re-
 uerſus eſt.

nomen hoc

depraua-

tum eſt à

Surum: de

quo oppi-

de Proca-

pius orat-

ſecūda de

adiſcijs

Iuſtiniani

Balduo

trās fuga.

Balduini

bellicq; ap

paratus.

Sororgiæ-

ſum de-

ditio.

Verſipello

Balduci

ingenium.

Folkerus

Carnuten-

ſis.

*Tancredi
successus.*

TAnkradus, qui à Baldevvino diuifus, Mamiftræ ad
maritima remanserat, cum aduētis sibi viribus de
nauali exercitū, quem Baldevvinus aduexerat, castrum
puellarum, quod vulgariter appellatur de Bateffes, obse-
dit & expugnauit, fimiliter castrum paſtorum expugna-
tum diruit, castrum quoq; adolescentum, quod dicitur

* Forſan
Nicetæ
in histo-
ria Ioan-
nis Con-
neni pag
6. Baca.

de * Bakelers, quæ in montanis erant pſidia, in manu ro-
buſtorum militum deiecit & attriuit. Alexandriam mino-
rem portis & muris dirutis ſubingatam obtinuit. Turcos
in eis repertos in ore gladij percuffit. Omnia autem ca-
ſtella & præſidia hætenus peregrinis nocentia, aut cepit
aut incendit, hoſtes gentiles in eis inuentos alios occidit,
alios captiuos tenuit. Hoſtes verò, qui Chriſtianis ſub-

Prudētia.

ingatis, per montana diſperſi Chriſtianorum præſidia &
& loca iniuſtè inuaſerant, audita illius virtute militari,
alij fugam capiebant, alij miſſis equis & mulis, auri ar-
gentiq; donis precioſis, amicitia illius iungebantur,
quatenus eum pacificum in omnibus, quæ obtinebant,
reperirent. Tankradus de omnibus, quæ offerebantur,
nihil reſutabat, ſed ſicut cautus & prouidus omnia
ſuſcipiens reponebat, memor præteritarum anguſtiarum,
& maiorum adhuc credulus futurarum.

CAPVT XXVII.

Interea totus apparatus & virtus grandis exercitus ac-
celerabat, reſtitudine itineris per mediam Romaniam,
per abrupta montium & decliua vallium incedens, quem
Godefridus Dux, Boemundus, Reymundus Comes, Ro-
berto Flandrenſis, Reymerus, Epiſcopus de Podio, Ro-
bertus de Nortmania, communi conſilio & pari conductu
moderabantur. Hi ad ciuitatem, quæ * Mareſch dicitur,
in manu forti deſcendentes, hoſpicio pernoctauerunt, ra-
bernacula in locis virentibus ante vrbs mœnia extenden-
tes, nullam vim Chriſtianis illic ciuibus inferentes, ſed
pacificè

*Godefridi
& socio-
rum iter.
Roberto
Men. lib. 3
Marafis.
* Tyrio
lib. 3. cap
18. Ma-
raſia.*

pacificè ab vrbe vitæ necessaria venalia fuscipientes. Turci, qui aduentum tantorum ac tot Principum intellexerant, ab vrbs præsidio aufugerunt, quam iniqua ui & iniustus tributis ante multos hos annos opprefferunt. Hac in regione Maresch vxor Baldevvini nobilissima, quam de regno Angliæ eduxit, diutina corporis molestia aggravata, & Duci Godefrido cõmendata, vitam exhalavit, sepulta catholicis obsequijs, cuius nomen erat * Godvvera. Vdelrardus similiter de VVizan infirmitate correptus, ibidem obiit, honorificè sepulcro illic conditus, miles irreprehensibilis, & in omni bellorum consilio & actione utilis, de domo Ducis Godefridi, semper secretorum illius ante omnes conscius.

Fuga Turcorum.

* Tyrio
lib. 3. cap
18. Gut-
vera.
Vdelrardus
de
VVizan.

CAPVT XXVIII.

Egressi à montanis & regione Maresch prædicti Principes cum omnibus sequacibus legionibus, compererunt à quibusdam Christianis Syriæ, sibi occurrentibus, civitatem * Arthesiam non procul abesse, rebus necessarijs vita locupletem, sed à Turcis possessam. Hoc comperto, Robertus de Flandria assumtis secum viris cautissimis, Rotgero de * Roscit, Gozelone, filio Comitum Cunonis de monte acuto, cum mille loricatis, ab exercitu exurgens, ad Arthesiam descendit civitatem, muro, mœnibus & præsidio turrito munitissimam, in qua Turci manentes, Armenios Christianos seruili iugo subegerant. Vrbi itaq; & eius mœnibus appropinquantes in signis erectis cuiusque colore pulcherrimis, in galeis æneis, auro lucidissimis, totam regionem fama aduentus sui concusserunt. Turci in mœnibus Arthesiæ & præsidio, causa defensionis & repugnationis, repentina hac Gallorum congressione perterriti, astiterunt, portas civitatis obice & seris munitentes. Verùm ciues Armenij, quos iidem Turci longa seruitute depresserant, secum in eisdem munitonibus constituti, reminiscetes iniuriarum suarum, quas

Vide Tyriū lib. 4
cap. 7.
Roberti
Flandr. in
Arthesiam
expeditio
* Tyrius
ibidē no
minat
Robertum
de Roserio
Oppidani
caesis Tur-
cis veniūt
in deditio-
nem.

LIBER

quas ab eisdem Turcis diu pertulerant in raptu vxorū & familiarum, in actione cæterorum nefariorum, in exactione tributorum iniustorum, nunc freti auxilio & aduentu Christianorum eosdem Turcos inuadentes, in ore gladii peremerunt, & capita eorum amputantes, è fenestris & mœnibus eiecerunt, portasq; vrbis confratribus Christianis aperientes, aditum reddiderunt tutum in occisione gentilium, in eiectione extintorum corporum. Benigne etiam & omni pia susceptione fideles fratres inducunt, armis & sarcinis familiariter exonerantes cibis diuersis & amicis potibus recreant, equis & mulis eorum pabula sufficienter ministrantes.

CAPVT XXIX.

Antiochenorū Turcorum in agrum Arthesiam impressio.

Christiani erūpentes pertrahuntur in insidias. Pugnatur in orbem.

AB hac vrbis statione vsq; ad Antiochiam decem miliaria computantur: & fama nouæ cædis Turcorum vrbis loci pede transuolans, Turcos ab Antiochia & de cunctis finibus eius, ad viginti millia congregatos acciuit vsq; ad prædictam ciuitatem Arthesiæ. Ex his millibus Turcorum astutiores & agiliores triginta, equis in modum venturi currentibus insidentes, in dolo præcesserunt, post terga relictis insidijs totius legionis, quatenus in arcu conneo & osseo Gallos è præsidio laceßere & protrahere valerent. Galli equidem fraudes & latentes insidias ignorantes, pede & equo armis muniti, & loricis induti, illis medijs occurrerūt campis, vt cum hostibus committerent. Sed non aliquis successus illis vllò conflictu potuit contingere. Nam Turci, qui erant in insidijs, transuerso itinere viam in graui multitudine anticipant, ne Galli reditum aut refugium ad vrbem haberent, sed momentaneo interitu suffocarentur. Hoc viso repentino impetu & improviso, Robertus de Flandria & Rotgerus cæteriq; capitales exercitus, fortiter socijs admonitis, & in vnum globatis, per medias densas acies Turcorum à campi planicie frenis reductis transuolantes, rigidis hostes irruperunt. Irruit & omnis societas virili audacia,

dacia, quo usq; incolumes à manibus inimicorum intra portas & mœnia illapsi sunt. Turci verò elapsos in portis grandine mille sagittarum insequuntur, portas cum eis intrare conantes. Sed retrusi à limine in manu valida, licet exigua, portas intrare cum Gallis nequaquam permisi sunt. Multi tamen in repentinis sagittarum ictibus hinc & hinc armigeri, equites & pedites, muli quoq; & equi grauari sunt. Turci ergo videntes, se nihil profecisse, & adhuc in copijs suis confidentes, obsidionem circa prædictam urbem constituerunt. Sed fideles inclusi ex sufficientia ciborum in arce reperta, murali robore firma & inexpugnabili, tuti & quieti resederunt. Illic in præsidio Arthesiæ Gozelo, filius Comitis Cunonis, languore grauissimo occupatus, post dies aliquot vita discessit, & à confratribus Christianis debitum sepulturæ honorificè & catholicè suscepit.

*Arcent
persequē-
tes barba-
ros.*

*Mors Go-
Zelonis
Montacu-
tani.*

CAPVT XXX.

Interea non longo interuallo maturabat viam magnus exercitus Christianorum, inter quos latenter exploratores degebant, qui ab exercitu occultè, visa opportunitate, subtracti, Turcis referebant, quæ audierant de aduentu & consilij catholicæ legionis. Delatores prædicti audientes, quia ab Arthesia fama obsidionis suorum ad Principem Godefridum, Boëmundum cæterosq; peruenerat, & quia ad subueniendum consilium inierant, festinatò ad castra Turcorum redierunt, iam Romanos Francigenas & Teutonicos in proximo aduentare nunciantes, nec vires eorum sustinere posse, nec à manibus eorù eripi, nisi citò ciuitate relicta, in sua remearent tutamina. Nequaquam tamen his sinistris nuncijs admoniti expauescūt, freti nimium in suis prædictis millibus, sed per integras vnus diei horas urbem impugnant, & in assultibus plurimis laborant. Sed laborem suum in cassum consumunt, Gallis ab arce & mœnibus non parcè resistentibus.

*Explora-
tores Tur-
ci in exer-
citu
Godefridi.*

*Turci sol-
uunt obsi-
dionem
Arthesia.*

*Mang au-
xiliaria
obsessis
destinata.*

*Tancredus
redit ad
socios.*

*Nuptiæ
Balduini.
Taphnus
frater Cō-
stantini.
¶ Vide
Juprà cap.
22. et in-
frà lib. 4.
cap. 6.*

Dehinc nocte relata & tenebris incumbentibus, plurimis consilijs inuicem habitis, consilium repertum est, vt primo diluculo apparente, ad pontem fluminis Fennæ reditum pararent, & Antiochiam, urbem turribus munitam & fundatam, & humanis viribus insuperabilem, securi intrarent, ne ponte præuento & flumine ab exercitu Christianorum, periculum vitæ expugnati paterentur. Vix Antiochiam prædicti Turci subierant, cum sequentis lucis crepusculo magnus exercitus catholicorum in terminos Arthesiæ castra applicuit, ibidem pernoctans in lætitia & iocunditate. Illic ex decreto maiorum mille & quingenti viri loricati electi, ad Arthesiam sunt directi ad auxilium confratrum, qui erant in arce, vt sic sani & incolumes copijs & viribus communi via minus de hostili impetu solliciti ad exercitum repedarent. Ciuitate Arthesiæ fidei Christianorum tuitione munita, ad exercitū sine ulla offensione sunt reuersi. Redit & Tankradus ab Alexandria minore & maritimis regionibus, redierunt & vniuersi quibusq; locis ad subiugandam terram & castella & ciuitates præmissi & dispersi, præter Baldeuvinum, fratrem Ducis Godefridi. Qui ad meridianam plagam profectus in terram Armeniæ, expugnaturus Turcos, Turbayfel & Raucnel & cætera præsidia suæ ditioni subiecerat. Idem verò Baldeuvinus sic de die in diem bellis ac triumphis magis ac magis accrescens, ex consilio duodecim præfectorum ciuitatis vxorem nobilissimā de genere Armenio magnificis & legalibus duxit nuptijs, filiam cuiusdam Principis, & fratris Constantini, nomine Taphnuz, qui in montanis præsidia & plurimas munitiones obtinebat, quorum vniuersorum hæredem Baldeuvinum constituit. Sexaginta etiam millia Byzantinorum illi dare spondit, de quibus conuentionem solidorum militibus suis soluens, terram potenter aduersus Turcorū incursum retineret. Spondit quidem, sed tantum septem millia illi dedit: quæ verò restabant, de die in diem differebat. Nuptijs Baldeuini

uini inæstimabili apparatu celebratis, decretum consilio *Item Ty-*
 communi & maiorum ciuitatis & regionis, vt idem Taph- *rium lib.*
 nuz cum genero suo de statu terræ & vtilitate ciuitatis tra- *10. cap. 1.*
 ctaret, eò quod vir esset prouectæ ætatis & sanioris consi-
 lij, sicq; se inuicem mutuo præuenirent honore. Quod
 & actum est.

CAPVT XXXII.

Postquam in vnum conuenerunt congregati, non vltra
 ab hac die diuisi sunt propter copias Turcorum inæsti- *Antiochia*
 mabiles, qui à montanis & omni Romania profugi, ad vr- *Turcorum*
 bem Antiochiam, quæ erat inæstimabilis murorum firmi- *profugorū*
 tate, & inexpugnabilis, pro defensione properauerant. *asylum.*
 Nec mora, Episcopus Podiensis, Reymerus, sermonem ad
 populum faciens, huiusmodi exhortatione vniuersos pa-
 ternè admonuit & docuit, iuxta quod instans necessitas,
 & creberrima fama vicinæ nimium Antiochiæ exigebat:
 O fratres & filij carissimi, Antiochiam ciuitatem nimium *Podiensis*
 vicinam, vt compertum habemus, scitote fundatam mu- *militaris*
 rali munitione firmissimam, quæ ferro vel iactu lapidis re- *concio.*
 scindi non potest, inauditi & insolubilis cæmenti opere,
 & mole magnorū lapidum constructa. In hac omnes hostes
 Christiani nominis, Turcos, Sarracenos, Arabes, è mon-
 tanis Romanæ & ex omni parte à facie nostra fugientes,
 conuenisse procul dubio cognouimus. Vnde cauendum
 summopere nobis est, vltra aliquos ex nostris diuisionem
 facere, nec temerè præcurrere, sed in communi & vnani-
 mi virtute in crastino vsq; ad pontem Fernæ nos commea-
 re, consilio cantissimo definiuimus.

CAPVT XXXIII.

Omnis ergo populus venerabilis sacerdotis admoniti- *Christiani*
 oni acquieuit, & crastino sole exorto, cum socijs ab *petūt An-*
 Arthesia receptis, cū Tâkrado & Vvelfone Buloniēsi, mari- *tiochiam.*
 timisq; Gallorū socijs vniuersis relatis, cū camelis & asinis,
 P 2 omni-

omnibusq; vehiculis farcinarum rerumq; necessariarum, in vno comitatu & armorum fiducia vsq; ad pontem fluminis Ferne, quod dicitur Farfar, profecti sunt, relictis alperis Alpibus vallibusq; grauissimæ Romanix. Hac enim die Robertus, Nortmanorum Comes, præelectus est cum suis militibus exercitum præire, sicut mos est in omni exercitu militari, quatenus si aliqua vis aduersariorum latuisset, nunciaretur catholicæ legionis Ducibus & Principibus, vt ad arma, loricas & parandos cuneos quantocius properarent. Huius inter millia Rotgerus de Barnevilla, Euerhardus de * Poifat, milites in omni negotio militari laudabiles, signa præferentes, equitatum regebant, quousq; ad ipsum pontem prænotatum sine dilatione confliterunt. Pons deniq; iste mirabili arte & antiquo opere in modum arcus formam accepit, subter quam Farfar fluitus Damasci, Ferna vulgariter dictus, cursu rapidissimo alueum perluit. In vtraq; pontis fronte duæ prominabant turres ferro insolubiles, & ad resistendum aptissimæ, in quibus Turcorum semper erat custodia. Subsecuta est societas duum millium peditum virorum egregiorum, qui etiam ad pontem consistentes, minimè transire permisi sunt. Nam Turci, qui in turribus pontis ad centum defensionis causa constituti erant, fortiter in arcu & sagittarum grandine transire volentibus resistebant, equos crebris vulneribus lædebant, sessorum equorum transloricarum tegmina volatili sagitta plurimos transfigebant.

CAPVT XXXIII.

ORta hinc & hinc tam graui contentione, his transire volentibus, illis econtrà transitum prohibentibus, & adhuc prævalentibus, septingenti Turci, qui ab Antiochia acciti exierant, videntes constantiam & defensionem suorum in ponte, in equis celerrimis nimium bello animati aduolantes, vada præoccupant, ne quispiam Christianorum trāseundi licentiam obtineat. Equites & pedites Christianorum videntes copias Turcorum loricatorum in flumi-

*Romania.**Robertus
Normang**Rotgerus
de Barna-
villa.*** Tyr.
Pulat.**Orontis
pons.**Turres.**Turci ar-
cent Chri-
stianos
ponte.**Præoccu-
pant vada*

in fluminis ripa ad resistendum diffusas, diffunduntur & ipsi spatiosè altera in ripa, & vtraq; parte sagittis virili conatu intortis & immisis, longa fit concertatio, hominesq; & equi q̄ plures confixi in vtraq; ripa moribundi cadentes deficiebant. Turcis tandem plurimum præualētibus, & sagittarum notitia & luctamine præeuntibus & perdurantibus, exercitus fidelium armis & equis paratus, ad subueniendum præmissis socijs vndiq; accelerabat. Sed nec Turci à ripa tunc quidem recedentes, maluerunt mori quam cedere, incessanti conatu sagittarum transmitters volentibus obsistentes.

CAPVT XXXV.

E piscopus Podiensis, qui audita tam graui contentione, magnum præcessit exercitum, videns corda suorum, metu fluxa, aliquantulum deficere læsione equorum pectorumq; suorum transfixione, sermonem iterat, populamq; in Dei viui nomine sic roborat ad defensionem: Ne timueritis impetum aduersariorum: stare viriliter, in- *Podiensis*
furgite contra hos canes remordaces: Iam enim hodie pro *hortatur*
vobis pugnabit Deus. Ad hæc verba & monita tam præ- *Cbristia-*
clari Pontificis facta scutorum testudine, testis galea ca- *nos ad*
pitibus, & indutis lorica pectoribus, fortiter pontem *virtutem.*
netrant, hostes à ponte retrudentes in fugam conuertunt.
Alij totum videntes auxilio sibi conuenisse exercitum, ni- *Pons &*
mium freti, vada intrantes equis transnatant: alij pedi- *vada oc-*
bus vadis repertis, transire aquas properant, ex desiderio *cupata.*
belli committendi, & ietus percussorum & fundibularios ** Supra*
sustinentes, cæcoq; aggressu Turcos impetètes, & à stati- *lib. 2. ca-*
one effugantes, in altero fluminis littore sicco consistunt. *27. paga-*
Vvido, * dapifer Regis Franciæ, equo & lancea Turcos *Reinoldus*
incurrit: Reinoldus Beluacensis, tiro asperrimus, minimè num no- *Baluacen-*
iacula sagittarum curans, in medio hostium lancea & gla- *sis.*
minauit præcurrens, sæuisimas strages operatur: miscentur
vtrinq; vehementi impetu agmina fidelium & infidelium,
& belli sudore feruescunt, cædes & strages operantur.

LIBER

*Turcorum
fuga.*

Boemundus, Godefridus, Reymundus, Robertus, Rogerus acies & signa bellica diuersi coloris pulcherrima morderantur, donec Turci equis celerrimis fugam incuntes, Antiochiam reuersi sunt, per deuexa montium & loca sibi nota viam accelerantes. Christiani victores ab insecutione & plurima strage inimicorum reuertentes, neq; ulterius hostem insequentes, eò quòd nimium proxima moenia Antiochiæ viderentur, & omnium gentilium vires in ea confluisent, iuxta fluium Ferne pernoctarunt, prædas & spolia vsquequaq; contraxerunt, plurimos de exercitu

*Captiui
de exercitu
Petri
armitæ
liberati.
Darsiani
formido.*

*Apparatus
ad obsidi-
onem tole-
randam.*

Petri, quos Turci per Antiochiæ regionem diuiserant, & vinculis excluderunt. Hæc nuncia sinistra, euentumq; succiuitatis comperiens, vultu deiecto, corde metu contrito, magnis arctatur doloribus, quid acturus sit, mente iruoluens, si sibi eueniat, quod & Solymano in amissione vrbs Nicææ euenit. Nec mora, consilijs creberrimis inuigilans, escas comportare, arma & vires sociorum congregare sine intermissione studet, portas & moenia fidelis custodia munire non cessat.

CAPVT XXXVI.

*Christiani
urgent
captum
iter.*

*Podiensis
iterata
concio.*

*Antiochia
¶ Vide
Tyrii lib.
4. cap. 9.
¶ seq.
Sanfado-
nia,*

Præterea illucescente die, Dux Godefridus, Boemundus & vniuersi Capitanei exercitus exurgentes, armis & loriceis atq; galeis rursus induti, iter intermissum ad urbem Antiochiam iterare vniuersos iubent, cum omni necessario apparatu, & omni genere armentorum vehiculisque cibariorum, quibus tantus opus habeat exercitus. His in vnum conglobatis, & viæ præparatis, prouidus Antistites in hunc modum loquitur, dicens: Viri fratres, & filij dilectissimi, verba, quæ ad vos refero, diligenter audite, & attendere vos non pigeat. Vrbs Antiochia proxima est, nobisq; vicina: quatuor inter hanc & nos sunt miliaria. Hæc vrbs mirifica, & opus nobis inauditum regiarum numerus CCCLX. computantur. In hac Sanfado-

nia, filium

filium Regis Darfiani, Principem fortissimum, dominari *Darfiani* scimus, & Ammiraldos quatuor nobilissimos & potentissimos, ac si Reges * essent, ex imperio Darfiani accitos con- *Ammiral-*uenisse comperimus, & se suosq; præ timore aduentus no- *di.*stri in manu forti præuidisse & armasse. Horum nomina * Rober- sunt: Adorfonius, Copatrix, Rossleon, Carcornutus, to Mona quorum omnium Rex & caput & Dominus Darfianus esse cho lib. refertur. Hi quatuor Ammiraldi ex triginta ciuitatibus, 4. simpli quæ in circuitu longè latèq; ad Antiochiam pertinentes, ceter Re Regi Darfiano tributariæ suberant, quatuor ditiores doges sunt, no & gratia Darfiani in beneficio tenēt, singuli singulas idemq; cētū castellis. Qua de causa nunc admoniti ab ipso Darfia- ditionē no, Rege Syria & totius Armenia, non in modica virtute eorū de- ad resistendum, & defendendam urbem, dominam harum finit omnium urbium & regnorum, aduenisse perhibentur. Vn- vno Me- & nobis necesse est, vt cautè & ordinatè ambulemus. Serò, tropoli- vt nostis, cōmisimus bellum: fatigati sumus: equi exha- tano & sti viribus sunt. Godefridus Dux, Boemūdu, Reinardus de duodeci Tul, Petrus de Stadeneis, Euerhardus de Poifat, Tankra- consuli- dus, Vernerus de Greis, Henricus de Ascha, ad cōducen- bus. dum exercitum in fronte præcedant, factis aciebus: Ro- *Ditio An-*bertus Flandrensis, Robertusq; Comes Nortmanorum, *tiobena-*Stephanus Blesensis, Reymundus Comes, Tatinus, famili- *Adamus*aris Imperatoris Constantinopolitani, Adam, filius Mi- *Michael is*chaelis, Robertus de Barnauilla, si gratum vobis est confi- lium, extremas acies equitum & peditum moderantes tu- cantur.

CAPVT XXXVII.

HOC itaq; consilio cunctis ab Antistite, & cæteris viris *Christiani* hastatis, ordinatis, regia via vsq; ad ipsos muros horri- *castra po-*biles Antiochiæ vnanimiter in splendore clypeorum colo- *nunt ad*ris aurei, viridis, rubei cuiusq; generis, & in signis erectis, *Antiochiæ* auro distinctis, òni opere ostreo visu decoris, in equis bel- *Succidunt*lo aptissimis, in loriciis & galeis splendidissimis, proficif- *in securi bores.*cuntur, tabernacula potenter extendentes iuxta locum, qui dicitur Alaló. Illic pomaria & arbores diuersi generis

in securi & ascia succisas extirpauerunt, terram protentis papilionibus occupantes. His locatis, certatim indulgent operi ciborum, cornibus mille & mille perstreptentes, prædis & pabulis equorum vndiq; insistentes, quorum fragor & strepitus vsq; ad terminum milliariae fermè posse audiri referebatur. Nec mirum, cum numerus tanti exercitus sexcentis millibus virorum pugnatorum ab vniuersis procul dubio computetur, absq; sexu, fœmineo & pueris sequentibus, quorum millia plurima esse videbantur. In hoc Christianorum aduentu, & obsidione recenti, illodie tanto silentio vrbs conqueuit, vt nec sonus nec strepitus ab vrbe audiretur, & vacua ciuitas à defensoribus crederetur, cum fœta nimis armis & gentilium copijs in omnibus turribus & præsidijs redundasset.

CAPVT XXXVIII.

* 19. No-
uēb. vt
Robert.
Mona-
chus
lib. 3.
Ordo obsi-
dentium
procerum.
Tatinus su-
gam
molitur
¶ Loqui-
tur [de eo-
dem Ro-
bertus
Monachus.
lib. 4. vbi
Tengum
nominat.
Antiochiæ
magnitudo

Dies quartæ feriæ • illuxit, quando ingressi sunt terram Antiochiæ, & muros eius obsederunt. Hac die Tatarus primus secus Altalon sedem ponit. Iuxta hunc Rotgerus de Barnauilla socius augetur: Adam, filius Michaelis, iuxta cum suis sequacibus ordinatur, ne in hac parte Turcis aliqua necessaria inferrentur. Ad portâ verò quæ respicit ad Persidem plagam, vbi iuga montium deficere incipiunt, Boemundus cum robustorum manu locum occupat, ibiq; firmato præsidio, tutus morabatur. Tatinus verò, familiaris Imperatoris, aliquantulum remotus ab vrbe, in campo, Conbrus nomine, tentorium fixit, semper fugæ intentus. Ante eundem Tatinum Baldevinus, Comes Hamaicorum, sedem posuit cum sua manu. Robertus dehinc, Nortmanorum Comes, & Robertus Flandrensis ad obsidendos muros cum omni sua militia ordinantur. Stephanus Blesensis pariter ad cingendam vrbe[m] iuxta prædictos Principes suo sedit in ordine. Hugo Magnus, regis Franciæ Philippi frater, similiter cum suis socijs ad hanc obsidionem confedit. Vrbs hæc Antiochia, vt aiunt, ad plenum duo milliaria continet in longitudo

gitudine, vnum & semis in latitudine: quam præluit a-
 mnis præfatus Farfar, muris & turribus occupatus, quo-
 rum quarumq; munitio & opus vsq; in supercilium montis
 extenditur, vbi principalior arx & magistra vrbs & omni-
 um turrium fundata præminet: In circuitu huius arcis
 quatuor insuperabiles turres, positæ ob custodiam mediæ
 arcis, in medio sedentis, referuntur, quarum præfati Am-
 miraldi semper custodes & defensores regis Darsiani atti-
 tulati sunt.

*Arx eig,
 turres &
 custodes
 Ammiral-
 di.*

*¶ Forsan autem arx hæc Roberto Monacho est ca-
 stellum Arech, procul dubio nomine isto deprauata.
 de Græco à xp. pa.*

CAPVT XXXIX.

ADhuc ad ipsam Antiochiam obsidendam, quam tam
 spaciosam audistis, ad portam, quæ dicitur à moder-
 nis VVarfaru, quæ insuperabilis est, ipse Antistes assidet,
 sociato sibi Comite Reymundo, cum quibus Prouincia-
 les & Vascones, & omnes sequaces eorum, confederunt. *Prouinci-
 ales.*
 In loco * vltiore, vbi postea pons ex nauium copula * utili-
 tione constructus est, Godefridus Dux super ripam flu-
 minis, portam vnam ciuitatis cum vniuersis millibus Lo-
 tharingis, Saxonibus, Alemanis, Bavvaris, gladio sæuissi-
 mis, obsidet. Cum Duce eodem Reinardus de Tul, Petrus Germani-
 de Stadencis, qui Mamistræ à Baldeuino, fratre Ducis, *carum co-
 piarum*
 sequestrati, ad exercitum & Ducem redierant, Cuno etiam *ductor.*
 de monte acuto, Henricus de Ascha, fraterq; eius Gode-
 fridus, milites semper hostibus infestissimi, ad prohiben-
 dum Turcis introitum & egressum pariter confederunt. *Henricus
 & Gode-
 fridus de
 Ascha.*
 His feruentior & maior incumbere labor.

CAPVT XL.

Sper hunc annum prædictum, qui longissimo aluco
 vsq; in mare protenditur, præterlabens muros, ab ipsa
 vrbe pons porrigitur lapideus, opus antiquum, sed mini-
 mè turritum, qui prorsus terminata legione, hac ex
 parte

Q

Turcorū parte inobessus remansit. Per hunc siquidem pontem
per duos sapius Turci egrediebantur, & necessaria, vidente exer-
pontes e- citu, cum suis erumpentes & remaneātes inferebant, &
ruptiones. populū Iesu Christi, per regiones & montana disper-
 sum ad quærendum victum vel pabula equorum, eodem
 ponte emissi frequenter, illius dispersione comperta, tra-
 cidabant. Similiter ab ipsa porta VVarfaru, quam Pro-
Porta ful Reymerus, Reymundusque obseruabant, pons alius
VVarfaru etiam infestus, ingenio antiquorum fundatus, porrigi-
 tur trans paludem quandam, satis lutulentam & profun-
 dissimam ex impetu & inundatione assidui fontis, iuxta
 urbem extra muros emanantis. Per hunc pontem in-
 terdum exercitui, insidiarum obli-
 to, aut in die aut in
 noctis obscuro, egredientes Turci sagittas intorque-
 bant, aut in impetu aliquos gladio percutiebant, subitot
 recurſu per eundem pontem in urbis præsidium euade-
 bant. Cuius pontis infestationem Episcopus & omnis
 primatus conquerens, inito consilio, ad eius destructio-
 nem conspirauerunt, ac die statuto cum instrumento
Irriti ob- malleorum ferreorum, cum lignibus & securibus à ca-
sidentium stris exierunt. Sed nequaquaquam vis eorum in huius
in altero pontis destructione præualuit. Erat enim opus inso-
ponte re- lubile antiquorum cæmentis & ingenijs fundatum. Hinc
ſcindendo frustrato in conamine malleorum exercitu, machinam,
conatus. ex strue lignorum & vimineo opere intextam, compone-
Machina. re Principes decreuerunt. Cuius ligaturas ferro fabri-
 catas & connexas, corijs equinis, taurinis, camelinis o-
 peruerunt, ne igne cum pice & sulphure iniecto, à Tur-
 cis combureretur. Hanc verò perfectam vsque ad me-
 dium pontem ad portam VVarfaru vi loricatorum dedu-
 centes, Reymundum Comitem, custodem & magistrum
 machinæ constituerunt.

CAPVT XLI.

Turci hac visa structura, ad mœnia contendentes, sa-
 gittis

gittis & mangenarum iactu in ponte luctantes feriunt *Certamen*
 Gallos, quatenus percussos à ponte & machina arcere va- *de machi-*
 lerent. Similiter ex aduerso Christiani in sagittis & ba- *na.*
 leari arcu resistentes, fortiter hostes in mœnibus impu-
 gnant, quousque filium cuiusdam Ammiraldi sagitta
 trans iecur perfodiunt. Illius verò interitu & fidelium
 repugnatione Turci indignati, ampliore ira feruescunt,
 & tandem in vnum collecto robore suorum, repentè por-
 tam aperientes, egressi viriliter machinam assiliunt, cus-
 todibus subitò instant & expugnant, ignem piceasque
 faces & sulphureum fomentum fortiter machinæ inge-
 runt, totam eam in fauillam redigentes. Custodes au- *Christiani*
 tem machinæ periculum vitæ suæ metuentes, licet inuiti, *in fugam*
 exire coguntur in fugam præcipites, vix defensi & elapsi. *acti.*
 Peregrinorum itaque milites & Principes hac arte nihil
 se proficere videntes, sequenti die instrumenta trium
 mangenarum (Franci barbicales vocant) opponunt ponti,
 quæ portam VVarfaru & turrinam portæ eiusq; mœnia cre-
 bro iactu & impetu saxorum quaterent & attererent, mu-
 rosq; exteriores, q; erant ante murale, in plurima frustra
 minuerent. Sed nec sic in contritione portæ valuerunt.
 Cum verò nihil proficerent; quadam die ex communi con-
 silio robora arborea ingentia, vixq; mobilia, & saxa mo-
 bilia, miri ponderis ac magnitudinis, in virtute & conatu
 mille loricatorum trans pontem portæ aduoluerunt, *Iaciunt in*
 impedimento Turcis exire & nocere volentibus. *molem cõ-*
tra hostes.

CAPVT XLII.

EX his ambobus pontibus cum plurima damna & in-
 cursiones exercitui Christianorū ingruerent, sed nunc
 porta & ponte VVarfaru robore lignorū & saxi immanif-
 simis occupato & obstructo, frequentius ex eo ponte,
 quem in altera parte ciuitatis trans fluuium Farfar loca-
 tum diximus, de quo Turcorū egressus erat, & qui præ vr-
 bis amplitudine inobessus remanserat, insidiæ fierent
 ad perdendos fideles, pontem ex nauibus componi
 consti-

Pontones alteri ponti oppositi. constituerunt in funium retinaculis, per quem ad portum Simconis eremita liberum iter haberent: Nam antea leto nauigio ex vtraq; ripa expectantes, singulatim & tarde transibant. Nunc verò hac de causa pons iste nauialis constructus est, vt egressis Turcis per pontem lapideum Farfar in insidias Christianorum, per hunc ligneum pontem Galli festinanter occurrentes, suis subuenirent, à portu maris escas afferentibus, & Turcos sine mora repellerent. A ponte lapideo prædicti fluminis vsq; ad pontem nauium funibus vimineis cratibus aptatum, dimidium milliare computatur.

CAPVT XLIII.

*Frumenta
tores Chri
stiani ca
duntur à
Turcis.*

Ponte autem ex nauium collectione & coniunctione perfecto, Christiani tam milites quàm pedites quadridie trecenti transmeant fluuium Farfar ad quærenda pabula equorum & victui necessaria. Quod Turci agnoscentes, & à mœnibus specularantes, per pontem vrbis lapideum raptim socijs collectis, armis & pharetris sumtis, in equo pariter exeuntes, ex improviso assunt Christianis in tergo ad pabula missis, quorum plurima corpora, amputatis capitibus, humi prostrata reliquerunt, cæteros verò, quibus fugiendi facultas erat, vsq; ad nouum pontem insequuntur, felices, qui tam crudeles hostes euadere potuerunt. Alij ad vada contendentes, vndis inuoluti suffocantur, à facie Turcorum fugientes, quibus pons nouus præ multitudine transeuntium negabatur.

CAPVT XLIIII.

*Henricus
de Ascha
Fredelonis F.*

HOC tam graue infortunium ad proceres exercitus vultu perlatum, ad quinq; ferè millia armati, complures lorica induti, & equis insidentes, è tentorijs aduolant ad reprimendos hostes temerarios. Henricus, filius Fredelonis, de Ascha castello, audius hostes insequi, sicut erat bello & actis nominatissimus, trans fluuium equo nauit, licet è lorica & galea clypeoq; grauatus. Nam transi-

transitum naualis pontis præ longa mora expectare nequie-
 uerat. Caput verò huius temerè vada intrantis cum equo
 fluctus profundissimi, operuerunt. Attamen Deo prote-
 gente, cuius gratia vitam opponebat periculo, viuens &
 sospes in equo adhuc residens, cum cæteris transnatan-
 tibus siccum littus recepit, & in persecutione Turcorum
 nimium perdurans, vsq; ad ipsum pontem socios equites
 & pedites imperterritus insequi adhortatur. Turci itaq;
 alij retenti, alij vix elapsi, socios, qui erant ad pontem
 Farfar & in porta conglobati, ad auxilium sibi magno
 fragore vociferâtes, exierunt, equosq; ad frena in exitu &
 fremitu subuenientium reijcientes, Gallos hæctenus se in-
 festantes in fugam grauissimam retulerunt vsq; ad ipsum
 pontem, quem ex nauibus composuerunt. Hac remor-
 datione & inundatione Turcorum grauissima, & celeri fu-
 ga & reuersione Christianorum ad pontem, plurimi pedi-
 tes interierunt, à Turcis sagitta confixi. Plures post ter-
 ga mortem momentaneam videntes, sola aqua liberari
 sperantes, vndis profundam fluminis inferuntur. Quorum
 non modica pars ab amne submersa & suffocata periclitari
 & moti visa est. Alij verò è ponte præ pressura fugientium
 cum ipsis equis & galeis ac loriceis corruerant, qui sub-
 mersi vndis & extincti, non vltra reperti sunt.

¶ Auden-
 tes fortu-
 na inuat.

Turci
 Christia-
 nos victo-
 res in su-
 ga vertit.

CAPVT XLV.

Sic Turcis sæpè à ponte hoc, & à porta, per quam postea
 vrbs est tradita, quæ sursum in montanis sita exitum
 præbebat, ad nocendum populis egredientibus, Principes
 exercitus consilium inierunt, quatenus Tankradus illic lo-
 cato præsidio custodiam ageret, & ab vtraq; porta Turcos
 egredi audentes repentè reprimeret, hæc; pro custodia
 per singulos menses in conuentione quadraginta marcas
 argenti ab exercitu reciperet. Qui dum die quadam in
 præsidio, in montanis locato, iuxta aras Turcorum custo-
 diam ageret trans fluuium Farfar, eo scilicet in loco, quo
 longè ab vrbe ferè semimilliare profluit, Turcos, sicuti
 erant

Tankradi
 opera pub-
 lico stipen-
 dio condu-
 ctus.

Victoria. erant soliti, vada transeuntes fortiter incurrit, atq; cum eis pralio commisso, tandem prævalens, quatuor ex Turcis gladio occidit, cæteros trans flumen in fugam conuertit, vsque ad locum, quo armenta illorum herbis pasciebantur. His ultra flumen fugatis, prædam de armentis cum camelo vno abduxit, & ad præsidium nouum, quod firmauerat, in victoria hac reuersus est.

CAPVT XLVI.

Adelbero Luceburg Archidiaconus Metensis. His duabus portis, vna versus montana, altera ad portam lapideam Tankradi custodia obseruatis, & Christiano exercitu sedato, atq; à rebus bellicis aliquantulum securo, aliquibus socijs interdum præ otio intendentibus, contigit quodam die filium Comitis Conradæ de Lutzelenburg, Adelberonem nomine, clericum & Archidiaconum Metensis Ecclesiæ, iuuenem nobilissimum de regio sanguine, & proximum Henrici III. Romanorum Augusti, alearum ludo pariter recreari & occupari cum matrona quadam, quæ magnæ erat ingenuitatis ac formositatis, in viridario pomiferis arboribus & herbarum abundantia plenissimo, & sylua, quæ iuxta sedem & eandem portam vrbs habebatur, quam Dux Godefridus & Teutonicorum comitatus obsidione premebat. His, ut dictum est, otio & ludo intentis, Turci solliciti insidiarum & necis Christianorum, clam è porta procedunt, & caute se abscondentes inter altam & supereminentem herbam arborumque densitatem, Archidiaconum & sibi colludentem matronam, subito clamore nescios & obstupefactos, incurrunt, sagittis insigentes, sociosque, qui indices ad ludum conuenerant, iam præ timore oblicos alearum, dispergunt & vulnerant. Et ipsius quidem Archidiaconi caput amputatum per portam, raptim & in momento hoc facto, repedantes secum detulerunt, matronam verò viuam, & intactam armis, rapientes traxerunt in urbem, per totam noctem immoderata libidinis suæ incesto concubitu eam vexantes, nihilq; humanitatis in eam

Alea vacans perimitur à Turcis.

Barbaricus in matrona facinus.

in eam exhibentes. Tandem tam abominabili & sceleratissima plurimorum commixtione abusam ad metua deducentes, capitali sententia peremerunt, caput vero illius continuo mangelis suis imponentes, vna cum capite archidiaconi procul a muris in medios proiecerunt campos. Amborum itaque capita inuenta Duci Godefrido allata sunt & monstrata, qui Archidiaconi recognito capite sepulchrum corporis illius iam inhumati iussit aperiri, & caput proprio loco restitui, ne tam nobilissimi viri membra remanerent insepulta.

CAPVT XLVII.

Dehinc alio die Turci successu suae fraudis gaudentes, & similem deceptionem adhuc Christianis se inferre arbitrantes, a porta egressi, & inter scirporum densitatem fragilesque calamos palustris loci clanculum accedentes, peregrinis quibusdam in praedicto pomario insurrexerunt solita feritate & vociferatione. Sed a militibus subuenientibus retrusi & in fugam coacti sunt. Nullus quidem ab his percussus tunc aut vulneratus est praeter Arnolphum de Tyrs castello, qui eques semper bello feruidus fuit & prouidus, licet nunc incautus sine tegmine scuti & indumento ferri ad clamorem peregrinorum subito in pomarium contenderit. Vbi a caeco & volatili telo sagittae cuiusdam Turci lethali vulnere transfusus, mortuus est. Dux ergo sui que contubernales molite ferentes a pomario hoc Turcos insidias Christianis moliri, & tam egregios viros illic in dolo cecidisse, decreuerunt, vt in ferramentis & securibus Christiani exercitu conuenientes, hoc radicatus extirparent, herbas, scirpos & calamos metere, ne qua fraudulenta manus illic vltra latere aut nocere posset. Turci enim dolositates suas hac in porta, & ab hac porta populū Dei viuentis praecauere videntes, rursus p portam Farfar exeuntes, inuigilabant perditioni peregrinorū, p pontē nauium transmeantibus,

*Turci no-
uas instru-
unt insidi-
as.*

*Cades Ar-
nolfi de
Tyrs.*

*Godefridus
excindit
lustrum
hostile.*

ligno-

lignorum sarmenta comportantium, herbas & pabula
 quorum quærentium & quotquot à specula montis hac
 illac pro necessarijs rebus vagari conspiciebant, illico in-
 sequentes gladijs & sagittis interemerunt.

CAPVT XLVIII.

CVM verò hæc cades, insidiæ, incursiones, mane, me-
 ridie, vespere, singulis diebus fierent, & cotidiana sa-
 cramenta super occisis audirentur in castris, nec Tankradus
 toties hostibus occurrere valeret præ diuersis opinionibus
 hostilis fraudis, & eo ignorante, sæpe ab vrbe
 per pontem erumperent, Hugo, Comes de S. Paulo
 ex regno Franciæ, motus est pietate super hac cotidiana
 strage fidelium, sibi cæterisq; potentibus famulantium,
 & res necessarias afferentium. Vnde filium suum Engelradum,
 tironem armis agilem, paterna suggestione
 admonuit, vt & cæteros sibi familiares, quatenus in sua
 voluntate secum accensi, pauperes suos atque confratres
 Christianos à tot Turcorum cædibus & astutibus libera-
 re & vlcisci velint, & absterre toties insequentes hostes.
 His factis, & voluntarijs inuentis, ipse grandæus pater
 primus arma & equum requirens, ascendit, pontemque
 nauium in noctis umbra transiens, iuxta montana in latibulo
 vallis cum dilectissimo filio & secum assumtis socijs
 occultatus, summo mane peditem Christianum reliquit
 in campestri planicie, vbi Turcorum oculis manifestè pateret.
 Turci itaque non immemores suæ crudelitatis &
 cædis Christianæ, ab vrbe per pontem fluij Farfar rursus
 procedentes, in montis vertice, sicuti soliti erant, consi-
 stunt, de quo à montanis ad montana per camporum pla-
 niciem longè spectacula fermè ad duo milliaria dantur.
 Illic solum peregrinum vagantem, & sarmenta legen-
 tem, contemplantes, ad eius interfectionem velocitate
 equorum conuolant, & subito clamore exterritum vsque
 ad montana & fructa profugum insectantes, insidias la-
 tentium cominus Christianorum præterierunt. Peregrinò
 verò

Hugo, Comes San. Paul. Engelradus F.

Turci in nassam pertracti

verò iam in montibus abscondito, viam remensi sunt hi quatuor Turci, iuxta Christianorum insidias fiducialiter redire sperantes. Sed extemplo Comes & sui à valle exurgentes, in eosdem irruerunt equorum velocitate, duos in momento attritos solo relinquentes, equis & armis eorum abductis, alios verò duos vitæ reservantes victos ad exercitum perduxerunt. Concurrunt vndiq; peregrini, nobiles & ignobiles, ad videndos Turcos captivos, gloriam Deo dantes super hoc prospero euentu: laudesq; multiplicant Comiti Hugoni & filio eius Engelrado, quorum prudentia & virili audacia tam noxij aduersarij capti & attriti sunt.

*Exultatio
Christia-
norum.*

CAPVT XLIX.

PRimores verò Turcorum, & omnis manus eorum, audita suorum contritione, doloribus acuunt iras, confilia ineunt, quibus in breui rependant crudeliora damna Christianis in ultione suorum. Vnde quidam audaciores, animoq; ferocios, ex millibus suis electi ad laceffendos Christianos vsq; ad pontem nauium, viginti præmissi sunt in equis vento velocitate similibus. Qui multis & pro-*Turci per
delectos
vindictam
parant.* pinquis discursibus in littore iuxta pontem præludentes, & sagittas intorquentes, totum post se commouere conati sunt exercitum, vt vires sociorum, raptim ex vrbe inundantes, graui martyrio aliquos, sicut soliti erant, conturbarent. Fideles autem Christi satis & sapius experti fallacias illorum, compescuerunt ab infecutione temeraria populum. Sed ne eos tædio belli victos assierent, Engelradum filium prædicti Hugonis, cum quibusdam socijs obuiam Turcis præmiserunt, qui etiam suo more equos in discursibus slectentes, dolosos hostes mutuo conflictu fallere tentarent. Nec mora, pontem transeuntes, equos vexant huc & illuc diuersis inter se discursibus, & hi alterna infestatione hastas dirigunt ad feriendum, hi sagittas intorquent ad configendum. Postremò post plurimam cursuum contentionem, honor & laus victoriae Engelrado,

*Engelra-
dus opposi-
tus hosti.*

R

Deo

LIBER

Pugnat egregiè. Deo auxiliante, collata est. Nam Turcum cæteris insigniorem & sæuiorem cursu exuperans, in conspectu patris sui & omnium, qui conuenerant ad perspiciendum reueuentum, altero in littore constituti, equo deiciens, hasta perfodit, cæterosq; illius casu & infortunio concussos, & mox in fugam versos, cum Christianis sodalibus acriter insecutus est, sed non longè à ponte, idq; propter insidias sæpius ab vrbe occurrentes, & insequentibus resistentes. Saluo abhinc filio recepto alijsq; confocijs, cor longius Excipitur patris in nimiam erigitur lætitiã, omniumq; fauore, cum plausu & plausu maiorum & minorum, gloriosus iuuenis attollitur vnà cum suis adiutoribus & conuictoribus.

CAPVT L.

Difficultas annona in castris Christianorum Inter hæc assiduitatis ludibria, & creberrimas incursiones, mora aliquanti temporis transacta, populus Dei rebus & escis attenuari cœpit, præ defectione urbium & regionum, quas in circuitu tantus exhauserat exercitus. Vnde cotidie fame inualecente, & exercitu præ indigentia moriente, præcipue humili populo, miserabiles gemitus & dolores pijsimum Antistitem & vniuersos Principes legionis pulsant & sollicitant, quatenus super his miseris consulant quomodo populus posset sustentari. Nulla tamen via reperta, qua populo subueniretur, visum est omnibus, vt in terram Sarracenorum opulentissimam, adhuc præda intactam, Boëmundum, Tankradum & Robertum Flandrensem, cum comitatu equitum & peditum, mitterent ad contrahendas prædas & necessaria, quibus fames extingui, & populus ab inopia posset releuari. Tankradus iam tunc custodia peracta, à montanis ad exercitum reuersus fuerat. Boëmundus verò & Robertus idemq; Tankradus, sicut decretum erat in principio neminem magnum aut paruum contradicere debere, quæcunq; imperaret exercitus, quindecim millia peditum, duo equitum electorum, in armis assumentes, regna gentilium sub spacio dierum trium ingressi, prædarum & pecorum vniuersaq;

siq; generis armentorum copias inauditas contraxerunt, quas sine impedimento biduo abduxerunt. Sed die tertia vespere superueniente, fatigati itinere, & onere rapinarum grauiata omnis societas, in campestri planicie iuxta montana quiescere decreuerunt.

CAPVT LI.

Interea fama & clamor omnium in circuitu regionum ad aures gentilium primatum festinans, à diuersis partibus & montanis sedibus tot millia exegit ad persequendum Boemundum, Robertum & populum eorum, & prædas excutiendas, quod dictu & auditu mirabile est. Boemundo siquidem hæc ignorante, nihilq; aduersitatis affuturum existimante, sed securè cum Roberto somniante, prima diei aurora prædicta inimicorum affuerunt millia, à quibus se suosq; sic obsessos viderunt, ac si syluam densissimam ex omni parte decreuisse mirarentur. His visis stupefacti & vitæ diffisi, subito in vnum conuocatis equitibus, ad latus suum bellum se committere, & tot millium vires non posse sustinere profitentur. Vnde facta scutorum testudine, & densata militum fronte, aditum & fugam explorant, quo rarior & debilior coadunatio visa est. Mox districtis mucronibus, & frenis impetu laxatis, vnanimiter irruentes, obstantes penetrant acies, ac solam fugam meditantés, celeriter ad montana contendunt, relictis desolatis peditibus cum omni collectione prædarum ac spoliolorum. His per abrupta montium & deuia creptis, plurimis tamen ex eorum sequacibus rentis & attritis, gentilium acies miseros & profugos pedites inuoluerunt, quos gladijs & sagittis consumere non pepercerunt. Plures tamen captiuantes, armisq; expoliantes, prædas & omnia sibi suisq; ablata reducebant.

Barbari
armantur
in præda-
tores.

Fuga Boe-
mundi &
equitum.

S rages
peditum.

LIBER
CAPVT LII.

HAc miserrima contritione Boemundo disturbato, & Had exercitum & confratres in humilitate lachrymoli vultus relato, luxit populus vehementer, mulieres, iuuenes, pueri, patres, matres, fratres & sorores, qui dilectissimos amicos, filios & cognatos amiserant. Robertus quidem Flandrensis, qui cum ipso Boemundo in terram Sarracenorum descenderat ad deprædandum, & tunc Boemundo cum copijs suis attrito, & in fugam misso, ab eo diuisus recesserat, licet inuitus, sequenti die ducentis equitibus readunatis, Turcis Sarracenisque dispersis, & securè gradientibus, ex aduerso occurrit: cum quibus fortiter dimicans, victoriam gloriosè, his in fugam conuersis, obtinuit, atq; cum immensis copijs prædarum, quas illic Turci fugientes reliquerant, ad castra Antiochiæ eire reuersus, multo solamine releuans populum, in hac Boemundi calamitate desperatum. Modico dehinc tempore transacto, & paucis diebus præda Roberti consumpta, nec vltra audente aliquo longè ab exercitu prædam quarere præ crudeli occisione Boemundi sociorum, amplior & validior fames in populo cœpit multiplicari, & inestimabilis mortalitas humilis plebis fieri, & exercitus attenuari. Nec mirum. Nam solus paniculus, qui antea denario * Luculensis moneta poterat mutuari, nunc duobus solidis vendebatur indigentibus. Bos duabus marcis vendebatur, qui paulò ante decem solidis poterat comparari: agniculus quinq; solidis appreciabatur. Sic itaq; grauissima penuria cogente populum Dei viui, plurimi vagabantur, se subtrahentes in omnem regionem Antiochiæ ad quærendas escas, trecenti aut ducenti conspirati ad defensionem contra Turcorum insidias, & ad æquam diuisionem omnium rerum, quas reperire aut rapere possent. Turci audita & intellecta populi angustia, famisq; miseria, & Boemundi recenti contritione quàm maxima, & exercitus vagatione assidua, per vicinas horas exiliunt à porta ex ca

Placitum in castris Christianorum.

Robertus Flandr. fortiter audendo leuat anno nam.

Iterata fames.

**infra lib. 4. ca. 34. Lucensis. Palantes Christiani intercipiuntur à Turcis.*

ta ex ea parte vrbis, quæ inobfessa prominebat in montanis, grandi differente interuallo à porta, quam Boemundus obferuabat, per decliua rupium descendentes, & fideles Christi circumquaq; diffusos insequentes, & atroci cæde confumentes.

¶ *Vi hæc fames Petrum eremitam & Gulielmum Carpentarium ad turpem fugam capeffendam impulerit, vti, ydem à Tancreado reducti sint, differit Robertus Monachus lib. 4.*

CAPVT LIII.

QVadam die inualefcente inedia, & vrgente plures notabiles & ignobiles, quidam Tullensis ecclesiæ Archidiaconus, nomine Ludovicus, defectiōe sui stipendij compulfus, & famis gladio expugnatus, cum cæteris clericis & laicis, numero trecentis, inopia coactus, ab exercitu feceffit in loca vbertate alimentorum diffamata, fita in montanis Antiochiæ interuallo trium milliarium, vbi securè prædari & morari arbitrabantur. Turci autem comperto illorum abscessu per delatores, qui assiduè inter populos fraternitate habitabant falsa, ad sexaginta milites armatos ab eadem prædicta parte vrbis & porta clam per notas semitas montium egressi, persecuti sunt Christianos ad locum, quo viam constituerant spe recuperandi alimenti. Quos ferociter inclamantes aggrediuntur, sagitta perforantes trans caput & latus & viscera, vniuersos, vt lupi ones laniantes & fuga dispergentes. Archidiaconum verò, nequicquam fugam ad montana conantem, quidam Turcus velocissimo equo infecutus, sagitta celeri transfixit, eductoq; ense ex vtraq; parte colli grauiissimo vulnere illius secuit scapulas: & sic sanguinis riuo in terram defluente, spiritum vitæ emisit. Hanc crudelissimam famam primores exercitus vt compereant, spiritu meroris conturbati sunt, indignati tot cædes à Turcis per portā inobfessam singulis diebus fieri, & nunc amplius dolentes necem tam nobilissimi Archidi-

*Ludovicus
Archidiaconus
Tull.*

*Trucidatur cum
comitatu
suo.*

aconi, & creberrimos vlulatus in perditione quorundam amicorum audiri.

CAPVT LIIII.

Sueno, regis Danie F. Inter hæc plurima aduersa adhuc recentia, impius rumor laures totius sacræ legionis perculit, qualiter post deuictam & captam Nicæam filius regis Danorum, Sueno nomine, nobilissimus & forma pulcherrimus, per aliquot dies retardatus, & benignè ab Imperatore Constantinepolis susceptus & commendatus, per mediam Romaniam securus iter agebat, audita Christianorum victoria, qui socios mille & quingentos viros belligeros secum in auxilium obsidionis Antiochiæ adducebat. Sed à Solymano, qui in montanis victus, Gallos euaserat, intra (a) Finimnis & Fernam, vrbes Romanix, hospitatus, in media densissima sylua vicorum & calamorum recubans, in grande ne sagittarum occisus est, totusq; comitatus illius eodem martyrio ab iniquis carnificibus consumtus est. Nec mirum, si vniuersi Turcorum viribus oppressi interierunt. Nam quorundam iniquorum Christianorum, Græcorum scilicet proditione propalati sunt, & improuisè à Solymanni manu è montanis adunata, circumuenti sunt. Attramentum filius regis, Sueno multa armorum defensione resistens, multos Turcorum gladio strauit, strauerunt & sui. Sed ad vltimum fessi, & armis exuti, ineffabilem aduersarium multitudinem sufferre non valentes, pariter sagittis confixi, interierunt. Ibidem matrona quædam, Florina nomine, filia Ducis Burgundiæ, Philippensium Principi copulata, nunc verò miserabiliter viduata, in eodem comitatu Danorum erat, sperans post triumphum fidelium tam magno tantoq; sociari marito. Sed hanc spem Turcorum abruptit ferocitas. Nam eandem in mulo sedentem sex confixerunt sagittis, versus montana fugientem: quæ licet percussa, non tamen à mulo elapsa est, semper mortem euadere credens, dum tandem cursu superata, cum filio Regis capitali sententia extincta est. Turci ergo, milites

milites Solymani, gaudentes suo victorici euentu & cæde Christianorum immanissima, ad lacus calidorum fontium, *Christiani in thermis* qui ibidem iuxta Finiminis fumabant, celeriter aduolant. *casti.* Qui mendicos & febricitantes peregrinos in his ad curandum debile corpus reperientes, sagittis infixerunt, totam vnam sanguineam reddentes, aliosq; sub vnda caput ab icu ferientis abscondentes, sæuo sine demersionis suffocari cogebant.

(a) Meminit vtriusq; vrbis appendix historiæ Radeuici de Friderici Barbarossæ expeditione Asiatica pag. 343.

CAPVT LV.

His creberrimis Turcorum insidijs, & afsiduis à porta prædicta exitibus, suorumq; miserimis casibus, primores exercitus conturbati, acuuntur ira ampliori, & portam præfatam, quæ ex difficultate montium, & inæqualitate scopulorû, obsideri non poterat, hoc obstaculo impediri consulunt, videlicet, vt munitionem quandam *Castellum Turcis grassatoribus oppositum.* in dorso cuiusdam silicis, stantis ad radicem montium, locarent, obstaculum inquam firmissimum valle & congerie lapidum. Nam penuria illic erat lignorum. In hac ergo custodiam quisq; primorum statuto tempore agebat, Turcorumq; exitum à porta per montana & vallium notas *Vide infra cap. vlti.* semitas è specula silicis & munitione contemplabatur: & per planiciem regionis descendentes extemplo persecuti, à Christianorum cæde arcebant. Facta deniq; ipsa prædicta munitione, à Comite Reymundo, in ordine vicis suæ custodiam in ea faciente, quadam die collocatis in abscondito insidijs suorum militum, Turci equites ferè C. C. armati & loricati in prima aurora diei exurgentes, à solita porta egressi, & per deuexa montium descendentes, repentino assultu ad munitionem congeriem destruerè moliuntur: quia egressioni eorum, & insidijs contraria erat. Illis tandem frustra circa nouam

Reymūdus nouam munitionem laborantibus, insidiæ Comitis *Reymundi*
Sanctiægid mundi surrexerunt, in equis velocissimis ad auxilium
rem felici- ciorum, qui erant in præsidio, contendentes, & Turcorum
ter gerit. iam diem vltimum metuentes, & regredi sursum ad portam
 præparantes, vehementi insecutione oppresserunt, so-
 lumq; iuuenē de nobili parentela præcreatum, retinuerunt,
 cæteri fuga elapsi sunt. Capto autem iuuenē, cæteris in-
 gatis, milites Comitis Reymundi in castra ad exercitum
 regressi sunt in lætitia & victoria. Turci quoque in ex-
 spectatione ad suos remeantes aliquot diebus quieuerunt, non
 temerè ab illo die Christianos circumuagos insequi præ-
 sumentes.

CAPVT LVI.

Nobilis
Turcus
captiuus.
CRastina die Christiani Principes hunc ortum ex
 bilibus Turcorum comperientes, & plurimo dolore
 infligere corda suorum, eundem iuuenem carnalibus cog-
 gnatis suis, in vna arce turrium ad defensionem à Regi
 Darfiano constitutis, præsentauerunt, si fortè pietatis
 moti in redemptionem illius arcem, cui præerant, redire
 rent, & Christianos clanculum intromitterent. Illis vero
 omnino arcem negantibus, sed pecuniam nimiam pro re-
 demtione & vita illius offerentibus, Christianis autem om-
 nia contradicentibus præter urbem & arcem, quia scie-
 bant eum ex altis parentibus, corda cognatorum molle-
 scere cœperunt, & priuata colloquia inter se & Christia-
 nos haberi, quo usq; res propalata ad aures Sanfandonias
 filij Regis Darfiani, peruenit, quòd in redemptione cap-
 iuuenis inter cognatos illius & Christianos concordia fieri
 ret, per quam vrbs, nisi præcauerent, cito posset amitti.
Darfianus
& sanfa-
donias F.
aduigilāt.
 Darfianus itaq; rex & filius eius Sanfandonias hæc psentia
 tes, habito cum suis primatibus cõsilio, vniuersos cognatos
 capti iuuenis fratresq; illius, & vniuersos familiares
 ab illa turri, cui præerant, iussit expelli, ne per eandem
 turrim pro redemptione propinquè vrbs Christianis in-
 tromissis traderetur. His expulsis, consilijs eorum præ-
 cefactis

refactis, Christiani nullam spem vltra reddendæ turris habentes, eò quòd nimium in palàm omnia egerint, post longam fatigationem, & diuersos illi cruciatus illatos, ferè *Iusla im-* sub vnus mensis spacio vexatum in aspectu omnium Tur-
manitatis manitarum ante vrbs mœnia trahentes misellum, vixq; palpitan-
vindicta. tantem præ tormentis, amputato collo peremerunt, & præcipuè ex accusatione Græcorum fidelium occisus est, qui referebant, hunc plus quàm mille Christianorum proprijs mortificasse manibus.

CAPVT LVII.

His finitis, & Christianorum aliquantulum persecutio-
 ne ex noua munitione & istius decollatione repressa, Christiani Principes aduersitates suorum Boëmundiq; societatis attritæ recolentes, ac famis pestilentiam clademq; mortalitatis in populo recensentes, ex peccatorum multitudine hæc fieri asserabant. Qua de causa consilio habitum cum Episcopis & omni clero, qui aderant, decreuerunt *Christia-* omnem iniustitiam & fœditatem de exercitu abscindi, *norum di-* deliceret vt nullus in pondere aut mensura, nec in auri vel *sciplina* argenti ambitione, nec in alicuius rei mutatione aut ne-
castrensis. castro Christianum circumueniret, nullus fur- tum præsumeret, nullus fornicatione siue adulterio contaminaretur. Si quis verò hoc mandatum transgredere-
 tur, deprehensus sæuissimæ pœnæ affligeretur, & sic populus Dei ab iniquitate & immundicijs sanctificaretur. Hoc quidem decretum plurimi transgredientes, seuerè à iudicibus constitutis correpti sunt, alij vinculati, alij virgis *Tonsura* cæsi, alij tonsi & cauteriati, ad correctionem & emenda-
pœnæ ge- tionem totius legionis. Deprehensi ibidem in adulterio *nus.* vir & fœmina, coram omni exercitu denudati, & post tergum manibus reuinctis, à percussoribus graniter virgis verberati, totum circuire exercitum coguntur, vt sæuissimis *Animad-* illorum plagis visis, à tali & tam nefario scelere cæteri *uersio in* adulteros absterreantur.

¶ *Histor. miscell. Pauli Diac. lib. 6. pag. 215. Multum*
 S ad

LIBER

ad coercendam audaciam valet propositum punitionis exemplum, cum ipsa præsens forma miseri viuentis & ad recordationem admonet conscios, & ad sciscitationem cogit ignaros.

CAPVT LVIII.

HAc iustitia in populo Dei corroborata ex maiorum sententia, quatenus ira Domini placaretur, Dux Godefridus iam à vulneris sui infirmitate conualuit. *Quem in terram Sarracenorum & Turcorum direxit exercitus ad repetendas prædas & spolia, quæ Boemundus attritus & profugus deseruit, vt gaudium ex infortunio iciumæ & attritæ plebi reportaret. Quod Deo annuente actum est.* Sed non multas prædarum contraxit copias. Nam Sarraceni & gentiles ab eo tempore, quo Boemundus terrarum intravit, prædasq; abduxit, prouisi, armenta sua cum vniuersis rebus & pecunijs per montana & loca inuestigabilia absconderunt. Reymundus similiter & ceteri Principes ex decreto exercitus missi sunt. Sed paucas prædas contraxerunt, propter diffugium, quod Sarraceni cum rebus, armentis & pecudibus per montana & longinquam regionem faciebant.

CAPVT LIX.

Huius autem longæ obsidionis aliquo transacto curribus vigiliarum, famis & pestilentia, ac frequentia incurfantium Turcorum, Ammirabilis, Babylonæ Rex, quoniam inter se & Turcos grauis diu ante expeditionem hanc Christianorum erat discordia & odiû, per Abbatem quendam Christianorum legatione & intentione cognita, de pacis & regni sui ad inuicem confœderatione XV. legatos, linguæ diuersi generis peritos, ad exercitum Dei viuentis direxit, hæc ferentes nuncia: Rex Ammirabilis Babylonæ gauisus aduentu vestro, & prosperè adhuc vos egisse, salutem Principibus magnis & humilibus Christianorum.

Ammirabilis, regis Babylon. legatio ad Christianos.

Turci

Turci, gens externa, mihi & regno meo infesti, sæpe terras *Turcigens*
 nostras inuasere, urbem Ierusalem, quæ nostræ ditionis *externa*
 est, retinentes. Sed nunc viribus nostris hanc ante aduen-
 tum vestrum recuperauimus, Turcos eiecimus, fœdus &
 amicitiam vobiscum inimus, genti Christianorum urbem
 sanctam & turrin Dauid montemq; Sion restituemus, de
 fidei Christianæ professione discutiemus, qua discussa, si
 placuerit hanc apprehendere, parati sumus: si autem in le-
 ge & ritu gentilitatis perstiterimus, fœdus tamen, quod
 ad inuicem habuerimus, minimè rumpetur. Precamur &
 monemus, ne ab hac ciuitate Antiochia recedatis, quo
 usq; in manu vestra restituatur, Imperatori Græcorum & *Vinema-*
 Christianis iniuste ablata. ¶ *Vinemarus*, qui Mamistræ *rg occupat*
 à Baldeuino & Tankrado recesserat ad maritima, iteratò *Laodiceæ.*
 nauigio Laodiceam cum omni armatura naualis exercitus ¶ *Diser-*
 properauit. Quam vallatam nauali obsidione & expu- *tius de hac*
 gnatam in virtute suorum apprehendit, nil auxiliij & re- *historia*
 spectus de omnibus, quæ acquisierat, Christianis confra- *Tyrius li.*
 tribus, Antiochiæ confidentibus, conferens aut imper- *7. cap. 16.*
 tiens. Laodiceam deniq; apprehensam dum securè obti-
 neret, suiq; commilitones & conspirati ocio vacarent, ac
 bonis terræ & ciuitatis fruerentur, à Turcopolis & mili-
 tibus Regis Græcorum ex industria cæsi sunt & exuperati, *Opprimi-*
 arx ciuitatis recuperata, ipse *Vinemarus* captus & in cu- *tur à Tur-*
 stodia carceris constitutus est, Duce Godefrido cæterisq; *copolis &*
 Principibus hæc Antiochiæ adhuc ignorantibus. *Græcis.*

CAPVT LX.

Interea Turci obsessi in Antiochia, opem querere non
 tardantes, & amicos admonere, à montanis & finitimis
 regionibus magnas & copiosas vires Turcorum contra-
 xerunt, quorum in breui triginta millia congregata sunt
 in vnum. Disposuerant enim in animo suo & consultu *Turci vi-*
 fessi, ab ipsis exterioribus primo diluculo assultum fieri *gilanter*
 in populum sanctum Dei, deinde interiores vrbis ad robo- *agunt.*
 randum & augendum assultum ex impetu affore, Christia-

*Tempesti-
uum indi-
cium.*

*Podiensis
consulit in
medium.*

*Godefrido
ἡγεμῶν
ἀγαθῶς,
κράτιστος
ἀρχηγ-
της.*

nos armis & sagittarum grandine fatigare, quo vsq; caesis collis consumerentur in ore gladij. Tam nefandorum consiliorum & sceleratae conspirationis delatio peruenit in castra catholicorum virorum, Godefridi Ducis & Episcopi Podiensis, cæterorumq; primatum quibus præ inopia annonæ, & diuturna lassatione, diuersaq; clade, non amplius quàm mille valentes equi habebantur. Nunc ad hanc curam & angustiam profertur sententia Episcopi, quæ in hoc modo fuit: Viri Christianissimi, & qui estis flos electus Galliæ, quid modò sit vtilius in consilio, videre nescio, nisi vt spem in nomine Domini Iesu habentes, illis ex improviso occurratis. Gentiles quamuis vsquequaq; adunati in tot millibus, vt audistis, superueniant, nullis aggrauati laboribus, nec longo itinere à terra sua egressi & fatigati, & iam vsq; Barich ciuitatem profecti, tamen non est difficile in manu Dei tot millia concludi, & à vestris paucis copijs consumi. Ad hæc verba Pontificis Dux Godefridus, in officio belli semper indeficiens, in auditu & præsentia conuocata legionis sic respondit: Dei viui & Domini Iesu Christi sumus cultores, cuius nomini militamus. Hi in virtute sua, nos verò in nomine Dei viuatis adunati sumus. In cuius gratia confidentes, impios & incredulos impetere non dubitemus: quia siue viuimus siue morimur, Domini sumus. Sicut enim salutem & vitam diligimus, sic oportet, ne in palàm verbum istud fiat, ne hostes solliciti & prouidi de aduentu & impetu nostro, nimis exterreantur, & nobiscum præliari non expanseant.

CAPVT LXI.

HAEC Duce monente & exhortante, septingenti equites viri præliatores eliguntur, quos tamen res profusus latebat præter aliquos primores exercitus. Defecerant enim plerisq; equi, præ diuersis plagis, vt prædiximus, & paucissimi valentes fuere equi. Vnde alij iumentis, alij mulis & asinis, pro vt necessitas exhibebat, insidentes, intem-

intempeſtæ noctis ſilentio iter mouerunt, per pontem na-
 uium tranſeuntes, Turcis hiſ ignorantibus, qui in præ-
 ſidio Antiochiæ fuerunt ad deſenſionem. Boemundus, Tankradus, Robertus Flandrenſis, Robertus de Nortma-
 nia, vnâ cum Duce Godefrido in loco decreto pariter
 conuenerunt. Rotgerus de Barnauilla pariter conuoca-
 tus aſſuit: qui inſidijs Turcorum aſſiduus, & ſtrages sæ-
 pius exercens, apud eoſdem Turcos notiſſimus & famo-
 ſiſſimus laudem eam obtinuit, vt sæpius inter Chriſtianos
 & ipſos de omni conuentione vtrinq; captiuorum & cu-
 iuſq; rei internuncijs audiretur. Ipſe pariter Antiſtes,
 focus in omni admonitione ſancta ſequebatur ad confor-
 tandos viros Dei. Hiſ verò per noctem iam ſuperata via,
 & ad caſtra Turcorum properantibus, Boemundus quidã
 de genere Turcorum, qui veritate cognita, quæ Chriſtus
 eſt, baptiſmi gratiam percepit, & à Boemundo Principe
 & VValterus de Drommedart præmittuntur, cautiffimè
 gradientes, quo uſq; primo diluculo gentem innumerabi-
 lem, ad auxilium Antiochenorum venientem, inſpectant
 à ſylua & fruteſtis vndiq; properare. Hi autem vt hoſtes
 à longè ſpeculantur, reditum parant, ad ſeptingentos ſo-
 cios laxiſ freniſ reuolant, rem vt erat aperientes, ſed om-
 nem terrorem bono ſolamine adimentes.

CAPVT LXII.

Antiſtes verò egregius auditis verbis VValteri & Boe-
 mundi, admonet ſocios, metu & anxietate aliquan-
 tulum hæſitantes, ne dubitarent mori pro eius amore,
 cuius veſtigia cum ſigno ſanctæ Crucis ſunt ſecuti, & cuius
 gratia patriam, cognationem & omnia reliquerunt, certi
 quia cum Domino Deo Zebaoth, quem hodie hîc mori
 contigerit, cæloſ poſſidebit. In hac beata admonitione
 roborati, decreuerunt vnanimiter malle mori, quàm ini-
 micis viliter terga dare. Ad hæc Comes Reymundus hi-
 lari animo vibrata haſta, clypeoq; pectori obducto, &

LIBER

Impressio Godefridus Dux non minus æstuans desiderio conferendi
Principū prælia, cæteriꝫ septingenti viri bellicosi, ex improvilo
et victoria per medios aduolantes infringunt, & eorum multitudi-
 nem copiosam disturbantes, palmam Deo donante victo-
 res accipiunt, Turcis attritis, & in fugam conuersis. Dei
 etiam auxilio & misericordia nerui arcuum eorum, præ-
 pluuiâ molliti ac defecti, nil poterant, quod illis fuit ma-
 gno impedimento, & fidelibus in triumpho augmento.
 Victores ergo Christiani facti, videntes se præualuisse, &
 paucos suorum cecidisse, ab equis descendentes, capita
 occisorum amputant, sellis alligant, socijs nonnullis, in
 castris Antiochiæ rei euentum expectantibus, in magna læ-
 titia afferunt cum mille equis valentibus & spolijs multis.

Legati re- quæ deuictis hostibus acceperunt. Affuerunt in eodem
gis Babyl. prælio nuncij Regis Babylonæ, qui etiam capita Turco-
prælij spe- rum amputata in sellis ad exercitum detulerunt. Con-
ciatores. tigit autem hæc victoria Christianis in manu paucorum
 præcedente die capitis ieiunij. Iphis etiam fidelibus in
 magna gloria repedantibus ad populum suum & tentoria
 in pratis Antiochiæ relicta, Turci, qui obsessi auxilium
 attritæ multitudinis operiebantur, in mœnibus suis stan-
 tes, contemplabantur à longè victrices aquilas fidelium.

Obsessorū Quas suæ expectatæ gentis æstimantes, subito fragore cla-
exultatio mantium, & cornicinum strepitu, ad arma conuolant, è
inanis. portis fortiter exundant, putantes ab intus & deforis in
 momento omnem illam sacram consumere legionem. Sed
 cominus appropinquantibus Christianis, & visis capiti-
 bus Turcorum, exuijs quoꝫ & caballis eorum recogni-
 tis, fragorem & tubarum sonitum compresserunt, gau-
 dere cessauerunt, & in munitionem celeri fuga relati sunt.

Fuga. Christiani verò ad augendum Turcis dolorem, capita Tur-
 corum trans mœnia & muros iactauerunt, cætera fermè
 ducenta, hastis & palis infixâ, in conspectu omnium astan-
 tium ad mœnia contulerunt.

Cd

CAPVT LXIII.

C Rastina autem die illucescente, Principes fidelium
 consilij inuigilant, læti de recenti victoria, quatenus
 præsidium cuiusdam machinæ locarent iuxta præfatum
 pontem ciuitatis, qui porrigitur trans fluuium Farfar,
 vt sic auferrent locata machina introitum & exitum ab
 vrbe commeantibus, & escas inferentibus, & infidias
 per eundem pontem Christianis molientibus. Tandem
 reperto consilio, Boemundum Principem Sicilia, & Euer- *Proceres*
 hardum de Poifat, Reymundum, Comitem de Prouincia, *ad cõmea-*
 VVernerum de Greis, ad portum maris, qui dicitur Si- *tum cõ-*
 meonis eremitæ, propter emendos cibos cum plurimis *mendum*
 peditibus dirigunt, & vt vocarent socios ad opem con- *amandati.*
 struendi præsidij, qui in ipso littore maris propter na-
 ues, quæ escas adducebant, morabantur. Reduxerunt
 etiam in eodem comitatu legatõs Regis Babylonæ, quos *Legati re-*
 magnificis muneribus honoratos in bona fide saluos na- *gis Baby-*
 uigio remiserunt. Tam egregiorum virorum consilio & *lon.dimit-*
 discessu per delatores comperto & manifestato, Turci ga- *tuntur &*
 uisi sunt gaudio magno. Qui assumtis quatuor millibus *honoran-*
 electorum militum, per pontem prædictũ ab vrbe egressi, *turlautijs.*
 viros prædictos, ductores exercitus, per notas sibi semitas *Turci astu-*
 infecuti sunt, hoc magno exercitu ignorante, in montanis *agunt.*
 infidias ponentes inter vepres & frutescã, quo vsq; missi
 Principes à portu maris repedarent. Repedantibus autem
 socijs tam in equis quàm in pedibus, ex admonitione Boe-
 mundi caterorumq; primorum iam quatuor millia con-
 fluxerant. Turci improuisos & cibarijs onustos, raptim ab
 insidijs exurgentes, incurrunt sagittis trans pectus & viscera *Fundunt*
 illis erat victoria, manus suas à fidelium martyrio non antè *Christia-*
 continuerunt, quàm per syluas & campos quingentos, *nos remo-*
 amputatis capitibus, extinxerunt. Vulneratorum quidẽ *antes.*
 & captiuorum non erat numerus. Boemundus igitur,
 qui retrò agebat custodiam cum cæteris viris magnificis,
 intellecta

LIBER

Fuga Boemundi.

intellecta hac cæde crudelissima, videntq; suos semineces per abrupta montium, per opaca loca latere, celeri fuga hac illacq; tendere: & perspicuens se fugitiuis ac victis nequaquam prodesse, sed sibi in promptu esse mori, reductis frenis cum socijs, equo insidentibus, se subtraxit, & ad maritima, via relecta, tendens cum paucis repedabat. Ne mora, quidam, qui vix velocitate equi per deuexa collia elapsus, ab armis declinauerat, Godefridum Ducem, qui ab exercitu trans pontem nauium veniens, medijs absilens campis, ex Pontificis monitu Turcos & armenta eorum in urbem redire coegerat, graui inquietauit fama, astitens, quomodo Boemundus cæteriq; cõprimores in mortis articulo positi, intra inimicorum insidias arctarentur, & quanta crudelitate populus, à porta repedans, sit attritus.

CAPVT LXIII.

Godefrido vindictam parat.

Dux verò his auditis, nuncios per vniuersa misit tentoria nunciare famam tam crudelem, & vt parati essent ad omnia nunc sibi aduersantia. Conturbati & exercitii vniuersi fideles, omnibus è tentorijs sine dilatione confluxerunt, humerisq; squamosas vestes ferri ingerunt, hastis vexilla præfigunt, festinanter equos frenis & sellis reparant, ordinant acies, aditum pontis & urbis celeri via disponunt appetere, quò inimicos ad præsidium urbis redituros sperabant. His sine vlla tardatione pontem nauium transeuntibus, & Duce Godefrido medijs campis trans amnem reperto, & tristi vultu de sociorum nece mutato, adest alter nuncius, qui ex legione Boemundi, Reymundi, VVeneri cæterorumq; per montana fugam facientium, Ducem in campo aliosq; primores secum consistentes cõmonuit, quatenus in tentoria redirent propter insidias Turcorum & assaultus, quorum vires & multitudinem intolerabiliorem arbitrabantur, quàm fuisset. Dux verò imperterritus, & vindictam attritorum fidelium sitiens, præsus hinc abire, aut aliqua formidine locū hunc deserere, contra-

Agit constantiter.

contradixit, sed cum iuramento asseruit, se aut hodie
 montem, quo firmatum erat præsidium conscendere, aut
 in eodem cum suis vitam amittere. Hac in Ducis respon-
 sione & affirmatione, & cunctorum ordinatione, assunt
 præfati Principes incolumes, Boemundus, Reymundus, *Proceres*
 Vernerus, de quorum aduentu & vita vniuersi lætati & *reduces.*
 confortati, contendunt ad locum montis prædicti ante
 pontem vrbs, decemq; equites ex multitudine electos
 præmisere in illius montis cacumine, ad videndum, si quæ
 insidia Turcorum altera in valle montis iuxta montana
 haberentur. Vix decem in equo præmissi milites in mon-
 tis arduo constiterunt, & ecce totam manum Turcorum
 illorum, scilicet qui à recenti cade Christianorum in cir-
 cuitu per montana & notas semitas clam redierant, con-
 templantur. De quibus aduersus se viginti equites præ-
 currere intuentur, qui decem à montis cacumine arcerent.
 Christianis verò decem cedentibus propter nimium vici-
 nas Turcorum insidias, & his viginti montis cacumen ob-
 tinentibus, subuenere triginta Christiani confratres, qui *Equestre*
 illos viginti fortiter incurstantes de montis apice vsq; ad *cum Tur-*
 ipsas Turcorum insidias in fugam reddiderunt. His vici- *cis certa-*
 ginti fugam ad societatem maturantibus, sexaginta Turci *men.*
 equites ab insidijs erumpunt, viri fortissimi, & in equis
 doctissimi, qui mox triginta Christianos equites in arcu
 & sagitta amouentes, in eodem permanserunt. Visa si-
 quidem illorum audacia & incursum, sexaginta pariter equi-
 tes Christiani, sexaginta occurrere Turcis in monte, in-
 terim toto exercitu Christianorum appropiante, qui eos
 repente de monte fugatos, in valle, quo Turcorum ma-
 nus & virtus iuxta montana adunata erat, celeri fuga re-
 miserunt. Ad hæc tota vis Turcorum ab insidijs confur-
 git, & sexaginta equites Gallorum, iam prauium montis
 tenentes, grauissima cœperunt insecutione vrgere, ac per
 medium montis cacumen vsq; ad ipsam vallem, quam ap-
 propians Christianus exercitus occupauit, retulerunt.

Turci quidem videntes, se nimium processisse, & Christianum exercitum immobilem permanere, nec a aliqua formidine posse auerti à proposito, sed aduersum se felicitatò contendere, frustra fugam arripiunt. Galli nihilominus ad persequendum instant, qui in momento permixti quia cominus ad inuicem confluerant, cruenta cade in Turcos sæuiunt in vltionem suorum attritorum, & à portu Simeonis redeuntium. Hac in fuga Turcorum & proximatione Christianorum, non parcè eos cadentium, plurimæ copix, quæ à mœnibus vndiq; ad portâ confluerant, Turcorum caterorumq; reditû operientes, sed non videntes fortunam illorum euersam, & casus eorum miserimos, patefaciunt ianuam, & in patulis campis armati procedunt, vt suis augerent vires, & fiduciam darent vtriusq; intrandi. Iam ex vtraq; parte fidelium & infidelium permixti erant equites & pedites. Dux verò Godefridus cuius manus bello doctissima erat, plurima capita, lixæ galea tecta, ibidem amputasse refertur ore illorum, qui præsentibus oculis perspexerunt. Dum sic plurimo bellibore desudaret, medijsq; in hostibus plurimam stragem exerceret, Turcum, mirabile dictu, sibi arcu importunum acutissimo ense duas diuisit in partes lorica indutum: cuius corporis medietas à pectore sursum sabulo cecidit: altera adhuc cruribus equum complexa, in medium pontem ante vrbs mœnia refertur, vbi lapsa remansit. Hoc prospero euentu latati, Robertus Flandrensis, Robertus Comes Nortmanorum, Cuno de monte acuto, Comes Reymundus & omnis nobilitas Gallix, quæ aderat, hostes impetu equorum perrumpunt, multos hasta & gladio perforant, in pontem moribundos cogunt tendere. Vbi præ nimia pressura, quam pons sustinere nequiuerat (quia tot fugientibus sua latitudo non sufficiebat) plurimi è ponte cadentes vndis Fernæ inuoluuntur. Boemundus, qui per iuga rupium, solis hibicibus peruia, clapsus cum cæteris

Fuga & cades Turcorum.

Oppidani adueniunt suppetias.

Godefridus hostem armatum vno ictu mediū discindit.

Proceres communiter ad cædē exciti.

Boemundus.

cæteris comparibus ad societatem gratia Dei saluus redierat, in eodem sanguinis opere atrociter defudans, socios commonet & consolatur, à ponte verò labentes hostes hasta perforatos gladio trucidat. Pedites deniq; iocundati hoc triumpho, corruentes & densatos in pontis margine & alvei crepidine lanceis impetunt, ab occisione non antè manum continentes, donec sanguine occisorum totus immutaretur fluuius. His itaq; prospere finitis, Christianisq; readunatis, & Turcos adhuc insequentibus in ponte, & portam cum eisdem intrare conantibus, porta ab interioribus extemplò obstruitur, sociosq; miserè exclusos inter percussorum manus relinquunt. Hæc certamina, & Christianorum recens victoria, vna die acta sunt mense Martio, & viri Turcorum, tam qui in bello ceciderunt, quam qui in vndis perierunt, mille & quingenti computati sunt.

*Numerus
caesorum.*

¶ Vide Robertum Monachū lib. 4. Tyrium li. 5. cap. 6.

CAPVT LXVI.

VICTIS in nomine Domini Iesu Christi tam ferocissimis Turcorum cuneis, & crudeli cæde fugaq; in portam vrbis coactis, atq; Christianis cum magna victoriæ gloria in tentoria relatis, ab ipsa die & deinceps gentilium animi *Obsessi re-* ceperunt mollescere, & assultus eorum antè creberrimi *la contra-* prorsus deficere, insidiæ quiescere, virtus eorum languerunt. scere, timor quàm plurimos eorum ad eò inuadere, vt aliqui à ciuitate & suorum societate substracti, noctu migrarent, & Christianos se velle fieri consentientes, Christianorum se Principibus cõmendarent. Commendati verò, & *Perfuga* Christianorum turbis sociati, retulerunt, quanta suorum *cladis Iuo-* pertulissent damna, & quanta de casu illorum per totam rû *nuncij.* vrbem exercuissent lamenta, Ammiraldos etiam duodecim *Cædes duo* potentissimos Regis Darsiani vespere illo in eodem præ- *decim Am-* miraldo- *rum.* lio cecidisse asserabant, de quorum nece planctus & gemitus totam conturbabat Antiochiam. Quarta dehinc orta

die, Dux & vniuersi Principes exercitus Dei à tentorijs
 egressi in virtute magna præsidium, quod decreuerant, in
 vertice prædicti montis ante pontem & portam vrbis con-
 gerie lapidum & bitumine fragilis luti ædificantes, tuti-
 ssimo vallo munierunt, Comitis Reymundi custo-
 diam in ea constituentes cum quingentis viris
 militaris audaciæ & industriæ.

CHRONICI HIEROSOLYMITANI

LIBER QUARTVS.

Argumenta Capitum.

- I. *Audiens Princeps Antiochiæ Christianorum Viceriam, quid facto opus sit, à suis fidelibus sciscitatur.*
- II. *Innotatio nunciorum Darsiani, & qui sint, quos ad auxilium inuitat.*
- III. *Allegatio causæ apud Regem Corrozan.*
- IIII. *Qualiter ipse Rex accepit verba nunciorum.*
- V. *Insultatio Corbaban contra populum Dei in conspectu vocatorum Regis.*
- VI. *Expugnata Nicææ Princeps virtutem prædicat Christiani exercitus.*
- VII. *Corbaban in superbia magna minatur, se in brevi Christianam fortitudinem experturum.*
- VIII. *Rex Corrozan de belli euentu Magos consultit, & Turcorum Principes ex nomine vocantur.*
- IX. *De munificentia Baldevini in Principes, & de tentorio Duci transmissa.*

- X. De conuentu nationum, ad obsidionem Christianorum festinantium, & de accusatione Baldewini.
- XI. Profanis Robas obsidere parantibus Baldewinus obuiat, dimicat & triumphat.
- XII. Corbaban triduo, Robas frustra obsidet: Baldewinus recedentem bellicosè insequitur.
- XIII. Christiani exercitus quidam castris se subtrahunt, & viri industry in occursum gentilium exploratum pergunt.
- XIII. Percepto nationum apparatu quod Principes inierint consilium.
- XV. Mysterium arcani consilij Boemundi de traditione Antiochie.
- XVI. Quàm prudenter ipsum consilium inter primates ventilatum sit cæteris ignorantibus.
- XVII. Quàm cautè sibi conuenerint fidelium interpretes & traditor ciuitatis.
- XVIII. Godefridus & Robertus electos in hoc bellones, ne primum murorum ascensum horreant, adhortantur.
- XIX. Viri cordati qualiter per coriaceam scalam intromissi sunt.
- XX. Scala dirupta nonnulli perierunt, sed denuò reparata, fiducialiter ascendunt.
- XXI. Immissi stragem custodum operantur: gentiles aly somno expergefacti Christianos impugnant.
- XXII. Tumultuantibus hinc inde partibus, Princi-

pes tunc primum, traditam esse ciuitatem, multitudinem indicant.

XXIII. Fideles portas vrbis aperiunt: vexillum Boëmundi in arce præeminet: prima luce geritur bellum cosissimus Mars.

XXIII. Pagani, quò quisq; poterat, fugam inueniunt: aliqui de altissimis rupibus cadentes elisi sunt & extincti.

XXV. De opibus inuentis in ciuitate, & qua die capta sit vrbs.

XXVI. De fuga & nece Regis Antiochie.

XXVII. De Rotgero, qui gentiles, exercitum præcedentes; bellator excipiens, insperata morte præuentus est.

XXVIII. Excusatio fratrum, quare non subuenerint coram se pereunti.

XXIX. Obsidio nationum circa Antiochiam.

XXX. Dux Godefridus bellans in fugam uertitur, & plurimi comitum eius diuersis mortibus profugantur.

XXXI. Boëmundus acriter impugnatur: sed auxilio fratrum superior efficitur: & qua necessitate profani remotius castra locarint.

XXXII. Vbi Corbaban hos & illos per singulas portas distribuit, & Tankradus mania oppugnantes aggreditur.

XXXIII. Christiani præsidium se retinere posse desperantes, demoliuntur incendio.

XXXIII. De magnitudine famis in populo Dei,
& quàm carè vendebantur vilissima.

XXXV. Turci urbem latenter recuperare volentes, deiecti sunt: qui post diuinam colluctationem muro depulsi, miserè perierunt.

XXXVI. De quibusdam Christianis victum extra muros querentibus, & de nece nautarum, obsessis alimenta vendentium.

XXXVII. Quomodo primorum quidam desperatione viuendi de ciuitate clam fugerint.

XXXVIII. Verba consolatoria Clerici cuiusdam ad populum.

XXXIX. Item exhortatio principalium virorum, & fugitiui Principes quomodo Costantinopolin nauigare ceperint.

XL. Quomodo prædicti viri Græcum Imperatorem ab auxilio fratrum reuocauerint.

XLI. Alij quidam Principes fugam meditantes bonorum virorum exhortationibus retinentur.

XLII. De milite Christiano, cuius equus cum fugiente cecidit.

XLIII. De inuentione Dominicæ lanceæ.

XLIII. Vbi Petrus legatione fungitur apud Corbaban, Principem obsidionis.

XLV. Item de eodem, & quàm tumidè Princeps verba legationis acceperit.

XLVI.

XLVI. Petrus reuertitur, reſponſio maioribus aperitur, & quid factò opus ſit, in commune diſcutitur.

XLVII. Bellum indicitur, omnes quaſi morituri in crastinum præparantur, & diſtributæ acies ſub ducibus ordinantur.

XLVIII. Relicto in vrbe Reymundo Comite fides portis erumpunt, quibus gentiles à magiſtra arce ſigno accepto occurrunt.

XLIX. Chriſti populus in prima acie victor gentiliũ fumo impeditur.

L. Peregrini multifariè diſſipantur: acies Boemundi in mortis articulo poſita Godefrido Duci nunciatur.

LI. Dux hoſtes fugat & proterit, fratres à porta mortis educit.

LII. Item de eodem.

LIII. Corbahan victis ſuis ſpem viuendi ponit in fuga, quem Podienſis Epiſcopus inſectatur.

LIIII. Vbi notantur Principes qui præ inopia moriantur.

LV. De eadem re & fuga & cæde hoſtium.

LVI. De direptione caſtrorum & diuerſitate viciorum.

Andem à Duce Godefrido, populoq; fidelium, triumphatis & obrutis in gurgitis flumine aduersarijs Christianæ plebis, & præsidio firmato nemine obsiltente, quidam nuncius ex Turcis festinus ad turrim & palatium Darfiani, regnatoris Antiochiæ, quod est in montanis, transuolat, quanta sint damna suorum indicans, & nisi diligenter & sollicitè prouideat, Antiochiam cæterasq; finitimas oras illius in breui eum amissurum. Rex Darfianus, homo grandæuus, audiens præsidium firmatum, suorumq; ruinam irrecuperabilem, hætenus in omni consiliu & euentu diuersarum rerum securus, inq; solio dormiens, nunc primùm suspirio angustiatur, & filium suum Sansadoniam, cunctosq; sibi subditos primores ad suum inuitat consilium.

*Darfianus
è securo
sollicitus.*

CAPVT II.

Aderat in conspectu eiusdem sceptrigeri Solymanus, de Nicæa vrbe expulsus & Romanæ finibus, quem præfatus Darfianus compellans, nuncium suæ legationis fieri obnixè petit, sciens eum virum facundum, & omnibus regnis gentilium notissimum, dicens ad eum: Tu generis mei proximus cum duodecim legatis meis, & filio meo Sansadonia, Corrozan, in terram & regnum natiuitatis nostræ profecturus es. Copatrix & Odorsonius, duo ex Principibus meis fidelissimi, in hac legatione tecum erunt ad faciendam querimoniam iniuriarum nostrarum. Vos verò transeuntes, Brodoan de ciuitate Alapia, fratrem & amicum, ad auxilium nostrum commonete, cuius milites & arma sunt copiosa, ad opem nobis conferendam similiter admonete, eò quòd nobis sit semper fœdere coniunctus. Sceptrigero autem de Corrozan Soldano, qui caput & Princeps est Turcorum, aduersitates & calamitates nostras exponite, Corbahanq;, familiari eiusdem sceptrigeri suggerite, vt mihi familiares opes exhibeat.

*Solymanus
legatus ad
Soldanum
idem
adiuncti.
Brodoan
Satrapa.
Corbahan
purpura-
torum prin-
cipeps.*

hibeat & copias. Vocetur ergo nobis scriptor & notarius meus, vt sigillum meum & litteras vobiscum deferatis, quatenus confidentius credant necessitates nostras. Plurimi enim dies transierunt, ex quo in initio obsidionis huius urbis filius meus, Buldagis, Corrozan vos præcessit, vt aduentum Christianæ gentis confratribus & Principibus nostris notum faceret, & aduersus eam vt nobis subueniant, vniuersos commoneret.

*Buldagis,
Darsiani
F.*

¶ *Vide in
frâ cap. 5.
29. &c.*

CAPVT III.

HAc Regis audita voluntate & imperio, ipsiusq; accersitis cum sigillo litteris, ex vrbe & palatio Regis procedentes, in terram Corrozan profecti sunt. Venerunt siquidem in apparatu & sumtu nimio & in gloria magna ad ciuitatem magnam Samnarchan, quæ erat de regno Corrozan: in qua ipsum Principem magnum & sceptrigerum Soldanum super omnes Reges & Principes orientalis plagæ, Corbahanq; Principem, & secundum à Rege, in gloria magna reppererunt. Quem Solymanus, quia etate erat prior, & industria nominatissimus ac facundia, salutauit. Salutato autem Rege, antequam legationem aperiret, sicut mos est Turcorum, de infortunio & iniurijs conquerentium, in conspectu eiusdem magni ac potentissimi Regis, & præsentia suorum, pileos à capite humi iacentes, barbas vnguibus sæuissimis discerpunt, & in magnis lamentationibus suspiria trahunt. Rex Corrozan his Turcorum discissionibus visis, in superbia magna sic respondit: Solymane, amice & frater noster, quid vobis contigerit, expone, & vobis illatas iniurias aperi: vitæ nequaquam poterit à facie nostra, quicumq; est ille, qui vos conturbare præsumserit. Solymanus gauisus & confidens in responsis tam potentissimi Regis, & in virtute illius, amaritudinem, quam grauitè in corde tenebat, & omnem rem ex ordine retulit, quodq; viua voce non poterat, literarum assertione memorabat: Nicæam, inquit, quam nostri nominatissimam, & terram, quam dicunt Romaniam,

*Legati ap-
pellunt Sa
narcham.*

*Lugubris
Turcorum
gestus.*

*Solymanus
accusat
Christianos.*

maniam,

maniam, de regno Græcorum, quam auxilio tuisq; viribus ex tuo dono & gratia nobis collatam acquisuimus, quam gens superueniens, quam dicunt Christianos de regno Francia, in manu forti & exercitu vehementi nobis abstulerunt, & captam cum vxore & duobus filijs meis Imperatori Constantinopolis tradiderunt, me autem in fortitudine sua attritum & fugatum, ad urbem Antiochiam, in qua sperabam remanere, insecuti sunt: vbi non solum me meosq; sed etiam Regem Darsianum de genere nostro virum nobilissimum, tibi subiectum & amicum, tuoq; munere urbem & terras tenentem, armata manu obsederunt. Misit ergo nos ad te idem Princeps, & tibi subiectus, Darsianus, maior & consanguineus noster, vt sibi auxiliari digneris in virtute multa, qua potes. Nimium enim, & supra quam credimus, necessitas exposcit: populus & exercitus noster attritus est, terra & regio nostra dissipata est: nostra vita & omnia nostra nunc in manu tua: spem aliam sicut in te non habemus.

Petit Darsiano auxiliare copias.

CAPVT IIII.

IN risu & deliramento verba & querimonias huius Rex Barbari Corrozan accepit, leuiter in aures misit, minimè has calamitates ab vlla mundi plaga posse Turcis inferri se credere fatetur, virtutem Solymani, hæcenus nominatissimam, militiæq; illius audaciam, pro paruo reputans, audiente suorum cœtu. Solymanus, sicut is, qui nuper expertus erat virtutem Christianorum non leui animo sententiam Regis accepit. Vnde quia nequiuerat omnia viua voce explicare, litteras cum sigillo Darsiani aperit, in quibus nomina regnorum & nomina Principum vniuersorum Christianorum, Turcos expugnantium, intitulata erant, & quanti eorum sint exercitus & vires. Rex verò & omnis primatus gentilium, qui secum erant, agnitis litteris & vulsibusq; Gallorum, consternati sunt animo, & vultu in terram dimisso, non vitrà super querimonijs Solymani frustra mirati sunt. Ad hæc sine intermissione in

Solymanus consultus.

Soldanus in se descendit.

LIBER

Edicit & vniuersas terras regni sui missa legatione, omnes prima- agit proce- tes & Ammiraldos suos in vnum iubet conuenire, die de- rum con- terminata, quæ tunc aptior videbatur. Iam die aduen- uentum. ente, vnanimiter ex decreto & iussu Regis conuenerunt, quibus Rex verba & querimonias Solymani, & calumnias à Christianis illatas, aperuit, dicens: Vniuersi, qui conuenistis, pensate vt pensandum est, quia Christiani, qui superuenerunt, sicut fecerunt cæteris ciuitatibus & amicis & confratribus nostris, sic nobis facient, ni reprimantur.

CAPVT V.

Corbahan secundus à Soldano. **C**orbahan verò familiaris, & primus in aula Regis & secundus à Rege in regno Corrozan, vir contumax, & plenus superba feritate, virtutes Christianorum parumpendens, in hæc verba spiritu superbiæ erupit: Miror verba & querelam Solymani, Sansadonia & Buldagis, filiorum Regis Darfiani, super infestatione Christianorum, quorum obsidione Solymanus terras & vrbes suas amisit, de quibus non facilius possent defendi, quam si à tot miseris & brutis animalibus fuissent obsessi. Olim centum millia Christianorum strauit, amputatis capitibus, iuxta Ciuitot, vbi montana terminantur, in auxilium Solymani accitus contra Imperatorem Græcorum, dissipato illius exercitu, & fugato ab obsidione vrbs Nicææ. Post hæc Petri eremita agmina innumerabilia satellites mei, in auxilium Solymani missi, attriuerunt, quorum cadauere & ossibus campi regionis nunquam poterunt vacuari.

¶ Nota de rebus gestis.

CAPVT VI.

Solymanq prudenter replicat. **S**olymanus, qui erat vir miræ & magnæ industriæ, audita illius superbia, & verborum iactantia, æquo animo hæc illi respondit: O frater & amice noster Corbahan, quare sic nos parumpendis, & parum audentes astruis, nosq; tuo auxilio vicisse, & Imperatorem Constantinopolis & Petri eremita inaudita millia attriuisse. Imperatoris exercitus, gens Græcorum mollis & effœminata, bellorumq; exercitijs

Græci natione effœminata.

exercitijs raro vexata, facile in virtute robustorum potuit
 superari, superata decollari. Petri similiter Eremitæ agmi-
 na, pusillam manum & mendicam, & iners vulgus fœmi-
 narum, pedites omnes longa via fatigatos, quingentosq;
 solummodo equites reuera comprobauit: quos leui incur-
 su & cæde consumere nobis non multum erat difficile.
 Hos verò, quorum nomina & virtutes & bella & industrias
 litterarum notitia didicistis, & aduersum quos difficile est
 bellum committere, scitote viros fortissimos, miro equo-
 rum volumine doctos, in prælio non morte non aliquo ge-
 nere armorum posse absterri. Horum ferreæ vestes, cly-
 pei auro & gemmis inserti, varijsq; coloribus depicti. Ga-
 leæ in capitibus eorum splendentes super solis splendorem
 coruscant. Hastæ fraxineæ in manibus eorum ferro acu-
 tissimo præfixæ sunt quasi grandes perticæ. Equi eorum
 cursu & bello doctissimi. Vexilla in hastis eorum nodis
 aureis & fimbrijs argenteis montes in circuitu nimio lucis
 decore coruscare faciunt. Audaciam eorum tantam sci-
 tote, quòd mille equites illorum, si ad pugnam processer-
 rint, non dubitent viginti millia nostrorum adire, sicut
 leones & apri mortiferis ictibus armorum fulminantes.
 Ego autem vires illorum pro minimo duxi, nec stare ad-
 uersum me eos æstimauit, congregata fortitudine meorù,
 sed sic virtutem illorum contere sperauit, vt paulò antè
 Petri Eremitæ exercitum deleui. Sperabam etiam eos ab
 vrbe Nicæa me posse absterri in virtute meorum, vxorem
 meam filiosq; meos, milites & Principes meos, qui infra
 vrbis moenia erant, liberare: denuò cum his bellum com-
 misi: sed frustrà consumto labore, vix per iuga montium
 manus illorum euasi, non paucos meos occisos reliqui.
 Illi meis attritis, & cædem suorum non æquè ferentes,
 Nicæam redeunt, obsidionem iterant firmiter & tutius
 quàm antea, quo vsq; meos victos cum vxore & filijs meis
 in deditione tenentes, cum clauibus vrbem Imperatori
 Constantinopolis reddiderunt. Præterea oppida & castel-
 la Romanicæ, quæ meæ ditionis erant, deuicta & subiugata

*Virtus in
 hoste lau-
 data.*

L I B E R

*Foloraca
arx.*

*Constanti-
nus et Cor-
rouasili-
us, reguli
Armen.*

*¶ De Cō-
stantino
suprà. Cor-
rouasiliū
Tyriqli. 7.
ca. 5. Con-
uasiliū, &
Pancratij
fratrem,
vocat.*

eidem Imperatori restituentes, plurimas munitiones no-
stras inuaserunt. Non amplius de omnibus terris & ciui-
tatibus & præsidijs, quæ tenui, mihi relictum est, quam
Foloraca arx, quæ est iuxta mare & confinia regni Rufsiz.
Adhæc hi Christiani milites, quos tu credis inualidos, Tur-
solt, Azaram & Mamisfram, ciuitates Romanæ, cum plu-
rimis præsidijs expugnatas obtinent. Ciuitates verò Ar-
menia & castella Dandronuch & Harimnu & Turbayfel &
montana Constantini, Armenia Principis, & Pancratij,
terramq; Ducis Corrouasiliij, ferro & viribus coacta sibi
subdiderunt. Ciuitatem verò Rohas, mœnibus & murali
ædificio munitissimam, fertilitate quidem famosissimam,
obtinent. Sed & Princeps quidam Baldeuvinus, caput &
ductor huius Christiani populi, filiam Principis terræ vxo-
rem duxit, & vice Ducis extincti à ciuibus promotus, ter-
ram totam & regionem sibi tributariam fecit: & sic vsq;
ad Malatinam omnia loca & regna ijdem Christiani inua-
serunt. Nunc Antiochiam, his à dextris & sinistris sub-
iugatis, obsident. Gentes hæ miri laboris sunt & exerci-
tij. Non curant corpora vlla mora aut requie, sed inimi-
cos sibiq; contrarios de die in diem requirunt, quos in-
uentos & expugnatos mittunt in perditionem.

CAPVT VII.

*Corbahan
sui similis.*

Corbahan superbus hac Solymani audita narratione,
Campius in elationem & iactantiam os suum aperuit,
dicens: Si, inquit, vita sospes fuero, non sex mensium
pertransibunt dies, & hos Christianos experiar, vtrum sic
fortes sint, vt asseris, quos (in Deo meo iuro) sic delebo,
vt omnis hoc eorum posteritas doleat.

CAPVT VIII.

*Diuini à
Soldano
consulti.*

REx autem Corrozan in verbis horum ad inuicem con-
tendentium, Corbahan & Solymani, Magos, ario-
los, aruspices Deorum suorum inuitat, de victoria fu-
tura

tura requirit. Qui omnia prosperè succedere, Christianos triumphare, facili bello superare, Regem, promiserunt. Hoc audito Corbahan responso diuinorū suorum, in quo cor & consilium Regis intendebat, multiplici legatione *Corbahan* diffusa per vniuersum regnum Corrozan, ex magnifica Re- *edicit ex-* *peditionē.* *Paratrion-* *cula.* *Serie seuo-* *catorū Sa-* *traparū.* *Brodoan* *De hoc* *suprà ca. 2* *et infra* *passim ubi* *magnificū* *vt libr. 12.* *ca 19. Regē* *nominat.* *Amasa.* *Boëfas.* *Amasa* *alter.* ** Alijs* *Vide ap-* *pendices* *in Hay-* *thonū.* *Balus.* *Baldue.*

tenus in armis & sagittis vehiculisq; cibariorum expedi- tionem maturarent. Fabros, qui in omni regione com- morabantur, catenas & vincula fabricare constituit, in quibus vincti & captiuati peregrini in barbaras terras ab- ducerentur. Pulait, qui erat vnus Turcorum potentissi- mus, qui iuxta flumen Euphratem habitabat, Brodoan de Alapia, ciuitate præclara, qui & ipse abundabat satellitio, in vltionem Turcorum & iniuriarum, quæ à Christianis illatæ erant Solymano Darsianoq; Regi Antiochiæ, ami- cis & cognatis Turcorum, vnanimis Regis Corrozan in- uitat legatio, res explicat, & instantes denunciatur ne- cessitates. Damascenorum quoq; Principem eadem fama & legatio pulsatur & admonet, qui & ipse terram Syriæ magna ex parte subiugauerat, & potens erat vbertate glebæ & equitum robore. Amasam etiam de Niz regione, sita in latere Corrozan, qui nimium diulgabatur fama militiæ & audaciæ, Regis pariter sollicitabat legatio, eo quod ipse in fronte aciei semper in quocunq; periculo signifer haberetur. Eiusdem Amasæ hasta & sagitta omnium Turco- rum sagittis incomparabilis erat, arcu omnes præibat in sagittando. Ad omnem expeditionem non minus cen- tum equis, cursu velocissimis, munitus erat, vt vno sagit- ta percusso, aut aliquo aduerso casu pereunte, alij suffice- rent in belli assiduitate, quo semper præuolans & infestus hostibus ferebatur. Boëfas ex eadem secta Turcorum, & non dispar apparatu & armis, inuitatur. Amasa alter de Curzh terra amplissima & ditissima, virisq; sagitta- rijs abundans, similiter ex Regis mandato adesse commo- netur. Balas de præsidio Amacha & Sororgia ciuitate, Baldue de Samusart, Turci dolosi, milites verò armis & bello

LIBER

* Infrà bello famosi, * Karageth de Karan, ciuitate mœnibus & cap. 50. Karieth. muris firmissima, ad eandem expeditionis diem adesse comonentur. Hi in regno Corrozan ex regia admonitione, aut alijs in regnis quicunq; dispersi præerant, ad hanc expeditionem sunt conuocati, ab initio obsidionis Antiochia, & à die, qua secunda legatio Regis Darsiani per Solymannum facta est. Et in Corrozan rebus necessarijs operam dabant, milites armabant, & in omni apparatu bellico sine intermissione intenti feruebant.

CAPVT IX.

Exercitus Christianorum & vniuersi Principes, qui in obsidione & labore erant circa Antiochiam, proliis de hac re ignorabant expeditionem, sed de die in diem non solum escarum, sed equorum armorumq; defectione arcebantur, & ante omnes curas grauis inopia vniuersos reddebat sollicitos. Dum hæc longo tempore indigentia necessariarum rerum desperarent, Baldeuinus, qui Edeffam in fratre ciuitatem vel Rohas Dux promotus subiugauerat, plurima talenta auri & argenti fratri suo, Duci Godefrido, Roberto Flandrensi, Roberto Nortmanorum Comiti, Raymond, cæterisq; præpotentibus, per Gerhardum, nimiam sibi familiarem, misit, ad instaurandam defectionem, quæ tales & tam nobiles Principes comperit tolerare. Equos etiam cursu laudabiles & præstantis corporis cum ornatum sellarum & frenorum honorifico eidem fratri misit & cæteris Principibus. Misit etiam arma miri honoris & decoris. Deinde post aliquot dies Nicufus, Princeps Armeniæ, de regione Turbayfel, tentorium miri operis & decoris Godefrido Duci misit, vt gratiam & amicitiam illius inueniret. Sed à Pancratio insidijs positis, pueris ipsius Nicufi tentorium ablatum est, & ex eius dono Boemundo transmissum. Quod dum Godefridus Dux & Robertus Flandrensis, qui ad inuicem dilectissimi amici & consocij fœderati erant, ex verbis Nicufi sibi allatum intellexissent, Boemund-

*Balduini
in fratre
& proce-
res muni-
ficentia.*

*Nicufus,
regulus
Armen.*

*¶ Suprà
li. 3. ca. 17.
Pancratij
Παγκρα-
τιου.*

Boemund-

Boemundum, vt redderet, quod iniuste acceperat, verbis *Godofridi* pacificis admonuerunt. Qui omnino admonitioni eorum & *Roberti* contradixit & petitioni. Indignati ergo Principes præ- *Flandr.* dicti, rursus ex consilio maiorum ablatum requirunt ten- *necessitu-* torium. Qui nequaquam se reddere asserit, sed graui re- *do.* sponse animos prædictorū Principum aduersus se con- *Boemūdg* citauit. Concitati verò, Boemundum, conuocata manu *audit rectè* suorum, aggredi in castris statuerunt, nisi quod iniuste *monentes.* acceperat, citò remitteret. Tandem Boemundus ex con- *Boemūdg* silio primorum exercitus, ne dissidium fieret in populo, *auditi rectè* tentorium Duci restituit, & pace composita, rursus ad in- *monentes.* uicem amici facti sunt. Dehinc inedia inualecente, & co- *Turbayfel* pia escarum deficiente circa regionem Antiochiæ, Balde- *permitti-* uinus Duci & fratri suo vterino *Godefrido* omnes redditus *tur Gode-* Turbayfel constituit, in frumento, vino, hordeo & oleo, *frido.* in auro solùm singulis annis quinquaginta millia Byzan- *frido.* tiorum.

CAPVT X.

Am dies determinata expeditionis Regis de Corrozan, *capit. 13.* à longo tempore indiæ & procurata, propinquauit. Et ecce vniuersæ nationes regni illius, & Principes prædi- *Turcicarū* cti, per regionem Armeniæ, Syriæ, Romaniæ, dispersi, in *copiarū di-* armis & copioso apparatu ad castrum Sooch conuenerunt, *ribitorij* habentes ducenta millia equitum bellatorum absq; exiguo *et numerq;* vulgo & fæmineo sexu, absq; iumentis & camelis, & cate- *Corbahan* ris animalibus, quæ nullo numero poterant computari. *imperator* Affuit & Corbahan, princeps & caput militia, qui in vehi- *imperator* culis cibariorum, qui in copijs & armis militum, qui in *imperator* tentorijs & nimio apparatu super omnes affluebat: quem *imperator* vniuersi Principes & nationes, quæ conuenerant, tanquam *imperator* Dominum venerabantur, & in omnibus magistrum ac præ- *imperator* ceptorem audiebant. Hic suo in vnum collecto exercitu, *imperator* viam iuxta onera curruum suorum & sarcinas iumentorū *imperator* & camelorum diebus multis morabatur, donec terram & *imperator* ciuitatem Rohas ingressus est, vbi per aliquot dies remo- *imperator* Edessa. *imperator*

LIBER

ratus, pernoctauit. Hanc per regionem descendens, dum iter per dies præ nimia pressura gentis & iumentorum abbreviaret, plurimi de diuersis locis accurrerunt, plurimæq; de exercitu & obsidione Antiochiæ retulerunt. Inter hæc & alia Baldeuinus apud eum est accusatus, eò quod Turcis attritis & extinctis, non solum ciuitatē Rohas, sed & omnia in circuitu præsidia suo subiugasset dominio.

CAPVT XI.

Corbahan consultat cum suis. **H**OC audito, Corbahan & comprimores sui exercitus ad inuicem consuluerunt, vt ciuitatem Rohas obidentes & expugnantes, Baldeuinum & suos conchritianos captiuarent atq; punirent, & ciuitatem ac regionem Turcorum restituerent dirioni. Sed Baldeuinus, quem nec minæ nec aliqui terrores poterant mouere, comperito aduentu Corbahan & consilio eius aduersum se & ciuitatem Rohas, conuocata & armata vniuersa manu suorum, in equis, cursu valentibus, occurrit militibus Corbahan præmissis ab obsidionem Rohas. Quos fortiter assiliens, & cum eis in arcu Armeniorum & lancea Gallorum dimicans, vsq; ad castra Corbahan in fugam remisit, spoliis nempe camelos & iumenta cum rebus necessarijs præmissis, in ciuitatem Rohas adducens. Corbahan verò Baldeuinum hoc aduersum se præsumsisse, cum præsens fuerit, nondum absens, vehementer admiratur. Et indignatus super eius audacia, obsidionem circa Rohas nunquam se pretermittere in Deo suo iurat, sed admonito exercitu suo, hanc in momento irrumpere, & Baldeuinum captiuum abducere.

CAPVT XII.

Obsidio Edessa. **V**IX Corbahan, Princeps & homo metuendus, socios admonuit, & ecce vniuersi exurgentes ciuitatem Rohas obsederunt in tubarum & cornicinum stridore & tumultu, plurimam vim & assultus triduo circa vrbis mœnia & poras inferentes. Sed & à defensoribus & custodibus ciuitatis videntes sibi validè repugnari, nec se in momento vel

vel breui spacio posse proficere, quia vrbs muris & turribus esset inexpugnabilis, Corbahan consilium dederunt, Corbahan vt nunc castra ab obsidione moueret, viam quam decreue- *iubetur* rat, ad Antiochiam maturaret, Antiochia verò deuicta re- *uentionem* ditum faciens, ad obsidionem circa Rohas reiteraret, do- *differe.* nec Baldeuvinum suosq; tanquam oues in ouili trucidaret. Corbahan huius rei consiliarijs acquiescens, iter suum ver- *Partitur* sus Antiochiam continuans, propter montium difficulta- *copias.* tes, exercitus in audita millia diuisit in partes. Et quia nauigio longum erat tot millia flumen magnum Euphra- *Balduini* tem transmeare, Baldeuini & eorum, qui cum eo erant in ciuitate, non immutati sunt vultus præ angustia tantæ *animosi-* multitudinis, sed Corbahan recedente à statione vrbs, *tas.* equos ascendentes, postremos exercitus insecuti sunt, si fortè aliqua pars tardaret, cui possent aduersari. Sed dum parum eis succederet propter prouidentiam & custodiam Turcorum, Rohas reuersi sunt, Dominum cœli exorantes, vt Ducis Godefridi, Roberti, Reymundi, Boemundi & omnium Christianorum misereatur, & de manu inimicorum, in tanta fortitudine superuenientium, defendat, & sua gratia tueatur. Nec mora, à delatoribus Syris & Armenijs *Fama ad-* cepit crebescere fama aduentus Corbahan suorumq; militū *uentus bo-* per aures Christiani exercitus. Sed alij credere renuebant, *stiu in ca-* alij credentes Ducem ad prouidendam rem sollicitabant. *stis An-* *tiochenis.*

CAPVT XIII.

Inter has diuersas opiniones, nescia qua de causa, Ste- *Stephanus* phanus Blesensis infirmitate occupari se plurimum te- *Blesensis* status est, nec se posse vltra moram facere in obsidione: se *subdu-* Fratresq; commendans, & ab eis recedens, hac infir- *cit.* mitatis occasione versus maritima ad Alexandriam minorem profectus est. Eò itaq; recedente, quatuor mil- lia virorum belligerorum eum secuti sunt, qui de eius fuerant comitatu Godefridus Dux, Boemundus, Robertus, Reymundus, Capitanei exercitus, magis ac magis fama gentilium superuenientium attoniti, vnanimiter

decreuerunt, viros industrios de exercitu eligere, & ad explorandam rei veritatem per montana & loca difficilia vnde tutius specularentur, præmittere. Præmissi sunt exploratores tempore a-
mandati. go Drogo de Nahella, Clareboldus de Vinuil, & Iuo de regno Francorum, Reinardus de Tul, viri clarissimi, vti quæ de aduentu gentilium pro vero comperta in aures eorum sonuissent, aut oculis eorum deprehendissent, absque mora ad exercitum referrent, vt prouisi Principes minus iacula infestantium timerent. Præmissi milites & rei exploratores, quidam ad Arthesiam, quidam versus Roslam, quidam versus viam Romaniam sunt diffusi ad intelligendam rei veritatem. Qui exercitum vndiq; bullire à montanis & diuersis vijs vt arenam maris perspexerunt, infinita millia eorum admirantes, & minimè denumerare valentes.

CAPVT XIII.

Visis autem tot millibus & armatura Corbahan incomparabili, & gloria rerum suarum, sub omni festinatione Antiochiam reuersi sunt diebus septem, priusquam Corbahan & suæ acies terminos & campos regionis Antiochiæ attingerent. Reuersi deniq;, sicut didicerant, & oculis viderant, aduentum & omnem apparatus Corbahan, & omnem militiam, quam eduxerat, Duci & cæteris Principibus clam retulerunt, ne populus exterritus, eò quòd longa obsidione & graui penuria affectus esset, desperaret, minusq; resisteret, ac diffugium, tenebris ingruentibus, præpararent. Dux Godefridus, Robertus, Raymondus, Boemundus, Eustachius, Tankradus, omniumq; primatus proxima die, postquam reuersi sunt præmissi milites ad explorandum exercitum Corbahan, in vnum conuocati conuenerunt, quid melius agerent, quod sanius consilium inirent, discussissent, ne subito præoccupati, ab irruentibus millibus inimicorum in gladio & arcu conuincerentur. Godefridus Dux, Robertus & alij multi contendebant, vt exurgentes in loriceis, in galeis & clypeis, in

*Reuersio
et prudentia
exploratorum.*

*Consultatio
Principum.*

in signis erectis, in aciebus ordinatis, occurrerent Corbahan in millibus superuenienti, & in Domino Iesu omnem spem suam ponentes, cum eis bella committerent, & in Dei nomine illic martyrio vitam finirent. Alij consilium dabant, quatenus pars in obsidione remaneret, ne Turci ab vrbe ad auxilium Corbahan erumperent, & fortior pars iuxta consilium Ducis & Roberti Flandrensis non longius quàm trans duo milliaria obuiam hostibus irent.

CAPVT XV.

HIS in consilijs dum quilibet suam proferret sententiam, Boemundus, vir apprimè prudens & astutus, Godofridum, Robertum Flandrensem & Reymundum seorsim à conuentu sociorum abduxit in loco secreto, quibus omnia, quæ habebat in corde suo, in hunc modum loquens, professus est: Domini & fratres mei dilectissimi, *Boemundus aperit* secretum habeo, quod nunc vestræ fidei aperiam, in quo, *transactã* Deo annuente & opitulante, omnis exercitus & Principes *proditio-* nostri liberari & saluari poterunt. Ciuitas Antiochia, ex *nem.* quo mihi promissum est, quod in manum meam tradatur, iam septem transierunt menses. Et sic firmata inter me & traditorem hæc est conuentio sub fidei illius alligatione, quòd nequaquam solui aut mutari possit, sed in quacunq; hora monnero, vna ex turribus, quæ ducit in ciuitatem, & in qua idem traditor habitat, in manum meam reddatur. Multum enim pro hac re laboraui, videns urbem humanis viribus insuperabilem. Multam & innumerabilem pecuniam pactus sum illi dare, & non minus illum exaltare & ditare inter amicos meos, quàm Tankradum, filium sororis meæ, sub fidei firmatione sponendi. Huius secretæ conuentiois & traditionis Boemundus, æquiuocus meus, vir de genere Turcorum, actor factus est à principio Christianitatis suæ. Et nunc eò processit ratio, vt nequaquam de omnibus, quæ traditor pollicitus est, fallat, & in eo, quod sponendi, magnum illi præmium conferre, me paratum inueniat. Vnde quia non paruum

*Pacisci-
tur Prin-
cipatū An-
tiocbiæ.*

talentum debeo illi dare, & huius rei totum pondus suffi-
neo, vnum vobis secretò aperio, qui estis columnæ & Cap-
tanei exercitus, videlicet, vt si vestræ fuerit voluntatis &
cæterorum, vbi ciuitas capta fuerit, in manu mea redda-
tur. Hanc conuentionem & consilium ad finem pertra-
ham, & quod pactus sum traditori, ex meo sine dilatione
conferre paratus sum. Hæc audientes Principes, magno
gaudio gauisi sunt, & ex omni beneuolentia Boemundo ci-
uitatem annuerunt, cæterosq; comprimores pariter eiuse-
doni & concessions voluntarios reddiderunt.

CAPVT XVI.

*Turcus
proditor.*

FACTIS omnibus Capitaneis voluntarijs, sub admonitio-
ne summæ fidei ad inuicem datis dextris indictum est
ne istud verbum palàm fieret, sed suppressum silentio nulli
pateret. Aiunt etiam quidam, quòd in conflictu & assulta
hinc & abhinc dimicantium adolescens filius eiusdem Tur-
ci captus, in manum Boemundi peruenerit, cuius redem-
tionis causa, pater pueri Boemundi cœpit priuatus fieri.
Et ad vltimū malens vitam filij, quàm omnium inhabitanti-
um salutem, perfidiam aduersus Darsianum Regem assum-
sit, & fidem in restitutione filij cum Boemundo iniit, & sic
in ciuitatem fideles Christi milites intromisit. (*) Boe-
mundo, si caperetur, ciuitas concessa est. Vnde vespere iam
terras operiente, ex ipsius consilio decretum est, vt Gode-

*Godefridi
& Roberti
nocturna
profectio.*

fridus & Robertus Flandrensis septingentos milites illu-
stres de exercitu assumerent, & Turcis per mœnia diffusis,
nuncq; domestica curæ intentis, in vmbra noctis versus
montana iter insisterent, quasi ad insidias profecturi ali-
quorum, de exercitu Corbahan ad urbem præcedentium.
His verò septingentis in obscuro noctis iam versus monta-
na gradientibus per loca inuia & vix commeabilia, per an-
gustas fauces, conductu Boemundi, nuper facti Christiani,
Godefridus Dux vniuersis hæc firmiter iniunxit, dicens:

*Prudens
dissimula-
tio.*

Viri fratres & peregrini, Deo deuoti, Turcis & hostilibus
alis, nobis propè hospitatis, decreuimus in occursum ire,
& cum

& cum illis configere, si fortè aliquis euentus victoriæ nobis detur. Tumultum verò & strepitum aliquem in nobis fieri sub indicio vita prohibemus. Sed aliud erat ei in mente, quàm quod cum populo loquebatur. Nam in montanis cum socijs solummodò rei conscijs contendens, hanc scilicet in partem, qua vrbs & præsidium Darsiani in summo situm est cacumine, valles & abrupta montium superat, ac longo in recessu ab vrbe, & secretò, in valle consistens unà cum Roberto Flandrensi, cuncta ordinat, quæ cautè de vrbs traditione agenda erant & sollicitè.

(*) Videntur quædam deesse, & in his forsitan plenior de proditore expositio. Is fuit Pyrrhus Admiratus, vt Robertus Monachus li. 5. & sequen. Speculum Vincentij lib. 26. cap. 99. Nam Tyrius lib. 5. cap. 17. & seq. variat.

CAPVT XVII.

Ordinatis itaq; vniuersis cauto consilio, quendam interpretem linguarum, genere Longobardum, de domesticis Boemundi præmiserunt ad turrin, quam traditor tuebatur, quatenus de conuentione intromissionis Christianorù ex parte Boemundi eum admoneret, & super hoc eius responsa audiens, Principibus renunciaret. Qui ad muros perueniens, traditorem, qui in ipsa nocte constituta in turris fenestra Gallos præstolabatur peruigil, Græco sermone appellat, si solus sit, requirit, vt fiducialius cum eo sermonem de legatione Boemundi haberet. Qui verbis & signis certissimis Boemundi recognitis, per anulum videlicet, quem Boemundus ab eo susceptum nunc in signum illi remiserat, verba interpretis abhinc credula non refutauit, sed si Boemundus aut sui adessent, diligenter percontatus est. Interpres verò audiens, quòd traditor non indolo sibi loquebatur, Boemundi milites non longè abesse profiteretur, & ad omnia paratos, quæ ex eius còsilio inire deberent. Qui eos appropinquare sine dubio aut metu comonet, mu-
rosq; securè ascendere, nec aliqua mora hoc differre ppter
breue

Longobardus interpretis proditoris internuncius. Agit circumspicte.

Mandata proditoris

LIBER

breue spacium noctis & lucem diei appropinquantis. Solicitabat etiam eos hac maximè de causa, ne custos murorum suæ vicis in ordine faculam in manu ferens mœnia tribus, muros & turres perlustrans ad prouidendum, ascendentibus propalaret, sicq; in periculo vitæ suæ, expergefatis hostibus, haberentur.

CAPVT XVIII.

Internuncius remeans vrget accelerationem. **I**nterpres audito hoc consilio traditoris, ad Principes in montanis relictos celeri gressu tendit, omnia quæ audierat, referens, & vehementer eos sollicitans, vt quos velint audaciores, eligant, qui sine intermissione muros ascendentes, ciuitati immittantur. Continuo viri electi sunt ad ascensionem murorum, sed metu & dubietate corda eorum concussa sunt, singuliq; hæsitantes de prima ingressione & ascensione murorum plurimum renitebantur.

Godefridus & Robertus confirmant trepidantes. Godefridus verò Dux & Robertus viros sic videntes expauescere, nec qui præcederent, inuenientes, eò quòd diffidebant de promissione Turci, hæc machinamenta dolium arbitantes, nimium spiritu infremuerunt, sic versus solamine reficientes: Mementote, in cuius nomine à terra & cognatione vestra existis, & quomodo terrene vitæ abrenunciastis, nulla pericula mortis pro Christo inire metuentes. Nec mora, credere debetis, scilicet feliciter cum Christo viuere, ideoq; eius gratia & amore, quæcumq; occurrerint in via hac, æquo & libenti animo suscipere. Eia dilectissimi Christi milites, non pro terrena remuneratione hoc periculum incurritis, sed illius meritum expectatis, qui post mortem præsentem æternæ vitæ præmia suis conferre nouit. Mori enim habemus quocumq; modo. Iam quidem lux matutina diei manifestat consilium nostrum, iam si ciues & Turci nos persenserint, non vnus saltem ex nobis viuus euadet. Ite, & ascendentes vitam pro amicis ponere.

CAPVT XIX.

AD hæc tam magnanimorum Principum verba & solatia plurimorum mentium dubietas deterfa est. Et scala assumta, quæ ex corio erat taurino, ad id negotium aptissima, paulatim muro appropinquant cum interprete suo, ubi ad mœnia traditor viros aduentantes operiebatur. Vt ergo præmissi aliqui affuerunt, alij ex domesticis, alij ex comitatu Roberti, quidam ex familia Boemundi, Turcum, eos ad mœnia præstolantem, interpretis compellat, vt funem à mœnibus iaciat, qua scala innodata in mœnia subleuetur, per quam milites ascendentes intromittantur. Turcus, sicut deuouerat, scalam fune subleuat, circa mœnia fortiter alligat, & submissa voce viros confortans, monet vt indubitanter ascendant. Nec mora, lorica & galea induti, gladio accincti, hastis innitentes, & manu se trahentes, scalam ascenderunt viri audaces, quos alij subsequentes in dubia spe viuendi iam ad viginti-quinque immisi sunt. His immisis, & nimio silentio conuiescentibus, confratres iuxta muros existentes, & euentû rei expectantes, sed neminem audientes, viros immisos iugulatos, & in fide falsa subito suffocatos existimabant, vnde ascendere & subsequi retardabant.

Scala coriacea præbet militibus ascensum.

CAPVT XX.

MILITES verò immisi, intelligentes quòd socios Christianos adèd timor inuaserat, vt se subtrahendo, à scala abirent, trans mœnia à muro se inclinantes, submissa voce socios ascendere hortabantur, asserentes, se nihil illic periculi passuros. Hi fratrum voce audita adhuc viuendum, certabant vehementi studio scalam ascendere, & urbem intrare, donec præ nimia pressura & pondere, mœnia antiqua & inueterata, dissolutis faxis cum cæmentis scissa sunt & diruta: sicq; scala, retinaculo carens, prorsus humi corruit cum viris adhuc in ea consistentibus. Erant autem iuxta muros lancearum hastæ positæ & erectæ

Calamitas à nimia alacritate.

in quibus confixi, qui corruerant: alij à saxis de muro cadentibus oppressi & semineces facti, aliqui mortui sunt. Quod multum populus Dei inhorruit, exiltimans omnino hæc in dolo à Turcis contigisse, & nunc vniuersos immixtos procul dubio iniqua morte deperijisse. Non sonus non fragor aliquis, licet à corruentibus & infixis mœnibus extiterit, in vrbe aut in mœnibus est auditus. Deminus .n. Deus ventum validè spirantem hac suscitavit etc. Turcus fidem, quam Boemundo in vrbe tradidit deuouerat, seruans, funem iteratò ad releuandam scalam dimittit. Qua rursus mœnia fortiora in eodem loco circumdans, desolatos & perterritos per interpretem reuocat, ascensumq; repetere vniuersos fideliter admonet. Non ultra viri hæsitantes, sed ex interpretis verbis roborati, & confratrum agnita salute, rursus scalam ascendunt, & mœnibus inferuntur, donec fermè sexaginta super muros inuecti constiterunt.

*Diuina
protectio.
Turci proditoris
fides.*

CAPVT XXI.

*Milites
su-
peratis
mœnibus
caedunt ex
cubitores.*

Intromittunt socios.

Interea custos murorum in gyro ciuitatis perustratis mœnibus ad visitandos vigiles Turcorum & commonecandos, faculam manu ferens viris immixtis occurrit. Sed in momento ictu gladij capite illius amputato, transeuntes turrim vicinam ingressi sunt. In qua vniuersos reperiens adhuc sopore grauatos, in ore gladij percusserunt ac in eodem impetu in alias turres irruentes, stragem plurimam operati sunt, donec ferè decem turrim custodes in ea parte vrbeis graui somno immersos sine vlla vociferatione peremerunt. His ita in gladio prostratis, per porticum quoddam, quod in montanis erat iuxta eundem locum, quo ascenderant, subitò fractis feris plurima manantes, Godefridum, Robertum, & cæteros comprimere aduocant, quatenus ad auxilium intromissis quantocius properantes vrbeis penetrent. Hi cornibus auditis, & pro signo dato recognitis, quia secretorum omnium

um conscijerant, in manu robusta aduolant, ad portam, quæ sursum in montanis prominebat, contendentes vt intrarent. A magistra autem arce Darsiani, quæ huic portæ proxima erat, Turci exurgentes audito tumultu, la- *Turci in armis.* pidum iactu Gallos abegerunt, sociosq; eorum, qui immisi erant, minimè ad portam peruenire, vt hanc aperirent, passi sunt. Vnde ad posticum prædictum reuertentes milites, qui scala urbem intrauerant, penetrabile huius postici ferro acutissimo, ingenijs Turcorum parato, fractis muris ampliauerunt : & sic Principes ac socij eorum equo & pedibus spatiosè intromissi sunt.

CAPVT XXII.

Turci itaq; hac subita vociferatione & tumultu buccinarum, cornuumq; stridore, expergefatti, ad arma festinant, arcus & sagittas arripiunt, turres defensant, vtrinq; ad inuicem grauia certamina à sursum & deorsum conferentes. In hac clamosa hinc & hinc contentione milites Darsiani, qui in montis cacumine & eminentiore arce erant, cornibus fortiter insonuerunt, quatenus Turci, qui in ciuitate erant, & turrium præsidijs, & adhuc in summo diluculo stertebant, euigilantes, ad auxilium socijs exurgerent, sicq; immisis Christianis resistere valerent. *Hosilis tumultus.* Quod exercitus magnus, qui adhuc extra muros altera in parte spatiosæ vrbs confederat, audiens, de aduentu & ingressione Corbahan hos in montanis & in arce voces exaltare, cornibus strepere & congregari arbitrati sunt, penitus ignorantes, quomodo vrbs tradita & capta in manu Callorum sit. Boemundus, Reymundus & Tan- *Proceres deducunt copias ad urbem.* radus, quibus res tota innotuit, quiq; in obsidione remanserant, loricas induti, armis accincti, vexillis elatis ad urbem exterius impugnandam aduolant, ignaros actæ rei plurimum confortantes in vrbs assultum, & omnem illis rem enucleantes.

Oppidani **I**Nterea dum sic interiore & exteriori pugna Turci nimis
Christiani **I**um arctarentur, Græci, Syri, Armenij ciues, & viri Chri-
aperiunt stianæ professionis, ad portas aperiendas & feras scindenda-
peregrina- das lætanter concurrunt, per quas Boemundus & vniuersus
natoribus sus exercitus intromissus est. Signum nempe Boemundi,
portas. di, quod sanguinei erat coloris, primo diei crepusculo ea
Vexillum in parte, qua vrbis facta est traditio, super muros in mon-
Boemundi tanis rutilabat, vt pateret omnibus, quòd Dei gratia &
 opitulatione vrbs ab homine insuperabilis in manus Boemundi, & omnium fidelium Christi, tradita & capta sit. Sic seris anulsis, & vndiq; portis patefactis, vniuersi admirati & gauisi, quomodo consilium istud non omnibus patebat, expergefacti celeriter arma rapiunt, alius alium admonet, & rapido cursu omnes armati urbem & portas intrare contendunt. Milliare quispiam transcurrere poterat, priusquam vniuersa multitudo Christianorum intromissa est. Mox intrantium tot millium fragore vehementi & strepitu, tubarumq; sonitu horribili, & plurimum vexillorum eleuatione, armatorum ingenti clamore, equorum hinnitibus Turci stupefacti, alij adhuc in strato suo quiescentes, improuisi & inermes euigilant. Quorum pars subito spe defensionis adunatur, arcus & arma arripientes: alij in turribus & præsidijs persistentes, plurimos incautos Christianos inertis vulgi, viros & mulieres, sagittis feriunt: concursus & diuersi conflictus inter se sunt, & cæco Marte aguntur. Christiani, quorum virtus & copia magis ac magis affluebant, inualescentes, per domos & plateas, & vicos ciuitatis Turcos diffusos & errantes in ore gladij percutiebant, nulli ætati parcebant aut sexui de genere gentiliū, donec terra sanguine & cadaueribus occisorum operata est, pluribus etiam cæsis exanimis Christianorum corporibus tam Gallorum quàm Græcorum, Syrorum, Armeniorum admixtis. Nec mirum, cum vix luce agnita adhuc super terram essent tenebræ, & quibus parcerent,

Cædes
editæ.

cerent, & quos ferirent, penitus ignorarent. Nam voce & signo Christianæ professionis Turci & Sarraceni timore mortis acclamantes, plurimi peregrinos fallebant, & ideo communi strage vitam amittebant. Decem millia fuere occisorum, quorum corpora per vicos & plateas ciuitatis cæsa, & ferro à Gallis extincta sunt.

Numerus peremptorum.

CAPVT XXIII.

Plurimi Turcorum videntes cædem grauissimam, quæ fiebat, & quia tota vrbs armis & viribus Gallorum re-
 dundabat, vitæ diffidentes, è turribus & præsidij ciui-
 tatis fugientes, ad montana contendunt. notitia viarum
 perplexarum, vbi præsidium magistræ arcis intrantes, ar-
 ma insequentium Gallorum euaserunt. Hæc autem arx
 & palatium in montanis situm, nulla arte, nulla vi superari
 potest, nullus in ea manentibus aduersari aut nocere po-
 test. Alij circiter mille à longinquis partibus acciti au-
 xilio & immisi, tubarum ac cornuum stridore exterriti,
 nimiaq; suorum occisione desperati, quos prorsus noticia
 viarum & fugæ latebat, pariter & ipsi ad montana, superi-
 usq; præsidium festinantes, vt Christianorum manum eua-
 derent, in angustam & incognitam semitam cæco errore
 inciderunt. Vbi prorsus via deficiente, in sublimi colle
 nequaquam vltra reuertendi facultas esse poterat, sed à
 sursum per decliua & scopulos arctissimos & incommea-
 biles cum equis & mulis corruentes fractis collis, cruri-
 bus & brachijs vniuersisq; membris, inæstimabili & admi-
 rando casu vniuersi perierunt.

Turcorum fuga.
Propugnaculum.
Videtur Orocasiam
*dicere: de qua Proco-
 pius lib. 2. de bello Persic.
 pag. 159. et 161. Adde quæ
 tauimus in cap. 38. Clades.*

CAPVT XXV.

Populus autem Dei viui reuersus à cæde & infecutione gentilium, in præsidium & montana fugientium, Sole iam altius radiante, & die plurima adulta, urbem perlustrant, victus quæritant, sed paucos repperunt. Ostrantum diuersi generis & coloris, piper quoq; & pigmenta
 plurima, vestes & papilionæ gentilium, tesseras & alcas,

Præda Antiochena.

*Tempus
captæ vr-
bis.*

quin & pecuniam, sed non multam, inuenerunt. Nec mi-
rum: quia diuturna obsidione nouem mensium vallata tot
gentilium millia, illic congregata, totum consumserunt.
Feria quinta erat dies serenissima, quando tertio Non. Iu-
nij mensis tradita & capta est ciuitas Antiochia in manu
Christianorum, Turcis prostratis & effugatis.

CAPVT XXVI.

*Darfiang
petiit late-
bras.*

Darfiang autem Rex Antiochiæ, intelligens fugam
suorum, & totum iam præsidium & arcem fugitiuis
repletam, timens ne Gallorum manus, capta vrbe, præ-
sidium vallans expugnaret, mulo ascenso egressus est ut
lateret in deujs montium, dum finem & euentum rei ple-
nius cognosceret, & an arx à facie Gallorum à suis retineri
posset. Hic dum solus per deuia montium diffugio erra-
*Tyrius ret, quidam de *Syria Christiana professionis, qui causa
lib. 5. ca. rerum necessariorum iter per montana carpebant, ipsum
vlti. Ar- Principem à longè intuentes & agnoscentes, plurimum
menios admirati sunt, cur solus ab arcis præsidio per deuia decli-
vocat. nauerit. Vnde ad inuicem locuti sunt: Ecce Dominus &
Rex noster Darfiang non sine causa per hæc deserta loca
montium iter facit: forsitan vrbs capta est, sui occisi, ipse
nimirum fugæ intentus est. Qui ne manus nostras effugi-
at, videamus, à quo tot damna, iniurias & calumnias per-
tulimus. Hoc modo iidem tres Syri de morte illius tra-
ctantes, sed omnia dissimulantes, submissis ceruicibus illi
falsam reuerentiam exhibentes, & in dolo salutantes, co-
minis ad eum accedebant, donec ipsius gladio accepto &
Obtrunca-
tur à Syris
viatoribus
educto, eum à mulo præcipitauerunt, caput illius ampu-
tantes, & in sacco suo reponentes. Quod mox in vrben
Antiochiam in conspectu omnium Christianorum & Prin-
cipum attulerunt. Caput verò miræ grossitudinis erat,
aures latissimæ & pilosæ, capilli cani cum barba, quæ à
mento vsq; ad umbilicum eius profuebat.

CAPVT XXVII.

Comperto deinde iam proximo aduentu Corbahan & Portus Sisuorum, quia in Antiochia pauca alimenta reperta sunt, ad portum Simeonis eremitæ festinatò mittentes, pecunia eas nauigio allatas mutuauerunt, singuli pro vt sua erât possibilitas, quas Antiochiæ vesperi & mane sequenti intulerunt. His ita expletis, & Turcis partim in turribus, domibus, palatijs, mœnibusq; diffusis, sequenti die, quæ est sexta feria, trecenti equites Turcorum de Corbahan armati arcu, pharetra & sagitta, in signis Antecur gente Corbahan armati arcu, pharetra & sagitta, in signis fores exer quorum fidelium repentinum interitum, si quoslibet imbabani. prouisos extra muros reperirent. Ex his verò trecentis triginta præcedentes, viri belli peritissimi, & equo agili- Insidiæ mi, ad muros & portas ciuitatis frena laxant, post terga hostiles. socijs in valle quadam relictis ad insidias & incursum fidelium, si fortè præmissos triginta vsq; in vallem insequerentur, & in impetu irruerent super latentes viros. His itaq; triginta muro ciuitatis appropinquantibus, & in arcu fideles Christi, per mœnia diffusos, acriter laceissentibus, Rotgerus de Barnauilla cum quindecim probatissimis socijs equo residens, armis & lorica indutus, in occursum ab urbe properat, vt aliquid insignie cum eis ageret. Sed sine Barnauillani eruptione. mora in fugam equos triginta præmissi Turci reijciunt, & ad insidias contendunt, Rotgerum rapido eos cursu prementem vsq; ad insidiarum locum perducentes. Insidiis ergo à valle exurgentibus, Rotgerus frena reijcit, ad urbem cum socijs viam velociter relegit. Turci non parcius equorum cursibus vrgent fugientem, quousq; muro ciuitatis appropians cum suis ferè trans vada Farfar elapsus est. Sed aduersante fortuna in conspectu omnium, in mœnibus astantium, nobilissimus athleta cursu velocioris equi à Turco milite superatus est. Cuius tergo sagitta interitus. fixa iecur & pulmonè eius penetrauit, & sic ab equo labens mortuus

mortuus expiravit. Mortuo itaq; tam egregio viro, & suorum auxilio destituto, Turci crudelissimi carnifices ab equis descendentes, caput illius amputantes à collo, & ad Corbahan & eius exercitum repedantes, caput hæstæ præfixum in ostensione recentis & nunc primæ victoriæ detulerunt. Hoc deniq; prospero successu gloriantes, multum legiones gentilium ex hoc confortabant, quòd iuxta muros sic audacter egissent, & neminem ex peregrinis ad opem Rotgeri occisi & decollati ab vrbe egredi, aut audere, vidissent.

CAPVT XXVIII.

*Excusat
Christia-
nos.*

NON mirum alicui videatur, nec quisquam Gallos hebetudine mentis, aut timore supernuenientis multitudine, concussos mollescere arbitretur, & ideo tardatos ad opem & vindictam confratris ante omnium ora percussis & decollatis, cum nulla plaga mundi ante Galliam audaciores & in bello promptiores nutriat. Verum equorum defectione eos fuisse retardatos procul dubio credit, quos aliquando pestilentia, aut diuturna fame, aut interdum fallaci Turcorum sagitta amiserunt. Vix enim Gallis equi remanserant, & ipsi attenuati fame pabulorum: Turcis verò pingues & non fatigati erant. Quapropter celeritate cursu euadere, & Galli eos nequaquam præuerrere poterunt. Quadringenti tantum equi Turcorum in Antiochia reperti & capti sunt, quos minimè adhuc suo more ad equitandum domuerant, aut in persecutione hostium flectere, & calcaribus vrgerere, didicerant. Dehinc post Turcorum discessionem peregrini tristes & dolentes, extinctum corpus Rotgeri vrbi intulerunt, cum eulatu magno & fletu ingemiscientes, quomodo vnus fortiorum de populo cecidisset, qui semper erat peruigil in insidijs & strage gentilium, cuiusq; facta insignia ampliora fuere, quàm nos iter stylus queat explicare. Fama quidem eius apud Turcos omnines antecessit, & libenter eum videre & audire solebant in omni negotio, quod cum Christianis agebant, aut in re-

*Rotgeri
elogium.*

stitutione

stitutione vtrinque captiuorum, aut cum aliquando pacem inter se componebant. Sepultus est autem in Antiochia *Funus.* idem miles fortissimus in vestibulo basilicæ B. Petri Apostoli à Principibus Christianorum, & à Domino Episcopo Podiensi, & ab omni clero catholico, qui aderat, animaque commendata Christo Domino orationum victimis & psalmodum hymnis, cuius amore & honore exul factus, mori non dubitauit.

CAPVT XXIX.

Vix inclyti militis expletæ sunt exequiæ, & ecce in ipso mane sabbati, quod illuxit tertia die postquam vrbs capta est, assunt vniuersæ barbaræ nationes & legiones gentilium in apparatu copioso, quas Corbahan ex vniuersis *Corbahan* regnis, terris & locis orientalis plagæ contraxerat, in obsidet campis & planicie tentorijs locatis, obsidionem faciens *Christia-* circa spatiosæ vrbs muros & mœnia. Tertia dehinc die *nos Anti-* postquam fideles Christi obsedit, longè à muris residens, *ochia.* inuito consilio, vt propius ciuitati hospitaretur, sustulit *Tendit* castra, & in multitudine virtutis suæ in montana in cir- *propius* cuitu magistræ arcis, & in ea parte, qua vrbs capta est, in *ad vrhem.* excelsio rupium sedem posuit, vt Sansadoniæ & Buldagi, *Sansado-* filijs Darfiani, & cæteris in præsidio manentibus, esset so- *niæ.* latio, vtque locum videret, per quem vrbs tradita & Chri- *Buldagis.* stiani immissi sunt. Similiter ex iisdem montanis alij ex populo Corbahan in dextro latere præsidij, quo Dux Godefridus turrim & portam hanc infra tuebatur, qua Boemundus ante vrbs captionem extra confederat, tentoria vi locauerunt per deuexa montium, ne aliqua licentia & opportunitas exeundi Christianis vlla parte concederetur.

CAPVT XXX.

Dix autem Godefridus virtutem & constantiam illorum *Godefridi* nimium aduersus se videns excreuisse, statim cum *eruptio.* ingenti manu suorū per portam processit aduersus hostes,

LIBER

*Fuga &
clades.*

*Boemundus
& Reymū-
dus noui
propugna-
culi au-
tores.*

*Inde alter
na clades.
* Tyrío
Alberto.
* Trecó.
* Gillæ.*

vt tentoria, quæ à foris extra muros locata erant, in-
uaderet ac terreret, Turcosq; inde expugnatos arceret.
Sed ecce Turci exurgunt in occursum Ducis ad defenden-
da tentoria. Vbi diu prælio vtring; commisso, grauissi-
mus labor incubuit, dum Dux & sui viribus exhausti,
belloq; fessi, in fugam conuersi vix per portam, qua exi-
erant, reuertentes euaserunt. Alij verò multi, circiter
ducenti, quibus porta angusta negata est, aut mortui,
aut vulnerati aut capti sunt. Sic Duce fugato & retruso,
plurimisq; suis in porta attritis, Turci à præsidio & à por-
tâ præsidij erumpentes, eò quòd aduersus Ducem præua-
lissent, per semitas notas & vallem perplexam acceden-
tes mœnia, subita vociferatione Christianos vagantes in-
currebant, sagitta in impetu lædentes, & sine mora ad
arcem & montana recurrentes. Dum sic mane, meridie
& vespere à montanis & valle exilientes Christianos in-
peterent, Boemundus & Reymundus ira moti, sine dilata-
tione vallo immenso, quod dicitur fossatum, montanis
& ciuitati deorsum interposito, & præsidio quodam mu-
rali ædificio desuper firmato, tutelam suis sic fieri con-
stituerunt, ne subitò à montanis aduersarij erumpentes,
peregrinos milites incautè per vrbis spatia vagantes, ar-
mis & sagittis inuadendo detruncarent. Turci verò
qui in montanis præsidium adhuc obtinebant, sapie-
us ad id nouum præsidium erumpebant, assultus facie-
bant, multum & grauius custodes ac defensores noui
præsidij in sagittarum grandine & armorum virtute ve-
xantes & perimentes. Christiani verò milites * VVal-
* Tyrío bicus, Iuo, Rudolphus de Fontanis, Euerhardus de Poi-
Alberto. sat, Reiboldus * Creton, Petrus, filius * Giffæ, custodes
* Trecó. & magistri noui præsidij, non minus Turcis in lancea &
* Gillæ. omni armatura cum suis resistebant, viam vallis eis con-
tradicebant, interdum hinc & hinc graui strage & vul-
nere pereuntes,

CAPVT XXXI.

DVm hi creberrimi assultus à Turcis aduersus nouum
 præsidium ferent, & Turci acriter à Callis reprime-
 rentur, milites Corbahan pedestri agmine facto per por-
 tam insuperabilem præsidij ingredientes, & montana ac
 deuia deferentes, Boemundum compertum habentes in *Boemundi*
 nouo præsidio esse, fortiter eum assiliunt. Vbi grauis *periculum*
 belli contentio exorta est, & plurimorum occisio facta.
 Et ferè Boemundus victus ac sui fuissent, nisi ab omni vr-
 be Christianis confluentibus, Comes Robertus Flandren- *Suppe-*
 sis Duxq; Godefridus, licet primo assultu victus, & Ro- *tia pro-*
 bertus, Nortmanorum Princeps, cæteri; magnifici pro- *cerum.*
 cures vires & opes contulissent, & Turcos in virtute lo-
 ricatorum ab vrbe & nouo præsidio retrussissent. Turci
 ergo retrusi cum Principe suo Corbahan, moram extra
 portam & muros abhinc per duos dies in montanis con-
 stituerunt, arbitantes adhuc Christianis nocere. Sed pa-
 bulo herbarum in collibus minimè reperto, quod equis
 eorum sufficeret, castra amouerunt, & vadum fluminis
 Farfar transeuntes, longè ab vrbe, spacio semimilliaris
 tentorijs positis confederunt. Altero verò die Corbahan *Corbahan*
 ex sententia suorum, exercitum suum copiosum sic in mul- *Christia-*
 tis millibus in gyro ciuitatis ad obsidionem omnium por- *nos acrius*
 tarum diuisit, vt ex omni parte inclusis peregrinis nec à *obsidet.*
 dextris, nec à sinistris vllus introitus pateret, aut exitus
 aliquis daretur.

CAPVT XXXII.

Sic ex omni parte locata obsidione, & paucis diebus *Turci la-*
 stransactis, quadam luce clarissima aliqui Turcorum *cessunt*
 milites è castris procedentes, & ad mœnia Antiochiæ equo *obfessos.*
 aduolantes, sagitta & arcu corneo Gallos prouocant,
 sperantes pari successu præualere, quo antea in Rot-
 geri decollatione gloriati sunt, & insigni fama in castris
 Corbahan præire. Quapropter amplius & validius in
 assultu

*Felix
Tankradi
eruptio.*

assultu mœnium desudantes, ab equis descenderunt, vt liberius, & sine læsione equorum in muro stantes expugnant, & nunc pedites facti, facilius peregrinis iacula intorquerent. Tankradus autem miles acerrimus, & nunquam Turcorum sanguine satiatus, sed semper cædi eorum inhians, comperta illorum insania, fremitu & audacia, artus ferro assuetos lorica vestiuit, assumtisq; consocijs, equo & lancea doctissimis, & à porta, quàm Boemundus, cum adhuc fieret obsidio, tuebatur, inter muros & antemurale, quod vulgo Barbicanas vocant, clam egrediens, Turcos pugnae intentos ex improviso inclamans, fortiter assiluit, incautos atterit & perforat. Illis verò, viso mortis periculo, non prius ad equos recurrenti vlla fuit facultas, quàm sex percussi in vltionem capitis Rotgeri, ante muros decollati, sua capita gladio amiserunt. Tankradus in gloria magna & lætitia in urbem ad confratres regressus est, qui Turcorum capita secum in testimonium victoriæ detulit.

CAPVT XXXIII.

ALio deinde die post castra Corbahan locata & ordinata suæ cuiusq; congregationis, post obsessos vndiq; vicium exitus & introitus, decretum est communi consilio gentilium, vt Turcorum milites ad duo millia eligantur ad expugnandum & prosternendum præsidium, quod Comdefridus Dux cæteriq; comprimores firmauerant in victoria & virtute magna, quam audistis, quando attriti Turci in vnda Fernæ fluminis submersi sunt sub ipso ponte, qui trans fluuium ab vrbe dirigitur, & in quo firmato præsidio Reymundus egit custodiam, quousq; à Christianis captus est: Nunc verò quia neglectum & vacuum erat, Comes Robertus Flandrensis accitis quingentis viris belligeris, aduentu gentilium audito, ipsum præsidium ingressus, tueri disposuit, ne virtus Turcorum illud subito occupans, peregrinis pontem & aquam transire volentibus magno esset impedimento. Præfata itaq; duo millia Turcorum destinata

*Castellum
Christia-
norum.*

*Vide
suprà li. 3.
cap. 55.*

*et seq.
Reymun-
dus San-
cti Agid.*

*Robertus
Flandr.
prouide
agit.*

destinata ad ruinam præsidij, in virtute magna & armorum tumultu confluerunt ad locum præsidij, vndiq; irruentes & impugnantes iaculis & arcu: Qui tandem pedites facti, trans vallum moliebantur currere, in ingenti tubarum stridore, & solita vociferatione rugientes, à mane vsq; ad inclinatam diem defensores præsidij grauius vexantes. Sed Robertus suiq; consodales, videntes sibi angustias imminere ab hostibus, & scientes se crudelibus modis confumi, si victi eorum ditioni subderentur, viriliter pro anima inimicis resistebant, lanceis & balistis hostes fortiter impetentes, & vi à vallo arcentes, qui grauius ea die hinc & hinc vulnerati fuisse referuntur. Turci verò videntes se nihil proficere, sed omnem laborem suum in cassum confumi, hos in præsidio vix defensos deserentes, ad Corbahan Principem multitudinis regressi sunt, vires sibi hominum augeri adhuc poscentes, & sic in crastinum præsidium eiusq; tutores deleri posse, astruentes. Robertus autem & qui cum eo erant, videntes Turcos recessisse, recordati sunt, quòd propter maius auxilium socios adissent. Quare consilio inuito, in noctis caligine exierunt à munimine præsidij, eo quòd inualidum contra tot militum vires videretur, & ideo præsidium totum igne succenderunt, vallumq; illius diruentes, in vrbe Antiochiam à confratribus recepti sunt.

Sustinet fortiter hostilem opugnatione m.

Vastat castellum, quod defendi non poterat.

CAPVT XXXIII.

Crastino deinde Sole orto, duo millia gentilium, iussu Turci op-
Corbahan duobus prædictis millibus addita, præsi-
dium in manu robusta, in tubis & cornibus, adierunt, spe-
rantes illud repentino aggressu prosternere, inclusosq; he-
sterna die in defensione fatigatos, celeri interitu consu-
mere. Sed vallum dirutum & munimen præsidij combu-
stum reperientes, delusi & frustrati ad tentoria sua repe-
derunt. Sic vndiq; vrbe vallata, & de die in diem gen-
tilium copijs accrescentibus, & omni parte exitum pro-
hibentibus, tanta inter Christianos inualuit fames, vt obessorū
pane fames.

LIBER

pane deficiente non solum camelos, asinos, equos & mulos comedere non abhorrent, sed etiam coria, quae indurata & putrefacta per tres & sex annos in domibus erant reperta, nunc calidis aquis madefacta & mollificata, tum ea, quae recenter ab armentis auulsa, pipere, cumino aut quolibet pigmento condita, manducabant. Tamen graui fame ardebant. Scio, quod horrescunt aures, mala & tormenta inaudita famis auscultantes, quibus populus Dei inclusus opprimebatur. Pro vno namque onagro gallinae, si inueniri poterat, sex denarii Lucensis monetae numerabantur, pro decem fabis denarius, pro capite vniuersus asini, equi, bouis, cameli Byzantius vnus dabatur, pro pede vel aure sex denarii, pro visceribus cuiuslibet horum animalium quinque solidi accipiebantur. Iners denique & modicum vulgus calceos suos ex corio pro famis angustia deuorare cogebatur, plures vero radicebus vrticarum, ac quarumlibet syluestrium herbarum, igne coctis & mollitis miserum ventrem impleuerunt, & sic in firmati, cotidie moriendo minuebantur. Dux vero Godefridus, ut aiunt, qui affuerunt, quindecim marcas a genti pro carnibus vilissimi cameli expendit, pro capite procul dubio dapifer eius Baldricus tres marcas ventori dedisse perhibetur.

Godefridus.

Baldricus

CAPVT XXXV.

Post aliquot dies, postquam Corbahan firmavit obitum ad dionem in circuitu Antiochia, & omnem exitum ad introitum urbis clauserat, populumque Dei diuersis afflictibus vexauerat, cibosque inferri omni parte interdixerat, clade longaque abstinentia & bellico labore Christiani afflicti & fessi, minus vigiles esse coeperunt in tuitione urbis & moenium. Ergo turris quaedam incustodita remansit versus montana, eo videlicet in loco, quo munitio ex bitumine fragilis luti fundata est ad reprimendos hostes, ab obsessa porta egredientes per montana, & peregrinos diffusos persequentes, & vbi a prouincia liber ille iun-

Ex incuria periculum.

nis captus est, in cuius redemptionem turri quadam requi-
 sita, sed à cognatis & amicis eius denegata, idem capitali
 sententia peremptus est. Hanc itaq; turrim prædictam va- *Turci in-*
 cuam ab inhabitatoribus quidam audacissimi milites ex *sidiuntur*
urbis.
 Turcis præsentientes, scalas & ingenia sua latenter muro
 applicuerunt, sperantes in silentio noctis per eam ali-
 quot gentiles inducere, & sic urbem amissam recupera-
 re.

Interea quidam, qui urbem lustrabat ob negotia *¶ Deus*
 sibi necessaria, eleuans oculos, contemplatur Turcos *videcunq;*
 in medio cacumine eiusdem turris incautè deambulan- *iuuat, si*
 tes. Nec mora, alta vociferatione perstrepsens, socios, *modò pro-*
 qui in vicina turri commorabantur, sollicitat, Turcos *pitius.*
 urbem inuasisse asserit, & sic commotionem magnam in

populo suscitauit. Ad hæc Henricus de Ascha castello, *Henricus*
 miles sua in terra nominatissimus, filius Fridelonis, vnus *de Ascha.*
 de collateralibus Ducis Godefridi, audito clamore & stre-
 pitu, scutum & gladium arripiens, velociter ad arcem tur-
 ris pperat, duobus sibi adiunctis probis tyronibus, Fran- *Franco &*
 cone scilicet & Sigemaro, carnaliter cognatis, incolis vil- *Sigemarg*
 la, quæ dicitur * Mechela super Mosam fluuium, vt inimi- *Mechlini-*
 cos immisos à turri repellerent, existimantes se cum vrbe *enses.*

ab aliquibus fratribus, auro vel argento corruptis, ven- * *Tyrio*
 ditos fuisse. Turci verò cognoscentes se detectos, nec Machela *Turcorū*
 aliquo ingenio à mœnibus peregrinorum posse liberari, *in pericu-*
 in sola spe defensionis in limine turris occurrunt, & atro- *lo animo-*
 ci ictu gladiatorum resistunt. Nam Franconem, multam *fitas.*
 vim interentem, in cerebro percusserunt vulnere graui &
 vix sanabili. Sigemarū verò cognato suo subuenire volen-

tem, ense per aluum transfixerunt, capulo tenus, miroq;
 & mandito conamine fideles Christi à limine arcebant.
 Tandem fidelium circumquaq; crescente auxilio, & addi-
 tis viribus, Turci fessi, & spiritu exhausti præ nimio labo-
 re, ceperunt in defensione deficere, arma & brachia re-
 mittere. Quorum quatuor in gladio ceciderunt, alij ab
 altitudine depulsi, cernicibus, eruribus, & brachijs fra-
 ctis mortui sunt.

LIBER
CAPVT XXXVI.

Post hæc peregrinis famis angustia, pro vt audiuiſtis, & multo * amplius coactis, nec aditū aliquem reperientibus ad inferendos vel acquirendos cibos, præ obſidionem vndiq; constituta, quidam de humili vulgo vitam periculoſe destinantes, in magna ambiguitate & formidine clam proce-
Simeon cedebant, ab vrbe in vmbra noctis, ad portum Simeonis
eremita. quondam illic in montanis eremitæ, descendentes: & dato precio à nautis & mercatoribus victum accipientes, per vepres & fructuſa in tenebris ante lucem repedare solebant. Qui verò frumentum attulerant, octauam partem Laodicenfis monetæ tribus marcis vendebant, calceum Flandrenſem quinq; ſolidis, pauxillum vini vel olei vel quodlibet vitæ ſuſtentaculum quantumcunq; gratis & inaudita comparatione auri vel argenti mutuabantur. Ex his aliqui die quadam plus ſolito retardati, & quia nox erat breuis, in luce velociffimæ diei manifeſtati, à Turcis trucidati & expoliati fuiſſe referuntur: pauci dumis & fructuſis latentes, vix liberati vrbi reſtituti ſunt. Cuius rei occasione aſſumta, Turci ad duo millia conglobati, & ad portum prædictum profeſti, vniuerſos illic nautas & mercatores repentino aggreſſu turbauerunt, ſagittis eos confodientes, nauesq; inieſto igne comburentes eſcas & omnia allata nauigio vi rapientes, aſportauerunt. Sicq; deinceps vendentes & ementes à portu abſterrerunt, ne vltra à Chriſtianis aliqua eſcarum ſuſtentatio illic reperiri poſſet. Hæc itaq; vbi fama crudeliſſima in aures Chriſtianorum, inauditæ famis grauitate laborantium, perculſionem illis diuerſæ Turcorum infeſtationes oneri eſſe ceperunt, multorumq; animi in diuerſa fluxerunt, qualiter ab hac obſidione & ab imminentibus periculis euadere poſſent. Sic deniq; plurimi, quocunq; conamine vel occasione exitum quærentes, ab exercitu ſe nocte ſubtraxerunt.

* Deest
 vox quæ
 piam.

*Simeon
 eremita.*

*Commeatus
 periculum
 loſe petiq;
 precioſe
 venditur.*

*Cædes
 Chriſtianorum
 comercia
 a gentium.*

*Trepidatio
 & fuga
 obſeſſorū.*

CAPVT XXXVII.

Talis formido, viuendiq; desperatio, dum abundantius inualesceret, atq; cogitationes in corda multorum ascenderent præ pondere cotidiana tribulationis, quidam principales viri de exercitu, VVilhelmus Carpentarius & VVilhelmusq; alter, quondam familiaris & domesticus Imperatoris Constantinopolitani, qui & sororem Boemundi, Principis Siciliae, vxorem duxerat, adeo magnis concussi sunt terroribus, vt in silentio noctis concordii consilio clam subtraherentur à socijs, versus montana conuenirent, & à mœnibus & muro in funium depositione laxarentur. * Laxati verò per deuia montium, propter Turcorum insidias, iter sine requie habuerunt, quousq; in Alexandriam minorem profecti sunt, vbi Stephanus Blefensis, ab obsidione Antiochia sequestratus causa infirmitatis, morabatur, euentum rei & finem sociorum illic auditurus. In eodem siquidem loco idem Stephanus, intellegens ab iisdem viris, pericula confratrum de die in diem magis accreuisse, nempe famis intolerantiam, Turcorum iactantiam & assultus, virorum & equorum cladem, diffusus est vitæ, minimè se tutum credens in hoc loco, nec sic cum iter insistere ausus, nauigio reditum suum ac diffugium cum prædictis Principibus parat. Ventilato deinde rumore per Antiochiam, tam egregios proceres ab vrbe exisse propter timorem infestantium Turcorum, plurimipariter fugam meditabantur, & robustorum pectora metu deficiebant, nec sic prompti erant in defensione, vt solent, præsidiumq; nouum, quod in medio vrbis aduersus arcem, quæ est in montanis, firmauerant, lentius defendebant, desperati & fugæ intendentes.

Gulielmus Carpentarius & Gulielmus Boemundi sororis se subducit. Vide Tyriū lib. 6. ca. 5. qui plures numerat. Stephanus Blefensis. Vide supra ca. 13. Perpetuo opprobrii appellati deinceps Funantuli, vt Speculum Vincetij lib. 26. cap. 99.

CAPVT XXXVIII.

AD hæc quidam frater fidelissimus, genere Longobardus, vita & ordine Clericus, iuxta præfatum nouum præsidium consistens, desolatis Christi militibus omnibus, animat.

¶ *Adde* bus, qui illic aderant, clericis, laicis, nobiles & igno-
his quæ ha libus, magnum exhibuit solatium, quo dubia corda cur-
bet Rober- torum, metuq; fluxa, releuauit, dicens: Fratres vniuersi,
tus Mona- qui laboratis fame & pestilentia, qui Turcorum & genti-
chus lib. 7. lium turbis vallati, mortem temporalem speratis incur-
 rere, non hunc gratis sufferre vos credatis laborem, sed
 audite & pensate præmium, quod Dominus IESUS omni-
 bus his redditurus est, qui eius amore & gratia hac in via
 morituri sunt. In initio enim huius viæ quidam sacerdos
 vir boni testimonij, & eximie conuersationis, in Italia
 partibus manens, mihi à pueritia notus, quadam die mo-
 re solito Missam celebraturus, ad diocæsim sibi commissam
 solus carpebat iter trans spatium cuiusdam agelli, cui in
 affabilitatis obsequium quidam peregrinus affuit, de via
 huius instantia requirens, quid super hac audierit, aut
 quid primùm sibi de hoc videatur, quòd tot regna, tot
 Principes, & vniuersum genus Christianorum sub vna in-
 tentione & desiderio ad sepulcrum Domini nostri IESU
 Christi, ad sanctam confluerint ciuitatem Ierusalem.
 Qui respondit: Diuersi diuersa super hac sentiunt. *Alij*
de bello Alij dicunt, à Deo & Domino nostro Iesu Christo hanc in
sacro iu- omnibus peregrinis suscitatum fuisse voluntatem: alij pro
dicia. leuitate animi hanc Francigenas primores plurimumq;
 vulgus insistere, & ob hoc in regno Vngariæ & alijs regnis
 tot peregrinis occurrisse impedimenta, nec ideo intencio-
 nem illorum ad effectum posse pertingere, putant. Vnde
 meus adhuc hæsitat animus, alioqui diu huius viæ deside-
 rio tactus & totus in ipsa intentione occupatus. Cui pro-
 tinus prædictus peregrinus ait: Non leuitate aut gratis
 huius viæ credatis fuisse exordium, sed à Deo, cui nihil im-
 possibile est, dispositum, & procul dubio inter martyres
 Christi in aula cæli noneris esse computatos, ascriptos &
 feliciter coronatos, quicumq; in hac via morte præoccu-
 pati fuerint, qui in nomine IESU exules facti, puro & in-
 tegro corde in dilectione Dei perseverauerint, & sine a-
 uaritia, furto, adulterio, fornicatione se continuerint.

Presby-

Præbyter verò admirans in verbis & promissione peregrini, quis fuerit, aut de qua ortus regione, perquirat, vel vnde hoc certum didicerit, quòd gloria cœlesti cum beatis sint coronandi, qui in hac expeditione vita decesserint. Protinus sciscitanti sacerdoti totius rei veritatem in hunc modum detexuit, dicens: Ego sum Ambrosius, Mediolanensis Episcopus, seruus Christi. Et hoc tibi sit signum, & vniuersis populis catholicis, viam hanc insistentibus, quia non fallo de omnibus, quæ de ore meo audisti: Ab hodierno tribus annis euolutis, scias Christianos, qui super fuerint, post multos labores ciuitatem sanctam Ierusalem, & victoriam de cunctis nationibus barbaris feliciter obtinere. His dictis sine mora euauit, nec vltra post hæc visus est. Hæc se vidisse & audisse à sancto Dei Episcopo idem egregius presbyter cum veritate summa asseruit, & nunc, ex quo visio & promissio illa facta est, duo completi sunt anni, tertium adhuc restare, omnibus certum est. Post hæc, sicut prædixit B. Ambrosius, Episcopus Mediolanensem, in tertio anno Christi milites peregrini & eorum Principes obtinuerunt Ierusalem, & mundauerunt illic sancta, Sarracenis fugatis & attritis.

*Spectrum
Ambrosij
Episcopi.*

CAPVT XXXIX.

A Vdita hac visione & promissione ex veraci fratris relatione, vniuersi timore amittendæ præsentis vitæ haestenus hesitantes, ac fugitiuorum Principum amissione turbati, spe & desiderio vitæ cœlestis accensi, animo fiunt stabiles, nec vltra aliquo metu mortis à confratribus & vrbe se recedere fatentur, sed cum eis viuere & mori, & omnia pro Christo sufferre. Godefridus Dux pariter & Robertus Flandrensis ferè vniuersos Principes, tanta fortitudine concussos, vt iam fugam conspirassent, humili vulgo nesciente, miro reuocauerunt solamine, & constantes ad omne reddiderunt periculum, in hunc modum loquentes: Cur desperatis, de Dei auxilio diffidentes in tot aduersis, quæ superueniunt, & confratres, humile & pedestre

*Vulgus
redit ad
officium.*

*Godefridus
& Robertus
Flandrensis
ceterorum*

*procerum
confirmatores.*

scilicet vulgus, fide vestra deficiente, deserere, aut fugam inire disposuistis? State, & virili animo vobis aduersus sanctum pro Christi nomine sufferte, fratresq; vestros nequaquam in tribulatione deseratis, nec Dei iram incurratis, cuius gratia & misericordia non deficiet in se confidentibus. Hæc dum cum lachrymis magnisq; suspirijs ad comprimores desolatos loquerentur, vniuersorum reuixit spiritus, & deinceps stabiles cum eis in omni angustia permanserunt, nullam abhinc fugam meditantes. VVillehelmus & item VVillehelmus, Stephanus & eorum consocij formidolosi & profugi, aptant naues, remos & vela, alto mari inferuntur, Constantinopolin remeare disponentes, relietis fratribus in obsidione, quos nunquam à manibus Corbahan liberari posse existimabant.

CAPVT XL.

Aliquanto autem tempore cum nauigassent, in quibusdam insulis de regno Græcorum pernoctantes, vel propter motum maris commorantes, intellexerunt Christianum Imperatorem Græcorum ad urbem Finiminis peruenisse in comitatu magno, & apparatu copioso, ad succurendum peregrinis, sicut fide promiserat, quando sacramento & fœdere percusso iuncti sunt illi in amicitiam. In Turcopolos, Pincenarios, Comanitas, Bulgaros, arcu detos & sagitta, Danaosq; bipennium armatura dimicare peritissimos, Gallos exules, exercitum simul conductitium populum diuersi generis à desertis locis & montanis & à maritimis insulis, ab omni scilicet regno suo spatiosissimo, ad quadraginta millia contraxit. Hunc prædicti Principes in hac fortitudine armatorum virorum, equorum atq; in copijs cibariorum, tentoriorum, mulorum ac camelorum inuenerunt, & cum eo nouum exercitum Gallorum circiter quadraginta millia, per longam hyemem congregatum, Tatinum quoq; truncatæ naris, qui similiter timore attonitus, in falsa fide à socijs recesserat ad ipsum Imperatorem, propter promissum auxilium legationem laturus,

*Profugi
proceres
petunt
Constantinopolin.*

*Expeditio
Alexij Imperat.
Vide
Tyrium
lib. 6.*

*Numerus
copiarum.*

Tatinus.

laturus, quam minimè fideliter peregit, non vltra Antiochiam reuersus. Imperator ingressos ad se Principes recognoscens, miratur valde, quomodo à socijs diuisi habeantur, ac percontatur de statu fidelium Christi militonum, de salute Ducis Godefridi, Reymundi Comitis & Episcopi Podiensis, vtrum in prospero vel aduerso eorum res sita sit. Respondent, eos minimè in prosperitate & salute esse, sed sic obsessos à Corbahan, Principe Corrozan, & à nationibus gentilium, vt ne vnus quidem patefeat aditus vel exitus à tam spatiosa vrbe, & quòd nuncquam manus illorum, nisi furtim aliqui, possint euadere. Deserebant autem quanta fame arctarentur, quomodo mercatores & naues odio illorum Turci attriuissent. Nul- lum verò ex omnibus viuere posse fatebantur à facie tantæ multitudinis, seipsos vix in astutia sua liberatos, suggerentes Imperatori vt rediret, nec frustra suum exercitum vexaret ad tantas hostium copias.

Profugorum procerum ve- cordia.

CAPVT XLI.

Imperator his Christianorum auditis periculis, & gentili-
 lium copijs compertis, cum primatibus suis habito con-
 filio, tremens ac stupefactus, protinus totum redire præ-
 cepit exercitum. Quin terram Romanix, quondam iniuste
 à Solymano sibi ablatam, sed nunc peregrinorum viribus
 restitutam, incendio & præda vastauit, vrbes & præsidia
 vniuersa subuertit, ne forte à Solymano recuperata illi
 seruitio prodesse. Tantus ergo rumor Imperatoris re-
 gressi, & sui exercitus dispersi, mœnia Antiochiæ transuo-
 lans, peregrinorum corda magno dolore infixit, & mul-
 tum audaciæ ab eorum excussit animis. Ideo sapius Prin-
 cipes exercitus Christi consilium conferebant, quatenus
 si aliqua arte valerent, clam ab vrbe recedentes, humile
 vulgus illic in periculo relinquerent. Quod Dux Godefri-
 dus, Robertus Flandrensis & Episcopus Podiensis intelli-
 gentes, iterum eos confortare cœperunt, sic ad vniuersos
 loquentes: Non turbemini, neq; formidet cor vestrum
 in hac

Alexius Imperat. reditum edicit.

Vastat Romaniam.

Noua obessorum trepidatio

Godefridus Robertus Fland. & Podiensis

ὁ γὰρ πρὸς τὴν

in hac Imperatoris vulgata reuerfione. Potens est Deus de manu inimicorum nos liberare, tantum stabiles eſſote in amore Chriſti, & nunquam fraudem hanc in fratres veſtros faciatis, vt fugam, clam ab eis ſubtracti, in eatis Procul dubio .n. ſi fugam inieritis præ timore inimicorum, Corbahan & omnis multitudo illius vos perſequentur, & nequaquam manus illorum effugietis, cum primum fama veſtræ fugæ ad aures eorum peruenerit. Stemus igitur, & in propoſito vitæ noſtræ in nomine Domini moriamur. Ad hæc verba vniuerſi ſtabiles facti ſunt, & cum fratribus mori & viuere ſtatuertunt.

CAPVT XLII.

*Corbahan
obfirmato
animo ob-
ſidionem
vrget.*

*Eruptio
ex vrbe.*

COrbahan & omnes legiones gentilium, audito Imperatoris reſſu, amplius aſultu inualeſcebant, & in globis ſuis è caſtris procedentes, inſidiabantur, ſi quis ab vrbe procederet, quem ſolito more detruncare poſſent. Quadam igitur die quosdam Turcos ſub eadem intentione in globo quadraginta militum ab hoſpicio tabernaculorū egreſſos Chriſtiani à mœnibus vrbis ſpeculantur. Quibus, licet triftes & exterriti de aduerſis ſibi rebus, protinus trans vada Fernæ aliqui armati occurrerunt. Sed extemplo ab ipſis Turcis repreſſi, trans vadum fugientes, aſſeſterunt in littore, videntes ſe famelicorum equorū curſibus non poſſe contendere. Tandem poſt plurimam ſagittarum grandinem Turcos, procul ab amne remeantes, quidam robuſti pectoris miles adhuc ſui equi fidens virtute, & ſociorum vires poſt tergum ſequi exiſtimans, immoderato curſu perſequitur. Sed nemine ſociorum ad auxilium ſequi præſumente, duo atrociffimi equites ex globo in faciem peregrini equos laxis frenis reijciunt, & in fugam reditum veloci equorum vrgent leuitate, remenſis eadem via ad ſocios noualibus. Cui in impetu & offenſione pedis equus humi totus corruit, & ſic ferè in extremo vitæ ſuæ conſtitutus eſt. Laſpo itaq; & auxilio penitus deſtituto, cum iam propè ad feriendum aſſuiſſent carnifices,

nifices, sic equi illorum immobiles perstiterunt, calcaria *Casus*
obliti, ac si in fronte percussi, retrò ire compellerentur, *equi is*
donec peregrinus miles equum in pedibus resurgentem *thauris*
ascenderet, & Deo ac Domino Iesu Christo donante, fu- *σις*
gam ad sociorum stationem iteraret. Vniuersi in littore
& mœnibus ad spectacula stantes præ gaudio lachrymati
sunt, sic incolumi fratre recepto, in cuius liberatione ma-
nifestè digitum Dei affuisse experti sunt.

CAPVT XLIII.

IN hac itaq; famis afflictione, quam audistis, & timore
obsidionis, & solitudine insidiarum assultuumq; quos
à foris Turci adhuc assiduè inferebant, populoq; Dei hu-
miliato ac desperato, * Clericus quidam de terra Prouin-
cia per visionem sibi lanceam reuelatam asseruit, qua Do- *Legenda*
minus noster Iesus Christus in latere perforatus est. Hic *de lancea*
n. clericus Episcopo Podiensi, Dñ. Reymero, & Reymun- *Christi*
do Comiti locum, quo preciosum thesaurum lanceæ repe- *inuenta.*
rissent, retulit, videlicet in Ecclesia B. Petri, Apostolorum * Tyrius
principis, visionem suam sub omni veritate, qua potuit, li. 7. ca. 18
attestatus. Qui verbis illius credentes, ad locum, quem nominat
clericus assererat, communi decreto venerunt. In quo Petrum
fodientes, lanceam, sicut à clerico didicerant, inuenerunt, Bartho-
inuentam autem in præsentiam omnium Christianorum lomæi.
principum in ipso oratorio protulerunt, plurimum hanc
diulgantes, & ostro precioso inuoluentes. In huius deniq;
inventione spes & lætitia magna facta est in populo Chri-
stianorum, qui non modica celebritate & oblatione innu-
merabilis auri & argenti hanc venerati sunt.

CAPVT XLIIII.

TRANSACTIS deinde aliquot diebus, omnis primatus &
Duces Christiani exercitus adhuc hæsitantes, & vitæ
diffidentes in tot aduersitatibus, & famis pestilentia, bel-
lumq; cum tot nationibus committere metuentes, eo quòd
viribus hominum & equorum valetudine exhausti essent,
consilio

Petrus eremita fungitur legatione ad hostem. consilio inito, decreuerunt legationem mittere Corbahan magistro & Principi exercitus & obsidionis. Sed neminem inuenerunt, qui tam ferocissimo & superbo loqui aude-
¶ Robertus Monachus ei sociū adiungit Erlevinum, Tyrius Herbani-um, Turcicæ linguae peritum. Agit confidenter. deret, quousq; Petrus, qui principium huius viæ exitio se iturum indubitanter obtulit, & homini magnifica nuncia dicturum. Sine mora iniuncta sibi legatione à Duce Godefrido, Boemundo & alijs Principibus, Petrus prædictus statura pusillus, sed meritis magnus, ad tentorium Corbahan, in medio gentilium iter præsumens, Deo protegente solus peruenit. Cui per interpretes nuncia Christianorum in hunc modum retulit: Corbahan, Princeps clarissime & gloriosissime in tuo regno, nuncius sum Godefridi Ducis, Boemundi & Principum totius Christianæ multitudinis, decreta & consilium eorum, quod porto, dedigneris accipere. Ductores Christiani exercitus decreuerunt, si Christo Domino, qui verus est Deus, & Dei filius, credere concesseris, & gentilium spurcitijs abrenunciaueris, tui fieri milites: & Antiochiam ciuitatem in manu tua restituentes, tibi sicut Domino & Principi seruati parati sunt. Quod audire, nè dum facere contemserit: Petrus verò eremitam sacrilegos ritus suos & sectam gentilium edocet, asserens, se nunquam ab hac recedere.

CAPVT XLV.

Replicat animosè. Petrus audito Corbahan, nempe quòd in derisum nomen & admonitionem Christianæ fidei acciperet, alia ei aperuit nuncia: Visum est, inquit, adhuc Christianis Principibus, quandoquidem tam egregios homines tibi subdi recusas, & Christianus fieri renuncias, vt viginti tirones de tua eligas multitudine, quod etiam Christiani facerent, & datis vtrinque; obsidibus, & factò iuramento vtrinque; tu in Deo tuo, ipsi in Deo suo, singulari certamine in medio confligant. Et si Christianis victoria non contigerit, ipsi in terram suam pacificè & sine damno redeant, Antiochiam tibi reddentes: si verò tui triumphare nequiverint, pacificè tu tuique; ab obsidione repedes, vrbem & terram nobis

nobis relinquentes, & non patiaris tantum exercitum perire mutuò configentem. Si autem hoc à Christianis decretum contemferis, certus sis, quia crastina luce vniuersi tecum prælia conferent. Corbahan his auditis, Petro in superbia magna respondit: Vnum, Petre, te scire volo, quod Christiani eligant, scilicet vt omnis imberbis iuuen-
Barbari- cum Cor- babani re- sponsum.
 rus ad nos transeant, mihi & Domino meo, Regi Corrozan, seruientes, quos magnis beneficijs & muneribus ditabimus. Puellæ adhuc intactæ similiter ad nos accessum habeant & viuendi licentiam: Barbati verò, & aliquam caniciem habentes cum mulieribus nuptis decollandi sunt: Alioqui nulli parcam ætati, sed omnes delebo in ore gladij, quos autem voluero, in catenis & vinculis ferreis abducam. Hoc dicto ostendit ei omnis generis catenarum & vinculorum copiam innumerabilem & inauditam.

CAPVT XLVI.

Petrus ad hæc à Corbahan accepta licentia redeundi, *Petrus re- vrberem Antiochiam introiuit, renunciaturus iactan- dux expo- nit minas hostis.*
 tiam, quam audiuerat à Corbahan. Et ecce vniuersi Principes in circuitu Petri conglobantur cum cæteris Christianis militibus, quid Corbahan responderit, auscultare desiderantes, & scire, vtrum bellum attulerit, aut aliquod fœdus pacis constituendæ. Petrus circumfusus fidelium turbis, Corbahan bellum desiderare indicat, nihilq; nisi in superbia magna & fiducia multitudinis suæ locutum fuisse asserit, & cætera minarum, quæ audierat, referre incipit. Sed eum procedere vltius Dux Godefridus non patitur, *Godefridus princeps cordatus.*
 sed seorsim ductum monuit, ne quicquam de omnibus, quæ audierat, vlli indicet, ne populus, præ timore & angustia deficiens, à bello subtraheretur. Iam trium hebdomadarum & totidem dierum processerat tempus, quo populus Christianus obsessus cœpit angustiari penuria necessariorum & defectione panis. Vnde non vltra sufferre hæc valentes, inuicem consultum vadunt magni & parui, dicen-
 B b centes

Quiritatio vulgi. res vtilius esse, mori in bello, quàm fame tam crudeli perire, & de die in diem populum attenuari & mori.

CAPVT XLVII.

Edictum de pralio & lustratione.

Acies in vrbe instructæ.

- I.
- II. III.
- III.
- V.
- * Tyrio li. 7. ca. 1.
- Reinaldus de Asmesbach.
- VI.
- VII.
- VIII.
- * Tyr de Monte.

AD hanc vocem conquerentis populi indicitur bellum crastina die futurum, omnibusq; iubetur, vt in orationibus pernoctent, & delictorum suorum confessionibus purgati, Dominici corporis & sanguinis sacramento muniantur, sicq; in primo diei diluculo armis accingantur. Mane autem facto, omnes in armis, loriceis & galeis Christiani milites conuenerunt IIII. Cal. Iulij, & acies ordinant adhuc intra vrbem commorantes. Hugonem Magnum, fratrem Regis Franciæ, præfecerunt primæ aciei ductorem, & signiferum constituerunt equitum & peditum. Robertus, Comes Flandriæ, & Robertus, princeps Normanorum, duabus præficiuntur aciebus, & sic iuncti hi duo propinqui in vno latere constituuntur. Episcopus vero Podienfis suam per se aciem versus montana diuigebat, erecta in medio illius cuneo lancea, quam repererat, & in manibus cuiusdam Clerici constituta. Petrus de Stadenis, Reinardus de Tul, frater eius V Vernerus de Creis, Henricus de Ascha, Reinardus de * Hemersbach, V Valterus de Dromedart, suum cuneum regere disponuntur versus hæc montana & viam, quæ ducit ad portum maris Simeonis prædicti quondam eremitæ. Comes Reinboldus de Oringis, Lodevicus de Monzons, Lambertus, filius Cunonis de monte acuto, vnus aciei ordini præesse destinantur. Dux Godefridus cum Teutonicis, Alemanis, Bavaris, Saxonibus, Lotharingis ex duobus millibus equitum & peditum suam aciem composuit, quorum manus & gladius solet esse sauisissimus in ceruicibus inimicorum. Tankradus solus suam aciem ex equitibus & peditibus constituit. Hugo de S. Paulo, & filius eius Engelradus, Thomas de Feria castro, Baldevinus de Burg, Robertus filius Gerhardi, Reymundus de Peleiz, Reinoldus Beluacensis, Valo de Calmont, Euerhardus de Poifat, Drogo de * Monzei, Rudol-

Rudolfus, filius Godefridi, Conans Britanus, Rudolfus, IX. X.
 similiter Britanus, hi omnes duas acies regere eliguntur.
 Gastus de Berdeiz, Gerhardus de Rosselon ciuitate, VVil. XI. XII.
 lehelmus de Montpelir, acie tantum vna contenti sunt. ¶ Tyrus
 Boemundus de Sicilia in extrema acie, quæ erat densissima, plures XI.
 equitibus & peditibus ductor attitatur, vt cæteras acies aciei du-
 tueretur, & fortè auxilio indigentibus subueniret. Flores nu-
 merat.

CAPVT XLVIII.

Sic omnibus istis ordinatis & dispositis, Comitem Rey- Reymun-
 mundum, aliquantulum infirmitate laborantem, ad tu- dus relin-
 endam urbem propter Turcos, qui erant in eminentiore quitur cu-
 arce cum Sansadonia, filio Darhani, reliquerunt cum plu- stodia vr-
 rima virtute Christianorū. Hoc expleto, omnes vnanimi- bis.
 ter, sicut ordinati erant, & Principes singuli cum suis acie-
 bus aperta porta, quæ porrigitur trans Fernam pons lapi-
 deus, aduersus barbarorum legiones procedere decreue-
 runt in vexillis mille varijs & decoris, in loriceis & galeis.
 Corbahan similiter & Solymanus in dextro & sinistro cor- Corbahan
 nu, in fronte & à tergo, multiplices statuunt acies, arcus & Soly-
 osseos & corneos in manibus ad pugnandum tenentes. Ce- manus
 leriq; pede è castris procedentes, Christianis obuiam inue- barbarici
 huntur, vt primi grandine sagittarū certamen ineant, buc- exercitus
 cina, tubis & cornibus intolerabili clamore intonantes. duces.
 Prouiderant .n. sibi non solùm ex legatione Petri, qui bel-
 lum in crastino eis prædixerat affuturum, sed cotidie
 suspecti & solliciti erant, ne Christiani ex improviso bellum
 cum eis committerent. Vnde ad arcem Sansadonia nun- Sansado-
 cios assidue dirigebant, quatenus si quando persentiret nia partes
 Christianos armari, aut hortari ad pugnam, eis nunciaret,
 eo quòd ab arce, in supercilio montis sita, spectaculum re-
 rum vniuersarum vndiq; in vrbe habuerit, quòd & ipsi parati
 & cuneati occurrere possent, & minus prouisis Galli noc-
 rent. Sansadonia nuncia mittere negat, sed pannum la-
 tissimum nigerrimi & horrendi coloris, in summitate ha-
 starum præfixum, in culmine suæ arcis erigere pollicetur,

X XI

HX I

HX I

HX I

HX I

HX I

HX I

deinde horrifona buccina vehementer perſtare, & ita gentiles certos reddere de apparatu belli Chriſtianorum. Hunc itaq; pannum fufcum in ſignum conferendi Martis erigens in montanis, ſuper ipſam prædictam arcem fixit, eadem hora, qua Chriſtianorum apparatus ſummo diluculo fieri cœperunt, & acies ordinabantur, vt viſo hoc ſigno, etiam gentiles ad reſiſtendum prouiderent, arma & acies ordinarent. Protinus panni huius ſigno & fragore buccinæ, horribiliter tonantis, præmoniti, denſantur & cuneantur, & Chriſtianis turmis in occurſum tendunt, ab equis circiter duo millia descendentes, ad prohibendum pontem eiufq; fluuij tranſitum.

CAPVT XLIX.

Chriſtiani autem Principes in eadem porta ordinati & conglobati, ſuſpicantes ac præſcientes Turcos in arcu & ſagitta ſibi in exitu ſuo aduerſaturos, omnem manum ſagittariorum pedestris vulgi præmiſerunt à porta tranſpontem & fluuium Farfar. Qui Deo fauente pontem anticipantes, in Turcos ſagitta inſeſtos irruerunt, ſcutorectis pectoribus reſiſtentes, & à loco amouentes, quonſq; ad ſtationem equorū ipſorum ſagitta Chriſtianorum tranſuolante, peruentum eſt. Turci itaq; qui ad pontem ab equis descendentes pede præcurrerant, videntes ſe non poſſe obſiſtere, nec viros Chriſtianos à ponte abigere, ſed equos ſuos poſſe ſagittarum grandine perire, verſi in fugam & ad equos quantocius properantes, ipſos aſcenderunt, & ſic liberum exitum Chriſtianis, licet inuiti, conceſſerunt. Adhæc Anſelmus de Riburgis monte, qui erat in prima hac acie conſtitutus cum Hugone magno, gaudens proſpero ſucceſſu & prima victoria fidelium, vibrata haſta medio Turcorum inuoluitur, qui hos deiecit, hos perforat, alios reſupinat, & ingenti illorum occiſione laborat. Hugo ſiquidem Magnus, videns quòd Anſelmus ſine aliquo timore mortis hoſtes reſreſſerat, ſine mora aduolat, ſimili cæde mulctans inimicorū cateruas. Robertus Flandrenſis, Rober-

Chriſtiani præcipiunt pontem Orontis.

Anſelmi de Riburgis virtus bellica.

Principes exemplo animati.

Rober-

Robertus, Nortmanorum Comes, Baldevvius Hamaicorum princeps, Eustachius quoq; audacter & fortiter cum hostilibus cuneis luctabantur, quos non modica strage interemerunt. Solymanus verò Dux Turcorum, miles sæ- *Solyman & Rossilon* capitalibus Antiochiæ sub Darfiano Rege, cum suis cuneis *on conan-* circiter quindecim millibus à cætera multitudine seque- *tur inter-* strati, aduersus hæc montana & viam, quæ respicit ad por- *cludere* tum Simeonis, festinatò contendunt, vt si Christiani victi *fugam.* fortè illuc fugam meditarentur, ad maritima eis occurrerent, & incautos attererent. Hoc in proposito auidè *Inuadunt* ferentes, properata via plus solito, super aciem Reinardi *V. aciem.* Comitis, Petri de Stadeneis, VValteri de Dromedart, Henrici de Ascha, Reinardi de Hemersbach, militis illustrissimi, VVeneri de Greis casu irruerunt, quibus subito ad impedimentum ignem proiecerunt ab ollis in faciem terræ, quò eorù transitus erat ad societatem Christianorum. Ignis itaq; vt hæsit terræ, arreptis herbis aridis & frondibus siccis veprium, statim vires in altitudine & amplitudine acquisiuit, & sic à vento suscitata nebula, fumus concreuit tenebrosus, solùmmodo oculos fidelium obumbrans, & aspectum impediens.

CAPVT L.

Gitur Turci callidè eos post fumi nebulam insequentes, errore caliginis dissociatos alios trucidabant, alios sagittis transigebant: Solummodo equis insidentes velocitate equorù euaserunt, sed non omnino illæsi à sagittis: Peditum verò trecenti occisi, & pars in vinculis retenta est. *Carieth* Carieth autem Turcus de ciuitate Caran, viso Solymani *cum socijs* prospero successu in contritione aciei Reinardi, Petri, *satrapis* VVeneri & cæterorum, confidentius iter accelerans, in *adoritur* circuitu vnà cum Principe Damascenorù à montanis iuxta *XII. aci-* ciuitatem & Fernam fluuium descendit, appropinquante *em.* simul Brodoan de Alapia, ciuitate Turcorum, ad coronandam aciem Boemundi, quæ erat extrema, peditibus & Franci-

Gerit rem feliciter. Francigenis plurimum densata. Quam incurrentes, sagittis & virtute suorum irrumpere ac dispergere conati sunt. Oppressi siquidem viribus Turcorum, & fraude altorum hominum circumuenti comitatus Boemundi, in miserum & anxium globum, quasi oues inter lupos peritura, cogeantur, nec vltra reniti valebant, sed in proximo erat, vt motituri, vndiq; ab infidelibus turmis inuoluerentur. At Godefridum Ducem cum Buldagi, Amasa, Boëia & Balduc atrociter dimicantem, & in nomine IESV, Filij Dei viui, triumphantem, nuncius trans spatium via vnius vocis percurrens, flebili rogatu pulsat & admonet, vt respiciat & cognoscat, quam in arcto res Boemundi suarq; societatis sit sita: quibus ni citò subueniret, omnes in breui à Turcis consumi asserebat.

CAPVT LI.

Boemundi periculum Godefridq; & Hugo Magn. sup petias ferunt laborantibus. Godefridus Dux ex relatione velocis nuncij Boemundi intellecta inuassione, suarq; aciei, à Turcis ferè coronata, eleuans oculos, iam intuetur, quomodo virtus Boemundi & cohortes illius pondere belli fatigabantur, & vni inimicorum vires sufferebant. Vnde festinus in faciem auersariorum cum Alemanis, Bavvaris, Saxonibus, Lochringis, Teutonicis & Romanis, qui in sua erant acie, auolat in vexillis ostreis varijs & decòris, vt vires repelleret, & in angustia positis subueniret. Hugo verò Magnus, qui in exitu primæ aciei à ponte, qui ab vrbe trans Farfar porrigitur, fugatis Turcis & attritis, spatium campi cum Christianorum præmissis sagittarijs victor obtinebat, videns quòd Ducis Godefridi acies & vexilla reuertebantur via, quæ ducit ad fluiuium Farfar, vnà ipse festinus eodem itinere ad aciem Ducis cum sua legione ad vires & arma augenda, refertur, sciens quia hac parte maior angustia belli ingruerat. Moderabantur ambo Principes cursum suorum equitum, secundum quod pedites appropinquare poterant. Quos vbi Turci indubitanter in se tendere viderunt ad subueniendum Christianis consocijs, parati.

latim ab inuasionē & assultu caperunt subtrahi, & dato *Fuga Tur-*
 dorso remens viam, ad tabernacula sua fugam arripiunt, *corum.*
 Duce cum Christianis tironibus atrociter insequente &
 cadente.

CAPVT LII.

TAndem superato quodam humili & modico torrente,
 à montanis defluente, paululum Christianis militibus
 in valle retardatis, Turci in vertice cuiusdam montis con- *Germani*
 sistentes, ad defensionem frena reiciunt, & sagittis suis *disipant*
 Gallos insequentes absterere nituntur. Ad hoc peregrini *hostes præ-*
 Teutonici, corda intrepida habentes, altis vocibus Christi *liū instau-*
 clementia inuocata, obsistentes Turcos indubitanter in- *rantes.*
 currunt, quos tunc & deinceps sic in fugam continuam
 mittunt, vt non aliquis eorum stare aut remordere in eo-
 dem conflictu præsumeret. Boemundus ergo Princeps ma- *Boemun-*
 gus & Adam, filius Michaëlis, visa virtute Godefridi *duo Mi-*
 itentis, & populum alleuiantis, & quia eade cum suis inter *chael ani-*
 hostium agmina fulminabat, cum omni acie & fortitudine, *mantur*
 quam vltimus regebat, abruptis moras, & in impetu ac *Godefridi*
 vociferatione per medias Turcorum acies infertur. Quo- *exemplo.*
 rum immanissima strage facta, sic campi operiebantur cor-
 poribus occisorum, quasi grandine hinc & hinc sauisimè
 commixtis cuneis. Sed Deo auxiliante, ingrauatum est
 bellum gentibus, totumq; prælij pondus versum est illis
 in contrarium. Corbahan autem superbus, qui ampliores *Corbahan*
 sibi retinuerat vires & copias, & à sinistris Christianorum *detinetur*
 stationem occupauerat, nequaquam suis fugitiuis & attri- *à Podi-*
 tis socijs ad opem contendere poterat. Nam illi Podiensis *ensi.*
 Episcopus cum omni manu Prouincialium fortiter in fa-
 ciem resistebat, eiq; lanceam Dominicam semper oppone-
 bat. Vnde colligendum est, quòd Deo & Domino nostro
 IESV operante, virtus illius, diuinitus sibi timore immissa,
 elanguit, & corda suorū tremuerunt: quia sic immobilis
 permanebat in obstaculo & visione cœlestis armaturæ, ac si
 omnis pugnæ imemor cum infinito suo satellite haberetur.

*Edocetur
de clade
accepta.*

*Capesit
fugam.*

*Persecutio
ob equorū
defectum
intermissa*

SIT Deo volente, in stupore & ecstasi posito quidam afflic-
tus princeps illustrissime, quid longius moram protrahis ad-
uersus hanc Christianorum aciem? an non vides, quomo-
do tuus, quem eduxisti, exercitus, victus & attritus fugi-
dilapsus est? ecce in castra tua tuorumq; Galli diffusi spo-
lia auferunt, & res vniuersas colligunt, & ecce sine mora
ad te peruenturi sunt. Corbahan hac tristi & dura lega-
tione pulsatus, eleuatis oculis videns acies suas fuga de-
fluxisse, continuo ipse cum omni comitatu suo dorso verti-
in fugam, via qua venerat, ad regnum Corrozan & flumen
Euphratem insistens. Quem sacer Episcopus cum omni
acie sua persecutus est, non longè tamen, præ defectio-
equorum, & peditum lassitudine. Defecerant enim Chri-
stianis equi, quos à Gallia eduxerant, præ diuersis plagis
vt affirmant ex veritate, qui adierant. Nam vix ducentis
supererant equi bello apti in die, qua prælium cum totius
tionibus gentilium commiserunt.

CAPVT LIIII.

*Christiani
proceres
de equiti-
bus pedites
facti.*

*Hartmāg
Germāus.
¶ Vide su-
pra lib. 2.
cap 30. ¶*

PLURIMI siquidem egregij milites & nobilissimi, quo-
rum latet numerus, equis mortuis & præ famis inopia
consumtis, in numero peditum computati, pedites præli-
discebant, qui à pueri æuo semper equis assueti & inue-
certamen inire solebant. Ex his verò egregijs viris, qui
mulum aut asinum, vel vile iumentū, vel palefridum, tum
acquirere poterat, pro equo utebatur: inter quos for-
tissimi & ditissimi sua in terra Principes asino insidentes
certamen inierunt. Nec mirum. Nam diu deficiente illis
proprio sumtu, egentes mendicauerant, & suis armis ven-
ditis propter inopiam, armis Turcorum insuetis & inco-
gruis in bello utebantur. Horum in numero Hartmanus
diues & nobilissimus vnus de præpotentibus in terra Ale-
manix fuisse, asinoq; insidens, vmbonem Turci & gladium
tantum in die illo ad pugnam habuisse perhibetur. Nec
mirum.

mirum. Nam rebus omnibus exhaustus, lorica, galea & armis venditis, diu mendicauerat, & eò ferè perucnerat, quòd nec mendicando viuere poterat. Perucnerat vnà *Henricus de Ascha* miles nobilis & laude militari dignus. *de Ascha cliens Godefridi.* Sed Dux Godefridus gloriosus illorum misertus, panem vnũ cum portione carnis vel piscis ex suo proprio sumtu Hartmano constituit, Henricum verò, quia miles & homo suus multis sibi seruierat annis & bellorum periculis, conuiuiam & mensæ suæ socium attitulauit.

¶ *Addatur hìc quoq; de simili Romanorum procerum mendicitate locus Procopij lib. 3. de bello Goth.*

CAPVT LV.

Super his miserijs & attenuationibus nobilium procedum, mirantur solummodò hi, qui nunquam huic simile audierunt, nec mala viderunt, quæ in tam longo exilio còtigerunt tam egregijs viris, sed non mirantur, qui ipsum Ducem Godefridum, & Robertum Principem Flandriæ, *Godefridus & Robertus Fland.* ad vltimũ egere rebus & equis, se vidisse testati sunt. Egit *attenuati,* bellum Godefridus, qui equum, in quo die magni *belli* sedit, dono Comitis Reymundi suscepit, multa prece *alienis e-* extortum. Nam defecerat illi pecunia præ angustia me- *quis vium-* moratæ famis, & nimia largitione eleemosynarum & re- *tur.* rum, quas in mendicis & attenuatis militibus expendit. Egit pariter Robertus, ditissimus & potentissimus Princeps pinguis Flandriæ, quem sæpius in exercitu mendicasse afferunt, qui affuerunt, & oculis inspexerunt, ipsumq; equũ quem in die belli ascenderat, mendicando acq̃suisse, multorum relatione didicimus. His deniq; equis, labore acq̃sitis, nunc tam egregij Principes in die belli inuicti aduersus infidelium acies, considerantes Corbahan cum omni *Persequitur hostem* comitatu suo terga vertisse, veloci cursu post eum frena dirigit, cædendoq; & sternendo fuga deficientes & fugientes, in spatio trium milliarium sine intermissione insecuti sunt. Tankradus, qui etiam Christianorum aciem dirigebat,

*Corbaban
transmittit
Euphratē.*

bat, vt fugam pensit aduersariorum, vnā cum equestri manu in cæde illorum affuit velociter, quos via sex milliarium fugientes insecutus est. Corbaban viso suorū diffugio, & exercitus sui dispersione, semper intendebat fugam, quo vsq; ad Euphratem, fluuium magnum perueniens, cum suis nauigio elapsus est.

CAPVT LVI.

*Christiani
spolia le-
gunt.*

HIs præfatis Christianorum Principibus auidè inimicorum cædi & insecutioni intendentibus, Societas Comitum Reymundi, & Episcopi Reymeri prædæ inhians, & spolijs Turcorum, in loco eodem, quo victoria data est, persequens, permansit, & grandia spolia auri, Byzantium, frumenti, vini, vestimentorum & papilionum prædata est. Alij verò qui pugnae intenti erant, videntes illos spolijs manus inferre, eadem auaritia corrupti, manus similiter prædæ iniicientes, cum spolijs copiosis & infinitis in laude & lætitia & voce exultationis Antiochiam reuersi sunt, & qui antè inopes erant & famelici, nunc omnibus bonis satiati sunt.

*Codices
magici &
catastæ in
hostium
castris re-
pertæ.*

Codices verò innumerabiles in iisdem castris gentilium repererunt, in quibus sacrilegi ritus Sarracenorum & Turcorum inscripti erant, & nefanda crimina hariolorum & aruspicum cum characteribus execrabilibus. Catenarum, vinculorum, laqueorum & funibus & ferro corijsq; taurinis & equinis diuersa genera ibidem in tentorijs reperta sunt ad vinculandos Christianos: quæ omnia Antiochiam allata sunt, plurimo numero infinita, cum plurimis rebus & tentorijs, & cum tentorio ipsius Corbaban, quod in modum ciuitatis turribus & mœnibus diuersi coloris & preciosi serici ædificatum erat.

*Corbaban
ni mirifi-
cum ten-
torium. ¶
Siragesim
bellis mul-
titudinis.*

Habebat idem mirabile tentorium vicòs à se descentes, in quibus duo hominum millia spaciosè habitasse referuntur. Mulieres, pueri teneri & adhuc lactantes, quot quot in castris reperti sunt, alij trucidati, alij equorum pedibus conculcati, misero & lacero cadauere campos imple-

impleuerunt, destituti suorum auxilio gentilium de bello terga vertentium. Cætera, quæ in hoc bello acta sunt tam in populo Christiano quam gentili, quæ etiam in obsidione vrbs Antiochiæ mira & inaudita gesta sunt, nullius stylo, nullius memoria æstimo retinenda, tot tamq; diuersa fuisse referuntur.

¶ Simili tentorio vsus CONSTANTIVM Cæs. legimus apud Zosimum lib. 2.

CHRONICI HIEROSOLYMITANI LIBER QVINTVS.

Argumenta Capitum.

- I. De diuinorum mysteriorum restitutione, & de Patriarchæ recollatione.
- II. Quibus Principibus subiecta sit Antiochia.
- III. De duobus Principibus directis, quorum vnus perijt, alter vix euasit.
- III. De plaga mortalitatis, quæ facta est in populo Dei.
- V. De insidijs Turcorum, & de quodam Folkero & uxore eius.
- VI. De inimicitijs inter Brodoan de Alapia & Principem Hasart.
- VII. Consilium Turci Christianæ mariti, de adipiscenda Christianorum amicitia.
- VIII. Legatio Principis Hasart ad Godefridum Ducem, & quomodo Dux hesitat cum Turcis fœdus inire.
- IX.

LIBER

- IX. Mahumet, filius Principis, Duci Godefrido datur obses: columbae fœderis nunciæ emittuntur.
- X. Brodoan Hasart obsidet, Christianorum superuenit exercitus.
- XI. Boemundus & Reymundus Duci Godefrido associantur: obsidio soluitur, sed per insidias quidam de Christianis occiduntur.
- XII. A Principe Hasart cum magna gratiarum actione suscipitur Dux Godefridus: fœdus renouatur.
- XIII. Dux inualecente pestilentia, coactus necessitate temporis recessit ab Antiochia.
- XIII. Dux ipse cum paucis Christianis presidia inimica subuertit.
- XV. Baldewinus confluentes ad se Christianos donis plurimis munerat, Turcos edomat.
- XVI. Baldewinus conspirantes aduersus se proscibit, & custodiae mancipat.
- XVII. Baldewinus nimia datione exhaustus, pro redemptione captiuorum munera suscipit, quosdam excruciat, & vrbe depellit.
- XVIII. De socero Baldewini & de dolo Balas in presidio Amacha.
- XIX. Quomodo quidam viri sensati Baldewinum contra perfidiam Turci muniunt.
- XX. Quomodo Baldewinus perfidiam Turci in captione suorum experitur.
- XXI. Baldewinus grauitur torquetur de captione suorum militum.
- XXII.

- XXII. Baldue capite truncatur : sex de socijs
Baldewini restituuntur.
- XXIII. Multitudo Teutonicorū superueniens præ-
dicta mortalitate consumitur.
- XXIIII. Sansadonias matrem cum filijs redimit :
Vmemarus reducitur : Mahumet obses diligenter cu-
stoditur : nauigia reparantur.
- XXV. De prodigio cælitus ostenso, & de varijs
super hoc coniecturis.
- XXVI. De gestis Principum, & Boemundi do-
minio in Antiochia.
- XXVII. Qualiter Dux Godefridus Turcorum de-
prehendit insidias, & in paucis prostrauit plurimos.
- XXVIII. De murmure Christianorum & colloquio
Principum.
- XXIX. De horrenda famis angustia in obsidione
Marræ.
- XXX. Quomodo Comes Reymundus castellum de-
iecerit, & Marram ceperit.
- XXXI. Quomodo Reymundus, Turcorum & Sar-
racenorum præsidijs expugnatis, præsidium Archas ob-
sederit, & de difficultate eiusdem obsidionis.
- XXXII. Quomodo questio facta est de lancea Do-
minica, & quomodo puer Mahumet obses mortuus, &
à Godefrido Duce patri honorificè remissus.
- XXXIII. Quomodo Dux Godefridus & Robertus
Flandrensis ciuitatem Cybel obsederunt, & quomodo
Reymun-

Reymundus Comes, pecunia corruptus, eosdem Principes dolosa legatione ab obsidione reuocauit.

XXXIII. Quomodo Principes ab obsidione Gylcastra mouerunt, & Reymundo in auxilium properauerunt.

XXXV. Prædicti Principes falsa legatione seducti, à societate Reymundi se separant, quos ille blanditijs & donis reuocat ad concordiam.

XXXVI. Qualiter creuit murmur in populo Dei quòd tam diu differrent viam in Ierusalem.

XXXVII. Obsidio ab Archas soluitur: Principes procul ab vrbe Tripolis figunt tentoria: calamellos melilitos per plana repertos suxit populus.

XXXVIII. Inito fœdere, præses ciuitatis Tripolis ductorem viæ populo Dei concessit, cuius ductu loca difficilima pertransijt.

XXXIX. De Difficultate itineris, & quomodo fœdus inierint cum incolis vrbis Baurim.

XL. Quomodo à serpentibus multi perierunt in regione Sidonis, & de amissione cuiusdam VValteri.

XLI. Quomodo transierint ciuitates Tyrum, Ptolemaida, Cayphas, Cæsaream, sicq; Pentecosten celebrauerint.

XLII. Quomodo ciuitatem Ramam inuenerunt & possederunt, ac Episcopum in ea constituerunt.

XLIII. Dum ad montana progreditur exercitus, nocte eclipsis Lunæ apparuit.

XLIIII. Quomodo Christiani incola vrbis Bethle-
hem Duci Godefrido legatos dirigunt, vt maturaret ad
subueniendum, & de gratulabunda susceptione sociorum.

XLV. Qualiter exercitus maturauerit Ierusalem
comperta legatione à Bethlehem, & de præda à finiti-
mis vrbis abducta, & qualiter ante muros Ierusalem in
laudibus & hymnis constiterint.

XLVI. Qualiter & à quibus Principibus ciuitas
obfessa sit.

CAPVT I.

Accepta hac victoria in campo Antiochiæ, ma- *Proceres*
gnæ & regiæ ciuitatis Syriæ, Episcopus Podien- *victores*
sis & cæteri Principes, à fuga & cæde exercitus *constitu-*
Corbahan reuersi in præfatæ vrbis mœnia, ba- *unt reli-*
gionem.

filicam B Petri Apostoli, quam Turci suis sacrilegis ritibus
psanauerant, ab omni inquinamento mundantes, altaria
sancta, quæ subuersa erant, in omni honestate reedificau-
erunt, imaginem verò Domini nostri IESV Christi & figuras
sanctorum, quas in modum viuentis personæ obcæcatas &
obductas cœmento obscurauerant, summa reuerentia reno-
uabant, cultores catholicos in exequendis ibidem diuinis
mysterijs restituentes in omni clero tam Græcorum quàm
Latinorum. Deinde ex ostro purissimo & serico præcioso
& reliquis ornamentis, quæ in Antiochia sunt reperta, in-
fulas, Dalmaticas, cappas & omnem decorem ad vsus Ec-
clesiarum Dei viui fieri constituerunt, quibus diuina offi-
cia in templo B. Petri celebraturi sacerdotes & ministri *Basilica*
ornarentur, vel quando in processione Dominicarum die- *S. Petri.*
rum, aut in celebri festo, ad Oratorium S. Mariæ, matris *Oratoriū*
Domini nostri IESV Christi, in psalmis & hymnis migra- *Mariæ*
rent. Hoc idem oratorium breui intervallo distans ab *semper*
ecclesia virginis. *ecclesia virginis.*

LIBER

ecclesia B. Petri, adhuc ab iisdem Turcis inuiolatū & intactum permanfit, & Christianis, inter se post ſibi ſubiugatā urbem dono & licentia eorum commorantibus, ſolummodo conceſſum eſt. * Patriarcham verò vrbis, virum clarifimum & Chriſtianiſſimum, quem Turci, cū adhuc Chriſtianorum obſidione circumdarentur, ſæpius ſunibus altitatum viuum ad mœnia ſuſpenderunt in oculis omnium, ad augendas Chriſtiano populo moleſtias, & cuius pedes frequenter compedum læſione attriuerant, decenter in cathedra ſua relocauerunt, & Principem Antiochiæ cum omni ſubiectione & religione præfecerunt.

CAPVT II.

Boemūduſ ſalutatur dynaſta Antiochiæ **H**is itaq; diuinis rebus prælatiſ & præordinatiſ, Boemūduſ mundum Dominum & Aduocatū vrbis conſtituerunt, eò quòd multum in traditione vrbis expendiſſet, plurimumq; laboriſ pertuliſſet, vt cuſtodias per turres & mœnia aduerſus Turcorum inſidias faceret. Boemūduſ aſſumpta poteſtate & dominio vrbis, in præſidio, quòd in eminentiore loco in montaniſ habetur, ſedem & cuſtodiam ſuorum poſuit, nulla illic Turcorum deſenſione ſibi aduerſante. Nam audita fuga & contritione ſuorum, Sardonias, & qui in arce erant, pariter etiam ipſi per montana fugerunt, vacuum & immunitum relinquentes præſidium. Verūm Reymundus Comes de regione Prouinciæ ſemper inſatiatus deſiderio acquirendi, turrim eam, quæ ponti Ferne imminet verſus portū S. Simeoniſ, inuadentiſ ſuo muniuit ſatellitio, partemq; hanc vrbis ſuæ ditioni ſubefſe coëgit. Cæteri vero Principes, Godefridus Duſ Robertuſ Flandrenſiſ, Robertuſ, Princepſ Nortmanorum, cunctiq; qui non minus laboriſ circa urbem pertulerant, minimè vrbi præſeſſe, aut eiſ redituſ vel tributa ſibi impertiri quaſiuerunt, nolenteſ fidem & ſacramentum, Imperatori Conſtantiſopolis factum, violare. Iurauerunt enim ſibi, vt ſi caperetur Antiochia, quia de regno eiſ erat, ſicut Nicæa cum omnibuſ caſtelliſ & vrbibuſ, ad regnum

regnum eius pertinentibus, sibi referuarent, suæq; maiestati restituerent. Ex tunc & deinceps Boemundus Comiti Reymundo cœpit inuidere, sed tamen occultè.

*Simultas
Boemundi
& Rey-
mundi.*

CAPVT III.

PRædicti verò Principes, quibus curæ erat, fidem & iurandum seruare, Baldeuvinum, Hamaicorum Comitum, vnâ cum Hugone Magno, fratre Regis Franciæ, paulo post victoriam à Deo collatam direxerunt in legationem ad ipsum Imperatorem Græcorum, vt causam ab eo inuestigarent, cur tam impiè se gesserit erga populum Dei, & auxilium, quod pollicitus esset, cur in tanta necessitate exhibere neglexerit? cum in aliquo eos fallaces aut seductores adhuc inuenire nequiverit. Iniunctum est etiam illis, vt eidem Imperatori dicerent, quomodo ab omni promissione & sacramento Principes exercitus soluti haberentur, eo quòd omnia, quæ promiserat auxilia extimidorum & fugitiuorum suggestione mentitus esset. Sic quidem duo prædicti Principes, assumpta sociorum confratrum legatione, ad ipsum Imperatorem viam insunt per mediam Romaniam. Vbi in confinio Nicææ in insidias Turcopolorum fortè inciderunt, non à dextris vel à sinistris declinare valentes. Turcopoli itaq; gens impia & dicta Christiana nomine non opere, qui ex Turco patre & Græca matre procreati, videntes viros sibi inter manus oblatos, subito irruerunt in eos, Baldeuvinumq; qui Hugonem aliquantulum præcesserat, vt aiunt, sagittis confixerunt, quidam verò asserunt, quòd vinum illum & captiuum abduxerint, sed latet vsq; in hodiernum diem, quo fine tam nobilissimus & Christianissimus princeps perierit. Hugo autem Magnus, qui modico intervallo viam post Baldeuvinum continuabat, cernens angustias animæ illius, celeri cursu iter remensus est ad syluam quandam, montibus contiguous, cuius absconsione protectus, manus impiorum euasit.

*Baldewi-
nus Com.
& Hugo
Magn. de-
stinantur
legati ad
Alexium
Imperat.
¶ Vide
Tyrium
lib.7.ca.1.*

*Opprimū-
tur à gras-
satoribus
Turcopolis.*

Post hæc ex omni parte crebrò affluente nauigio in cæbarijs ad portum S. Simeonis, & pèregreinis in victoria Dei ab obsidione barbarorum liberatis, felici abundantia cibariorum, omniumq; necessariorum fructibus, plaga

*E copia
dira pesti-
lencia.*

*Mors Po-
diensis.*

*Henrici
de Ascha.
Reinardi
de He-
mersbach.
¶ Vide su-
prà lib. 4.
ca. 47. 49.
Numerus
extinctorū*

maximæ mortalitatis facta est intra urbem Antiochiam, qua plurima & innumerabilis multitudo Christiani exercitus tam nobilium procerum quàm humilis vulgi absumta est. Hac clade mortifera primùm venerabilis Præsul de Podio percussus vitam finiuit Cal. Augusti: quem nimia lamentatione nobiles & ignobiles defentes, in ipsa basilica S. Petri sepulturæ contulerunt, in eodem loco, quo lanæca Dominica reperta est. Sepulto itaq; tam venerabili sacerdote, amplior & grauior inualuit hæc plaga scruissima, & morte minui ad eò Christianorum cœpit exercitus, vt per spacium fermè sex mensium vix aliqua oriretur dies, quin centum & quinquaginta vel triginta ad minus, tam nobiles quàm ignobiles spiritum vitæ exhalarent. Eiusdem cladis atrocitate Henricus de Ascha, miles, nobilis genere, moriens occubuit in castello Turbayfel, illic catholicè sepultus. Reinardus pariter de Hemersbach, miles clarissimus operè & genere, vitam amisit, sepultus in atrio basilicæ B. Petri, Apostolorum principis. Præterea multi tam equites quàm pedites, nobiles & ignobiles, Natchi & Clerici, parui & magni, quin & sexus fœmineus, supra centum millia sine ferro morte vastati sunt.

CAPVT V.

Interea multi, gaudentes pace & victoria, mortalitatemq; hanc vitantes, & causa necessariorum dum viam frequenter Rohas insisterent, sperantes aliquid accipere de manu Baldevvini, plurimas insidias & cædes à Turcis, qui habitabant in præsidio Hasart, patiebantur, & sæpius capti aliqui abducebantur. Quadam autem die quidam Folkerus, miles egregius, de castro Bullon ortus, dum cum vxore sua,

*Turci Ha-
sartenses
Christia-
nis infesti.
Folkeri
Bullonij
cædes.*

sua, quæ erat formæ elegantis, Rohas cum cæteris fratribus iter faceret, fortè in Turcorum insidiantium manus incidit. Qui ilicò cum cæteris post multam defensionem victus ac decollatus est. Vxor verò illius quia multum præhonestate vultus sui placuit in oculis eorum, capta in præsidium Hasart abducta est. Princeps ergo & Dominus præsidij hanc honorificè tractari iussit, dum videret, si in eius redemptione aliquid magni precij consequeretur. Nec diu post quidam Turcorum miles illustrissimus, qui ad Dominum præsidij Hasart in conuentione solidorum venerat, in concupiscentia formæ vxoris Folkeri captus, immoderato amore exarsit, ac nimium pro ea dominum præsidij efflagitabat, vt eam dono eius pro conuentione solidorum in coniugium accipere mereretur. Quod & actum est.

Vxor captiua.

Eadem Turco collocata.

CAPVT VI.

Miles itaq; Turcus nuptijs his lætatus, multo amplius, quàm solebat, insidias & bellum hostibus Domini Hasart inferebat, & prædam de Alapia ciuitate magna Brodoan, cuiusdam Principis Turcorum, sæpius abduxit, insequentes ad excutienda spolia frequenter captiuabat, aut victos detruncabat. Erant .n. ad inuicem inter Brodoan de Alapia & Principem de Hasart odium & graues inimicitia. Transactis dehinc aliquot diebus, Brodoan indignatus, quia miles prædictus manuq; militum de Hasart sæpius sibi aduersarentur, de vniuersis partibus ciuitatis Alapia Turcos suæ ditionis collegit, vt die decreto, in manu valida obsidens, expugnaret. Hoc comperto, Princeps Hasart anxie meditatur, qualiter vires auxiliares acciret, cum quibus occurrere congregatis tot millibus Brodoan valeret.

Brodoan Alapiensis

pexatur incurfio-

nibus Sa-

rrapie Ha-

sart. Paratrin-

dielam.

CAPVT VII.

Ad hæc inter diuersa colloquia, quæ fiebant, miles Turcus, qui Christianã duxerat vxorem, instinctu eiusdem

Turcus, coniugis sic Principem Hafart adhortatur, dicens: *Christiana* vides, quomodo Brodoan yndiq; Turcorum manum con-
næ mari- trahat & vires, atq; in multis millibus te & præsidium,
tus, horta- quod habes, vallare & expugnare disponit: Nunc si meo
tur Hafar vis credere consilio, Godefridum, Ducem Christiani ex-
tensem ad ercitus, qui Antiochiam, fugato Corbahan, potenter ob-
Christia- tinet, amicum, datis dextris tibi facere non tardabis, &
norū ami- sic vniuersam Christianorum opem & comitatum in hac
citiam. instante necessitate scias te adepturum. Nosti enim, quod
 hæc gens Christiana cunctis gentibus militari actu & au-
 dacia præfertur, & nulli eis fide & honore comparantur.
 Vnde nequaquam consilium hoc parui pendas, sed sine di-
 latione eius tibi amicitiam apprehendas, & sic eo fœdera-
 to, vniuersos Christianos ad omne tibi scias auxilium vo-
 luntarios. Hic verò Princeps, sciens hoc sanum esse con-
Syrus Chri- silium, seq; Brodoan eiusq; copijs innumeris sic posse re-
stianus, sistere, nuncium Christianæ professionis, genere Syrum,
Hafarten- hominem mirè discretum, Godefrido Duci Antiochiam
sis legatus misit, in hæc verba loquentem.

CAPVT VIII.

Princeps Hafart, Godefrido magno Prin-
 cipi ac Duci Christianorum, salutem,
 & omne quod melius optari
 potest.

Mandata **C**onsilio nostrorum ad te direximus, pacem & concor-
legationis. diam inter nos componere, fidem & amicitiam statuere,
 atq; ad omnem bellicam necessitatem arma nostra esse
 communia. Comperimus enim, quomodo vir & Princeps
 potens es viribus, & quòd auxilium ferre vales tibi confederatis,
 & nulla lenitate à fidei tuæ vinculo poteris resolui. Vnde præ
 omnibus te elegimus, te conuenimus, opem à te quærimus, fœdus percutimus, fiducia hac, qua certus
 nostræ fidei semper habearis. Brodoan de ciuitate Alapia
 nobis

nobis factus inimicus, Turcorum vndiq; contraxit auxilia, in breui ad præsidium nostrum Hasart in virtute magna & copioso exercitu peruenturus. Cui non in alio auxilio Turcorum Principum occurrere & resistere decreui, sed in manu tua, si credere mihi & succurrere non recuses. Godefridus Dux audita hac legatione, consilio suorum habito, fiduciam statuendæ pacis requirit, hæsitans, ne Turcorum perfidia sibi suisq; aliquo iniquo machinamento obesse possit, corrupto fœdere sub aliqua prauæ occasionis industria.

*Godefridi
prudens
cunctatio.*

CAPVT IX.

Avdiens verò Princeps de Hasart ex legati sui relatione, quia Dux & sui de hac concordia hæsitarent, & non multum in Turcorum promissis confiderent, Duci filium suum, Mahumet nomine, quem tenerè diligebat, obsidem & deinceps redderetur. Dux filio illius obse accepto, fidem & amicitiam cum illo pepigit, & se ad omnia constantia sibi auxiliari, & nunquam deficere, stabili iuramento promissit. His ita promissis, diem certam statuit, qua ad auxilium contra Brodoan Christianum conduceret exercitum, & Turcorum legiones ab obsidione Hasart, Domino Deo suo IESV Chrilsto auxiliante, effugaret. Hæc Dux dum constanter pollicetur, legati de præsidio Hasart vehementer iocundati & lætati sunt, & sine mora columbas duas, aues gratas ac domitas, secum allatas eduxerunt à sinu suo, ac charta, Ducis responsis promissisq; fidelibus inscripta, caudis illarum filo innodata, è manibus suis has ad ferenda læta nuncia emiserunt. Dux & vniuersi, qui cum eo aderant, de hac auium emissionem mirantur. Sed illicò, cur per aues hæc fiant nuncia, illis à legatis responsum est: Non Dominus noster, Dux, eiusq; fideles super emissis miretur columbis, quas non pueriliter non frustra præmissis, sed hac de causa præmissæ sunt, vt rapido & incessabili volatu legationem fidei, quam erga eum habes,

*Columba
tabellario-
rum vicem
præstan-
tes. ¶*

accelerent, & de auxilio tuo certificent, qualiscumq; nobis in via fortuna vel impedimentum occurrerit. Est & aliud quare hæc aues cum chartulis præmittuntur, ne si in suis nostro repertæ fuerint ab aliquibus fratribus nostris Turcis, rei morti damnemur. Iam cum chartis sibi commissis aues auolauerunt, in solium & mensam Ducis Hasart fideliter reuersæ. Princeps autem de Hasart ex more solito aues domesticas piè suscipiens, chartas intitulas à caudis earum soluit, secreta Ducis Godefridi perlegit, diem aduentus sui ad auxilium, & in quantis millibus Christiani exercitus subueniret, pernoscit.

¶ Idem traditur ab Arnolde Lubec. li. 5. ca. 3. Tyrio li. 7. ca. 3. Quibus addatur, quæ Germanica Schiltbergeri habet historia. Ac sanè commentum id vetus esse, nec primum à Sarracenis adinuentum, vel Plinij testimonio liquet li. 10. cap. 12. Quin & internuncia, inquit, in rebus magnis (columba) fuere, epistolas annexas earum pedibus obsidione Mutinensi in castra Consulum D. Bruto mittente. Quid vallum & vigil obsidio, atq; etiam retia amne prælenta profuere Antonio, per cælum eunte nuncio? Hæc ille.

CAPVT X.

HIS perlectis & agnitis, & Godefridi certus amicitia & fidei, præsidium Hasart plurimis militum munuit armis & copijs Turcorum sibi auxiliantium, quas è diuersis acciuit locis. Et ecce Brodoan in manu forti & numero quadraginta millium virorù Turcorum descendit in campos Hasart, sedemq; in circuitu murorum illius fixis tentorijs locauit, graui assultu mœnia & turres de die in diem oppugnans. Vix quinque sederat diebus, & ecce Dux Godefridus in fortitudine multa ab Antiochia est egressus, in vexillis miræ pulcritudinis, in loriceis & galeis, in sagittis equitum & peditum, spacio dierum trium iter faciens. Peracta via vnius diei, Baldevvinus, frater ipsius, à Rohas proficiscens cum tribus millibus virorum pugnantium, occurrit in vexillis, per aërem coruscantibus, ex Ducis legatione

*Hasart
obsidetur
à Brodoan.*

*Godefridi
auxiliaris
expeditio.*

*Baldui-
nus.*

legatione accitus. At Boemundus & Reymundus vehementi inuidia indignati sunt, quod ipse Princeps de Hasart primum ad Godefridum mittens, foedus inierit, filiumq; suum sibi obsidem mutuae fidei dederit: & ideo omnino se in hanc Ducis expeditionem proficisci recusarunt.

Liucor Boemundi & Reymundi

CAPVT XI.

Dux iam itinere vnus diei expleto, videns quod Principes hi pra inuidia remanserant, nec blandis monitis nec humili prece flecti poterant, vt venirent, iterato eis legationem misit, in hunc modum loquutus: Non decet vos, qui estis columnae & ductores Christiani exercitus, vt vos fratres vestros conchristianos auxiliij vestri immunes relinquantis, occasionem falsam aduersum nos sumentes, cum ad huc in nulla angustia vel necessitate vobis defuerimus, sed semper in via hac etiam pro vobis mori parati fuerimus. Credite procul dubio, quod si hodie remanseritis, nec opem nobis ad id negotium tuleritis, hostes vestri erimus, nec ad vllam causam, ad vos pertinentem, vltra pes noster mouebitur. Boemundus & Reymundus videntes, quod manus vniuersa Christianorum ad vocem Ducis Godefridi viam Hasart insistebat, & quod Dux cateriq; confratres eis in ira loquerentur, recordati sunt, quod iniuste egissent erga fratres suos, ac compuncti, socijs suis tam equitum quam peditum circiter quatuor millia adunatis, Godefridum via regia secuti, in regione Hasart assessorum exercitus triginta millia virorum pugnatorum. Brodoan & qui cum eo in obsidione Hasart conuenerant, soluit obsidionem. cognoscentes quia agmina Christianorum campos vicinos introiissent, a longe e castris eorum ignes in nocte relucere, & nebulam fumorum ascendere, intuentes, ex consilio & pari mente castra ab obsidione mouerunt, scientes, quod tot millibus resistere minimè valerent. Ex his ad decem millia in circuitu longae remotione viae per notas semitas & montana gradientes, tardatos & subsequentes peregrinos nos.

Adeoisdem Godefridi legatio.

Optimoportus paenitenti

mutatio consilij.

Brodoan soluit obsidionem.

Turci grafsantur in palantes

Christianos nos.

nos ac postremos exercitus sagittis à tergo incurrerunt & sexcentos subito expugnatos & exterritos, clam Duce & eis, qui longo spatio duorum milliarium præcesserant in ore gladij percusserunt.

CAPVT XII.

Vltio Christianorum de hoste. **H**anc famam crudelem Dux & sui comperientes, equorum velocitate inuecti, Turcis à cæde hac reuertentibus in valle montium regionis Hasart properata via occurrerunt, non modicam stragem illorum lanceis & gladijs illic facientes. His attritis, & fuga per montana & veprium condensa dilapsis, Dux & ceteri comprimores præsidium Hasart applicuerunt. Quibus Princeps illis cum trecentis, galea & lorica fulgenti opertis, occurrentibus multas gratiarum actiones referens Duci super omnibus quæ eius auxilio aduersus inimicorum vires victrices contigerunt. Moxq; renouato fœdere, amicitia Duci inuolabili coniunctus est in aspectu omnium, qui aderant promittens se stabilem, & nunquam alienari à societate ipsius Ducis & Christianorum familiaritate ac dilectione.

Idem galea & lorica aurea donatus.

Dux ex consilio suorum viro sibi confœderato galeam, æuro & argento mirè insertam, & lorica magnæ honestatæ bellico actu insignis, prælia commissurus semper induebatur. Brodoan igitur ab obsidione Hasart fugato, & Principe eiusdem præsidij à Duce & omnibus primoribus benigne commendato, ac pacificè in sua relato, exercitus Antiochiam repedauit, & in victoria ac pace magna vniuersi Principes in ea consederunt.

CAPVT XIII.

Pestilentia Antiochen.

Post hæc, prædictæ pestilentie tempestate amplius & validius ingruente, multisq; Principibus cum plebe manu morientibus, Dux Godefridus memor, quomodo perfimili clade olim est Romæ tactus in expeditione, quam

egit cum Henrico, Rege quarto, Imperatore Romanorum *Godofridi*
 tertio, & quomodo illic in pestifero mense Augulto quin- *militia*
 genti fortissimi milites pluresq; nobiles obierint, & plu- *apud Hen-*
 res exterriti, cum ipso Cæsare ab vrbe recesserint, nunc ricū *IIII.*
 idem malum metuens, ab Antiochia recedens, secessit ver- *Cæs. ¶*
 sus montana Pancratij & Corouasilij, & habitauit in vr- *Abseffus*
 bibus Rauenel & Turbayfel, à fratre Baldevvino ante ob- *in Arme-*
 fidionem Antiochiæ subiugatis, & post transmigrationem *niam.*
 suam in Rohas eidem fratri & Duci relictis.
 ¶ *Vide Speculum Vincentij lib. 26. cap. 103.*

CAPVT XIII.

IN eisdem siquidem præsidij quidam Armenij fratres, *Pancratij*
 Monachico habitu Deo seruientes, multas passi calu- *militia ac-*
 mnias à militibus Pancratij, habitantibus in præsidio, præ- *cusantur*
 fatis locis Rauenel & Turbayfel contermino, ipsum Ducē, *Godofrido*
 videntes virum esse pacificum & amatorem iustitiæ, sunt
 aggressi, querimoniam super illatis sibi iniurijs faci-
 entes, & super arce Pancratij semper eisdem castellis co-
 rumq; habitatoribus infesta. Dux verò Christianissimus
 querimonijs pauperum Christi pulsatus, & harum iniuria-
 rum non immemor, quas sibi idem Pancratius fecerat, cū
 adhuc à Christianis obsidio circa muros Antiochiæ feret,
 molestè tulit, omnibus modis de his vltionem sumere me-
 ditans. Spoliauerat enim Pancratius legatos Baldevvini, ¶ *Vide*
 fratris eiusdem Ducis, magnis & honorificis donis tam *suprà lib.*
 pecuniæ quàm cæterarum rerum, dum iter per terram & *4. cap. 9.*
 patriam eius agerent, quæ omnia Boemundo Principi ad
 componendam cum eo amicitiam mittere non expauit.
 His itaq; iniurijs, & pauperum querimonijs, nunc Dux
 commotus, quinquaginta milites suorum sequacium eli-
 gens, in loriceis, clypeis & lanceis, in balistis & lanceis Ar-
 meniæ profectus est ad vicinam arcem, in qua noxij præ-
 dones Pancratij morabantur. Hanc omni virtute instans,
 oppugnat repentino assultu, expugnatam flamma & igne
 humi cogit procumbere, viginti ex militibus, quos in ea
 Ec reperit,

LIBER

De ijsdem reperit, eius iussu excæcatis in retributionem & vindictam
vlto. superbiæ & iniuriarum, quas Pancratius sibi Chrsitiq; pa-
Corrouas- peribus inferre præsumsit. Similiter arx & præsidium Coe-
filius mul- rouasfilij assultu & virtute militum Ducis, ex diuersis ca-
clatus. lumnijs & iniurijs, quas Christianis intulerat, crematum
 expugnatum humiq; prostratum est.

CAPVT XV.

Mahome- **D**Vce itaq; Godefrido ab Hafart in Antiochiam reuer-
tes Hafart so, dehinc obside Mahomet in manu & custodia sue-
 rum Antiochiæ relicto, Turbayfel & Raucnel profecto.
 Baldeuino verò ab Hafart cum suis Rohas reuerso, pluri-
Proceres mi de exercitu viri nobiles & ignobiles, Drogo de Nahellia
et milites Reinardus de Tul, Gastus de Berdeiz, Folkerus Carnute-
excurrunt sis cæteriq; primates & cõmiltones per centenos & quila-
caterua- quagenos alij equo alij pede venerunt ad ciuitatem Rohas,
tim Edef- vt à Baldeuino, Duce & Principe in ciuitate & regione
sam. factò, pro obsequio militari præmia mererentur, moram
 aliquam apud eum facientes. Erant enim summa necessi-
 tate grauati, & longa expeditione rebus exhausti necessi-
 rijs. Affluebant autem & accrescebant singulis diebus in
 numero & virtute, dum ferè tota ciuitas obsessa à Gallis
Balduini & eorum hospitalitate occupata est. Baldeuinus singulis
in hospites de die in diem in Byzantijs auri, in talentis & vasis argente-
munifi- is dona plurima conferebat, regiones & cuncta sibi aduer-
centia. fantia congressione belli edomabat, Turcos & omnes in
Succensus. circuitu subiugabat, donec fædus nobiliores & præpoten-
 tes terræ cum eo percusserunt.

CAPVT XVI.

Hanc Francorum gentem ab Antiochia & è cunctis lo-
 cis sic ebullire, & præualere in omni actu & arte, duo-
 decim Principes & indigenæ ciuitatis Rohas vel Edeffa in-
 tuentes, eorumq; consilia suis præponi, & cum eis de omni
 re & negotio terræ Baldeuinum agere, eosq; & eorum de-
 creta plus solito negligere, vehementi indignatione ad-
 uersus

uerfus eum suosq; exarserunt. Et omnino ab his exterminari metuentes, nimium pœnituit eos, quòd Baldeuvinum Ducem ac Dominum ciuitati præfecissent. Vnde facta *Optimates Edessani* clam conspiratione, & missa Turcis legatione, traditionem *conspirat in Baldui-* aduersus Baldeuvinum machinabantur, qualiter cum suis *num.* aut occidi, aut ab vrbe posset depelli. Quod dum inter se

frequenti & secreto conuentu aptarent, quidam ex eis, *Deferuntur per in-* Enxhu nomine, fidem puram intimo corde & mente erga *dicium.* Baldeuvinum seruans, fraudis adiuuatores & consenta-

neos sibi ex ordine aperuit: Ideoq; se suosq; & ciuitatis introitus nocte & die ab illorum traditione necesse esse, *Dantur in* tueri, ne improuisos & incautos Turcorum vires & insidia *custodiam,* reperire possent. Baldeuvinus talem tantamq; perfidiam *publicatis bonis.* eos machinari nunc veraci relatione, nunc tristis vultus il-

lorum immutatione, expertus, missa familiari & deuota *Dantur in* sibi manu Gallorum, vniuersos iussit teneri, & carceris *custodiam,* *publicatis bonis.* custodiae mancipari, omnem verò substantiam & pecuniam illorum inauditam suo inferri palatio, quam non parcè *bonis.* suis sequacibus pro militari obsequio expendit.

CAPVT XVII.

DEinde pluribus diebus euolutis, & multum illis pro vita & membrorum salute precantibus, plurimumq; se excusantibus, dona verò non modica per exoratores pro sua redemptione offerentibus, Baldeuvinus suorum semper consilio ad altiora tendebat, sciens ex ore delatorum, quòd per vicina castella & munitiones thesauros ampliores, *Balduini* quodq; preciosius habebant, à facie Christiani exercitus *versutum* absconderant. Postremò ex nimia datione & solidorum *instituti.* conventionè, & magnitudine donorum, quæ non solum *Largitio-* Gallorum primatibus, sed & inferiori manui contulerat, *nes.* Baldeuvinus exhaustus, munera pro redemptione captiuorum suscipienda concessit. Duorum tantum munera reuerfio in *fontes.* cusauit, quos nimium culpatos & reos traditionis *fontes.* excacari. Plures verò vulgi, consocios sceleris, amputatis

*Auflori-
tas & glo-
ria.* naribus, manibus aut pedibus, condemnatos vrbe iussit expelli. Non minus à singulis redemptis quam viginti milia Byzantium aut triginta aut sexaginta in ararium Ducis Baldevvini illata sunt, præter mulos & equos, vasa argentea plurimaq; ornamenta preciosa. Ab illo die & deinceps Dux Baldevvinus in ciuitate Rohas factus est metuen-
dus, & nomen eius vsq; ad extremum terræ diuulgatum est, virtute præclarus existens.

CAPVT XVIII.

*Fuga
Taphnuzi* Socer autem Baldevvini, Taphnuz nomine, videns quia Sic de viris perfidiæ vltionem sumfit, eosq; damnis rerum & tormentis membrorum affixit, occasione assumpta in munitiones suas in montana perterritus fugit, nec vitæ renocari potuit, metuens ne pro pecunia, quam adhuc debebat, capitalem subiret sententiam. Balas quoq; de Sorrogiâ ciuitate spe recuperandæ ciuitatis frustratus demanum Baldevvini, vel quicquam accipiendi propter affluentiam Gallorum, & quia cor illius omnino ad eos intendebat, in secreto cordis sui aptare cœpit, qualiter Baldevvinum ad interitum callido consilio perduceret. Tandem via reperta iniquæ fraudis, qua eum decipere aut perdere posset, die quadam, ac si in puritate fidei, eum circumueniens sic locutus est: Scio, quia vir magnæ potentie es & industriæ, & non parcè eos remuneras, qui tibi in obsequio militari voluntarij habentur. Vnde deuoui tacite mecum, vt non solùm me, filiosq; & vxorem meam in manu tua commendem, sed & præsidium meum Amacha, quod terram plurimam subiugare potes, tibi tradam die, quam melius aptam ad id suscipiendum elegeris. Baldevvinus verò tam benignè, & sibi fideliter loquenti gauisus, de susceptione præsidij apprime credidit, & diem statuit, quæ secundum verbum Balas sibi traditio præsidij sine aliquo fieret impedimento.

*Balas in-
fidiat
Balduino.*

*Fucata
eiusdem
oratio.*

Amacha.

CAPVT XIX.

[Am die appropinquante, Balas doli sui non immemor, Turcos centum, armis & loricis munitos, castro Amacha induxit, & per mansuunculas præsidij hac & illac insidias inclufit, vt sic Baldeuinum cum suis ingredientem viuum comprehenderent, suæq; ditioni submitterent. Balde- *Balduing*
 uinus fraudis huius nescius, sumtis ducentis militibus *periculo*
 strenuis ad omne belli opus, vsq; ad præsidium Amacha *proximus*
 profectus est, & Balam, iuxta quod promiserat, paratum ad reddendum præsidium inuenit. Balam verò multum rogan- tem, & in dolo mellito ore adulantem, vt cum ali- quibus de societate electis præsidium intraret ac suscipere- ret, & in eius custodia fideliores, quos vellet, relinquere ordina- ret, ille ferè audinit & credidit, sociosq; secum ascen- suros & intraturos iam assumere parabat, & qui extrà re- manerent, disponebat. Sed ecce quidam viri sensati Gal- lorum nihil fidei in huius verbis & promissis esse astruen- tes, Baldeuinum seorsim ducunt, & vehementer arguunt, quòd verbis huius Turci gentilis tam subitò crediderit, & *Tubeturfi-*
 sine obside fiducialiter eius præsidium cum modica manu *bi cauere.*
 intrare concesserit.

CAPVT XX.

TAndem de hoc diu dubitantibus, plurimumq; consilij habentibus, & Baldeuinum ab ingressu præsidij ex toto auertentibus, decretum est vtrinq; vt Baldeuinus cum socijs in valle præstolaretur, & duodecim ex socijs, in qui- bus confideret, ad arcem suscipiendam præmitteret, qui eam suæ ditioni, clauibus ferisq; sumtis, potenter subijce- rent. Nec mora, viri duodecim ad arcem suscipiendam electi, armis & loricis induti, præsidium & turrim Amacha intrauerunt. *Militem*
 Qui mox vt medijs insidijs astiterunt, cen- *Balduini*
 tum Turci ex mansuunculis in impetu exilientes, viros ar- *captiuitas*
 mis & sagittis circumdederunt, & parum aduersus tantos in defensione valentes, comprehenderunt. Duo solum- modo ex duodecim se virili & multa repugnatione à mani- bus

Fides.

bus hostium extorquentes, subito in solium, quod fenestratum in vallem respiciebat, euaserunt, gladijs educatis se ab insequentibus hostibus valide adeo defendentes, dum caput à fenestris exerentes, Baldevinum ad radicem montis cum suis stantem admonuerunt, vt se à dolis obseraret, asserentes decem in fide falsa captos, & se in periculo mortis euidenter constitutos.

CAPVT XXI.

*Balduing
suos frustra
liberare conatur.*

Baldevinus intelligens ex illorum anxia vociferatione Brem vniuersam in aduersitate positam, & dolos Balas manifestos, magnis doloribus de captiuitate suorum torquetur. Sed quid ageret, aut quid insisteret ad liberandos viros, nullo consilio inuenire potuit. Erat enim profiduum situm in excelso rupium, humanis ingenijs auxilium insuperabile. Tandem Baldevinus de informitate tam egregiorum virorum condolens, Balam multum de iniqua fraude redarguit, de iureiurando admonet, & quantum captos suos restituat, pondus auri & Byzantium pro eorum redemptione recipiat. Sed is omnia refutat, & solum Sororgiam ciuitatem requirit. Baldevinus nequam ciuitatem sibi reddere in Deo iurat, etiam si mercedem in conspectu eius omnes, quos ceperat, detruncaret. Sic nequaquam Balas Baldevini preces & admonitiones audiente, nec eius munera curante, præter Sororgiam, Baldevinus mœstus, & grauiter conquerens de captiuis suis, Rohas reuersus est. Ab eo die Turcos eorum consilium & auxilium ac frequentationes vehementi odio habere cœpit.

*Auersatur
Turcos*

CAPVT XXII.

*Cædes
Balduci.*

Post hæc non multi præterire dies, cum Balduc de Samusart, qui uxorem & filios Baldevino obfides daturus erat, sed plurimis diebus in dolo distulerat, palatium Baldevini in adulatione ingressus, iussu eius à Gallis tentus, ac capite truncatus est. Baldevinus in ciuitate Sororgie

gia Folkerum Carnutensem cum centum probis & bello *Folkerus*
 affuetis militibus constituit, vt semper Amacha vexarent *Carnute-*
 affultu, & Balæ in vltionem captiuorum suorum fratrum *sis, prae-*
 dignam vicem rependere conarentur. Die ergo quadam *Etus Soror-*
 Folkerus cum suis egressus est ad capiendas prædas in Ama- *gia.*
 cha terra. Qui præmissis aliquibus socijs, Turcos ab arce *Cædii Tur*
 vsq; ad locum, vbi Folkeri erant insidia, pertraxerunt. *cos ex in-*
 Tum cõmisso prælio, sex ex Turcis & militibus Balas capti *sidijs.*
 & abducti sunt. His captis & abductis, Balas sex de socijs *Balas per*
 Baldevvini in redemptione suorum restituit, sex vsq; ad diem *mutat ca-*
 illius in Ierusalem in sua retinuit custodia. Post hæc qua- *ptiuos.*
 tuor euaserunt ob negligentiam & præ longo tædio custo- *Sauit ob*
 dum. Balas verò Gerhardum, priuatum & secretarium *profugos.*
 Baldevvini, vnâ cum Piscello, filio sororis Vbelhardi, præ-
 clari militis & nobilissimi de VVizam, decollari iussit.

CAPVT XXIII.

Godefrido ob cladem diffusam tam graui mortalitate
 per Antiochiam, in Rauenel & Turbayfel moram fa-
 ciente, eodem tempore pestifero mille & quingenti viri de
 gente Teutonicorum ex Regnesburg, ciuitate fluuij Danu- *Ratisbo-*
 bij, & ex alijs ciuitatibus Rheni fluminis, conspirati & ele- *nensiu &*
 æti, ad urbem Antiochiam nauigio maris aduecti, ad por- *Rbenano-*
 tum S. Simeonis descenderunt, vt Christianorum turmis *rum pere-*
 in Ierusalem ituris solatio & auxilio auerentur. Sed sic *grinatoru*
 illa cohors recenter victoriosi peregrinis in Augusto men- *internecio*
 se admixta eadem mortalitatis clade consumpta & deusta-
 ta est, vt de mille & quingentis nec vnus quidem superesse
 vsquam videretur.

XXIIII.

Eodem tempore post victoriam Christianorum, Sansa- *Sansado-*
 donias, filius Darsiani, regis Antiochiæ, matrem suam *nias redi-*
 cum duobus filijs redemit precio trium millium Byzan- *mit matrè*
 tiorum de manu VVillehelmi, viri nobilissimi, commili- *¶ Vide*
 tonis & compatriotæ Comitæ Reymundi de Prouincia, *Tyr. lib. 7.*
 quos cap. 8.

LIBER

Gulielmo, quos idem VVillehelmus in prima inuafione & ingreffione
 Antiochia sopore grauatos primo diluculo captiuauit
VVinemar Eodem tempore de terra Bulonia VVinemar, Laodicea
rus dimittitur è captus à Turcopolis regis Græcorum, rogatu Ducis Co-
vinculis. defridi post longa vincula, & diutinas carceris moras, ab-
Mahometes Puer autem Mahumet, filius Principis de Hafart, obis
Hafart Godefrido datus, sub diligenti custodia tam fernorum
 fuorum duodecim, quàm sub folerti cura clientelæ Gode-
 fridi, Antiochia remansit, cui nihil necessariorum de de-
 mo Ducis vllis horis deficiebat. Iam enim quàm plures
 Ducem & cæteros potentes per loca ab Antiochia ob in-
 minentem cladem migrasse videntes, alij ex loci infirmitate,
 alij ex mense pestifero Augusto hanc mortalitatem affe-
Commercia rentes, mense Septembri inchoante ad portum præfati Si-
portus meonis causa morandi profecti sunt. Vbi nauarum post Tur-
Simeonis corum stragem & fugam Corbahan nauigium iterabant
redintegrata. vitæ necessaria afferentes, & indigentibus omnia sufficien-
 ter vendentes.

CAPVT XXV.

Prodigiū.

Mediato deinde mense in silentio cuiusdam noctis
 quando omnia somni requie solent refoueri, cunctis
 qui aderant in custodia vigiliarum, visio mirifica in cæli
 culmine ostensa est, quasi ex omni cælo stellæ in vnum col-
 lectæ, strictimq; densatæ, in spacio latitudinis vnus atrij
 tria iugera continentis, igneo fulgore, sicut prunæ in ca-
 mino ardentes, & in globo contractæ, scintillabant, & post
 hanc diutinam & terribilem flagrantiam rarefcentes, in
 modum coronæ cinxerunt polum sub spacio ciuitatis me-
 nitæ, diuq; sic in gyro persistentes indiuisæ, aditum ad vi-
 timum & viam in vno latere sui circuli scissæ exhibuerunt.
 Huius signi ostensione vigiles Christianorum exterriti, tu-
 multuosa vociferatione vniuersos sopore depressos susci-
 tant ad videndum portenti huius indicium. Vniuersi sunt
 mirati, & quid portendat, diuersas protulere sententias.
 Alij

Alij ciuitatem Ierusalem, Turcorum gentilium turmis densatam, portendere asserebant, & eam à suis viribus & Christianitate sic rarefcere & attenuari, vt aditum tandem Christianis exhibere filijs videretur. Alij Christianum exercitum, adhuc in virtute sua conglobatum, diuinæq; denotionis ardore flagrantem, asserebant, & tandem diuisum per terram & ciuitates, à gentibus iniuste possessas, in circuitu Ierusalem & Antiochiæ potenter præualere & dominari. Quidam verò dicebant, significare hanc præsentem mortalitatem & populum copiosum peregrinorū, qui in vnum vt nubes densata attenuaretur minuereturq;. Et sic in diuersas contendebant sententias. Sed Deo volente, vt aiunt, in melius mutata est sententia visionis. Nam cum Duce Godefrido cunctisq; Christianis consocijs de vniuersis locis accitus & regressus Antiochiam in mense Octobri, caloribus Augusti temperatis, Comes Reymundus, Robertus Flandrensis, Robertus, Nortmanorū Princeps, Boemundus, cæteri q; Principes, qui adhuc in ipsa Antiochia conglobati morabantur, vnius voluntatis cōpotes effecti, per terras & ciuitates, in circuitu Antiochiæ fitas, diffusi migrauerunt, & resistentes ac rebelles obsidione angentes, suæ ditioni subdiderunt.

Variae eiusdem interpretationes.

Euentus optimus in dubijs magister.

¶ Portentum diuinæ prouidentiae signum est: quò verò pertineat, ad eane, quæ præterierint, an verò quæ insent, vtiq; ignoratur. Pachymerius lib. 6.

CAPVT XXVI.

AD Albariam * itaq; ciuitatem, diuitijs opulentissimā, In Apā. cum cuneis armatis primū ascenderunt. Quam non prouin- racenos in ea repertos in ore gladij percusserunt. Deinde Tyrius. verò succedente victoria, Comes Reymundus, Robertus, Albaria Nortmanorū Princeps, Eustachius, frater Godefridi Ducis, expugna- Robertus Flandrensis, Boemundus, Princeps Antiochiæ tur à Chri- factus, Godefridus Dux, ad Marram, ciuitatem Turcorum, Marra ob- armis & robore foetam, declinauerunt. Sed tantum quin- decim sessa.

LIBER

decim diebus Godefridus, Boemundus, Robertus Flac-
drensis illic moram in obsidione fecerunt. Deinde hi tres
Antiochiam reuersi sunt, Comitem verò Reymundum, &
Robertum, Nortmanorum principem, Eustachium & Tan-
kradum circa vrbem Marram cum suis millibus relique-

Godefridi runt. Post aliquot deinde dies Godefridus Dux, assumtis
cum Bald- quadraginta socijs, in armis & equo valentibus, versus
uino fra- Rohas ciuitatem, quæ itinere dierum septem ab Antiochia
tre collo- est remota, profectus est. Vbi frater eius Baldeuinnus
quium. qui eandem ciuitatem cum omnibus appendicijs suis de-

Boemūdu Boemundus ergo, cuius cor quàm maxima inuidia & in-
fatagit re- dignatio animi aduersus Comitem Reymundum morda-
rum sua- bat, videns opportunitatem Godefridi discessione & Rey-
rum. mundi absentia, signo cornicinum socijs suis admonitis
& conglobatis, turrim, quæ ponti Ferne imminabat, in
virtute magna assilijt, Comitissq; Reymundi milites, qui
in ea remanserant, bello & sagittarijs grauatos, ab arce &
vrbe eiecit, sicq; solus dominium Antiochiæ obtinuit.

CAPVT XXVII.

Godefridi **P**ost hæc Godefridus Dux cum fratre habito colloquio
reuersio. & eidem valedicto, Antiochiã, ad confratres & Princi-
pes rediturus cum quadraginta prædictis socijs, iter festi-
nus mouit, Turbayfel, Rauenel alijsq; locis pacifice & pro-
spere hospitio susceptus. Deinde via maturata in regione

Episcopa- veniens, quæ Episcopatus nominatur, quadam die iuxta
no regio. fontem quendam in loco prati herbofi ad prandium cum
¶ Duver- socijs discubuit, vtres vino repletos deposuit, & cætera
sa ab hac quæ vitæ necessaria secū in mulis & equis detulerant. Illic
Episcopa verò dum securè pranderet cum socijs, à pueris, quos ad
de qua Pro speculandum Turcorum insidias miserat, intellexit, cen-
copius li. 4 tum Turcos in carecto & palustri loco grandis piscosij
de ædifi- lacus secus montana ab Antiochia vrbe quinq; milliaribus
cijz iusti- distante, latere, qui eiusdem Ducis reditum illic occultari
niani. operic-

operiebantur. Mox illorum insidijs patefactis, Dux dilato prandio, cum adhaerentibus sibi subito equos ascendit, qui arma arripientes, & loricas induentes, viam contendunt in hostem. Turci haud segnius aduersus hos frenaverentes, sagittis & arcu fortiter commiserunt praelium. Sed Duci suisq; numero paucis pro vita pugnantibus fors victoria collata est. Tandem Dux & sui praevalentes, Turcos fugaces lanceis transfodiunt, aliosq; decollantes, capite eorum in sellis suis dependentia secum vsq; ad ciuitatem Antiochia portauerunt cum spolijs & equis illorum. Vbi idem Dux Boemundum, totius vrbis Principem factum, inueniens, omnia sibi caeterisq; Principibus ac fratribus retulit, & quomodo in manu paucorum tot Turci victi & attriti sunt.

Turci insidiatores conijuntur in fugam.

CAPVT XXVIII.

Reuerso autem Duce Godefrido hac victoria, post aliquod spacium temporis murmurauerunt vnanimiter Christianorum populi, quomodo in hac vrbe Antiochia sola mora eorum haberetur, & quod nullo modo Ierusalem viam insisterent, cuius desiderio natales horas relinquentes tot aduersa pertulerint. Et facta est dissensio magna in populo, ac subtraxerunt se multi de populo Ducis Godefridi, Roberti Flandrensis & Boemundi, qui in responsis & verbis eorum nullam habuere fiduciam ante multum tempus eundi in Ierusalem. Tandem praedicti Principes cognoscentes, quomodo iam populus taedio affectus paulatim dilaberetur, ne vltra aliquis nauigio pararet reditum, interdixerunt, vndiq; in portis maris custodiam ponentes. Conuentum vero & colloquium super hac populi querela 4. Non. Februarij decreuerunt habere. Collatis itaq; in vnum, & colloquio habito ibidem intra Antiochiam, decretum est ab omnibus, magnis & paruis, vt in Cal. Martij Laodiceam, quae Christianae erat potestatis, pariter conuenirent, & illic collecto circumqua; robore,

Fremilus vulgi aduersus Principes. Eorunde edictum. Decretum de professione Hierosol.

nil periculi vitæ posthac cōsiderantes, minimè vltra differrent viam insistere in Ierusalem.

CAPVT XXIX.

Reymundus Sandagid. vrget obsidionem Marrensem. **I**nterea Comes Reymundus longa obsidione quinq; hebdomadarum circa Marram ciuitatem vexabatur, vniuersiq; in comitatu suo ibidem commorantes. Qui circa urbem diu sedentes, & à Turcis vehementer repressi, magna famis angustias pertulerunt. Nec mirum: quia præ longa obsidione Antiochiæ, & nunc harum ciuitatum, plurimæ in circuitu regiones exhaustæ erant cibarijs, & plurima pars habitatorum cum rebus & armentis suis per montana fugam fecerant. Erant .n. decem millia exercitus Comitum Reymundi & suorum comprimorum. Mirabile dictu, & auribus horrendum. Tanta ipsa famis angustia

Dira obsidentiu famis. ¶ has vrbes inualuit, quod nefas est dicere, nedum facere. Nam Christiani non solum Turcos vel Sarracenos occisos verum etiam canes arreptos & igni coctos comedere non abhorruerunt præ inopia, quam audistis. Sed quid mirum? Non est acutior gladius, quam à longo contracta fames.

¶ *Vide simile de Sarracenis, Byzantium obsidentib. exemplū apud Zonaram in Leone Isauo.*

CAPVT XXX.

Reymundus leuat annonam. **C**omes ergo Reymundus videns afflictionem, & populi dolorem, fame deficientis, assumpto robore equitum in montana profectus, interdum copias infinitas prædarum & cibariorum attulit, quibus Dei populus sæpe refocillatus est. Ibidem per deserta & montana Libani plurimi Christiani, qui victum quærebant, præfata necessitate compulsi, à Turcis trucidati reperti sunt. A Damasco deniq; quæ præcipua virtus erat Turcorum, sæpe procedebant insidiæ, dispersisq; ac circumuagis de exercitu & obsidione occurfabant, alios trucidantes, alios sagittis mortiferis transigentes. Sed Comes Reymundus intelligens mala

mala, quæ suis circa sedentibus ab insidijs Turcorum inferabantur, molestè accepit, & hoc malum omnibus modis finire meditabatur. Vnde Talamriam, castellum in montanis situm, aggreditur. Quo in manu virorum fortium expugnat expugnato, & attrito cum Turcis in eo repertis, materiam am-
 lignorum de eodem castro attulit, ex quibus machinam composuit ad superandam urbem prædictam Marram, quæ muris & mœnibus munitissima erat. Facta autem machina, & ingenijs ordinatis, vrbs post non multum tempus à Comite Reymundo & cæteris Principibus, Roberto, Tankrado & Eustachio superata & capta, deijcitur, ac Christiani milites scutati & loricati in virtute magna media vrbe assidentes, Turcos acriter repugnantes, seq; defensantes, gladio percusserunt, alios verò ad arcem fugientes insecuti, combusserunt, & pacificè per tres hebdomadas intacta remanserunt, paucos illic cibos præter olei abundantiam reperientes. Engelradus, filius Hugonis Comitis, iuuenis miræ audaciæ, in hac vrbe ægritudine detentus, vita discessit, & in basilica B. Andreæ Apostoli corpus eius humatum est. *Mors Engelradi.*

CAPVT XXXI.

Prædicta autem Marra ciuitate victa & attrita, ad vallem quandam, quam nominarunt gaudium, prædictorum Principum descendit exercitus. Vbi reperta abundantia rerum necessariarum, per octo dies corpora fessa & fame attenuata recreauerunt, duo præsidia in montanis expugnantes, in quibus Turci & Sarraceni habitabant. Deinde ciuitate Tortosa expugnata, & non multo labore capta, & in manu Comitis Reymundi eiusq; custodiæ mancipata, in vallem, quæ dicitur Camelorum, iter suum continuantes applicuerunt. Vbi prædam & escas plurimas contrahentes, præsidium quoddam, ingenijs & humanis viribus insuperabile, nomine Archas, profecti sunt. Illic tentoria sua figentes, moram sibi per aliquod tempus fieri statuerunt, donec eadem arx, expugnatis eius defensoribus, *Principes vrgent victoriam.*
 * Tyrio Archis, Phœnicia vrbs. caperetur.

caperetur. Ibi tandem machinas fecerunt & instrumenta manganarum, moles lapidum in impetu iactantium per turres & antiqua muralia, quibus inclusos milites eiusdem praesidij abstererent & effigarent. Sed eos defensores indefessos reppererunt & inuictissimos. De intus enim simili iactu manganarum & impetu lapidum resistebant, damnum Christianæ gentis tam sagittis quàm lapidibus faciebant.

Anselmi de Riburgis interitus. Anselmum de Riburgis monte, virum nobilissimum & bellicosum, multam vim defensoribus arcis inferentem, impetu saxi ab eadem arce volantis fracto cerebro percussurunt. Dolentes & turbati Principes de interitu fratris & comilitonis, viri clarissimi, atq; reluctatione inclusorum Sarracenorum, disposuerunt montes sub fundamento matorum castri arte sua cauare, vt sic fundamento cum montibus & muris corruente, gentiles, qui in his vel arce consisterent, simul obruti lapidum tectorumq; ruina perirent. Sed frustra hic labor consumitur. Nam qui de intus erant e contra fodientes & cauantes, instrumenta Christianorum suis ingenijs retinebant, & opus eorum ad effectum peruenire non sinebant.

CAPVT XXXII.

Noua legenda de lancea Domini.

Illic in eadem obsidione facta est contentio & quaestio de lancea Domini, vttrum ea fuerit, qua latus Domini apertum est, an non. Nam plures dubitabant, & schisma erat in eis. Quare auctor & proditor eiusdem inuentio nis per ignem transiens, vt aiunt, illæsus abiuit, quem ipse Reymundus Comes de Prouincia & Reymundus Pellex in manibus & pressura inuidorum abduxerunt, lanceam vero cum omni comitatu suo ab ea die venerati sunt. Post hæc à quibusdam relatum est, eundem Clericum hac exanimis exustione adeò fuisse aggrauatum, vt in breui mortuus & sepultus fuerit. Vnde minus in veneratione à fidelibus lancea cœpit haberi, credentibus magis auaritia & inuidia Reymundi, quàm aliqua deitatis veritate omnia fieri. Dum hæc obsidiones circa Marram, Tortosam & Archas fierent.

ferent, puer Mahumet, qui à Principe de Hasart, patre *Mahome-
 suo, Antiochiam obses missus fuerat, fidei & custodia Ducis Hasart
 cis Godefridi commendatus, ægritudine correptus, obiit. moritur.*
 Quem iuxta morem gentilium precioso ostro inuolutum *Godefridi
 patri remisit, excusans se sub omni fidei puritate, quòd ex purgatio.
 causa suæ negligentia minimè puer obiisset, obtestans eti-
 am se non minus eius mortem, quàm fratris sui Baldevvi-
 ni, molestè ferre. Qui Ducis excusatione benignè accepta, Hasarten-
 & ex vero comperta ab his, quos de domo sua custodes *sis fides.*
 pueri misit, nequaquam immutatus est à fide, quam pro-
 misit, sed immobilis in omni fœdere & pace cum ipso Du-
 ce & fratre eius Baldevvino permanfit.*

CAPVT XXXIII.

Interea Calend. Martij suis in ordine relatis, Godefridus *Christia-
 I Dux, Robertus Flandrensis, Boemundus & vniuersi Prin-
 cipes adhuc Antiochiæ commorantes, sicut decreuerant, pia con-
 collecto Laodiceæ exercitu suorum ad viginti millia equi-
 tum & peditū, ad ciuitatem Gybel, in littore maris sitam, *Laodiceæ.
 diuitijs locupletem, castra applicuerunt, in circuitu ob-
 sidionem ponentes, vt Sarracenos, cunctosq; gentiles, in *Gybel.
 ca ad defensionem constitutos, expugnare valerent & ex-
 terminare. Boemundus verò Laodicea regressus, Antio-
 chiam cum suis repedauit, semper sollicitus & suspicans ne *Boemundi
 urbem ipsam, humanis viribus insuperabilem, aliqua frau-
 de vel odio amitteret. Nec mora, audita Albariæ & Mar-
 licitudo.
 ra destructione, & inhabitantium Turcorum occisione, &
 tunc Archas longa obsidione, eiusq; expugnatione, Sarraceni
 milites inito consilio cum ciuibus, infinitam pecuniã
 Duci Godefrido & Roberto Flandrensi obtulerunt, qua *Obsessi
 tenus vrbs Gybel à facie eorum cum ciuibus suis, vineis & *precio pa-
 omnibus frugibus, intacta permaneret, & aliò eorum mi-
 cè frustra
 graret exercitus. Quod à prædictis Principibus omnino *petunt.
 refutatum est, nisi eorum potestati ciuitas cum clauibus
 redderetur. Intelligentes ergo ciues & vrbs magistratus,
 quòd non pecunia, non aliquibus preciosis muneribus cor-
 rumpi*******

rumpi possent præfati Principes, vt castra amouerent. nuncios clam ad Archas Comiti Reymundo, factis & potentia inter primores gentilium diffamato, miserunt pecuniam à Duce cæterisq; refutatam acciperet, quatenus ab obsidione Christianos Principes prece aut aliqua arte recedere suaderet. Comes idem super auro & argento satiat, dolos & ingenia versat, qualiter eosdem præpositos ab obsidione Gybel remoueret, atq; pro pecuniis accipiendis ciues & eorum vineas ac fruges liberaret: Vnde precibus eos ab incepto auertere, prorsus diffidebat. Vnde de hanc finxit occasionem, videlicet, quod Turci, quorum copia multa erat in Damasco, consilium inijsent cum Saracenis, Arabibus, cunctisq; gentibus in proximo aduersus se apud Archas bellum constituere; & iam vniuersos in apparatu magno & copioso in terminos illius conuenisse. Hac itaq; adinventione aptata, direxit nuncios ad præfatos Principes, in circuitu Gybel iam per hebdomadam recesserant, alioqui se & confratres, qui secum erant, à facie gentilium non posse mortis euadere periculum, eosq; hinc simile posse sperare martyrium.

CAPVT XXXIII.

*Godefridus
consultat
cum Principibus.*

Legatis verò Comitis Reymundi auditis, & periculo formidine, quæ ex multitudine gentilium superueniente dicebatur, vnanimiter Dux cæteri q; comprimores consultum vadunt, omniumq; cor & lingua in hanc erigit sententiam: Magnus Christianorum exercitus, cum adhuc integer esset simul & indiuisus Antiochiæ, vix ab innumeris gentilium nationibus & armis est defensatus: nunc autem partim Antiochiæ est relictus, partim in hac obsidione Gybel, partim ad Archas est diuisus, partim ad expectanda hostium præsidia & vrbes migravit: sic vires peritrorum imminutæ nequaquam stare poterunt nunc aduersus tot millia gentilium, vt nobis ex relatione Comitis Reymundi innotuit: sed si casu aduersante nostrorum virtus

apud Archas attrita fuerit, idem sperare procul dubio
 nos, certum est: Vnde Gybel, quam subito percutere &
 vincere nequimus, necesse est vt hoc tempore intactam re-
 linquamus, & ad opem nostrorum Archas castra & exerci-
 tum applicemus, atq; gentibus vnà cum socijs nostris in
 bello occurramus: Sicut fuerit voluntas in cœlo, sic fiat.
 Hoc omnibus consilium bonum & vtile perspicentibus ac
 proferentibus, amota sunt castra ab obsidione Gybel. Dux
 verò Godofridus, Robertusq; Flandrensis cum cæteris o- *Soluit ob-*
 mnibus viam insistant in armis omniq; apparatu bellorum *sidionem.*
 & spacio dierum circiter trium Archas conuenerunt ad
 augendas vires & opem Christianorum consodaliū. Ve-
 rum à Tankrado & compluribus alijs nullas copias vel *Fraus de-*
 minas gentiliū adesse didicerunt, sed Comitem Reymun- *prehensa.*
 dum non alia de causa hanc collectionem aduersariorum
 scire asseruisse, & ipsos nunc ad auxilium inuitasse, nisi vt
 pecunias acciperet, quas in liberationem suam polliciti
 sunt habitatores Gibel, vt Christianos cautela sua ab ob-
 sidione murorum auerteret.

CAPVT XXXV.

Hoc itaq; dolo & falsa legatione se à Comite frustratos *Stomachq*
 prædicti Principes intelligentes, molestè ac grauitè *Principū.*
 acceperunt. Quare à societate & cõmunionè illius se sub-
 trahentes, spacio duorum milliariū ab eo sequestrati,
 tentoria sua fixerunt, nullo modo in assultu Archas illi fe-
 rentes auxilium, aut aliquod colloquium amoris secum
 habentes. Erant .n. illic apud Archas graues exortæ in-
 imicitia inter Comitem Reymundum & Tankradum pro- *Reymundi*
 pter conuentionem solidorum & Byzantiorum, quæ sibi *& Tankra*
 idem Comes pro militari debebat obsequio, sed minimè *di simul-*
 soluebat iuxta laborem & militum copiam, quam idem *tas.*
 Tankradus procurabat ac ducebat. Ab ipso deniq; die,
 quo Dux Godofridus se cum cæteris præpotentibus eò cõ-
 tulit, Tankradus sæpius Comitem de conuentione sua com-
 monuit: sed nihil in spe aliqua sibi responso, cum Duce

remanens, fideliter illi in omni militari subiectione constrictus, Comitem prorsus exfestucauit. Abhinc iniuriis sibi à Comite illatas vlciscens, insidijs omnibusq; modis socijs & amicis eiusdem Comitis nocere non parcebat. Comes igitur Reymundus, videns quia Dux Godefridus & Robertus Flandrensis, cunctiq; qui cum eis erant, odium graue aduersus se haberent, quòd eos falsa legatione seduxerat, auaritia corruptus, cœpit animum Ducis lenire blanditijs suis & astutia, qua doctus erat, & à puerili auro imbutus. Sicq; ad extremum Tankradi omnem mitigantem iracundiam. Deinde equum magni precij formosiq; corporis misit Comes Duci, vt sic perfectius animum eius placaret, ac secum his donis reuocaret ad assultum Archas: sciens eum virum magnæ patientiæ & amoris: quo placato & reconciliato, cæteros in beneuolentia posse redire ad concordiam. Nouissimè autem Principes hinc inde, præter Tankradum, concordēs effecti, pari assultu & obsidione circa præsidium Archas vim inferentes, à die, qua Dux illic descendit, curriculo quatuor hebdomadarum commiserunt.

Verisipelle ingenium.

¶ Ὁ δὲ πρῶτος θεός πείθει τὸν κῆρὰν τοῦ θεοῦ βασιλέως.

Archas communibus viribus oppugnata.

CAPVT XXXVI.

Tedium obsidentium.

¶ ἡ ἀπορία τῶν ἀσπίδων.

Reymundi pertinacia

Omnibus tandem in assultu præsidij tædio affectis, & cauatione montis deficientibus, præ labore intolerabili & defensione ab intus inæstimabili, atq; inopia necessariorum vitæ, murmur creuit in populo Ducis & Roberti Flandrensis, asserentibus cunctis, se illic vltra in obsidione non posse persistere, & hoc præsidium, vi & arte insuperabile, vix per anni spacium capi, etiamsi tunc gladio famis queat expugnari. Vnde attentius instabant Duci omnes, parui & magni, quatenus castra ab obsidione mouerent, & viam, sicut decreuerant, Ierusalem insisterent, cuius desiderio, & causa visendi sepulcrum Domini nostri IESV Christi, à natalibus horis processerant. E contra Comes Reymundus omnibus modis & promissionibus meditatur, vt adhuc per aliquantum tempus secum moram

ram facerent, donec aliqua vi vel arte arx & gentiles in ea conclusi caperentur, recensens quomodo Anselmus de Riburgis monte illic occisus ceciderit, & quòd plures comilitones sui sint ab iisdem Sarracenis alij morte alij plagis damnati sanissimis. Sed nequaquã à desiderio & proposito suo eos aliquo blanditiarum molimine vel promissione valens retinere, se suosq; in eodem loco remanere affirmat, quo vsq; arx inimica in vltionem suorum attritorum ruina consumeretur.

CAPVT XXXVII.

IN hac itaq; intentione Comite perseuerante, & multa *Principes* arte discessionem confratrum auertente, quadam die *soluunt ob* Dux Godefridus, Robertus Flandrensis, Tankradus etiam *fidionem.* cum vniuersis sequacibus suis, igne castris suis immisso, profecti sunt ab obsidione Archas, pluribus adiunctis sibi de comitatu Reymundi, qui diutino tædio fatigati, inuiti apud Archas remorabantur, præcipuè ob desiderium semper eundi Ierusalem. Per duos .n. menses & dimidium in circuitu præsidij Archas à principio cum ipso Comite confederant. Comes ergo videns, quòd post Ducem omnis tendebat populus, & sua manus defluerat, pauciq; secum essent in auxilio retenti, nolens volens simul secutus *Reymundus* est Ducis vestigia & cæterorum, & in terminos ciuitatis *cedit ne-* Tripolis, vel Triple, in littore maris sitæ, cum cæteris *cessitati.* um applicuit comitatum. Vbi procul à ciuitate vniuersi *Castra* tabernacula sua extenderunt, ne frugibus terræ, & vineis *Christia-* habitatorum vrbis, tantus noceret exercitus. Intercessio- *norum in* res enim & legati ab eadem vrbe sapius Archas ad præfa- *agro Tri-* tos Principes descenderant, plurima dona afferentes, & *pol.* ampliora promittentes, si vrbi rebusq; suis parcerent, & *¶ Vide* non huic facerent, sicut Albariæ & Marræ alijsq; ciuitati- *Tyrium* bus. Hac de causa procul ab vrbe refedit exercitus & omnis *lib. 7.* primatus, donec viderent, quo pacto & fædere vel dono- *cap. 21.* rum oblatione placarentur, & inuicem amicitia firmarentur. Calamellos ibidem mellitos per camporù planiciem

abundanter repertos, quos vocant (a)Zucra, suxit populus illorum salubri succo latus, & vix ad saturitatem per dulcedine expleri hoc gustato valebant. Hoc n. genus herbae summo labore agricolarum per singulos excolitur annos. Deinde tempore messis maturum mortariolis indigenae contundunt, succum colatum in vasis suis reponentes, quousque coagulatus indurescat sub specie niuis vel salis albi. Quem rasum cum pane miscentes, aut cum aqua terentes, pro pulmento sumunt, & supra faenum mellis gustantibus dulce ac salubre videtur. Aiunt quidam genus mellis esse, quod reperiens Ionathan, filius Saul regis, super faciem terrae, inobediens gustare praesumisit. His ergo calamellis melliti saporis populus in obsidione Albariae, Marræ & Archas multum horrenda fame vexatus, est refocillatus.

*Ionathan,
Sauli F.*

(a) Paul. Diac. hist. miscell. li. 18. pag. 576. Sacchar,
Arrian. περίπλ. pag. 20. μέλι το καλάμινον, τὸ λε-
γόμενον σάκχαρι.

CAPVT XXXVIII.

*Satrapa
Tripolit.
transigit
cum Chri-
stianis.*

Præses autem civitatis Triple gloriosae atque ditionis intelligens legiones fidelium ante muros & portas civitatis multo intervallo confedisse, ad primos exercitus Godefridum Ducem, Robertum, Comitem Flandrensem, Reymundum Comitem, Robertum Nortmanorum Principem, misit, quatenus dona ab eo reciperent, & pacifice terram suam obtineret à facie ipsorum, tum etiam terram (b) Gybiloth & praesidium Archas. Tandem inito consilio Præses in magna amicitia processit ad tentoria Ducis. Et Principibus satisfaciens donis & verbis pacificis, ducere rem viam per montana iuxta littora maris, ubi loca semitarum perplexa & ignota erant, virum aetate senem concessit, qui eos à littore maris via reflexa per angustas fauces montis tam arcta semita duxit, ut vix homo post hominem animal post animal incederet. Hic mons à montanis pro-cera longitudine usque in mare porrigitur. In huius summitate

*Sarrace-
nus senex,
exercitui
viae ductor
attributus*

tate turris, per portam quandam imminens, trans viam
 edificata erat, cuius in habitaculo viri sex consistere po-
 terant, quorum defensione omnibus, qui sub cœlo viuunt,
 via contradici poterat: sed à facie exercitus, & præsidis
 Triple conductu, nemo tunc transeuntibus resistebat. His
 faucibus arctis & difficilimis superatis notitia ductoris &
 conuiatoris sui Sarraceni, viam ad littora maris repeten-
 tes, ad ciuitatem Gybiloth, pro qua præses vrbis Tripo-
 lis intercesserat, peruenerunt. Qua relicta iuxta promissi-
 onem suam ne ei exercitus noceret, peracto tantum ab hac
 milliari, super flumen cuiusdam dulcis aquæ pernoctauer-
 unt. Vbi & sequenti die remanserunt, operientes debi-
 levulgus, præ lassitudine viæ per ania & scopulosa fati-
 gatum.

(b) Brocardo Gible est veteribus Biblus. Vide
 Tyrium lib. II. cap. 9.

CAPVT XXXIX.

DEhinc tertia die castra amouentes, & viam rursus in
 litore maris continuantes, in semitam cuiusdam mô-
 tis miræ & inauditæ anguliæ referuntur. Quæ repentina *Semita de*
 imbrum, in præceps ruentium, inundatione & cauatione *imbribus.*
 extitisse perhibetur: & per hanc iter esse illuc transeun-
 tium. Hic itaq; mons tam vicinis & creberrimis maris
 vndis tunditur, vt non à dextris vel sinistris liceat vllò mo-
 do declinare, ne fortè in offensione habeat quispiam in
 profundum maris cadere promptum. Hoc angultiarum *Vete-
 ritinere finito, & rursus quodam turris præsidio, vt præfa-
 ribus est
 tæ turris, inexpugnabili per Alpes transito, quod vtrunq; Berytho.
 vacuum omni defensione remanserat timore à Deo, non VideTy-
 ab homine, Sarracenis custodibus incusso, ad vesperam ap- rium li-
 plienerunt iuxta urbem Baurim vel * Baruth hospitati, II. ca. 13.
 semper comite Sarraceno conuiatore præcedente, ac eos Arnold.
 ducente. Incolæ autem Baurim cognoscentes aduentum Lubec.
 Christianorum, & iam exercitum per campos ciuitatis lib. 5.
 hospitatum, munera acceptabilia cum verbis pacificis mi- cap. 3.
 ferunt

*Oppidano-
rū ad Chri-
stianos le-
gatio.* serunt prædictis Principibus in hunc modum: Precamur
vt arbores, vites ac sata nostra non vastantes, pacifice
transeatis: & si propositum vestrum capiendi Ierusalem
prosperante fortuna adimpleueritis, vobis cum omnibus
rebus nostris seruituri sumus. His precibus & promissio-
nibus donisq; incolarum Baurim præfati Principes placati,
surrexerunt cum vniuerso exercitu Christianorum, & ruti-
sum in littore maris viam insunt per easdē fauces & aspō-
ritates scopulorū, qui procellis maris semper illiduntur.

CAPVT XL.

* Quæ & Sidon, vt paulò pòit, & infra li. 10. cap. 3. *Tarenta, presleres, serpentes. Sarrace-
norum ex
vrbe eru-
ptio.* DE quibus egressi, in planiciem, quæ urbē, * Sagitta no-
mine, continet, descenderunt, vbi super ripam cuiusdā
dulcis fluuij hospitio remanserunt. Illic plurimos aceruos
lapidū repererunt, inter quos infinita manus debilis & pau-
peris vulgi dum fessa quiesceret & accubaret, à serpentibus,
quos vocant Tarenta, quā percussi, interierunt timore, &
præ intolerabili siti inaudita inflatione membrorum tur-
gentibus. Ibi quoq; Sarraceni in virtute sua confidentes, &
ab vrbe Sidone exeuntes, laceffere præsumebant exerciti-
casis peregrinis, in vrbis huius regione victum & necessari-
quæritibus. Sed ab equitibus Christianis grauer repressi
quidam armis, aliqui spem salutis ab armis inter vndas &
stimantes, submersi sunt, ac suffocati fluctibus perierunt.
Hanc itaq; ciuitatem pcul dubio in vltionem suorum Chri-
stiani obsidione compressissent: sed desiderio eundi Ierusa-
lem auersi sunt. Hac in regione Sidonis dum plures à præ-
dictis & ignitis serpentibus periclitarentur, & gemitus
planctusq; magnus super pereuntibus haberetur, medicinā
hanc ab indigenis edocti sunt, vt omnis à serpentibus pec-
cussus nobiliorem ac præpotentem exercitus adiret: quia
dextera manu illius aculei vulnere tacto ac circumplexo,
non vltra venenum per membra diffusum nocere videri.
Similiter & aliam edocti sunt medicinam, vt vir percussus
sine mora coiret cum muliere, cum viro mulier: & sic ab
omni

omni tumore veneni liberari vtrunq; Didicit etiam populus Christianus ab incolis, quatenus lapides ad inuicem assiduis ictibus manu quaterent, vel in clypeis crebra percussione sonitum facerent, & sic à serpentibus, hoc sonitu & strepitu exterritis, securè socij dormire valerent. Altera deinde lucescente die, quidam confrater Christianorum, vir & miles nobili editus parentela, VValterus nomine, de Verna castello, assumtis quibusdam complicibus suis, de comitatu in montana profectus est. Vbi iniquibus prædaram contraxit copias, quas armigeris & alijs quibus ex socijs commissas misit ad exercitum, ipse verò ampliores explorare vndiq; in loco montibus septo concupiuit, per arctum & difficilem aditum ad nimia armamenta & res Sarracenorum ingressus. Vbi ab eis circumuentus, latet in hodiernum diem, quo sine perierit.

*VValterg
de Verna
è barbaris
prædam
agit.*

*Ab iisdem
intercepto*

CAPVT XLII.

Principes autem prædicti, & omnis comitatus eorum, ignorantibus cur miles egregius vltra terminum faceret moras, adhuc tertia die in regione vrbs Sidonis remanserunt, si fortè miles honorificus redierit à montanis, vel aliquid de eius aduentu intelligerent. Sed minimè eo in prima nec in altera luce reperto, a statione vrbs migrauerunt. Ab hinc ergo camporum planiciem habentes vsq; Tyrum, quam nunc Sur vocant, cum præductore suo descendunt, castris illic per agrorum planiciem ad hospitandum collocatis. Manat n. illic fons, murato & arcuato opere sic exaltatus, vt impetu & abundantia aquarum riuum in origine sua tantum procreet, vt omnis exercitus illum exhaurire nequiret. Sequenti verò die Sur relicta, ad ciuitatem, Ptolemaidem nomine, quam nunc moderni Accaron vocant, eo quòd sit vrbs Dei Accaron, ventum est. Quam ad dextram in littore maris relinquentes, super flumen dulcis saporis, quod ibidè mari influit, biduo pernoctauerunt. Illic duæ diuiduntur viæ, vna quæ ducit per Damascus & fluium Jordanis à sinistris in Ierusalem, altera

Tyrus hodie Sur.

*Fons riuū
scatens.*

*Tyrus
li. 7. ca. 22
Ptole-
mais.*

LIBER

altera quæ à dextris iuxta littus prædicti maris continetur in Ierusalem. Vnde quia inter quinquaginta millia virorum vix viginti millia in bello valentium reperiri poterant, consilium inierunt, vt per Damascum nequaquam transirent, propter copiam Turcorum, qui Damascum habitabant, & propter apertam illic camporum planiciem, vbi eis in omni latere spaciosum videbatur ab hostibus incurfari. Quare inter mare & montana in littore viam insistentes, vbi fiducialiter transire poterant, prorecti mari à dextris, & à montium altitudine incommodabili, ciuitatem * Cayphas, dictam à Caypha, quondam Principe sacerdotum, præterierunt, eademq; die in terminis Cæsareæ, quam quondam urbem, turrim Stratonis dictam, Herodes postea in honorem Cæsaris reedificatam, Cæsaream appellauit, castra metati hospitio remanserunt. Ibidem ad radicem montis fons manat, qui ibidem vbi influit per camporum apertam planiciem, vbi Dux Godofridus & Robertus Flandrensis, positis tentorijs, hospitati sunt. Comes verò Reymundus, Robertus, Nortmannorum Princeps, post illos interposita eiusdem fluminis amplissima palude, procul abhinc in eodem flumine castra posuerunt. Per quatuor quippe dies ibidem commorantes, sabbatum sanctum Pentecostes, ipsumq; diem aduentus Spiritus sancti deuotissimè celebrauerunt.

CAPVT XLII.

HAs itaq; vrbes præfatas prætereuntes intactas, secunda, tertia & quarta feria in terminis & spaciola planicie prænominatæ Cæsareæ Cornelij in regione Palæstinorum iter suum continuantes, quinta feria ad fluitum ciuitatis Rama vel Rames castra applicuerunt, & in crepide aluei eiusdem fluij tentoria ponentes, pernoctare decreuerunt. Robertus verò Flandrensis & Gastus, militaris homo de Bordeiz, assumtis quingentis socijs titonibus, à societate præmissi, ad portas & explorandos muros præcesserunt. Quas apertas & referatas subierunt, neminem

Ramaque

& Rames.

¶ De hac

Tyrius li.

10. cap. 16

vbi Ramu-

lam vocat.

neminem in vrbe reperientes, quòd audita tribulatione & Deserta
 infortunio gentilium in circuitu & captione Antiochiæ, ab incolis
 vniuersi ciues per montana & deserta loca fugientes à facie occupatur
 Christianorum, cum pueris, vxoribus, armentis & gazis à Christi-
 suis se absconderunt. Sic ciuitatem Rames ciuibus & ar-
 mis vacuam inuenientes, festinatò nuncium miserunt ad
 populum catholicum, qui castra metatus erat in ripa flu-
 minis, vt vniuersos accerferet ad intrandam & possiden-
 dam vrbe[m], artusq[ue] recreandos, quos magnis & longis
 affixerant laboribus. Quod peregrini audientes, ad vr-
 bem sine mora profecti sunt, & in ea per tres dies requiem
 sibi fecerunt, vino & oleo plurimoq[ue] reperto frumento re-
 focillati. Episcopum etiam illic quendam Robertum con-
 Episcopus
 stituerunt, Christianos incolas in ea relinquentes, qui ibi consti-
 terras colerent & iusticias facerent, agrorum vinearumq[ue] tus.
 fructus redderent.

CAPVT XLIII.

Quarta verò dehinc exorta luce, pariter peregrini pro-
 cedentes, viam insunt, relicta ciuitate Rames, qui
 vsq[ue] ad locum, quo hæc montana incipiunt, quæ vrbe[m] Ie-
 rusalem in medio sitam vndiq[ue] circumstant, proficisci sta-
 tuerunt. Sed in loco illo penuria aquæ nimia reperta est.
 Vnde ad castellum Emmaus trans tria milliaria, cisternis & Emmaus.
 irriguis fontibus compertis ex relatione conuiatoris & ¶ Vide
 ductoris sui Sarraceni, plurima manus armigerorum trans Tyr. li. 7.
 missa est, qui non solùm aquarum copiam, verùm etiam cap. 24.
 pabula eorum attulere plurima. Ibidem eclipsis Lunæ,
 quæ XV. erat, in ipsa nocte facta est, ita vt ex toto à clari-
 tate sua deficeret, & in sanguineum colorem tota vsq[ue] in
 medium noctis commutata, omnibus id perspicientibus
 timorem non modicum afferret, nisi à quibusdam, quibus
 patebat astrorum notitia, hoc solamen redderetur. Di- De eadem
 cebant .n. hoc portentum non malum omen Christianis prognosti-
 esse affuturum, sed Lunæ defectionem, sanguineamq[ue] eius con astro-
 obscuritatem, interitum Sarracenorù procul dubio osten- logicum.
 dere.

Hh

dere.

dere. Solis verò eclipsin noxium esse Christianorum potentum affirmabant.

CAPVT XLIIII.

*Beible-
mita im-
plorant
opem Go-
defridi.*

Hospitatis deniq; Christianis in eodem loco iuxta montana Ierusalem cum vniuerso exercitu, iam die aduersperascente, legatio catholicorum incolarum vrbis Bethlehemi Duci Godefrido innotuit, & præcipuè illorum, quos Sarraceni suspectos traditionis in aduentu Christianorum ab Ierusalem eiecerant, minas mortis adhuc inferentes, quatenus in nomine Domini IESV Christi sine aliqua retardatione eis ad subueniendum, viam maturarent. Gentiles .n. ex omni plaga regni Babylonix, audito aduentu Christianorum, consuebant in Ierusalem, ad defensionem vrbis & occisionem eorum. Dux verò audita legatione cum precibus, compertoq; Christianorum periculo, in eadem nocte centum circiter equites loricanos, de castris & comitatu suo electos, præmisit ad subueniendum desolati & congregatis Christi fidelibus in Bethlehem. Qui iuxta imperium Christiani Ducis equis insidentes, cum festinatione sex milliaribus per totam noctem superatis, in primo diei ortu in Bethlehem peruenerunt. Cines verò Christiani cognito eorum aduentu, cum hymnis & laudibus & asperione sanctificati fontis obuiam procedentes, iterum eosdem equites Christianorum susceperunt, oculos & manus eorum deosculantes, & hæc ad illos referentes: Deo gratias, quia temporibus nostris nunc ea videmus quæ nobis semper erant in desiderio, videlicet vos Christianos confratres ad excussionem iugi seruitutis nostre adesse, & ad loca sancta Ierusalem instauranda, & ad auerrendos gentilium ritus eorumq; imundicias à loco sancto.

*Excipiunt
cum gratulatione
auxiliarios equites.*

CAPVT XLV.

Vix à castris præmissi equites processerant, & ecce fama ad aures primorum vniuersiq; exercitus est perlata, legationem Duci à Bethlehem esse allatam. Qua de causa
vix

vix medium noctis percussit, & continuo omnes pusilli & Alacritas
 magni, castra sustulerunt, per angustias viarum arctasq; peregrin-
 fauces collium arctam viam insistentes. Abinde præire & natorum
 iter maturare quiq; feruebant equites, ne in arctis semita- eundi Hie-
 rum faucibus multitudo pedum inundante, magnum rosolymã.
 fieret equitibus impedimentum. Maturabant siquidem
 magni & parui iter sub pari intentione in Ierusalem. Cum Equites
 quibus præmissi milites, à Bethlehem reuertentes, in via auxiliarij
 associati sunt, cum primùm Solis calore matutini rores in redeunt ad
 gramine solent exiccari. Gastus de ciuitate Berdeiz cum exercitũ.
 XXX. viris, gnaris certaminis & insidiarum, clam subtra- Gastus de
 ctus ab exercitu, sicut erat prouidus, sciens vires appro- Berdeiz.
 pinquantium peregrinorum adhuc latere ciues & milites
 Ierusalem, per confinia eiusdem vrbs cum suis frena laxat,
 prædas vndiq; contrahit & abducit. Sed comperta illius
 audacia, à ciuibus & Sarracenis militibus præda excussa est,
 Gastum verò sociosq; eius vsq; ad ascensum rupis cuiusdam Tan-
 infecuti sunt. Ab eadem autem rupe Tankrado descenden- Tan-
 ti ex aduerso, qui & ipse exercitum præcessit, causa quæ- dus.
 rendi necessaria, idem Gastus obuiam factus est. Qui Sar-
 racenorum ab vrbe egressione, & prædæ suæ excursio-
 nem manifestans, ad insectandos eosdem hostes ipsius Tan-
 kradi animum vehementer accendit. Vnde ambo admixtis Agunt am-
 sociorum copijs, fortiter in terga aduersariorum equos boprædam
 laxant, vsq; ad portam vrbs Ierusalem eos in fugam re- ex agro
 mittentes, prædam verò retinentes, ad subsequenter Chri- Hierosol.
 stianorum exercitum perduxerunt. Visis autem prædarum
 gregibus, ac reuersis fratribus, requirunt vniuersi, vnde
 has prædarum copias abduxerint. Illi eas à campo Ieru-
 salem rapuisse & abduxisse professi sunt. Ierusalem verò Redinte-
 nominari audientes, omnes præ lætitia in fletum lachry- grant ex-
 marum fluxerunt, eo quòd tam vicini essent loco sancto ercitus
 desideratæ vrbs, pro quo tot labores, tot pericula, tot alacrita-
 mortis genera perpessi sunt. Mox pro auditæ vrbs desi- tem.
 derio, & amore videndi sanctam ciuitatem, obliti laborem
 suamq; fatigatione, amplius quàm solebant, iter maturat.

Numerus peregrinorum superstitum. Nec mora vlla intermissa est, quo vsq; ante muros Ierusalem in laudibus hymnorumq; vociferatione præ lacrymantibus, sexaginta circiter millia vtriusq; sexus constituerunt.

¶ Tyrius tantum

40000. nominauit.

Rex Babylon. ex amico hostis.

¶ Vide *Vrpergensem.*

Obsidio Hierosolymæ.

Germani bello ferocissimi.

¶ *Suprà li. 4. ca. 52*

Ordo tenentium procerum.

Robertus Nortman.

Reinboldus Oren-gianus.

Reymundus Sarragid.

CAPVT XLVI.

HIs itaq; in locis Christianissimo exercitu in varijs signis & armis collato, portæ vrbis à militibus regis Babylonix clausæ sunt, turris David satellitio armato munita, & vniuersi ciues in mœnibus ad prohibendum & resistendum populo catholico diffusi sunt. Ruperat. n. Rex Babylonix foedus, quod legati eius, Antiochiam missi cum Christianis Principibus pepigerant, nihil causæ aduersus eos habens, præter quam quòd Reymundus Comes Tortosam ciuitatem apprehendit, & præsidium Archæ plurimis diebus obsedit. Christiani verò videntes militiam, vrbis munitionem, gentilium contradictionem, muros in circuitu locata obsidione, vallant, Ducemq; Comedridum, quia erat potens consilij & viribus cum Teutonice, bello ferocissimis, in latere turris David, vbi maioris defensionis redundabat, ordinant, & vnâ cum eo Tankradum Comitem & Reymundum cum duobus Episcopis Italix ante ianuam eiusdem turris cum suo comitatu ledere decreuerunt. Deinde Robertus Flandrensis, & Hugo grandæus de S. Paulo cum suis sodalibus, ad obsidendos muros ciuitatis in decliui parte camporum sedere delegerunt. Robertus verò, Nortmanorum princeps, & Comes Britanus, iuxta muros, vbi est oratorium protomartyris Stephani, in ordine sociorum tabernacula extenderunt. Comes Reinboldus de ciuitate Oringis, Lodeuicus de Monzun, Cuno de monte acuto, filiusq; eius Lambertus, Gastus de Bordeiz, Gerhardus de Rosselòn, Baldevinus de Burg, Thomas de Feria castro, vndiq; in circuitu vrbis confederunt. Reymundus verò Comes, videns quia alijs posset proficere, castra sua ab obsidione portarum turris David sustulit, relicis quibusdam socijs ad custodiam portarum;

tarum: & super montem Sion fixis tentorijs, urbem ob-
 sidere profectus est. Hac itaq; in circuitu obsidione loca-
 ta à primoribus Gallorum, exploratisq; locis, ne quid va-
 cuum aut opportunum pateret insidijs, ad montem oli-
 ueti ventum est. Vbi etiam virorum fortium custodiam
 posuerunt, ne aliquis assultus ab hac parte fieret ex im-
 prouiso, & gentilium insidiæ, per iuga descendantium,
 Christianos incautos deciperent. Vallis verò Iosaphat, *Vallis Io-*
 super quam erat vrbs, & eius imminebant ædificia, reman- *saphat.*
 sit inobseffa propter locorum difficultatem & vallium
 profunditatem. Erant tamen illic nocte &
 die assiduæ vigiliæ & custodiæ
 Christianorum.

CHRONICI HIE- ROSOLYMITANI LIBER SEXTVS.

Argumenta Capitem.

- I. Prima die congressionis diuersi variè affliguntur.
- II. Consilium primorum, quomodo ciuitas capi possit.
- III. De instrumentis vincendæ vrbi appositis.
- IIII. Quidam è populo, dum victum longius quærent, mortem incurrunt.
- V. Vbi vnus gentilium illustris, & duo nobiles Chri- stianorum trucidantur.
- VI. Quando obseffa sit vrbs, & de raritate potus.
- VII. Consilium inclusi cuiusdam super negocio incepto.
- VIII. De indicta processione, & quæ tunc gesta sint.

IX. Machinis muro applicitis, ingenia partium inter se confligunt.

X. Arietem muros perforantem obsessi dissipare moriuntur.

XI. Qui undiq; machinae praesint, disponuntur.

XII. Quanta instantia ciues à machinis forinsecus fatigantur.

XIII. Vbi portae, quae Babylonicis nuncijs perueerant, custodiae deputantur.

XIIII. De duobus Regis Babyloniae nuncijs diuerso mortis genere pereuntibus.

XV. De instrumentis profanorum contra machinas fidelium.

XVI. De crucifixo, cui perfidorum insania nocere non potuit.

XVII. Item de diuersis perfidorum machinis.

XVIII. Vbi ignis aceto sopitur, & catena gentiliu[m] vi extorquetur.

XIX. Qui sanctam ciuitatem obtinuerint primi.

XX. De diffugio & interitu perditorum.

XXI. Quid factu[m] sit, per portas toto irru[m]pente populo.

XXII. De cisterna regij palatij.

XXIII. Item de generali caede ciuium & direptione templi Domini.

XXIIII. Relatio de templo Domini.

XXV. De oratorijs sanctae ciuitatis, & quam de uote Dux sepulcrum Domini uisitauerit.

- XXVI. Visio cuiusdam de Duce.
 XXVII. Interpretatio somnij.
 XXVIII. De auaritia Reymundi & Tankradi, &
 de nece quorundam gentilium.
 XXIX. Vbi consilio maiorum ira Tankradi sedatur.
 XXX. Internecio superstitum gentilium.
 XXXI. De anteriore Turcorum dominio in Vrbe
 Ierusalem.
 XXXII. Quomodo Turci eliminati sint, & de men-
 dosa Babylonici Regis promissione.
 XXXIII. Promotio gloriosi Ducis in Ierusalem.
 XXXIIII. Somnium cuiusdam militis de Duce.
 XXXV. Solutio somnij.
 XXXVI. Item visio cuiusdam Aquensis Clerici de
 Duce.
 XXXVII. Explanatio visionis.
 XXXVIII. Qualiter inuenta sit portio ligni salu-
 taris.
 XXXIX. De obitu Patriarchæ Hierosolymitani.
 XL. De clericis & campanarum signis apud Do-
 minicum sepulcrum institutis.
 XLI. Quomodo Dux copijs hostium occurrerit.
 XLII. Populus à præda gentiliū præmonitus abstinet.
 XLIII. Præfecto gentili Dux exponit, cur populus
 pergat ad prælium.
 XLIIII. Plebs Christianorum cruce signata in occur-
 sum pergat armatis.

LIBER

- XLV. Qualiter fuerit eorum acies ordinata.
- XLVI. Post altera discrimina pars inimica diffugit.
- XLVII. De nece & spolijs occisorum.
- XLVIII. Populus rapinis inhians sternitur, manus continens superior efficitur.
- XLIX. Item de nece perditorum.
- L. Quando praelium hoc commissum sit, & de ibidem gestis.
- LI. Comes Reymundus Ascalonem & Sur contra Christianos consilio suo obfirmat.
- LII. Dux & Comes Reymundus pacificantur.
- LIII. Principibus repatriare cupientibus Dux male dicit, & ciues Sur Duci confæderantur.
- LIIII. De cæteris fidelibus repatriantibus.
- LV. Boëmundus Laodiceam, Christianorum urbem obsedit.
- LVI. Episcopus Pisanus redeuntes peregrinos humiliter salutat.
- LVII. Mutua collocutio Episcopi & peregrinorum.
- LVIII. Boëmundus, nolens obsidionem soluere, deseritur ab omnibus.
- LIX. Armati fideles Laodiceam peruenientes, Boëmundum fugisse reperiunt.
- LX. Boëmundus Laodicensibus reconciliatur, & quibusdam alijs.

CAPVT I.

Sancta autem ciuitate sic vndiq; vallata, quin- *Oppugna-*
to die obsidionis ex consilio & iussione præ- *tio Hiero-*
dictorum Principum, lorice & galeis *Christia-*
ni induti, facta scutorum testudine, muros & *solymæ.*
mœnia sunt aggressi, viros Sarracenos forti-
ter bello lacescentes in iaculis saxorum, fundis & sagittis,
trans muros volantibus, ab intus & de foris per longum
diei spacium dimicantes. Multi ex fidelibus fauciat, & *Christiani*
lapidibus quassati attritiq; sunt: quidam sagittarum in- *lesi.*
fixione oculos amiserunt. Sed primorum nullus, Deo do-
nante, illa die percussus est. Christiani molestè ferentes
populi contritionem, labori & bello amplius incumben-
bant, & muros exteriores, quos Barbicanas vocant, validè *Barbica-*
impugnantes, ferreis malleis & lignis partim scide- *næ.*
runt. Sed tamen non multum hac die profecerunt.

CAPVT II.

Sedato tandem hoc belli turbine, videns Dux & primi *Principes*
Sexercitus, quòd vrbs armis & assultu foret insuperabilis, *consultat*
in castra ab assultu sunt relati, communi consilio vsi, quia *de machi-*
nisi ingenijs machinæ & manganarum vrbs acquiratur, *nis.*
nunquam aliqua vi armorum possit superari. Quod omni-
bus vrile visum est consilium, machinas & mangenas arie-
tesq; fabricari. Sed deficiebat materia lignorum, quorum
in illis regionibus magna est penuria. Ad hæc quidam fra- *Syrus*
ter conchristianus, natione Syrus, peregrinis locum in- *Christia-*
dicat, vbi ligna ad construendas machinas possent reperi- *nus mate-*
ri, videlicet in quibusdam montibus versus plagam Arabia: *riæ index.*
Reuelato autem loco lignorum, Robertus Flandrensis,
Robertus Nortmanorum Dominus, Gerhardus quoq; de
Keresi, assumpta manu equitum & peditum, trans quatuor
milliaria profecti sunt. Vbi ligna inuenta tergis came-
lorum imponentes, ad sedem sociorum reuersi sunt sine
damno.

LIBER
CAPVT III.

*Aries &
machine
quatuor
hebdoma.
cōstruā.*

CRastina verò luce primùm terris immissa, vniuersi at-
tifices operi machinæ mangenarum & arietis instanti-
alij securibus alij terebellis, quo vsq; sub spacio quatuor
hebdomadatum opus machinæ arietis & mangenarum ad
vnguem perductū est ante turrim David, in aspectu omni-
um, qui in eodem præsidio morrabantur. Deinde monti
sunt iuuenes, senes, pueri, puellæ ac mulieres, vt conue-
nirent in vallem Bethlehem, omnes virgulta in malis ac
asinis aut humeris suis allaturi, de quibus crates triplices
contexerentur, ex quibus machina vestita Sarracenorum
parui penderet iacula. Quod & actum est, vimina & vir-
gulta plurima allata sunt, quibus crates confectæ, corijs
equinis & taurinis ac camelorum operatæ sunt, ne facile
hostili incendio machina cremaretur.

CAPVT IIII.

*Christia-
ni prædas
agentes
cœduntur.*

*Balduing
de Burg.
Thomas
de Feria.*

Interea in hac mora longæ obsidionis, & proluxa opero-
saq; machinarum structura, compulit quosdam indigen-
tia rerum necessariarū ab exercitu surgere, & victum qua-
rere. Sed dum casu in finitimas oras Rames, prænomina-
te vrbis, inciderent, prædas comportarent, greges cogentes
ab insidijs Sarracenorum, qui ab Ascalone, ciuitate Regis
Babyloniæ, descenderant, attriti sunt, & præda retenta est.
Gisbertus de Treua & Achar de Montinerla, fortes Chri-
stianorum Duces, & viri nobiles, illic post plurimum cer-
taminis detruncati corruerunt. Reliqui verò ex socijs
eorum in fugam conuersi, per montana viam accelerabant
in Ierusalem. Ad hæc Baldeuinus de Burg, ad idem ne-
gocium contrahendi escas cum Thoma de Feria castro,
assumpta manu equitum, progressus, obuiam fugitiuis &
disturbatis fratribus factus est. Qui rem & casum illorum
intelligens, consolatus est vniuersos, vt redirent secum in
vltionem suarum calumniarum. Continuo peregrini, con-
solatione virorum fortium respirantes, reuersi sunt vni-
nimitèr

amiter & recenter in persecutionem inimicorum, & cum eis diu prælia conferentes, hinc & hinc plures occisi ac vulnerati sunt. Baldevvinus de Burg aduerso telo in pectore vulneratus est.

CAPVT V.

TAndem Christiani inualescentes, & Sarracenos in fugam cogentes, quendam eorum militem nobilissimū, *Sarraceni primarij captiuitas* virum calua fronte, statura procerum, grandævum ac corpulentum captum tenuerunt. Quem Ierusalem abducentes, in prædicti Baldevvini tentorio in compedibus religaverunt. Sed is nobiliter in throno Baldevvini resedit, *Mirum factum.* quod ostro preciosissimo opertum erat. Videntes autem Christiani Principes, quia vir prudens & nobilis & strenuus idem foret Sarracenus, de vita & moribus eius sæpius inquirentes ac disputantes, ad Christianitatis fidem eum vocare conabantur. Sed modis omnibus huic professioni abrenuncians, ante turrim David productus, ad terrendos arcis custodes in conspectu omnium ab armigero Baldevvini decollatus est. *Supplicium.* Præfati verò Principes, Giselbertus & Achar, insidijs gentilium trucidati, ad locum obfidionis in magna lamentatione referuntur. Quibus Christiani sacerdotes catholicas exequias exhibentes, in sepulcro Christianorū confratrum, quod erat extra ciuitatem, ossa eorum posuerunt.

CAPVT VI.

Obsessa est autem ciuitas sancta, & mater nostra Ierusalem, quā adulterini filij inuaserunt, & legitimis filiis *Tempus inchoata obfidionis.* negauerunt, tertia feria in secunda hebdomada mensis Iulij, qui calore & Solis ardore intolerabilis habetur, & præcipue in his orientalibus plagis, vbi etiam non solum riuī deficiunt aquarum, sed & fontes viui & modici solum trans tria milliaria reperiuntur. Hoc Solis ortu flagrantissimi, *Christiani aestu & siti confli-* hoc defectu aquarū intolerabili, & ariditate inæstimabili *est. Fati.* Christianorum populus in obsidione hac grauiter vexatus

est. Quorum focij ad hauriendos & inuestigandos fontes cum sparsim mitterentur, interdum incolumes hausto fonte redibant, interdum amputatis capitibus insidij gentilium periclitabantur. Aquam verò turbidam & lutulentam factam in contentione multitudinis haurientiū, cum lubricis vermibus hirudinum in follibus caprinis afferbant. De qua, quantum os cuiusq; à foramine angusto pellis capere poterat, licet vetus & putrida fuerit, aut de fœdis sumta paludibus, vel antiquis cisternis, duobus nummis vendebatur. Plurimi autem inertis vulgi, qui sitis intolerantia arctabantur, dum sic licentiam bibendi acciperent, lubricos vermes & aquatiles deglutiebant, & sic tumefacto gutture aut ventre extinguebantur. Tantum de monte Sion riuulus perexiguus manat, cuius subterraneus ductus à palatio Solomonis est iactu sagittæ, vig; ad eum locum, quo ædificium in modum claustrum muratum & quadratum habetur, cuius in medium per noctem riuulus congregatus adunatur, de quo in die ciues vtuntur & animalia adaquantur.

*Riuulus
Sionis.*

CAPVT VII.

EX hoc creberrimo haustu exercitus refocillabatur, licet hac parte in obsessa sæpius ciues haurientibus iacula intorquerent, & à stillicidio hoc prorsus Christianos absterre laborarent. Vuarum copia viniq; affluentibus primoribus semper abundabat, & precium habentibus egenis verò, rebus exhaustis, etiam aquæ, vt audistis, nimia erat defectio. Vnde hac sitis pestilentia ingrauescente, populoq; catholico diu in obsidione laborante, visum est primatibus populi ex consilio Episcoporum & cleri, qui aderant, vt consulerent quendam virum Dei, qui erat in antiqua turri proceræ altitudinis in monte oliuarum solitarius, quid agerent, quid primùm insisterent, reuelantes ei, quanto desiderio ad ingrediendam urbem, & sepulcrum Domini videndum, æstuarerent, & quanta in via pro hac fide & voto pericula sustinuissent. Vir autem Dei audita eorum inten-

*Disparob-
fidentium
conditio.*

*Eremita
ab afflictis
consultus.*

intentione & desiderio, consilium protulit, quatenus primum in afflictione ieiuniorum & continuatione orationum deuotè insisterent, & post hæc muris & Sarracenis Deo auxiliante tutius inferrent assultus.

CAPVT VIII.

Am ex viri Dei consilio ab Episcopis & clero triduanum indicitur ieiunium, & sexta feria processionem vniuersi Christiani circa urbem facientes, deinde ad montem oliueti venientes, in loco, vbi Dominus IESVS cælos ascendit, ac deinde procedentes alio in loco, vbi discipulos suos orare docuit, in omni deuotione & humilitate constiterunt. Illic in eodem loco montis Petrus eremita & Arnolfus de Rohes castello Flandriæ, Clericus magnæ scientiæ & facultiæ, ad populum sermonem facientes, plurimam discordiam, quæ inter peregrinos de diuersis causis excreuerat, extinxerunt. Dissensionem verò, quæ inter Comitem Reymundum & Tankradum diu inualuit, propter conuentionem solidorum, quos ei iniuste Comes negauerat, ex admonitione spirituali ambobus Principibus compunctis, concordiam cum alijs multis Christianis confratribus reductionem prædicti montis oliueti descendens, ad proximum montem Sion in ecclesiam sanctæ Dei genitricis collata est. Vbi Clerici albis induti, & reliquias sanctorum cum reuerentia sumentes, complures idonei laici à sagittis Sarracenorum, qui in manibus urbis obseruabant transeuntes, percussi sunt. Est autem ciuitas proxima huic ecclesiæ Sion quantum iacens habet sagittæ. Hoc autem in loco ad suscitandam iram Christianorum, in derisum etiam & opprobrium, crucefixas erigunt, super quas aut spuebant, aut in oculis omnium mingere non abhorrebant.

(a) De huius Arnolphi ingenio aliter, & penè satyricè, Tyrius lib. 7. cap. 18. & alibi. Idem lib. 11. cap. 5.

cognomen tum ei apponit Mala corona.

Supplicatioes Christianorum

Petrus eremita

Reymundus & Tankradus reconciliantur.

Sarracenorum in Christianos iniuria Ludibria

*Machina
aptata,
mœnibusq;
a dmota.*

DEhinc ieiunio cum processione sancta & letania orationeq; finita, cœlum iam tenebris operientibus, noctis in silentio deportata est machina per partes, & vniuersa strues mangenarum, ad ipsum locum ciuitatis, vbi situm est oratorium S. Stephani protomartyris versus vallem Iosaphat, in die sabbati collocatis tabernaculis in circuitu machinæ, ab hac statione sublatis. Vbi machina & omnia instrumenta mangenarum & arietis ad vnguem fabricata sunt. Verùm ex consilio maiorum instrumenta trium mangenarum ordinata eriguntur, quarum priori assultu & impetu Christiani Sarracenos ciues à muris & mœnibus arcentes absterrent, & muralia repentino iactu, silicis quoq; tactu, perstringere valerent. Tandem Sarraceni impetu & iactu perspicientes muros grauius concuti & minui, saccos, stipula paleaq; refertos, ac nauium fanes magnæ grositudinis, strictim densatos, muris & mœnibus affigentes, opposuerunt, quatenus impetum & iactum mangenarum molliter exciperent, & nequaquam muris mœnibusq; nocerent. Dux verò videns hoc impedimentum suis ingenijs oppositum, funibus & saccis sagittis ardentibus, ilicò ab igne eductas, baleati arcu intorsit, & sic igne infixis, & aridæ materiei inhærente, à leui aura tenuis flamma suscitabatur, quò vsq; vires acquirens, saccos fanesq; consumpsit: & rursus impetus muros & mœnia minuebat.

*Sarraceni
pugnanti-
bus fru-
stra sac-
cos oppo-
nunt.*

¶ Eodem se contra Romanos stratagemate vsus scripsit Iosephus de bello Iudaic. lib. 3. cap. 9. Retulit idem de Persis Agathias lib. 3. pag. 501.

CAPVT X.

*Aries im-
pellit bar-
bicanas.*

Inter hæc ad augendam ruinam & stragem murorum alatus est præfatus aries horrendi ponderis & operis, vestitus vimineis cratibus. Qui virtute & inæstimabili virorum inundatione impulsus, Barbicanas, exteriores scilicet

licet muros, oppositos æquato vallo vrbis, à viris arietem impellentibus graui impetu in momento comminuit atq; deiecit, & viam machinæ ad interiores muros & antiquos aptauit, foramenq; per grande & horrendum, iam ad urbem pertransiens, infregit. Hoc itaq; foramen trans muros vrbis defensores intuentes, nec vltra id periculum sufferre valentes, igne sulphureo, pice cæreoq; fuscitato, arietem, nimium muris vicinum, succederunt, ne deinceps muros ferrata fronte impelleret, aut foramen ampliaret. Tunc subito clamore Dei populus commotus, vndiq; tentorijs & tigurijs aquam conuehunt, qua tandem aries ab igne restinctus est.

Pertundit muros.

Incensus ab hoste restringitur

CAPVT XI.

Interea dum aries extinguitur, mangenarum iactus & impetus assidue muros minuebat, & custodes ac defensores à mœnibus arcebat. Nec mora, inter hæc machina cum omni structura sua erecta est, parietes, cœnacula, cratesq; illius operæ corijs taurinis, equinis & camelinis. In quibus constituti sunt milites, qui urbem impugnarent, & resistentes, facilius certamine fatigarent. A die autem Sabbari huius machinæ operi & compagi insudantes, vsq; ad quintam feriam protractum opus in vespere consummauerunt, & Ducem Godefridum, eiusq; fratrem Eustachiū, similiter fratres duos, Ludolfum & Engelbertum, ortos de ciuitate Tornaco, ad tuendam machinam, & urbem bello concitandam ordinauerunt. Ducem ergo suosq; in superiore cœnaculo, Ludolfum cum fratre suo, & cæteris eorum sequacibus, medio cœnaculo immorari decreuerunt, in inferiore verò, qui machinam trahentes vrbi applicarent. In arce verò machinæ eiusq; cœnaculis his constitutis, arietem post deletas Barbicanas, & æquatum vallum, quia tam difficile onus tædium erat amouere, vltra Christiani suo igne combusserunt, ne tanti roboris magnitudo conductili machinæ esset impedimento.

Machina prægrandis.

Protectores Principes eidem assignati.

LIBER
CAPVT XII.

*Iactus è
machina
in urbem.*
DEhinc autem in sexta feria mane facto, Sarraceni milites, & qui vrbis erant ciues, machinam erectam inuentus, & in ea habitantes loricos, stupefacti & tremefacti, mirantur tam matutinos & bello paratos milites in machina apparere, omnesq; per urbem gradientes sagittis & arcu infigere, ac pugna incessabili quosq; per urbem visos à machina, desuper muros prominente, iaculis & saxis vrgere. Vnde vnanimiter intra ciuitatem gentiles conglobati, volatili telo sagittarum nocere Duci & restere non abstinēt, & per mœnia dispersi, peregrinos ladebant. Peregrini verò fortiter ex aduerso resistebant. Ad hanc deniq; nimiam contritionē abintus & extra, à machina, quæ altitudine hasta fraxineæ urbem & mœnia superabat, viri & milites silices immanissimos contorquebant ad lædendos muros, & absterrendos ciues à defensione mœnium, vniuersos per urbem circumuagos in sagittis & lapide percutientes. Alio verò in latere vrbis super montem Sion, vna machina Comitum Reymundi militum contorquebant lapides & iacula, lædentes muros & per mœnia assidentes, huicq; machinæ Comitum frustra nocere quærentes. Quæ eadem nocte & hora, qua & Ducis, erecta & muris applicata est.

CAPVT XIII.

*Indicium
de bofle.*
CVM hæc obsidio sanctæ ciuitatis iam tædio feret, feruere, & in eius captione modis omnibus & operibus loniæ innotescerent, peruenit ad aures Principum excæcitus per delatores eisdem, qui fratri Tankrado pecuniam & ornatum templi Domini ante captionem vrbis prope lauerunt, quòd ad urbem Ierusalem per eam portam montis oliueti & vallis Iosaphat, quæ inobfessa erat, assidue legatio Regi Babylonie mitteretur de omnibus quæ fiebant, rursusq; Regis nuncia & consilia per eandem portam

sape & occultè reportarentur vrbis defensoribus, & Christianis leuiter posse fieri magnum impedimentum. Quare habito cautè super hoc consilio, Principes Christianorum collocauerunt latenter insidias in valle & exitu eiusdem montis, in silentio noctis antè & retrò munitis viarum semitis vigili custodia, ne fortè aliquis ab Ascalone vel Babylonia aut ab aliqua parte regni huius descenderet, vel à porta inobfessa solito more in legationem procederet, sed in insidias incidens, subito caperetur, nulloq; diffugio ante latera occultatus, à manibus vigilantium elaberetur.

Insidiæ Christianorum.

CAPVT XIIIIL.

Sic tandem ordinatis viarum custodibus, & in loco prædicti montis oliueti constitutis, duo Sarraceni ab Ascalone properantes, & Regis Babyloniæ nuncia defensoribus vrbis deferentes, iam noctis silentio incumbente, medio custodum venientes astiterunt, vrbem sine aliquo obstaculo sperantes ingredi. Sed subito à militibus & custodibus portæ inobfessæ capti sunt & retenti: quorum alter à iuvene immoderato hasta confixus, mox spiritum exhalauit, alter verò viuus & sanus in præsentiam Christianorum Principum adductus est, vt ab eo minis extorquerent aut promissione vitæ, cuius rei nuncij aduenissent, quatenus sic iacula præuisa minus nocere possent. Is deniq; multum vitæ suæ sollicitus & anxius, plurimum de Regis Babyloniæ consilio & legatione aperuit, & quomodo nunc per eos admonuisset fidelès sibi milites vnà cum ciuibus, ne aliquo terrore & oppressione fatigati, deficerent, sed se inuicem consolando, stabiles in defensione peristerent, scientes, quia post quindecim dies ad auxilium in virtute magna Ierusalem venire decreuisset ad exterminandos Gallos, & suos liberandos. Post hanc cæteraq; relationes militibus restitutus, tormento cuiusdam mangenæ, ligatis manibus & pedibus est immissus, vt sic post primam & secundam inundationem trans muros iactaretur. Sed nimio eius pondere pellis mangenæ grauata, non longè miserum

Exploratores regis Babyloniæ intercepti.

Alterius indicium.

Miserabilis interitus.

LIBER

proiecit. Qui mox iuxta muros corruens super asperos filices, fractis cervicibus, nervis & ossibus, in momento extinctus fuisse refertur.

CAPVT XV.

*Barbaro-
rū machi-
næ Chri-
stianis op-
positæ.*

Ciues autem & milites Regis Babylonie videntes scelerationem Regis dissipatam, & audacius Christianos urbem expugnare, & quia hinc & hinc machinæ nimum urbi infestæ aduersarentur, apposuerunt & ipsi instrumenta quatuordecim mangenarum erigere, quarum virtute & impetu assiduè in machinas lapides iactarentur, quorum crebris ictibus attonitæ quassarentur ac perirent, & in eis positi vnâ earum ruina periclitarentur. Ex his verò quatuordecim mangenis nouem Comitæ Reymundi machinæ opponuntur, cum innumerabili manu & virtute citiim. Quarum intolerabili & crebro impetu grauer machina concussa & attrita est, eiusq; compagine dissoluta. Quare vniuersi in ea viri belligeri nimum attriti, & obstupescens inopinato excidio, vix à mortis elapsi sunt periculo.

*Reymundi
milites ce-
dunt vio-
lentia bo-
stili.*

de quia tot creberrimos lapidum ictus sustinere non poterant, & machinæ protectio defecerat, procul à mœnibus machina reducta est, nec vltra inuentus, qui hanc iteratim ascenderet, ac ciues impugnando lacefferet. Quinq; verò residuæ contra machinam Ducis eriguntur, vt eam pari impetu & iactu percuterent, & attererent. Sed Deo protegente, licet crebro ictu tacta & quassata, ruinam minaretur, integra permansit & intacta, vimineisq; cratibus protecta, miros impetus lapidum molliter exceptos fortiter tolerabat.

CAPVT XVI.

*Cruce au-
rea in ma-
china Go-
defridi.*

ERAT crux in summitate eiusdem machinæ, figuram continens Domini IESV auro fulgidissimam, quam iidem Sarraceni iactu mangenarum assiduè moliebantur percutere. Sed nulla eis ferendi facultas aut amouendi concessa est. Illis verò sapius iacturam lapidum aduersus cruce-

cem hanc molientibus, lapis fortuitò aduolans militem quendam, afsistentem lateri Ducis, in caput fortiter percussit, qui fracto cerebro, & effusis ceruicibus, momentaneo sine extinctus est. Dux verò vix ab ictu tam repentino obseruatus, multum baleari arcu ciuibus, mangenasq; intorquentibus, insistebat, & crates, à machina in impetu auulsas, interdum reparabat, & funibus religabat.

*Periculi
Godefridi.*

CAPVT XVII.

Sarraceni milites videntes, quia impetus mangenarum Sarraceni crates vimineas penetrare non poterat, interdum ollas machinam flammiuomas iactabant in crates, machinam protegentes, frustra op vt prunæ aut scintillæ aridæ materie adhærentes, leui aura pugnanti- fuscitate ampliarentur, & machina consumeretur. Sed industria Gallorum arte præuenit. Nam corijs lubricis machinæ & crates opertæ, flammæ aut prunæ iniectas minimè retinebant, sed subito à corijs ignis labens, humiq; cadens, deficiebat. Tandem harum quinq; mangenarum afsiduis ictibus Dux suiq; grauati, applicuerunt machinam in virtute Christianorum cominus mœnia & muros, vt sic tutior aduersus machinas obsisteret, & mangenæ, propter ædificia domorum turrium abduci in loco spaciofo non valentes, minus iacerent, & machinam ferire non possent. Iam verò iuxta muros abducta machina, & quinq; mangenis ab illa spaciofo recessum non inuenientibus, lapis intortus, & in impetu emissus, nimium vicinam transuolat machinam, aut interdum volatu suo deficiens, iuxta muros cadens, Sarracenos opprimebat. Sarraceni tandem intelligentes, quia viri imperterriti in machina starent, qui mangenarum arte non possent lædi, turrim quandam, quæ in vicino erat machinæ, saccis, stipula *Turris
saccis op-
pleta.* & feno vel palea impletis, item vimineis cratibus & densitate naualium funium aduersus Christianorum mangenas vndiq; testam, munerunt, viros pugnatores in ea constituentes, qui afsidue moles lapidum fundibulis, aut paruis manganellis in machinam iacerent, & eius habitatores

diuersis armorum terroribus arctarent. Sed nec sic machina Ducis Godefridi cedente, nec eius custodibus ab assultu repressis, sed amplius & sauius inualescentibus, Sarracenorū artifices aliud aptant ingenium, quo machina eiusq; possessores sine recuperatione consumerentur.

CAPVT XVIII.

Sarracenorum moles lignea.

Contulerunt enim immanissimum magniq; ponderis robur arborum, quod totum clauis ferreis & vnicis confixerunt, clauosq; stuppis, pice, cera oleoq; infusis & impinguatis, impleuerunt, & omni fomentorum ignis genere. Catenam quoq; ferream & onerosam in medio robore affixerunt, ne curuis & ferreis hamis peregrinorum leniter posset auferri & amoueri, dum ad comburendam machinam trans muros & mœnia præfatum lignum iactaretur. Aptato perfectoq; huius roboris ædificio, quadam die vniuersi ciues ac milites Regis Babylonæ intra urbem adunati, circa id opus conferuntur. Qui scalis, hastis & apparatus suis graue lignum, incensum igne, omni aqua inextinguibili, trans muros in virtute magna & in momento deposuerunt, inter muros & machinam hoc iactantes, vt ab illius validissimo ardore postes, quibus tota innitebatur machina, correpti, cremarentur, ruinamq; in ca habitantes paterentur, nec vlla aqua tam vehemens ignis restingueretur, quo vsq; tota machina cum præfato robo-

Tempestiuum Christianorum indicium.

Certamen de catena ferrea.

re in cineres redacta corruisset. Verùm Christianis ab indigenis conchristianis res innotuit, & qualiter hic ignis aqua inextinguibilis, solo aceti liquore restingui valeat. Vnde in vtribus intra machinam acetum, ex prouidentia impositum, super iniectum & effusum est. Sic grande incendium restinctum, vltra machinæ nocere non potuit. Ad huius deniq; roboris extinctionem concursus peregrinorum factus est: qui catenam arripientes, totis viribus luctamen inierunt, hi exterius trahendo, hi interius retinendo. Sed Christianorū virtus, Deo fauente, præualuit, & sic Sarracenis catena erepta à fidelibus retenta est.

CAPVT XIX.

IN eiusdem verò catenæ contentione abintus & deforis, Iac quinq; mangenarum defectione frustra iam deintus iactantium, Dux, qui in eminentiore cœnaculo arcis ob-
 tinuerat mansionem, omne genus iaculorum saxorumq; in medium vulgus conglobatorum cum suis intorquebat, & stantes in muro sine intermissione à mœnibus arcebat. Tres siquidem Christianorum mangenæ sine requie, incessabili iactu mœniâ transuolabant, & custodes hinc & hinc à mœnibus longo recessu absterrebant. Adhæc fratres prænominati, Ludolfus & Engelbertus, videntes, Saracenos ocio torpere, & manus à defensione continere, atq; ex vtroq; latere mœniû procul absistere propter mangenarum cæterorumq; impetum, sine mora, sicuti muro erant propiores, à secundo cœnaculo, in quo manebant, porrectis arboribus, & in mœnia missis, primùm in urbem cum virtute armorum descenderunt, vniuersis murorum custodibus in fugam versis. Dux verò fraterq; eius Eustachius, hos urbem iam ingressos intelligens, extemplo à superiore arce descendentes, mox & ipsi in mœnibus consistentes, ad opem illorum descenderunt. Omnis populus hæc intuens, & Principes iam obtinere ciuitatem, inestimabili clamore intonantes, scalis vndiq; muro applicitis ascendere & intrare festinant.

*Godefridus
pellii hostis
muro.*

*Ludolfus
& Engelbertus
primi in urbem
irrupit.*

*Variat
Tyrius li.
8. cap. 18.
Eustachii-
us.*

*Impressio
multitudinis.*

CAPVT XX.

Quæ autem ac defensores vrbs contemplantes captamœnia & muros, ac media vrbe viros Christianos sistere, totamq; ciuitatem armis Gallorum inundare, correpti sunt formidine & mentis hebetudine, ac repente diffugium facientes, plurima multitudo spe protectionis ad palatium Regis Solomonis, quod erat spaciosum atq; firmissimum, fugam arripiunt. Quos Galli fortiter insecuti lanceis & gladijs, cum ipsis fugitiuis pariter portas palatij ingrediuntur, & in nimia gentiliû occisione perseverant.

*Oppidano-
rum fuga.*

*Palatium
Solomonis*

LIBER

*Equites
auxilia-
res dissi-
pati.*

Equites verò circiter quadringenti, qui à Rege Babylonis missi, urbem assidue perlustrabant in admonitione defensionis & consolatione civium, visa angustia & fuga suorum ad præsidium turris David veloci cursu equorum diuertirunt. Sed Gallis eos graui insecutione prementibus, vis portæ immisi, equos, ante ianuam vnanimiter descendentes, reliquerunt. Quos Christiani arripientes, cum frenis & sellis abduxerunt, habentes ea.

CAPVT XXI.

*Nimia fe-
stinatio
noxia.*

Interea quidam peregrinorum ad portas vrbis contedentes, seras & vectes ferreos auellunt, totumq; vulgus ad auxilium intromittunt. Sed tanta pressura & anxietas ingredientium in porta hac fuisse, perhibetur, vt etiam ipsi equi, nimia oppressione grauari, plurimos dentibus, aperto ore ad mordendum, nolente sessore, innaderent, sudore inaudito diffluentes. Quare viri circiter sexdecim pedibus equorum, mulorum, hominumq; conculcati & discerpti & suffocati, spiritum vitæ exhalauerunt. Per foramen etiam murorum, quod aries ferrata fronte lefrerat, plurima millia virorum ac mulierum intromissa sunt. Hi omnes conglobati, in vociferatione & strepitu magno ad palatium prædictum concursum facientes, fratribus præmissis auxilium contulerunt, Sarracenos per domum, quæ spaciola erat, crudeli funere sternerentes: quorum adeò sanguinis facta est effusio, vt etiam riuus per ipsi pauiméta regis aulæ defluerent, & vsq; ad talos fusus cruci accresceret. Sarraceni, interdum recuperato spiritu & viribus, in defensionem frustra eriguntur: sed tamen plures fidelium incautos mutua cæde perfoderunt.

*Strages
Sarrace-
norum.*

CAPVT XXII.

*Cisterna
regia.*

In cisternam autem regiam, quæ ante fores eiusdem palatij in modum lacus amplitudinem & magnitudinem cauatione continet, testudinem fornicei operis desuper habens, marmoreis vndiq; subnixâ columnis, plures Sarracenorum

racenorum per gradus, qui ad hauriendam aquam intro-
euntes perducunt, confugerunt. Quorum alij aquis suffo-
cati sunt, alij ab insequentibus Christianis in ipsis gradi-
bus defensionis perempti sunt. Per ea verò foramina, quæ *Cædes in*
trans testudinem ora in modum putei habebant, tam Chri-
stiani quàm Sarraceni præcipiti fuga, cæcoq; cursu cadentes *ea editæ.*
non solum submersione periclitabantur, sed & fractis
collis & ceruicibus, aut ruptis visceribus extinguebantur.
Huius quippe cisternæ regiæ aqua in omni obsidione vrbis
ad mensuram ciuibus indigentibus & militibus dari sole-
bat, ad aquandos equos, greges & vniuersa iumenta, & ad
omnes vsus necessarios. Ex omni stillicidio pluuiarum, ab
ipsius tecti palatij canalibus, templiq; Domini testudine,
& à tectis multorum ædificiorum, conflente hæc cisterna
adimpletur, per circulum anni frigidam ac salubrem
aquam abundè omnibus illic vrbem inhabitantibus ad-
ministrans.

CAPVT XXIII.

Egressi autem Christiani victores à palatio post nimiam
& cruentam cædem Sarracenorum, quorum decem mil- *Numerus*
lia in ipso loco occiderunt, plures copias gentilium, per *trucidato-*
vicos ciuitatis errantes diffugio præ timore mortis, in ore *rum.*
gladij percusserunt. Mulieres, quæ in turritis palatij & *Strages*
solij confugerant, mucrone confoderunt: infantes, ad *mulierum*
huc sugentes, per plantam pedis è sinu matris, aut cuna- *æ infan-*
bulis arreptos, muris vel ostiorum liminibus allidentes, *tium.*
fractis ceruicibus, alios armis trucidabant, alios lapidi-
bus obruebant, nulli prorsus ætati aut generi gentilium
parentes. Quicunq; ergo domum aut palatium prior in- *Ædes &*
nadebat, cum omni supellectile, frumento, oleo, hordeo *earundem*
& vino, pecunia aut veste, vel qualibet re, pacificè obtine- *supellex*
bat. Et sic possessores totius ciuitatis facti sunt. Intro- *cedunt oc-*
missis verò Christianis in ciuitatem, & longa strage in pa- *cupanti-*
latio & vrbe sæuientibus, spolijs atq; diuitijs Sarracenorū *bus.* ¶
inhiantibus, Tankradus, qui festinus in primo vrbis in-
gressu

*Tancredus
potitur ga-
za templi.* gressu templum præcurrit, & auulsis seris intrauit, pecuniam auri & argenti incomparabilem cum robore & opulentijs sui satellitij à muris, deauratis in circuitu, columnis & pilarijs auulsit, biduo in raptione huius thesauri, à Turcorum oratorio decorando collati, desudans. Quem thesaurum duo Sarraceni, ab vrbe in obsidione egressi, eidem Tancredus, vt gratiam & salutem vitæ suæ in oculis ipsius inuenirent, propalasse feruntur. Post prædictum verò temporum dierum templi portas aperiens, & secum pecuniam a spolijs tantans, Duci Godefrido, cuius erat miles, fideliter diuisit, quam vix, vt aiunt, quibus tota massa innotuit, sex camelis aut muli portare poterant.

¶ *Belli dona sunt vrbes & pecunia. Pachymerius li. 5.*

CAPVT XXIII.

*Fani Hierosolymit.
à quibus
destructū
& instauratum.*

*Eiusdem
mons lapideus.*

HOc templum, quod dicitur Domini, non illud antiquum ac mirabile opus Regis Solomonis intelligendum est, cum tota vrbs Ierusalem à Rege Nabochodonosoro deinde à rege Antiocho ante multos annos Domini incarnationis destructa fuerit, templumq; Solomonis à fundamentis dirutum, ornamentis & vasis sacris spoliatum sit. Rursus post incarnationem, ex prænuntiatione Domini IESV, à Principibus Romanorum, Vespasiano & Tito funditus cum suis habitatoribus sic Ierusalem deleta est, vt secundum vocem Domini lapis super lapidem non relinqueretur. Verum templum hoc postea à modernis Christianis cultoribus reædificatum, plures attestant, nempe eo loco, quo Solomon pacificus de lignis cedrinis & Pario lapide pristinum Dei tabernaculum collocavit, in ea sancta sanctorum. In medio autem hoc moderno tabernaculo mons lapideus, natura fundatus, prominet, & rē in latitudine continens tertiam partem iugeri, in altitudine habens duos cubitos. Cuius in vno latere gradus collocati, ad caua loca descendentes perducunt, alio verò in latere, vt in veritate referunt, qui tunc considerauerunt, ostiolum habet lapideum, sed semper signatum. Illic ex quoruz-

quorundam opinione quædam sancta sanctorum adhuc seruari perhibentur. In media siquidem testudine eiusdem templi moderni, quod nunc mirifico opere signorum desuper murorum parietes in circuitu continet, rotundam catenam infixam esse asseuerant, in qua vas aurei fulgoris *Vas aurei fulgoris.* & operis, ponderis verò circiter ducentarum marcarum, pendere semper solet. Quod vnam auream alij affirmant, alij sanguinem Domini, alij manna in eo absconditum, & sic in varias sententias diuersa opinione eriguntur.

CAPVT XXV.

Hoc itaq; vas & promunctorium, quod in medio templi prominere prædiximus, intactum à Tankrado permansit: quin Turci omni deuotione vtrunq; venerantes, inuiolatum referuabant. Vnde & tabernaculum omni *Turcorū religiosa abstinentia.* honore & decore thesaurizabant, soli, omnibus gentibus cæteris exclusis, in illo suarum cæremoniarum obseruationi vacantes. Sic verò ipsum præfatum templum ad exequendos ritus sui erroris summa reuerentia & custodia venerantes, soli etiam Dominici sepulcri templo, eiusq; cultoribus Christianis, parcebant, propter tributa, quæ *Delubra ipsdem tributaria.* ex oblatione fidelium assiduè eis soluebantur, vnà cum Ecclesia S. Mariæ ad Latinos, quæ etiam tributaria erat. In reliqua verò oratoria vrbs sanctæ tam Turci quàm Sarraceni suam tyrannidem nimia strage exercuerunt, prorsus ab eis catholicos cultores exterminantes. Ad hoc deniq; templum Domini, vt prædictum est, iter suum Tankrado conuertente præ auaritia sibi propalatæ pecuniæ, alijs verò ad præsidium turris David fugitiuos velociter insequentibus, cunctisq; Principibus rebus & ædificijs Turcicis inhiantibus, vniuersoq; vulgo ad palatium Solomonis tendente, & cædem nimiam crudeliter in Sarracenos *Godofridus pro cædibus & raboldo & Stabulone, exutus lorica, & lanea veste indutus, pinis rauudatis pedibus muros egressus, in circuitu vrbs cum hu-* *cat precipitate bus.*

militate processit, & per eam portā, quæ respicit ad montem oliuarum, introiens, sepulcro Domini nostri IESV Christi, Filij Dei viui, præsentatus est, in lacrymis, orationibus & diuinis persistens laudibus, & Deo gratias agens, quia videre meruit, quod illi semper fuit summo desiderio.

(*) De hoc fano, in honorem Mariæ virginis à Iustiniano Cæs. constructo, præclare Procopius lib. 5. de ædificijs Iustin. pag. 450. & seq.

CAPVT XXVI.

NAm pio Ducis proposito impleto, somnij huius visio completa veraciter comprobatur. Ante viam huius initium cum sæpe idem Dux suspiria traheret, suiq; animi optio ante omnia esset, visitare sanctam ciuitatem Ierusalem, & videre sepulcrum Domini IESV, ac sæpe priuatis famulis cordis sui aperiret intentionē, cuidam de familiaribus suis, Stabuloni videlicet, in hunc modum ostensa est visio. Videbat idem scalam auream, à cœlesti axe processu longitudinis vsq; ad terram porrectam, quam ipse Dux nimio desiderio feruens, cum quodam poculi sui prouisore, Rothardo nomine, lucernam in manu ferente, conscendere conatus est. Sed prouisore iam media scala consistente, lucerna, quam gestabat, in manu illius extinguitur, & medius gradus scalæ, per quam ad supernum cœli solium scandebat, grauiter læsus & attritus est. Sic prouisor poculi ad inferiora reuersus, præ formidine vltra ad cœlestem portam cum Duce peruenire non potuit, & pulsare. At Stabulo, cuius est ista visio, lucernam extinctam reaccendens, scalā, qua pincerna indignus attolli non meruit, fiducialiter conscendit, & lucernam vltra indeficientem ferens, cum ipso Duce cœli penetrauit ad aulam. Vbi mensa illis parata, & omni deliciarum dulcedine cummulata, reperta est. Ad hanc deniq; Dux cum electis & dignis recumbens, de omni, quæ aderat, dulcedinis suauitate partitus est.

CAPVT XXVII.

Quid per hanc scalam, ad cœli palatium ducentem, nisi *Interpre-*
 via, quam Dux tota mentis intentione apprehendit, *tatio Jom-*
 ad urbem Ierusalem, quæ porta est cœlestis patriæ, signifi- *nij.*
 catur? Ex auro .n. purissimo erat scala: quia ad hanc viã
 & cœli portam puro corde & perfecta humilitate venien-
 dum. Media autem scala prouisoris poculi lucerna extin-
 guitur, gradus læsus deficit, ascensus negatur, quia opus
 & onus viæ sanctæ, quod bona & pura voluntate vnâ cum
 Duce deuouit, medio labore deseruit cum plurimis, sicut
 audiuitis. Propter diffidentiam .n. & imminentes angu-
 stias à Duce subtractus est Antiochiæ, & sic apostata factus, *Rothardi*
 ad aratrum reuersus est miseriarum, nec vltra per scalam *turpis su-*
 cum Duce cœli introiens ianuam, sanctorum mensa dignus *ga-*
 fuit participari. Stabulo verò, Ducis Camerarius, lucer- *Stabulo,*
 nam ab ipsius manu suscipiens, reaccendit: quia volunta- *Godfridi*
 tem bonam viæ huius, quam primùm assumpsit, fortiter re- *cubicula-*
 tenuit, & inter diuersas mentis vacillationes lampade be- *rius.*
 neuolentiæ reaccensa, reflagranti voto firmiter haesit, sicq;
 insolubili gradu scalam cum Duce superauit. Insuper
 illius in omni tribulatione socius stabilis, & famulus ex-
 istens fidelis Dei, eo vsq; in Ierusalem peruenit, & ad sepul-
 crum Domini, quod mensa est & desiderium totius dulce-
 dinis sanctorum, intrare meruit & orare.

CAPVT XXVIII.

Post hæc Duce à sanctuario Dominici sepulcri regresso
 in lætitia cordis & exultatione post peractam ibi victo-
 riam, & hospitio quiescendi causa declinato, iam toto ex-
 ercitu sedato à gentiliū occisione, & nocte ea oculos vni-
 uersorum præ labore aggrauante, quia Ierusalem, ciuitas
 Dei viuentis, & mater nostra, filijs restituta est in victoria
 magna, sexta feria, in die solenni diuisionis Apostolorum,
 quæ est Idus Iulij, Comes Reymundus, auaritia corruptus,
 Sarracenos milites, quos in turrim Dauid fuga elapsos
 obsederat,

Reymundus, obfederat, accepta ingenti pecunia, illæfos abire permisit, omnia autem arma, escas & exuias eorum cum eodem præsidio retinuit. Proxima ab hinc die sabbati clarescente, quidam Sarracenorum spe vitæ in fumitatem tecti domus præcelsæ Solomonis ab armis elapsi, circiter CCC. confugerant. Qui multa prece pro vita flagitantes, in mortis articulo positi, nullius fiducia aut promissione audebant descendere, quo vsq; vexillum Tankradi, in signum protectionis & viuendi susceperunt. Sed minimè misellis. Nam plurimis super hoc indignantibus, & Christianis furore commotis, ne vnus quidem illorum euasit.

CAPVT XXIX.

Tancredi stomachus **T**Ankradus, miles gloriosus, super hac sibi illata iniuria vehementi ira succensus est, nec sine discordia & graui vltione furor illius quieuisset, nisi consilium & sententia maiorum ac prudentium illius animum his mitigasset verbis: Ierusalem ciuitas Dei excelsi, vt vniuersi nostis, magna difficultate, & non sine damno nostrorum recuperata, proprijs filijs hodie restituta est, & liberata de manu Regis Babylonix, iugoq; Turcorum. Sed modò cauendum est, ne auaritia aut pigritia vel misericordia erga inimicos habita, hanc amittamus, captiuus, & adhuc refiduis in vrbe gentilibus, parcentes. Nam si fortè à Rege Babylonix in multitudine graui occupati fuerimus, subito ab intus & extra impugnabimur, sicq; in perpetuum exilium transportabimur. Vnde primùm & fidele nobis videtur detur consilium, quatenus vniuersi Sarraceni & gentiles, qui captiuus tenentur, pecunia redimendi, aut redempti, sine dilatione in gladio corruant, ne fraude aut ingenio illorum nobis aliqua occurrant aduersa.

CAPVT XXX.

Consilio hoc accepto, tertio die post victoriam egressa est sententia à maioribus, & ecce vniuersi arma rapiunt, & miserabili cæde in omne vulgus gentilium, quoad adhuc

adhuc erat residuum, exurgunt, alios producentes è vinculis & decollantes, alios per vicos & plateas ciuitatis inuentos trucidantes, quibus antea causa pecuniæ, aut humana pietate pepercerunt. Puellas verò, mulieres, matronas nobiles & fœtas cum puellis tenellis detruncabant, aut lapidibus obruebant, in nullis aliquam considerantes aratem. Econtra puellæ, mulieres, matronæ, metu momentaneæ mortis angustiatae, & horrore grauissimæ necis conculsa, Christianos, in iugulû vtriusq; sexus debachantes ac ferientes, medios pro liberanda vita amplexabantur, quædam pedibus eorum aduoluebantur, de vita & salute sua illos nimium miserando fletu & ciulatu sollicitantes. Pueri verò quinquennes aut triennes matrum patrumq; crudellem casum intuentes, vnà miserum clamorem & fletû multiplicabant. Sed frustra hæc pietatis & misericordiæ signa fiebant. Nam Christiani sic neci totum laxauerant animû, vt non fugens masculus aut fœmina, nedum infans vnus anni viuens manum percussoris euaderet. Vnde plateæ totius ciuitatis Ierusalem corporibus extinctis virorum & mulierû, lacerisq; membris infantium, adeò stratae & operatae fuisse referuntur, vt non solùm in vicis, folijs & palatijs, sed etiam in locis desertæ solitudinis copia occisorum reperiretur innumerabilis.

*Strages
cadauerû.*

C A P V T X X X I .

Adie autem, qua vrbs sancta à Sarracenis obsessa, mu-
nita ac defensa fuit, vsq; ad hanc diem, qua capta & Sarracenis
victa, suisq; restituta est, nullus Turcorû in ea repertus est, qui paulo antè hanc vi inuadentes, multo tempore * obti-
nerant, & grauiam tributa tam à Sarracenis quàm peregrinis graues
nis Christi & indigenis fidelibus exigebant. Trecenti Turci * 38. an-
erant, qui ciuitatem sanctam captiuauerant, longo tempore in ea domi-
nati, plurimis in circuitu vrbibus Syriæ & usque in Palestinæ regionis illis tributarijs factis, quas rex Baby-
loniæ cum Ierusalem quondam subditas, & regno suo ap-
pendentes, potenter obtinere solebat. Nunc, vt audistis, cap. 19.
Turci tam
Sarraceni
nis quàm
Christiani
nis graues
vt Tyri-
cap. 19.

Obsiden- Christianorum exercitu in obsidione Antiochia post captam
tur à rege Nicæam ordinato, idem Rex Babylonæ, audita gloria
Babylon. virtute ac victoria Christianorum Principum, & Turcorum
 ¶ *Variat* humiliatione, in vrbe Ierusalem, quam amiserat, CCG
nonnihil Turcos in apparatu & exercitu copioso obsedit: Quos
Tyriusibi- plurimo assultu & mangenarum impetu expugnatos fati-
dem. Adde ganit, multum obsistentes ac repugnantes, sed non sine
in super magno suorum detrimento.
qua habet

Frisingen.

li. 7. ca. 4.

¶ *Socho-*

man9, vt

infra li.

9. ca. 38.

¶ *Deditio*

Turcorū.

Rex Baby-

lon. victor,

religiosè

in templū

adit.

¶ *Variat*

Tyrius li.

7. ca. 23.

Munit vr-

bem.

¶ *Vide*

suprà lib.

3. cap. 59.

CAPVT XXXII.

ERat autem * Solymanus Princeps & caput horum Tur-
 corum, miles ferocissimus, semper Regi Babylonæ &
 eius regno aduersarius. Tandem Turci cum Principe suo
 videntes manum suorum exiguum pondus belli, & tor mi-
 liū assultus, tolerare non posse, data mutuo fide & dextris
 de vita & salute sua, impetrauerunt, quatenus urbem rede-
 dentes, pacificè exirent, & conductum ipsius Regis vsq; in
 Damascum haberent, in qua Princeps magnificus Domi-
 mani frater dominari perhibetur, qui nunc cum prefato
 Turcis ab vrbe Ierusalem eiectus est. His eiectis, & con-
 ductum Regis vsq; in Damascum habentibus, Rex Ierusa-
 lem ingressus, templum Domini iuxta ritum gentiliū sum-
 ma reuerentia & humilitate subijt. Deinde templum Do-
 minici sepulcri cum omni habitu religionis gentiliū sum-
 troiuit, omnia pacificè perlustrans, & nullum Christiane-
 rum à fide & ordine sui ritus auertens. Dehinc reuerfus
 ciuitatem fideli custodia disposuit, turrim verò David suo
 satellitio munit, palatium Solomonis & cætera regalis
 ædificia & defensoria suo iuri mancipauit. Hac itaq; ciui-
 tate eius sub ditione relocata, post Turcorum eiectionem
 nimium gauisus, sed adhuc Turcos sibi à Damasco metuens
 aduersari, direxit legatos ad Christianorū Principes, circa
 urbem Antiochiam residentes, referens, quomodo ab vrbe
 Ierusalem & regno suo Turcos eiecerit, & quia in omnibus
 eorum voluntati de vrbe sancta satisfacere voluerit, & de
 fide Christi, Christianitatisq; professione, consilij eorum
 acquie-

acquiescere. Sed omnia mentitus, & in dolo locutus est. *Frangit*
 Nam vrbis introitum peregrinis negavit omni armorum *sedus cum*
 defensione, & militum virtute, qua poterat, donec coele- *Christia-*
 stis Regis auxilio Sarracenis, vt audistis, crudeli nece per- *nis initu.*
 entis, nunc intromissi sunt.

¶ Tyrius lib. 17. cap. 20. huius Sochomani posteros vi-
 detur Hyaroquin nominare.

CAPVT XXXIII.

HAc verò miseranda strage Sarracenorum completa, in *Reymūdu*
 proximo die Dominico fideles & primores Christia- *pricipa-*
 norum inuito consilio, dominium vrbis & custodiam Do- *tum Hie-*
 minici sepulcri Comiti Reymundo dare decreuerunt. Quo *rosol. dela-*
 renuente, & cæteris vniuersis Capitaneis ad id officium *tū respuit.*
 electis, Godefridus Dux tandem, licet inuitus, ad tuendum *Idem à Go-*
 vrbis principatum promouetur. Promotus ergo consilio *desfrido in*
 & benevolentia omnium Christianorū, turrim David regis, *uito susce-*
 quam ipse Reymundus, laxatis fugæ Sarracenis, inuaserat, *ptus.*
 requisivit. Sed Reymundus prorsus reddere negavit, do-
 nec minis ipsius Ducis & Christianorum restituere coactus
 est. Huius verò Ducis electio & promotio nequaquam hu- *Imperia*
 mana voluntate facta fuisse credatur, sed totum Dei ordi- *diuinitus*
 natione & gratia factum, cum procul dubio ex visione cu- *dari.*
 iusdam boni & veridici militis didicerimus, ante decem
 annos huius viæ hunc à Deo electum & constitutum ductorē,
 Principem atq; præceptorem Christiani exercitus, vt præ
 omnibus primatibus actu, victoria & consilijs beatiorem,
 & fide ac veritate integriorem.

CAPVT XXXIIII.

QVadam ergo nocte præfatus miles, Hezelo nomine de *Somnium*
 Kinvilre villa, quæ est in rubuario, cum eodē Duce in *Hezelonis*
 sylua quadã, quæ vocatur Kettena, venatoria arte fatigatus, *militis.*
 facili sopore occupatus est, statimq; in spiritu ad montem
 Sina translatus est, vbi Moyses, famulus Dñi, ieiunio qua-
 draginta dierum expleto, claritatem gloriæ Dei meruit vi-
 dere, & legem de manu Dei accipere. Super huius deniq;
 montis

montis cacumen videbat prædictum cum timore & mansuetudine facili ascensu attolli, & duos ei in vestibus albis & pontificali ornatu, obuiam festinare, dicentes: Qui seruo suo & fideli Moyfi contulit benedictionem & gratiam eiusdem benedictionibus Dei viuentis replearis, & gratiam in oculis eius inuenias: Dux ac præceptor populi (in Christiani in omni fide & veritate constitueris. Hoc dicto, miles expergefactus à somno, surrexit, & visio subtracta est.

CAPVT XXXV.

*Eiusdem
interpretatio.*

Quid in hac visione considerandum, nisi quòd in spiritu & lenitate Moyfi surgeret Dux spiritualis Israël, à Deo præordinatus, & princeps populi constitutus? Vnde hanc visionem & benedictionem verè & manifestè in eo ac impletam cognoscimus: quia reuera, cùm plurimi Principes ac potentes, Episcopi & Comites, filijq; Regum, viam hanc ante illum & post eum institerint, Christianorum exercitus ductores fuerint, nequaquam prosperum iter fecit illis Deus, aut sui desiderij compotes facti sunt, verum à Regibus & Barbaris nationibus multa illis aduersa, & vniuerso illorum exercitui, illata sunt: quia non erant illi, per quos salus veniret in Israël. At Duce Godefrido post vniuersos præmissos viam insistente, desperatq; exercitus Duce ac Principe existente, omnia aduersa in prospera sunt mutata. Nec fuit, quod impediret viam, aut quæ noceret aduersitas, nec nisi in sceleratis & transgressoribus inuenta fuit iniquitas. Inuenta verò iniquitate, ex iustitia vera Dei subsecuta est ultio, qua & sanctificata est legio. Et filij castigati nunc fame nunc gladio, tandem felices, & mundi ab inquinamentis, cum Duce & principe suo beatum desiderium explentes, urbem sanctam Ierusalem intrare meruerunt, ac Domini sepulcrum adorauerunt. Mena etiam possidentes ex Dei prouidentia & voluntate, hinc urbis rectorem ac populi præceptorem gloriosissimè præfecerunt.

*Videtur
alludere
ad locum
1. Mach. 5.*

CAPVT XXXVI.

PRæterea reuelatum est cuidam fratri catholico, & Canonico S. Mariæ Aquisgrani, Giselberto nomine, in septimo mense discessiōis ac peregrinationis eiusdem Ducis, quod caput omnium & Princeps futurus esset in Ierusalem à Deo præscitus & constitutus. Videbatur enim fratri adhuc somno dedito, quod præfatus Dux in sole potenter sedere accepisset, & ex omni genere auium, quæ sub cælo sunt, in circuitu illius infinitæ copię confluisissent, quarum pars paulatim auolando minui cœpit, amplior verò pars fixa & immobilis à dextris & sinistris remanebat. Posthæc sol à radijs suæ claritatis maxima ex parte obscuratus est, sedesq; Ducis breui interuallo prorsus deleta, & tota ferè auium multitudo, quæ remanserat, auolauit.

*Aliud
somnia
Canonici
Aquisgra-
nensis.*

CAPVT XXXVII.

IN Sole sedem Dux accepit, cùm in solio regni Ierusalem promoueretur, quæ omnes mundi superat ciuitates nomine & sanctitate, sicut Sol sua claritate vniuersas cœli stellas, quam IESVS Christus, Dei viui filius, qui verus est sol iustitiæ, sua illustrauit & exaltauit deitate, quando in ea crucifixus, passus, mortuus & sepultus tertia die resurrexit à mortuis, suisq; dilectoribus apparuit viuus. Congregatæ sunt aues cœli circa sedentem, cùm de vniuersis regnis Christianorū parui & magni, nobiles & ignobiles, illi associati & subditi facti sunt. Auolauerunt aues, cùm plurima peregrinorum multitudo ad terram cognationis suæ ex illius consensu & licentia reuerfa est. Sed plurimæ aues fixæ & immobiles permanserunt, cùm multipio amore illius innodati, & familiari eius allocutione delectati, cum eo vltra remanere decreuerunt. Post hæc breui interuallo Sol obscuratur, sedes Ducis auferitur, cùm Ierusalem post paululum temporis viduata, tam magnifico Principe mortuo, multū obscurata est à fama & gloria sua, multiq; militib; & belligeris viris in illius casu attenuata.

*Eiusdem
interpre-
tatio.*

Horum somniorum præsignatione ex Dei ordinatione populiq; Christiani beneuolentia, Godefrido ad Principem & rectorem suorum confratrum in folio regni Ierusalem exaltato, quidam fidelissimus Christianus, vrbis in-

Indicium de fragmẽto crucis Christi. digena, lege Christi pleniter instructus, crucem quandam semiulnæ auro vestitam, cui Dominici ligni particula in medio erat inserta, sed fabrilis operis experts & nuda, in-

¶ Similẽ de Apamiensi cruce habet hist. Procopius 1.2. de bello Persic. pag. 164. dicauit se abscondisse in loco humili & puluërulento desertæ domus propter metum Sarracenorum, ne in hoc tur-
bine obsidionis inuenta eadem crux, auro spoliaretur, & lignum Dominicum ab his indignè tractaretur. Hac sancta reuelatione ligni Dominici vniuersi lætati fideles, qui aderant, in omni abstinentia pura & disciplina sexta feriæ quæ est dies Dominicæ passionis, processione honorificâ Clerus & populus conuenerunt ad locum, vbi absconditum fuit lignum venerabile. Quod cum timore & reuer-

Idem dedicatum. rentia susceperunt, & ad templum Dominici sepulcri cum omni deuotione, hymnorumq; modulatione, ferre, & ibidem collocare, decreuerunt.

CAPVT XXXIX.

Post hæc placuit vniuerso cœtui fidelium, & visum est vtile acceptumq; coram Deo, quoniam vniuersitas gentilium ab vrbe sancta exterminata est, & sacrilegi ritus Godefridus quoq; Princeps Christianorum in throno Ierusalem exaltatus ad protegendam urbem eiusq; habitatores, vt pastor etiam & Patriarcha restitueretur, qui gregi fidelium, sanctæq; præset ecclesiæ. Nam viduata erat pastore suo, Patriarcha, viro sanctissimo, in insula Cypro tempore obsidionis Ierusalem, ex hac luce subtracto. Migravit idem Patriarcha ab Ierusalem & sepulcro Domini audito aduentu & sede Christianorum circa mœnia Antiochiæ, profectus ad insulam Cyprum propter minas Turcorum & importunitatem Sarracenorum. Fuit quippe vit grandæuus

Patriarchæ Hierosolym. mors in Cypro.

grandæuus & fidelis Christi seruus, qui à prædicta insula
 plurima caritatis dona Duci Godefrido cæterisq; Princi- *Vini mu-*
 pibus misit in initio obsidionis Ierusalem, interdum frun- *nificentia*
 ctum arboris, qui dicitur malum granatum, interdum in Princi-
 præciosa poma cedrorum Libani, interdum pauones sa- *pes.*
 ginatos, aut laudabile vinum, & quæcunq; iuxta possibi-
 litatem suam consequi poterat, sperans, sub iisdem Prin-
 cipibus adhuc sancta Ecclesia restaurata, pacificè & securè
 ad sepulcrum Domini nostri IESV Christi, filij Dei viui,
 seruire atq; præesse. Sed recuperata à fidelibus vrbe Ieru-
 salem, & sacra illius ecclesia renouata, Christianissimus
 Patriarcha è vita discessit, sicq; ecclesia suo pastore vidua-
 ta remansit. Quapropter consilio inter Christianorum *Consulta-*
 Principes habito, & sapius discussio, vt prædictum est, quis *tio de suc-*
 tanto viro succederet, non aliquis repertus est tanto ho- *cessore.*
 nore & diuino regimine dignus. Ideoq; dilatio facta est,
 donec inueniretur aliquis, qui ad hoc Pontificale officium
 foret idoneus, & tantum Arnolfum de Rohes, clericum *Arnolfus*
 miræ prudentiæ & facundiæ, Cancellarium sanctæ Ecclesiæ *de Rohes.*
 Hierosolymitanæ, procuratorem sanctarum reliquiarum,
 & custodem eleemosynarum fidelium constituerunt.

CAPVT XL.

Promoto nunc Arnolfo ad hanc dignitatem sanctæ &
 nouæ ecclesiæ, donec eligeretur Patriarcha, Deo & po- *Clerici vi-*
 pulo acceptabilis, placuit summo principi Ierusalem, Du- *ginti sano*
 ci Godefrido, nec non & cæteris omnibus, vt in templo *dominici*
 Dominici sepulcri viginti fratres in Christo diuini culto- *sepulcri*
 res officij constituerentur, qui assiduis horis Domino Deo *adiuncti.*
 viuenti in laudibus & hymnis psallerent, hostiam corporis
 & sanguinis IESV Christi deuotè immolarent, deinde co-
 tidianam sustentationem de oblatione fidelium constitu-
 tam susciperent. Sic diuino decenter obsequio restaurato *Primus*
 à Duce catholico Christianisq; principibus, campanas ex *campana-*
 ære cæterisq; metallis fieri iusserunt, quarum signum fra- *rum vsus*
 ttes dum caperent, mox ad Ecclesiam, laudes psalmodum *Hierosol-*

missarumq; vota celebraturi, festinarent, & populus hæc
auditurus vnà properaret. Non .n. huiuscemodi soni aut
signa visa vel audita sunt ante hos dies in Ierusalem.

CAPVT XLII.

Expeditio **D**Ehinc curriculo quinq; hebdomadarū transacto, Dux
Godefridi Godefridus, audita fama gentilium, munita vrbe &
in Aegypt. turri Dauid fideli custodia, assumtis secum socijs, Roberto
¶ *Vide* Flandrensi & Tankrado, profectus est in campestria Asca-
Frisingē- lonis, audire & intelligere de rebus & consilijs gentilium.
sem lib. 7. Vbi fortitū sibi nuncius occurrit, referens, quod Mera-
cap. 5. uis, secundus à rege Babyloniæ, & vniuersa multitudo
Merauis gentilium, vt arena maris innumerabilis, ex mandato Re-
secundus gis iam ad Ascalonem nauigio descenderunt, arma, escas
à Rege. & armenta infinita adduxerunt, omnemq; belli apparatus
copiosum, & quòd vrbem Ierusalem & exules Christianos
obsidere decreuerunt. Gens enim publicanorum, & gens
Azopart nigerrimæ cutis de terra Aethiopiæ, dicta vulgariter Azop-
Aethio- part, & omnes barbaræ nationes, quæ erant de regno Ba-
pes. ¶ byloniæ, illic ad vrbem Ascalonem conuentum habere sta-
tuerunt. Dux verò Godefridus & qui cum eo erant, Ro-
bertus Flandrensis, Tankradus & Eustachius, frater Ducis
comperta fama aduentantium copiarum armorumq; gen-
tilium, iuxta montana, quæ procedunt ab Ierusalem, ho-
Reymūdus spitati sunt. Deinde missa legatione Comiti Reymūdo
Robertus Ierusalem & Roberto, Nortmanorū principi, omnia ape-
Norman. riri iubent, quanta scilicet collectio gentilium Ascalonem
occupauerit, & viam vsq; Ierusalem habere constituerit.
Vnde eosdem Principes cum omni manu equitum & pedi-
Petrus tum ad resistendum infidelibus accersunt. Petrum verò
eremita. eremitam & Arnolfum, quem Cancellarium ac custodem
Arnolfus sepulcri Domini constituerant, cum ligno Domini adesse
Cancel. monuerunt ad Ascalonem in occursum turmis infidelium
sine aliqua dilatione: sed paucos tamen fideles in tuitione
ac defensione vrbis remanere decreuerunt.

¶ *Nomen Azopart procul dubio non caret mendo. Procopius*
Orat.

Orat. VI. de ædificijs Iustiniani, in Maurusiorum seu Maurorum gentibus Pacatos nominauit. Et meminit Theuetus, Cyrenaicam hodie Assadib dici. Ad vtrum horum alludat, iudiciū esto penes lectorem. Sane ita Sabellicus Ennead. 10. li. 8. pag. 766. Quæ AEgyptus fuit, nunc Maurorum terra est.

CAPVT XLII.

His ita dispositis, & exercitu per urbem diffuso, admonti ex legatione Ducis & comprimorum, equos & arma, breui intervallo deposita, reparant & resumunt, & iter in cornibus, & tubis & musicis & cytharis, omniq; voce exultationis & lætitiæ per montana insistentes, Duci Godefrido, in terminis Acalonis residenti, coniuncti sunt, per prata & loca campestria hospitati. Solus Comes Reymundus adhuc stimulo inuidiæ sæuiens aduersus Ducem Godefridum, eò quòd turrim David amiserat, inuitatus venire noluit, cum omni manu suorum sequacium, donec denuò à Duce cunctisq; Principibus minis pulsatus & ad Reymundus
minis &
blanditijs
excitus.
vitorum, tandem ex consilio suorum, & blanditijs fidelium, blanditijs
in ingenti manu suorum Duci & prædictis Principibus excitus.
in campestribus associatus est. Armenta, cameli, asini, Stratage-
ma hostiū.
in ipsa campestribus in multitudine graui dolose præmissa erant & dispersa, vt populus Christianus ex concupiscentia raperet & cogeret, prædæq; animum aduerteret, vt sic rapinis impeditus, facilius ab hoste superaretur. Sed Sarraceni
confederati fides.
quidam nobilissimus ex Sarracenis, quondam urbis Rametis præfectus, qui pacem & fœdus, superata Ierusalem, cum Duce iniijt, nunc in auxilium ipsius Ducis Godefridi, licet gentilis, fidei intentione adueniens, dolositatem Babyloniorum enucleat, dicens, armenta non aliam ob causam Sarracenos, Arabes, cunctosq; gentiles præmississe, nisi vt peregrinos impedirent, quò magis prædæ quàm defensionis studerent. Hac præmonitione gentilis principis Dux Edifum
Principū.
& vniuersi rectores Christiani exercitus rem præcauentes, Edifum

edictum in omni catholica legione statuunt, vt quicūq; de peregrinis prædam ante præliū contigerit, auribus & naribus truncatus puniatur. Iuxta verbum & edictum istud omnes à vetito manus continuerunt, solum quod victui hac nocte sufficeret, contraxerunt.

CAPVT XLIII.

*Christiani
cum gau-
dio tendūt
in hostem.*

Altera autem die, prima aurora radiante, vniuersus populus Dei viui bello armatur, in voce exultationis & omni dulci modulatione iucunditatis, cytharis & musicis, tanquam ad conuiuium pergentes, lætati: Sanctæ Crucis signaculo ab Arnolfo, Petro, cæterisq; sacerdotibus muniti & signati, confessionis puritate confortati sunt, sub quorum anathemate rursus præda & aliqua rapina ante agonem interdicta est. Præfectus autē ciuitatis Rametis videns populum in tibijs, cytharis, musicarumq; sonis, ac voce exultationis iocundari & psallere, tanquam ad epulas omnium deliciarum inuitati essent, admiratus est vehementer, & Ducem super his sciscitatur, dicens: Miror, & sufficienter mirari nequeo, vnde populus hic in tanta lætitia & voce exultationis gloriatur, quasi ad conuiuium iturus, cum hodiè mors illi præfens sit, & præfens martyrium vniuersos præstoletur, & varius sit euentus belli, atq; multa nunc & intolerabilis virtus aduersariorum congregata non procul hinc castra sua locauerit. Ad hæc Dux, fide Christi plenus, & spirituali responsione instructus, sciscitanti viro super his sapienter exposuit, cur in spe hodiernæ mortis præsentisq; prælij, ingenti gaudio dulciq; melodia Christianus populus delectaretur. Dicit enim: Populus hic, quem vides & audis in voce exultationis aduersus inimicos properare, & prælium in nomine Domini IESV Christi, filij Dei viui, cõmittere, scito, quod certus est hodie de corona regni cælorum, & quia ad meliorem transibit vitam, in qua primùm feliciter incipiet viuere, si p̄ eius nomine & gratia in hoc prælio mori meruerit. Ideo in gaudium & iubilationem cor nostrū erigitur: quia

*Admiratio Sarra-
ceni.*

*Godefridi
cordata
ressponso.*

bat enim: Populus hic, quem vides & audis in voce exultationis aduersus inimicos properare, & prælium in nomine Domini IESV Christi, filij Dei viui, cõmittere, scito, quod certus est hodie de corona regni cælorum, & quia ad meliorem transibit vitam, in qua primùm feliciter incipiet viuere, si p̄ eius nomine & gratia in hoc prælio mori meruerit. Ideo in gaudium & iubilationem cor nostrū erigitur: quia

quia si fortè corruerimus in manu inimicorum, potestatem habet Dominus I E S V S, Deus noster, animas nostras in paradiso gloriae suae collocare. Iccirco non timemus mortem ante inimicorū impetum: quia certi sumus post temporalem mortem de certa illius retributione. Hoc verò signum sanctae Crucis, quo munimur & sanctificamur, procul dubio spirituale nobis scutum est contra iacula inimicorum, & in eodem sperantes, tutius aduersus pericula cuncta stare audemus. In hoc utiq; ligno sanctae Crucis redempti sumus de manu mortis & inferni ac potestate Angelique nequam. Et in sanguine Domini nostri I E S V Christi, filij Dei viui, ab omni inquinamento veteris erroris emundati, fiduciam habemus vitae aeternae.

CAPVT XLIIII.

Ducis responsione audita, rogatur per perennis vitae *Sarracenus inui-*
 instructionem supra dictus gentilis, ut cum & ipse causa *tatur ad*
 Christianissimi Ducis & Catholici populi contra gentem *Christia-*
 & confratres suos pugnaturus esset, eodem sanctae Crucis *nismum.*
 signaculo muniatur & sanctificetur, quatenus fide & spe
 eiusdem sanctae Crucis & Crucifixi incolumis ab armis, &
 inimicorum insidijs, conseruaretur. Vtrum autem statim
 aut post bellum baptismum susceperit, incertū habemus,
 praeter quod quidam profitentur, quòd visa virtute & vi-
 ctoria Christianorum, baptismi gratiam perceperit. Hu-
 ius verò sanctae Crucis signaculo de manu Arnolphi vniverso *Lustratio*
 cœtu Christianorum vnà cum gentili Principe sanctificato, *exercitus.*
 ad arma sumenda, loricas induendas, acies ordinandas &
 vexilla in hastis extollenda, omnium fit labor & intentio.
 Nulla armentorum & vetiti gregis fit concupiscentia, sed
 praemissi greges & armenta ad decipiendos fideles Christi,
 splendore armorum, galearum, clypeorumq; stupefiscunt, & *Armenta*
 vehèmenti strepitu ac clamore exercitus attoniti, admi- *hostium*
 rantur. Vnde erectis auribus stupefacti, & immobiles diu *Christia-*
 persistentes, tandem sociantur equitibus & peditibus, & cum *nortagmi*
 sicarmatis permixti cuneis, cum euntibus ibant, & cum *stanti-*
nibus.

LIBER

stantibus stabant, atq; nubem pulueris multiplicantes. Sarracenis, rem ignorantibus, & cum sua multitudine copiosa à longè stantibus, timorem asperferunt.

CAPVT XLV.

*Mirum de
brutis.*

*Acies
Christia-
norum.*

*Godefri-
dus.*

*Reymun-
dus.*

*Robertus
Norman.
Robertus
Flandr.*

Christianis deinde à montanis egressis, & in valle ac loco campestri consistentibus, vbi Sarracenorum, Arabum, Maurorum, publicanorumq; tentoria fixa erant, & acies ordinatæ, greges & vniuersa armenta, quæ nemo de numerare poterat, sponte segregata & directæ sunt sine rectoribus & sine magistris ad locum satis vicini pascui, ac si diuino nutu præmonita & iussu vtrò cuneis catholicis cederent, ne fortè eis impedimentum fierent, sed vt ibidem in loco pascui persistentes, à Christianis post victoriam reperiri possent. Nec mora, segregatis pecudibus, & vix infidelium turmis, acies Gallorum, sicut constitutæ erant hæ in fronte, hæ à dextris & sinistris, aliæ ad extremum pugnaturæ, bello aptantur. Vniuersi verò equites & pedes circa sua signa & vexilla cateruatim conferuntur. Godefrius Dux, & summus post Dominum dominatorum in Ierusalem, cum duobus millibus equitum & tribus pedum in omni armatura loricarum, galearum, clypeorum, lancearum & sagittarum portas Ascalonis obsedit, ne vlla vi inhabitantium ab vrbe hac parte erumperet, Gallosq; vtrò post terga improuisos impugnaret. Comes verò Reymundus à dextris versus pomaria spaciofa ac densissima quæ extra muros erant, cum ingenti manu suorum aciem suam dirigebat, vt bello ingruente, socijs vires & opes augetet, cordaq; metu fluxa ab instâti subleuaret angustia. Robertus Nortmanorum princeps, & Robertus Flandrensis, Oliuerius de Iussi, Gerhardus de Keresi, Reynardus de Tul, densata fronte acies à sinistris cõtra Mauros, & omne genus gentilium in campestribus moderabantur ad committendum prælium. Vniuersi autem equites & pedes Christianorum conglobati in signis & vexillis, ad resistendum illic pari animo constiterunt.

CAPVT XLVI.

Scvtrinq; facie ad faciem obsistentibus, crudele bellum *Prælium*
 Sinhorruit. Nam Azopart, qui flexis genibus suo more *initum.*
 bellum solent committere, præmissi, in fronte belli gra-
 uiter sagittarum grandine Gallos impugnauerunt, tubis *Azopar-*
 & tympanistris intonâtes, vt tam horribili sonitu equos & *torum pu-*
 viros perterritos à bello & locis campestribus absterret. *gnâdi mos*
 Habebant etiam ijdem Azopart, viri horridi & teterrimi, *Armata-*
 flagella ferrea & sæuissima, quibus loricas & clypeos gra- *ra.*
 ui ictu penetrabant, equos in frontibus percutiebant, &
 sonitum terribilem per vniuersa agmina fidelium facie-
 bant. Gens verò Arabum & Sarracenorum ac publicano-
 rum nunc lanceis, nunc sagittis, nunc fundibulis & omni
 genere armorum in millibus suis accedentes, aduersus
 Christianorum acies dimicabant, prælia multiplicantes,
 & plurimum diei consummantes. Econtra Christianorum
 manus exigua aduersus tot millia innumerabilia medio
 inuoluitur certamine, incessanter prælia conferens, & ho-
 stiles acies atterens & attenuans. Tandem bello ingraua-
 to, & gentilium cuneis, Deo opitulante, contritis, totus
 exercitus Regis Babylonix fugam iniit, & per agrorum *Victoria*
 planiciem versus maritima dispersus, tendebat à facie cæ- *Christia-*
 dentis & persequentis. *norum.*

CAPVT XLVII.

Godefridus Dux, Reymundus Comes, Eustachius, Tan- *Principes*
 gradus, Cuno de monte acuto & filius eius Lamber- *instant ce-*
 tus, videntes quòd gentilium exercitus & eorum virtus de- *denti hosti*
 sciens cedebat, in impetu equorum & vehementi concur-
 su ac clamore pedestris vulgi medijs aduolant hostibus, &
 nimia cæde inter eos sæuientes, plurimum auxiliij fratri-
 bus contulerunt. Arabes verò cæteræq; gentes vt perspex-
 erunt, quòd deinceps bellum sufferre non possent, disper-
 si & contriti, per campos & angustas semitas fugam arri-
 piunt. Sed vndiq; ab insequentibus victoriosisq; militibus

Cædes Arabum. vt miseræ pecudes passim perimuntur. Horum infinita pars cum victa cederet, insecutione Christianorū oppressa, spe salutis, & causa effugiendi, ad naues & maritima contendit. Vbi Comes Reymundus casu illis occurrit, quos crudeliter cædens & insequens, in profundum maris fugientes, submergi ad tria millia crebra armorum percussione arctauit. Sarracenorum autem cohortibus sic atroci cæde perterritis, & alijs ad mare fugam meditantibus, alijs ad pomaria, plurimis verò portam Acalonis intrare quarentibus, vniuersi victores Christianorum diffusi sunt per tentoria gentilium, alij rapientes preciosam purpuram, alij vestes & vasa argentea, plurimamq; massam vtriusq; metalli preciosioris, alij camelos, mulos, equos, dromedarios cum asinis fortissimis, & cuiq; prædæ, sicut ieiuni & longa abstinentia macerati, nunc totius belli immemores, manus suas inferebant.

CAPVT XLVIII.

Barbari Christianos prædæ intentos denuo inuadunt. AT gentiles, quorum innumerabilis multitudo adhuc in littore maris & campestribus locis abundabat, videntes quomodo populus Gallia rapinis & prædis totus inhiabat, & ab insecutione cessauerat, vsquequaq; relictis socijs, & signo tubarum & cornicinum readunatis viribus suorum, viros prædæ intentos, & belli oblitos, viriliter incurrunt, graui strage perimentes incautos: totamq; victoriam Christianorum cruentam reddidissent, nisi Dux Godefridus, princeps summus Ierusalem, qui versus montana extremas acies dirigebat, periculum illorum considerans, & quia auaritia essent cæcati, sine mora in faciem inimicorum aduolans, prædam prohibuisset, vniuersosq; cum iurgio ad defensionem sic hortatus fuisset, dicens: O viri rebelles & incorrigibiles, quis vos fascinauit, vt ad prædam vetitam & illicitam manus vestrae conuerterentur, donec inimici vestri, Deo auxiliante, in gladio corruiscent. Eia relinquitte prædam, & hostibus insistite, & nolite cedere nunc insurgentibus, & amaram de vobis vindictam

quarentibus. Dixit, & medias perumpens acies strictis mucronibus, in manu suorum sequentium graue hostium reddidit exterminium, & tunc vniuersos à præda reuocatos, secum acciuit in opus belli repetiti. Rursus superati gentiles, terga vertunt, ab armorum creberrimis ictibus ad Ascalonis urbem fugam maturantes.

Reportat plenam vicloriam.

CAPVT XLIX.

DVx verò & qui cum eo erant, fugientes persequabantur tam equites quàm pedites, & nullo interuallo à tergo aduersariorum abfuerunt, sed in cæde grauissima persequentes, vsq; ad portam Ascalonis eos persecuti sunt. Fortunati, qui in portam recepti sunt, aut intronmitti potuerunt. Nam tanta pressura fugiendi & intrandi Sarracenis in ipsis foribus urbis fuisse refertur, vt duo millia & amplius occisorum & suffocatorum sub pedibus intrantium hominum, equorum & mulorum in foribus & ante fores extincta perierint. Postremi verò & in fuga tardiores, videntes hinc & hinc angustias animæ suæ, & difficilem portarum introitum, & in hoc horrore armorum ianuis clausis se ab vrbe exclusos, arbores palmarum, alij ramos oliuarum aut ficorum conscendere properabant, vt saltem ramorū foliorumq; densitate latere, vel liberari, possent. Sed pedites Christiani nimium propinqui, miseros in arboribus visos, & patefactos subito sagitta transfigebant, & quasi aues volatili telo percussas, ab ipsis arborum ramis moribundos humi procumbere, plurimumq; terræ cogebant operire.

Consectatio fugientium.

Strages collisorum in porta Ascalonis.

Palantium in agris.

CAPVT L.

Sexta feria prid. Idus Augusti mensis commissum est hoc prælium à viginti millibus Christianorum aduersus trecenta millia gentilium, Sarracenorum, Arabum, Publicanorum, Maurorum de terra Aethiopiæ. Quorum triginta millia in aperta camporum planicie cecidisse, nobis retulerunt, qui in eodem certamine præsentés affuerunt, præter cæsarum.

Tempus pugnae.

Numerus vtrarumq; copiarum.

Hostium præter cæsarum.

LIBER

præter duo millia suffocatorum & occisorum in porta vrbis, & absq; his, qui armorum pericula vitare existimantes, vndis abyssi maris submersi sine numero perierunt. Nulli verò Christianorum viri nominati illic ceciderunt, præter paucos pedestris vulgi, vt procul dubio à veridicis fratribus compertum est. Hac fuga & contritione gentilium, ac Christianorum victoria, longissima hasta, argento operata per totum, quod vocant * Standart, & quæ Regis Babylonix exercitui signum præferebatur, & circa quam præcipua virtus densabatur, ad quam victi & dissipati reuertebantur, capta est à Roberto, Nortmanorum Principe, & in templum Dominici sepulcri transmissa, & vsq; in hodiernum diem ob memoriam victoriae Christianorum attulata est. Nunc ergo hac bellorum tempestate sedata, atq; Meraii, qui secundus à Rege in omni decreto & consilio habetur, cum tota gente sua triumphato, Christianis lætitia prædarum tam in tentorijs quàm armentis, camelis, buffis, asinis, ouibus, hircis, bobus, cunctisq; rebus tribuitur. Quibus plurimi onusti & refocillati, tota nocte gradientes, in gaudio cordis & voce exultationis Ierusalem reuersi sunt, ante sepulcrum sanctissimum Deo laudes & gratias super omnibus referentes, quæ eis prospere & gloriose acciderunt.

Labarum regis Babylon.

*captum. *Roberto Monacho li. 8. standarum.*

Manubia.

CAPVT LI.

Ascalon frustra à Godefrido obsidetur. DVx Godefridus readunatis socijs equitum & peditum circiter duo millia, vrbis Ascalonis portas in omni latere obsedit, vt ciues & milites ex noua cæde & recentis victoria stupefacti ac trementes, ciuitatem redderent, vtrâ desperantes Regis Babylonix auxilium, cum totius regni sui virtus congregata, vehementer nunc attrita fuerit & dissipata. Verùm vbi aliquid noctis processit, plurimumq; consilij Ascalonitæ de vrbis redditione & vitæ intercessione inuisissent, Comes Reymundus, inuidus omnis gloriæ Ducis Godefridi propter turrin David, quam amiserat, Sarracenorum ciuibus occultam in hunc modum militationem:

Reymundi inuidia & perfidia.

gationem: Estote viri fortissimi, & minis Ducis Godefridi ne terreamini, urbem in manus eius reddentes: quia vniuersi Principes nostri reditum in terram cognationis suæ post peractum bellum habere decreuerunt, & exiguum manum pugnatorum hac nocte circa urbem cum illo remanere sciatis. Hac Comitum legatione & solamine ciues ac milites animati, & à redditione vr̄bis & dandis dextris auersi, orto Sole, in mœnibus ad defensionem conlitterunt, sagittis, fundibulis, omniq; armorum genere Ducem cum suis ab obsidione vr̄bis arcentes. Dux autem visa illorum audacia & repugnatione, & quia de omnibus suis non amplius quàm septingenti equites secum remanserant, & quia instinctu & suasu eiusdem Comitum vniuersi Principes abierant, in littore maris viam continuantes, mouit & ipse castra ab obsidione, via regia secus maritima vsq; ad ciuitatem Assur præcedentes comprimores consecutus. Illic Comes Reymundus per diei vnius & noctis spacium obsidionē circa ciuitatem Assuregerat, arbitrans ex noua cæde & recenti victoria ciues concussos urbem in manu eius reddituros. Plurimas etiam minas & terrores ciuibus inferens, interdum vitam & salutem & omnē gratiam ab eo consequi, si redderent urbem, promittebat. Sed Ducis Godefridi aduentu comperto, conscius doli aduersus eum, quem per inuidiam fecerat, cum omni comitatu suo ab obsidione Assur recessit, hortatus ciues, ne Godefridum expauescerent, & ne aliqua minarum illatione aut bellico impetu urbem illi aperirent, plurimum contestans, quia nullus Principum, qui præcesserant, illi ad auxilium rediret.

*Assur.**Iterata perfidia.*

CAPVT LII.

Taliter ciues adhortatus ad impedimentum Ducis, iter maturauit, & in regione, quæ est inter Casaream & urbem Cayphas iuxta fluuium quendam dulcis aquæ, Roberto Flandrensi & æquinoco suo, Roberto, Nortmanorū Principi, cæterisq; primoribus associatus est. Godefridus

LIBER

Godefridg Dux ad Assur veniens, ciuitatem per diem obsedit, si forte
denuo suc- aliquo euentu aut timore Alsyrjjs incusso, in manu eius
cessu fru- traderetur. Sed Reymundi suasionem & attestatiōem hos sic
stratus. Acalonitas rebelles ac resistentes inueniens, tristi animo
Molitur diuertit ab vrbe, & admonuit socios, vt Reymundum in
rindiam. castris impeterent, & omne nefas, quod aduersus se egerat
 in caput illius redderent. Qui statim lorice induti, dum
 vexillis erectis in castra veniunt, & in Comitem animo irato
 tendere disposuissent, Reymundus verò pariter ex pro-
Placatur uidentia armatus ad resistendū illi occurrere decreuissent.
intercessi- Robertus Flandrensis & cæteri viri magnifici interuenie-
one proce- runt, viros grauitè arguerunt, quos tandem vtrinque mul-
rum. to conatu placatos in concordiam reduxerunt.

CAPVT LIII.

Principes
domū co-
gitantes.

Iam Deo & Domino nostro IESV Christo fauente, hi
 in concordiam reductis, Robertus Flandrensis, Rober-
 tus, Princeps Nortmanorum, Reymundus pariter de Pre-
 uincia & vniuersi Principes redivitū sui intentionem Duce
 aperiant, ac beneuolum in omnibus, quæ habebant in
 animo, humili & mansueto habito colloquio inuenerunt.
 Dux verò in cunctis voluntati fratrum satisfaciens, Ieru-
 salem remeare decreuit, eo quòd potestas vrbis in tuitio-
 ne & defensione ipsius collata sit: & diu colla sociorum
 amplexans, & omnes benignè deosculans, obnixè cum le-
 chrymis precatur, eos in bono commendans, vt sui me-
 mores existant, & confratres Christianos admoneant,
 quatenus ad Domini sepulcrum venire non dubitent, ac
 sibi cæterisque consocijs in exilio remanentibus, auxilio de
 die in diem aduersus tot barbaras nationes concurrant.
Godefridg Viri verò & ciues Assur, audito quòd Dux remeabat, &
ijdem va- cum Reymundo cæterisque in concordiam redierat, de sa-
ledicit. lute vrbis & pace fœdus cum Duce pepigerunt, de sa-
 tributorum & ciuitatis constituentes illi. Ipsi pariter ab
 eodem Duce pro stabilitate fidei & pacis Gerhardum sibi
 deuorum

Accipit
incolas
Assur re-
ligales.

deuotum militem, ortum de castello Auennis, obsidem susceperunt.

CAPVT LIIII.

ET ecce tot prælijs, tot laboribus, omnibus seculis in-
 lauditis, in victoria & bono fine completis, Duce quoq;
 & vniuersis socijs mutuò commendatis, magni & pusilli,
 primores & subditi, in terram natiuitatis suæ reditum
 parant à diutino exilio, & palmas victoriæ in manu sua
 referunt, præ nimia pietate lachrymis affluentes super
 fratribus in exilio relictis. Quibus, osculo dilectionis
 dato, valedicentes, viam remensi sunt per easdem ciui-
 tates & montium difficultates iuxta mare Palæstinum,
 qua & venerant in Ierusalem. Vbi illis ab omnibus præ-
 dictis ciuitatibus, Ptolemaide, Tyro, Sidone, Triple,
 Baurim, & reliquis ciuitatibus, licentia concessa est ven-
 dendì & emendì vitæ necessaria. Ab omni deniq; impe-
 tu & insidijs à facie eorum omnes gentes vrbesq; earum
 quiescerunt, pauida & tremefacta super contritione Re-
 gis Babylonix, & victoria, quæ ipsis fidelibus à Deo vi-
 uente collata est. Sic igitur securè & pacificè loca hæc
 transeuntes, pauca quidem arma habentes, sed palmas
 in signum victoriæ manibus portantes, in regionem ci-
 uitatis Cybel, frugibus & vineis opulentissimam, decli-
 nauerunt. Vbi procul à mœnibus vrbis propter loca
 riuus & pascuis commoda in aperta camporum planicie
 tabernacula extendentes, duobus diebus bonis vberri-
 mis terræ illius delectati sunt.

*Remeates**palmas in**manibus**ferunt.**Repetunt**viam, qua**venerant.**Gybel.*

CAPVT LV.

HIS itaq; in locis dum moram facerent, nunciatum
 est illis, quomodo Boemundus, auaritia aggregan-
 di & acquirendi infaturatus, Laodiceam, urbem & habi-
 tationem catholicorum Græcorum, longa obsidione oc-
 cupasset, turrestq; duas ciuitatis, in littore maris sitas, iuræ
 magistras

*Boemundi**in Laodi-**ceses in-**iuræ*

magistras vrbis à nautis tributa exigentis, iam captas inuassisset auxilio & navali assultu Pisanorum & Genuensium custodesq; catholicos alios trucidasset, alios visu excætos ab ipsarum arce eiecisset. Sed Pisani & Genuenses non nimium super his iniurijs criminandi sunt. Nam exort

Calumnia

Boemundi longè aliter, quàm res esset, intellexerunt. Vnde falsa illius adhortatione CC. nauibus prædictas turres vallauerunt, & malis nauium, procera longitudine nubes tangentibus, & sportas vimineas in summitate affixas continentibus, custodes præsidiorum grauius oppræsserunt. creberrimis lapidum & sagittarum ictibus à superueniente arbore turres & viros impugnantes. Audito enim Pisanorum & Genuensium aduentu, Boemundus, Princeps Siculolus, & frater auarus, ab Antiochia, sex milliariibus Laodiceæ vicina, illis occurrens, omne malum & grande nefas de ciuibus Laodiceæ referebat: hos enim noxios esse Christianorum calumniatores: vt sic omnium animos in odium ciuium, & vrbis obsidionem, facilius hoc concitatio

Malitia

instinctu. Quare factum est, vt creduli verbi illius primis turres obsidentes, custodes earum in ditionem cogere dehinc turribus sua arte vel vi superatis, urbem cingerent. Qui graui & longo assultu ciues vexantes, iam trans vallam murorum pontes duos potenter locauerunt, per quos vsq; ad mœnia facilius ipsis pateret accessus, & sic vrbis angustata in breui Boemundo redderetur. In proximo enim

Oppugnatio hostilis

fuit, vt ciuitas applicitis huiusmodi ingenijs caperetur, & ues punirentur, & Boemundo omnia iniuste traderentur. Iniuste quidem. Nam in obsidione Antiochiæ eadem Laodicea nauali obsidione & assultu Vinemari de Bulonia piratarum magistri, & quorundam Christianorum, cum præfatis turribus superata & capta est. Hi collectione nauium, è diuersis terris & regnis contracta, scilicet ab Antverpia, Tyla, Frisia, Flandria, per mare Provinciale bus in terra S. Aegidij, de potestate Comitis Reymundi associati, nauigio in circuitu orbis terræ vsq; ad ipsam urbem Laodiceæ impulsu sunt. Quam occupantes & expugnantes

Iniustitia

Vinemarus archipirata

Vide supra li. 3. cap. 14. & 59. li. 5. cap. 24.

pugnantes, Turcos & Sarracenos, iniustos dominatores, in ca repertos gladio percusserunt, urbem verò & eius mœnia apprehendentes, Comiti Reymundo cum ipsis turribus post obsidionem Antiochiæ contulerunt. VVine- marus, magister & ductor piratarum, post hæc à Turco- polis & militibus regis Græcorum captus & carceri de- putatus est: Sed Ducis Godefridi interuentione post plu- rimū temporis à carcere & vinculis eductus est. ¶ Comes verò Reymundus post captionem Antiochiæ, decreto iti- nere suo, in Ierusalem cum cæteris, Imperatori Constanti- nopol. Laodiceam ciuitatem, Turcis & gentibus ereptam, restituit, & sic fidem inuiolatam illi reseruauit. Iurauerat enim sibi, fœdusq; percusserat cum eo vnà cum Godefrido & Principibus cæteris, de cunctis vrbibus, castellis & ter- ris, ad regnum ipsius pertinentibus, nihil quicquam de omnibus retinere aut mentiri. Hac de causa Boemundum Principes, ab Ierusalem regressi, & in terminis ciuitatis Cybel hospitati, comperientes Laodiceam iniuste obse- disse, ac Imperatori Comitiq; Reymundo iniuriam fecisse, nuncios constituunt, qui eum amicabiliter & pacificè ex- legatione & rogatu Christianorum confratrum, ab Ierusa- dum. lem in victoria Dei redeuntium, compellarent, quatenus ab vrbis obsidione recederet, nullamq; vltra Christianis calumniam inferret.

*Paſſio
Principū
cū Alexio
Imperat.*

*Legatio
ad Boemū-
dum.*

¶ *Historia hæc de Reymundo & Laodicea est intricatior.*

Vide quæ sequuntur cap. vlt. & lib. 7. ca. 27. lib. 11. ca. 40.

Item Tyrium lib. 7. cap. 16.

CAPVT LVI.

Interea dum ad hoc nuncij eligerentur, Episcopus Pifa- norum, Dagobertus nomine, cognito aduentu & reditu Christianorum peregrinorum ab Ierusalem, quorum per plurimum tempus fama nota fuit aut memoria vsq; ad diem hanc, assumtis aliquibus viris de comitatu suo egre- gijis, fratres adire & visitare contendit. Quibus inuentis in regione prædicta, nullo modo à fletu præ gaudio se con- tinere

L I B E R

tinere potuit, sed in omnium maiorum atq; minorum col-
 la ruens, cœpit cum lacrymis vniuersos deosculari, dicens.
 Verè & absq; vlla ambiguitate fateor vos filios & amicos
 Dei viuentis, qui non solum rebus vestris, vrbibus, castel-
 lis, prædijs, vxoribus, filijs ac filiabus abrenunciastis, sed
 etiam animabus vestris non pepercistis, cum hanc Dei &
 Domini nostri IESV Christi expeditionem, in tam lon-
 ginquas & barbaras nationes facere non dubitastis, totq;
 aduersa, vt compertum habemus, pro redemptoris nostri
 gratia sustinistis. Non est auditum à Christi natiuitate, vt
 aliquis Christianorum exercitus, per tot regna & pericula
 transiens, Ierusalem, in potentia & virtute expugnatis &
 eiocis adulterinis filijs & incolis, obtineret, ac loca san-
 cta mundaret, atq; in ea post victoriam ad tuendum ma-
 gnificum Christianorū principem Godefridum exaltaret,
 sicut de gloria & virtute eius & vestra nunc accepimus.
 Propter quod gauisi desiderio videndi vos, & salutandi ac
 colloquendi, huc venire decreuimus.

CAPVT LVII.

*Eorūdem
 respōsum.*

AD hæc à fidelibus peregrinis venerabili Episcopo re-
 sponsum est: Si Christianorum prosperitati congratula-
 detis, & saluti arridetis, cur Christianis ciuibus, videlicet
 vrbis Laodiceæ, iniuste vim intulistis, turres eorum ce-
 pistis, custodes trucidastis, & adhuc vrbem obsidione val-
 lastis. His auditis, Episcopus benignè & patienti animo
 excusauit se, ac se suosq; in omnibus ignoranter deliquisse
 profitetur, dicens: Mundi à sanguine hoc sumus. Nam
 cum rudes ac totius guerræ ignari, nauigio ad has partes
 venissemus, Boemundus ab Antiochia nobis obuiam fa-
 ctus est, qui ciues Laodiceæ falsos Christianos esse asseruit,
 eosdem etiam semper Christianis confratribus aduersari,
 & traditores peregrinorum apud Turcos & Sarracenos
 fuisse illos, summopere referebat. Ad hoc vliscendum,
 opem & virtutem nostram precatus est. Nos verò verbis
 & assertionibus illius credentes, hosq; ciues sceleratissi-
 mos

*Pisanus se
 & suos
 excusat.*

nos æstimantes, vires & opem sibi ad obsidendam vrbe[m] & eius habitatores contulimus, & obsequium nos præstare Deo in occisione illorum arbitrati sumus. Sed nunc veritatem ex ore vestro nouimus, quomodo inuidia & auaritia, non Dei gratia, hos Boemundus persequitur, & nos miserè decepit ad obsidendos & puniendos Christianos. Et ideo sine mora ad nostros redituri, rem aperiemus, & sic ab vrbe eos & ab omni impugnatione cohibebimus.

CAPVT LVIII.

Hoc dicto, nuncij ab exercitu Hierosolymitarum cum Pisanorum Episcopo profecti sunt. Sed Boemundum in nimia auaritiæ suæ pertinacia reperientes, legationem confratrum & comprimorum benignè sibi aperuerunt, quatenus ab vrbe Laodicea arma & vires suas amoueret, ne erga Imperatorem Græcorum fidem promissam mentirentur, & reditus sui impedimentū grauissimum in regno illius paterentur. Boemundus verò auditis nunciorum *Boemundus aspernatur legationem Principū.* verbis, petitionem & admonitionem fidelium, præsumptus spreuit, & nunquam se recessurum à muris & mœnibus Laodiceæ asseruit, donec vrbs & ciues suæ manciparentur ditioni. Nuncij autem omnia responsa & aspera verba Boemundi, eiusq; impatientiam, ad exercitum referentes, primoribus indicant, ac iras omnium vehementer acuentes, eò animos illorum commouent, vt arma acquiri, & bello *Iudicatur hostis.* aprari vniuersi, parui & magni, monerentur. Adhæc Episcopus, Boemundi intentione & responsione cognita, in castra & classis suorum descendens, vniuersos, qui in suo erant comitatu, causam edocuit & commonitionem Christiani exercitus. Sic cunctos Pisanos & Genuenses, in Domino DEO compunctos, ab obsidione vrbs, & auxilio Boemundi, reuocauit, ne vltra ad subueniendum manum in ciues mittere præsumsissent. Boemundus ergo videns, se auxilio destitutum, viresq; suas nimium attenuatas, & quòd fideles Christi ac Principes bello & vi armorum eum amouere

Soluit ob- amonere conspirassent, vespere caelos terrasq; obumbran-
fidionem te, ab obsidione murorum procul cum omni manu sua se-
inuitus. celsit, & confratrum voluntati, nescio amore an timore,
 nolens volensq; obtemperauit.

CAPVT LIX.

Remeātes
peregrina
tores ap-
pellunt
Laodice-
am.

Eorundē
numerus.

CRastina verò die per vniuersum mundum relata, omnis multitudo peregrinorum armis & loricis induuntur, & iter insistentes, plurimumq; diei peracto, Laodiceam peruenerunt in vexillis ostreis tubarumq; multitudine. Sed nullam contradictionem sibi resistentium inuenientes, pacificè portas ciuitatis, vltro sibi à ciuibus patefactas, introierunt in omni susceptione benigna. Boemundum enim procul abstuisse, & abhinc vsq; ad dimidium milliare confedissee, eis nunciatum est. Comes ergo Reymundus cum quingentis fratribus suæ societatis munitionem vrbis ingressus, suum vexillum, quod erat notissimum, in eminentioris turris erexit cacumine, custodia suorum per vniuersas Laodiceæ turres locata. Cateri verò fratres & comprimores per omnia ædificia domorum extrà & infra hospitandi gratia diuisi sunt. Circiter viginti millia Hierosolymitanorum erat numerus, quando ab Ierusalem reuersi, Laodiceæ confinia intrauerunt, quibus omnium rerum vitæ necessariorum copia à vendentibus concessa est. Mensis enim September & autumnus tempus erat, quando Laodiceam peruenerunt. Vbi præcipua vbertate frumenti, vuarum, musti, olei & hordei fruentes, quindecim dierum spacium lætanter peregerunt, ciuibus vrbis & peregrinis Pisanis ac Genuensibus omnem familiaritatis & affabilitatis mutuam gratiam exhibentibus.

CAPVT LX.

INter hæc mutæ caritatis gaudia vtrinq; sui recordati Christiani nominis, & communiter habitæ tribulationis, passionis & pristinæ dilectionis, internuncios constituerunt, qui Boemundum de iniustitia sua arguerent, & de concordia

dia interpellarent, quatenus compunctus fratribus reconciliari non abnueret, fratres quoque eum satisfacientem benignè in concordiam & caritatem reciperent. Boemundus his auditis hunc, compunctus super omnibus, in unitatem & dilectionem festinanter redit. Etenim statuto die in campestribus Laodiceæ colloquio habito, præcipue inter duos Comites Reymundum & Boemundum, dehinc inter alios pax & amicitia firmata est, & omne vetus odium penitus exclusum. Sicque triduo cum illis Boemundus moram faciens, in obsequio caritatis victoriam Ierusalem sciscitatus est. Post hæc Antiochiam cum suis reuersus est. Robertus verò Flandrensis, Robertus pariter Nortmanorum princeps, Gastus de Burdeiz, Cuno de monte acuto & ceteri compares post aliquot dies reditum nauigio constituerunt ad terram natiuitatis suæ. At Comes Reymundus, metuens Laodiceam & Tortosam vrbes, quas difficili labore subiugauerat, ex Boemundi auaritia & instabilitate amittere, cum plurima manu suorum sequacium remansit.

Boemundus reconciliatur Principibus.

Remanescentes soluunt à Laodicea.

Reymundus immutatus.

CHRONICI HIEROSOLYMITANI

LIBER SEPTIMVS.

Argumenta Capitum.

- I. Cines Assur, transgressores fœderis, Dux obfidet iterato.
- II. Lacrymosa narratio de Gerhardo milite.
- III. Vbi Ducis machina procumbente, plurimi Christianorum pariter conflagrârunt.
- IIII. Exhortatio Ducis ad milites.

- V. Populo pœnitentia indicitur, sed concremata simili machina, iterum plectitur.
- VI. Soluta obsidione Assur, Boemundus & Balduinus sanctam civitatem ingrediuntur.
- VII. De ambitione Patriarchatus Pisani Episcopi.
- VIII. Principes cum Duce Iordanem adierunt.
- IX. Vbi ciues Assur graui membrorum abscissione mulentur.
- X. Milites decem Christiani triginta equites gentilium fugant & necant.
- XI. Apud Assur iterum Babylonici à Ducis militibus detruncantur.
- XII. Assur ciuitas facta est tributaria, & Ioppe instauratur.
- XIII. Principes circumiacentium ciuitatum munerarios se Duci sponte offerunt.
- XIIII. De eodem, & quòd Dux pacem statuerit per terram.
- XV. Suprà dictus Gerhardus incolumis remissis beneficijs honoratur.
- XVI. De pertinacia grossi rustici.
- XVII. Tankradi nuncios Princeps Damascenus perdidit: terram eius Dux inuadens, grossum rusticum ad fœdus cœgit.
- XVIII. Vbi Dux gloriosus cœpit egrotare.
- XIX. Venetorum muneribus Dux honoratur, ac deinde inde vehementius ægritudine premitur.

- XX. Consilio Ducis castelli Cayphas obsidio præparatur.
- XXI. Obitus gloriosi Ducis & VVernerii militis.
- XXII. Obsidio castelli Cayphas.
- XXIII. Tankradi hortatu obsidio lentata paululum reparatur.
- XXIIII. Quanta pertulerint illic fortissimi milites.
- XXV. Oppidum Cayphas expugnatur.
- XXVI. Gelmarus expulsus, & Tankradus castellum Cayphas obtinuit.
- XXVII. Consilio maiorum Boemundus ad regnandum in Ierusalem vocatur, sed in itinere capitur.
- XXVIII. Donimanus, Princeps Turcorum, obsessis Malatine Christianis contemnitur.
- XXIX. Baldwinus liberare volens Boemundum, nihil proficit.
- XXX. Baldwinus per legatos conuenitur, ut fratris loco regnum Hierosolymitanum suscipiat.
- XXXI. Baldwinus Ierusalem profecturus, equitum suum ciuitati Robas præfecit.
- XXXII. Baldwinus, diro imminentis prælij nuncio pulsatus, cum paucis obuiam pergit.
- XXXIII. De eodem.
- XXXIIII. Ipse fugam simulans, reuersus gloriosam adeptus est victoriam.
- XXXV. Quam sagaciter Baldwinus versutiam Tankradi præuenit.

LIBER

- XXXVI. Tankrado solo aduentu Baldewini per
territo, Baldewinus sanctam ingressus est ciuitatem.
- XXXVII. Perquisitis rebus defuncti fratris, à vi
ris fortibus tentare fortia suadetur.
- XXXVIII. Urbem Ascalonem obsidens, post ali
quot dies infecto negotio obsidionem soluit.
- XXXIX. Quam ingeniosè vicerit gentem A
part sub terra latentem.
- XL. De eadem re.
- XLI. Cum per difficilia loca militem agit, plures
frigore extinguuntur.
- XLII. Ciuitas Susumus igne deletur.
- XLIII. In natali Domini apud Bethlehem Baldewi
nus vnctus est in Regem.
- XLIIII. Prima sessione Regis Tankradus accusa
tur, vocatus adesse dedignatur.
- XLV. Rege cum Tankrado pacificato, Tankradus
Dux electus, Antiochiam proficiscitur.
- XLVI. Rex contra Patriarcham sedem Apostolicam
appellat.
- XLVII. Dominus Apostolicus Cardinalem Mauri
cium cognitorem Hierosolymam mittit.
- XLVIII. Patriarcha multis & grauibus à Rege car
pitulis impetitus, ab officio suspensus est.
- XLIX. In cœna Domini dolens Patriarcha se eo die
officio suo priuari, Regem donis promissis placat.
- L. Rex Cardinale alloquitur de restituendo Patriarcha.

- LI. De amicitia inter Cardinalem & Patriarcham,
& Regis concordia, & de conuentione gentilium cum
Rege.
- LII. De mutuis legationibus gentilium.
- LIII. De redemptione Turcorum.
- LIIII. Quomodo ciuitas Assur subiugatur.
- LV. Cæsarea ciuitas obsidetur.
- LVI. Tandem ciuitas Cæsarea superatur.
- LVII. Quomodo Rex audita fama Babyloniorum, eo-
rum prestolatur aduentum.
- LVIII. Quomodo Rex Patriarcham conuenerit, vt vel
ipse milites procuret, vel ad procurandum eos, sibi aliquid
pecunie impertiret.
- LIX. Qualiter orta sit contentio inter Regem & Pa-
triarcham.
- LX. Contentio inter Regem & Patriarcham præ-
sente Cardinale Mauricio.
- LXI. Patriarcha ratione victus, milites se procurare
promisit, quod tamen implere contempsit.
- LXII. Patriarcha potestate & oblatione sepulcri Do-
mini priuatur. Pecunia Patriarchæ Regi aperitur.
- LXIII. Rex pecuniam militibus diuidit, crudelis le-
gatio à Babylonia venit.
- LXIIII. Tres Regis acies à Babylonijs attritæ des-
ficiunt.
- LXV. Rex à Pontificibus admonitus, coram cruce
dominica prosternitur. P p i LXVI.

LXVI. Post confessionem delictorum, Episcopus Gerhardo cruce[m] Domini preferente, Rex per medios hostes irrupit.

LXVII. Mira Domini IESU & sancte Crucis eius victoria.

LXVIII. Renouato bello, catholici Regis ad suos hortatio.

LXIX. De gloriosa Regis victoria & reditu in Ierusalem.

LXX. De obitu VVickeri, militis Alemanni egregij.

CAPVT I.

Defectio
ciuitatis
Assur.

In eandē
Godefridi
expeditio.

Dostquam ciues Assur, vulgariter Arsid, ex consilio inuidorum, urbem & reditus, quos pepigerant Duci Godefrido singulis annis conferre, concussi timore victoriae, quam acciperat iuxta Ascalonem, prorsus negauerunt obsides illius, pro pacto amicitiae datos, inique retinentes, & suis gaudentes receptis, qui in fide male seruata Ducis euaserant custodiam, ultra se à facie Ducis fortimunitate tutela. Quapropter Rex ira motus, ceteriq; nobiles & ignobiles, qui secum remanserant, nempe VVillehelmus de Montpelir, VVernerus de Greiz, Geldemarus Carpent. VVickerus Alemanus, vniuersi equites & pedites Christiani cum tribus millibus urbem cinxerunt, in circuitu eius tabernacula sua extendentes. Collocatis ergo undiq; tentorijs, aptauerunt machinas & instrumenta manganarum, spacio septem hebdomadarum summo studio fabricantes.

CAPVT II.

Applicitis tandem muro ingenijs, fortiter ciues oppugnabant. Illi verò non segnius pro vita resistebant à turrata

turrita arce & mœnibus. Sed frustra videntes se in defensione desudare, malum naualem proceræ altitudinis, qui in media vrbe iacebat, funibus & catenis astrictum leuauerunt in altum, in quo vnum de obsidibus Ducis, Gerhardum prædictum, ortum de genere Hamaicorum de præsidio Auennis, militem egregium, affixerunt, in modum crucifixi manus & pedes illius extendentes funibus. Quem iam diu pœnis consumptum à carnificibus arbitrabantur Christiani. Sed erectus & affixus in culmine mali idem Gerhardus, in hanc miserabilem vocem cum lacrymis erupit, ac Ducem alloquitur: O Dux illustrissime, nunc reminiscere, quomodo tuo præcepto huc obses & exul inter barbaras nationes & viros impios transmissus sum. Ideoque peto, vt aliqua misericordia vel humanitate super me mouearis, & tam graui & sauo martyrio me perire non patiaris. Cui Dux: Nequaquam, ô Gerharde, miles acerri-me, tui misereri possum, & tot homines auertere à vindicta ciuitatis huius. Et ideo, si frater meus vterinus esses, vt Eustachius, hac conditione liberari non posses, vt vrbs illæsa permaneat. Mori siquidem habes, & vtilius est, vt tu solus moriaris, quàm decretum & iusurandum nostrorum violetur, & vrbs hæc semper peregrinis habeatur infesta. Si enim præsentî vita moriaris, viuere habes cum Christo in cœlestibus. Hæc Gerhardus intelligens, & nulla se lacrymarum prece videns proficere, summopere Ducem exorat, vt equum & arma sua sancto præsentaret se-pulcro, quæ illic Deo famulantibus pro remedio animæ suæ largiatur. Ad hæc Dux & vniuersa multitudo Christianorum fortiter assilunt urbem, in confratre Gerhar-do totius pietatis & misericordiæ obliti, vrbs defensores in sagittis & fundibulis & manganellis circumquaq; impugnantes. Et iam inter plurimas sagittas, incautè emis-sas, decem sagittis eiusdem Gerhardi corpus confixum & vulneratum est.

Gerhardi
Auennensis
miserabilis
casus

Quiritio.

Lasio &
telis soci-
orum.

Gentiles autem cernentes, quia vir strenuus, omni pietate à cordibus suorū exclusa, vulnenaretur, sic Duci & omni populo Christiano magnis blasphemijs improperabant, dicentes: Gens impia & crudelis, qui minime fratri & conchristiano vestro parcere curastis, sed acris illo viso & eius perditione, urbem atq; ciues oppugnastis. Hoc dicto, ab intus manganellis, balistis & sagittis viriliter resistentēs, urbē in machina expugnantes Ducis milites nitebantur repellere. Palos enim ferreos & acutos, oleo stuppis, pice, ignis fomite inuolutos, & omnino aqua inextinguibiles, creberrima iaculatione à mœnibus intorquebant machinæ trans taurina cornua, quibus vimineæ crates operatæ erant ad excutiendos injectos ignes. Sed tandem paulatim flamma fuscitata, & vires vndiq; in arida materia rapiente, tota machina combusta humi procumbens corruit cum tribus cœnaculis. In quibus viri bellatores amplius quàm quinquaginta, à Duce & cæteris primoribus constituti, nunc vndiq; flammarum inuasionē occupati, cum ipsa machina ruinam perpessi sunt. Alij fractis crucibus & collo, alij semiputatis cruribus eorum aut brachijs, quidam ruptis visceribus ab intolerabili massa lignorum, nec vlla ope liberandi, vnà cum lignis infanillam & cineres redacti sunt. In quibus Franco de Mechela villa, quæ est super Mosam fluuium, miles imperterritus, ab acerbissima trabe occupatus, eodem igne inextinguibili incendio concremari ab omnibus visus est.

CAPVT IIII.

Rotholdus. **C**ontinuò sine mora Rotholdus, miles acerrimus, videns quia ars & flamma Sarracenorum inualuit, machinamq; cum inhabitatoribus suis humi procubuit, à mœnibus vrbis, in quæ à machina descenderat ante incendium vnà cum Petro Longobardo, milite præclaro, celeri pede defiliit, quòd nullum eis auxilium ferebatur, & in vallo iuxta

iuxta muros constiterunt illæsi, Sarraceni autem videntes eos iuxta muros corruisse, ferratis sudibus, & immensa mole lapidum, viros opprimere certabant. Sed Deo protegente, & galea fortissima crebros ictus sustinente, viui & incolumes ad societatem Christianorum reuersi sunt. Dux itaq; cernens, sic suos audacissimos milites graui interitu & ruina corruisse, alios extinctos & combustos, alios eneruatos, & omne opus machinæ celeri strage & edaci flamma consumptum, ac plurimos Christianæ societatis animo deficere, fugamq; meditari, mæstus & dolens, vniuersos desperatos reuocare cœpit ad assaultum vrbis, ad interitum aduersariorum, ad firmandam obsidionem, dicens: Ah miseri & inutiles, ad quid de terra & cognatione vestra exiistis, nisi vt animas vestras vsq; ad mortem pro nomine IESV daretis, & redemptione sanctæ Ecclesiæ, & liberatione confratrum vestrorum? Ecce ciuitas hæc, & vniuersæ nationes in circuitu, Ierusalem vrbi inimicantur, & insidiantur salutis nostræ, quarum hæc vna est, quam obsedistis. Videte, ne deficiatis à proposito vestro, & tam viliter effeminati, hanc urbem insuperatam relinquatis. Agite ergo penitentiam luxuriæ vestræ sædissimæ, quam in hac via sancta incesti exercuistis, & omnium iniquitatum vestrarû, quibus gratiam Dei offendistis, & sic Dominum cœli, apud quem non est iniquitas, veniæ & confessione delictorum vestrorum purgati, facite vobis placabilem: quia sine illo nihil potestis facere.

*Godefridi
militaris
concio.*

CAPVT V.

Ad hanc Ducis vocem & admonitionem vniuersi fugæ intenti, & timore concussi, tunc solatio roborati, obsidionem circa Assur amplius & validius, quam antea firmauerunt, donec & altera machina, iteratò fabricata, muris applicaretur, per quam ciuitas capta redderetur. In hac tandem repertis omnibus, crastina luce primùm exorta, Arnolfus Cancellarius sepulcri Dominici, Clericus ligiosus illustris, & Deo deuotus, ipsum Ducem & vniuersos mar-

*Arnolfus
Cancell. re
rici par-
gnos tes obit.*

gnos & paruos cœpit redarguere de perfidia & duritia cordis, qua in fratres suos, Gerhardum & Lambertum, malo affixos, & apud Assyrios obsides derelictos, peccauerunt. Idcirco omnes de hac impietate, eunctorumq; scditate delictorum, ad confessionem & correctionem paternè hortatus est. Sic itaq; eo adhortante ad compunctionem cordis, & veniam culparum suarum, lacrymis profusis in vnam eriguntur voluntatè ad vrbis obsidionem, rursusq; componentes machinam & tormenta lapidum, longa tempora circa muros expleuerunt. Ad instar verò magnitudine prioris machinæ altera hæc machina facta & composita, muris ciuitatis in virtute loricatorum, ac multitudinis virorum & mulierum, trans vallum applicata est, & in eius cœnaculis viri fortissimi & audaces, ad pugnam ciuibus inferendam, constituti sunt. Hæc autem machinadum sic trans vallum traheretur, vt muros ciuitatis plurimum sublimitate superaret, viriq; ex ea arcu, iaculis ac lanceis moenia oppugnarent, ciues etiam in moenibus consistentes grauitè vexarent, simili iaculatione palorum ignitorum, vt priorem machinam, Sarraceni eam infixērunt, quousq; flamma suscitata inualescens crates, post trabes inuasit ac combussit. Mox ad extinguendam machinam de omni exercitu & tentorijs concurrunt viri ac mulières, aquam singuli in singulis vasis afferentes. Sed minimè p̄fecit tanta aquarum suffusio. Nam huius ignis genus aqua erat inextinguibile, & flamma magna & inuiperabilis, ideoq; machina nequaquam potuit extingui, donec penitus combusta ruinam magnam faciens, quam plurimos virorum ac mulierum circumstantium diuersis plagis attriuit. Alij ibidem mortui, alij membrorum lesione eneruati iacebant, quidam semineces quassatis visceribus purpureum sanguinem vomebant. Alij flammis suffocati, à nemine liberari valentes, miserè periclitabantur. Vnus erat dolor pereuntium, nulla quies.

Obsidentium altera machina.

Clades.

CAPVT VI.

Nihil his ingenijs Duce proficiente, consilio suorum
 accepto, eo quod ciuitas Assur, hoc tempore grauissi-
 ma hyemis inchoante, præ frigore & niue insuperabilis
 haberetur, Ierusalem Decembri mense mediato redijt, sed *Godofridus*
 centum equites cum ducentis peditibus Rames vel Ramæ *soluit ob-*
 attulauit, qui assidue ciues Assur impugnarent, ac bello *sidionem*
 lacefferent. Ciues verò præcauentes, ne aliquis impetus *Assur.*
 aut insidiæ illorum ex improviso nocerent, nequaquam
 longè à muris procedebant. Vnde milites Ducis sata & vi- *Vexat ho-*
 neta illorum per singulos dies deprædabantur. Tandem *stem præ-*
 iidem milites Christiani videntes, quia nihil insidijs aut *datoria*
 assultu proficerent, Ierusalem & ipsi reuersi, per spacium *manu.*
 duorum mensium se ab omni impetu & infestatione con-
 tinnerunt. Sic securi facti viri Assur, & aduersitatis nihil
 ultra æstimantes, in negotijs suis paulatim ab vrbe proce-
 debant incautè, & vites agrosq; excolebant. Boemundus
 secus ciuitatem Antiochiæ audita Christianorum victoria,
 & Godofridi Ducis gloria & exaltatione in Ierusalem, ex
 verbis & relatione Roberti Flandrensis, Roberti, Nortma- *Accipit*
 norum principis, & cæterorum redeuntium, Baldeuino, *hospites*
 eiusdem Ducis fratre, admonito per legatos, viam Ierusa- *Boemun-*
 lem insistere decreuit ad visitandum locum Dominici se- *dum Bald-*
 pulcri. Quibus Dagobertus, Pisanus Episcopus, cum omni *uinum &*
 comitatu suo longo tempore (trium mensium) in regione *Pisanum.*
 comoratus Laodiceæ, nunc in via hac adiunctus est, da-
 tisque muneribus, cum vtrisque pactus est amicitiam, de die in
 diem in omni sermone, & actione simulata religionis, cun-
 ctis nimium acceptus. Natali autem Domini in proximo
 facto, præfati Principes cum ingenti honore & comitatu
 Christianorum Ierusalem sunt ingressi, Duce Godofrido
 gloriosè eis occurrente, & præ gaudio, nimioq; desiderio
 eos videndi, pia eis oscula faciente.

CA.

*Pisani Patriarchatq
Aliter,
quasi
am No-
nix 85. de
tota Pisa-
ni historia
Tyrius.*

Aliquot deinde diebus transactis, Episcopus Pisanus multum fautoribus Baldevino & Boemundo sibi conquisitis, Duci ad eod gratus & dilectus fieri cœpit, quo visq ad Patriarchatus dignitatem prouehi meruit, collatione potius pecuniæ, quàm dilectione nouæ Ecclesiæ. Idem vero Dagobertus cùm adhuc Pisanus esset Episcopus, ab Urbano, Romanorum summo Pontifice, in Hispaniam directus in legationem Christiani cultus & religionis, honorifice ab Rege, Alfonso nomine, susceptus est, & ab omnibus Episcopis & Archiepiscopis regni illius in obedientia & caritate. Quin & muneribus preciosis ac magnificis, tam in auro quàm in argento & ostro ab ipso Rege cunctissq primoribus ditatus & honoratus est. Innotuit etiam plurimis, quomodo arietem aureum miri decoris & operis idem Rex illustris per manum eiusdem Dagoberti Domino

Peculatus

Apostolico caritatis causa dono miserit. Quem ille cuncta cetera vndecunq; collecta pecunia in * Ardescens, auaricia celando, retinuit. Et, vt pro vero aiunt, quibus res pretuit, hanc massam grandis talenti & arietis aurei, mortuo Urbano Pontifice, Ierusalem detulit, ac Boemundum Baldevinumq; corrumpens, Godefrido Duci arietem & cetera munera contulit: sicq; Patriarchatus honore sublimatus est.

Largitiones.

CAPVT VIII.

Principes petiit Iordanem.

Iam Dagoberto in cathedra Hierosolymitanorum sedis Patriarcha constituto, & consecrato à Roberto, Episcopo ciuitatis Rama, quam vulgariter nominant Rames, & natali Domini in omni iucunditate & latitia à viris catholicis & Principibus celebrato, Boemundus, Baldevinus & ipse Patriarcha à Duce impetrauerunt, vt sic iter moderarentur, quatenus ad Iordanis flumen in vigilia epiphaniæ Domini conuenirent, vbi Dominus IESVS à Iohanne baptizari dignatus est. Qui voluntati & desiderio eorum satisfaciens, in omni apparatu & virtute peditum & equitum

cum eis ad ipsum flumen descendit: in quo præ gaudio loti sunt & delectati. Post hæc Baldeuvinus & Boemundus in Digreduntur à se inuicem. omni hilaritate & mutua gratia cum Duce lætati, illic in regione Iordanis, dato cum lacrymis osculo, ad inuicem dissociati sunt: Godefridus cum Patriarcha reuersus Ierusalem: Boemundus verò & Baldeuvinus Antiochiam & Rhodum reuersi sunt.

CAPVT IX.

DE hinc mense Februario mediante, ciues Assur, dum securè de die in diem in omnibus negocijs studerent, & pacificè ad excolendas vineas & agros procederent, quidam Sarracenus ex ciuibus vrbs Assur, vt gratiam inueniret in oculis Ducis, omnia propalauit, quàm securi, & nullius mortis respectum habentes, ab vrbe ciues exirent ad omnia, quæ eis erant necessaria. Dux autem Sarraceno audito, benignè illi in omnibus aurem adhibuit, & curam eius egit, vt sic magis viro blandiretur. Vnde ab illo traditore dies designata est, qua illos in vineis agrisq; laborantes alios occidere alios posset comprehendere. Eadem itaq; die illucescente, Godefridus Dux quadraginta milites armatos iuxta Rames in insidijs constituit. Qui Sarracenos ad mille egressos repentino impetu equorum aggressi sunt, & eos læuo vulnere interimentes, supra quingentos naribus amputatis & manibus aut pedibus in campo semiuuos reliquerunt, ipsi verò victores cum captiuis vxoribus eorum & pueris Ierusalem reuersi sunt. Cognita hac strage grauissîma, tota ciuitas Assur dolore & lamentis commota est, & vniuersi in ea habitantes. Qui sine dilatione Regi Babylonix tam crudelis famæ & damni nuncios miserunt.

CAPVT X.

AVdito quidem tam crudeli nuncio, Merauis, qui post Merauis Regem secundus imperat, & cuius vocis omnes ciues, ad afflictos & vniuersæ ciuitates de regno Babylonix, obædiunt, turbatus est vehementer, statimq; centum equites Arabes & Ausducentos

ducentos Azopart mittere se promisit ad subueniendum
 ciuibus, urbemq; tuendam. Non enim passus est ad aures
 Domini Regis Babylonie Ammirabilis tam grauem lega-
 tionem peruenire, ne cor eius nimium grauaretur. Intel-
 lecto hoc solamine, quod promiserat Merauis, multum ga-
 uisi sunt ciues Assur, & ab illo die portis apertis, ipsi &
 omnia armenta securè in agros procedebant, sed non ta-
 men longè ab vrbe. Deinde octo diebus transactis, auxi-
 lium & vires Regis Babylonie illis affuerunt, centum equi-
 tes Arabes & ducenti Azopart, quorum iussione & consola-
 tione longius, quàm solebant, ab vrbe & porta procede-
 re præsumebant. Audito tandem in Ierusalem adueni-
 illorum, surrexerunt clam Duce decem milites Christi-
 fiani mi-
 lites in
 hostem.
 Decem Christi-
 fiani mi-
 lites in
 hostem.
 Profiter-
 nunt 30.
 Arabes.
 illorum, surrexerunt clam Duce decem milites Christi-
 norum, & in termino Rametis constiterunt ad exploran-
 dam rei veritatem, vtrum milites Babylonie affuissent in
 auxilium vrbis Assur. Qui protinus quinque armigeros di-
 rexerunt ante mœnia vrbis ad lacessendos & producendos
 viros, quorum fama erat, ipsi verò decem in campestris
 Assur descenderunt. Armigeris autem discurrentibus in
 equis ante mœnia vrbis ex decreto decem militum, trigin-
 ta equites Arabum ab vrbe subito exierunt armati, eosque
 grauius insecuti sunt, post tergum relictis insidijs. Armig-
 eri verò quantocius equorum velocitate ad decem equi-
 tes Christianorum fugam inierunt. Quibus ad subueni-
 endum decem Domini sui illico in equis & armis affue-
 runt, & triginta Arabes in fugam remittentes, vsq; ad por-
 tas & mœnia Assur eos persecuti sunt, tres illorum in mo-
 mento perimentes. Quorum capita, ab armigeris ampu-
 tata, cum equis & spolijs eorum afferentes, Ierusalem cum
 gaudio reuersi sunt.

CAPVT XI.

Iterata **C**omperta hac victoria, & tam laudabili audacia decem
 Christia-
 norum in ho-
 stis insidijs.
 equitum, Dux & vniversi sui lætati sunt. Vnde CXL.
 eqtes conuocans, in insidijs versus Rames conuocatus Ver-
 neri de Greis, ac Roberti, probi militis de Apulia, ituros
 constituit

constituit, vt Arabes milites aliqua arte lacefsiros, & ab vrbe Assur productos circumuenientes, aliquid inigne cum eis molirentur. Manserunt itaq; hi milites Christiani Ducis iuxta Rames in insidijs duobus diebus, donec ciues Assur tertia die egressi fiducia suorum militum per agros cum gregibus suis, ignari totius infestationis, vagari se- cure ceperunt. Illis verò sine respectu periculi vaganti- bus, viginti milites continuò ab insidijs & societate Chri- stianorum egressi, prædam vndiq; contraxerunt, vt etiam abducentes. Sed mox à militibus Assur excussa est. Ad hæc tota manus Christianorum consurgens, ab insidijs forti- ter assilierunt: milites quoq; Arabum & Azopart omnesq; pedites illorum idem fecerunt: & vtrinq; graue commissum est prælium. Tandem Christiani prævalentes, plurimam partem illorum occiderunt, prædamq; retinentes, cum plurimis equis & captis ibidem militibus in gloria & in- cunditate Ierusalem reuersi sunt. Residui autem Sarrace- ni, qui pauci vix euaserant, cum fama luctuosa Babyloniam reuersi sunt: & Regis iram, Babyloniorumq; metum, adauxisse, nulli dubium habeatur. Dux deniq; Godefridus de prospero euentu suorum non ad modicum lætatus est.

Successus

CAPVT XII.

Sic tandem ciuitas Assur tadio affecta, nec Regis sui auxi- lio videns se posse resistere, pacem composuit, claues portarum & turrium Duci obtulit, facta ei tributaria. Cuius tributa Roberto, militi præclaro de Apulia, pro con- uentione solidorum à Duce concessa sunt. Post hæc Dux volens adhuc amplius vrgerè & subiugare ciuitatem Asca- lonem, & cæteras vrbes sub regno Babylonix deprimere & debellare, Ioppen, quæ vulgariter Iaphet dicitur, antiquo ex termino dirutam, reedificari, murisq; muniri, consti- tuit, quatenus illic portus nauium fieret, & ab hac cæte- ris gentiliū ciuitatibus locus esset resistendi ac nocendi. Firmata ac munita ciuitate Iaphet, ab omnibus regnis & infulis Christianorum mercatores, vitæ necessaria afferen- tes

Assur sit
Godefrido
vedigalis.
Robertus
Apulus.Ioppe in-
flaurata.

res, ad eius portum accedebant. Peregrini quoq; aduen-
tantes vsquequaq; secure illuc descendebant, corpora sua
hospitio & quiete curantes.

CAPVT XIII.

Sarraceni autem dolentes & tristes facti sunt, co quod
Sab hac ciuitate reedificata & instaurata vniuersa ciui-
tates gentiliu in circuitu subiuganda, debellanda ac de-
uastanda essent, Christianorumq; vires per mare aduen-
tantes de die in diem auerentur. Quid aduersus hoc fac-
cerent, gentiles nihil melius senserunt in omni consilio,
nisi vt legatio ab Ascalone, Casarea & Ptolemaide, vel Ac-
caron, ad salutandum Ducem maturaretur ex parte Am-
miraldorum praedictarum vrbiu. Nec mora, legatio ad
aures Ducis & omnium primatum suorum Ierusalem ad
hunc modum delata est.

*Ammiral-
dorum ad
Godefri-
du legatio.*

Ammiraldus Ascalonis, Ammiraldus
Casareae, similiter Ammiraldus Ptolemai-
dis, Duci Godefrido in omnibus S.

*Pactio tri-
butorum.*

Exoramus te, Ducem gloriosissimum ac magnificentum,
equatenus gratia & concessu tuo ciues nostri securi &
pacifice ad negocia sua procedant. Et decem valentes
quos mulosq; tres, corpore elegantes, tibi mittemus, ac
singulis mensibus quinq; millia Byzantium in ratione
tributorum reddituri sumus. Hoc pacto nimium pax facta
& firmata est, quin abhinc amicitia fieri coepit de die in die
& praecipue inter Ducem & Ammiraldum ciuitatis Asca-
lonis, & donorum copia Duci accrescebant in frumento,
vino, hordeo & oleo plus quam dici & memorari possit.
Similiter Casarea & Accaron, datis muneribus auri & ar-
genti, pacem & securitatem obtinebant. Incubuit enim
timor Christianissimi Ducis vniuersas terras & regiones
gentium.

Ca

CAPVT XIII.

Principes dehinc Arabia famam Ducis tam gloriosissimi Reguli A-
 mam intelligentes, pacem & ipsi pariter & amicitiam rabes trās
 cum eo componebant, sub hac conditione, vt pacificè Ie- igunt de
 rusalem & Ioppen sui mercatores, omnia corpori necessa- commer-
 tia afferentes, sine interdictione cum Christianis precio cijs.
 mutuarent. Quod sic actum est, & allata sunt abundanter
 vniuersa tam Ioppen quàm Ierusalem in armentis, bobus, Pacifica-
 ouibus & equis, vestibus & annona, & omnia æquo precio tio cū Sar-
 cum Christianis mutuabant, & sic lætitia magna in populo racenis
 facta est. Omnem verò comutationem & egressionem per terra non
 mare omnibus gentilibus interdixit. Erant enim custo- mari ob-
 des & insidiæ diffusa per mare, ne quicquam gentiles navi- seruata.
 gio suis ciuitatibus inferrent, vnde ciuitates necessarijs
 opibus abundantes, & confisæ factæ, rebelles superbirent, &
 & fœdere neglecto, quod cum Duce pepigerant, exaltatæ
 resisterent. Si qui verò ab Alexandria, Damiatâ vel Africa
 nauigio veniebant, cum opibus suis à militibus Ducis ca-
 pti detruncabantur. Similiter Sarraceni Christianis nul-
 lam in mari pacem seruabant: solummodò pacem & fœdus
 vtrinq; statuerunt super terram. Hæc pax nimium adeò
 inter Ducem & Ammiraldum Ascalonis esse cœpit, vt ci-
 ues illius pacificè cum rebus venalibus penetrarent, & viri
 Christiani similiter Ascalonem sine impedimento profici-
 scerentur.

CAPVT XV.

Cum hæc pax tantum cresceret, & amicitia magis ac Gerhardo
 magis iungerentur, quadam die idem præses & Ammi- Auennen-
 raldus Ascalonis Gerhardū de præsidio Auennis, ab omni sis redit
 plaga curatū, honorificè vestibus indūtum, & equo optimo posslimi-
 positum, duci Christianissimo Ierusalem dono remisit, nio.
 quem multis iam diebus in Assur obijisse, Dux & vniuersi
 Christiani existimabant, nescientes quòd à malo depositus,
 ab Assur eidem Ammiraldo missus fuisset. Dux itaq; viso,
 & in-

& incolumi recepto, Gerharo, dilecto milite suo, & egre-
Donatur munificē. gio adolescente, gauisus est vehementer. Cui statim in re-
 muneracionem sui magni laboris maxima terra beneficia
 centum marcarum cum castello, quod dicitur ad S. Abra-
 ham, in presentia omnium fidelium, qui aderant, largitus
 est. Cœpit deniq; ab ea die super terram magis ac magis
Pax bella- toribus ingrata. pax hinc & hinc multiplicari, donec tædio facta est militi-
 bus Galliarum pugnacibus.

CAPVT XVI.

Tankradus petit protectionem aduersus bossem.
 Post hæc non multa mora Tankradus Duci Ierusalem
 occurrit in aduentu natalis Domini à præsidio Tabar-
 rix, quod Dux idem vallo, & insuperabili munitione, in
 montis arduo reædificauerat, & Tankradus dono Ducis ad-
 tuendum susceperat, valde tunc conquestus & auxilium
 petens, cõ quod terra & ciuitas grossi rustici, regno Æ-
 gypti adiacentes, sibi rebellarent, & redditus reddere de-
 dignarentur. Hoc Dux audito, & moleste accepto, post di-
Expeditio Godofridi es octo precibus Tankradi satisfaciens, ducentis equitibus
 & mille peditibus terram regionesq; grossi rustici ingres-
 sus est, & præda innumerabili vndiq; contracta, homines
 gentiles alios trucidari, alios iussit captuari, cætera verò
 omnia in flammam & cædes vsquequaq; redegit. Moram
 itaq; in regione hac Duce per dies octo strage & incendio
 faciente, grossus rusticus, Princeps regionis, legationem
 direxit propter auxilium Turcorum, si fortè viribus illo-
 rum fretus, Duci occurrens, resistere posset. Hic Princeps
Grossus rusticus alter Phisicorum. appellatus est à Gallis grossus rusticus præ nimia pingui-
 corpulentia viliq; persona, in qua totus rusticus esse vide-
 batur. Princeps verò Turcorum & Rex Damascenorum
 illius audita legatione, quingentos Turcos sine mora illi
 misit in auxilium. Iam Christiani milites post diuinam
 & nimiam stragem de terra rustici exierunt, Duce semper
 cum præda gregis & vestium cæterarumq; rerum in fronte
 gradiente, Tankrado verò à longe post tergum cum cen-
 tum equitibus custodiam faciente. Et ecce post paululum
 Turco-

Turcorum milites cum festinatione visi sunt adesse. Qui-
 bus Tankradus non segniter occurrens, cum illis praeli-
 um commisit. Vtrinque hac die bello grauati sunt, alij oc-
 cisi, alij vulnerati, Tankradus vix elapsus est. Vespere au-
 tem facto, Dux & tota manus illius per campestria, positus
 armis, pernoctans, & ignorans, quomodo Tankradus cum
 Turcis commiserat bellum, totus adhuc de euentu illius
 erat incertus, quò vsq; ea nocte media incolumis ereptus
 est cum suis sodalibus, quorù aliqui sagittis grauati sunt.
 Dux verò vt intellexit, quomodo Turci Tankradum à Da-
 masco persecuti fuerint, & cum eò bellum commiserint,
 iussit summo mane diei sequentis acies fieri, & Turcis eorù
 persecutoribus occurrere. Sed nec vnus in regione hac re-
 pertus est. Nam egregij Ducis præsentiam nimium vici-
 nam persentientes, per totam noctem in sua reuersi sunt,
 ultra ab infecutione Tankradi cessantes. Post hæc Dux
 in Ierusalem redijt. Tankradus Tabariam cum suis pari-
 ter regressus, sexaginta milites secum habens, illic moram
 fecit, singulis diebus Damascum & municipia Turcorum
 expugnans, & prædas à terra & regione eorum abducens.
 Arx autem hæc Tabaria sita est iuxta locum, quem appel-
 lant mare Tiberiadis, duo milliaria habens in longitudine,
 & duo in latitudine. Hanc à Duce Christianissimo sub-
 iugatam cum præsidio restructo Tankradus obtinuit in
 beneficio, eo quòd gratiam in oculis ipsius innenerit, in
 officio militari probus, & quia aduersarijs Christianorum
 indeficiens ad resistendum videretur.

CAPVT XVII.

Turci verò Tankradù de die in diem videtes inualescere, Turci com-
 Ducisq; Godefridi vires illi semper adesse, per aliquod
 tempus pacem cum eo decreuerunt componere, sub hac cõ-
 ditione, vt post huius pacis terminu, comuni consilio inito,
 aut sibi vellent subesse, aut omnino fœdus cum illo refuta-
 rent subire. Tankradus super his cum Duce sumto consilio,
 acquieuit Turcorù precibus, & plurima munera Byzantio-
 rum, auri & argenti & ostri ab eis & grosso rustico suscipiens,
 terram

terram minimè posthac bello cômouit. Deinde transactis aliquantulis diebus, Tankradus sex milites, viros disertos & peritissimos, direxit ad Principem Turcorum Damasci, quatenus urbem sibi redderet, & Christianitatis professionem assumeret, si tamen eius dono vel consensu in aliqua parte regionis illius habitare vel viuere vellet, alioquin propter aurum vel argentum vel cætera dona se illi amicitiam seruare non posse. His igitur auditis, Princeps Dasciam

Violant mascenorum vehemente ira motus est, apprehensusq; viros quinq; decollari iussit, sextum autem, quia Turcorum se- tam arripuit, vitam reseruari præcepit. Istorum tam egregiorum legatorum cæde cruentissima Ducis ad aures perlata, vehementer vnà cum Tankrado & omni Ecclesia tur-

Expediitio batus est. Qui continuò accitis vndiq; viribus equitum & *Godefridi* peditum, in terram Damascenorum aduersus interfectores fratrum descendit, per dies quindecim terram & regio-

Grossus ru nes depopulatus, nemine sibi resistente. Videns ergo *sticus sti* ceptus regionis, grossus rusticus, quia à facie Christianorum *pendiari* nil sibi nil Turcis intactum remanebat, nolens volens *us factus.* cum Duce & Tankrado percussit, Turcos verò tenuis quorum auxilio stare ante faciem Christianissimi Ducis prorsus non valebat.

CAPVT XVIII.

Godefridi **H**OC fœdere cum Principe prædicto confirmato sub ra- *reuerfio.* **H**one tributorum, Dux per Ptolemaidem, Cæsaream & Cayphas regredi disposuit. Cui Ammiraldus Cæsareæ in occursum veniens, benignè prandium obtulit. Sed ille

Morbus. cibum contradicens, tantum de pomo cedri gustans cum

Clasfis Ve graui infirmitate correptus est, diuertensq; Ioppen, *netorum.* Episcopum & Ducem Venetorum in apparatu copioso & armorum multitudine reperit. Cognito autem quod con-

christiani essent, & non hostilis collectio, secretò hospitium, quod sibi nouum construxerat, cum paucis subintravit. Nam molestia corporis accrescente premebatur. Cui

Cui quatuor ex suis collateralibus assistentes, alij pedes illius in gremio accipiebant, alij capiti eius ad reclinandum pectus suum supponebant, quidam verò super eius dolore nimium ac dolenter flebant, eo quòd tanto Principe destitui in hoc longo exilio pertimescebant.

CAPVT XIX.

Avdientes ergo Christiani peregrini, quomodo tantus Princeps ægrotaret, graui mœrore & luctu concussi sunt, crebrò visitandi gratia ad eum venientes, inter quos ipse Dux & Episcopus Venetiarum, & eorum primates, *Godefridus* introducti sunt ad salutandum ipsum Ducem, videndum *salutatur* & colloquendum. Intromissi ergo, in vasis aureis & argenteis, ostro & veste preciosa, mira & insolita dona Duci *Episcopo Veneto* obtulerunt, ac dederunt, propter dilectionem & desiderium, quod videndi eum, semper habebant. Dux quidem ipse *Godefridus* summa cum caritate, ea, quæ obtulerant, suscepit, & benignè eos allocutus, nauali hospitio remisit, asserens se aliquantulum infirmitate detentum, sed in crastino, si ei quicquam remissius fuerit, in aspectu omnium se præsentare, qui eum videre & cognoscere cupiebant, & tunc libenter velle perfrui eorum communi affabilitate. Nocte deniq; eadem dolore ac languore corporis illius inualescente, à suis, propter nimietatem tumultus naualis exercitus, Ierusalem se deferri iussit: quoniam hoc tempore, sicut pollicitus fuerat, peregrinis Venetiarum nulla affabilitate potuit communicare.

*Iubet se
de ferri
Hierosolymam.*

CAPVT XX.

Cognita hac Ducis valida ægritudine, Dux & principes Venetorum *VVernerum* de Greis & *Tankradum* aggressi sunt, videlicet vt Duci loquerentur, quid a se fieri, seu an ciuitatem aliquam in littore maris obsidentes debellarent, priusquam Ierusalem descendant, seu expectarent quo vsq; DEO donante, Dux sanitatem reciperet. Ascenderat autem tunc festinanter *Tankradus* à Tabaria

Rr

in Ia-

*Obsidio
Cayphas
decreta.*

*Nuncius
de morte
Godefridi*

*Patriar-
cha belli
socius.*

*Mors Go-
defridi.*

in Iaphet vehemente Ducis comperta infirmitate. De-
hinc Ducem ambo Principes super his, quæ à Venetis au-
dierant, conuenerunt, & consilio cum eo facto, licet egro-
tante, & cæteris primoribus, decretum est, vt castellum
Cayphas dictum, peregrini Veneti nauali obsidione cir-
cundarent, Tankradus verò vice Ducis cum VVernero ob-
sidionem in sicco locarent, videlicet vt ab vtroq; latere
maris & terræ, vrbs obsessa & oppressa caperetur. Aptatis
siquidem ingenijs, quibus Cayphas vinceretur in terra &
in mari, fama luctuosa allata est in Ioppen, Ducem Gode-
fridum summum Principem iam obiisse. Quapropter con-
turbati vniuersi tam Veneti quàm Galli, relicto omni ap-
paratu obsidionis, festinatò Ierusalem venerunt, Ducemq;
sic occupatum infirmitate & aggrauatum inuenerunt, vt
vix verbum reddere valeret. Sed tamen quantulumcumq;
primores consolatus, se ab hac infirmitate fatebatur con-
ualescere. Ad hanc Ducis consolationem adorato à Vene-
tis sepulcro Dominico, & locis sanctis visitatis, Tankra-
dus & VVernerus vnà cum Patriarcha Dagoberto in Iop-
pen reuersi sunt, apparatus suum sine otio ad vnguem ite-
rantes. Et post dies quindecim cum omni opere machina-
rum & balistarum profecti, mari & terra Cayphas applicu-
erunt. Sed VVernerus Iaphet remansit, eo quòd sobritò
infirmitate fuerit correptus, & abhinc in geltario Ierusa-
lem aduectus est.

CAPVT XXI.

POST quatuor dies allato VVernero in Ierusalem, Dux
vehementius infirmitate cœpit laborare. Qui confes-
sione delictorum suorum in vera cordis compunctione &
lacrymis peracta, Dominici quoq; corporis & sanguinis
communione percepta, sic spiritali scuto munitus & pro-
tectus, ab hac luce subtractus est. Mortuo igitur tam egre-
gio Duce, & nobilissimo Christi athleta, maxima lamenta
& nimius ploratus omnibus illic Christianis, Gallis, Itali-
cis, Syris, Armenijs, Græcis & gentilibus plerisq; Arabi-
bus,

bus, Sarracenis, Turcis, fuere per dies quinq; VVernerus *VVernerus*
 deinde cognatus Ducis, & miles illustris, pariter obiit, & *de Greis.*
 in valle Iosaphat in porticu Basilicæ S. Mariæ virginis, &
 matris Domini nostri IESV Christi, honorificè & catho-
 licè humatus est, octaua die obitus nobilissimi Ducis &
 Principis sanctæ ciuitatis Ierusalem.

CAPVT XXII.

GLoriosissimo Duce infirmitate curriculo quinq; heb-
 domadarum Ierusalem laborante, sicut decretum erat
 ante eius obitum, Patriarcha, Tankradus & omnis appa-
 ratus Venetorum cum Duce & Episcopo illorum ab Ioppe
 profecti sunt per mare & aridam ad ciuitatem, quæ dicitur
 Cayphas: *Cayphas*
 Quam à mari & sicco obsederunt in machina mi- *terra ma-*
 ra & proceræ altitudinis, & in tormentis lapidum septem, *riq; obfessa*
 quæ vocant mangelas, ad expugnandos vrbs defensores
 eiusq; habitatores. Applicitis itaq; muro ingenijs cum
 ingenti machina, & vndiq; graui assultu eam viris Galliæ
 oppugnantibus, ciues, qui ex genere Iudæorum inhabita- *Eiusdem*
 bant dono & consensu Regis Babylonæ in redditione tri- *incolæ Iu-*
 butorum, in mœnibus vrbs exurgentes, multum in defen- *dæi.*
 sione vrbs obtiterunt, quo vsq; Christiani varijs plagis
 grauati, per dies quindecim prorsus diffisi manus suas ab
 omni impetu continuerunt. Nec mirum. Tankradus enim *Tancredi*
 non vt solebat viriliter auxiliû cum suis ferebat fidele præ *inuidia.*
 inuidia, quæ præcordia illius mordebat, eò quòd Dux Go-
 defridus dum adhuc viueret, & grabato æger cubaret,
 Geldemaro, cognomine Carpenel, egregio militi & nobi- *Geldema-*
 li, vrbs in beneficio concesserit, si fortè caperetur. *rus.*

CAPVT XXIII.

Patriarcha verò cognita illius inuidia & animi amari-
 tudine, omni instinctu & suasionem, qua poterat, ipsum *Patriar-*
 Tankradum aggressus est, quem demulcere cœpit, & iram *cha casti-*
 eius lenire, quatenus ciuitas, quæ fortiter defensa à Iudæ- *gat Tan-*
 is habebatur, non tam viriliter in statu suo permaneret ad *cradum.*
 R r 2

LIBER

confusionem Christianorum, quorum non modica pars attrita erat. Hanc etiam conditionem Patriarcha inter-
 ferebat, vt si Deo annuente vrbs caperetur, consilio fidelis-
 sum ei, qui plus in eius strage laborauerit, traderetur. Di-
 cebat enim: Vides, ô frater carissime Tankrade, quomodo
 Dux Venetorum cum tota manu sua bello victus & fatiga-
 tus abscessit, nec vltra vires adhibet, sui quoq; perterri-
 iam classem vsq; in medium maris procul à ciuitate redixe-
 runt. Tankradus autem audiens hæc verba Patriarchæ &
 eius bonam exhortationem, in Christi nomine, omni de-
 posita amaritudine, respondit: Non vltra se aliqua occa-
 sione ab vrbis assultu & inuasionè abstinere, licet alius do-
 num eiusdem ciuitatis susceperit, cum nondum obsessa vel
 capta fuerit, & cum Geldemari Carpenel virtus & manus
 sibi æquiparari non possit. Hoc dicto, festinanter cornua
 sonuit, militesq; hoc signo dato admonuit, quatenus assul-
 tum circa urbem intermissum repeterent, & Iudæorum vir-
 tutem expugnarent, qui fortiter urbem defensabant.

*Idem redit
 ad officium.*

CAPVT XXIII.

A Vdito itaq; signo Tankradi, vniuersa manus militum,
 qui aderant, tam Ducis quàm Tankradi, ad arma ascen-
 tendunt, armati confluunt, machinam sine mora ascen-
 dentes. Ascendit autem VVinricus, pincerna Ducis, mi-
 les egregius, VVickerus Alemanus, in icu gladij & Turci
 Germang. sectione laudabilis, & Milo de Claro monte, milites Ducis.
 Milo Cla- Sed de omnibus Venetis militibus neminem præter vnum
 romonta- in machina repererunt, quem nulla mortis pericula ab eis
 nus. potuerunt abstertere custodia. Videns verò idem Venetus
 tiro, sibi illos in auxilium concurrisse, in nimio gaudio ab
 imminenti angustia respirauit in hanc vocem præsumens:
 Venetimi- Recesserunt à me omnes viri nostratium, & solus ex omni-
 litis ani- bus remansi, sed non vltra, Deo annuente, à vobis dissocia-
 mositas. bor, quo vsq; nostri assultus & rei euentum aut in vrbis aut
 in nostri ruina agnoscam. Stemus igitur in nomine Domi-
 ni nunc coniuncti, etsi pauci, virtus Dei magna ad omnia,
 qui

*Vuinricg.
 VVickerg
 Germang.
 Milo Cla-
 romonta-
 nus.
 Venetimi-
 litis ani-
 mositas.*

qui pro eius gratia parati sumus instare & sustinere pericula. Nec mora his quatuor coniunctis & conspiratis in Christi nomine ex admonitione Veneti ad omnem assaultū vrbis, viginti milites Tankradi in momento eis adiuncti sunt, vnanimiter sic conspirati, vt ex machina hac compositam turrim vrbis penetrare, aut certè ante eandem turrim in eodem loco vellent deperire. Et subito arreptis *Oppugnatio vrbis.* bipennibus, securibus & ferreis ligonibus, oppositam turrim fortiter cauantes infregerunt. Quibus Iudæi ciues, commixtis Sarracenorum turmis, sine dilatione viriliter resistentes, à turri oleum, picem feruentem, ignem & stupas opposuerunt, grande videlicet incendium, per quod Christiani milites fumo & calore in machina extinguerentur, & vrbis eiusq; turris inuicta cum incolis suis remaneret. Christiani tandem milites, pro Christo mori non diffidentes, imperterriti stabant, omnem angustiam sufferentes per diem & noctem, donec scuta eorum flammis concremata, fundibulis conuassata, ferreis sudibus perforata, grandi læsura peruideri potuerunt.

CAPVT XXV.

DEhinc die altera radiante, & Domino IESV suorum miserante, Iudæi & Sarraceni videntes Christianos insuperabiles, nec suis flammis aut armis posse reprimi à turri & eius assaultu, ipsam turrim mox relinquentes, nec eam amplius retinere valentes, fugam inierunt. Post quos vni- *Oppidanorum fuga.* uersa ciuitas pariter in fugam conuersa est. Ad hæc milites Christiani ciues hostiles per mediam vrbem insecuti, & eos crudeliter perimentes, victoresq; facti, portas ciuitatis aperientes, totum Christianum exercitum intromiserunt. Qui vniuersa in ea reperta, nempe pecuniam innumerabilem tam in auro quàm in argento, cum vestibibus, equis & *Christiani vrbem captam diripiunt.* mulis, hordeo, oleo & frumento, illic deprædati sunt. Veneri autem adhuc in mari flexis anchoris consistentes, nunc Gallorum cognita victoria, & vrbis inuasiōe, festinanter

LIBER

Ienatis anchoris affuerunt, aliquos gentilium occidentes
sed nihil pecuniæ illic deprehenderunt.

CAPVT XXVI.

*Geldemar-
rus pelli-
tur Cay-
pha à Tan-
crado.*
* Suprà
cap. 20.

Capta autem ciuitate Cayphas, Geldemarus Carpenel
quia eandem, si caperetur, dono * Ducis susceperat
quem obijisse nondum sciebat, milites & pedites suos con-
uocat ad ciuitatem retinendam ac muniendam. Sed co-
piæ Tankradi ampliores & validiores vrbis mœnia & eius
turres obtinentes, Carpenel & eius gentem ex vrbe expu-
lerunt. Carpenel quid ageret, non melius hac hora sensit,
quàm vt à ciuitate cum omnibus suis migraret, & ad ca-
stellum validissimum ac ditissimum, quod dicitur ad S-

*Castellum
Abraham-
micum.*
¶ De hoc
præclare
Itinerari-
um Hie-
rosol. Ste-
phani à
Gumpen-
berg, etc.

Abraham, versus montana & ciuitates Sodomæ ac Go-
morrhæ hoc tempore declinaret. Hoc equidem castellum
Dux non longo assultu effugatis gentilibus subiungit.
quod ab Ierusalem sex milliaribus remotum, quondam
primus Patriarcha Abraham ædificasse & inhabitasse, ibi-
demq; sepultus fuisse, perhibetur. Hoc præsidium Turci
& ceteri gentiles & Iudæi nimia deuotione honorantes
venerabantur, nec minore celebritate à catholicis cultoribus
obseruatur & colitur.

CAPVT XXVII.

*Conspira-
tio Patri-
archæ &
Tankradi.*

Patriarcha autem Dagobertus & Tankradus ibidem
mortem Ducis audientes, in vnum conspirauerunt,
nihil de ciuitate Cayphas Geldemarus Carpenel se duros,
sed de ea ad velle acturos, de Ierusalem quoq; regno Go-
defridi Ducis, similiter per omnia pro velle deinceps li-
center consulere ac disponere. Vnde consilium inierunt
in ciuitate Cayphas, quatenus auunculo Tankradi Bo-
mundo legationem Antiochiam mitterent, vt in terram
Ierusalem pficisceretur cum omni apparatu suo, regnumq;
illic obtineret, priusquam aliquis hæres Godefridi Ducis
thronum eius præoccuparet. Legatio hæc deniq; Patri-
archæ & Tankradi sine mora directa est. Verùm eiusdem
legatio-

legationis portitor, Morellus nomine, secretarius Patriarchæ, quia in dolo missus est, & contra iuramentum, quod idem Patriarcha cum Tankrado Duci fecerat, si foret obiret, nulli regnum Ierusalem se redditurum nisi fratribus suis, aut vni de sanguine eius, ira Dei aduersante Laodiceæ in manus Reymundi Comitis irruit, & sic tota legatio litterarum irrita fuit, & perfidia vbiq; re facta. Boemundus siquidem eo tempore diuino iudicio in mense Augusto adunatis trecentis equitibus, verus Malatinam urbem descenderat, inuitatus ad auxilium Christianorum ex litteris & legatione Gaueas, Armeniæ Ducis, Principis & Domini eiusdem ciuitatis, eo quod * Donimanus, princeps Turcorum, urbem hanc in manu graui angustiata[m] obsedisset. Hic itaq; audito aduentu Boemundi & eius copiarum, nec illum longè ab urbis obsidione abesse, quingentis militibus ab exercitu suo assumtis illi in planicie regionis occurrit, prælium cum eo commisit intolerabili grandine sagittarum, donec Boemundi virtus attrita, & vniuersa societas succubuit interemta, aut fugitiua facta ac dispersa. Ex hac alij subito sunt detruncati, alij viui capti & retenti vnâ cum Principe suo Boemundo, & in exilium in (*) Nixandria ciuitate eiusdem Turci abducti, & ferreis vinculis alligati sunt.

(*) Speculo Vincentij lib. 31. cap. 143. Nixaria Forfan autem Neocæsaream dicit; hanc enim à Barbaris Nifar vocari, tradunt: & auctor cap. seq. Donimanum tractum ad mare Russiæ, id est Pontum Euxinum, tenuisse, ait.

CAPVT XXVIII.

Capto itaq; Boemundo, eiusq; propinquo Richardo, & cæteris maioribus domus suæ, Donimanus ad urbem Malatinam cum spolijs eorum & capitibus decollatorum magna gloria regressus, ad Gaueas legationem præmisit, quatenus

Donima- no frustra inflat de Malatinæ ditione. quatenus ciuitatem in manu eius redderet, sciens quia Boemundum captiuum tenuerit, & omnem equitatū illius ac triuerit, in quo omnis Christianorum spes & summa fiducia pendebat, alioqui non posse eum viuere à facie Turcorum. Gaueas verò iactantiam Donimani intelligens, nequaquam his minis ciuitatem se illi aperire fatetur, nec ullis eius obœdire mandatis, dum adhuc vitam Baldevvini Principis Edessæ vel Rohas, incolumem sciret, nec aliquod adhuc infortunium illius narraretur. Donimanus, magnificus Princeps Turcorum, hæc audiens, in superbia magna locutus, hæc viro responsa dedit: Noli modò nimiam in eo habere spem aut fiduciam. Nam ipsum Baldevvinum sicut Boemundum post paululum temporis spero me habiturum.

Minatur.

CAPVT XXIX.

Boemundi clandestinus nuncius.

Expediitio Balduini.

Donimanus soluit obsidionē Malatinæ

INTER hæc nuncia Boemundus totius vitæ & salutis diffusus, particulam capillorum capitis sui, signum captiuitatis suæ & doloris clam per Syrum quempiam Baldevvini misit, omnibus hoc Turcis ignorantibus, quatenus sine dilatione sibi subueniens, à manibus Turcorum eum eriperet, priusquam ad ignotas & barbaras nationes illorum perueniret. Baldevvinus iam tertia luce captiuitatis Boemundi transacta, assumtis CXL. loricatis equitibus, descendit in campos Malatinæ ciuitatis ad excutiendum Boemundum confratrem in Christo, si prosperante Deo, aliquo nisu in loco opportuno cum Turcis committere valeret. Sed Donimanus Baldevvini aduentantis audacia, & plurima virtute illius militari, territus, sine mora ab obsidione castra mouit, & versus mare Rusiæ in terram suam fugiendo, cum omni equitatu suo diuertit, gaudens se Boemundum, tam nominatissimum Principem, & caput Christianorum, arripuisse, ac metuens, ne viribus aut arte Christianorum illum amitteret. Baldevvinus verò fugam eius intelligens, persecutus est spacio trium dierum, quem tamen longius persequi dubitans propter dolos falsorum Christianorum.

Christianorum, aut insidias hostium, & quia non multos habebat milites, Malatinam reuerfus est. Gaueas itaq; *Gauere fides.* Princeps ciuitatis, benignè eum suscipiens & in fide, in manu & tutamine illius urbem reddidit, ac vniuersum thesaurum ciuitatis cum plurima veste preciosa illi presentans, vt de his remuneraretur, exorauit, sed de omnibus sibi presentatis, nihil suscipiens, retinuit. Cognita itaq; Baldevinus illius beneuolentia & fidei constantia, quinquaginta milites in vrbe cum illo constituit manere, ad tuenda & retinenda mœnia ciuitatis, ipse verò cum cæteris Rohas regressus est. Post hæc Donimanus, comperto tam metuendi Principis ac militis recessu, readunatis viribus, iteratò urbem Malatinam obsedit diebus multis. Sed viriliter à quinquaginta prædictis tironibus, à Baldevino ibidem constitutis, vrbs defensa ab hostibus, & intacta atq; inuicta remansit, dum tandem Donimanus bello fatigatus, & longæ obsidionis tædio affectus, Christianorum territus auxilio, urbem deseruit, & sic deinceps ab obsidione illius quieuit.

*Iterata
Malatinæ
obsidio.*

CAPVT XXX.

Interea Baldevino Rohas à Malatina regresso, crudelis *Legatio ad Balduinum de morte Godofridi.* legatio ad eum facta est, scilicet quia frater eius vterinus, Godofridus, Princeps magnificus, in Ierusalem obierit, & omne regnum terræ illius morte tam pij Dominatoris in populo Christiano iam desolatum fuerit. Hac tristi legatione audita, in nimios ploratus & lamenta cor Baldevini defluxit, sed tamen vt vir miræ abstinentiæ longè aliter simulavit ex carissimi fratris occasu, quàm in eius corde esset. Robertus, Episcopus Rames vel Ramæ, & Robertus miles, Gunterus similiter, huius legationis fuere nuncij, missi à Geldemaro Carpenel, Roberto, filio Gerhardi, Rndolfo de Mozon, Iosfrido, Camerario Ducis, VVinrico Flandrense, Matthæo, dapifero illius, VVickero Alemano, & Arnolfo, prælato templi Domini in hunc modum nuncia deferentes: Milites & Principes regni Ierusalem, ha-

Eidem regnum delatum.

atenus sub Christianissimo Duce seruientes, salutant te in nomine IESV Christi, filij Dei viui, quorum decreto & consilio huc directi sumus, vt tibi notum sit, quòd frater tuus Godefridus, Dux & Princeps Ierusalem, ab hac luce subtractus est. Quapropter te vnanimiter inuitant, vt festinatò venias, & loco fratris regnum suscipias, & in throno eius sedeas. Conspirauerunt enim, se non alium recipere, nisi fratrem aut vnum de sanguine, & propter inestimabilem eius bonitatem & nimiam largitatem, & propter iurandum, quo firmauerunt se, nunquam pati alienigenam regnare, aut sedere in throno Ierusalem. Baldevinus benignè legationi & verbis eorum aurem adhibuit, promittens, se post non multum temporis, rebus suis ordinatis, Ierusalem velle descendere, & Deo prosperante, regnum consilio eorum suscipere atq; disponere.

CAPVT XXXI.

Balduinus ordinum suorum conuentum agit.

** Sigeberto & Tyriode Retesta. Permittit Edessanū principatū Balduino de Burg.*

Legatis dehinc in omni amoris dulcedine commendatis Rohas, & Ierusalem repedantibus, Baldevinus, Dux ciuitatis, in breui omnium fidelium suorum conuentum habuit, cuiusq; voluntatem eundi Ierusalem singulatim requirens, cuiusq; etiam remanendi in regione Rohas. Similiter Baldevino de Burg, viro nobili generis sui, filio Comitis Hugonis de Rorstet castello, litteras direxit, quatenus ab Antiochia, & conuentione solidorum sequetur, descendat ad terram Rohas, & ciuitatem hanc in beneficium accipiat, loco eius dominaretur & hostes debellaret. Omnem verò rem aperuit ei de obitu fratris sui Godefridi, clarissimi Principis, & qualiter à præpotentibus Ierusalem sit inuitatus ad possidendum regnum, & quomodo illuc postmodum iturus sit. Remansit enim idem Baldevinus ab Ierusalem & Ascalone, cum cæteris profectus ad Boemundum in Antiochia vsq; ad diem hanc in obsequio militari, & solidorum conuentione. His ita dispositis, ac Baldevino de Burg statuto tempore ab Antiochia recepto, iamq; in throno & maiestate ciuitatis Rohas collocato,

collocato, Baldevvinus primus, & magnificus frater Ducis Godefridi, CCCC. equitibus egregijs contractis cum mille peditibus, regia via Antiochiam primùm profectus est. Cui milites vniuersi ciuitatisq; custodes ad salutandù occurrentes, vrbem ei obtulerunt, si Princeps aut Dominus illius fieri voluisset. Illic quidem per tres dies in gloria & leticia requiescens, vniuersos ciues & custodes benignè super omnibus audiuit, & sapienter respondit, plurimumq; eos desperatos ex amissione Boemundi consolationis, ex toto ciuitatem vice illius suscipere contradixit.

Repudiat principatum Antiochie.

CAPVT XXXII.

Quarta verò die ab Antiochia procedens in omni iucunditate, Laodiceam pacificè cum omni apparatu suo descendit. Vbi biduo requie fruens, retardati & subsequenti populi præstolabatur aduentum. Adunata siquidem vniuersa virtute suorum, fama ad aures ipsius perlata est, quomodo copiosa gentilitas tam Turcorum quam Sarracenorum è diuersis locis & terris congregata, ad resistendum illi in facie affutura esset, & quomodo illi viam ulterius procedendi prohibere decreuisset. Ex sola enim Damascenorum ciuitate viginti millia Turcorum illuc in armis conuenisse ferebantur: cæterorum verò gentilium numerus nequaquam inuestigari potuit præ illorum multitudinem inestimabili. Quapropter pars exercitus Baldevvini formidine concussa, vitæq; diffusa, in silentio noctis fugam iniit, alij simulata infirmitate, minimè se abhinc sequi posse asserabant. Mane autem facto, Baldevvinus intelligens suum defluxisse exercitum, dolore nimio motus, nihil tamen expauescens, vniuersos, quos voti sui compotes reperit, sic adhortatur, dicens: Video, quomodo præ timore mortis, & noui rumoris, populus noster imminutus ac dilapsus est. Sed nihil congregatas nationes metuens, iter inceptum continuare non dubito: ideoq; eos, qui remanserunt, in fide Christi admono, vt mecum ituri Ierusalem, nullo mortis absterreatur periculo, verum

Balduini iter Laodicense.

Copia metu dilapsæ

Concio ad milites.

Gybel.

constanti proficiscantur animo, totam spem suam ponentes mecum in Domino Deo. Qui verò dubitant, & formidolosi sunt, de loco mecum pedem non mouentes, quò tutum illis videtur, reuertantur. Hoc dicto, & vniuersis de via inquisitis, vnanimes, & viæ concordēs, omnes qui aderant, inuenit. Sed cùm ad Gybel descenderet, ibiq; pernoctaret, de CCCC. equitibus & mille peditibus vix CXL. equites & D. pedites cum eo remanserunt, ceteri verò omnes præ angustia auditi aduentus Turcorum ab eo dilapsi sunt & dispersi. Nihil tamen formidinis habens Baldevinus, à campis & regione Gybel pacificè processit, eoque quòd honorificè & cum mansuetudine à ciuibus sit susceptus in omni copia rerum necessariarum.

CAPVT XXXIII.

Tripolitani Bald- uinum benignitas. Dehinc Tortosam ciuitatem præteriens, Tripolim peruenit. Quem Princeps vr̄bis fideliter & iucundè suscepit in omni administratione ciborum, quibus indigebat exercitus. Illic innotuit ei, quomodo Damascenorum Rex Da-
Rex Damascenus & Geneadoil Sar- racenus; in armis. Rex, & Geneadoil, Sarracenorum princeps de regione amplissima, quam à Camelis vocant Camollam, cui idem præerat Geneadoil, & de vniuersis ciuitatibus, quæ in littore maris Palæstini erant, & à montanis, diuersisq; locis, conuenissent ad resistendum sibi in angustis faucibus & asperis scopulis ciuitatis Baruth vel Baurim. Baldevinus
Balduini magnanimitas. his minis, & tam sauo rumore imperterritus, omnia in Christi nomine se tolerare profitetur, & nunquam pro tot nationum millibus in vnum collectis iter suum in Ierusalem velle differre, sed vsq; ad sanguinem & mortem cum illis dimicare. Hoc dicto viam per diem insistens, nocte imminente ad radicem difficilium montium hospitandi gratia pernoctauit. Vbi nunciatum est illi, omnes procul dubio illic conuenisse aduersarios ad prohibendum transitum, & in crastino ad committendum prælium. Quapropter aliquantum cor eius immutatum est, & renes eius dissoluti, eo quòd pauci viri secum remansissent. Attamen
crastina

crastina luce exorta, Dux Baldevinus in Domino IESV
 confortatus, iter inceptum pergit, quo vsq; ad locum mul-
 titudinis aduersariorum peruentum est, vbi omnes vires
 illorum, sicut audierat, in occursum sibi paratæ erant. Has
 inter proficiscendum comperiens non procul abesse, me-
 dia die flagrante, armis, loriceis, galeis induuntur, lanceis
 verò strictis & vexillis erectis, obuiam per angustas fauces
 gentilibus turmis contendunt, diu cum illis prælia conse- *Conflictus*
 rentes in locis arctissimis. Tandem virtute Turcorum in- *cum bar-*
 tolerabili & Sarracenorum inualecente, Christianos cum *baris.*
 Principe suo Baldevino à faucibus in arcu & iaculis abe-
 gerunt. Post hanc diutinam contentionem, quoniam nox
 incumbebat, vtrinq; manus à prælio continuerunt. Eadem
 nocte Baldevinus à radice montis aliquantulum remotus,
 paucis fixis tentorijs pernoctavit, ac parè illic epulatus,
 ibi in ibi dedit consilium, ne aliqui eorum vllò modo à se
 diuiderentur, donec omnis subsequentiū peregrinorum *Constan-*
 manus conueniret, sicq; crastina die solerti prouidentia *tia.*
 quodq; periculum tutius inirent, ac pro nomine IESV
 martyrium recipientes, nihil tolerare dubitarent aduersi.

CAPVT XXXIII.

HIs ita decretis, & populo Christiano iuxta verbum *Barbaro-*
 Baldevini consentiente, in ipsa nocte per montana *rum stra-*
 mille ignes Turci & Sarraceni suscitauerunt, multo scili- *tagema.*
 ter plures, quàm eorum indigeret exercitus, ad exterren-
 dos Christianorum populos. Geneadoil, princeps de Ca- *Geneadoil*
 nolla, post suscitatos ignes intelligens à relatoribus exi- *consultus.*
 gnas vires Baldevini, conuenit Ducem Damascenorum,
 quatenus in castris fessos, & somno occupatos, inuaderet.
 sed displicuit cæteris Principibus, e contra referentibus:
 Non est vtile & salubre consilium nobis Turcis, vt in vm- *Sarrace-*
 bra noctis prælium conferamus, ne à Sarracenis, qui nos *norum in*
 semper odio habuerunt, subitò circumuenti occidamur, *Turcos*
 & ràm spolia Francorum quàm nostrorum auferantur. *odium.*
 Sed si placet, dum aurora diei orta fuerit, differamus, qua
 nobis

nobis prouidere vsquequaq; possimus. Et sic consilium Geneadoil dissipatum est. Altera autem die orta, Baldeuinus sollicitus ac peruigil, intelligens Turcos iam matutininos adesse, in quandam planiciem, post tergum relicto totum fidelium reduxit exercitum, ac si fugam inijsse. Quod gentiles vniuersi videntes, & eum fugientem ac trementum æstimantes, grauiter eos equis secuti sunt comitum quingentis præmissis equitibus & quindecim millibus pedum. At Baldeuinus semper miles impertertitus, cernens hostes se grauiter insequi, & iam per totam planiciem plurimum exercitus descendisse, sine mora cum vniuersis catholicis militibus in freno equis reductis, Turcos velociter incurrit, duroq; certamine commisso, circiter CCC Turcorum illic in gladio, lancea & sagitta occisi sunt. Cetera multitudo, quæ adhuc in faucibus subsequēbatur, nec auxilio suis prodesse poterat præ angustia semitarum, nunc vitæ diffusa, in fugam conuersa est. Baldeuinus sic victoriam Dei gratia adeptus, XLVIII. ex maioribus Turcorum in eodem captiuauit prælio, nihil prædæ præterquàm equos probatissimos contrahens, quod in altero latere angustiarum faucium omnia armenta cum spolijs & tentorijs gentilium remansissent. Finito autem hora nona tam graui prælio, Baldeuinus in prædicta planicie remanens, tentoria fixit, eo quod fons aquæ dulcis illic esset, mellisq; saporis calamelli, quibus refocillati sunt. Non amplius quàm duo milites, VValterus Tauns & Baldeuinus Tauns, illic cecidisse reperti sunt, pauci verò vulnerati. Iidem in tentorijs captiui constituti, ac in custodiam missi sunt. Vespere autem facto, Baldeuinus cum suis recreatus, in medio captiuorum resedit, ad inquisitionem de qua origine aut parentibus essent. Inter quos Princeps & Tetrarcha Damascenorum repertus est, qui plurimum thesaurum vitæ redemptione perhibetur obtulisse.

CAPVT XXXV.

Rex verò Damascenorum, Geneadoil & vniuersi Prin- *Barbaro-*
 cipis gentilium, audita suorum contritione, pluri- *rum fuga.*
 orumq; captione, & Baldevvini glorificatione, tota no-
 stre diffugium fecerunt, metuentes ne mane facto, altero
 in latere montis reperti, & à Christianis audaci incurfu
 impetiti, capitali sententia punirentur, aut superati, à
 Sarracenis regionis pro nihilo computati decollarentur.
 Est enim mos Sarracenorum gentis, vt quoslibet novos *Sarraceni*
 viros timeant, & obcediant eis, victos parui pendant *fortuna*
 & persequantur. Baldevvinus igitur fugam vniuersorum *afsecta.*
 intelligens, orto sole cum præda equorum, cum captiuis
 Turcis, & spolijs castra mouit ad Sidonem ciuitatem & Gi- *Balduing*
 loth: quò pertransiens sine obstaculo & periculo, Sur- *persequi-*
 qua: est Tyrus, declinauit, vbi commodè hospitio & alimo- *tur iter*
 ria cum suis refectus est. Post hæc Ptolemaidem, quæ *Hierosol.*
 est Acra vel Accaron, præteriens, nihil contradictionis aut
 aduersitatis ab ea vel ab vrbibus illis pertulit propter vi-
 toriam & famam, quam de illo audierant. Sic pacificè
 Cayphas perueniens, in ea diebus aliquot moratus est.
 Nescius quippe doli totius, Tankradum ibi reperire & al-
 loqui seruebat, eiusq; consilio de rebus suis vbiq; agere. ¶ *Aliter*
 sed Tankradus omnia ignorans de aduentu Baldevvini, Ie- *de Tanera*
 rusalem profectus fuerat ad corrumpendos Principes & *do est tota*
 castodes turris Dauid, quatenus auunculus eius Boemun- *hæc histo-*
 dus aut ipse regnum obtineret. Omnia autem instinctu, *ria Tyriq,*
 auxilio & consensu Patriarchæ faciebat. Audito itaq; ibi- *Occurrit*
 dem, in vrbe Cayphas, dolo & versutia Tankradi, quæ fie- *technis*
 bat consensu Dagoberti Patriarchæ, Baldevvinus, vir il- *Tancredi.*
 lustris & prouidus, Hugonem de Falckenberg, & Rober- *Hugo de*
 tum, Episcopum ciuitatis Rames vel Rama, super his com- *Falcken-*
 pellat, eosq; ex consilio suorum Ierusalem sine dilatione *berg.*
 direxit, vt prauenirent vniuersum dolum, metuens ne
 turrim Dauid & regnum Ierusalem aliqua perfidia seu pro-
 missione pecuniæ amiteret.

LIBER
CAPVT XXXVI.

Aulici Godefridi profectiſcū tur Bald- uino obui- am.
** Suprà cap. 30. Mozon.*
Interpel- lant Tan- cradi Iop- pē ſem ob- fidionem.
Aduentus Balduini in urbem Hieroſol.

His itaq; perfectis, quidam probi milites de domo De- uicis Godefridi, Rudolfus, Geldemarus, VVickens Alemanus, Rudolfus de * Montpizon, in via ciuitatis Ca- ſareæ, qua Sarracenos perſequebantur, aduentum Balde- uini penitus ignorantēs, tunc primùm à præmiſſis fra- tribus rem cognouerunt, quomodo ſcilicet Baldeuini loco fratris ſui Ieruſalem obtinere adueniſſet, atq; Cay- phas adhuc hoſpitiū moraretur. Nec mora, audito tam egregij Principis aduentu, & digno hærede Ieruſalem, ge- uiſi ſunt vniuerſi, commixtiſq; ſocijs & armis, Iaphet. que eſt Ioppe, contenderunt. Vbi Tankradum ab Ieruſalem in ira reuerſum, quia urbem intrare non potuit, in obſidi- one reperientes, nunciauerunt ei Baldeuini adueſſe, & regnum Ieruſalem velle obtinere. Tankradus audito tam proximo aduentu Baldeuini, ſtatim ab obſidione Ioppe ſurrexit, per aliam viam Cayphas reuerſus, nolens rob- itinere Baldeuino, à Cayphas reuertenti, occurrere. Bal- deuinus verò à Caypha procedens, prædictos milites de domo Ducis Godefridi in occurſum habuit, qui omnia ſibi de Tankrado retulerunt, & poſt hæc cum eo Ioppa accelerantes, duobus diebus continuis illic remorati ſunt. Deinde ordinatis rebus in Ioppe, cum omni clientela & præda, quam abduxit de Baruth, quæ eſt Baurim, cum XLV. captiuis militibus Turcorum Ieruſalem deſcendit, quos à præſidio turris Dauid reſpoſitos cautè iuſſit cuſtodiri.

CAPVT XXXVII.

Balduing ordinum conuen- tum agit.

Quarta deniq; die poſtquam aſcendit Ieruſalem, con- gregatis vniuerſis, magnis & paruis, de vniuerſo cæca Christianorum, requiſiuit de ſupelleſtile fratris ſui Go- defridi, de armatura eius, de pecunia, de beneficijs cuiuſq; militis ac præpotentis. Qui nihil de rebus fratris eius e- habere teſtati ſunt, ſed eas in eleemoſynas pauperum & ſol- uendis debitis eſſe diſperſas, beneficia verò, pro vt vnicuiq; ſta tua

Statuta erant de re ditibus ciuitatum, protulerunt. Ipse autem omnia responsa illorum patienter accipiens, de rebus & armis aliquibus discussis, sed excusatis, obtinuit, *Stabilit clientelas.* singulis singula reddens beneficia. Vnde ab omnibus iururando firmatus, in throno Ierusalem potenter exaltatus gloriosè resedit. Erat tempus mensis Nouembris circa festum B. Martini, Turonici Pontificis, quando Baldevvinus Ierusalem veniens, ab omnibus paruis & magnis *Salutatur Rex.* Rex & dominus est constitutus. Sic collocato Baldevvino gloriosè in throno Ierusalem, vniuersi Principes & milites de domo Ducis Godefridi conuenientes in presentia eius, hoc modo ei locuti sunt: Frater Ducis Godefridi es, Principis gloriosissimi ac nominatissimi, & ideo vniuersæ nationes gentilium in circuitu famam de te comperientes, aduentu tuo tremefactæ sunt: quia te magnum, bellisq; famosissimum, intellexerunt. Quapropter te decet insignis facere, quo stupefiant gentilium terræ, & admirari *Monetur à fortibus foriia patrare.* eis non sufficiat: sicq; nomen fratris tui, principis Ierusalem, in te reuiuifcet, ac magnificabitur.

¶ *Generosos homines semper & vbiq; fortiter agere decet.*
Procopius lib. 2. de bell. Vandal. pag. 241.

CAPVT XXXVIII.

Consilij suorum auditis, Baldevvinus terram Ierusalem & ciuitatis in circuitu muniens custodia fidei, CL. milicibus & quingentis peditibus assumtis, ab vrbe Ierusalem processit nona hora diei, & vespere facto, hospitatus est iuxta fontem recentis aquæ, vbi montana terminantur. Post hæc quinta die abhinc exurgens, ad urbem *Balduini* Ascalonem cum omni virtute suorum descendit, in qua *irrita in Ascalonē expeditio.* mille equites Arabes, à Babylonia missi, habitabant ad mœnia eius, ne noui Principis virtus subito irrumperet improuisam. Ibi milites Baldevvini in tentorijs, ante vrbs mœnia fixis, duobus diebus sine assultu conseruerunt. At die tertia milites Arabes cum ciuibus erumpentes, crebra cum eis prælia conseruerunt, donec tandem

*Clades
vring
accepta.*

utrinque non modicam contritionem suorum pertulerunt. Post duos dehinc dies, & plurimam stragem Sarrazenorum grauemque vulnerationem Gallorum, Rex Baldevinus ab urbis obsidione prudenti consilio sic suos reuocauit, dicens: Hi aduersarij nostri in murorum protectione confisi, & plurima manu ciuium, facile, aduersante fortuna, ceteris suorum auxilijs possunt praeualere, nostrates vero incauti sagittis perire: ideo vtile est consilium, ut ab hac ciuitate castra moueamus.

CAPVT XXXIX.

*Azoparti
Troglody
tae Chri
stianis in
festi.*

*Circum
ueniuntur
arte ege
nantur.*

Cum hæc consilia inter se fierent, innotuit Baldevino, quomodo inter deserta Ascalonis & Babyloniam in caueis subterraneis Azopart, gens sceleratissima, latens accubisset ad disturbandos & perimendos peregrinos, qui Hierosolymam proficisci desiderabant. Qui mox hac gentis impietate cognita, castra mouit ab Ascalone, & caua suo exercitu obsedit. Quibus flamma immissa experiri voluit, utrum præ nimia angustia fumi & caloris prodiret à terris & inauditis antris. Sed de omnibus nulli egressi sunt præter duos, qui & coram eo steterunt, si fortè misericordiam & vitam inuenirent. Baldevinus hos intuens viros horridos & squalidos, amica affabilitate eos compellat super omnibus, quæ de eis audierat, & vestibis preciosis exardians, de gente & cognatione eorum requirit. Qui secundum quod interrogati fuerant, vniuersa sibi aperientes, & misericordem eum sibi arbitantes, obnixè deprecantur, ut alter eorum cum Baldevino maneret, alter ad caua & nota loca rediret, quatenus socios de perplexa domo, mirabili arce, ac inuestigabili fossa, inclusos, produceret in conspectum Principis, si fortè & ipsi gratiam in conspectu eius inuenirent. Ingressusque foveam, vestes & munera Regis ostendens, & de eius benigna susceptione loquens, illic decem de consocijs eduxit in præsentiam Regis & eius optimatum. Interea is, qui cum Baldevino remanserat, dum in foveam redijt alter, decollatus est à pueris

pueris Regis. Similiter socius, qui vana spe & promissione honestarum vestium decem pduxerat ex cauernis, clanculum amotos, in momento decollatus est cum nouem. Decimus vitæ referuatur, quem tota strages sodalium latebat. Hunc Baldevinus seorsum tollens, & honorificis ac mollibus indumentis opertum suo sermone demulcens, protinus illexit eum, quatenus rediens ad subterraneos sodales, eos prodire hortaretur, asserens, se illos benignè tractare, & donis magnificis honorare, quin omnia loca regionis illis in beneficijs concedere, & eorum consilijs vniuersa agere velle. His promissionibus miser seductus & illectus, ad caua reuersus cum veste preciosa, omnia complicibus suis retulit de Principis affabilitate ac largitate, & ampliora quàm audisset, credens socios amotos & decollatos viuere, & missos ad tuendas ipsius Baldevvini civitates.

CAPVT XL.

A Zopart inestimabili & inuestigabili cauatione subterrati, bonam promissionem socij audientes, minas quoq; deinde promissa magnifica, ad triginta processerunt. Qui coram ipso Principe assilentes, benignè ex ore eius suscepti sunt, statimq; à conspectu illius abducti, quasi munera accepturi, omnes capitalem subiere sententiã, præter vnum, qui solus cum Baldevvino ex omnibus triginta remansit. Hunc solum mirifico honore tractauit, nescium cadis complicum, quem etiam ad antra prædicta remisit, quatenus honores & munera ipsius subterratis viris referret, eosq; ipse captos à suo præsidio exire hortaretur. Sic & sic illusi vanis spebus, CCXXX processerunt, omnes sine dilatione iussu Principis decollati, eo quòd maxima mala peregrinis, Hierosolymam transeuntibus, intulissent, alios expoliantes, alios trucidantes, tantumq; scelus semper inultum remansisset, eo quòd nullus de specu hoc eos anteacta vi, seu qualibet arte, potuisset eicere. His CCXXX decollatis, ac nequitia sua in capita eorum reddita ingenio

*Azopar-
torum ma-
lesicia.*

Internecio

LIBER

Christianissimi Principis in ultionē peregrinorum, soluto
 modò fœminæ & pueri eorum in caueis eorum remanse-
 runt cum spolijs plurimorum. Qui nec eorum intelli-
 gentes, quoniam nullus ad eos vltra rediret, minimè exire
 ausi sunt. Quapropter Baldevvinus vehementer aduersus
 eos indignatus, ligna, stipulas ac stuppas ante os cuiusq;
 specus comportari iussit & incendi, quo vsq; calore & fu-
 mo cogerentur exire. Tandem hac fumi & caloris nimie-
 tate vnanimiter oppressæ matres cum pueris, quibus viro-
 rum solamen defecerat, licet inuiti, processerunt, ac statim
 militibus in prædam dati sunt & diuisi. Quorum cum ma-
 tribus alij precio redempti, alij verò pariter decollati sunt.

CAPVT XLI.

Baldevvinus post ista profectus ad castellum, quod dici-
 tur ad S. Abraham, iuxta flumina fœtentia Sodomæ &
 Gomorrhæ hospitio remansit, in cibo & equorum pabulo
 magnam illic sustinens indigentiam. Ibidem dum monta-
 na perlustrarent ad inuestiganda necessaria, intimatum est
 eis à quibusdam incolis, quomodo, si paulo procederent
 ad locum, qui dicitur palmarum, plurimas opes & copias
 ciborum reperirent, quibus cum equis suis recreari pos-
 sent. Quod iuuenes quidam audientes, circiter quadra-
 ginta ab exercitu clam subtracti præcurrerunt, vt pecuni-
 am & prædas contraherent. Sed nihil præter alimenta &
 plurimam venationem inuenerunt, quibus ventrem im-
 pleuerunt. Nihil verò vini aut alicuius poculi præter fon-
 tes aquarum dulcium biberunt. Illic quidem in loco pal-
 marum refocillati, exurgentes ad montana Arabiæ per-
 uenerunt. Quibus superatis, inter duos apices montium
 hospitati sunt, vbi nocte necessarijs cibis, quos vehiculis
 mulorum, camelorum, asinorum attulerant, sufficienter
 recreati sunt, nihil prorsus reperientes illic præter aquas
 recentes. Hæc montana, eorumq; difficiles scopulos, ar-
 ctasq; fauces, spacio quinq; dierum superauerunt grani &
 inæstimabili labore. Sexta verò die montanis permensis,
 in ex-

*Balduini
 impedita
 reuersio.*

*Excursio-
 nes mili-
 tares.*

in extremo illorum cacumine maxima pertulerunt pericula in grandine horribili, in glacie terribili, in pluuia & nibe inaudita, quorum immanitate & horrore ingruente, ad triginta homines pedites præ frigore mortui sunt. *Clades.*

CAPVT XLII.

Post montium ac scopulorum difficilia pericula in vallem descendentes, per diem continuum in equis residentes, planiciem pertransierunt, & vespere in villa quadam opulentissima castra metati, cum Principe suo Baldevino hospitio rebusq; necessarijs refecti sunt. Ibi quidam *Sarraceni exploratores de Sarracenis ad promerendam gratiam tanti & tam magni Principis, & vitam impetrandam, affuerunt, tores popularium qui ciuitatem iuxta sitam, Susumus nomine, rebus nimium locupletem ipsi propalauerunt Principi, & hanc facile occupari posse & expugnari. Baldevinus his intellectis, quinta die à villa prædicta exiens, ad ciuitatem Susumus respere descendit. Sed domos & omnia loca ciuitatis vacua reperiens, ibidem potenter hospitio quieuit. Audito namq; aduentu illius, vniuersi gentiles à regione & ciuitate hac fugerunt, eo quòd sine muro hæc ciuitas infirma haberetur. In hac siquidem per octo dies sine impedimento, & aliquo incurfu inimicorum, securo quiete corpora sua curauerunt, singulis diebus gentiles in circuitu persequentes, & plurimos repertos trucidantes. Nona deniq; die clarescente, ex præcepto Baldevini vrbs Susumus attrita est & combusta. Spolia verò ciuitatis in armentis & ceteris rebus vbiq; diripientes, per aliam regionem, quæ est in montanis, diuertentes, loca propalata Sarracenorum depopulati sunt, prædas ab vniuersis locis contrahentes. Tandem post dies octo, diuersis angustijs & difficultate locorum, interdum etiam fame grauati, ad præfata fœtentia flumina reditum parauerunt. Et ad villam palmarum venientes, nihil alimonix præter fructum dactylorum repererunt, quibus corpora fessa & escis ieiuna recreauerunt.*

LIBER
CAPVT XLIII.

*Baldwinus
Bethlehe-
mi inau-
guratur.*

Ius dicit.

DEhinc per castellum, quod dicitur ad S. Abraham, repedantes, via qua venerant, Ierusalem reuerſi sunt tertia die ante natalem Domini nostri IESV Christi. Illic cum Patriarcha & cunctis optimatibus suis habito consilio, Bethlehem natalem Domini celebrare decreuit. Vbi eadem die sancta & solenni consecratus, & in Regem Ierusalem vnctus, in gloria magna coronatus est. Noluit enim, nec præsumpsit, in vrbe Ierusalem diademate, auro vel gemmis preciosis exaltari, adornari & in Regem promoueri, ubi Dominus IESVS, Rex Regum, & Dominus dominantium humiliatus & obœdiens vsq; ad mortem pro mundi redemptione, spinis horridis & acutis coronatus est. Proxima autem die à Bethlehem migrans, Ierusalem reuersus, curiam ac consilium suum cum omni primatu suo in palatio regis Solomonis tribus diebus eiusdem solennitatis tenuit, honorificè quindecim diebus illic in ciuitate regia moram faciendo. In his itaq; diebus potenter sedit Rex in throno suo, vt faceret iudicium & iustitiam inter Christianos confratres, si cui illata fuisset iniuria, vel si qua accreuiſset discordia, volens omnia cum æquitate tractare, & non ficta pace componere.

CAPVT XLIIII.

*Geldemarus
Tan-
crado dicā
scribit.*

GEldemarus ergo videns Dominum Regem consedit illic super iustitiam, assistentq; coram eo, grauitè conqueſtus est super iniurijs de ciuitate, quæ sibi à Tankrado inferebatur, quam dono & ex manu Ducis Godefridi suscepit, ac militari obsequio promeruit, si caperetur, quamq; nunc Tankradus, audita Ducis morte, vi & iniustè retinebat. Hac itaq; Geldemari accepta querimonia, Rex ex consilio suorum primum Tankrado legationem direxit, quatenus Hierosolymam ascendens, responsionè super querimonijs Geldemari, & iniurijs ei illatis, faceret. Tankradus autem nullam se de his responsionem coram illo habiturum, respondit.

spondit, eo quòd nesciret eum Regem ciuitatis & iudicem *Tancredi*
 regni Ierusalem. Rex autem iterato consilio suorum illi se- *contuma-*
 cundò ac tertio legatione direxit, quatenus iustitiam non *cia.*
 deuitaret, ne posthac aliquis incusaret Regem, nec fatere-
 tur aliter quam iuste & patienter Regem aduersus confratrem,
 & vnum de Principibus Christianorum, fecisse. Tankradus
 anxius quid ex tertia admonitione faceret, consilium cum
 suis iniit, qualiter inter Iaphet & Assur altera ex ripa
 fluminis, quod has duas ciuitates diuidit, Regi responderet
 ac loqueretur, si ei gratum foret: quoniam Ierusalem venire
 metuebat. Rex autem responsum ac petitionem Tankradi
 intelligens, consilio maiorum suorum voluntati illius
 acquieuit, & die statuto ad eundem locum fluminis
 inter Iaphet & Assur ad colloquium profectus est. Illic
 diuersis inter se consilijs habitis, *Colloquiũ*
 post quindecim dies Cayphas conuenire decreuerunt, *cum rege-*
 eo quòd nihil hoc tẽpore potuissent definire. Et sic Tankradus
 cum Patriarcha Cayphas, Rex Ierusalem reuersus est.

CAPVT XLV.

Interea modico interuallo legatio ab Antiochia Tankra- *Tancredq*
 do directa est ab optimatibus Boemundi, quatenus ad eos *euo:atur*
 descendens, loco Boemundi, quia hæres eius esset, regnum *ad princi-*
 Antiochiæ possideret. Tankradus super hoc inito consilio, *patũ An-*
 Antiochiam proficisci decreuit, sed tamen diem statutam *tiocbia.*
 præstolari disposuit, quo cum Rege colloquium Cayphas
 habiturus esset, ne si ante diem proficisceretur, in opprobrium
 fugæ sibi imputaretur. Itaq; die statuto ibidem
 Cayphas, Rex & Tankradus ad colloquium conuenerunt:
 Vbi ambo concordēs & amici facti sunt, omni querimonia *Componi-*
 exclusa. Et Tankradus non solum terram & ciuitatem *tur cum*
 quam dono Ducis Godefridi obtinuit, in manu ipsius
 reddidit, eo quòd essent de regno Ierusalem, aperiens ei
 legationem Antiochiæ. Veruntamen hæc conditio in omni
 concordia à Tankrado firmiter indicta est, vt si post annum
 & men-

& menses tres ab Antiochia rediret, in beneficio terras & ciuitates obtineret, si autem sibi non esset reditus intra prædicti temporis terminum, nequaquam ultra terras & ciuitates has à Rege vellet repetere. His vtrinq; in magna caritate concessis, Rex sub eadem conditione terras & ciuitates suscipiens, Hugoni de præsidio Falckenberg Taberriam in custodiam & beneficium tradidit, Cayphas Geldemaro Carpenel reddidit, sic tamen fide seruata, vt Tankrado post præfatum terminum reuertenti omnia in manu eius dono Regis redderentur. Post hæc decreta, & pacem compositam, Rex Ierusalem secessit, Tankradus verò cum omni suo equitatu & manu quingentorū peditum per ardam vsq; in Antiochiam descendit, vt eam susciperet.

CAPVT XLVI.

Rex Patriarchæ litem intendit.

Vide supra cap. 26.

Appellat Papam.

NON aliqua dehinc mora Rex Ierusalem Patriarcham de perfidia, qua egerat cum Tankrado aduersus eum ne dignus hæres Godefrido succederet, sed Boemundus externi sanguinis regnum possideret, coram omni Ecclesiâ interpellauit, eo quòd de hoc scelere multum à suis operatibus criminaretur, obijciens ei, iam ipsam fraudè detectam in litteris, per Morellum, qui secretarius ipsius erat, Boemundo transmisis, sed in via ablatis. Hæc contentio & discordia inter Regem & Patriarcham adeò de die in diem cœpit magis ac magis inualefcere, vt tandem Rex Baldeuvinus illius feritate & pertinacia indignatus, Apostolicum ac Romanum Pontificem Paschalem ad iudicium & iustitiam appellaret, atq; ad discussionem tam nefandæ traditionis, & suscitandi homicidij ac discordiæ, quam deprehensis litteris, inter Christianorum primores, & nouam teneramq; Ecclesiâ, idem Patriarcha fieri modis omnibus elaboraret.

CAPVT XLVII.

PASCHALIS verò pastor S. Romanæ ecclesiæ, & in toto orbe terrarum Christianæ fidei ac religionis examinatus, Baldeuvinum

Baldevini precibus & S. Hierosolymitanæ ecclesiæ satisfaciens, consilio fidelium fratrem Mauricium, vnum de *Mauricio Cardinalibus*, legatum S. Romanæ ecclesiæ Hierosolymam proficisci destinavit, vt vice Domini Apostolici Patriarcham, pro merito & culpa discussum, aut *Papæ legatus.* excusatum, in cathedram episcopalem sanciret, aut victum, & iuste condemnatum de Apostolica sententia deponeret ac feriret. Itaq; iussu Domini Apostolici frater Mauricius Hierosolymam profectus, Baldevinum Regem vniuersamq; ecclesiam in verbo Domini Apostolici salutavit, benedictionem dedit, & audire in omni iustitia & veritate Regem & filios sanctæ ecclesiæ, Deo obædientes, se asseruit, & mala omnia in bonum Apostolica auctoritate velle commutare. Baldevinus & omnis ecclesia fidelium gratias Deo super his retulerunt, & se in omni iustitia & veritate Apostolicis mandatis obædire responderunt.

CAPVT XLVIII.

NVlla deinceps mora die statuto, & concilio fidelium Episcoporum Abbatumq; collecto, in audientia omnium, qui aderant, & præsentia legati S. Romanæ ecclesiæ, Patriarcham assistentem Baldevinus Rex reum periurij, *Balduini actio.* traditionis regni Ierusalem, homicidij, vt à Boemundo occideretur in via, qua à Rohas Hierosolymam ascenderet, deprehensis litteris criminando & imputando astruxit, sub testimonio totius S. Hierosolymitanæ ecclesiæ, & ideo non posse eum vltra episcopari, nisi valeat ab his expurgari. Qui minimè de omnibus sibi illatis calumnijs *Patriarcha ab officio suspensus.* valens excusari, & præcipuè de sacrilegio ligni sanctæ crucis, de qua partem minuit ac dispersit, suspensus est à diuino officio, datæq; sunt ei adhuc induciæ, si fortè aliquam excusationem posset reperire.

CAPVT XLIX.

Inter hæc diuersa negotia mensis Martius suo ordine Incœpit referri, ieiunium quadragesimale obseruari, dies solennis

LIBER

Chrisma Pontificiū solennis Paschæ propinquare, in quo Chrisma & oleum infirmorum necesse est sanctificari. Hac igitur die recollectionis & sanctificationis olei & chrismatibus exorta, quæ Dominus IESVS cum discipulis cœnauit, Cardinalis in montem oliueti, in quo id sacramentum chrismatibus & olei compleri solet, ascendit, alba stola & idoneis vestibus ad tam Deificum opus peragendum indutus, & in nullo Patriarcham adesse consentiens. Verùm Patriarcha Dagobertus videns se officio suo priuari, quo eo die vniuersi Patriarchæ, sui antecessores in eodem monte oliuarum solito more utebantur, chrisma & oleum consecrantes, humilis & supplex cum lacrymis Regem conueniens, instare cepit, ne hac die tam leuiter ac viliter ab officio suo expelleretur, & sic in ore omnium peregrinorum haberetur. Rege autem multum resistente, & plurima illi obijciente, quæ idem aduersus se præsumserat, sicut anxius ei magis ac magis precibus instabat, rememorans, qualiter ab eo victus & in Regem consecratus sit. Sed nec sic Rege eum audiente, talenta ei trecentorum Byzantium obtulit in secreto auris suæ. Quo corruptus Rex, in omnibus deinceps petitioni Patriarchæ acquieuit, & ideo tam grandis pecunie promissione Rex ganisus, quia plurimum defectione angustiat, hac modò indigebat ad remunerandum suorum militum laborem, illico surrexit, Fr. Mauricium conuenit, sic ei in hæc verba locutus.

Patriarcha supplicat regi.

Euincit largitione

CAPVT L.

Rex deprecatur pro Patriarcha.

FRater Maurici, hæc Ecclesia nostra rudis adhuc & tenera habetur. Quapropter nolumus, nec placet prudentioribus nostris, neq; in consilio nostro reperimus, vt Ierusalem tam subito iustitia sua priuetur, & Patriarcha tam celebri die à suo officio destituatur, sicq; discordia Paschalibus diebus in confusionem peregrinorum & gloriationem gentilium inter nos oriatur. Idcirco constanter te petimus, vt nos, qui nostro sanguine hanc sanctam ecclesiam detinuimus, & vsq; ad mortem pro ea dimicauimus

uimus, audire non recuses, neq; rem de Patriarcha à nobis propalata hoc tempore grauitè accipias, donec uiderimus, quorsum tendat illius excusatio, vel quem finem accipiat. Tempus enim non effugiet, quin satis ad æquitatem iudicij de omnibus redeamus. Et hac de causa, quia placet vniuersis fidelibus, rogamus te, quatenus concedas ei, vt hoc tempore officio suo episcopali vtatur, chrisma & oleum ipse sanctificet, peregrinis, de longinquis regionibus huc profectis, indulgentiam & reconciliationem ipse faciat iuxta ritum S. Hierosolymitanæ ecclesiæ. Post solennitatem verò Paschæ, quod in summa caritate & concordia nunc oportet celebrari, tuo consilio decreuimus de illo agere, ita vt aut purgatus in statu suo permaneat, aut conuictus episcopali dignitate priuetur.

CAPVT LI.

Cardinalis his & his flexus blanditijs, in omnibus uoluntati Regis optimatumq; celsit. Et exutus officiali indumento, Patriarcham permisit consecrare oleum & chrisma, ac solenne Pascha in omni diuino celebrare officio. Ab illo siquidem die Cardinalis & Patriarcha in summa amicitia coniuncti sunt, facientes sibi cum os ex oblationibus fidelium, ciborum viniq; ac potus plenitudine nocte ac die in locis remotis perfruentes, omnia tamen hæc Rege ignorante. Interea hæc concordia in eodem mense Martio inter Regem & Patriarcham dum seret, & terra syluæq; amota hyeme, reuiuiscerent, dies prolongari inciperent, serenitas aëris magis ac magis indies claresceret, ecce nuncia vniuersarum ciuitatum gentilium in palatio Regis assuere, quædam in dolo, quædam in puritate Regem salutantia in donis ac tributis, pacem cum eo quærentes componere, quatenus sine respectu periculi & metus in negotia sua securè terram perambularent, & agros ac vineas sine formidine excolerent. Rex sicut nouus qui aduenerat, & multis indigebat thesauris in conuentione solidorum

Necessitudo Cardinalis & Patriarchæ.

LIBER

Regis temporaria cum Sarracenicis ciuitatibꝫ pacificatio militum suorum, omnia quæ sibi offerebantur à ciuitatibus gentilium, Ascalone, Cæsarea, Ptolemaide, Sur, quæ est Tyrus, suscipere consensit, sed Assur eiusqꝫ munera refutauit. Cæteris vsqꝫ post terminum sanctæ Pentecostes pacem & securitatem à se suisqꝫ largitus est.

CAPVT LII.

Sarracenicæ ciuitates clam accersunt Aegyptiorũ auxilia **V**ix termino pacis huius mediato, prædictæ ciuitates Regi Babyloniorum hæc nuncia detulerunt, quòd nisi in breui eis subueniret, Francoſqꝫ de regno Ierusalem eijceret, se in manu Regis illorum ex summa necessitate red-di debere, eò quòd vltra Christianis resistere non possent. Rex verò Babyloniorum summa necessitate vrbium suarum intellecta, vniuersis ciuibus & Ammiraldis hanc legationem solatiumqꝫ remisit, quòd sine mora aliqua collectis armorum copijs, vniuersis ciuitatibus subueniret. Hæc autem nuncia & consilia omnia Baldeuvinum Regem latebant, & vniuersos fideles, qui in regno Ierusalem habitabant.

CAPVT LIII.

Rex captiuos Turcos precio dimittit. **I**nterea à Damasco frequens legatio Turcorum Ierusalem ad regem venit, pro redemptione captiuorum suorum quos in arctissimis faucibus Baurim superatos captiuauit, & Ierusalem abductos reclusit in custodia turris David. Qui consilium inijt cum optimatibus suis, vt pro captiuis precium susciperet, eo quòd in terra aliena, noua & ignota plurima indigeret pecunia in conuentione solidorum. Sicqꝫ vniuersis XLV. captiuis, quibus amputare colla creuerat, nunc pepercit, & pecuniam inauditã supra quaginta millia Byzantium auri suscipiens, omnes viuos & incolumes à manicis & catenis solutos, ac de turri David eiectos, pacificè in terram Damascenorum remisit.

CAPVT LIIII.

Eodem tempore mensis Martij classes Genuensium ac *Classis Genuensium* Pisfanorum nauigio appulsæ Ioppen, anchoras fixerūt, *et Pisanorum.* & illic Pascha Domini operientes, tandem Ierusalem uenerunt ad celebrandam ipsam diem resurrectionis Domini. *Assur terra mariq; obsessa.* Qua cum omni deuotione celebrata, Regem adierunt, summopere deprecantes, vt quam uellet ciuitatem gentilium, occupare & expugnare eis liceret. Rex igitur desiderium illorum intelligens, Assur obsidere per mare & aridam constituit. Ipse uero & omnis uirtus eius ab Ierusalem mouens, in sicco urbem & mœnia eius cinxit, Pisani & Genuenses in littore maris nauigio exitum illorum obseruabant. Vix tertia die obsidionis expleta, ciues Assur pacem cum Rege quærebant componere, quatenus salua uita sanisq; membris, cum rebus suis ab urbe eis liceret exire, ciuitatem uero in manu Regis reddere ac relinquere. Rex quidem consilio suorum pepercit uiris, pacificè eos prodire promittens cum omnibus, quæ collo deferre possent, & vsq; in Ascalonem conductum eis sine respectu mortis largitus est. Ipse uero ciuitatem ingressus cum uniuersa multitudine equitum & peditum, per dies octo illic requieuit, & consilia de reliquis ciuitatibus cum Domino Patriarcha & optimatibus regni sui egit.

CAPVT LV.

Placuit tandem cunctis, vt Cæsaream mitteretur legatio Regis Ammiraldo & primis ciuitatis, vt Regi redderetur urbs, alioqui obsidere eam certum haberent, & si reciperetur, uniuersos in ea repositos in ore gladij occidere. Ammiraldus cunctiq; habitatores ciuitatis responderunt in hæc uerba: Absit à nobis, vt nos & ciuitatem nostram in manu Regis Christianorum tradamus, cum in manu Regis Babyloniorum in breui liberandi simus, & non diu sit, ex quo litteras eius susceperimus. Rex autem illorum iactantiam comperiens, in ira magna unâ cum

LIBER

*Expedi-
tio in Cæsa-
ream.* Domino Patriarcha ab Assur egressus, relictis in ea custo-
diis, Cæsaream occupauit, vndiq; circa eam suorum vi-
ribus collocatis. Erant illic inaudita pomaria in circuitu
murorum, ac si sylua densissima, omni decore & fructuum

*Prouidum
factum.* abundantia inestimabilia. Quæ Rex in securi iussit ex-
tirpari, ne inter densitates frondium aliquæ infidias Sar-
rasenorum exercitui, sagittis in oculo emissis, nocere va-
lerent. His extirpatis, in circuitu murorum firmavit ob-
sidionem per dies quindecim, machinam componens, qua
urbem expugnare, & ciues abstertere valeret. Ad vnguem
tandem machina perducta, & ab exercitu super muros
erecta, in sublime porrecta est, ac fortissimi pugnatore
in ea constituti ad expugnanda mœnia vrbisq; defensores.

Edictum. Deinde iussu Regis omnibus indictum est, vt summo ma-
ne coram Patriarcha & Rege conuenirent è cunctis locis
& tabernaculis, eiusq; caperent admonitionem ad assili-
endam urbem, & implerent. Mane autem facto, ecce as-
sunt ex mandato Regis vniuersi Christianorum equites &
pedites coram Patriarcha & Rege. Qui delictorum suo-
rum confessione facta, indulgentia accepta, & Domini
corporis communionem, urbem fortiter assiliunt in mari
& in terra cum Pisanis & Genuensibus. Hi Laodiceæ tota
hyeme otio torpentes, tempore Martij, vt supra relatum
est, ad sacrum & solenne Paschæ celebrandum Ierusalem
ascenderant, viduati suo Episcopo Pisano, cum clam ab
eis subtractus, cum Boemundo ac Baldevino, post captio-
nem Ierusalem, in eam descendit, & à Godefrido Duce in
cathedram Patriarchatus est constitutus.

*Pisanorū
& Genuē-
sium hy-
berna.*

CAPVT LVI.

Eodem die Dominus Patriarcha crucem Dominicā præ-
tulit ad protectionem & defensionem gentis catho-
licæ, stola sancta & candida pro thorace indutus, quem
vsq; ad muros tota manus pugnatorum sequi non dubi-
tauit. Qui duro & graui assultu ciues disturbatos à mœ-
nibus

nibus repulerunt : ac sic subito scalis muro applicitis, *Cæsarea*
 vrbi mediæ vi intromissi sunt. Sarraceni verò per urbem *expugna-*
 Gallos diffusos intuentes, nec eis resistere valentes, ad ali- *tur à Chri-*
 ud munimen vrbis, quod muro spatiosissimo ac robu- *fianis.*
 stissimo ciuitatem diuidebat introsum versus mare, con-
 globati fugam inierunt. Illic aliquantulum in mœnibus
 resistentes, ad defensionem constiterunt, frustra sagittis,
 palis igneis & fundibulis consumentes diem. Nona tan-
 dem hora diei facta, grauari ciues crebris & nunquam in-
 termittis assultibus, ac tam manganellis quàm sagitta-
 rum grandine fessi & victi, per vicus & diuersa loca ciui-
 tatis tremebundi fugerunt. Quos Galli insequentes, & *Cades op-*
 hos muros scalis similiter transcendentis, graue illorum *pidanorh-*
 exterminium fecerunt, alios trucidantes, alios captiuan-
 tes, tum vndiq; spolia plurima auri, argenti & oltri pre-
 ciosi rapientes. Sacerdos quoq; ciuitatis homo grandæ *Azopar-*
 us, ibidem captus est, & Azopart quingenti decollati, *torum au-*
 illuc missi à Rege Babyloniorum in conuentione solido- *xiliaris*
 rum. Sacerdos itaq; prædictus Regi præsentatus, iussu i- *manus.*
 nter in neruo religatus est, mulieres quoq; eius captæ, & *Sacer-*
 in compedibus positæ, ad discutiendum talentum innu- *dos vrbis*
 merabilis argenti, quod idem sacerdos propter metum *subijcitur*
 Christianorum subterrauerat. Hac ciuitate attrita & ex- *questioni-*
 pugnata, Rex à diebus Pentecostes vsq; in natali S. Iohan- *q; Variat*
 nis Baptistæ in omni plenitudine necessariorum requieuit *Tyriq lib.*
 in ea. In his diebus sacerdotem prædictum à ciuibus vr- *10. cap. 16.*
 bis Ptolemaidis, quæ est Acra, mille Byzantijs redemptum, *Redimi-*
 sine læsione membrorum dimisit. *tur à Pto-*
lemaidem-
sibus.

CAPVT LVII.

Post hæc Rex Ioppen in magna gloria secessit, Arpi- *Arping de*
 num de Boduordis ciuitate, principem magnificum, *Boduordis*
 ad custodiendos muros & portas ciuitatis relinquens. Iop-
 peitaq; Regi commoranti legatio & fama Merauis à Ba- *Merauis-*
 bylonia innotuit, quatenus Babylonij omnes ad arma *conflu-*

LIBER

¶ πολλά
πολέμους
καὶ νικῶν καὶ
κέρδων.

confluxissent, & post octo dies cum eo bellum committere decreuissent. Hæc rex audiens, vniuerso cætu suorum in vnum conuocato, ex consilio illorum exiuit à Ioppe, atq; inter Ascalonem & Rames, tribus hebdomadibus euolutis, in planicie amplissima refedit vnâ cum Patriarcha & omni apparatu suo, ac vniuersa domo fratris sui Ducis Godefridi. Hoc verò in loco dum diu præstolarentur aduentum inimicorum, nec quisquam illorum adhuc in iactantia sua descendisset, Rex quenq; suorum in sua remisit, ipse verò ciuitates in circuitu sitas, tam Cayphas quam Astar & cæteras, pacificè perlustrauit.

CAPVT LVIII.

Regis difficultates.

Alio cum Patriarcha.

In eundem stomachus

Nec longo post hæc interuallo Rex à militibus suis in vrbe Iaphet pro pecunia angustiatus est, quam illis debebat pro conuentione solidorum, qui etiam fratri eius Godefrido, Principi Ierusalem, multum obsequij impenderant, & nunc eius causa & honore non minore studio militare laborabant. Quapropter Hierosolymam profectus, Patriarcham compellat, quatenus sibi aliquid pecunie de oblatione fidelium impertiret, quam militibus diuidens, voluntarios eos sibi redderet, ac secum teneret, alioqui eos in terminis Ierusalem non velle remanere, & sancta sanctorum defendere. Patriarcha Regis audita petitione, inducijs per noctem susceptis, in crastino reuertens, ducentas marcas argenti se ad vsus fratrum, inibi Deo famulantium, habuisse, & non amplius, profiteretur, & easdem benignè in eius mandato distribuere concessit. Credidit Rex in verbis, quæ à Patriarcha referebantur, & oblatum argentum suscepit. Sed Arnolfus, sancti sepulcri Cancellarius, & cæteri complures, quibus tota massa innotuit, & oblatio dominici sepulcri, nequaquam verum Patriarcham profiteri asserabant, sed inaltimabilem pecuniam clanculum suis locellis reposuisse eum. Hac Arnolphi assertionem, & populi opinione, super thesauro abscondito Rex nimium iratus, vehementer Patriarcham vrgere cepit, vt ex

vt ex oblationibus fidelium milites procuraret ac retineret in conuentione solidorum, qui paganorum viribus resistentes, peregrinos & vniuersam Ecclesiam ab eorum insidijs & assaultibus protegerent ac defenderent.

CAPVT LIX.

Patriarcha verò vinculo priuatæ dilectionis Fr. Mauricio, S Romanæ ecclesiæ legato, innodatus, ita vt simul affluenter de bonis terræ epulantes, in suo conclau oblationem sancti sepulcri pro velle diuiderent, prorsus audire Baldevinum Regem parui pendit, spem & fiduciam in promissis Cardinalis Apostolici, precio corrupti, habens, & in eo, quòd leui precatu, auriq; munere, Regem corrumpere potuit & placare. Rege itaq; Patriarcham sapius admonente, vt milites XL. procuraret, atq; auro dato & argento, beneuolos in opus belli redderet, Patriarcha verò in nullo eum super his audiret, die quadam factum est, vt in eadem Patriarcha cum Fr. Mauricio solito more in domo sua accumberet, varijsq; cibis splendide epularetur, vinum quoq; non modicè biberet, ac securè in comestationibus diem duceret. Nunciatum est tandem Regi Baldevino, quòd huiuscemodi luxu singulis diebus conuiuentes, fidelium vota vorarent sine modo & numero, & hoc ipsum Regem non solùm auditu, sed etiam facile visu posse experiri.

Patriarchæ tergiversatio.

Epulæ & comestationes cum legato Patris.

CAPVT LX.

Nec mora, dum in eodem comestationis studio ad mensam discubissent, Rex cum quibusdam de optimatibus suis pulsato ostio intromissus affuit, & hos patres durè arguens, in hæc verba aspera prorupit: Vos in comestationibus, nos in tribulationibus die ac nocte pro confratrum nostrorum salute & periculis versamur: Vos gratis vota fidelium in delicijs vestris applicatis, angustiam & penuriam nostram ignoratis. Sic viuit Dominus, a modò de omni oblatione fidelium non contingetis, nec de hac ventrem

Regis cum Patriarcha iurgium.

crem vestrum vltra tam delicatè implebitis, nisi milites in conuentione solidorum susceperitis. Vnde enim vobis, vt oblationes & munera fidelium tam liberè & potentèr à Dominico sepulero tollatis, in cibos delicatos componatis, & minimè fidelium necessitati subueniatis? Nos Ierusalem, ciuitatem sanctam & locum desiderati sepulcri, sanguine nostro redemimus, & assiduè pro sanctorum defensione pondera laborum & bellorù portamus, vos oblationis fidelium nos exortes facietis? Absit, vt tale facinus patiar, & vltra manus vestra de his repleatur. Certè aut vos calicem, quem bibitori sumus, & bibimus hoc tempore angustiarum, nobiscum bibetis, aut videte, ne quicquid de rebus Ecclesiæ vltra suscipiatis. Hoc dicto, Patriarcha non minus in verba iracundiæ erupit, dicens: Non rectè consultus fecisti, vt tam temerè nos argueres, & res ecclesiæ interdiceres, cum nostræ sit iustitiæ, vt qui altari seruiunt, de altari viuant. An tributariam & ancillariam facere sanctam præsumis ecclesiam? quam Dominus IESVS, Dei filius, suo sanguine liberam ex ancilla faciens * custodia commisit & reliquit. Vide ne vltra præsumas de his loqui, aut agere, cum ad te minimè pertineat, & Domini Apostolici maledictionibus de talibus ausibus iudicio possis incurrere. Fr. Mauricius ad inuicem contendentes solummodò auscultabat, sed de pace & concordia illos admonebat.

Contumacia Patriarchæ.

CAPVT LXI.

Rex Patriarchæ negans Diuina diuiti.
Verùm Rex non vltra Patriarchæ responsionem & asperitatem ferens, & ipse durè & impatienter locutus fuisse perhibetur: Videte, ne facilè hanc mihi sapius obiciatis occasionem, vt qui altari seruiunt, de altari viuant, cum summa necessitas exigat, vt de altari potius Christiani milites pascantur, quàm Sarraceni vi de sepulcro munera fidelium asportent & diuidant, & non miles noster vel sacerdos contingat. Viuit Dominus, non solum oblationes fidelium comedam, militibusq; nostris diuidam, sed etiam

etiam aurum de sepulcro Domini & altari euellam, quò
 milites & defensores Christianæ plebis, regniq; Ierusalem,
 sustentari possint. Post hæc cum Domino Deo placuerit,
 & superbia seu minæ de regno Babylonæ cessauerint, &
 terra siluerit, cuncta restaurabimus, Ecclesiam etiam eius-
 dem sepulcri, sicut dignum est, thesaurizare nos non pige-
 bit, & auro ditioze, gemmis vel opere exaltare. His dictis, *Eiusdem*
 tandem Patriarcha à Rege, viro litteris erudito, conuictus, *in litteris*
 ex consilio Fr. Mauricij triginta milites in conuentione so- *eruditio.*
 lidorum se procurare promisit. Sed in breui eorum tædio, *Patriar-*
 affectus, talentum inæstimabilis pecuniæ sustulit, milites hæc per-
 vacuos & immunes reliquit. Rex autem hypocrisin illius *uerfitas*
 de die in diem cognoscens, vehementius eum vrgebat, & *ex pecu-*
 demilitari officio sollicitabat. Ille e contrario aures sur- *latus.*
 das ad omnia faciebat: ita animo obstinatus erat.

CAPVT LXII.

Gitur Patriarcha dolens & tristis secessit Iaphet, vbi ex *Regis mo-*
 consensu Regis, quia sacerdotij gradum obtinebat, pa- *deratio.*
 cificè autumnus & hyemis tempus adimpleuit. Deinde men-
 se Martio inchoante, anno primo regni ipsius Baldeuini,
 Antiochiam ad Tankradum nauigio profectus est. Came- *Questio-*
 rarij autem illius capti & retenti, minis verberumq; ter- *nes de Pa-*
 roribus coacti, pecuniam Patriarchæ subterratam professi *triaracha*
 sunt ad viginti millia Byzantium auri. Argenti autem *thesauris.*
 tantum esse referebant, quod adhuc pondere & numero *Benigni-*
 cunctos lateret. Fratrem verò Mauricium, quia Romani *tas erga*
 Pontificis legatus erat, in omni, quo potuit, honore Rex *legatum*
 secum retinuit, ac diligenter pcuratum benignè in omni- *Papæ.*
 bus tractauit.

CAPVT LXIII.

Interea dum Rex ex his & alijs diuersis rebus ageret, pro- *Rex mili-*
 palatamq; pecuniam suis egregijs militibus diuideret, & *tibus sti-*
 cuiq; pro labore suo rependeret, crudelis legatio à Baby- *pendia*
 lonia descendit, scilicet quòd Merauis, qui est secundus in *persoluit.*
 regno,

Expediitio Meravis. regno, cum tota virtute & apparatu Regis Babylonie peraret, bellum in breui cum eo habiturus. Rex autem Baldevvinus tam crudelia nuncia intelligens, non securè non facilè auribus inñisit, sed à Ierusalè in Septembri mese in solenni natiuitate matris ac virginis Mariæ anno primo regni descendens, vrbem Ioppen cum omni virtute peditum & equitum introiuit, eiusq; mœnia plurima suorum muniens fiducia, cum trecentis tantùm equitibus & mille peditibus in occursum inimicorum festinauit, vt cognosceret, si vera belli legatio sibi innotuisset. Mane ergo dehinc factò, in campestribus Rames consistens, vires, copias & arma intolerabilia Babyloniorum vidit per terras & fines Ascalonis occurrere circiter ducenta millia tam equitum quàm peditum. De quibus Rex & omnes qui cum eo erant, non solùm admirati, sed & terrore concussi sunt.

CAPVT LXIII.

*Acies Chri-
stiani ex-
ercitus.* **V**eruntamen Rex perspicens se non posse vitare periculum, nec effugere inimicos haud procul absistentes, quinq; acies ordinauit tam ex manu militum quàm peditum.

I. In prima acie fuit Beluoldus, miles nobilissimus, qui primum prælio commisso, à gentilibus cum vniuersis suis peremptus est, absq; solo milite, qui ibidem manu detruncata, vix à periculo mortis elapsus est. Adhæc Geldemarvs Carpenel, miles ferocissimus, secundam aciem regens, dum per medios hostes erumpens, periclitantibus socijs subuenire moliretur, cum omnibus sequacibus & coadiutoribus suis sub intolerabili manu inimicorum occubuit. Solummodò VVillehelmus & Erkenboldus vini euaserunt.

III. Hugo verò de Tabaria, inuenis bellicosus, in tertia acie constitutus, per medios hostes equo veloci aduolans, & cum illis diu grauiter pugnans, ad extremum certaminis pondere fatigatus, & victus, vix è medio turbinis euasit, omnibus de comitatu suo ibidem occisis & attritis. Rex ergo tam graue exterminium suorum fieri videns, vehementer

menter cum duabus aciebus, quæ secum remanserant, timore concussus est. Nec mirum. Nam idem mortis iudicium in momento subire æstimabant.

CAPVT LXV.

Ad hæc duo catholici Pontifices, Gerhardus & Balde- *Gerhardi*
 Avvinus, quorum alter Gerhardus crucem Dominicam *& Baldui-*
 præferbat ad confusionem & obcecationem Sarraceno- *ni intem-*
 rum, & liberationem Christianorum, Regi in mansuetu- *pestiua ob-*
 dine & correctione sic locuti sunt: Timemus, Domine *iurgatio.*
 Rex, ne ob discordiam, quæ inter te & Dñi. Patriarcham
 orta est, hodie nostris victoriæ fiat impedimentum. Ideo
 monemus te, vt cum illo in concordiam redeas, & sic Do-
 mino Deo pacis satisfacias, quatenus à præsentis periculo
 eriuamur. Quibus Rex: Rectè, inquit, monuistis: & hæc di- *Regis ma-*
 cens, ab equo desiliit, & coram Dominica cruce procidens *scula re-*
 in terram, adorauit Dominum cœli, & hæc Pontificibus *sponsio.*
 responsa dedit: Patres & fratres in Christo carissimi, pa-
 stores & Doctores peritissimi, iudicium mortis nobis
 præstò est, inimici innumerabiles obstant in arcu, in hastis,
 in gladijs fulmineis, quos penetrare & expugnare pro im-
 perio Romanorum, pro regno Franciæ & Angliæ, non ho-
 die appònerem, nisi per gratiam Domini nostri IESV Chri-
 sti: de quorum manibus sic me Dominus Deus eruat, vt
 non cum illo pacem componam, nisi primùm coram Apo-
 stolico & omni Ecclesia de perfidia, quam egit, canonicè
 fuerit expurgatus.

CAPVT LXVI.

ET hoc dicto cum iureiurando, confessionem delicto- *Rex lu-*
 rum suorum coram iisdem Episcopis fecit. Deinde *stratus.*
 corporis & sanguinis Dominici percepta communionem,
 decem milites loricanos cum Gerardo Episcopo, lignum
 S. Crucis præferente, reliquit. Ipse verò ascendens equum,
 qui lingua Sarracenicæ Gazela appellatur, eo quòd cæteris
 X x 3 equis

Redinte- equis sit cursu potentior; præmisit quartam aciem, quam
grat pu- ordinauerat de militibus Ierusalem, viris bello assuetis ac
gnam cum robustissimis, quatenus cum hostibus in impetu ferirent
1111. aciei ac dimicarent. Hæc autem quarta acies ex iussu Regis for-
militibus. titer irruens, cum committeret cum aduersarijs, præ mul-
 titudine illorum pondus belli non sustinens, cœpit fugi-
 endo declinare. Sed à Rege eius fuga & contritione per-
V. aciei cepta, magno solamine releuata est. In momento enim
triarj. cum sua quinta acie affuit, agens graue præliū cum hosti-
 bus, ac repetens, cades & strages non modicas operatus est.

CAPVT LXVII.

Duorum **C**um sic Rex per medios hostium globos irrumperet,
Amiral- *dorum in-* *teritus.* *nominatissimus* Ammiraldus Episcopo, crucem ferenti,
 occurrit in furore vehementi, vt raptim caput eius de-
 truncaret. Sed diuina vltione & percussione præuentus,
 subitanea morte suffocatus expirauit. Deinde alter Am-
 miraldus, dum subito ipsum Regem Christianorum impete-
 ret, mox equus illius trans ceruices hasta Regis confixus
 est, quæ ipsum etiam Ammiraldum eodem ictu & impetu
 trans pectus & iecur viriliter perforauit: sicq; ambo, equus
 scilicet & sessor eius à Christiano rege occisi sunt. Mortuis
 itaq; duobus Ammiraldis, exercitus Babyloniorum ma-
 gnis ductoribus, primo diuina vltione, altero hastæ Regis
 transfixione, Rex & vniuersi sui recuperatis viribus per
 medias acies Sarracenorum, in multitudine densatas, ir-
 ruperunt in virtute Domini nostri IESV Christi, & S. Cru-
 cis, inauditam illorum occisionem facientes vsq; ad vespe-
 rum, donec hinc & hinc fatigati, vtrinq; se à bello conti-
Victoria *Christia-* *norum.* *Audoris* *negiue-* *ris.* *porum planiciem,* in castris inimicorum pernoctauerunt.
 Sarraceni verò desperati in montis cacumine ea nocte re-
 manserunt. Patet hinc profectò, quomodo virtus S. Crucis
 non solum contra inuisibilem iacula præualet inimicorū,
 sed etiam aduersus arma visibilem: quia in prima, secun-
 da,

da, tertia ac quarta acie superbia & fortitudo gentilium vincendo præcessit, in quinta verò acie, in qua lignum sanctæ ac venerandæ Crucis ante Regem & eius socios præferebatur, tota virtus infidelium cœpit infirmari, humiliari & conculcari. Sed & Principes eorum ferocissimi, Deo gloriam non dantes nec S. Crucis, sed in eam sibi oppositam audacter & insipienter irruentes, subitanea morte præoccupati perierunt.

CAPVT LXVIII.

¶ Igitur post hanc victoriam Christianorum, quæ in mense Septembri ipso vespere natiuitatis beatæ Dei genitricis Mariæ accepta est, crastino Sole exorto, quidam Gallorum *Rex vigilat.* adhuc viuentes & incolumes cum Rege suo rursus armari properant, suspicati adhuc bellum à gentilibus ingruere. Sed in omni planicie regionis non sunt reperti aut visi. Reuertente autem Rege cum quadraginta tantum militibus & peditibus ducentis, qui vix euaserant, viginti millia Sarracenorum, qui Iaphet obsederant, & vespere hesternò huic prælio non intererant, sed ciuitatem ex præcepto Meranis nimio assultu vexauerant, in aperto camporum affuerunt ex improviso. Quibus Rex, quia locus diuertendi ab eis non erat, resistere disposuit, & vniuersos magna & audaci voce sic consolatur: Ecce inimici nostri obuiam nobis integris armis adueniunt: nos autem nuper bello fatigati, serò à manibus aduersariorum, solo Deo protegente, euasimus superatis hostibus: optimates nostri & equites cuncti præter nos ceciderunt: quid igitur pauci aduersus tot millia adhuc bello intacta acturi sumus? pauci sumus, & serò bello fatigati, locus & possibilitas ab eis diuertendi non est: & ideo quid consulam, nescio, nisi, vt in nomine Domini IESV, & in virtute S. Crucis, vniuersi stemus aduersus incredulos pugnantes: Potens enim est Deus etiam de istorum manibus nos liberare, sicut heri de manu plurimorum & fortiorum liberauit: Si autem morti & contritioni destinati sumus, fiducia & spem habeamus, quia

Incidit in nouum hostem.

Confirmat suos.

LIBER

quã si corpus nostrum pro nomine IESV & sanctis Ierusalem nunc in presenti seculo occidi permiserimus, in futuro animas nostras in vitam æternam vnã cum fratribus nostris, hesterno prælio pro Christo iugulatis & atteritis, conseruare poterimus.

CAPVT LXIX.

*Altera
Christia-
norum vi-
doria.*
HAc Regis exhortatione milites omnes & pedites, roborati in spe vitæ æternæ, inimicorum turmas operientes, visas à longè, armis properè induuntur, lignumq; Dominicũ semper ante faciem suam habentes, graue prælium cum hostibus cõmiserunt. Occæcati itaq; & infirmati Sarraceni, in obstaculo tam venerabilis ligni timore illis immisso, non diu perseuerârunt in bello. Visa quippe Christianorum audacia, & suorum nimia ruina, alij versus Ascalonem fugientes, alij versus montana Ierusalem, visi ac dispersi diffugium fecerunt, Rege eos in graui exterminio crudeliter insequente. Rex autem reuersus à cæde hostium, paucissimis in vnum receptis socijs, cum spolijs recentibus auro & argento, equis & mulis, opibulq; plurimis, Iaphet declinavit. Vbi lorica ferrea & veste ostrea exutus est, quæ reuera & procul dubio tota tabe & sanguine hostium inebriata fuisse, ibidem visa est. Noctem illam Rex illic in lætitia & hilaritate ciborumq; abundantia exegit. Ciues verò exurgentes, & in campis Ascalonis festinantes, tentoria, aurum & argentum & multa preciosa spolia occisorum gentilium, quæ Rex suiq; paucissimi deferre nequiverant, asinorum & camelorum vehiculo in ciuitatem Ioppen attulerunt. Deinde crastina luce affulgente, Rex in gloria magna Hierosolymam ascendit: Vbi de omnibus spolijs & præda inimicorum decimas hospitali Christi q; pauperibus erogauit.

CAPVT LXX.

*VVickeri
Germani
mors.*

VVickerus autem Alemanus eodem anno paulò antè hoc prælium validis febribus correptus, in mense Augusto

Augusto obiit, sepultus in ciuitate Ioppe. Qui gladio suo, *Elogium.*
 quo Turcum trans loricam & vestes super pontem Antio- *Vide su*
 chie medium secuit, non modicam Regi opem hinc contu- *præ ca. 24.*
 lisset, nisi morte interueniente vitam finisset. Hic miles *Meminit*
 magnificus Leonem magnum & horribilem, viros & ar- *in super*
 menta sapius iuxta montana deuorantem, in regione Iop- *ca. 30. 36.*
 pe die quadam equum pascentem inuadere volentem, mu- *De eodem*
 nirus clypeo aggressus est. Quem facili pede & saltu facie *Robertus*
 ad faciem sibi occurrentem eiusdem gladij acutissimi *Monachq*
 ictu percussit, ac fortiter cerebro eius in partes *lib. 8.*
 diuiso, crudele & intrepidū animal incam-
 pestribus mortuum reliquit.

CHRONICI HIE-

ROSOLYMITANI

LIBER OCTAVVS.

Argumenta Capitum.

- I. Quòd primo Baldewini Regis anno innumera Lon-
 gobardorum multitudo per Bulgariam profecta sit Hie-
 solymam.
- II. Vbi Constantinopolitanus Imperator eosdem Lon-
 gobardos vendere & emere per castella Bulgarorum
 permittit, & eis rapinam interdixit.
- III. Longobardi Regis edictum negligentes, Græcos
 & Bulgaros inuadunt: sed mox ab Imperatore conuo-
 cati, Constantinopolim tendunt.
- IIII. Imperator à Longobardis iniuriatus, vendere
 eos & emere inibi prohibet: illi palatium eius vnanimi-
 ter obsident.

Xy

V. Im.

V. Imperatore tandem per Episcopum Mediolanensem
um pacificato, Longobardi Constantinopolim relinquere
tes, Nicomediam applicuerunt ciuitatem.

VI. Conradus, Imp. Henrici stabularius, cum non
nullis occidentalis Francie Principibus Nicomedie
Longobardis associatur.

VII. Quod in diebus Pentecostes innumerabilis Chri-
stianorum ab vrbe Nicomedia exercitus egressus, per
sus regionem Flaganie iter suum direxit.

VIII. Vbi populus in itinere suo illicitè luxuriatur,
presidium Ancras funditus diruens, sata & segetes
cinas Turcorum succidens.

IX. Reymundus Comes, donis Turcorum corruptus,
exercitum duxit per viam solitudinis: & Christiani per
vices agunt custodiam in exercitu.

X. Turci cum Reymundo praelio decertant, & turme
Christianorum propter hostes in vnum conglobatæ, mix-
tim per solitudinem gradiuntur.

XI. Qualiter exercitus in solitudine quindecim diebus
vagando, sitis & inedia miseras pertulerit grauissimas.

XII. De mille peditibus Christianorum, qui in valle
hordeum colligentes, circumuenti sunt & combusti igno
Turcorum.

XIII. Turci in viginti millibus cum ducibus suis, Do-
nimano & Solymano, cum Christianis dimicantes, ad
700. corruerunt.

XIIII. Vbi Christiani quoddam presidium Turco-
rum

rum comminuerunt: sed insidijs eorum excepti, ad 700. perierunt.

XV. Episcopus Mediolanensium omnem exercitum ad confessionem delictorum suorum cohortatur, & vniuersa multitudo ad bellandos hostes in quinque acies cum ducibus suis ordinatur.

XVI. Longobardi, in prima fronte pugnantes, deficiunt, post quos reliquæ acies cum ducibus fugientes, dissiugunt.

XVII. Reymundus Comes prælio victus, versus montana fugiens cum decem militibus, silicem quandam præcellam occupat: de qua per socios liberatus, media nocte cum suis omnibus fugam inijt.

XVIII. Post fugam Reymundi vniuersi Duces exercitus, cum reliqua multitudine tentorijs & vxoribus suis in via derelictis, celerem fugam arripiunt.

XIX. Quomodo Turci fugientium tentoria diriperunt, & vxores eorum quasdam ingulârunt, quasdam captiuârunt.

XX. Quod post deprædationem mulierum Turci fugientes Christianos infecuti, diuersa eos cæde lacerauerunt, plurima eorum spolia in itinere relicta colligentes.

XXI. Quod Christiani exercitus CLX. millia siti ac fame, fuga & sanguine à Turcis in bello occisa sunt.

XXII. Qualiter residuus Christianorum populus vagus & profugus cum ducibus suis Constantinopolin repedauerit.

XXIII. De quadringentis Christianis, qui Turcos insequentes euaserunt, & de alijs mille militibus, qui in regressione Turcorum gladijs eorum ingulati ceciderunt.

XXIII. Quomodo Duces ac Comites exercitus dispersi, ad se Constantinopolin fugientes, Imperator benignè suscepit: & quòd Reymundo infestus, postea eidem amicus extiterit, & quòd ibi Mediolanensis Episcopus obierit.

XXV. Qualiter eodem tempore nobilissimus Princeps Willelhelmus, de regno occidentalis Francie egressus, quindecim millibus peditum adiunctis, per aridam Bulgariam descenderit.

XXVI. Quòd idem Comes cum omni apparatu suo Constantinopolin veniens, susceptus ab Imperatore donarijs multis sit honoratus.

XXVII. Quomodo Comes & exercitus eius Constantinopolin relinquentes, ad Stanconam, ciuitatem Turcorum, peruenerint.

XXVIII. Vbi Turci eis occurrentes, bello eos vexabant, Comitem unum Longobardorum sagitta perimentes.

XXIX. Christiani Turcis resistentes, & Stanconam frustra oppugnantes, Relei urbem applicuerunt: Vbi siti aestuantes ad CCC. perierunt.

XXX. Turci cum Christianis decertantes, victum fugientemq; Willelhelmum insecuti sunt: & de fuga Roberti & alterius Willelhelmi.

XXXI. Quomodo post fugam Ducis Turci residua
or Christianos occiderint, vxores eorum captiuantes.

XXXII. Qualiter VVilhelmus Comes à Turco-
polis deceptus, cum magno discrimine Antiochiam per-
uenit.

XXXIII. Tankradus, nouus Princeps Antiochie,
VVilhelmum profugum remunerat.

XXXIII. Quomodo VVilhelmus, Princeps
Pictauy, & VVelfo Dux Bawariorum, & Ida Comi-
tissa, cum militia Bulgariam intrauerint.

XXXV. Quod in praelio pontis Rudolfus obierit,
& quòd Dux Bulgarorum se dediderit.

XXXVI. Bulgarorum Duce placato, VVilhelm-
mus Constantinopolin rediens, ab Imperatore donis sub-
limatus est.

XXXVII. Exercitu VVilhelmi Stanconam Vr-
bem veniente, Turci fontes & cisternas obstruunt.

XXXVIII VVilhelmus & VVelfo cum Ducibus
Turcorum ante urbem Reclai praeliantur, & Chri-
stiani fugam ineunt.

XXXIX. De fuga Aruernensis Episcopi & Du-
cis VVelfonis, & de interitu Ida Comitisse.

XL. Quomodo VVilhelmum per montana fugien-
tem Tankradus, Princeps Antiochie, receperit.

XLI. Quomodo principes bello dispersi, collecto ex-
ercitu Antiochie conuenerint.

XLII. Reymundus, precibus Principum à Tankrado
vinculis

vinculis absoluitur, & expugnatae vrbi Tortosae proficetur.

XLIII. Welfo Dux Hierosolymis adorato sepulcro Domini, in Cyprum reuersus obijt.

XLIIII. Quomodo Principes deuicta vrbe Tortosae cum Baldewino Rege palmas Ioppe celebrauerint.

XLV. Principes Pascha Hierosolymis celebrato, inter Imperatorem & Regem pacem componunt.

XLVI. Fama volat in populo, Imperatoris consilio Longobardos fuisse occisos.

XLVII. Baldwinus Imperatori munera mittit se de perfidia excusanti.

XLVIII. Imperator Regi Baldewino dona dirigens, Romae de perfidia sua apud Papam incusatur.

CAPVT I.

VI. EX
PEDI-
TIO ex
Italia Lo-
gobardo-
rum.

Eiusdem
ductores.

Odem tempore, quo bellū hoc mense Septem-
bri actum est, & cruenta victoria à Rege Bal-
dewino habita, anno regni eius primo, gens
Longobardorum incomputabilis de regno
Italiae, post captionem Antiochia & Ierusa-
lem, audita insigni Christianorum victoria, è diuersis re-
gionibus Italiae collecta, per regnum Vngariae prospero
itinere transeuntes, profecti sunt vsq; in regnum Bulgaro-
rum, volentes conchristianis fratribus auxilio augeri &
prodesse. Affuerunt in eodem voto & comitatu viri nobi-
lissimi, Episcopus Mediolanensis, Albertus, Comes illu-
stris de Blandraz, VVido, frater ipsius, miles egregius,
Hugo de Montbeel, Otho, filius sororis praedicti Alberti,
cognomine Alaspata, VVigbertus, Comes ciuitatis Parm-
ae, caeteriq; comprimores Italiae, viri mirae nobilitatis
& ductores

& ductores exercitus. Qui circiter triginta millia con- *Numerus*
globati, terram & regnum Bulgarorum, vt prædiximus, *copiarum.*
in manu forti ingressi sunt.

CAPVT II.

Ingressi autem, direxerunt nuncia Imperatori Constan- *Peregrina-*
tinopolitano, quatenus eius gratia & dono in terra Bul- *natores*
garorum, quæ de eius regno erat, & potestate, necessaria *Lōgobar-*
vitæ precio mutarent, sicq; pacificè terram eius pertran- *petunt cō-*
sirent. Accepta itaq; tam egregij & catholici exercitus *meatū ab*
legatione & petitione, Rex Græcorum benignè omnia, *Alexio*
quæ rogabant, concessit, hac scilicet interposita condi- *Imperat.*
tione, ne tanta adunatio aliqua violentia ea loca, quæ sui *Vetantur*
iuris essent, vastaret, seu facta temerè seditione conturba- *prædari.*
ret. Hac igitur conditione contulit eis emendi & vendendi
licentiam in eiusdem regni Bulgarorum castellis, pane,
vino, carne & omni pinguedine opulentissimis, castello vi-
delicet Panidos, Rossa, Rostto, Dedamis, & castello, nomine
de Natura & Sasalabrijs, Adrianopoli & Phinepopoli, vt
per hæc hospitati, pacificè bonis terræ sustentarent vitam
affluenter.

CAPVT III.

Hanc deniq; in terram venientes, mandatum Regis *Longobar-*
transgressi sunt, nec audierunt ductores & Principes *di prædio-*
exercitus, sed omnia sine modo & sine ratione deprædati *nis negli-*
sunt, sine aliqua mutuatione Bulgaris & Græcis sua aufe- *gentes.*
rentes, pecora & volatilia eorum diripientes, quodq; nefas
est de populo catholico dicere. Quadragesimali tempore
& ieiuniū ea deuorantes. Fregerunt etiam in prædictis
locis & ciuitatibus ipsius pij Imperatoris oratoria, pro-
pter ambitionem rerum, quæ in eis erant reconditæ à facie
tantæ multitudinis. Item, quod auditu est horrendum,
mamillas cuiusdam mulieris, sua defendentis, quidam ex
parasitis impiè detruncavit. Audita hac infamia crudeli,
& deuastatione intolerabili, quæ regno Bulgarorum ab
his

his inferebatur, & querimonia suorum, Imperator ad pri-
 mates & magistratus legionis direxit nuncia, quatenus in
Euocatur his non vltra morarentur regionibus, castellis & ciuitati-
Conflan- bus, sed festinato ad se in ciuitatem Constantinopolin, quæ
tinopolin. caput totius est Græciæ, regia via contenderent. Vene-
 runt ergo ad eandem ciuitatem Constantinopolin, & ex
 ipsius Regis ordinatione & decreto in littore maris, quod
 vocant Brachium S. Georgij, ex hac parte tabernacula sua
 locauerunt in crepidine aluei spacio trium milliarium.
 Duobus autem mensibus à veris tempore illic confederūt,
 priusquam aliqua societas de regno Franciæ aut Alemanniæ
Redeunt ad illis iungeretur. Vbi etiam plurimis iniurijs, sicuti erant
ingenium. soliti, ipsum Imperatorem ad iram & odium comouerunt.

CAPVT IIII.

Imperator Imperator verò plurimis iniurijs sapius concitatus, ti-
urget di- mens ne tot ac tantis copijs vis diuersarum nationum
scissum augetetur, & sic audaciores facti, aut auaritia, aut aliqua
Longobar occasione assumpta, insurgentes, in ciuitatem Constanti-
dorum. nopolin rebellarent, admonuit eos, ne vltra in locis his
 aut littore remanerent, sed quantocyus abhinc migran-
 tes, in terminis Cappadociæ & Romanicæ apud portum Ci-
 uitor & Rufinel hospitati, moram facerent, donec affutu-
 ræ legiones & copiæ cum eis simul in vnum confluerent.
Eorūdem Sed responderunt vnanimiter, se minimè brachium maris
contuma- transituros, donec ampliores vires tam Francorum quam
sia. Alemanorum obtinerent. Audita hac Longobardorum
 obstinata responsione, nolle eos à statione occupati maris
 se amouere ante aduentum futuræ societatis, Imperator
 illis emendi & vendendi licentiã interdixit, & statim penu-
 ria necessariorum vitæ per triduum in populo facta est.
 Videntes autem Longobardi Regis iram, & interdictionem
 necessariorum vitæ, & sic famis angustiam in populo fieri,
Impressio subito vniuersi tam equites quam pedites armis induun-
in urbem. tur, & ad portam & muros maioris palatij ciuitatis in li-
 gonibus, vncis ferreis malleisq; conferuntur ad locum,
 qui

qui dicitur ad S. Argenium. Vbi in duobus locis infringen- *Maleficia.*
 tes & intrantes, in primis inuenem de sanguine ipsius Impe-
 ratoris peremerunt, deinde Leonem domitum, qui erat
 gratissimus in palatio Imperatoris, occiderunt.

CAPVT V.

Episcopus verò Mediolanensium & Albertus, Comes de *Proceres*
 Blandraz, & Hugo de Montbeel, & cæteri prudentio- *compescūt*
 res primiq; exercitus, cognoscentes seditionem hanc pelsi- *tumultu-*
 mam sibi suisq; plus nocere quàm prodesse, in medio populi *antes.*
 exurgentes, hoc malum vltra fieri prohibuerunt. Tandem
 nunc minis nunc blanditijs populū compescentes, quenq;
 in sua remiserunt. Sedata itaq; hac lite grauissima, Epi-
 scopus & Comes nauigio venerunt ad ipsum Imperatorem
 per brachium maris eiusdem, eo quòd milliari & amplius *Placant*
 à ciuitate & Regis palatio essent hospitati. Qui confiden- *Imperato-*
 ter ad eum ingressi, animum illius mitigare, & ab ira in- *rem.*
 dignationis reuocare, conabantur, cum iuramento affir-
 mantes, se ab hoc facto innoxios, & ab insensatis & incor-
 rigibilibus hominibus hæc mala suscitata & orta fuisse. E-
 contra Imperator præteritarum iniuriarū illis molestiam
 inferebat, deinde contumelias, quas recenter nunc in eius
 præsentia fecissent, scilicet in palatij sui destructione, in
 proximi sui mortificatione, in leonis sui occisione. Sed
 prædicti Principes astuti, & in responsis moderati ac diser-
 ti, molestiam animi Imperatoris omnibus modis lenire
 tentabant, primùm se cum iuramento excusantes, quòd
 minimè sua voluntate aut consensu hæc mala sint acta.
 Tandem Imperator humili eorum excusatione placatus,
 omnia quæ sibi fuerant illata, per intercessionem tanto-
 rum Principum cum omni beneuolentia cordis peregrinis
 laxauit. Attamen, sicut consilio suorum disposuerat, ite-
 rum eos de transitu brachij maris admonebat, ad eò de
 regni sui inuasionem & impedimento sollicitus, vt magnis
 muneribus auri, argenti, ostris datis, ac maioribus pro-
 missis, apud istos obtinere & impetrare conaretur, qua-
 tenus

Albertus de Blandraz expugnatur munerebus.

Reymundus Sancti flagid.

tenus multitudinem hanc redderent voluntariam transfundi brachium maris. His magnis donis & promissis Imperatoris corrupti, Albertus de Blandraz nimium ei credens, decem equos cum alijs rebus preciosis suscepit, sed Episcopus solerti providentia omnia hæc sibi oblata refutat, timens, ne si exercitus transfret, à Græcis molestatus Turcorum armis occidendus traderetur. Videns autem Imperator constantiam Episcopi, omnibus modis iteratò concessit peregrinis vendendi & emendi licentiam, firmato vtrinq; fœdere pacis conservandæ. Descenderat autem eodem tempore Comes Reymundus à Laodicea in ciuitatem Constantinopolin, qui multum peregrinis in reconciliatione Imperatoris profuit, primus & collateralis illi in omni consilio & decreto factus præ omnibus, qui Hierosolymam ascenderunt. Tandem Pascha Domini celebrato, post aliquot dies Longobardi brachium maris transeuntes, ad ciuitatem Nicomediam peruenierunt.

CAPVT VI.

Expeditio è Germania, ductore Conrado Protostratore, Longobardis associata. Altera è Gallia. ¶ Vide Tyr. lib. 10. cap. 12. & 19. Nicomedia.

Conradus similiter, stabularius Henrici tertij Romanorum Imperatoris, cum duobus millibus Teutonicorum Constantinopolin perueniens, Imperatori Alexio notificatus, gratiam in oculis eius inuenit, præ cunctis dilectus, & magnificis donis honoratus. Qui & ipse brachio maris traiecto, Longobardorum principibus sociatur. Dehinc Stephanus, Blesensium Comes, pœnitentia ductus, Hierosolymam reditum parat, Stephanus (*) quoq; Dux Burgundiæ, Milo etiam de Braio, Vuido pariter rufus capite, Hugo & Bardolfus de Breis, Engelradus, Episcopus de monte laudum, Viscones de firmamento, Reinoldus Episcopus de Suesiones, Baldevvinus de Grantpreit, miles pulcerrimus, Dudo de Claromonte, VValbertus castellarus Lauduni. Hi omnes de regno occidentalis Franciæ cum omnibus copijs suis ibidem in ciuitate & regione Nicomediæ Longobardis associati sunt, & è diuersis terris & regionibus

regionibus profecti, in eandem ciuitatem conuenisse, & in eius finibus moras fecisse referuntur.

(a) Cognomento caput Audax, Comes superioris Burgundiæ, vt Chronicon Burgund. Vignierij pag. 131.

CAPVT VII.

Dehinc appropinquante die sanctæ Pentecostes, de diuersis mundi partibus in vnum congregati circiter ducenta sexaginta millia, cum filijs & vxoribus plurimorum Clericis & Monachis & plurima manu inertis vulgum conductum Imperatoris Constantinopolit. quæsiuerunt. Qui precibus eorum satisfaciens, Comitem S. Aegidij, qui erat ei priuatus, cum quingentis Turcopolorum equitibus illis constituit, quatenus eius conductu & ordinatione iter suum continuantes, prouidè agerent vniuersa. His ita dispositis, & Comite Reymundo Consiliario & ductore exercitus factò, Stephanus Blefensis viam, qua Dux Godofridus & Boemundus ac primus incessit exercitus, per terram Nicomediæ & Romaniam proficisci disposuit: quia sic tutum & prosperum iter illi videbatur & plurimis deper montana, & regionem Flaganiæ, se ituros in magno dissidio firmauerunt, dicentes, se etiam regnum Corrozan vi intrare, ac Boemundum de captiuitate Turcorum aut extorquere & liberare, aut in virtute sua ciuitatem Baldach, quæ est caput regni Corrozan, obsidere & destruere, sicq; potenter confratrem suum à manicis eripere. Stephanus autem Blefensis & Reymundus cæteri; comprimere, intelligentes Longobardorum contentionem sauisi- nam, & nimiam iactantiam liberationis Boemundi, non profecti sunt, præcedente ipso Comite Reymundo, cum Turcopolis, & magno Imperatoris apparatu.

Numerus
coniuncta-
rum copi-
arum.

Reymundus
& Turco-
poli via
ductores.

Stephanus
Blefensis.

Iactantia
Longobar-
dorum.

Baldach.
¶ Vide in
frà lib. 9.
cap. 37.

LIBER
CAPVT VIII.

*Geismul
titudinis.*

Tribus dehinc septimanis euolutis, & adhuc in itinere suo prosperè & abundanter peregrinis epulantibus, & plurimis de populo illicitè luxuriantibus, & multum in-cesta comixtione agentibus, in ipsa vigilia S. Iohan. Baptista, præcursoris Domini, ventum est ad montes ascensu difficiles, & valles profundissimas, deinde ad castellum, quod dicitur (b) Ancras. Vbi Turcos repertos assilientes, & in assultu vsq; in medium mane perdurantes, munitionem funditus diruerunt, ducentis ibidem Turcis detruncatis. Sex tamen ex his capitales latitantes, in silentio noctis periculum mortis euaserunt. Hoc itaq; castellum

*Ancras
castellum
expugna-
tum.*

Gargara.

*¶ Suspi-
cor nomen
hoc depra-
uatum à
Graosga-
la, ac quo
Nicetas
pag. 24.
Turci ani-
mantur
Christia-
norum
ignauia.*

militibus Imperatoris restituentes, eo quòd de regno eius fuerit, & iniusta inuasionè Turcorum amiserit, profecti sunt ad præsidium Gargara, segetes & omnia fata regionis depopulantes, eo quòd præsidio nocere nequiuissent propter eius munitionem, situ & natura locorum validam & insuperabilem. Hoc præsidio illæso, & non superato ab vniuersa legione relicto, Turci vehementer lætati sunt, quoniam munitione sua frustra à Christianis turmis vallata, nunc illæsa & inuisa remansit. Ab ea igitur die & deinceps exercitum persecuti, minus sequi valentes præ læsitudine incurfabant, & crebra cæde sagittarum mortificabant.

(b) Forfan Pagram dicit, de quo castello Glycas annal. part. 4. pag. 430.

CAPVT IX.

*Reymädu
dæpæ
y.*

Peruenerunt deinde Christianorum populi ad plurimas ciuitates & castella, quorum nomina latent. De quibus Turci dona & multa cibaria mittentes, Comitem Reymundum præcedentem & milites Imperatoris auertebant. Sic corrupti, per deserta & inuia & solitudines locaq; arida totum deducebant exercitum. Vbi assiduè Turcorum insidiaz occurrantes eis, vniuersos de exercitu, negligentia aut læsitudine retardatos, trucidabant. Perceptis igitur insidijs

*Incurso-
nes Turco-
rum.*

insidijs, & grauissima insecutione & populi contritione, Principes exercitus decreuerunt, retrò & antè suæ gentis custodiam fieri, ac Francigenas milites circiter septingentos semper in fronte præire & præcauere: Longobardos similiter ad septingentos, à tergo lassos & subsequentes fratres tueri & expectare. Turci verò comperta Longobardorum custodia post tergum sui exercitus, supra quingentos in arcu & equis conglobati, subito clamore intonantes, eos à tergo incurrerunt, sagittarum grandine velociter vexantes & vulnerantes. Tandem terrore mortis Longobardi, celeritate equorum in fugam conuerterunt, miseris pedites & itinere fessos deserentes. Quos Turci graui occisione circiter mille in hac prima custodia peremerunt. Crastina autem die exorta, & crudeli fama atrita gentis perlata in castra, conturbati sunt omnes primores exercitus, multum Longobardis impropèrantes, quòd mollicie & pigritia eorum contritus & imminutus fuerit exercitus. Vnde alios decreuerunt custodes statuere fessi & à longè subsequentis populi, sed nemo se obtulit ad custodiam præter Ducem Burgundiæ. Qui cum quingentis loricatoribus sic tuebatur exercitum, vt nec vnus in custodia suæ diei de populo periret.

Longobardi stationē deserentes causa claudis.

Stephanus Burgundus.

CAPVT X.

Sequenti verò die post Stephani custodiam, Comes Reymundus suæ diei egit custodiam: quem Turci, ad septingentos in vnum collati, nona diei hora in locis arctissimis fortiter incurrentes, cum eo graue prælium in sagittis commiserunt. Sed Comes viriliter resistens, non amplius quam tres suorum amisit, præter aliquos graui sagittarum infusione ibidem vulneratos. Comes ergo Reymundus videns, quia bellum difficile sibi suisq; ingruerat, & Turcorum copia accrescentes sibi vim inferebant, septem equites veloci cursu remisit ad exercitum, qui iam spatio septem miliarium præcesserat, quatenus sibi aliqua manus mitteretur, quæ sibi suisq; nimium & diu angustiatas ab hostium impu-

Reymundus Turcos fortiter sustinet.

Accersit auxilia sociorum.

LIBER

*Fuga ho-
stium.*

impugnatione, subueniret. Audita hac Comitum legatione, decem millia equitum in momento sequestrati, loriceis induti, galeis operiti, clypeis pectori obductis, eadem die viam remensi sunt ad ferendum Comiti auxilium, existimantes, omnes Turcorum copias conuenisse. Turci ad hæc septingenti, visa Comitum constantia, & reuersa multitudinis audaci succursu, fugam velociter arripuerunt, in montanis se abscondentes. Ab illa deniq; die commixtis copijs, Reymundus & vniuersi ductores & capitanei decem millium cum omni manu equitum, & comitatu farigatorum peditum, ad multitudinem exercitus redeuntes conuenerunt: qui deinceps diuidi, aut vllatenus aliquibus in locis spaciari, nulla fiducia præsumserunt, propter assiduos Turcorum assultus, & nimias illorum copias.

CAPVT XI.

*Christiani
solitudi-
nes pera-
grantes,
confuctan-
tur fame.*

*Prouinci-
alium
glades.*

DEhinc per quindecim continuos dies viam suam continuantes, amplius in solitudines, & loca inhabitabilia & horroris, per montana asperrima incedebant: vbi nihil reperientes, non hominem non pecudem, graui fame cœperunt coarctari: quin aurum nulli prodesse poterat nec argentum: quia nullius generis esca reperiebatur, quæ precio posset mutuari. Si qui verò de Prouincialibus præcurrebant, quingenti inquam seu ducenti vel trecenti, ad inuestigandos cibos, circumuenti à Turcis, in momento occidebantur, quos subsequens exercitus cotidie detrunctos reperisse perhibetur. Hæc enim Prouincialium gens amplius prædæ & rapinis inhiabat præ omnibus, & ideo ampliori casu præ cæteris periclitabatur. Tantum diuitibus & magnificis viris, qui vehiculis à portu Ciuitot, & à Nicomedia ciuitate, farinam, panes, carnes siccas vel baccones attulerant, sustentatio vitæ erat: cæteros grauis in opia frondes, cortices arborum ac radices herbarum corrodere, & sic ventrem implere cogebat.

CAPVT XII.

HAc arctati inopia, mille pedites de exercitu in confinio ciuitatis, Constannes nomine, explorato nouello hordeo, sed nondum maturo, eadem tamen onusti annonæ, in quandam vallem descendentes, de arbutis & myricis ignem suscitauerunt, ipsa grana immaturi hordei flammis exusta & torrida de culmis excutere ad implendos ventres statuentes. Similiter pomula cuiusdam miri & inauditi generis, fructum amarum quorundam fructuorum, ibidem in desertis reperta & collecta ad mitigandam famem coquere didicerunt: sed pro palati, à crudelibus Turcis martyrio coronati sunt. Nam cum ad eos præ difficultate locorum, vallium & montium nullus hostium pateret accessus, nec ulla esset facultas aut ars in sagittis nocendi, copioso igne ramis fructuorum, & arida materia herbarum, suscitato, vallem circumquaq; impleuerunt, ex quo mille homines perusti sunt. Tam atroci fama combustionis & perditionis catholice legionis in castris diuulgata, exterriti sunt vniversi Principes Christianorum. Vnde ab illo die sex diebus continuis semper in vnum conglobati, sic iter suum moderati sunt, vt pedites inter equites ad omne periculum & defensionem pariter adesse viderentur.

Mille pedium frumentorum occasus.

Consternatio Christianorum

CAPVT XIII.

Igitur sex dies completi sunt, & ecce, Turci, Donimanus, Solymanus, Carageth, Brodoan de Alapia, & à montanis Flagania, & omni regno Antiochia, cum viginti millibus, viris sagittarijs in arcu corneo & osseo obuiam Christianorum turmis affuerunt. Qui omnem rem & angustias illorum explorantes, sexta eos feria bello aggredi statuerunt. Superavit enim eadem die exercitus fidelium Christi angustias & laboriosas fauces Flagania, & in planicie campestri applicantes, eiusdem diei, scilicet ferie sextæ, hora nona ad quiescendum castra posuerunt. Et ecce Turci propinquantes, & more suo altis vocibus inclamantes,

totum

Turcorum expeditio.

totum coronauerunt exercitum, & vtrinq; graue praelium commiserunt. Interdum Turci in castra repentino impetu aduolantes, & Christianos milites lacessentes, sagittis eos confixerunt: interdum Galli & Longobardi, licet fessi, & itinere granati, exurgentes & aduersus tot creberrimos assultus indignantes, frequenter eos remittebant, quo vsq; septingenti Turcorum corruerunt, Christianorum vero nulli percussi sunt. Nam in vnum conglobatos nequaquam irrumpere & dispergere ea die Turci potuerunt. Turci autem videntes, se nihil hac die in caede Christianorum proficere, sed plurimos suorum cecidisse, tristes ac dolentes in castra sua, vespere terras operiente, regressi sunt. Similiter & Christianus exercitus hac nocte statutis vigilijs & custodia in circuitu castrorum, omni bellorum turbinis sedato quieuit.

CAPVT XIII.

Conradus Protostrator & Bruno rex Romanorum feliciter gerunt. SEquenti vero die Sabbati tria millia exercitus Christianorum, & Principes eorum Conradus & Bruno, filius sororis eius, caeteriq; viri fortissimi a castris & planicie exiitantes, & in regione ciuitatis Maresch applicantes, iam sui itineris miliaribus duobus peractis, praesidium quoddam Turcorum assilierunt. Quod frustra a Turcis defensum sine aliqua mora comminuentes, omnia vitae necessaria, quae in eo erant, diripuerunt, & Turcos inibi repositos in ore gladij percusserunt. Hoc prospero successu Christiani gaudentes, & spolia Turcorum grandia & multa ad tentoria secum deferentes, per quasdam montium fances asperas rimas & scopulosas descenderunt. Vbi insidijs Turcorum circumuenti, & sagittis lacessiti ac confixi, parum repugnantes praesertim & onere praedarum angustiaq; locorum, ad septingentos perierunt, spolia omnia & praedae Turcorum, licet inuiti, illic relinquentes. Hi vero, qui ab eorum manu euaserunt, singulatim & sparsim, sicut victi & attriti, vespere ad castra relati sunt tristes & dolentes. Et ea die vltra ab omni assultu exercitus, lugens de casu suorum,

suorum, in tentorijs requieuit. Similiter Dominica die tam Turci quàm Christiani ab omni infestatione & belli turbine cessauerunt.

CAPVT XV.

Secunda autem feria iam primo Sole radiante, Episcopus *Episcopi*
Mediolanensium in medio exercitus exurgens, diuino *Mediola-*
taetus spiritu, hac die bellum affuturum prædixit, & sermo- *nensis præ-*
nem ad populum Dei viuentis faciens, omnes ad confessi- *sagium de*
onem delictorum venire admonuit, quos in nomine IESV *prælio.*
Apostolica potestate à peccatorum nexibus absoluit, vni-
uersos post datam indulgentiam brachio B. Ambrosij, Me-
diolanensis Episcopi, sanctificans & benedicens, quin & *Christiani*
lancea Dominica, quam Reymundus secum attulerat, est *instruunt*
aucta ad sanctificandum & benedicendum populum. Post *acies.*
hanc benedictionem, & suæ puritatis confessionem, Ste- *I.*
phanus Dux Burgundiæ, miles clarissimus, ex suo populo *II.*
sibi aciem constituit. Reymundus Turcopolos & Prouin- *III.*
ciales in sua acie retinuit. Conradus verò, tabularius Imp-
Henrici III. Alemanos, Saxones, Baioarios, Lotharingos *IIII.*
& vniuersos Teutonicos in aciem sibi asciiuit. Episcopus
Lauduni, Engelradus, Milo, VVido, Hugo, Bardolfus de *V.*
Breis, VValbertus de ciuitate Lauduni, omnes hi ex manu
Francigenarum aciem ordinauerunt. Episcopus verò Me-
diolanensis, Albertus de Blandraz, VVido frater illius,
Otho de Altafpata, Hugo de Montbeel, VVigbertus de
Parma, & vniuersi Longobardi equites & pedites, densissi-
mam sibi aciem composuerunt. His verò aciebus sic ordi-
natis, Longobardi in fronte constituti sunt, eo quòd illo-
rum copia intolerabiles haberentur, vt aduersus Turcorù *Configunt*
acies, quæ illis vicinæ erant, fixæ & impenetrabiles facie *cum hoste.*
ad faciem obstantes, eas oppugnarent. Deinde singulæ
acies Christianorum vsquequaq; à dextris & sinistris posi-
tæ, singulis gentilium aciebus obstabant, sæpius eos in fu-
gam remittentes, & sæpius aduersus eos bellum iterantes.
Sed Turci callidi, & prælio docti, post aliquantulum fugæ
subito

subitò frena reiicientes, ac sagittarum grandine remor-
dentes, graui vulnere tam homines quàm equos peri-
mebant.

CAPVT XVI.

*Fuga Lon-
gobardo-
rum.*

*Duces, fu-
gam in-
flaurates,
proster-
nuntur.*

Longobardi igitur, qui in prima fronte cōstituti erant,
Lgrauiter & diu cum Turcis commiserè prælium. Sed
Albertus, ductore eorum, post nimiam & longam relucta-
tionem pondus belli sufferre non valens, & præcipuè equo-
rum defectione, qui fame attenuati nihil poterant, cum
signo belli, quod dextra ferebat, fugam inijt: & sic tota
illa Longobardorum adunatio cum ducibus & Principibus
suis in fugam vsq; in tentoria remissa est. Conradus verò,
miles imperterritus, videns bellum ingrauescere, & Lon-
gobardos deficere ac fugam inire, repentiè aduolans, cum
sua acie irrupit, Turcos expugnans & dissipans à prima
hora diei vsq; post meridiem. Tum tandem victus præ ni-
mia iaculorum assiduitate, fugam arripuit cum manu diu
fame macerata, & viribus exhausta, & ipse in tentoria re-
uersus est. Stephanus item cum Burgundionibus volens
subuenire attritis & fugitiuis fratribus, cum sua acie irru-
ens, vehementer hostes expugnabat. Sed ad vltimum post
longam contentionem cum omnibus suis terga vertit, in-
numerabili multitudine suorum ibidem occisa, & à Turco-
rum armis extincta, & simili fuga ad tentoria repedit.
Stephanus verò Blesensis respiciens omnia tam Longobar-
dis quàm Gallis verti in malum, cum omnibus Francige-
nis, qui in sua erant acie, ad subueniendum fratribus, &
* Suprà Turcos reprimendos, aduolat, ac bellum committere vsq;
cap 6. ad vesperum non abstinuit. Tandem Turcorum manu in-
vualper tolerabili sagittis & arcu osseo inualecente, Comes Ble-
tum ap- sensis victus & attritus, simili fuga, qua & socij, in castra re-
pellauit latus est, multis nobilibus viris de comitatu eius victis &
Cædes pro extinctis. Ceciderunt in eius acie viri illustrissimi, Balde-
cerum. vvinus de Grantpreit, Dudo de Claromonte, * VVigber-
tus de monte Lauduni, cultos & defensor eiusdem ciuitatis,
Dei

Dei amicus, miles ferocissimus, corpore altus, & plurimi potentes ac primi exercitus, quorum nomina omnia scire & inuestigare nequimus. Comes verò Reymundus cum militibus Imperatoris, Turcopolis, & suis Prouincialibus cuneis socios releuare in eodem certamine festinans, multos Turcorum repentè prostrauit. Sed dehinc nimium casu aduersante, multis suorum prostratis, ac sagittis imminentis, bellum Turcorum nimis inualuit, donec tota manus Turcopolorum exterrita, & fuga dilapsa, ad loca tabernaculorum diuertit, Comitem in medijs periculis deserens, cuius Prouinciales milites ferè omnes detruncati sunt.

*Interneccio
Prouinci-
alium.*

CAPVT XVII.

Videns ergo Comes fugam Turcopolorum, & casum Reymundus irrecuperabilem suorum, non vltra in mortis periculo sibi imminente remanens, sed vix ab armis effugiens, ex ferro versus montana & per angusta loca declinans, in summitate cuiusdam præcelsi silicis ascensu difficili astitit cum decem tantum socijs, de quo, quantum poterat, Turcis insequentibus, & eum obsidentibus, resistere cum suis conabatur. Regressis itaq; omnibus ad tentoria, qui Turcorum arma effugerant, Stephanus, Comes Blefensis, de omnibus primoribus requisuit, qui à bello redissent, aut armis occubissent. Cui statim innotuit, Reymundum in summitate silicis fecisse diffugium, & nisi sibi subueniretur, nunquam eum manus Turcorum posse euadere. Ad hæc Stephanus Comes, ducentis socijs in lorica & galea readunatis, Reymundum ab inuasionem Turcorum liberare festinans, Turcis fugatis, qui eum insecuti fuerant, & ad triginta viris repentè attritis, Comitem saluum de silice recepit, & incolumem ad tentoria reduxit. Victis & attritis Christianorum fortissimis aciebus, & vsq; ad tentoria de crudeli prælio effugatis, Turci victores cum spolijs Gallorum & Longobardorù pariter in sua castra sunt regressi, vix duobus milliaribus à mansione Christianorum, satis

*Obsessus
liberatur
à Stephano
Blef. &
Conrado.*

LIBER

*Cruenta
Turcorum
victoria.*

tamen luſtuofam & cruentam victoriam hac die obtinentes. Ceciderunt enim ſocietatis eorum tria millia virorum pugnatorum in eodem prælio, quo Chriſtiani milites delictorum ſuorum pondere impediti, diuino iudicio traditi ſunt incredulis viris & impijs ad puniendum. Eadem verò nocte, qua Comes Reymundus à cacumine filicis, & Turcorum obſidione, ſubueniente Stephano Bleſenſi, ac Conrado ſtabulario, liberatus & reduſtus eſt in caſtra ad confratres, cœperunt focos & victus neceſſarios vniuerſi parare, qui à cæde & bello in tabernacula conſugerant, ligna quoq; & farmenta ad coquendos cibos componere, quibus feſſa & ieiuna corpora recrearent. Et ecce, primo noctis factò ſilentio, idem Comes Reymundus, neſcio qua formidine correptus & vitæ diſſiſus, cum omnibus ſuis, & cunctis Turcopolis Imperatoris, equos frenis ac fellis ſtravit, fugamq; inijt, ac tota nocte illa fugiendo, iter per montana & inuia loca accelerans, ad caſtellum Imperatoris, Pulveral nomine, veniſſe perhibetur.

*Reymundi
clandeſti-
na fuga.*

CAPVT XVIII.

*Panicus
terror in
caſtris
utriuſq;*

*Fuga Chri-
ſtianorum*

Igitur hac illius fuga cognita, & in populo diuulgata, vniuerſos tantus metus inuaſit, vt nec vnus de Principibus remaneret, ſed omnes vitæ diſſidentes diſſugium maturarent, magni & parui, nobiles & ignobiles, vſq; ad Synoplum, Imperatoris præſidium, ignorantibus quòd & Turcorum corda non minus formido fugiendi ſolicitabat. Tentoria autem & omnem apparatus ſuum Chriſtiani cum omnibus vehiculis, cum vxoribus teneris & cariffimis, cum omni ſupellectile, qua tot nobiles, & tam magnus indigebat exercitus, reliquerunt. Nec mora, per exploratores fama tam ſubitæ fugæ ad aures Turcorum peruenit, qui non longè poſt contritionem Chriſtianorum, & acceptam victoriam, ſua etiam in caſtra reſceſſerant, vt & ipſi ea nocte cibis & ſomno ſua reſouerent membra, in cæde catholicorum militum feſſa & grauata.

CAPVT XIX.

Turci quidem hæc audientes, & continuo exurgentes, *Turci in-*
 omnibus suis in tubis & buccinis experge factis & uadunt
 conuocatis, sicut sunt viri semper vigiles in cæde inimico- *castra.*
 rum, primo diluculo affuerunt in tentorijs Christianorū.
 Vbi mulieres nobilissimas, & matronas egregias, tam Gal- *Seuiunt*
 lorum quàm Longobardorum crudeliter aggressi, impiè *is matro-*
 rapas & vincularas tenuerunt, in barbaras nationes, & *nas.*
 ignotam linguam, supra mille transmittentes, ac si pecora
 mota deprædati essent, & perpetuo exilio in terram Cor-
 rozan quasi in carcere & conclauis eas constituentes: cate-
 ras aliquantulum prosectæ ætatis gladio interemerunt.
 Terra autem & regnum Corrozan sic montanis & aquarum *Regnum*
 paludibus clausum est, vt quicunq; captiui illuc semel in- *Corrozan*
 trauerint, non vterà hinc magis quàm pecus à cauea exire
 valeant, nisi licentia & permissione Turcorum. Ah quan- *Auctoris*
 tus dolor, quantæ illic videri poterant miseriæ, vbi tam *tbreni.*
 tenerrimæ & nobiliss. matronæ ab impijs & horridis ho-
 minibus in prædâ raptæ & abductæ sunt, quorum capita
 antè & retro, à dextris & à sinistris, in modum colli rafa *Fœdus*
 sunt, & quorum rari capilli, ab his quatuor collis depen- *Turcorum*
 dentes, intonsa coma perhorrescunt, cum barba etiam *habitus.*
 intonsa & prolixa, & qui solum retris & immundis spiri-
 tibus similes esse in suo habitu referuntur. Verè non mo-
 dicus dolor illic erat, non paruus timor delicatas matro-
 nas inuaserat, non parui fœminei vlulatus auditi sunt in
 castris, vbi dulces earum mariti alij occisi, alij fugitiui,
 vltima necessitate compulsi, miseras ac desolatas inter
 manus percussorum reliquerunt. Aliæ illicita & fœda cõ- *Captiua-*
 mixture vicissim vexatæ, & post plurimam vexationem *rum mis-*
 decollatæ sunt: aliæ hilari vultu & decora facie, oculis *ria.*
 eorum placentes, in barbaras nationes, vt diximus, trans-
 missæ sunt.

LIBER
CAPVT XX.

Turci con-
secantur
fugientes. **R**epertis itaq; & captis tot honestis mulieribus in tēto-
rūm insecuti sunt tam equites quā pedites, tam Clericos
quā Monachos, & totum fœmineum sexum, qui fuga
euaserant de castris: quos non aliter gladio metebant,
quā messor, qui falce maturas segetes metere solet. Nul-
li ætati aut ordini parcebant: solos iuuenes imberbes,
viros militaris officij, captiuabant, quos etiam in exilio
cum matronis honorificis Corrozan abduci destinabant.
Potuntur
amplis-
præda. Pecuniam quidē inauditam, à fugitiuis & lapsis medio
itinere relictam, sustulerunt, adhæc molles vestes, pellice-
os varios, grifios harmelinos, mardrinos, ostrā innume-
rabilia auro texta, miri decoris, operis & coloris, equos
quoq; & mulos plus quā numero vel littera alicuius re-
ferri possit: quæ omnia tandem illis tædio fuerunt
asportare.

CAPVT XXI.

Strages
pecuniarū **T**erra autem & montana, vt aiunt pro vero, qui hæc
oculis viderunt, & vix illic iudicium mortis euaserūt,
Byzantijs, auro incommutabili, argento inastimabili &
denariorum dispersione sic operta erant in contritione &
fuga tam magni exercitus, vt amplius tribus milliariis
super aurum, gemmas, vasa argentea & aurea, ostrā miri-
fica & preciosa, vestesq; subtiles ac sericas, incedere fugi-
entes & persequentes viderentur. Sanguine verò occiso-
Numerus
cæforum. rum tota via defluebat. Nec mirum: quoniam supra CLX.
millia illic in gladio & sagitta ferocium Turcorum cecide-
runt, facilè ab hostibus superati ac detruncati præ fame
diuturna, qua nimium afflicti, & viribus exhausti, nulla
Fames. virtute resistere potuerunt. Tanta enim illis fames in de-
fertis Flaganiæ incubuit, vt corium bouis viginti solidis
emeretur, paniculus, qui palmo concludi poterat, tribus
solidis Lucensis monetæ venderetur, cadauer equi, multi
asini

asini sex marcis appreciaretur. In hac fuga sæuisissima duo-
 probi equites de populo Stephani Blesensis, dum viam ma-
 turarent à facie Turcorum insequentium, quidam ceruus *Interitus*
 ex aduerso, de montanis clamore & tumultu Turcorum & *duorum*
 Christianorum attonitus, eis occurrit, impedimentum illis *equitum.*
 via factus. Trans quem ambo casu corruentes, in mo-
 mento ab hostibus decollati sunt.

CAPVT XXII.

Gitur exercitus sic attritus & profugus equo vel mulo *Profugi*
 lenadere festinans, ad ciuitatem (a) Synoplum, quam mi- *redeunt*
 lites Imperatoris tuebantur, sparsum fugiendo peruenit, *Synoplum*
 & sic semper fugiens, vsq; ad regiam urbem Constantino- *et Constā-*
 polin partim reuersus est. Stephanus autem Dux Burgun- *tinopolin.*
 dia, Stephanus Blesensis, Conradus, stabularius Impera-
 toris Romanorum, Episcopus Mediolanensis, Episcopus
 Lauduni, Episcopus de Suesiones, VVido Rufus, Hugo,
 Bardoifus & cæteri comprimores, & vniuersi, qui grauissi-
 ma Turcorum arma poterant effugere, Constantinopolin,
 per montana & inuia fugientes, regressi sunt. Comes ve-
 ro Reymundus per abrupta montium & ima conuallium
 Synoplum cum Turcopolis Imperatoris Græciæ, omnibus
 socijs & Principibus prætermisissis, ingrediens pernoctauit,
 & die crastina nauem ascendens, per mare Constantinopo-
 lin aduectus est.

(a) Videtur Synephium dicere: de quo Nicephori
 Phocæ Imp. armis recuperato Glycas annal. par. 4.
 pag. 430. Curopalates pag. 70. Nominauit ramen
 Nicetas pag. 5. Sozopolin Pamphylia, meminitq;
 appendix de Friderici Barbarossæ expeditione Asia-
 tica, addita historia Radeuici, nominauit pag. 22.
 & iterum 24. Subleum. Quæ ambæ voces & ipse so-
 no ad Synoplum alludunt.

CAPVT XXIII.

Interea tantillum exercitus, quod remanserat, dispersæ
 videlicet Christianorum reliquæ, dum vestigia Comitum
 Reymun-

*Proceres
Turcici
maclant
obuios
Christia-
nos.*

Eraldus.

Dudo.

Reymundi & cæterorum eadem via tenerent, & ad CCCC à diuersa fuga in vnum colligerentur, Solymanus, Domb-manus, Balas de Sororgia nondum cæde satiati, à tertia feria vsq; in quartam eos persequuntur, eodem tramite quo tendebant post Principes fugitiuos ad Synopum, & eos detruncarent & captiuarent. Sed nimium prolongatos vltra persequi non audentes propter vires & ciuitatem Imperatoris, reuersi sunt. Reuertentes verò, de dispersis & retardatis, qui eis obuiam fuere, eadem die mille amputatis collis sparsim peremerunt. Vbi impijs tyrannis vir nobilis Eraldus obuiam factus, sagitta illorum occubuit, ortus de ciuitate Cadelim. Engelradus pariter de eadem patria, Dudo miles egregius, Arnoldus, filius villici, VValterus de Castelens, & plurimi potentissimi milites, quibus equorum cursus minimè prodesse poterat, eisdem carnificibus obuiam facti, sagittis occisi sunt.

CAPVT XXIIII.

*Alexij
Imp. in
Reymun-
dum sto-
maebus.*

*Benigni-
tas in af-
flictos.*

*Mors Epi-
scopi Me-
diolan.*

Comes verò de S. AEgidio & cæteri comprimores Constantinopoli ingressi, à Domino Imperatore benigne suscepti sunt. Sed aduersus Reymundum cœpit aliquantulum indignari, eo quòd à cæteris socijs, Stephano & Conrado, fugiendo subtraçtus sit & alienatus. Qui occasione assumta, respondit hæc ideo se fecisse, quoniam occasione in eum insurgerent, eo quòd primus fugam cum Turcopolis à castris inierit, & quia eum in dolo, & ex consilio Imperatoris, fugisse existimassent. Dehinc in breui Imperatoris indignatione cessante, misertus est vniuersorum, & cunctis opibus spoliatos & vacuos magnificis donis in auro, argento, armis, equis, mulis & vestibus releuauit, & toto autumnu & hyemis tempore vniuersos secum habitare & refocillare concessit in omni affluentia & largitate rerum necessariarum. His itaq; moram illic facientibus Episcopus Mediolanensis vita discessit, cui Episcopi & vniuersi fideles catholicas exequias exhibuerunt.

CAPVT XXV.

Eodem quoq; tempore, & anno primo regni Baldevvini Regis, Comes & Princeps potentissimus de ciuitate Niniue, quod vulgò dicitur Nauers, VVillehelmus nomine, de terra & regno occidentalis Franciæ egrediens, & iter per Italiam faciens, ad portum, qui vocatur Brandiz, nauigio alto mari inuectus est cum qundecim millibus equitum & peditum virorum pugnatorum absq; sexu fœmineo innumerabili, & ad ciuitatem, nomine Vallona, secessit. Vbi in arido restitutus, ad ciuitatem * Salonicam, sitam in regione Macedoniæ & terra Bulgarorum, descendit, pacificè hospitio susceptus ab incolis in omni iustitia & benignitate, furto, rapina, præda & iniusta contentione sub iudicio mortis interdicta, ne Imperatoris Constantinopolit. terram aliqua iniuria exercitus, sicut paulò antè Longobardi, fuscitarent.

*Copia Gu-
lielmi Ni-
uernensis.
* Thessa-
lonicam
dicit, no-
mine eo
ναὶ ἀ-
φείρον
mutila-
to.*

CAPVT XXVI.

Deinde post plurimum itineris & diuersa hospitia idem egregius Comes cum omni manu & apparatu suo Constantinopolin profectus, ab Imperatore benignè & honorificè susceptus, in littore maris S. Georgij tentoria sua ponere ad hospitandum extra muros ciuitatis iussus est. Post tres deinde dies ex præcepto Imperatoris Comes & totus exercitus brachium maris traiecit, & ad columnam marmoream, quæ in summitate arietem obtinet deauratam, non longè à brachio maris tentorijs fixis, per quatuordecim dies, qui sunt circa natalem B. Iohannis Baptistæ, illic moram fecit, & per singulos dies Imperatori nauigio præsentatus, non paucis muneribus ab eo honoratus & commendatus redibat. Peregrinis verò & humili populo cuiusdam generis monetam, quam vocant Tartaron, ad sustentationem vitæ sæpius idem Imperator mittebat.

*Gulielmus
Niuernæ-
sis appellit
Constanti-
nopolin.
Transmit-
tit in Asi-
am.
Donatur
ab Imp.*

LIBER

CAPVT XXVII.

Gulielmi Nuer. iter. **D**Eniq; post B. Iohannis natiuitatem Ciuitot profecti sunt. Vbi non diu moram facientes, relicto itinere, quod Ducis Godefridi & Boemundi prior incesit exercitus, saltus densissimos itinere duorum dierum perambulantes, Ancras peruenerunt, ad eandem videlicet, quam Comes Reymundus & manus Longobardorum recenter expugnauerant, Turcis in ea repertis decollatis, volentes exercitui Longobardorum, modico interuallo pramisso, admixtis armis & copijs sociari. Per diem autem vnum illic in prædictæ ciuitatis loco moram facientes, & nequam Longobardorū societatem assequi valentes: qui per Flaganiam iter continuabant, à sinistris illos relinquentes, à dextris viam arripiunt, quæ ducit ad ciuitatem Stanconam, in ea aliquandiu moram habituri, & de euentu Longobardorum audituri aliquid.

CAPVT XXVIII.

Solymanus & Donimanus incursant copias Gulielmi. **A**D hæc, cum nondum ciuitati appropinquassent, Solymanus & Donimanus cum copijs & armis Turcorum à recenti cade Longobardorum, vix diebus octo peractis, reuersi, & Comitis de Nauers subsecutione comperta, festinatò per notas semitas collium & vallium accelerantes illic occurrerunt, ac sagittis crudeliter assilientes, per triduum exercitum, ante & retrò positis insidijs, bello grauissimo & acerbis plagis fatigabant. Sed nondum in his locis obtinere victoriam, licet plurimæ copix peragratorū incautè & lento gressu præ lassitudine subsequentes, creberrimo assultu ceciderunt, & quidam Henricus, genere Longobardus, Comes sua in terra magnificus, inter socios sagitta transfixus obierit.

CAPVT XXIX.

NAm Christiani milites viriliter adhuc resistentes Turcis, plurimos perimebant, alios in fugam sapiens remittebant,

mittebant, & facillè quidem remittere poterant, cùm non-
 dum illis aquæ penuria fuisset, nec equorum virtus defe-
 cisset. Sic tandem Christiani milites in itinere à plurima
 Turcorum infestatione defensi, Stanconam peruenerunt.
 Vbi Turcorum custodiam & vires in præsidio reperientes, *Gulielmi*
 mœnia fortiter assiliunt, & dum hostes ab intus pro anima *copiæ fru-*
 eis resistunt, vtrinque plurimi occisi sunt. Nihil autem in *strâ Stan-*
 hac præsidij oppugnatione proficientes, castra hinc amo- *conam op-*
 nentes, ad ciuitatem Relei applicuerunt. Vbi triduo siti *pugnant.*
 adeò intolerabili oppressus elāguit exercitus, vt supra CCC. *Confuctā-*
 extincti morte grauissima illic periclitarentur, ceteri verò *tur sui.*
 viucentes viribus exhausti, & necessariorum defectione in-
 firmati, parum ad resistendum valerent. Hac sitis intole-
 rantia anxiiati, quidam ex socijs super cacumen præcelsæ
 rupis gradientes constiterunt, si fortè alicubi aquam spe-
 cularentur. Sed tantùm ab hac ciuitatem vacuum habi-
 tatoribus & dirutam prospexerunt, aquam in ea esse exi-
 stimantes, quæ minimè reperta est. Nam cisternæ & putei
 ipsius à Turcis recenter subuersi erant & obruti.

CAPVT XXX.

Turci autem post paululum temporis comperientes *Turcorum*
 exercitum iam sitis graui passione defectum, & parum *iterata cū*
 posse resistere, extemplò eos insecuti, sagittis aggressi sunt *Gulielmo*
 per diem integram prælium graue hinc & hinc commit- *pugna.*
 tentes, & vtrinque in gladio, arcu & lancea corruentes, to-
 tam latissimam vallem sanguine suo repleuerunt, ac densis
 corporibus occisorum virorum ac mulierum terra regio-
 nis huius occupata est. Tandem hoc ingruente sæuissimo
 bello, & Christianorum virtute siti debilitata, & ideo mi-
 nus valente & resistente, Turcorum ferocitas exaltata cœ-
 pit inualescere, & Christianos victos atrociter in fugam *Victoria.*
 cogere. Comitem quidem iam victum, ac de bello fugien- * *Ptole-*
 tem, vsq; ad ciuitatem * Germanicoplam insecuti sunt. mæo est
 Robertus verò, frater eiusdem Comitis, & VVillehelmus Germa-
 de ciuitate Nonanta, qui signifer erat exercitus, & primus nicopol.
 terga Galatiæ.

Robertus, terga vertit, vnà cum omnibus equitibus à Turcorum armis elapsus, ad prædictam ciuitatem Germanicoplam fugam facientes perueniunt, miseris pedites inter manus ferocium hostium relinquentes.

CAPVT XXXI.

Turci autem fugam gentis Christianæ & suorum Principum videntes, crudeli cæde furescunt in populo & toto Christianorum comitatu, quorum solūmodo septingenti per abrupta montium, & sylvarum densitatem fugientes, vitæ reseruati sunt. Post hanc Turcorum victoriam, & Christianorum stragem luctuosam, vxores militū Christi ad mille captiuatæ, & ab horridis hostibus abducatæ sunt in terram ignotam & alienam. Equi verò & muli, argentarum. tum & aurum, vestes, cuiusq; generis preciosissima, direptæ Turci præ & asportatæ, terram & regnum Corrozan diuitijs nimijs & spolijs auxerunt & impleuerunt. Acta sunt crudelissima hæc bella, & sæuisimæ strages Christianorum in mense Augusti, quando calore Solis & sitis intolerantia aëris grauior fieri solet.

CAPVT XXXII.

Comes igitur de Nauers, qui vix periculum mortis eufferat, adhuc aliquid de opibus & stipendijs suis, à manibus Turcorum fugiendo, retinuerat, & vix ad ciuitatem Germanicoplam declinauerat. Is duodecim Turcopolos, milites Imperatoris Græciæ, inibi ad tuenda mœnia constitutos, multa prece & plurima mercede collata, ductores viæ acquisiuit eius, quæ ducit ad castellum S. Andreae hac parte ciuitatis Antiochiæ, videlicet vt sic per Antiochiam transiens, iter suum continuaret Ierusalem. Verùm Turcopoli, viri perfidi, minimè illi fidem seruauerunt, sed auaritia excæcati, Comitem & socios eius rebus expoliauerunt, nudos & pedites eos relinquentes in loco deserto & inuio, & acceptis spolijs Germanicoplam per notas semitas repedantes. Comes verò tristis & dolens, & præcipue

Gulielmi
Niuer. no.
nū infor-
tunium.

puè Christiani exercitus contritione anxius, viam, sicut deuouerat, sub paupere & vili tegmine patienter omnia aduersa accipiens, perfecit, & in diuersis angustijs tandem Antiochiam peruenit.

CAPVT XXXIII.

TAnkradus autem post captiuitatem Boemundi Principis Antiochiæ factus, eundem Comitem, virum nobilissimum, sic ab impijs Turcis attritum, & rebus destitutum ingemiscens, optimis & honorificis renouauit vestibus, & magnificis eum in equis & mulis ditauit muneribus, per aliquot dies secum retinens, dum membra, siti, ieiunio, vigilijs, lassitudine viarum, squalida & exhausta, bonis terra in vino, oleo & carniū dulcedine abundanter refoueret, & post hæc alleuiata molestia & amaritudine animæ & corporis, viam in Ierusalem, sicut deuouerat, expectatis ibidem & relictis aliquibus de dispersis sodalibus, tempore veris insisteret.

*Tancredi
in Guliel-
mum be-
nignitas.*

CAPVT XXXIIII.

Modico dehinc interuallo, dierum scilicet octo, post hanc recentem stragem, VVillehelmus, Comes & Princeps Pictauiensium, de sanguine Henrici III. Imperatoris Rom. pacificè transito regno Vngarorum cum Duce Bavvariorum, VVelfone, (*) & cum Comitissa nobili, nomine Ida, de Marchia Oisterrich, in ingenti manu equitum & peditum & foeminei sexus supra CLX. millia, in apparatu copioso terram Bulgarorum est ingressus. Vbi, sicut facile fit ab indomito & incorrigibili populo, discordia exorta, & Duce Bulgarorum, Guzh nomine, varijs iniurijs molestatore, ad urbem Adrianopolin, inexpugnatus in virtute suorum, descendit. Sed eis pons, qui ducit in ciuitatem, à Duce præoccupatus & interdictus est.

*VII. EX-
PEDI-
TIO è Gal-
liae Ger-
mania.*

*Numerus
copiarum.
Guzh, re-
gulus Bul-
gar.*

(*) Thimone, Archiepisc. Iuan. seu Salisburg.

vt Frising. lib. 7. cap. 7.

*Contentio
de ponte
Adriano-
pol.*

*Proceres
caesi vel
capti.*

*Composi-
tio.*

QVapropter hinc Pincenarijs, & cæteris militibus Comanitis de regno Imperatoris, grauius pontem in arcu & sagitta prohibentibus, Christianis verò pontem transire non minus contendentibus, adeò crudele vtrinq; commissum est prælium, vt Rudolfus, vir magnæ nobilitatis, de Seegonges ortus, cognatus ipsius VVilhelmi Principis, illic sagitta percussus, interiret, Hartvvgus de S. Medardo captus teneretur, & plurimi, quos singulatim loquum esset narrare. Illic siquidem in eodem prælio, dum hinc & hinc varia & ingenti contritione diuersus ferret euentus, contigit ipsum Ducem Bulgarorû in manus VVilhelmi & suorum incidere & teneri captiuum, donec ipsa die hinc & hinc habitis consilijs, in concordiam vniuersi redierunt, captiuus quoq; restitutus, Pincenarij & Comanitæ sedati sunt.

CAPVT XXXVI.

*Bulgari
reguli fi-
des.*

*Principes
benigne
ab Alexio
Imperat.
habiti.*

Post hæc concordia, placato Duce & suis, in tantum processit, vt non solùm Dux Christianis peregrinis per pontem pacificè transitum concederet, licentiam emendi necessaria non negaret, sed etiam conductum omnibus vsq; ad Constantinopolin attribueret sine dolo & aliquo impedimento. In hac ciuitate idem Princeps VVilhelmus, VVelfo Dux & Ida Comitissa quinq; hebdomadarum curriculo commorantes, Domino Alexio Imperatori innotuerunt cum omni voto, quod deuouerant in Ierusalem, & iccirco fidei sacramento sibi astricti, plurima necessariorum rerum dona, & licentiam emendi necessaria, suscipere meruerunt.

CAPVT XXXVII.

*Christiani
traiciunt
in Asiam.*

Post hæc messis tempore imminente, brachium maris S. Georgij ex iussione & suassione Imperatoris nauigio superantes, in terram ciuitatis Nicomediæ descenderunt, & iter suum continuantes per amœna loca, quibus hæc abundat

abundat regio, tentoria locauerunt, duobus ibi diebus moram facientes. Inde verò profecti, Stanconam secesserunt, vbi ex longo itinere necessarijs vitæ consumptis, grati inedia, tum siti intolerabili affecti, tam homines quam iumenta infirmati sunt. Nec mirum: Nam vniuersas segetes, à facie huius multitudinis, Turci, via anticipata, combusserant, puteos, cisternas, fontes obstruxerant, vt sic vltima necessitate famis & sitis attenuati, facili bello superarentur.

Conficiatur fame & siti.

CAPVT XXXVIII.

Videntes itaq; VVilhelmus & VVelfo & sui confodales has Turcorum nequitas & dolos, vrbes, quæ de eorum erant potestate, scilicet Phinimum & Salamiam, assilientes plurimo conatu stragis diruerunt, sed & omnia loca circumquaq; illis subdita vastare minimè pepercerunt. Abhinc ciuitatem Relei, vbi fluius torrens, diu & longo desiderio optatus, cunctis sufficeret, descenderunt. Sed Solymanus, Donimanus, Carati, Agunich, principes Turcorum, cum infinitis copijs & armis in occursum ex improviso peregrinis his incautis affuerunt altero ex litore, homines, equos & omnia iumenta adaquari in arcu & sagittarum grandine prohibentes, dum à longè fatigati, & sic exhausti Christiani vltra vim sufferre non potuerunt. Vnde vnanimiter post plurimam & diutinam sauisimamq; contentionem, quæ ex littore vtroq; palustri & profundo fiebat, vniuersi Christiani fugam arripientes, strage inaudita ab impijs persecutoribus attriti sunt. Quidam autem estimantes tam crudele martyrium euadere, diuisi à multitudine quoddam in pratium concedentes, sæno latere & abscondi quærebant. Sed nequaquam vitæ reseruari, ad CCC. ibidem sagittis confixi interierunt.

*Gulielm
et VVEL-
FVS vici-
scuntur
iniurias
hostiles.
Turci ar-
cent Chri-
stianos a-
quatione.*

Conficiatur fugientes.

CAPVT XXXIX.

Episcopus verò de Aruernis, & vniuersi comitatus illius, videntes CHRISTI exercitum sic fuga dilapsum & ab

*Christia-
norū pro-
miscua
fuga.*

Cædes.

*Ida Au-
striaca.*

& ab impijs carnificibus attritum, ad radices montis, vbi fluvius Relei oritur, & ipsi fugam inierunt, equos & omnia relinquentes, & tamen pauci euadentes. Similiter etiam Dux VVelfo, lorica & omnibus exutus, & per montana fugiens, vix ab hostili manu ereptus est. Plurima autem millia Alemanorum, Francorum, VVasconum, qui procul erant à montanis, illic extincta fuisse referuntur. Comitissa verò Ida vtrum capta & abducta, aut pedibus tot milium equorum membratim discerpta fuerit, vsq; in hodiernum diem ignoratur, nisi quòd aiunt, eam inter tot millia matronarum in terram Corrozan aeterno exilio deportatam.

CAPVT XL.

*Gulielmi
profugi
fortuna.*

*Bernhar-
dus Ex-
traneus.
Tancredq;*

Comes autem cum solo armigero per montana & ignotas vias arma inimicorum fugiens, ad urbem, nomine Longinach, iuxta Tursolt, quam Bernardus cognomine Extraneus regebat, tandem peruenit, benigne ab eo susceptus, omnibus sibi vitæ necessarijs administratis. Paucis deinde transactis diebus, audiens Tankradus, Antiochia Princeps, tam egregium Principem illic spolij & omnibus rebus amissis, pauperem vitam ducere, & nimis humiliatum, misertus est conchristiani fratris & Principis, & iccirco accepto consilio, militibus ab Antiochia in occursum eius missis, honorificè eum suscepit, & preciosis vestibus per aliquot dies secum commorantem, & bonis terræ conuiuantem, renouauit.

CAPVT XLI.

*Principes
profugi
conueniūt
Antiochie*

Post contritionem Longobardorum & VVilhelmi, Principis de Nauers, VVilhelmi quoq; Comitissæ Stauiensis, VVelfonis, Ducis Bavvariorum, quicunq; dispersi fuerant, aut Constantinopoli seu alibi hyemauerant, è cunctis locis singillatim quicq; Principes Christiani, relictis suis reliquijs, Antiochiam mense Martio inchoante conuenerunt, Albertus scilicet de Blandraz, Conradus Stabularius

Stabularius, Stephanus Blesensis, item Stephanus, Dux Burgundiæ, Reymundus Comes, VVillehelmus, Pictaviensis Comes, VVelfo, Dux Bavvariorum, Episcopi, Engelradus de Lauduno, Manasses de Barcinona, alijq; Episcopi Italiæ, nauigio ad portum Simeonis eremitæ pariter conuenientes, Antiochiæ aliquanto tempore remorati sunt.

CAPVT XLII.

Bernardus autem Extraneus eo tempore Comitem Reymundum apud eundem portum captiuum tenuit, eo quod imputabatur ei necis traditio Longobardorum & cæterorum, qui in eadem fuerant expeditione. Quem Tankradus Antiochiæ sibi traditum reposuit in custodia. Principes igitur Christianorum, qui conuenerant, post dies paucos recordati confratris & Principis Christiani, eumq; sic indiscussum à Tankrado in vinculis teneri, obnixè precati sunt, vt in nomine Christi tam magnificum Principem solueret, ac suis restitueret. Tankradus verò satisfaciens precibus confratrum peregrinorum, hac apposita conditione, à carcere eductum restituit, ne quicquam terra hac ex parte ciuitatis Acræ invaderet, & id sacramento obligatus obseruaret. Post hæc recepto eodem principe Reymundo, vnanimè salutato Tankrado, ab Antiochia regressi sunt vsq; ad ciuitatem Tortosam. Quam obsidentes & expugnantes, subiderunt, in qua ipse Reymundus ex communi consilio ad tuenda ipsius mœnia remansit, eo quod vir cautus & doctus ad resistendum hostibus videtur. Cæteri viam Ierusalem continuare decreuerunt.

CAPVT XLIII.

Vvelfo autem Dux obsidionem hanc deuigans, Ierusalem ad adorandum descendit vna cum Reinoldo Duce Burgundiæ, fratre Stephani, vice ipsius Burgundiam tendens, Antiochiæ vsq; nunc hyemauerat. Sed infirmitate correptus, in via mortuus est idem Reinoldus & sepultus.

VVelfo igitur Ierusalem perueniens, adorato IESV Domino & eius sepulcro, post aliquot dies nauigio vsq; ad insulam Cyprum reuersus est. Vbi & ipse infirmitate detentus, mortuus & sepultus est.

CAPVT XLIIII.

Principes ingrediuntur iter Hierosol. Deducuntur à Baldvino rege.

CAeteri autem Principes præfati, post captionem ciuitatis Tortosæ, recto itinere vsq; ad ciuitatem Baurim cum decem millibus profecti sunt. Vbi Regem Baldevinum, ex præmissa legatione admonitum, in occursum sibi in ingenti manu repererunt: quia transire regiones & ciuitates gentilium absq; tam nominati & potentis noui Regis conductu dubitabant. Deinde habita per noctis spacium cum eo requie, crastino admixtis copijs profecti sunt, & per quindecim dies ante sanctum Pascha Ioppen venientes, per dies octo, & ipsa solenni die palmarum, illic morati sunt. Postea autem die palmarum à Ioppe egressi, Hierosolymam ascenderunt. In qua septem dies commorantes, & sabbaro sancti Paschæ ignem de cælo operientes, sanctam ciuitatem in orationibus & elemosynis perlustrauerunt. Conradus quoq; Stabularius & Engelradus, Episcopus Lauduni, paululum retardati, subsecuti sunt confratres vsq; Iaphet, qui & ipsi in Pascha Domini cæteris adiuncti sunt.

Conradus protostrator.

CAPVT XLV.

Principes fiunt regi auctores de legatione ad Alexium Imp.

Conuenientes igitur de omnibus locis in Ierusalem hac secunda hebdomada Paschali, & gloriose ac iucundè sanctam solennitatem cum Rege peragentes, mala & pericula peregrinorum rememorantes, consilium Regi Baldevino dederunt, quatenus in humilitate ampliore, qua posset, & precibus mansuetis Imperatorem Constantinopolitanum compellaret super miserijs Christianorum, videlicet vt à perditione & traditione Christianorum cessaret, & Ecclesiæ Hierosolymitana subueniret, Turcos & Sarracenos non audiret, sed pleniter ac fideliter omnem mutuacionem necessariorum à præsidijs & locis regni sui fieri vsq; in Ierusalem non negaret.

CAPVT XLVI.

Fuit enim fama in populo catholico, quòd ipfius Imperatoris occultis & perfidis confilijs à Comite Reymun- *Imperator inſimulato-*
do, & militibus Turcopolis, deductus fit exercitus Longo- *tur proditi-*
bardorum per deferta & inuia & ſolitudines Flaganix, vt *tionis.*
illic à Turcis facilè præ fame & ſiti exhaustus, ſuperatus oc-
cideretur. Verùm vt à veridicis & nobilebus viris relatum *Excusa-*
eſt, nequaquam hoc nefando ſcelere culpandus erat. Nam *tur ab au-*
ſapius exercitum præmonuit, & edocuit ſolitudines & de- *lore.*
ſectiones & Turcorum inſidias in inuijs Flaganix, & ideo
eos non ſecurè & tutos per hanc viam poſſe incedere.

CAPVT XLVII.

Acquieuit benignè Rex Baldevvinus confilijs vniuerſo- *Munera*
rum, ac leones duos domitos, & ſibi gratiſſimos, Impe- *eg legatio*
ratori pro munere miſit per Gerhardum Archiepiſcopum, *Imperato-*
& Episcopum de Barcinona, ad confirmandũ fœdus & ami- *ri deſti-*
citiã. Imperator vniuerſam petitionem Regis cum mune- *nata.*
tibus ſibi præſentatis in bono accepit, & de omni ſuſpicio-
ne necis Longobardorum, quam aduerſus eum Chriſtiani *Imp. ſe*
habebant, inſiurandum in Dei nomine faciens, ſe excuſa- *purgat.*
uit, promittens ſe deinceps omnibus miſericordem fieri,
Regem Baldevvinum ſe velle honorare & amare. In eadem
legatione ab Imperatore decretum eſt, vt Episcopus de
Barcinona cum apud Romanum Pontificem Paſchalem de
traditione, ſibi impoſita, excuſaret.

CAPVT XLVIII.

Engelradus autè miles quãdam in Ieruſalem repedans, mu- *Engelradi*
neribus magnis ab Impatore honoratus, bona nuncia *evaγγe-*
reportauit, & amicitia & fidem Regi Baldevvino Impatore *lia.*
velle obſeruare, & pegrinos nõvltã offendere. Sed Episcopõ
aliquãtulũ reniſus eſt Impatori, ppter infidelitatẽ erga Gal *Crimina-*
los, quã ab eo extorſit. Qua ppter in amaritudine animi Ro *tionis Bar*
mam tendens, ipſum Impatorem criminatus eſt in eccleſia *cinoneſis.*
Beneuentana, & ideo aſſumtis litteris ipſius Apoſtolicis,
querimonia grauis apud omnes Principes Gallia ſup ipſo
Imperatore facta eſt.

LIBER
CHRONICI HIEROSOLYMITANI
LIBER NONVS.

Argumenta Capitum.

I. Quòd quidam de Christianis Principibus ad propria repedauerint, quibusdam cum Rege in Ierusalem remanentibus.

II. De incenso à Babylonijs templo S. Georgij, & de fuga Roberti, Episcopi vrbis Rames.

III. Rex Baldewinus contra Babylonios militiam congregat.

IIII. Rex Baldewinus contra Babylonios congregitur, quibusdam ex suis optimatibus in bello occumbentibus.

V. De obsidione vrbis Rames, & de fuga vel saluatione Regis Baldewini.

VI. Vbi Sarraceni expugnata turri vrbis Rames, quosdam Christianorum Principum interficiunt, Conradum stabularium captiuantes.

VII. Quomodo ciues Ierusalem propter fugam Baldewini Regis conterriti, consolationem receperint.

VIII. Vbi Conrado stabulario carcerato, Babylonij Iaphet ciuitatem & Baldewini Regis vxorem obsidione terruerunt.

IX. Baldewinus Rex nauigio applicans Iaphet, cum gaudio suscipitur à ciuibus.

X. Sarra

- X. Sarraceni Baldewinum Regem regressum paululū
declinantes, ad obsidionem Iaphet denuō reuertuntur.
- XI. De classe Christianorum.
- XII. Qualiter Baldewinus Rex cum Sarracenis di-
micans, tria millia ex eis prostrauit.
- XIII. Quomodo Baldewinus cum triumpho Ierusalē
redierit, & post primam suorum interfectionem auxilia
Christianorum Principum per legatos impetrauerit.
- XIIII. Quōd Baldewinus Rex aduenientibus Prin-
cipibus necessaria subministrans, eis pro Dagoberto Pa-
triarcha intercedentibus annuērit.
- XV. Qualiter Baldewinus Rex cum Principibus ab
eo susceptis Ascalonem obsidens, Ammiraldum Babylo-
norum bello extinxerit.
- XVI. De inuestitura Dagoberti Patriarchæ, & de
concilio super ipso Hierosolymis habito.
- XVII. De depositione Patriarchæ præfati, & de
ordinatione Euermeri, in locum eius surrogati.
- XVIII. Qualiter Principibus cum CXL. millibus
Christianorum in sua de Ierusalem renauigantibus, tre-
centæ ex ipsis naues partim ab hostibus partim fluctibus
interierunt.
- XIX. Qualiter tertio regni sui anno Baldewinus
Rex urbem Accaron obsederit, sed minimè deuicerit.
- XX. Quōd Reinoldo, sagittario Regis, in bello per-
eunte, ipse Rex ab obsidione Urbis Accaron recesserit.
- XXI. Baldewinus Rex venationi aliquantulum

vacans, cum decem socijs Sarracenos sexaginta aggressus
ditur.

XXII. Baldewinus Rex à quodam Sarraceno la-
tenter inter frutecta vulneratur, & Ierusalem reportatus,
curatur.

XXIII. Qualiter à Babylonys obsessa vrbs Iaphet,
& quòd Christiani nauigio appulsi contra Sarracenos
preliati sunt.

XXIII. De altera naue Christianorum, que nauis
fragium faciens, penitus ab hostibus consumpta sit.

XXV. Quomodo Sarraceni, adueniente Baldewino,
no, obsidionem vrbs Iaphet dimiserint, & vtrinq; agros
suos excoluerint.

XXVI. Quòd ciuitas Gibelot, à Pisanis expugnata,
Reymundo Comiti subiugata sit.

XXVII. Pisani Regis precibus euocati, cum eo
urbem Accaron obsidione vexant.

XXVIII. Ammiraldus vrbs Accaron consulens ci-
uibus suis, Baldewino Regi urbem tradere decreuit:
Rex & Patriarcha de obsessis, & dextris petentibus,
consultant.

XXIX. Qualiter Pisani Sarracenos vrbe egredi-
entes iniuste occiderint.

XXX. De quingentis Arabibus, qui Ioppen bello
aggressi, Othonem iugulauerunt.

XXXI. De sexaginta Arabibus, urbem Cesaream
depradantibus, quos Baldewinus Rex superauit.

- XXXII. Quod Reymundus contra Tripolin no-
num praesidium extruxerit, in quo moriens sepultus sit.
- XXXIII. Vbi Alexius Imperator pro redemptio-
ne Boëmundi copiosam promisit pecuniam.
- XXXIIII. Solymanus propter pecuniam ab Im-
peratore promissam Donimanum bello fatigat.
- XXXV. Vbi Boëmundus de omnibus his consilium
dedit.
- XXXVI. Donimanus accepto consilio amicorum,
Boëmundum sub pecunia pristinae restituit libertati.
- XXXVII. Solymanus propter redemptionem
Boëmundi inimicas Donimano litteras mittit.
- XXXVIII. Vbi Boemundo Antiochiam reuerso,
Turci Robas urbem obsidere conātur.
- XXXIX. Baldewinus Comes, Boemundus & Tan-
kradus peccata sua confitentes, exercitum congregant,
& contra Turcos acies ordinant.
- XL. De decollatione XVIII. Clericorum & de ca-
ptiuitate Baldeuini Comitis, Principis Robas.
- XLI. Boemundus & Tankradus, captiuato Baldewi-
no, fugiunt, & Tankradus in locum Baldeuini praefici-
tur.
- XLII. Turci Robas urbem obsidione cingunt, qui-
bus Tankradus pro viribus resistit.
- XLIII. Tankradus litteras Boemundo mittit pro
redemptione Robas, ad quem ille cum trecentis properat.
- XLIIII.

XLIII. Tankradus nondum veniente Boemundo, ante Solis ortum castra Turcorum cum omnibus suis in fugam vertit.

XLV. Vbi Boemundo Turcis fugientibus obuiam facto, nobilissima matrona à socijs Tankradi capta est.

XLVI. Qualiter Turcorum Principes & Rex Baldewinus pro matrona interpellauerint Boemundum & Tankradum, & quid responderint illi.

XLVII. Quomodo Boemundo contra Regem Grecorum in Italiam profecto, Tankradus Turcos bello deuicerit.

XLVIII. De preparatione belli inter Baldewinum Regem & Ammiraldum Babyloniorum.

XLIX. Quòd aduocato Patriarcha Ierusalem, Rex Baldewinus in Domino confortatus de Babylonijs triumphauerit.

L. De septem millibus gentilium caesis, & de Villehelmo Comite.

LI. Quomodo Rex Baldewinus, deuictis Babylonijs, fata Afcalonit succenderit, bestijs sylvarum clamore exercitus perterritis.

LII. De Arnolfo, nobilissimo iuene, in montibus interrento, cuius caput Afcalonitæ cum litteris Regi Baldewino remiserunt.

CAPVT I.

D Ostea conuentu Christianorum de die in diem *Proceres* comminuto, alijs redeuntibus nauigio, alijs *Hierosoly-* per diuersas regiones in reditu suo dispersis, *mis reman-* Conradus, stabularius Imperatoris Romano-*entes.* rum, Albertus de Blandraz, Stephanus Blesensis, Stephanus, Princeps Burgundiæ, Otho, cognomine Alaspata, Arpinus de Buduordis, Hugo de Falckenberg, Hugo de Lezenais, Baldeuvinus de Heftrut, Gutmanus de Brussela, Rudolfus de castello Alos, quod est in Flandria, Hugo de Botuns, Gerbodo de castello VVintine, Rotgerus de Roseit, & cæteri quàm plurimi nobiles & egregij viri, qui ad sanctum Pascha celebrandum tunc de vniuersis locis conuenerant, & in omni deuotione, ac caritatis plenitudine, feliciter sanctum tempus celebrauerant, in ciuitate Ierusalem cum Rege remanserunt.

CAPVT II.

A Propinquante dehinc festo sanctæ Pentecostes, & col- *Sarraceni* lectione Christianorum nimium attenuata, alijs na- *populan-* uigio, alijs per sicum regressis, exercitus Regis Babylo- *tur agris* niæ innumerabilis, & nunquam antea copiosior factus, ab *Ramiesem.* Ascalone alij nauigio alij per aridam inequis & copioso apparatu armorum descendentes, templum S. Georgij, distans milliari à ciuitate Rames, combusserunt cum vniuersis, quos in eo reppererunt fugientes à facie eorum cum armentis & gregibus, quin etiam fata regionis depopulati sunt, nouum laborem peregrinorum, & spem totius anni. *Roberti* At Robertus, ciuitatis Episcopus, vir Christianissimus, *Episcopi* videns tam copiosum exercitum tam repentinis flammis *fuga.* & prædis regioni incumbere, & post captam urbem Rames in ciuitatē Ierusalem velle descendere, ad expugnanda eius mœnia, & obsidendum Regem cum populo Christiano, subitò equum ascendens, & ab hostium incurfu elapsus, præcurrit Ierusalem, vt nunciaret Regi, quantus exercitus

LIBER

descendisset à Babylonia, & quomodo omnia fata & vicina
loca ciuitatis Rames iam flamma & præda consumfisset.

CAPVT III.

*Expeditio
Balduini
Regis.* **R**Ex itaq; & vniuersa domus Ducis Godefridi, fratris
ipsius, & cæteri nobiles, qui adhuc cum illo remanse-
rant, audientes superuenisse tot millia aduersariorum ad
delendos catholicos populos, sine mora ad arma festinât,
& iam ad septingentos adunati & loricati, cum Rege ver-
sus hostiles impetus in tubis & cornibus & vexillis ostreis
regia via ferebantur. Vix à montanis Ierusalem Rex &
sui egressi sunt, & ecce in valle & amplissima planicie Ra-
mes inimica agmina Sarracenorum Arabumq; & Azopart
appropinquabant cum infinitis millibus equitum & pedi-
tum, volentes in virtute hac Ierusalem recuperare, Regem
& fideles Christi expugnare.

CAPVT IIII.

*Christiani
pugna ini-
tiu faciūt.* **R**Ex igitur & omnis comitatus illius, videntes, tam p-
pinquas acies inimicorum astitisse, omni timore mor-
tis deposito, & animæ suæ parcere non curantes, atrociter
& vnanimiter per medios hostes ad eorum millia irruunt,
acies penetrantes in virtute militari, & nimiam cædem suis
armis multiplicantes. Dum verò hi solùm septingenti,
paucæ quidem manus, sed milites egregij & fortissimi, sic
cadendo, & hostium muros diruendo, penetrare conaren-
tur, gens intolerabilis Azopart, quæ in medijs millibus
gentilium constituta erat, cum fustibus, in modum mal-
leorum ferro & plumbo compositis, occurrerunt Regi &
suis, & non solùm milites, sed etiam equos illorū in fronte
& cæteris membris fortiter ferientes, graui ictu eos à præ-
lio absterrebant. Alij verò sagittis & fundibus viros egre-
gios coronantes, incessanter affligebant, tanquam grandio
indeficiens, quæ de cælo cadit: quo vsq; vim vltra sufferre
non valentes, Rex & vniuersi in fugam conuertii sunt. Ru-
dolfus de Alos, Gerbodo de Vvintine, Gerhardus de Auen-
nis,

nis, Cosfridus breuis in statura, Stabulo, Camerarius Ducis Godefridi, Comes Host de castello Rura, Hugo de Hamach de terra Pictauiensi, Hugo Botuns, Gerhardus Barson & cæteri omnes medijs in hostibus interierunt. Ex his quinquaginta versus Rames fugam arripientes, portæ vrbis immisi sunt. Lithardus verò Cameracensis, Rotgerus de Roscit, Philippus de Bulon, Baldevinus de Hestrut, Valterus de Berga, Hugo de Burg, Addo de Keresi versus Iaphet fugam inierunt. Vbi decem millia illis occurrerunt, qui Regi ad auxilium festinabant. Sed ab his audito Regis infortunio, & suo interitu, ad eandem ciuitatem fuga reuersi sunt.

Receptacula profugarum.

CAPVT V.

His itaq; ciuitati cum fugitiuis militibus immisis, & portis clausis, Sarraceni, qui eos insequerentur, ad societatem reuersi sunt, & urbem Rames, vndiq; positis castris, obsederunt. Rex autem vitæ diffusus, propter vrbis infirmitatem, per quandam muri fracturam cum solo Hugone de Brulis in Gezela residens, cum armigero suo versus montana Ierusalem diffugium fecit, & tota die ac nocte errans, frustra iter peregit, donec maxima pars Sarracenorum erranti, & Ierusalem tendenti, occurrit: à quibus illi fuga per montana interdicta, grauitè insecutione illorum oppressus est, nescius quò vagari cœperit. Rex itaq; intelligens, se per montana euadere non posse, iam crastino mane orto, & via aliquantulū recognita, versus Assur, ciuitatem Christianorū, secessit, licet sagittis insequentiū trans loricā paulisper sauciatus. Qui per diem & noctem in montanis & deuijs multū laborauit, donec tandē in campi planicie sine rege, & cibo vel equi pabulo afsistens, regionis & viarū cœpit reminisci. Mane autem sic factò, Assur intrauit. Vbi Rorgius, qui ciuitatem Cayphas in beneficio acceperat, & obtinebat, in lætitia magna illum suscepit: existimabat enim eum cum cæteris corruisse. Sic Rex ab obsidione Rames, & manu Sarracenorum, elapsus, venit Assur.

Sarraceni obsident Ramam.

Periculosa regis fuga.

Rorgius.

LIBER

Proceres urbi inclusi. Cæteri verò, id est, Conradus, Arpinus, Stephanus Blesensis, Stephanus de Burgundia & alij milites egregij, turrim quandã ciuitatis eiusdem causa protectionis ingressi sunt.

CAPVT VI.

Obsessi erumpunt in hostem. Altera autem die Sarraceni nec non Azopart, ruptis muris ciuitatis in virtute magna, ipsam turrim infringere & expugnare fortiter cœperunt ferreis vncis & lignibus, donec tandem turri cauata, ignem & fumum in ea suscitauerunt, vt sic calore & fumo arctati & suffocati milites, aut perirent aut prodirent. Sed milites egregij, elingentes potius honesta defensione consumi, quàm misera morte suffocari & extingui, tertia die inuocato nomine IESV, confisi eius gratia egressi sunt, & plurimum cum Sarracenis facie ad faciem dimicantes, plurimo sanguine & strage illorum animas suas vlti sunt. Conradus verò audacia & viribus incomparabilis, gladio præcipuas Sarracenorum strages exercuit, quoad omnes admirati, qui aderant, & exterriti, procul ab eo absistentes, continuerunt manus suas, rogantes eum, vt cessaret à cæde horribili, & eorum dextras susciperet pro viuendi gratia, & sic in Regis Babylonæ deditiōnem redderetur, donec placata Regis ira tam famosus & mirabilis miles in oculis eius gratiã inueniret, & post vincula præmia mereretur. Quod & actum est. Arpinus pariter captus & vitæ reservatus est, eo quòd miles Imperatoris Græcorum fuisse, à veridicis testibus illic innotuisset. Cæteri verò omnes cum Stephano & altero Stephano, summis Principibus, ibidem decolati sunt.

Conradi protostrotoris virtus bellica.

Captiuitas.

Cædes Stephani Blesensis & Burg.

CAPVT VII.

Lucius in vrbe Hierosol. Interea Rex Baldevinus hoc triduo Assur resedit, vt au-
diret euentũ rerũ. Sed fama hæc crudelis Ierusalem transuolans, omnes eam inhabitantes vehementer perterruit, & in luctum ac ploratum tota ciuitas conuersa est. Cœperunt enim adeò omnium corda metu fluxa deficere, vt noctu

noctu & in tenebris à ciuitate recedere pararent, nisi Gut- *Gutmang*
 manus quidam, ortus de Brussela, qui vix euaserat, pluri- *Bruxellē-*
 mum eis consolationis attulisset, & sapius admonuisset, *sis consul-*
 ne facilè à ciuitate recederent, donec intelligerent, si Rex *tus.*
 Baldeuvinus adhuc superesset. Tandem post paululum fa-
 ma allata est, Regem adhuc esse incolumem. Quod audien- *Incurfio-*
 tes, vniuersi lætati sunt & confortati. Et ideo abhinc *nes Sarra-*
 diebus singulis per mœnia diffusi, urbem defensabant ab *cenorum.*
 assaultibus Sarracenorum, qui huc in superbia victoriæ suæ
 per turmas ad laceffendos ciues Christianos assiduè con-
 ueniebant.

CAPVT VIII.

HIs itaq; decollatis, sed Conrado & Arpino in dextris
 eorum susceptis, & in urbem Ascalonem in carcerem *Merauis*
 transmisis, Merauis & cuncti potentes Babylonæ in vir- *obsidet*
 tute magna, & manu robusta, ad ciuitatem Iaphet profecti *Ioppen.*
 sunt, ac plurimo assultu, instrumento & tormentis lapi-
 dum ac bellico apparatu & impetu viros in ea repertos
 vexauerunt. Caput verò Gerbodonis & eius crura precio- *Fraus bo-*
 so ostro calceata & induta amputantes, defensoribus vr- *stilis de*
 bis ostenderunt, afferentes Regis esse Baldeuini, eo quòd *nece regis.*
 similis eius esset. Et ideo eos ab vrbe exire, & in potesta-
 tem Regis Babylonæ sanis membris & vita incolumi ve-
 nire, plurimum arctabant. Christiani verò arbitrantes *Terror op-*
 verum, & Regis caput & crura procul ostentari, nimia de- *pidanorū.*
 speratione correpti sunt, cum omnibus rebus suis egredi,
 sibi inuicem consulentes, & sic nauigio liberari. Erat his
 diebus Regina & vxor Baldeuini in ipsa ciuitate Iaphet, *Regina.*
 quæ etiam terroribus attonita, & dolore mortis dilectis-
 simi Regis, pariter fugam cum cæteris meditabatur inire.

CAPVT IX.

Verùm dehinc septem diebus euolutis, Rex ab Assur *Rex petit*
 exiens, nauem, quæ dicitur Buza, ascendit, & cum eo *Ioppen.*
 Godericus pirata de regno Angliæ, ac vexillo hastæ præ- *Godericus*
 fixo, *Anglus.*

LIBER

Irritus Sarracenum conatus. fixo, & elato in aëre ad radios Solis vsq; Iaphet cum paucis nauigauit, vt hoc eius signo ciues Christiani recognito, fiduciam vitæ Regis haberent, & non faciliè hostium minis pauescendi, turpiter diffugium facerent, aut urbem reddere cogerentur. Sciebat enim eos multum de vita & salute eius desperare. Sarraceni autem viso eius signo, & recognito, ea pars, quæ nauigio urbem cingebat, illi in Galeis viginti & carinis tredecim, quas vulgò appellant Cazh, occurrerunt, volentes Buzam Regis coronare. Sed Dei auxilio vndis maris illis ex aduerso tumescentibus ac reluctantibus, Būza autem Regis facili & agili cursu inter procellas labente ac volante, in portu Ioppe, delusis hostibus, subito affuit, sex ex Sarracenis in arcu suo è nauicula percussis ac vulneratis. Intrans itaq; ciuitatem, dum incolumis omnium pateret oculis, reuixit spiritus cunctorum gentium, & de eius morte hætenus dolentium, eo quod caput & Rex Christianorum & Princeps Ierusalem adhuc viuus & incolumis receptus sit.

CAPVT X.

Rex lacescit hostem. Iam dies media flagrabat, & Rex mox equum ascendens, portas ciuitatis cum sex tantum illustriſſimis militibus egressus est, vt lacesceret tantum Sarracenos circumſidentes, & pateret omnium aspectui, quomodo adhuc viuus & sospes haberetur. Cognito autem Rege viuo & saluo, vniuersa multitudo gentilium, ablatis tentorijs ab Ioppe, in campos Aſcalonis descenderunt, illic per tres septimanas commorantes, donec intelligerent, si aliqua virtus Regi Baldeuino ad subueniendum aueretur. Legatio enim Regis ad vniuersos confratres per castella & ciuitates ac regiones propter auxilium directa est. Sed minime hoc tempore auxilium ferentibus Tankrado, Reymundo, Baldeuino de Burg, eo quod nimium remoti essent, Sarraceni ab Aſcalone venientes, obsidionem circa Iaphet iterauerunt, donec quindecim dies euoluti sunt.

CAPVT XI.

Interca dum hæc obsidio ageretur, CC. naues Christiano- *Classis*
rum nauigio Ioppen appulsæ sunt, vt adorarent in Ieru- *Christia-*
salem. Horum Bernhardus VVitrazh de terra Galatiæ, *norum.*
Hardinus de Anglia, Otho de Roges, Hadeverck, vnus de *Eiusdem*
præpotentibus VVestfalorum, primi & ductores fuisse re- *ductores.*
feruntur. Sarraceni quidẽ, qui ex aduerso urbem in superiore
parte nauigio obsederant, videntes tot Christianorũ acies
adesse, constituerunt cum eis nauali impetu configere. Sed
Christianorum naues velis & remis ac p̄ superiore vento cle-
mentia Dei præuallentes, validẽ repressis gentiliũ viribus,
in arido constiterunt, & additis ciuibus cum ipso Rege si-
bi in adiutorium, urbem ingressi sunt, amplior verò pars
in aperta camporum planicie ex aduerso pariter fixis ten-
torijs hospitio refedit. Erat autem tertia feria Iulij mensis,
quando hæ Christianorum copia, Deo protegente, huc nau-
igio angustiatas & obsessas ad opem collatæ sunt. Sarraceni
cenorum autem turmæ, videntes quia Christianorũ virtus *Sarraceni*
audacter facie ad faciem vicino sibi hospitio proximẽ iun- *soluunt ob*
gebatur, media nocte orbi incumbente, a motis tentorijs, *sidionem.*
amplius milliari subtractæ confederunt, dum luce exorta
consilium inirent, vtrum Ascalonem redirent, aut ciues
Iaphet crebris assultibus vexarent.

CAPVT XII.

Ab ipso verò die tertiæ feriæ dum sic in superbia & cla-
tione suæ multitudinis imobiles Sarraceni persisteret,
& multis armorum terroribus Christianum populũ vexa-
rent. sexta feria appropinquante, Rex Baldeuinus in tubis *Balduinq*
& cornibus à Iaphet egrediens, in manu robusta equitum *Rex eru-*
& peditum virtutem illorũ crudeli bello est aggressus, ma- *pit ex*
gnis hinc & hinc clamoribus intonantes. Christiani quoq; *vrbe.*
qui nauigio appulsi sunt, horribili pariter clamore cum
Rege Baldeuino, & graui strepitu, vociferantes, Babylonio-
os vehemẽti pugna sunt aggressi, fauissimis ac mortiferis
plagis

LIBER

*Sarraceno-
rum
fuga.*

Clades.

plagis eos affligentes, donec bello fatigati, & ultra vim non sustinentes, fugam versus Ascalonem inierunt. Alij verò ab infectoribus eripi existimantes, & mari se credentes, intolerabili procellarum fluctuatione absorpti sunt. Et sic ciuitas Ioppe cum habitatoribus suis liberata est. Ceciderunt hac die tria millia Sarracenorum: Christianorum verò pauci perijsse inuenti sunt.

CAPVT XIII.

*Balduini
regis epu-
lum et vi-
uicv.*

REx ergo Baldeuvinus triumphum de inimicis gloriosè adeptus, noctem hanc in Ioppe in lætitia magna exegit cum vniuersis peregrinis, qui conuenerant, habentibus spolia multa. Altera verò die clarescente, Ierusalem cum omnibus peregrinis pfectus est, pacificè & potenter omnia disponens, & peregrinis ad adorandum Christum, & vota sua reddenda in Ierusalem, templum Dominici sepulcri aperiri iubens. Ante hæc omnia, cum nondum auxilium noui & peregrini exercitus affuisset, Baldeuvinus Rex anxius, & nimium desperatus ob interitum suorum, legationem Antiochiam Tankrado, & Baldeuino de Burg in ciuitatem Rohas misit, quatenus festinanter sibi auxilio adessent, aut totam regionem Syriæ, & regnum in Ierusalem, in breui amitteret, Sarracenorum audaciam & contumacem victoriam annuncians, & quantum casum suorum egressorum militum nuper ab hostibus passus sit. Qui statim collecto exercitu, Tankradus quidem in circuitu Antiochiæ, Baldeuvinus Rohas, ad septingentos equites & pedites mille, die statuto vnanimiter ad ipsam Antiochiam conuenerunt, VVilhelmo, Pictauiensi Principe, in eodem comitatu assumpto, qui nuper post Pascha Domini à Ierusalem adorato sepulcro Dominico, ad Tankradum redierat: & nunc per conuallem Damasci & Camollam descendentes, sed Tabariam prætermittentes, ad Cæsaream Cornelij peruenerunt, illic positis tentorijs pernoctantes. Mane itaque facto, ad flumen Assur castra metati sunt, non amplius quàm solo milliari ab Iaphet hospitari constituentes.

*Auxilia
Principū.*

Descen-

Descenderant autem tempore autumnii in mense Septembri, quando omnium frugum plenitudo redundare solet.

CAPVT XIII.

Baldevinus itaq; Rex in ciuitate Iaphet tunc moram *Balduing*
faciens; ac tam fortium virorū aduentum intelligens, *rex Prin-*
nuncios egregios illis in occursum constituit, qui omnia *cipes cu-*
vita necessaria illis procurarent in pane, carne, vino, oleo *mulatè*
& hordeo ad refocillandos milites & eorum equos, longo *tractat.*
itinere fatigatos. Erat autem Dagobertus in eorundem
egregiorum virorum comitatu, reprobatus ab eodem Re-
ge. Qui Patriarchatus dignitatem recuperare arbitrans,
cum Tankrado Iaphet descendere disposuit. Vnde Tankra-
dus & Baldevinus de Burg, VVillehelmus quoq; Comes
Pictauij, pariterq; VVillehelmus Carpentarius, consilio
inito, qualiter Patriarcha restituatur, Regi legationem
direxerunt, videlicet vt Patriarcham in suam sedem relo-
caret, alioqui nequaquam eos in vltionem suorum Ascalo-
nem posse descendere. Rex horum audita legatione, in-
uitus eorum precibus acquieuit, nimium indignatus ad-
uersus Patriarcham propter subterrata pecuniam. Atta-
men consilio suorum victus, concessit magnificis illius in- *Cedit eo-*
tercessoribus, vt primū Ascalonem descendant aduersus *rundē in-*
arma & milites Regis Babylonix, dehinc se omnia de Patri- *tercessioni*
archa æquo iudicio & consilio ipsorum acturum. Decreuit *de Patri-*
etiam hæc omnia fieri examine Roberti Parisiensis, Cardi- *archa.*
nalis, Episcopi & legati, qui Mauricio aliquo tempore *Robertus*
mortuo, à Paschali, Romano Pontifice, missus, venerat ad *Cardina-*
discussionem & correctionem rerum illicitarum sanctæ & *lis Pari-*
orientalis Ecclesiæ in his orientalibus plagis. *siensis.*

CAPVT XV.

TAnkradus autem & Baldevinus de Burg, VVillehel- *Christiani*
mus itemq; VVillehelmus hac Regis audita promissio- *Ascalonē*
ne, sub obtentu fidei in armis & virtute suorum cum Rege *frustrā*
Ascalonem profecti sunt, per dies octo eius mœnia obsi- *obsident.*
Eee dentes,

LIBER

Merdepa
Amiral-
di interi-
tus.

dentes, vineas & fata & vniuersam spem anni illius de-
 stantes, & crebro assultu muros impugnantes. Dum tan-
 dem creberrimis assultibus illic sequerent, turres & mœnia
 oppugnarent, quidam Ammiraldus Babylonæ Regis no-
 bilissimus, Merdepas nomine, qui ad tuendos ciues reman-
 ferat, subitò in virtute magna ab vrbe erupit, & viros Chri-
 stianorum ferro & sagittarum grandine in manu suorum
 lacepsiuit. Sed Dei gratia & virtute repente à Christianis
 occisus & attritus est. Merdepa tam nominatis. Ammi-
 raldo Regis Babylonæ sic extincto, & vniuersis gentilibus
 ciuibus Ascalonis repressis, & vltra repugnare diffidenti-
 bus, portas verò in faciem Christianorum claudentibus,
 Rex assultus & labores suorum in cassum fieri intuens, ex
 consilio maiorum ab vrbe, quæ ab humanis videtur viri-
 bus insuperabilis, recessit, & Ioppen vnà cum Tankrado
 & Baldeuino de Burg, VVillehelmo & altero VVillehelmo
 diuertit, vbi in omni gloria & lætitia simul epulati sunt.

CAPVT XVI.

Patriar-
cha resti-
tuitur in
integrum.

De eodem
an. ed. p. 107.

Dhinc consilio ibidem habito cum Episcopis, Abbati-
 bus & vniuersis ordinatis clero, & ex iudicio omnium
 patrum, qui aderant, omni honore & dignitate, qua erat
 priuatus Patriarcha à Rege, reinuestitus ac Ierusalem re-
 ductus, honorificè in cathedram episcopalem relocatus
 est. Reducto itaq; sic Patriarcha Dagoberto Ierusalem, ac
 in sede suæ maiestatis relocato, proxima die in templo Do-
 minici sepulcri concilium statutum est, vbi idonei testes
 & accusatores in præsentia & audientia Domini Cardina-
 lis ac totius ecclesiæ conuenerunt, Baldeuinus, Cæsareæ
 vrbis Episcopus, & Episcopus de Bethlehẽm, Robertus,
 Episcopus de Rama, Arnolfus, Cancellarius & Archidia-
 conus Dominici sepulcri, & Clerici multi. Ibi alij hunc ex
 Simonia, alij ex homicidio Christianorum Græcorum, in
 insula Cephali eius instinctu à Genuensibus perpetrato,
 alij ex traditione Regis Baldeuini, quidam verò ex obla-
 tione & pecunia fidelium subterrata, constanter & obnixè
 criminati

criminati sunt. Affuerunt pariter in eodem concilio Engelradus, Episcopus Lauduni, similiter & Episcopus Placentiæ, Episcopus de Tarfa, Episcopus de Mamistra, alijq; Episcopi & Archiepiscopi ad decem & octo computati. Abbas etiam de S. Maria Latina, Abbas de valle Iosaphat, Abbas de monte Tabor & alij de terra Galliæ circiter sex illic sedisse referuntur.

CAPVT XVII.

[Bidem verò in medio tantorum probabilium virorum conuentu, Cardinale prædicto residente, & æquo iudicio rem examinante, Patriarcha victus, & confusus ab idoneis testibus de perfidia & cæteris, obmutuit. Qui in satisfactione Deo & Cardinali rebellis & inobædiens existens, & in pertinacia suæ prauæ excusationis permanens, sub iudicio omnium fidelium depositus ac anathemate percussus est. Tankradus verò & cæteri Principes, videntes rem ex puro iudicio veritatis finem accepisse, non vltrà renisi sunt, sed Rege salutato, in terram Antiochiæ & Edeffæ, Patriarcha abiecto, vtq; aiunt, precibus tantorum procerum absoluto, secum abducto reuerfi sunt. Rex quidem in lætitia & gloria magna remansit Ierusalem. Nec mora, consilio eiusdem Roberti Cardinalis, Cleri quoq; ac totius populi electione, Euermerus quidam, vir & Clericus boni testimonij, præclarus ac hilaris distributor eleemosynarum, vice & loco Dagoberti Patriarcha constitutus, successit, omni studio religionis ac bonæ conuersationis, in amore fraternitatis & caritate, illic in templo Dominici sepulcri Deo seruiens, & Regi Baldevvino contra Sarracenos & incredulos fidelis adiutor existens.

*Patriarcha exau-
horatur.*

*Euerme-
rus eiusdẽ
successor.*

¶ *Aliter de Patriarchæ huius nomine & historia Ty-
rius lib. 10. cap. 26.*

CAPVT XVIII.

R Egresso itaq; Tankrado cum cæteris Principibus supra
CXL. millia virorum peregrinorù, qui Ierusalem hoc
Ecc 2 anno

Peregrinatorum, anno adorare conuenerant, tædio diuinæ moræ affecti, nauigio nunc velis & remis aptato, Rege verò salutato, *Hierosolymæ con-* alto mari inuecti sunt, vt ad terram natiuitatis suæ redirent, æquore ab omni feruore & turbine ventorum sedato. *gregatorum numerus.* Sed illis vix duobus diebus in tranquillo nauigantibus, circa æquinoctium hyemale serenitas cœpit turbari, venti horribiles suscitari, naues vsquequaq; graui turbine inquietari, & sæuis procellis deiecti & quassari, dum tandem nautæ & homines peregrini fessi, & tumidis fluctibus oppressi, alij attritis velis & remis in profundum ferebantur, alij validis ventorum flatibus dispersi, ac per ignotum iactati mare, & vagi facti, Accaron peruenerunt, alij apud Sagittam, alij Ascalonem, ciuitates gentilium, consistentes, aut capti, aut trucidati, aut vndis suffocati sunt. Fuerunt autem naues Christianorum, qui perierunt, trecentæ, quarum decima pars vix saluata fuisse perhibetur. Audito tantæ multitudinis casu in Ierusalem, Rex & vniuersi viri & fœminæ ciuitatis in nimiam lamentationem & explorationem versi sunt, eo quòd tam amara morte tot millia confratrum suorum non solum vndis, sed & armis gentilium extincti sunt.

CAPVT XIX.

Balduino Rex obsidet Ptolemaidem.

Post hæc anno tertio regni sui Rex Baldeuvinus vehementer indignatus aduersus ciuitatem Accaron, quòd sæpius insidiæ & assaultus ab ea peregrinis accreuisent, iam hyemis graui frigore deterso, & veris temperie aspirante, post octauas Paschæ anni illius præcedentis, quo in campestribus Rames prælia commisit, & omnibus suis attritis, cum paucis reliquis suorum militum vix Sarracenorum vires euasit, exercitum congregans ad quinq; millia virorum, ad præfatæ ciuitatis applicuit mœnia. Quam vndiq; posita obsidione, curriculo quinq; hebdomadarum sic mangenarum iactu & machinarum sublimitate oppugnauit, vt vltra vim, & difficiles militum lapidumq; creberrimos ictus, ciues sufferre non valentes, iam in manu Regis

Regis, impetrata vita urbem reddere cogerentur. Iam enim tres ab vrbe exierant Sarraceni, quod ceteros prorsus latuit, vt sibi Regem placarent, & parcere animæ suæ impetrarent, omnem casum & defectionem fortium viro- rum & ciuium illi referentes, & vniuersos interius adeo metu concussos, vt si semel adhuc validè urbem impugnant, procul dubio portis apertis, in manu Regis traderentur. Vix hi tres sermonè & consiliù cum Rege expleuerant, & ecce vespere factò, de Sur, quæ est Tyrus, & à Tripla, quæ est Tripolis, ciuitatibus de regno Babylonæ, XII. * Galei- dae descenderunt cum multis armatis militibus, & cum quingentos viros pugnatores con- * Naues quadam ingente naue, tota nocte ciuitatem introeuntes, per rostrata mœnia & urbem diffusi sunt. Nec mora, minimè diem ex- pectantes, sed rapidum ignem sulphure, oleo, pice, stuppis Tyrius suscitantes, machinæ Regis subitò iniecerunt, vt viros sagittas assiduè desuper intorquentes, & urbem validè impugnant, ab ea absterrent.

Sarraceni
transfu-
gæ.Auxilia-
ris hostiũ
classis.* Naues
vulgò
Tyrius
lib. 10.
cap. 28.

CAPVT XX.

VERùm illorum aduentu cognito, & igne iam circa ma- chinam sapius aduolante, Reinoldus quidam miles sagittario Regis, arte sagittandi peritissimus, & magister sagittario- rum, socios ad defensionem admonet, ipse verò arcu Ba- leari arrepto, supra CL. Sarracenos mortifero vulnere ex- tinctos percussit. Mane autem factò, bellum vtrinq; cœ- pit vehementius ingruere & inualefcere, ac sapius à portis erumpentes Sarracenorũ milites lanceis peregrinos Chri- sti alios graui vulnere percusserunt, alios momentanea morte extinxerunt. Eadem deniq; die Reinoldus plurimũ belli & cædis dum à machina aduersus hostes exerceret, incautus & intrepidus nimium in aperto assistens, subitò Incantius mangenellæ impetu lapis emissus illi in verticem venit, & sic mortuus iussu Regis sublatus, in monte Thabor à reli- giosis Monachis sepultus est. Videns autem Rex, quia vir- tus Sarracenorũ præualebat præ intolerabili multitudine,

Reinoldus
sagittario
rum magi-
ster fortis
agit.Incautius
& pugnant
perimitur.

LIBER

quæ nouiter à prædictis ciuitatibus huic vrbi ad auxilium nauigio confluerat, & quia manus suorum non solum bello grauata, sed & longa obsidione ad resistendum defiebat, ex consilio magnatum suorum ignem machinæ inisit inmitti, nimium turbatus & dolens inde recedens, eo quod prosperum successum hoc tempore nequiuert habere.

CAPVT XXI.

Rex cum paucis venatum it.
Eodem verò anno, quo Rex Acram inuictam deseruit, & à Ioppe Ierusalem ascendit, vt illic aliquantulum bellis intermissis quiesceret, quadam die circa tempus Iulij mensis cum decem tantum militibus in venationem profectus, dum saltus ciuitati Cæsareæ contiguos à montanis intraret, & huius recreationis studio vacaret, Sarraceni circiter LX. ab Ascalone & Acra descenderunt ad infidias Christianorum, vt tam in plano quam in montanis deprehensos detruncarent, ac rebus expoliarent. Tunc quidam fortè Christianæ professionis illis obuiam facti sunt, quos nimia audacia freti gentiles præfati, persequi, occidere & rebus expoliare decreuerunt, vt sic in gloria & victoria cum spolijs fidelium ad suas ciuitates repedarent. Hac itaq; crudeli intentione Sarracenis Christianorum vestigia insequentibus, vniuersa verò regione fama eorum commota ac tremefacta, eo quod vires illorum ampliores, quam fuissent, æstimarentur, Baldeuino Regi, omnium horum ignaro, & solummodo venationi intento, nunciatum est, quomodo Sarraceni regionem ingressi fuissent ad insidandum & trucidandum populum Dei viui, & ideo citius cum oportere in hac necessitate subuenire. Qui illico hoc audito, decem socios, qui secum erant, nobiliter admonet vt sine intermissione hostes insequantur, & nunquam eos impunè à regione exire patiantur, sed fortiter cum eis dimicantes, prædam excutiant & rapinas confratrum suorum. Mox venatoriæ artis obliti, Otho Alaspata, Albertus de Blandraz & cæteri, qui cum Rege venationi intererant, licet lorica, scuto, lancea inermes, sed tantum gladio accincti

Manus la-truculorū Sarracen.

Otho Alaspata. Albertus de Blandraz

cincti & pharetra, p̄cul omni timore mortis ablato, equos calcaribus vrgent, & recto veltigio Sarracenos persequentes, fortè iam visos, sagittis & gladijs eductis, subito incurrerunt, & atrociter hinc & hinc prælium comiserunt.

CAPVT XXII.

Baldevvinus verò Rex præ cunctis acrius per medios hostes irruens, & eadem gladio multiplicans, ex improviso iuxta frutecta humilis sylvæ in rapido cursu volantis equi astitit. Vbi à quodam satellite Sarracenorum, qui inter ramos & opaca folia delituit, furtiva lancea transfemur & renes perforatus est. Nec mora, à tam crudeli vulnere tam potentis Regis riui sanguinis grauter erupunt, vultusq; illius pallescere, animus & virtus deficere, manus à gladij percussione cessare, cœperunt, donec tandem in terrâ ab equo corruens, ac si mortuus & extinctus, expirasse crederetur. Quod sui commilitones vt viderunt, statim dolore inæstimabili commoti, amplius & validius cœperunt hostes cedere & persequi, quo vsq; alij occisi, alij in fugam versi, per montana & inuia dispersi & elapsi sunt. Dehinc Regem circumstantes, ac plurimum flentes, gestatorioq; eum imponentes, Ierusalem in nimia lamentatione virorum ac mulierum detulerunt, medicos peritissimos illi acquirentes, quorum arte & peritia ab hac mortifera plaga Rex & fortis athleta posset conualescere.

*Rex sancti
ciatur ex
insidijs.*

*Deseritur
cum plan-
tu Hiero-
solymam.*

CAPVT XXIII.

Avdita hac Regis Baldevvini vulneratione & aggravatione, Rex Babylonæ & Meravis congregato ab omni regno exercitu, nauali expeditione Iaphet descenderunt, quam fixis anchoris versus maritima obsederunt. Ascalonia verò ex præcepto Regis per aridam ad auxilium venientes, & pariter hinc & hinc, & ab intus & deforis prælia committentes, diuersis assaultibus eam expugnare moliti sunt. Interea dum hæc obsidio fieret, & diuturnis prælijs ad inuicem ciues Ioppe & hostes Ascalonia contenderent,

*Babylonij
& Meravi-
uis in Iop-
pen expe-
ditio.*

duæ

Duæ Christi naues, quarum altera minor, quam vocant Caleidam, & altera maior, quam vocant () Dromonem, ex improbitate cum Christianorum cœtu aduectæ sunt, vt adorarent in Ierusalem. Ex his maior naus, quæ supra quingentos viros absq; matronis continebat, ignorante exercitu gentili-um, clam in obscura nocte repentino remigio aduecta, illulis custodibus vigiliarum noctis, in portu & littore vrbis Iaphet resedit. Sed quassata ex impetu nimio & celeri fuga, & onere rerum & hominum, in partes dissi- liens, & hircens, sabulo infixæ est. Videntes autem hanc Sarra- ceni inuio cursu, & nimium maturata fuga, attritam, ac in limo littoris arenosi infixam, velociter nauigio adue- runt, vt viros naufragantes percuterent, & res illorum & omnia, quæ vitæ erant necessaria, diriperent, ac inter se diuiderent. Verùm Christiani, qui in ipso vrbis Iaphet littore consistentes, ad euentum rei perspiciendum, & vt subuenirent naufragantibus, concurrerant, viso conchri- stianorum periculo, nimia impugnatione resistentes, im- fortunam multitudinem abegerunt, donec Dei auxilio repulsis gentilibus, in liberatione fratrum suorum præ- ualuerunt.*

*Irrita ho-
stium in
maiores
impresio.*

(*) De hoc nauigij genere Procopius lib. 3. de bell. Gotth. pag. 370. continuator Sigeberti ad ann. 1191.

CAPVT XXIII.

*Minoris
infestus
casus.*

Altera autem minor naus non recto gubernaculo sulcans, sed ignaro magistro inuecta errans, cæca nocte repentino & facili cursu super naues hostium irruit. Quo agnito, magister naus cum septem socijs suis clam exigua nauicula euasit, & nauem inter hostes destitutam reliquit. Erant enim in eadem naui homines CL. præter foemineum sexum, equites verò septem cum equis suis & plurima armatura. Gentiles verò sentientes hanc Christianorum puppim inter se stulto errore allapsam, eam vndiq; coror- nantes, tota nocte eius inhabitatores graui impugnatione vexa-

vexauerunt, & illi contra fortiter resisterunt, donec orto mane, non vltra tot millium iacula & vim sufferre valentes, & à defensione cessantes, vniuersi cum septem equitibus & cunctis mulieribus capti & decollati sunt, præter solum *Armiger* armigerum, qui temerario ausu inter vndosas procillas *cladis nū-* *cius.* vix nando euasit. Omnia autem spolia occisorum seu merforum diripientes, inter se partiti sunt, gaudentes, & exultantes, hanc fortunam victoriæ suæ sic ex improviso suis manibus incidisse.

CAPVT XXV.

AT Baldevinus Rex intellecta hac longa obsidione circa urbem Iaphet, & suorum confratrum consumptione, *Balduing* iam paulisper sanitate recuperata, ad Iaphet descendere *portat se* disposuit, vt audito eius aduentu, minus Christianos cines *Ioppen.* Sarraceni terrent, & in vrbis obsidione manerent. Sarraceni autem tam potentis Regis aduentum & vitam incolumem operientes, & illi copias affuturas æstimantes, *Terret ho-* nequaquam illic vltra remanere præsumserunt, sed assumpta *stem.* occasione Octobris mensis & temporis hyemalis, quo maris procella amplius intumescunt, reditum suum sine intermissione parauerunt. Rex verò & Christiani vrbis Ioppe velocibus buzis & remis eos insequi constituerunt, si fortè aliqui securè & tardè nauigantes possent comprehendendi. Sed minimè opportunitas hoc tempore, aut vlla vindicta sanguinis confratrum Christianorù, concessa est. Ipse quidem Rex & vniuersi fideles Christi, qui Ioppe habitabant, gaudiis sunt super vniuersis, quæ sibi gloriosè acciderant, & exaltati sunt, securè dormientes, & abhinc agros & vineas excolentes. A scalonitæ verò Rege conualescente, *Pax v-* minus vltra ausi sunt viros Iaphet bello laceßere, sed & *tring* ipsi pace gaudentes, & quia manus Regis bello vacabat, *seruata.* pariter & ipsi in satis ac vineis hoc anno non parcè elaborantes, quieuerunt.

LIBER
CAPVT XXVI.

Classis Pisana & Genuensis **P**roximo dehinc anno, mensis Martij tempore aspirante, anno scilicet quarto regni ipsius Baldevvini, rursus Pisani & Genuenses, qui causa adorandi in Ierusalem conuenerant, à Laodicea, vbi hyemauerant, amouentes, Gibelot Reymūdus nauali apparatu applicuerunt. Vbi Comes Reymundus vrget obsidionem Gibelot. illis à Tortosa ciuitate occurrit, auxilium & vires illorum ad expugnandam ipsam Gibelot quærens, vt Sarracenis ciuibus exterminatis, vrbs Christianorum haberetur. Qui facile precibus eius acquiescentes, urbem multitudine copiosa nauium obsederunt, fortiter eam oppugnantes. Comes vrò in arido eam obsidens, creberrimis assaultibus, & machinarum ingenijs, debellauit, quo vsq; capta & victa, Captã sibi cum ciuibus suis in manu ipsius Reymundi tradita & sub vendicat. iugata est.

CAPVT XXVII.

Regis legatio ad classem Pisanam & Genuensem **N**ec diu post vrbs illius captionem ipsis Genuensibus & Pisanis legatio Regis Baldevvini affuit, qua nimum ex parte ipsius salutati sunt. Deinde permagna Regis precatio ad vniuersos facta est, quatenus causa Dei & sanctorum Ierusalem, ciuitatem Ptolemaidem, quam nunc vocant Acram, exercitu nauali in mari obsidentes, oppugnant, ipse autem auxilio Dei & copijs fidelium Christi in sicco obsidionem locaret. Audita hac Regis precatioe & admonitione, gauisi vniuersi continuò nauigio & manu robusta Acram vel Accaron applicuerunt, Rex autem in arido in circuitu murorum castra metatus est. Illic vrò aliquot diebus tormenta lapidum & machinas fabricantes, deinde urbem & ciues sine modo viriliter & non parcè assilientes, vsquequaq; oppugnabant, donec Sarracenorũ & vires & manus ad resistendum fessæ, nihil vltra ausi sunt.

CAPVT XXVIII.

Videns ergo Ammiraldus vrbs, quia sui à defensione defecerant, & quoniam nulla spe auxiliij freti, non ulterius

ulterius aduersus virtutem Regis stare audebant, pacem & *Ammiral-*
 belli dilationem fieri rogauit, vt sic consilium ageret, qua- *bus Ptol-*
 tenus vrbs in Regis potestate, ciuibus saluatis, traderetur. *petit ex*
 Pax deniq; ex petitione Ammiraldi, vtrinq; datis dextris *impetrat*
 firmata est, ac populus ab omni impugnatione quieuit. *inducias.*
 Tunc Ammiraldus vniuerso cætu Sarracenorum in vnum *Agit cum*
 conuocato, consilium anxie tenuit, & in hunc modum co- *suis de de-*
 ram omnibus locutus est: Diu hanc ciuitatem etiam vsq; *ditione.*
 ad sanguinem defendimus. Sed nunc nullum nobis auxi-
 lium à Rege nostro Babyloniz, vel ab illius ciuitatibus, vt
 solitum erat fieri, speramus, propter naualis obsidionis
 infestationem. Quapropter si omnibus nostris nunc foret
 gratum, in hac vltima necessitate Regi Baldeuino urbem
 reddi & aperiri oportet, priusquam armis illius pereamus,
 & pereuntes nec vitam nec urbem ad extremum teneamus.
 Vnde si vtile consilium meum videtur, nec sanius modò re-
 periri valet, antequam vrbs illi aperiatur, sic fœdus inter
 nos & ipsum firmetur, vt incolumes cum vxoribus & filijs
 nostris & vniuersis rebus exeamus, vbiq; viam pacificè, &
 sine impedimento, insidijsq; suorum, habentes. Concesse-
 runt vniuersi hoc Ammiraldi consilium. Quod & Regis
 auribus sine mora innotuit, scilicet vt sub pura fide datis
 dextris pacificus exitus ciuibus daretur, & sic non vltra
 Regi resistentes, portas vrbs aperirent. Rex igitur & Pa- *Consulta-*
 triarcha Euermerus consiliu cum suis super hoc inierunt: *tio regis*
 quoniam, si petitioni illorum contradicentes, fidem & *et Patri-*
 pactum negarent, ciues verò urbem nisi cum salute exire *archæ.*
 metuerent, non sine interitu & periculo Christianorum
 eam posse expugnari. Vnde & petitioni illorum sic annu-
 erunt, vt vrbe reddita & patefacta, cum vniuersis rebus *Pactio cū*
 pacificè migrantes, nihil periculi dubitarent. Verum Pi- *hoste.*
 sani & Genuenses auaritia rerum gentilium inflammati,
 nequaquam sic fieri responderunt, vt diuitiæ vrbs, & eius
 inestimabiles thesauri, pacificè efferrentur. Tandem ab
 hac contradictione à Rege & Dño Patriarcha correcti &
 placati, assensum in vniuersis præbuerunt, quæ illis ad sa-
 lutem

litem Christianorum potiora videbantur. Et sic inrejurando à Rege Sarracenis promissa pace & firmata, vrbs & portæ eius in ipsa sancta & celebri die Dominicæ ascensionis patefactæ sunt.

CAPVT XXIX.

Rex ingreditur urbem deditam.

Rex autem & exercitus eius intromissus est, Principes verò ciuitatis & cæteri inhabitatores pacificè cum vxoribus & filijs, cum pecoribus & omni substantia egressi sunt. Sed Pisani & Genuenses, videntes eos cum omni suppellectile egredi, & gazam illorum inauditam efferri, auaritia vehementer excæcati, fidemq; & pactum, quod cum Rege pepigerant, oblitii, subito per mediam urbem irruentes, ciues occiderunt, aurum, argentum, ostræ diuersi generis & plurima preciosa rapientes. Populus autem Gailicæ, qui ab arido cum Rege urbem intrauerat, videns Pisanos per urbem discurrere, ciues occidere, thesauros inauditos diripere, pariter & ipsi auaritiæ flammis æstantes, & iurisiurandi oblitii, circiter quatuor millia ciuium in ore gladij percusserunt, gazam, vestes, pecora, & omnes diuitias illorum incomputabiles diripientes. Hac iniusta seditione ad extremum sedata, Rex vehementer indignatus est de illata sibi iniuria à Pisanis & Genuensibus propter iururandum. Et ideo ne in dolo & consensu ipsius fidem & pactum præuaricari crederentur, admonitis socijs ac domesticis suis, hoc scelus grauiter vlcisci voluit, nisi Dño Patriarcha interueniens, & eius pedibus frequenter aduolutus, prudenti consilio Regem placatum reddidisset, & vtrinq; pacem & concordiam reparasset.

Pisanorum & Genuensium perfidia.

Strages opidanorum.

Regis stomachus.

CAPVT XXX.

Eodem verò anno post captionem Ptolemaidis, quæ & Accaron dicitur, vulgariter verò Acra, in mense Septembri iam mediato, ipso die exaltationis S. Crucis, milites Arabes circiter quingenti in equis & armis ab Ascalone exurgentes, Ioppen descenderunt, ac iam sole flagrante medio

medio axe cœli, ante vr̄bis ianuam assidentes, milites catholicos bello lacesere conati sunt. Et ecce Otho, nomen *Excursionis Arabum* Alaspata, filius sororis Alberti de Blandraz, miles tiro *in agrum Ioppesem.* imperterritus, tantum cum viginti, qui aderant ad custodiendam vr̄bem, galea & lancea indutus, quingentis *Othonis* occurrere militibus. Quos plurimo equestri luctamine *Alaspata* pro- nocantes, & temerario ausu copias illorum impetentes, *eruptio.* nouissimè medio agmine nimix gentis permixti, nequam ab his extorqueri aut redire potuerunt, quo vsq; Otho inimicorum armis extinctus cum quinque fratribus *Interitus.* ibidem fuisse perhibetur. Continuo Sarraceni ac Arabes ab equis descendentes, capitaque occisorum amputantes, secum Afcalonem in signum victoriae detulerunt, vt his visis, ciues ad quippiam audendum animarentur.

CAPVT XXXI.

Abhinc diebus septem vix euolutis, sexaginta Arabes, *Ilerata* viri militares, nomen pariter gloriae & victoriae aliquo *Arabum* insigni facto sibi acquirere volentes, mouerunt iter versus ciuitatem Cæsaream in die natali Apostoli & Euangelistae *Matthæi*, si fortè illis occurrerent aliqui incauti ex Christianis. Sed nemine illis obuiam facto, prædam bouum *Excursionis* ouiumque Christianorum ante vr̄bis mœnia in pascuis *in agrum Cæ-* pertam abduxerunt, vt vel hac occasione Christiani ab vr̄be *Sariensem* egressi, & eos insequentes, ex hostili industria punirentur. Hanc itaque prædam illis abducentibus, Christiani *Eruptio* ciues vr̄bis Cæsareæ ira commoti, ab vr̄be ferme CC. sunt *oppidanorum.* progressi cum solo equite, qui diu etiam febre correptus, vehementer elanguit, & adhuc parum sanitatis recuperauerat, ac milites Arabes in arcu & sagitta & lancea sunt persecuti, vt prædam excuterent & reducerent. E contra Arabes fortiter repugnantes, ac prædam abducentes, perditos Christianos sæpius in fugam remittebant, quin etiam equitem adhuc languidum, proximo cursu eos vrgentem, peremerunt, ipsius capite amputato, & secum deportato in sacculis armigerorum suorum, in quibus equorum pa-

*Baldwinus
rex occur-
rit hosti.*

*Intercipit
armigeros*

*Fundit cum
suis decem
barbaros
sexaginta*

bula ferre consueuerant. Nec mora, Regi Baldevino, Iaphet vel Ioppe commoranti, diuulgatum est, quomodo Acalonitæ milites sexaginta Cæsaream deprædandi causa diuertissent. Qui solum quadraginta equites secum habens, diuisit eos per triginta, ac direxit per montana, vt vniuersas semitas præuenirent, per quas sperabat eos reuerfuros. Ipse quidem decem assumtis, recto tramite, quo ab Ioppe itur Cæsaream, est profectus, si fortè sibi obuenirent præfati sexaginta milites, vt eis malum, quod fecerant Cæsareæ, digna vice possent rependere. Igitur dum aliquantulum itineris Rex & sui peregrissent, in armis & lorica armigeri & serui Arabum, præmissi cum præda & capite Christiani militis, Rege nescio, ac Regis nescij, obuiam facti sunt, sexaginta verò milites eadem via loricati & armati à longè subsequebantur. Rex autem suiq; armigeros apprehendentes, ac consulentes, vnde illis iter sit, sarcinamq; eorum aperientes, in sacco vnius illorum caput Christiani militis inuenerunt. Quo viso & cognito, Acalonitarum crudelitas propalata est, & Rex statim apprehensos armigeros coëgit minis & terroribus suppliciorum, vt omnem rem gestam aperirent: quod si nollent, capitali sententia vniuersos ibidem comminatus est punire. Qui illico professi sunt, Dominos suos subsequi eodem itinere, quo & ipsi venerant, ac per montana Iaphet reditum suum constituisse. Rex hoc audito, protinus obducto pectori clypeo, & hasta arrepta, cum decem socijs via cepta, ac nimium festinata, in hostes tetendit, metuens, ne fortè aliqua fama ab hac via declinarent. Nec multo abhinc spacio sexaginta Arabes appropinquantes, super Regem & suos incautè irruerunt, Regem nequaquam aut aliquas insidias illic in via suspicantes. His verò inter manus Regis tam incautè oblatis, Rex fortiter tundens latera equi, suiq; non minus tundentes, viros subito clamore ac impetu aggressi, per medios irruperunt, alios lancea perforantes, alios ab equis deijcientes, & non parè in cæde illorum gladio sruientes. Tandem omni virtute Rege inualefcente, & Ara-

& Arabes vt stipulas penetrante ac dispergente, hostes vltra pondus certaminis sustinere non valentes, terga verterunt. De quibus decem capti & retenti sunt absq; his, qui armis interierunt. Equi etiam illorum non minus quadraginta capti sunt, tum arma & spolia eorum, cum quibus Rex Ioppen in gloria magna & vltione sui decollati militis reuersus est. Iaphet verò & omnes ciuitates fidelium, quæ hæc audierunt, ab ea die lætata & confortata sunt. Exaltatū est itaq; nomen Regis in vniuersis finibus Ascalonita- *Gloria ex* rum & omnium gentilium, non parum timentium & ad- *fortitudi-* mirantium, quòd Rex cum decem socijs sexaginta Arabes *ne.* tam felici congressu alios attriuerit, alios captiuos duxit.

CAPVT XXXII.

Eodem quoq; tempore & anno Comes Reymundus, adu- *Reymūdu* nata manu Christianæ gentis à diuersis locis & regnis, *frustra* ciuitatem Tripolin, quam vulgo Triplam vocant, obsedit, *Tripolin* multis diebus & annis eam machinis & armis expugnare *obsidet.* molitus. Sed longo tempore dum circa hanc & eius mœnia in cassum laboraret, nec famis angustia eos compellere valeret in vrbs redditionem, eò quòd à Babylonia, Ascalone, Sagitta & Sur auxilium illis frequenter adesset, & nauigio rerum abundantia superesset, Comes Reymundus *Condit* consilio cum suis habito, nouum præsidium fieri decreuit, *Montem* à quo semper vrbi aduersaretur, & ad quod sui assiduè pro- *peregrin-* tectionis causa ab hostili impetu repedarent. Appellatum *orum.* est idem præsidium Mons peregrinorum, eo quòd peregrini- *¶ Vide* nis & Christianis militibus illic munimen contra gentili- *Brocardū,* um vires semper haberetur. Verùm biennio enoluto post *qui castrū* captionem Ptolemaidis, & ædificationem huius præsidij *peregrin-* noui, quod dicitur Mons peregrinorum, Comes post pu- *orum no-* rificationem sanctæ Dei genitricis Mariæ obiit mense Fe- *minat.* bruario, in eodem nouo præsidio, quod extruxerat, catho- *Cedit è* licè sepultus. *vita.*

CA= vita.

CAPVT XXXIII.

Alexius Imp. gran- dem pecuniam Donimano offert pro deditio- ne Boemundi **I**Nterea dum præfata longa negotia circa Acram, quæ & Ptolemais, in ciuium redemptione & vrbis deditio- ne ag- gentur, Alexius, Imperator Constantinopolis, cui sen- tentiam per Boemundus suspectus erat, ne eum à regno expelleret, pecuniam CCLX. millium Byzantium creberrimis le- gationibus epistolarum obtulit Donimano, magnifico Principi Turcorum, quatenus Boemundum, Principem Siciliae, quem adhuc tenebat in vinculis suæ, manciparet ditioni, volens eum aut æterno exilio, aut perpetua dam- natione, perire, ne vltra regno eius aliqua machinatione nocere posset.

CAPVT XXXIIII.

Solymanus frustra longæ partē po- scit. **H**Vius itaq; tam grandis pecuniæ massam Solymanus, ante hos annos Princeps Nicæ ciuitatis, intelligens pro redemptione Boemundi Imperatorem policeri, cauta & priuata epistolarum legatione compellat compriore suum Donimanum, vt eum tantæ pecuniæ participem fa- ceret, eo quòd amici & socij in bellis & plurimis prædis semper fuissent. Sed vniuersum huius thesauri talentum Donimanus inhians indiuisum retinere, callida occasione sibi assumpta id fieri prorsus interdixit. Hoc Solymanus grauitè accipiens, amicitiam & fœdus, quod cum eo per- cusserat, abrumpens, cœpit ei assiduis infestationibus ad- uersari ac depopulari, quæ illius erant, quin assumtis co- pijs iam tertio bello lacesitum, plurimisq; insidijs vexa- tum superauit, ac in fugam misit. Sic calumniatus & hu- miliatus Donimanus ex industria Solymani, cœpit multis lamentationibus, ac crebris suspirijs hoc infortunium suum rememorari in audientia vniuersorum amicorum suorum, quatenus eorum adiutorio aliquam vindictam de illatis sibi iniurijs consequeretur.

CAPVT XXXV.

HAs itaq; Donimani, Principis vrbis * Nixandria, que *Nixãdria*
 rimonias Boemundus paulatim callida aure auscul-
 tans, dum adhuc teneretur in vinculis, cœpit clanculum à
 custodibus & procuratoribus requirere, quidnam esset,
 quòd Donimanus tam magnificus princeps triste ferret, ac
 tota domus eius plus solito turbata nunc esset. Tandem *Donima-*
 die quadam dum res Donimano innotuit, quomodo *Boe-nus con-*
 mundus de iniurijs & calumnijs eius requisuisset, & quo-*sulit ca-*
 modo nimium super his ingemisset, ad ipsum locum car-*ptiuũ Boe-*
 ceris, in quo catenis * ferreis astrictus seruabatur, descen-*mundum.*
 dit, quas pertulerit infidias & aduersitates à Solymano si- * argen-
 bi recensens pro pecunia in eius redemptione ab Imperatore teis, vt
 sibi oblata, sed Solymano eius diuisione negata, sciens eun-*speculũ*
 dem Boemundum virum astutum, & magni consilij adin-*Vincen-*
 ventorem, vt eo audito, fortè Solymano dignam vicem li. 26. ca.
 iniuriarum rependere addisceret. Cui Boemundus pru-*105. Plu-*
 dentiori, quo potuit, consilio de vniuersis, quæ ab eo in-*ra de ea-*
 tellexerat, sic respondit: Ex his omnibus, quæ tibi aduer-*dem re-*
 santur, satis sanum consilium capere potes, quo Solymano ibidem.
 facile in caput reddes cuncta, quæ tibi tuisq; intulit, si non *Eiusdem*
 tam leuiter cum Imperatore Alexio fœdus pepigisses pro *refutã re-*
 hac ingenti pecunia & mei venditione. Ad hæc *Donima-*
 nus nimijs astuans curis in vltione suæ iniuriæ, Boemundũ
 constantius rogat, vt quod sanius sentiret consilium, edo-
 ceret. Qui protinus respondit: Quoniam si Imperatoris
 volueris refutare pecuniam, & tam grandis talenti dimi-
 dium à me suscipere, me pristina libertati restituere, à ma-
 nicis his absoluere in omni, qua placuerit, conditione, in
 Deo meo iurans, tibi inseparabilis dilectionis & fidelitatis
 vinculo astringar, imò vniuersi Principes Christianorum.
 Amici verò mei & cognati, tam qui sunt Antiochia, quam
 qui Rohas, & qui habitant Ierusalem, & vniuersis locis,
 sub eiusdem tibi vinculo fidei sociabuntur, semper de ho-
 nore tuo & salute consulentes & agentes. Si autem pecu-
 nia,

nia, quæ tibi causa meæ perditionis offertur, magis intendis, quàm meæ & confratrum fidei, amicitia & seruituti, certus sis, quoniam pecunia de die in diem minuetur ac diuidetur, odia, inimicitias, noxia consilia cognatorum & confratrum meorum nunquam, dum vnus in partibus his viuet & præualebit, scias tibi & terræ tuæ posse deesse. Si uerò ad me & ad seruitutem meorum & amicitiam animaduertaris, pecuniam Imperatoris recusaueris, & quantum deuoui, licet minus talenti, à me receperis, certus sis amicitia cunctorum confratrum meorum, & militare obsequium eorum in omnibus negotijs tuis procul dubio crede semper tibi in omni fide & subiectione paratum: nam sic fœderati vtrinq; & amici sub iureiurando facti, non solum ipsum Solymanū, qui sic aduersum te extollitur & inflatur, & te calumniari meditatur, in virtute tua & nostrâ facillè expugnabimus, terram verò, quam possidet, eoque pugnato & expulso subiugabimus, sed etiam Imperatoris regnum & terras, quantocyus decreueris, nostræ ditioni subiiciemus.

CAPVT XXXVI.

Donimanus dubitans abundus **D**onimanus his Boemundi verbis & promissis acceptis, non parum mente in diuersa fluctuans, angustiari cepit, quid primùm eligeret, quid refutaret. Vnde & hæc responsa illi dedit: Placent satis vniuersa, quæ de ore tuo audiui, si dicta factis inuiolabilis fidei compleueris. Sed dextram tibi dare non absq; meorū consilij decet, & ideo in breui consilium cum illis faciens, eisq; tuam intentionem & suggestionem aperiens, aut citò faciam, quod hortaris, aut meorum consilij acquiescam, vttiliora tamen non relinquens. Dehinc post aliquot dies consilio habito, placuerunt vniuersa, quæ Donimanus à Boemundo audierat, & suis retulerat, & iccirco illius petitionem & consilium non vitrà debere refutari, sed fieri, omnibus bonum & vtile visum est, hæc tamen rata & firma cōditione, vt quicq; sua lege & professione vtentes, amicitiam & fœdus integrè seruent.

seruarent. Quod sic actum est, ac dimidium pecuniæ, quod *Pacificitur*
 Imperator sponderat, Boemundo remissum est, & so- *cum Boe-*
 lummodo centum millia Byzantium persolui & recipi *mundo-*
 concessa sunt. Hoc itaq; firmato & concessio, Donimanus
 Imperatori legationem direxit ad contradicendum auri
 talentum, quod obtulerat. Boemundus igitur nimium
 gauisus, eo quòd iam per biennium vincula & carceres
 passus, nunc autem quòd gratiam in oculis Donimani,
 Deo miserante, inuenisset, & plurimam suæ redemptionis
 clementiam, ad vniuersos cognatos & amicos suos tam
 Antiochiam quàm Rohas & in Siciliam pro congreganda
 pecunia misit, & vt congregatam designata die afferrent
 in regionē vrbs Malatinæ, vbi reducendus & restituendus
 erat, concordia quoq; & fœdus cum Donimano firmandū.
 Mox vniuersi de redemptione eius audientes, gaudio & ex-
 ultatione repleti sunt, eiusq; mandatum studiosè adim-
 plentes, pecuniam vndecunq; contractam & compositam *Pecunia*
 ad locum prænominatū determinata die deferentes, con- *λύτρεσ*
 uenerunt. Vbi Donimanum & Boemundum, sicut decre- *nomine cō*
 tum erat, reperientes, in numero & pondere pecuniam ipsi *quisita &*
 Donimano suisq; reddentes, vtrinq; pariter amicitia & fœ- *depenfa.*
 dere percusso, ad inuicem reconciliati & amici facti sunt.
 Hac itaq; pecunia à priuatis & cubicularijs Donimani su-
 scepta & reposita, Boemundo datis dextris in vinculo sum- *Boemun-*
 ma dilectionis comendatus, liber ab omni deditioe cum *duſ redit*
 suis Antiochiam remittitur. In qua non modico gaudio *postlimi-*
 ab vniuersis conchristianorum ciuibus susceptus, honori- *nio Antio-*
 ficatus & inductus est. *chiam. ¶*

¶ Durasse Boemundi captiuitatem ann. 4. meminit
 Tyrius lib. 10. cap. 25.

CAPVT XXXVII.

HAEC Solymanus intelligens, molestè nimium accepit, *Solymanſ*
 eo quòd pecuniæ particeps esse nequiuert. Vnde ad- *Donima-*
 nerſus Donimanū loquens, Soldanum, Regem Corrozan *no inuidi-*
 & Baldach, quæ est ciuitas & caput regni Turcorum, cum *am facit.*

LIBER

vniuersis Principibus gentilium commouit, vt ei aduer-
rentur, & vltra auxilio & gratia Regis priuaretur, quòd
Boemundum, hominem belligerum, & tam astutum in omni-
bus negotijs rei militaris, & qui semper Turcis, regnoq;
Turcorum & Græcorum malū & insidias moliretur, igno-
rante Rege absoluisset. Nec diu, dum hæc sinistra legatio-
nes ex accusatione Solymani ad Regem Turcorum factæ
essent, ex his verò Regis ira, & indignatio cunctorum pro-
cerum Turcorum, in aures Donimani insonuissent, & va-
rijs minis eum suosq; perterruissent, & plurimum sollici-
tassent, quadam die Solymanus in hunc modum epistolam
scripsit: Donimane, frater & fili de gente Turcorum, nunc
vsq; vir illustis & acceptus Regi, & omni regno Turcorum,
fuisi in bellis & victorijs, quas gessisti. Sed ecce nomen
tuum vehementer iminutum est, & nunc apud Regem Cor-
rozan, & vniuersam gentem tuam, plurimum viluisti, ex-
osus omnibus factus, eo quòd Boemundum tam leuiter
redimi permisisti, & consilium nostrum in hac conuentio-
ne & redemptione vile & pro nihilo habuisti. Verum si id
flagitium commutare volueris, Regisq; iram & maiorum
Corrozan placare, eundem Boemundum, quem præ omni-
bus Christianis magis suspectum habemus, in locum, quem
signauero, quasi ad auxilium inuitabis, & tunc positus in-
fidijs nostris subito circumuentus rapietur. Alioqui scias,
te nunquam Regis gratiam recuperare, & effugere manus
& indignationem Turcorum. Cui Donimanus nequaquam
acquieuit, ne fides sua & omnium Turcorum apud Chri-
stianos & cæteros gentiles vilescere videretur.

*Sollicitat
eundē ad
fraudem.*

*Donimani
fides.*

CAPVT XXXVIII.

*Expeditio
Geigre-
mich in
Edeffam.
Sochoma-
nus.*

Post hæc eodem anno, quo Prolemaide vel Acra capta,
in mense Maio Boemundus Antiochiam ab exilio &
vinculis reuersus est, Geigremich, magnificus Princeps
Turcorum, cognatus Corbahian, frater Sochomani, qui
regno Ierusalem, quod iniuste inuasit, nunc per virtutem
Regis Babylonix amisso, in primo aduentu Christiani ex-
ercitus

ercitus Damascum aufugit, vt illic à Turcis protegeretur, ¶ *Aliter vnus de præpotentibus regni Corrozan, collecto exercitu de hoc bel- lo Tyrius*
 LX. mill. Turcorum, profectus est in superbia & virtute *lib. 10.*
 magna ad obsidendos muros & mœnia ciuitatis Rohas, *cap. 29.*
 quæ & Edeffa nuncupatur.

CAPVT XXXIX.

Huius igitur infinitæ multitudinis aduentu & subito *Balduin*
 Humore Baldeuinus de Burg attonitus, Princeps *Edeffanus*
 eiusdem ciuitatis à Rege Baldeuino constitutus, vniuersos *iuos ar-*
 fos, qui secum erant in conuentione solidorum, ad defen- *mat.*
 dendâ mœnia cōuocat ac disponit, quin ab vrbe egrediens,
 Boemundum & Tankradum ad opem & vires augendas, *Accersit*
 missa legatione, inuitauit, rogans eos ac deprecans in no- *sociorum*
 mine Domini, ne Turcorum superbiam Christianis con- *auxilia.*
 fratribus dominari paterentur. Huius verò legatione ac-
 cepta, & protinus collectione facta de omnibus locis &
 castellis Antiochiæ, circiter tria millia equitum, septem
 verò peditum, applicuerunt ad locum præsignatum, in
 campos scilicet ciuitatis Aran vel Caran, vbi Baldeuinus
 aduentum eorum cum omni populo, quem contraxerat,
 præstolabatur. Illic à quodam Arabè innotuit Comiti *Index*
 Baldeuino, Boemundo, Tankrado, quomodo illa aduna- *Arabs.*
 tio Turcorum festinanter appropinquaret ad obsidendos
 muros, & expugnandas munitiones ciuitatis Rohas. Au-
 dientes itaq; hæc nuncia tot superuenientium aduersario-
 rum, mouerunt castra & omnem apparatus suum ad flu-
 men Cobar, quod à partibus regni Babylonix vsq; ad has
 partes aluè dirigitur. Vbi tentorijs locatis, in crepidine
 aluèi pernoctasse perhibentur. Dehinc primo diluculo ca- *Christia-*
 stra amouentes, in planicie ciuitatis Racha constiterunt, *norum*
 vbi de omnibus culpis & commissis apud Patriarcham An- *lustratio.*
 tiochiæ, & Benedictum, Episcopum ciuitatis Rohas, con-
 fessionem facientes, discordiam omnem in caritatem re-
 nuocantes, & acies viginti componentes, à dextris & sini- *Acies 20.*
 stris constituerunt ad resistendum inimicis, & subueniendū

Sochomanus pugnae initium facit. socijs Christianis, & quo sic leuius belli onus sustinerent. Vix acies ordinatae erant, & ecce Sochomanus in dextrum latus cum triginta millibus fortium pugnatorum ac sagittariorum bellum committere audaci impetu, & tubarum horrifono strepitu appropinquabat. Boemundus vero, Tankradus & omnis militia Antiochia non segnus illi in faciem armis, lorica & galea ac scutorum testudine ad obfistendum in tubis & cornibus fortiter exclamantes properabant. A sinistris vero Baldevinus de Burg, Gozelinus de Cortona, quae & Turbayfel, quod dono ipsius Baldevini in beneficio tenebat, loricati occurrerunt in lanceis & gladijs & equis rapidissimis, hinc & hinc fortiter tubis & cornibus intonantes, & praelia committentes. Boemundus vero & Tankradus, qui in dextro latere cum hostibus luctabantur, Deo miserante ceperunt praeualere, hostes inuadere & sternere, donec virtus eorum imminuta est, & ipsi fugam inierunt. Ceciderunt Turcorum quingenti milites in eodem praelio, quod in dextro Boemundus agebat, Christiani ferme ducenti interempti sunt. Baldevinus vero de Burg, Gozelinus de Cortona & caeteri egregij milites plus milliari a Boemundo cum sua acie remoti, audientes Boemundum & Tankradum iam bellum committere & praeualere, velocitate equorum densatas & obfistentes acies rapido impetu irrupere & atterere conati sunt, inter aciem Boemundi & Tankradi sociari, & misceri ad auxilium, ferventes. Sed subito decem millia Turcorum ab insidijs surgentes, arcu & sagittis ferociter eis in faciem occurrerunt, grauitur eos assilientes & sagittis figentes, donec tota manus in fugam versa est. Ex his alij captiuati & occisi sunt, & plures exilio aeterno abducti.

CAPVT XL.

Clerici & Monachi caesi. IN hoc tam crudeli diffugio Clerici octodecim, Monachi vero tres, qui ad corroborandos milites Christi spiritibus armis conuenerant, decollati sunt, Benedictus vero Episcopus captus & abductus est, quin ipse Baldevinus, princeps

princeps Rohas, nimium audax cædis, & incautè acce- *Balduini*
rans, nec victrices aquilas Boemundi opportunè præsto- *princ. ca-*
latus, victus, captus & abductus est. Ad hæc Tankradus à *ptiuitas.*
præfenti cæde Turcorum gloriose descendens, sed sinistro
nuncio consternatus, sine mora cum suis aduolans, Tur-
cos in Baldevvini suorumq; strage factos victores insequi-
tur, vt captiuos excuteret, sed maturata via elapsi sunt. *Tancradus*
Solutus Episcopus cum tribus tantum militibus liberatus *extorquet*
& reductus est. Nocte deniq; instante, & die iam recedente, *hosti Bene-*
Boemundus & Tankradus in castra sua relati sunt cum *dicti Epif.*
vniuerso comitatu suo ad refocillandos artus, nimio bel-
lorum pondere hoc die fatigatos.

CAPVT XLII.

DEhinc primo galli cantu absentia Baldevvini comper- *Fuga ex*
ta, momentaneo metu correpti, ad ciuitatem Rohas *luctu Chri-*
omnes celeri fuga contenderunt, quatenus ad defenden- *stianorum*
dos muros & mœnia præuenirent, ne Turcis in victoria sua
præcurrentibus ciuitas traderetur. Ciues autem Rohas,
qui & ipsi Christiani, casum & interitum suorum audientes,
& tam magnifici Principis abductionem, in lamenta & com-
plorationem sunt versi, sed ad protegendum vniuersos mi-
lites Christianos plurimum consolati sunt. Erat enim dies
illa Dominica populo Christianorum celeberrima. Altera
autem die exorta, Armenij, ciues eiusdem vrbs, inito con-
silio cum vniuersis, qui conuenerant ad lamentandum tam
illustrem Principem, Tankradum loco eius restituerunt, *Tancradus*
dum viderent, si Baldevvinus redimi aut liberari posset. *Balduino,*
Boemundus dehinc sic Tankrado ad obtinendam vrbs, & *Tancrado*
eius principatum, loco Baldevvini constituto, Antiochi- *Boemundus*
am cum suis reuersus est. *surrerogati.*

CAPVT XLIII.

POST hæc octo diebus euolutis, & Tankrado præfidi- *Altera*
um Rohas & eius mœnia vigili custodia procuran- *expeditio*
te, Geigremich & sui successu victoria sua & Baldevvini *Geigre-*
captio- *mich.*

LIBER

captione gloriantes, & adhuc altiora sperantes conari, Tankradum verò & eius dominium nunc ab vrbe Rohas, & omnem Gallorum potentiam, facile posse exterminari, nimium aduersus eundem Tankradum indignati, longè maiores prioribus contraxerunt copias ab vniuersis locis & regno Turcorum, cum quibus in manu forti in campum Rohas ad obsidendas portas & eius mœnia descenderunt, spaciosè tentoria sua locantes. Tot itaq; millibus & tentorijs, tot diuersis hostium armaturis visis, Tankradus non modica angustia cœpit æstuarè, eo quòd tenuis sibi virtus esset militum Gallorum ad occurrendum & resistendum tot Turcorù adunatis & innumerjs legionibus. *Qua-* propter accepto consilio, vrbem fideli custodia munuit, ac ciues confortans, sine diutina mora se cum his aduersariorum turmis configere, & viriliter agere, promisit. Qui eius verba consolatoria intelligentes, & eum virum esse grandis fiducia & audacia, per muros & mœnia distulsi vniuersi vrbis ciues & milites, hostes excipiebant, ac procul repellebant, seras quoq; & portas omni solertia munire non differebant.

Tancredus se suosq; obfirmat.

CAPVT XLIII.

Occulta Tancredi ad Boemundum legatio. Sed dum hinc & hinc diu prælia confererent, Tankradus, vir astutus in omni opere militari, clanculum legationem Antiochiam direxit in hunc modum.

Domino & auunculo suo, Boemundo, magnifico Principi Antiochia à Deo constituto, Tankradus prosperè agere & valere.

Sochomanus. EX quo à nobis recessisti, & me tutorem ac defensorem ciuitatis Rohas loco fidelis fratris nostri, Baldevini, præfecisti, Geigremich & Sochomanus readunatis viribus & copijs suis, repentina obsidione ciuitatem Rohas & eius muros occupauerunt, vt expugnatis turribus & mœnibus, ciues trucidantes vrbem expolient, me, sicut Balde-

Baldevinum, captum tenentes, in barbaras nationes abducant. Quapropter caritatem tuam, quam semper erga fideles Christi habuisti, considerantes, tribulationes & pericula nostra tibi nota facere decreuimus, quatenus mala & angustias nostras intelligens, citius accitis socijs & amicis ab Antiochia & cæteris locis, festinatò ad subueniendum nobis obsessis & oppressis viam insistas, Turcorum minas & iactantiam minuas, & in nomine Christi à præsentibus obsidione repellas. Considerare enim te oportet, quòd in hac terra peregrinationis pauci sumus, & ideo nullius consilij causa est, vt facilè vllò tædio laborum aut bellorum aduersus hostes deficiamus, qui omni cura & studio inuigilant, vt nos expugnent & deleant: sed opportunè & importunè alter alterius onera semper portantes, vnum sustineamus, in vno proficiamus, aduersa & prospera tolerando. Si autem nos pigritia ceperit, aut aliquid indignationis tardauerit, vel negligentes ad confratrum auxilium effecerit, nihil vtilius super hoc prospicio, quàm vt à terra exeamus, & hostibus sine intermissione insurgentibus cedamus. Nam liquidò patet, cum pauci simus, si diuini & tædio affecti defecerimus, viuere & stare ante virtutem inimicorum nequeamus.

His auditis Boemundus, trecentis raptim eqtibus collectis, & quingentis peditibus, profectus est ad liberationem nepotis sui, & catholicorum inhabitatorum ciuitatis Romanas. Sed difficultate locorum & montium vel itinere dierum septem plurimum tardasse his videbatur, qui cotidianis Turcorum assultibus & oppugnationibus laborabant.

*Boemundi
auxiliaris
expeditio.*

CAPVT XLIIII.

Vnde Tankradus & cæteri confratres ciuesq; , dum de die in diem multis suspirijs eum expectarent, sed Boemundo tempore optato non veniente, prorsus desperarent, deuouerunt vnanimiter, potius mori, quàm Corrozan in exilium deportari, & diuersis pœnis impiè ab impijs cruciari. Et ecce conuocati in vnum ciues & milites, con-

*Tanradus
mora im-
patiens.*

LIBER

Pacifici- tur cum oppidanis eruptionē. stituerunt prælium, & ab vrbe primo diluculo in armis & turmis procedere, ad castra cum silentio properare, donec appropiantes fortiter in tubis & cornibus tumultuarentur, hostes adhuc sopore depressos, & securè somniantes, subito improvisos inuaderent, ac sic minimè ad arma contendere valentes, celerrima strage detruncarent. Quod iuxta hoc constitutum adimplentes, mox prima luce orta, egressi ab vrbe in omni armatura & virtute, qua poterant, repentino fragore & clamore vehementi aggressi sunt castra aduersariorum: quos adhuc hesternò vino sepultos & incautos vsquequaq; in ore gladij percusserunt, donec corporibus extinctis & sanguinis riuus præsentis campi inundarent. Vt autem plerunq; diei processit, manus & virtus Tankradi amplius cœpit præualere, immanior metus hostes inuadere, donec præ nimia strage exterriti, vsq; ad tentoria Principum exercitus in fugam cogerentur. Geigremich tandem & Sochoman videntes omnia castra suorum attrita, & in fugam conuersa, vix in equis cum his omnibus, qui iuxta se castra locauerant, residentes, relictiis cunctis tentorijs suis cum cæteris rebus, spolijs & stipendijs, fugam accelerauerunt, semper eos Tankrado multa occasione insequente.

Strages hostium.

Fuga Geigremich & Sochomani.

CAPVT XLV.

Boemudus fit obuius fugientibus hostibus. **H**Is itaq; dispersis & profugis factis, Tankrado semper eos à tergo cædente, Dei nutu & clementia Boemudus ipsa eadem die fugientibus cum omni comitatu suo obuiam factus est, sciens quidem, quomodo adhuc in nocte potenter campos occupauerant, sed quomodo Tankradus cum eis tam matutino prælio conflixisset, penitus ignorabat. Nunc autem velut homo cautus & gnarus bellicæ artis, vt Turcorum superbiam & virtutem intellexit defluxisse, & nihil præter fugam meditari, Christianorum verò vitrices aquilas cum magna vociferatione insequi, plurimum gauisus est, & pariter admixtis viribus & copijs suis eosdem fugientes insecutus, per totam diem in cæde & captione

Gerit se caute & fortiter.

captione illorum indeficienter laborasse perhibetur. In hoc diffugio & graui contritione Turcorum, Geigremich & Sochomanus vix cum paucis euaserunt. Sed matrona *Matrona* quædam nobilissima de regno Corrozan, quæ non modico *Turcica* apparatu opem & vires contulerat, ibidem à Tankrado & capti- socijs eius capta & retenta est. Dehinc victoria hac Dei & Domini IESV Christi clementia sic habita, Boemundus & Tankradus & vniuersi Christiani milites spolia multa Turcorum pacificè sumserunt, cum quibus ciuitatem Rohas in latitia & gloria magna ingressi sunt.

CAPVT XLVI.

TRansactis aliquot post hæc diebus, legatio Geigremich *Legatio* & præpotentium regni Corrozan Boemundum & Tankradum in ciuitate Rohas de redemptione matronæ inter- *Turcorum ad Boe-* pellauit, quatenus Baldeuvinum de Burg, quem tenebant in *mundum* carcere, pro eius restitutione remitterent, aut quindecim *et Tan-* milia Byzantium in eius redditione ab eis mitterentur. *cradum.* Hac legatione Geigremich & tam nobilissimæ matronæ *Alia Bald-* captione vsq; in Ierusalem diuulgata, Regis Baldeuini *uini regis.* supplex legatio cum multa prece affuit, ad exorandum Boemundum & Tankradum, vt Baldeuinus confrater & Princeps Rohas per captam matronam restitutam restituere- *Boemundi* tur, & nullam ante hoc pecuniam bonum esse, nec debere *et Tan-* eos concupiscere. Qui Regis petitioni benignè super his *di callida* in hunc modum responderunt. *responsio.*

Domino suo Baldeuino, Regi Christianissimo Ierusalem, Boemundus & Tankradus obsequium sine intermissione.

Libenter per omnia tuis parere mandatis de redemptione Baldeuini, amici & consocij nostri, decreuimus, & hæc sollicitudo nostra semper fuit & est. Sed hoc tempore de hac re dissimulare, & silentio suppressere, necesse est, si fortè aliquid pecuniæ cum ipso fratre Baldeuino pro

hac matrona restitnenda extorquere possimus, qua nimirum anxie indigemus ad remunerandos milites, assiduis laboribus nobiscum insudantes.

πλεονεξία. Sic blanda & bona fatis hæc illorum fuere responsa, sed nequaquam in eis fides fuit aut veritas, aut aliqua voluntas virum redimendi, propter ambitionem ciuitatis & eius tributorum, quæ diuersis negotijs & rerum commutatione, quæ tantum infra mœnia aguntur, ad XL. millia Byzantium singulis annis computantur, absq; his reditibus, quos plurima castella & regiones, ad eandem ciuitatem pertinentes, largiuntur. Sic Regi amica responsione & promissione satisfaciens, Boemundus quidem Antiochiam redijt, Tankradus verò ad tuendam & munitendam ciuitatem Rohas remansit.

CAPVT XLVII.

Boemundus petit Galliam & Italiam.
¶ Vide Zonaram Tom. 3. sub finem Expeditionis Brodoanis in agrum Antiochenum.

ANNO dehinc sequenti post captionem Baldevvini de Burg, anno verò Baldevvini Regis quinto, Boemundo non solum in Italiam sed & Galliam profecto ad exquirendas vires, & comouendos Principes aduersus Regem Græcorum Alexium, Tankrado autem Antiochiæ vice aunculi sui relicto ad tuendam ciuitatem, eiusdemq; Tankradi custodia in Rohas disposita, Brodoan, Princeps magnificus ciuitatis Alapiæ, & frater Turcorum, occasione assumta, ab amicitia & fœdere Tankradi in dolo recedens, loca & ciuitates ad urbem Antiochiam appendentes, grauiter prædatus est, quin Episcopo ciuitatis Albariæ effugato, & plurimis ecclesijs Dei annihilatis, nõ tamen præda ac frange hac saturari potuit, sed ad vltimum decem millia equitum & viginti peditum de terra sua producens ad assiliendam urbem Antiochiam, & expugnandum Tankradum, in superbia & iactantia magna profectus est. Tankradus autem virtutem & exercitum eius intolerabilem & copiosum accreuisse intelligens, quantumcunq; cum suis perterritus est. Sed tamen sine dilatione Turbaysel, Rohas & Maresch nuncios dirigens, vniuersos scilicet catholicos viros, qui erant

erant in circuitu, ad auxilium vocauit, quorum conuen- *Tanradq*
 tum Antiochiæ fieri decreuit. Vt autem conuenerunt ad *cogit co-*
 mille equitum, & nouem millia peditum, sermo Episcopi *pias.*
 factus est ad vniuersos, ne in multitudine aduersariorum
 dubitent, sed in nomine & virtute Dei confidenter hosti-
 bus resistent, de victoria certi Deo auxiliante. Triduo
 dehinc ieiunio indicto & peracto, ex Pontificis admoni- *Occurrit*
 tione Tankradus vsq; ad pontem Farfar cum decem milli- *hosti.*
 bus equitum & peditū descendit, vbi hospitio per noctem
 remorati sunt. Crastina autem die radiante, Tankradus
 & sui factis aciebus, & erectis vexillis, Artesiam in loriceis,
 scutis & lanceis profecti sunt, vbi Brodoan cum inastima-
 bili equitatu & apparatu occupauerat regionem vniuer-
 sam. Hic itaq; comperto Christianorum, & Principis il-
 lorum Tankradi, aduentu, acies & cuneos fieri disposuit,
 ac tertia diei hora insistente, vtrinq; prælium commissum
 est. Perdurante autem bello & nimia occisione in gladio *Discedit*
 vsq; in horam nonam, auxilio Domini IESV Christiano- *superior.*
 rum acies inuisissimæ perstiterunt, gentiles verò attritæ
 & dispersæ in fugam pariter versæ sunt. Tankradus verò
 & sui eas insequentes, alios occiderunt, alios captiuatos &
 vinctos cum spolijs armorum & equorum tenuerunt. Al-
 tera autem die Tankradus spolijs & armis inimicorum ac-
 ceptis & diuisis, in gloria magna & lætitia victoriæ Antio-
 chiam reuersus est. Vniuersi verò fideles Christi & ciues
 Antiochiæ vnà cum Domino Patriarcha & Episcopo ciui-
 tatis eiusdem gauisi sunt gaudio magno, Deo & Domino
 IESV Christo gratias agentes, cuius pietate & protectio-
 ne ab hostium multitudine saluatus tam catholicus prin-
 cept triumphauit.

CAPVT XLVIII.

ANno dehinc secundo postquam Acra ciuitas capta est, *Regis Ba-*
 virtus & apparatus magnus Regis Babylonix mense *bylonix*
 Augusto tam in mari quàm in arido profectus est, vt urbem *expeditio.*
 Iaphet vel Ioppe obsideret, & abhinc nauali exercitu ex-
 pugnaret.

Stratagemata. pugnaret. A campestribus verò ciuitatis Ascalonis castra metati sunt, vt hinc & hinc à terra & mari subito regionem inuaderent, & sic ex improviso Regem Baldeuinum suosq; facilius debellarent. Rex Baldeuinus interdum Iaphet moram faciebat: qui statim viso nauali exercitu, dolos & machinamenta Babyloniorum intellexit, nempe hac de causa à parte maris eos urbem præoccupasse, vt ipso Rege cum suis contra hos ad defensionem versus aquam laborante & intento, cæteræ copiæ gentilium à campestribus Ascalonis irruentes, urbem Iaphet subito expugnarent. Sed Rex fraudem illorum cognoscens, ac virtutem illorù in campis Ascalonis curriculo trium hebdomadarum accubuisse, aduentum verò & pugnam aduersus Iaphet dissimulare, ac minimè diffamare, nec ipse socios inuitare, ac arma congregare obdormiuit, quatenus per totù id temporis spacium paratus & munitus haberetur, & illis quocunq; die descendentibus, & ipse cum suis copijs ad resistendum occurrere, valeret.

Euocat sociorum auxilia.

* Falcobergius, Hugo * de Tabaria, Rorgius de Cayphas, Gunfridus de turri Dauid, Hugo de S. Abraham, Eustathius Granarius, Gutmanus de Brussella, castello Brabantia, Lithardus de Cameraco, ciuitate Gallia, Pisellus de Tuorna, Baldeuinus de Hastrut, castellis Flandria, hi omnes à Rege inuitati ad auxilium, vndiq; contra-ctis copijs equitum & peditum Christianorum, conueniunt. Affuit in eodem Regis comitatu quidam Turcorum adolescens strenuus, Mahumet nomine, in armis & numero centum sagittariorum Turcorum, qui vitrici sui auaritia & industria à paterna sede, & à terra Damascenorum, expulsus, nunc cum Rege foedus percussit, quatenus in omni militari auxilio fidelis & promptus illi haberetur.

Mohometes Turcus

Abilin, alijs Ibelim, veteribus Gethri Geufraus
pag. 138.

Videntes autem legiones Sarracenorum, quomodo Regi dolis & insidia innotuissent, & nunc se præuidens, manum Christianorù vndecunq; ad opem contraxisset, mouerunt castra à campis Ascalonis, & vsq; ad locum, qui dicitur Abilin, in superbia multitudinis suæ profecti sunt.

CAPVT XLIX.

QVorum aduentum Rex vt perfenfit, & procul dubio *Rex au-*
 iam eos appropriasse, direxit legationem Dñ. Patriar- *fit Patri-*
 cha in Ierusalem, vt sine mora conuocata manu fidelium, *archam.*
 ad augendas vires & opem contra inimicos properaret.
 Hic deniq; Regis audito nuncio, pedites CL. colligens, ar-
 ma aptauit, iter versus Rames insistens, sicut ex mandato
 Regis illi constitutum erat. Post hæc Rex & vniuersi fide- *Mouet in*
 les ad id belli negotium adunati, & communionem Domini- *hostem.*
 ci corporis & sanguinis muniti, ad sex millia in sexta feria
 vrbem Iaphet egressi sunt, Lithardo Cameracensi, quia *Lithardo*
 prudens & fidelis erat, cum viris trecentis contra virtutem *Camerac.*
 naualem in ipsa ciuitate relicto. Rex itaq; cum omni co-
 mitatu suorum & signis ad Rames descendens, sabbato il-
 lic moram fecit, præstolatus Dñ. Euermerum Patriarcham
 cum omni manu Ierusalem. Patriarcha verò iam suscepto,
 & cæteris fidelibus Ierusalem, orto mane Dominicæ diei,
 Rex quinq; ex equitibus & peditibus ordinauit, ad comit-
 tenda prælia cum hostibus, ipse verò Rex in extrema acie
 inter equites ad corroborandos & exhortandos suos im-
 perterritus mansit. Pauci quidem equites, numero scilicet
 CLX. circumsteterunt illum. Nec mirum si pauci propter
 assiduam equorum in terra hac defectionem. His ita à
 Rege ordinatis, & signo S. Crucis cunctis Christianis à Dñ.
 Patriarcha sanctificatis, signa & vexilla tolluntur, tubæ &
 cornua incessanter perstreperunt, Rex & sui ad castra aduer- *Classicum*
 sariorum contendere parant, quatenus anticipantes bel- *in castris*
 lam, non vltra infidelium turmas impunè descendere pa- *regis.*
 terentur. Gentiles quoq; iam Regem tam proximū adesse,
 & eius copias, comperientes, pariter & ipsi à castris in ar-
 mis, signis & equis, & intolerabili stridore tubarum, pro-
 cesserunt, in multitudine grau: XL. millium occurrentes, *Numerus*
 nec minus & ipsi bellum committere festinantes. Nec mi- *copiarum*
 rum, dum sic vterq; exercitus in campo appareret, tubæ *hostilium.*
 hinc & hinc fortiter insonuerunt, & agmina fidelium ac in-
 fidelium atrociter commiserunt à primo mane Dominicæ
 diei,

*Christia-
norū præ-
lium se-
cundum.* diei, quæ est extrema mensis Augusti, vsq; ad horã nonam.
Tunc Dei gratia & misericordia Sarraceni infirmati, su-
gam arripientes à facie Christianorum, cædentium se &
persequentium, Ascalonem repedare & intrare conten-
derunt.

CAPVT L.

*Ammiral-
di casi vel
capti.* **I**N hoc quidem prælio ceciderunt septem millia gentili-
um, cecidit & Ammiraldus Ascalonis. Ammiraldus ve-
rò Acræ & Ammiraldus Assur, qui vita à Rege impetrata,
& ciuitatibus deditis, Ascalonem ante hunc annum confu-
gerant, cum omnibus exuuijs suis capti sunt. Rex autè hac
Dei & Domini IESV Christi opitulatione victoria acce-
pta, cum vniuersis spolijs inimicorum in gloria magna
loppen ingressus est. De cuius comitatu tantummodò cen-
tum perierunt cum milite egregio Reinardo Verdunense,
quem Rex & vniuersa ecclesia planxerunt planctu magno,
*Reinardq;
Verdunē-
sis.* catholicas illi exequias exhibentes. Erat verò naualis ex-
ercitus in latere vrbis: qui victoriam suorum affuturam
sperantes, & peregrinorum fugam atq; contritionem, vr-
bem subito irrumperere deuouerant. Sed viso capite decol-
*Sarraceni
soluūt na-
ualem top-
pes obsidi-
onem.* lati Ammiraldi & primi Ascalonis, & fuga & strage Asca-
lonitarum & Babyloniorum comperta, tristes & desperati
à statione vrbis Iaphet velocibus remis amouerunt, Tri-
plamq; in spe refugij nauigantes, ac inibi pernoctantes, vr-
facto mane, Ascalonē & Babyloniam nauigio reuersi sunt.
*Gulielmus
Reymundi
Sanctæg-
successor.* Comes autem de Sartengis, VVillehelmus nomine, qui
mortuo Reymundo Comite, & auunculo suo, terram &
ciuitates de Camolla hæreditario sanguine possidens, suc-
cēssit, & nunc post auunculi obitum plurimo assultu can-
*Vide in
frà lib. II.
De eodem
Tyr. li. II.
cap. 2.* dem urbem Triplam vel Tripolin debellabat de nouo præ-
sidio, quod dicitur Mons peregrinorum, quod & ipse Rey-
mundus multo robore firmauerat, nihil huic nauali exer-
citui, Triplæ hospitato, aduersari aut contradicere potuit
propter aquarum fiduciam, quam habebant, & vrbis in-
tolerabilem multitudinem, quæ illis in littore ad auxiliū
semper

semper affluebat. Plurimo tamen conatu & infestatione
reditum illorum idem Comes impedire moliebatur nunc *Vexat ho-*
fundibularijs, nunc sagittarijs: sed hi aquis nimijs freti, *flem.*
sine contradictione & læsione Afcalonem potenter appli-
cuerunt.

CAPVT LI.

Igitur post bellum & victoriam, quam Rex ad Abilin, quæ *Balduing*
est inter Afcalonem & Rames, adeptus est, filuit terra *Rex bar-*
Regis, & metus magnus corda Afcalonitarum & Babylo- *baris for-*
niorum concussit, quoniam toties à Rege in manu pauco- *midabilia.*
rum victi ceciderunt ac fugerunt, & nulla eis spes vltra
resistendi & viuendi in conspectu eius fuit. In hoc itaq;
mæore & desperatione dum sederent, & iam curriculo
octo mensium quiescerent, vineas excolerent, Regemq; in-
terdum cessare ab armis gauderent, & ipsum mutua pace
& donis placare feruerent, sed omnia frustra tentarent,
nisi urbem Afcalonem in manu eius redderent, verni men-
ses processerunt, quando sata, fruges, vineæ & omnis spes
anni in florem & fructus parturiunt, & messem affuturam
in pximo promittunt. His ita in commodum & plenitu-
dinem omnibus apparentibus, atq; in campis omnibus
Afcalonis iam ad messem properantibus, Rex à Ierusalem
& omnibus locis sibi auxiliantibus milites atq; arma co-
piosa contraxit, ac tempore Rogationum, quo illis in re-
gionibus omnia sata festinant ad messem, occupauit ter-
ram Afcalonitarum, vineas, ficus & cuiusq; generis arbores *Populatur*
succidens in manu robusta, quin & sata, quæ equorum, ca- *agrū Asca-*
melorum, cæterorumq; armentorum pabulo non suffece- *lonium.*
re, flamma combussit, vt vel hoc saltem incommutabili
damno gens dura & indomabilis ad subdenda colla molli-
retur. Sic vniuersa regione non solum populari manu,
sed & incendio vastata, Rex reditum Ierusalem cum parte
exercitus aptauit, viamq; per montana vniuersi insistentes,
qui erant in comitatu, immenso stridore tubarum & cor-
num intonantes, vniuersa loca montium & vallium non
paruo

*E milita-
ri clamore
pauor fe-
rarum &
aiuum.*

*Damae in-
felix in-
cursus.*

*Casus ar-
migeri lu-
suosi ca-
sus occa-
sio.*

*Arnolfus
equū qua-
rens ritā
amittit.*

paruo terrore concusserunt, per quæ in virtute sua transi-
turi erant. Hoc inæstimabili fragore tanti exercitus plu-
& exterritæ, insolito errore viarū hac & illac vagabantur.
Nec mirum, cū nec aiuum volatus tumultum populi vo-
ciferantis sufferret, sed altis vocibus attonitæ ac lapsæ ab
aëre in medium vulgus à volatu deficiebant. Itaq; dum sic
ab antris diuersæ feræ pauidæ errarent, & hanc vocifera-
tionē inauditam mirarentur, contigit infelici casu quan-
dam timidam damulam de montanis exire, & cæco errore
inter populum fugam maturare. Quam mox anteriores
exercitus vt viderunt, grauitè eam circumquaq; eorum
velocitate oppreserunt, hi vt præuentam caperent, hi vt
participes venationis haberentur.

CAPVT LII.

INter hos dum feram hanc ad montana festinantem armi-
ger nobilissimi iuuenis Arnolphi, probi equitis ac Princi-
pis de castello Aldenardis, acrius vrgeret, & feram assequi
ferueret, cingula equi illius in eadem cursus contentione
rupta sunt, & sic ab equo corruens, prostratus humi ab in-
secutione quieuit. Equus verò illius circū vociferantium
strepitu attonitus, ad montana rapido cursu & immodera-
to tetendit, nullius approximationem aut comprehensio-
nem patiens, donec inter fauces montium euadens, non
vltrā comparuit. Ad hæc contenderunt complures ad qua-
rendum caballum fugitiuum, contendit & Arnolfus. Sed
diu quæsito & minimè reperto, tædioq; per montium diffi-
cultates affecti, repedauerunt vniuersi. Solus Arnolfus,
quem cura caballi sollicitabat, & qui armigeri administra-
tione & officio carere non potuit, longius profecutus est
ad quarendum equum, vt inuentum fortè reduceret. Sed
gravi fortuna aduersante, equus quidem repertus est, sed
iuuenis gloriosus non vltrā ad suos redijt. Assuerunt enim
illic latentes Arabum insidias, qui ab Ascalone descende-
rant in montium latebrosa cacumina, videre & intelligere
de com-

de combustione & populatione regionis, & aliquibus aduersari, sibi incautè de exercitu occurrentibus in ultione prædarum & flammarum, quas passi sunt. Hi nobilissimum iuuenem per montium iuga ac decliua solum ac in eum vagari considerantes, subitis clamoribus & armis sunt aggressi. Quem frustra diu, gladio educto, resistere ac se defendere conantem, tandem longa & assidua impugnatione vexatum ac defatigatum trans iecur & præcordia lanceis & sagittis confixum, & in multo sanguine ab equo cadentem, peremerunt, & caput eius in signum victoriæ Ascalonem intulerunt. Caballus deniq; illius per fauces & abrupta montium discurrens, nequaquam apprehendi à gentilibus potuit, donec montana egressus ad exercitum Regis repedauit, Domini ac sessoris sui sanguine cædatus, patenter mortis illius omnibus indicio factus. Hunc enim vt Rex & vniuersi de cætu Christianorum viderunt sanguine madentem, Arnolfum procul dubio armis Ascalonitarum incautè cecidisse retulerunt. Nec mora, per montana diffusi ad persequendos & inuestigandos hostes, solum Arnolfum mortuum, ac sine capite iacentem repererunt, Arabes nequaquam persentire potuerunt. Qui corpus exanimè sulcipientes, Ierusalem detulerunt, catholicas illi exequias exhibentes in valle Iosaphat apud ecclesiam Latinã S. Mariæ, matris Domini IESV, vbi & honorificè sepultus est. Fleuit super eum Rex fletu magno in die exequiarum, fleuerunt & vniuersi Principes exercitus, fleuit & amarissimis lacrymis super eum nobilis vxor Comitum Baldeuini Hamaicorum, eo quòd socius & conuiator de terra longinqua Galliæ descendisset ad adorandum in Ierusalem. Non sit mirum, si tot magnorum fletum & planctum hic adolescens meruerit, qui omnibus affabilis & notus habebatur, & qui nunquam ab aliqua militari actione sinistra laude declinavit. Tertia abhinc die orta, postquam tam illustis miles sepulturæ traditus est, Ascalonitæ per internuncios requisitum caput illius Ierusalem remiserunt, cum litteris in vno crine illius dependentibus, & verba in

*Trunci in-
burnatio.*

*Luctus re-
gis & pro-
cerum.*

*Caput cū
sarcasmo
remissum.*

LIBER

hunc modum continentibus : Aſcalonitæ Regi Baldevino caput extincti, militis & viri nobiliſſimi, non alia amoris cauſa remittunt, niſi vt dolor eius & illud intuentium renouetur & augeatur, & vt recognoſcant, quomodo tanti viri perditio omni eorum damno & combuſtioni nequaquam poſſit comparari & appreciari, & in tanti militis decollatione non vltra Aſcalonitas damna ſua velle recordari aut dolere.

CHRONICI HIEROSOLYMITANI
LIBER DECIMVS.

Argumenta Capitum.

- I. *Qualiter anno ſeptimo regni Baldewini Regis gens multa Hieroſolymam nauigans conductum eiſdem Regis petierunt.*
- II. *Rex cum magno gaudio peregrinos ſuſcipiens, cum ſuis conſulit, qualiter eorum auxilio contra Saracenos vtatur.*
- III. *Rex ſuorum vſus conſilio, ad obſidendam Sidonem Anglos in Iaphet iubet expectare.*
- IIII. *Vbi Rege machinas præparante, Sidonij Regi copioſam pecuniam, ne obſiderentur, promiſerunt.*
- V. *Quòd Hugone Comite regionem Suet deprædante, Sarraceni prædam ſocijs eius excuſſerunt: & qualiter Hugo eadem cæde ſagittatus, animam exhalauerit, & de obitu fratris eius.*

- VI. Quomodo Rex pecuniam à Sidonijs perceperit, & Anglicum exercitum ad propria remiserit.
- VII. Rex pecunia Sidoniorum subleuatus, Tabariam redijt, & Geruasium loco Hugonis restituit.
- VIII. Rege Tabarie commorante, Ascalonitæ quingentos Christianos iuxta flumen Rames peremerunt.
- IX. Vbi Ascalonitis Rames expugnantibus Rotgerus cum militibus obuiauit in pugnam.
- X. De insidijs Ascalonitarum, & de virtute Rotgeri & militis eius in prælio.
- XI. De Gerbardo equite, cuius instinctu fuga peruenit ad urbem Iaphet Christianus exercitus.
- XII. Sarraceni Rotgerum fugientem insecuti, quadraginta Christianos ante urbem necauerunt.
- XIII. Quomodo Sarraceni castellum Arnolphi obsidione diruerunt, præpositum ipsius arcis captiuantes.
- XIIII. Vbi Sarraceni victoria potiti, cum octo Galeidis nauibus vnã nauem Dromonem Christianorum in portu Iaphet inuaserunt.
- XV. Quod Rex istorũ malorum fama excitatus, cum sex millibus de Tabaria contra Ascalonitas profectus est.
- XVI. Quod Rex suorum consilijs sine bello Ierusalem redierit, & Rorgius de Cayphas obierit.
- XVII. De quodam Principe urbis Femie occiso per socium suum Botherum, quem ciues sui persequuntur.
- XVIII. Bothero auxilium Brodoan implorante, Tankradus à ciuibus inuitatus non tamen intronissus est.

- XIX. Tankradus ad tempus recedens, post Pascha
urbem Femiam obsidione vallauit.
- XX. Quomodo Tankrado Femiam expugnante, duo
fily Principis occisi auxiliū illi dederunt contra Botberū.
- XXI. Vbi à Christianis vrbe vallata, Botberus cum
ciuibus suis se tradidit manibus Tankradi.
- XXII. Vbi filij Principis occisi Tankradum rogant,
vt Botberus occidatur.
- XXIII. Quomodo Tankrado victore Antiochiam re-
uerso, filij Principis occisi persecuti sunt amicos Botberi.
- XXIIII. Qualiter Baldwin^o Rex exercitū Turcorū
contra se venientium cum XV. armatis explorauerit.
- XXV. De quinq; Turcis à Rege Baldewino honorifi-
catis, quorum instinctu tria millia Turcorum in fugam
uersa sunt.
- XXVI. Rex Turcis fuga dispersis, conuocato ex-
ercitu, Hierosolymam tendit, & in capite ieiunij mo-
rem cineris impleuit.
- XXVII. Quomodo Rex contra tria millia Turco-
rum properans, conductum habuerit sacerdotis Christiano-
rum Syrorum.
- XXVIII. Quomodo Sacerdos Syrorum in castra ve-
niens Turcorū, suasionibus suis omnes fugere compulerit.
- XXIX. De Arabibus in cauernis montium abscon-
ditis, quos Rex igne & fumo exire coëgit.
- XXX. Rex adeptus victoriam, præda onustus Ieru-
salem reuertitur, & loca regni sui visitans consolatur.

XXXI. Quomodo Aſcalonitis Ioppen obſidentibus, cives vr̄bis à Rege conſolati, contra eos portis egreſſi præualuerunt.

XXXII. Vbi Aſcalonitas, contra Chriſtianos præſidium ædificare volentes, Rex in fugam coëgit.

XXXIII. Chriſtiani prædæ intentis, & ab hoſtibus penè præuentis, Rex affuit auxilio, hoſtibus plurimum ſpoliatis.

XXXIII. Aſcalonitæ ante Ieruſalem aſſultus facientes, ad quinq; corruerunt.

XXXV. Quod Rex Baldewinus negotiatores Babylonie iuxta Iordanem inuaſerit & expoliauerit.

XXXVI. Vbi Baldewino Comite per Gozelinum de captiuitate redempto, Tankrad^o inimicus eius factus eſt.

XXXVII. Baldewinus à Tankrado victus obſidetur, ſed Gozelini induſtria, & Geigremich, Principis Turcorum, inſtantia liberatur.

XXXVIII. Qualiter Henricus, Romanorum Imperator, Conradum ſtabularium ſuum per Regem Græcorum receperit.

XXXIX. Quod Boëmundus de Italia cum exercitu reuerſus, Dyrrbachium, Græcorū vr̄bem, obſederit.

XL. Qualiter Conrado in Italia commorante, Boëmundus inænia Dyrrbachij vr̄bis impugnauerit.

XLI. Quomodo Regi Græcorum aduenienti Boëmundus in bello occurrerit, Dyrrbachium amplius impugnans.

XLII. De trecentis militibus Boëmundi occisis à Turcopolis.

XLIII. Vbi Principes Italia, donis Græcorum corrupti, Boëmundum ab obsidione auerterunt.

XLIII. De reconciliatione Boëmundi cum Rege Græcorum, data per ipsum licentia Ierusalem tendentibus.

XLV. Baldewinus Rex, contractis copijs Sidonem obsedit.

XLVI. De nobilissima matrona gentilium, quam Baldewinus Rex per milites suos cepit cum quatuor milibus camelorum.

XLVII. De duabus turribus Sidonis, quarum altera diuino nutu subuersa est.

XLVIII. Quòd Christiani nauale certamen inierunt contra Babylonios, in auxilium Sidonijs missos.

XLIX. Rex cum Babylonijs dimicans, victoriam obtinuit, plurimis sociorum occisis.

L. Rex propter Turcos tentoria sua incendens, & ab obsidione recedens, venationi paulisper indulgit.

LI. Populus Christianus de reditu Regis letitia perfunditur.

LII. Requisitio Turcorum à Sidonijs de promissione pecuniarium taxatarum.

LIII. De quatuor millibus Turcorum, quos Geruasius, Princeps Tabaria, cum octoginta loricatis insecutus est.

LIIII. Geruasius, suis in bello cæsis, viuus capitur, Rege Baldewino multum mœrente.

- LV. Legatio Turcorum ad Regem Baldewinum pro Geruasio, & pro ciuitatibus Caypha & Ptolemaide.
- LVI. Damasceni, non impetratis à Rege ciuitatibus, Geruasium in medio vrbis illudentes interficiunt.
- LVII. Qualiter Euermerus à Romana Synodo literas Apostolici pro restitutione sua detulerit Regi Baldewino.
- LVIII. Rege suam sententiam confirmante, Euermerus deponitur, Gobelino sedem illius obtinente.
- LIX. De Patriarchæ peculatu.

CAPVT I.

Odem quoq; tempore in anno septimo regni Baldeuini, Regis catholici Ierusalem, plurima multitudo naualis exercitus catholicæ gentis Anglorū circiter septem millia nauibus, quas Buzas appellant, cum cætera manu de regno Danorum, Flandriæ & Antuerpiæ aduecta, ad portum ciuitatis Iaphet anchoras fixerunt, moram ibi facere constituentes, donec Regis licentia & conductu accepto, in Ierusalem eos securè licuisset adorare. Ex his illustriores & facundiores Regem adeuntes in hunc modum locuti sunt: Viuat Rex in Christo, & prosperetur regnum ipsius de die in diem. De terra longinqua regni Anglorum, Flandriæ ac Danorum viri ac milites Christianæ professionis, per aquam nimiam immensi maris huc ad nauigauimus Dei opitulatione, causa adorandi in Ierusalem, & videndi sepulcrum Domini. Et ideo clementiam tuam super hoc precaturi conuenimus, quatenus tua gratia & conductu Ierusalem pacificè possimus ascendere, adorare & reuerti.

*Classis ex
Anglis,
Danis &
Belgis.*

*Legatio
ad Regem
de fide
publica.*

LIBER
CAPVT II.

Peregrinatores benignè habitii.

Deferunt Regi operam suã. Eiusdem responsio.

REX clementer vniuersum precatum eorum audiens, concessit eis conductum virorum fortium armatorum, qui eos securè ab omni impetu & infidijs gentilium per notas semitas perduxerunt vsq; in Ierusalem & vniuersa loca sancta. Perducti verò peregrini & noui aduenæ Christi, illic in templo Dominici sepulcri vota sua Domino reddentes, cum gaudio magno sine aliquo obstaculo Ioppen reuerſi sunt. Vbi Regem reperientes, auxilio sibi adesse in omnibus denouerunt, ad quæcunq; animus illius vertetur. Qui benignè viros commendans, & hospitari præcipiens, nequaquam de hoc tam subitò se posse respondere profitetur, donec conuocatis optimatibus suis à Domino Patriarcha, consilium inierit, quid vtilius & opportunius insistere valerent, & non frustra tam voluntarium vexaret exercitum. Et ideo post paucos dies Dño Patriarcha, Hugone de Tabaria, Gunfrido, custode ac præposito turris Dauid, accitis, & cæteris maioribus militiæ suæ, conuentum in ciuitate Rames habere disposuit, vt consuleret cum eis, quid vtilius agere debuisset.

CAPVT III.

Decretum de obsidione Sidonis.

Hugo Falcobergius præfectus Tabariæ.

QVibus statuto die collatis, & diuersa referentibus assentientibus, tandem visum est vniuersis sanius esse consilium, quatenus vrbs Sagitta, quæ est Sidon, obsideretur, si fortè Dei auxilio & viribus noui exercitus terra & mari superari posset. Dehinc vniuersi qui aderant, & hanc obsideri poscebant, eo quòd esset vna ex his ciuitatibus gentilium, quæ assiduè rebellabant, à Regè commendati & admoniti sunt, vt quisq; in sua rediret, & se ad hanc expeditionem rebus necessarijs & armis prouiderent. Receſſerunt singuli in sua, recessit & Hugo de Tabaria, vir bellator præcipuus aduersus hostiles impetus, qui bellis & infidijs non die, non nocte, in terra gentilium fatigari potuit, quàm diu vita incolumis fuit. Dehinc quoq; statim

tim imperauit legatio Regis vniuersæ multitudini Anglo-*Mandata*
rum, ne tentoria vel classes amouerent à ciuitate Iaphet, *ad peregri-*
sed Regis mandatum illic sine tædio expectarent. Aperuit *natores.*
quoq; eadem legatio vniuersis, quomodo Rex & omnis
primatus ipsius decreuerint vrbem Sagittam terra mariq;
obsidere & expugnare, & illic eorum opem & vires necessa-
rias haberi, & hac de causa Regem & Patriarcham ad ciui-
tatem Acram descendere, machinas & mangenas ædificare
ad expugnanda mœnia & eius habitatores, eos verò in-
terim Iaphet debere habitare, dum Regis iussio innotescat.
Sic fieri iuxta Regis mandatum vniuersi concesserunt, &
eius legationem in portu Iaphet prætolari, & per omnia
obœdire vsq; ad sanguinem, responderunt.

CAPVT IIII.

REX Acram cum Patriarcha & omni domo sua descen-*Regis ap-*
dit, machinas & plurima tormentorum genera per *paratus*
dies quadraginta fabricâs & componês, ordinansq; omnia *bellicus.*
ad vnguem fieri, quæ ad assaultum vrbis videbantur aptiora.
Hoc Regis studium & intentio vt sonuit in auribus habi-
tatorum vrbis Sagittæ, & intolerabiles copias armatorum
Iaphet ad auxilium Regis confluxisse, vehementer exterriti
sunt, metuentes sic in ore gladij Regis consumi & subiuga-
ri, quemadmodum aliæ ciuitates Cæsarea, Assur, Acra, Cay-
phas, Tabaria, attritæ sunt & subiugatæ. Et ideo inito *Sidonij*
consilio, pecuniam plurimam Byzantium Regi per se *precio pa-*
cretarios intercessores sponponderunt, sed & in singulis an- *cem petiit.*
nis grande talentum dare, si modò non ciuitatem obsidens
& expugnans, parceret vitæ eorum. Hæc igitur negotia
de die in diem inter Regem & ciues agebantur, & Regem
de redemptione ciuitatis & salute sua sollicitabant, ampliora
de redemptione ciuitatis & salute sua sollicitabant, ampliora
nunc & nunc dona offerentes. Rex verò sicut homo anxi-
us & sollicitus de conuentione solidorum, quos debebat
militibus, torus pecuniæ intendebat. Veruntamen quia
fideles Christi metuebat, ne sibi obijcerent, minimè hanc
adhuc contingere audebat.

LIBER
CAPVT V.

Hugo Fal-
cobergius
populatur
agrū Sue-
tensem.
¶ *Vide*
Tyr. li. II.
cap. 5.

Interea Hugo de Tabaria accitus, copijs ducentorum Iequitum, peditum verò quadringentorum secessit in terram grossi rustici, nomine Suet, ditissimam auro & argento, armentis fecundissimam, conterminam regioni Damascenorum, vbi inauditas opes & armenta deprædatus est, quæ sibi ad obsidionem Sagittæ sufficerent, de quibus etiam Regi & socijs largiter impertiret. Præda autem hæc vsquequaq; contracta & abducta vsq; ad ciuitatem Belinas, quam dicunt Cæsaream Philippi, Turci, qui Damasci habitabant, pariterq; Sarraceni, incolæ regionis, hoc comperto, vndiq; per turmas affluentibus, Hugonis comitatum infecuti sunt ad excutiendam prædam, & vsq; ad montana, per quæ Hugonis pedites prædam ducebant, profecti sunt. Illic grauis tumultus vtrinq; exortus est: hi vt prædam retinerent, obsistebant, hi vt excuterent, conabantur totis viribus, donec tandem Turcis & Sarracenis prævalentibus, præda excussa & reducta est. Quod subito Hugo & sui equites intelligentes, qui in latere montium erant, sine mora inter angustas & scopulosas fauces laxis frenis reuolant, plurimum cum hostibus committentes, & suis peditibus subuenientes, sed casu infelici malè pugnatum est. Nam Hugo lorica exutus, mox medijs periculis illatus, & solito more gentiles impugnans & multatâs, sagitta à tergo transpectus & iecur illius infixâ, inter manus suorum vitam exhalauit. Ad hæc gentilium turmis cum præda excussa regressis, ac diuisis per obscuras ac difficiles semitas asporu collium, milites Hugonis corpus extinctum, gestario impositum in ciuitatem Nazareth, quæ est iuxta Thabor, attulerunt, vbi in multo fletu & planctu tam egregius Princeps, & fortis athleta, honorificè & catholicè sepultus est. Frater verò eiusdem Hugonis, Gerhardus nomine, graui infirmitate tunc laborabat. Qui fratris audito interitu, præ dolore validius molestia corporis illi adaucta, & ipse post dies octo morte occubuit, & iuxta fratris speluncam more fidelium appositus est.

Tèmerè
progressus
in hostem
interfici-
tur.

Gerhardus
Hugonis
frater.

CAPVT VI.

Post tam nominatorum Principum lacrymosas exequias, Rex occasione assumpta mortis horum virorum & primorum sui exercitus, pecuniam pro dilatione obsidionis Sagittæ vrbis oblatam, clam omnibus suscipere con-
 fenfit, dissimulans tamen pacem cum Sarracenis facere, *Rex occal-
 te Sidonio-
 rum pecu-
 nias acci-
 pit.*
 sed opus, quod cœpit, velle perficere. Vnde missa legatione Iaphet, Anglicos milites admonuit, vt nauigio Acram descenderent, atq; secum de obsidione & assultu vrbis Sagittæ agerent, & tractarent. Qui ad Regis iusionem exurgentes, velis purpureis, & colore diuersi generis insignitis, protinus in altis malis Buzarum expansis, ac vexillis suis ostreis & sericis erectis, venerunt, & in littore vrbis anchoras iactantes hospitati sunt. Rex verò crastina die se-
*Agit disti-
 mulanter
 cum pere-
 grinatori-
 bus.*
 cretarijs & confocijs suis accitis, Anglorum Danorumq; primoribus dolorem suum aperuit de Hugonis interitu, & fratris illius occasu, & quantam in illis bellicarum rerum fiduciam habuerit: & ideo nunc eis defectis ac mortuis, necessariò oportere obsidionem vrbis Sagittæ differre, & hoc tempore exercitum conuocatum relaxare. Hac Regis sententia in populo iam diuulgata, dilapsus est exercitus, & Angli, Dani, Flandrenses velis & remis iterato nauigio, *Eorūdem
 discessus.*
 salutato Rege in terram natiuitatis suæ reuerfi sunt.

CAPVT VII.

Rex verò à Sagitta quindecim millia Byzantium pro salute vrbis accipiens, cum omni equitatu domus suæ *Rex petit
 Tabariam*
 Tabariam diuertit, vt in ea custodiam fortium virorum disponeret, qui terram, quam Hugo dono Regis obtinuit, magnifq; & assiduis prælijs acquisitam subiecit, simili virtute tuerentur, hostes arcerent, & transire eos montana nullo modo sustinerent. Quapropter Geruasium, virum *Geruasius
 Hugoni*
 illustrem & nobilissimum, de regno occidentalis Franciæ *surruga-
 tus.*
 ortum, belli gnarum & assuetum, loco Hugonis restituit, ac præficit Tabariæ & vniuersæ regioni, sciens eum fidelem
 & bello

LIBER

& bello acerrimum contra omnes gentilium, Sarraceno-
rum, Turcorum, Damascenorum incurfus.

CAPVT VIII.

*Subita
Ascaloni-
tarum ex-
peditio.* Interea dum Rex in his negotijs illic moram ageret, viri
Ascalonitæ eius absentiam comperientes, & noui exerci-
tus recessum, Hugonis ac fratris eius interitum, legatio-
nem Sur, quæ est Tyrus, & Sagittam, quæ est Sidon, Baruthi
quoq; quæ est Baurim, cum festinatione dirigunt, vt in ar-
mis & copijs in vnum die statuto conferantur, & sic Rames,
quæ est Rama, & Iaphet in impetu assilientes, viros Chri-
stianorū incautos aggrediantur, alios interimentes alios
captiuos abducentes. Qui vsquequaq; iuxta legationem
Ascalonitarum conuenientes, ad septem millia equitum
annumerati, in fortitudine vehemēti in planicie camporū
Assur & Rames subitis clamoribus irruerunt, vbi peregrin-
os incautos, & tantæ multitudinis nescios, iuxta flumen,
quod Assur & Rames interfluit, reperientes mense Octobr-
feria quarta, ipso natali B. Dionysij Martyris, lanceis & sa-
gittis fortiter incurrerunt, quorum non pauciores quàm
*Cædes 500
Christia-
norum.* quingenti detruncati & decollati sunt.

CAPVT IX.

*Ascaloni-
ta inua-
dunt agrū
Ramēsem.* **H**Ac in potentia & virtute armorum suorum tot pere-
grinis attritis, nimium glorientes Ascalonitæ & ceteri
gentiles Regis Babyloniæ, mox affuerunt in campestribus
Rames, vt expugnarent urbem, eius habitatores bello la-
cesserent, si fortè aliqui prodirent ex ea, pro vt solitum
semper eorū audacia habebat resistere. Erant hac die Chri-
stiani ciues & milites improuisi & imunes, equites verò non
amplius octo in vrbs defensione & tuitione reperti sunt.
*Balduini
fides.* Qui cum defensore suo quodā, Baldeuino nomine, perter-
riti, omnes vires & apparatus Regis Babyloniæ adesse arbi-
trantes, sine mora in eqs celerrimis octo eqtes urbē egredi
sunt, ac Iaphet introēntes, nunciauerūt Rotgero de castel-
lo Resset, qui vrbi Iaphet præerat, & ceteris cōchristianis,
quomodo Ascalonitæ & tota virtus Babyloniæ campestria
vrbs

urbis Rames occupassent, & pcul dubio sine intermissione ad urbem Iaphet mœnia pperare. Hoc audito, quotquot erant equites in vrbe Iaphet & pedites, ex subita admonitione Rotgeri à porta urbis accincti armis processerunt obuiam *Rotgerus prodit hosti obuiam* appropinquantibus hosti, vt mœnia & urbis introitum inimicis omni armorum genere & virtute prohiberent.

CAPVT X.

VERùm Ascalonita & Arabes ex industria in latibulis *Barbarorum stratagemata.* montium, qui ex aduerso sunt, copias suas abscondentes, præmiserunt viros in equis, lancea & sagittis peritissimos, vt cursu rapidissimo vsq; ad urbem ianuam aduolantes, viros urbis longius protraherent, donec in insidias incidentes, vndiq; eos circumuenirent, & à latibulis erumpentes, nescios & incautos alios trucidarent, alios captinarent. At Rotgerus suiq; commilitones in armis parati *Equestre cum Christianis certamen.* obuiam exeuntes, cum Arabibus configere non abstinerunt, ac plurimum diei equestri contentione & discursu consumentes, graui vulnere vexati & multo labore exhausti sunt. Tandem Christianis ex prospero successu longius insequentibus, Arabibus verò ex industria interdum cedentibus, hostiles copiae à montanis progressæ vsquequaq; nimia & innumerabiles apparere & appropinquare cœperunt. Sed Christiani licet hoc bellum à Babylonia transmissum aestimauerunt, nequaquam formidine concuti potuerunt, fortiter resistentes, & in Domino IESV spem vitæ ponentes, pro cuius nomine & amore omnem cognitionem carnis & sanguinis reliquerunt.

CAPVT XI.

AD hæc Gerhardus quidam eques de domo Regis Balde- *Gerhardus Iopp. tentarius consultius.* vvini, qui partem reddituum ciuitatis Iaphet pro militari obsequio obtinebat, medijs Christianorum turmis equo velocissimo affuit, virtutem & copias innumerabiles inimicorum, & admodum intolerabiles, asserens, vt nunquam præfens Christianorum manus has sufferre possit, & ideo consul-

LIBER

*Christia-
norum di-
scordia.*

consultius esse, equites & pedites in vr̄bis tutamina redire, & mœnia defendere. Huius itaq; verba diffidentia alij viri vehementer indignabantur, & formidolosos factos ad vocem Gerhardi arguebant, stare & repugnare adhortantes, alij verò consilij Gerhardi acquiescere, nunc absente Rege, acclamabant, nimio terrore concussi. Hoc enim dissi-
dio in momento sic cœtus Christianorum disturbati ac dissi-
fusi, communem inierunt fugam contra Iaphet, quemad-
modum apes à facie turbinis auolare & dispergi solent.

Fuga.

CAPVT XII.

*Ascaloni-
ta conse-
clantur
fugientes.*

Sarraceni autem & Arabes, videntes viros formidine defecisse, fugamq; arripuisse, non parcè equos vrgentes fugitios insequuntur. Quos atrociter lanceis & sagittis infigunt, præter eos, qui in porta ciuitatis euaserunt. Rotgerus verò & Gerhardus, ceteriq; Christianorum milites, equorum velocitate elapsi, in impetu fugæ tardos ac miseros pedites conculcabant, nec erat fas vlli aut spacium freni retinendi à facie insequentis eos & persecuti. Sola spes viuendi porta vr̄bis erat eam intrare contendentibus. Sic tandem his graui insecutione vrgentibus, his verò in grandi pressura portam obtinentibus, quidam Christianorum lento cursu tardiores exclusi, ante iannam & vr̄bis muros armis impiorum gentilium occubuerunt, & ad quadraginta ibidem decollati sunt.

*Numerus
cæcorum.*

CAPVT XIII.

*Ascaloni-
tarum im-
petus in
agrum
Ram.*

Hanc itaq; victoriam Ascalonitæ adepti, nulla mora in vr̄bis mœnibus vim inferre conati sunt, sed capita decollatorum auferentes, gausi prospero euentu belli, in terminos Rames reuersi sunt, in tubis & buccinis, & in superbia magna castellum Arnolfi obsidentes, quod versus Ierusalem in montanis ad regionem tuendam, iussu catholici regis muris & mœnibus ædificatum prominebat. Illic biduo obsidionem facientes, & minas mangenarum & machinarum, ad eò viros inhabitantes exterruerunt, vt
Gunfri-

Gunfridus, custos ac præpositus arcis & turris Ierusalem, Gunfrido qui & huic Arnolphi præsidio nunc præerat, vix vita impedita se trata, dextras Sarracenorum quæreret, se in deditionem redderet, ac præsidij ianuam hostibus aperiret. Qui ingressi, muros præsidij statim diruerunt, inuentos in ore gladij percusserunt, solum Gunfridum referuantes captum Ascalonem deduxerunt.

CAPVT XIII.

DEhinc ab hac quarta feria post natalem S. Dionysij Martiris sexta feria inchoante, Ascalonitæ triumpho suo lætati & exaltati, octo Galeidas, aptantes in eis viros sagittarios ac robustissimos, constituerunt, qui vsq; Iaphet applicarent, æstimantes Christianorum vires vel naues sibi occursare, quibus aduersari captione aut submersione valerent. Et ecce in impetu magno & tubarum sonitu, orto mane, Ioppe applicantes, nauem immanissimam, quam appellant Dromonem, diuersis rebus & vitæ necessarijs onustam, in portu vrbis à longè speculantur. Quam vndiq; aggressi, nimia impugnatione expoliamur, duos solummodo viros tum ad custodiendam eam relictos, sagittis confixerunt. Ciues verò Christiani vrbis Iaphet, considerantes Sarracenos præualere, & custodes Dromonis mortificasse, eamq; rebus expoliasse, subuenire in lancea, arcu & fundibulis properauerunt, quo vsq; nauis illa pergrandis excussa & retenta est. Eam verò nauiculam, quæ dromoni ad leuiandum semper adhærebat, Sarraceni in virtute sua abruperunt, quam etiam multis diuitijs oneratam abduxerunt.

CAPVT XV.

IGitur tam grandi casu & infortunio bis & ter Christianis fratribus, & eorum ciuitatibus, disturbatis, subito fama per omnia volitans auribus Regis Baldevvini in regione & ciuitate Tabariæ grauiter insonuit, quæ vehementer eum de omnibus, quæ acciderant, commonit, eo quòd dimissis

Sera Regis focijs & copijs, vrbibus & locis Sarracenorum pepercisset,
pœnitentia. & quoniam sic eum in fraude prædictæ pecuniæ circumuenire præsumsissent. Vnde sine mora Iaphet reuersus, quingentis equitibus in lorica & galea contractis, peditibus
Expeditio verò ad sex millia, Afcalonem in vltione suorum proficisci
in Afcalo. voluit, & vsq; ad locum palmarum, quia est terminus castello Beroart, quod duobus milliaribus distat à ciuitate Afcalone, profectus est.

CAPVT XVI.

Rex soluit Illic in loco eodem consilio cum suis habito, considerabat, quia in hoc tempore nihil contra Afcalonem assultus ei proficerent, vel in satis, vel in vineis siue in arboribus depopulandis, eo quòd radicitus regione ante hos dies sapius vastata igne & præda, nihil intactum extra vrbem reliquisset. Ciues verò & milites Arabes nequaquam à mœnibus vrbis vllos suorū procedere permiserunt. De quibus
obsidionē. Rex in vindicta suorum acceptam iram animi sui mitigauit, & ideo Ierusalem cum Dño Patriarcha, vltione suorum dilata, reuersus est. Eodem anno Rorgius, qui dono Regis Cayphas præerat, infirmitate valida occupatus, longo tempore languit, donec tandem molestia corporis adaucta, finem vitæ fecit, & in stillicidio porticus Ecclesiæ Dominici sepulcri honorificè & catholicè sepultus est.

Mors Rorgij.

CAPVT XVII.

Dynasta Eodem anni tempore, quo Rex Baldeuvinus Sagittam
Femix. obsidere distulit, Anglicosq; milites remisit, & Hugo de Tabaria in arcu & sagitta Turci occidit, quidam princeps ciuitatis, nomine * Femix, qui longè lateq; immensa
 * Hæc ve potestate terræ in circuitu præerat, eo quòd Christianis & teribus est peregrinis satellitibus largus & propitius habebatur, à Apamea quodam Sarraceno, Bothero nomine, qui secum in milita-
 Syriæ. ri obsequio, & conuentione solidorum, morabatur, plurimum inuidiæ & indignationis pertulit, donec tandem
 Vide Ty. die quadam visa oportunitate suæ maliciæ, in falsa fide ab
 lib. 10. eodem
 cap 23.

eodem Bothero cœnandi gratia inuitatus, fraude & absconditis in domo insidijs circumuentus, ab illius complicitibus interemptus est. Eo autem sic in dolo perempto, ciues ciuitatis tam crudelis facinoris ignari, nimia ira aduersus Botherum exarserunt, sæpe animati in ultionem sui Principis, & illorum contritionem, qui in eum manum mittere ausi sunt.

*Botherus
domini
hospitis
sui inter-
sector.*

CAPVT XVIII.

Botherus igitur in vna turrium ciuitatis firmissima hospitatus, ciues habens suspectos, eo præcipuè quòd Christiani essent, Brodoan, Principi ciuitatis Alapiæ, occultè nuncios direxit, vt subito congregatis copijs descendens, ciuitatem Femiam occuparet & expugnaret, atq; dextris inuicem datis, ciuitatem & regionem obtinerent. Hec Christiani & Armenij ciues intelligentes, exterriti sunt vehementer, eo quòd rursus dominio gentilis tyranni Brodoan subderentur. Et sub manu traditoris Botheri constituti, Tankrado nuncios dirigunt, eo quòd vir Christianus & bellator præcipuus fuerit, quatenus assumtis viribus & socijs, ad eos transiens, primatum ciuitatis & regionis apprehenderet, ac deinceps obtineret. Qui illico septingentis collectis equitibus, mille verò peditibus, ad ipsam ciuitatem profectus, minimè intromissus est. Vniuersos enim ciues & primos vrbis Botherus, traditor sceleratus, blandis pmissis & magnis muneribus corruperat, ac minis & terroribus animos & corda cunctorum infregerat.

*Brodoan
Alapiæ
accersitur
à Boihero.*

*Tanradus
ab oppida-
nis.*

CAPVT XIX.

Tankradus quidem videns sibi ciues auersos, ante vrbs mœnia tentoria locauit, ac trium hebdomadarum spacio illic consummato, in vniuersis assultibus suis nequaquam proficere potuit. Sic omnes traditor auertit. Ieiunium quadragesimale iam mediatum processerat. Igitur Tankradus videns, quia nihil hoc tempore proficeret, amotis castris Laodiceam & Antiochiam reuersus est. Non longè ante

*Tanradus
Femiam
frustra ob-
sident.*

LIBER

Occupat Laodiceā. ante hoc Laodiceam obsederat, ac superatam, sibiq; subiectam, de manu Regis Græcorum & suorum custodia in suam redegit potestatem. Post hæc celebratis octo diebus sancti Paschæ ritu & honore Christianorum, Tankradus readunatis socijs & viribus, Femiam descendit, vndiq; machinas & manganas applicans, vt sic fortè superata ciuitas in manu sua, & non in manu Brodoan, redderetur, & ciues cum traditore punirentur.

CAPVT XX.

Dynastia Femiensis filij. Interea dum frustra assultibus & machinis circa hanc laboraret, & minimè ciues absterret, dieſq; plurimi iam præterirent, duo filij Principis ciuitatis infraude occisi, qui patris morte audita, vix de manu Botheri in vmbra noctis elapsi, Damascum effugerant, apud cognatos suos illic moram facientes, propter metum Brodoan & Botheri, nunc audientes, quia denuò Tankradus Femiam obsederat, & Brodoan nihil aduersus eum poterat, nuncios Tankrado miserunt, quomodo sibi in auxilium & vltionem operã suã sanguinis patris sui venirent, si vtile & acceptum sibi fuisset, *Tanrado.* videretur. Tankradus autem nuncijs eorum auditis, & benignè remissis, libenti animo eos sibi in auxilium afuturos annuit, fœdus cum eis percutiens de omnibus, quæ circa urbem & aduersus ciues & Botherum acturus esset. Hi verò iuxta quod deuouerant, centum milites Arabes & *Sociantur eidem.* Turcos sumentes, Femiam vsq; in castra Tankradi venerunt, cui in hunc modum locuti sunt: Terra & ciuitas hæc sedes & patris & antecessorum nostrorum fuit: sed inuidia & auaritia Botheri ab hac eiectionis facti exules: & ideo nunc apud te refugium & auxilium quærimus, fidem quærimus & inimus. Si hæc mœnia apprehenderimus, non invidemus, nihil spei in eius recuperatione quærimus, sed cum beneuolentia tibi concedimus: nobis post hæc, quæ tibi in animo videntur, pro militari obsequio facies & rependes. Sic dextris datis, super his omnibus Tankradum beneuolum, & sibi satisfaciendum, repererunt.

CAPVT XXI.

NEc mora, assultus assidui, & iactus lapidum sine in- *Femia fa-*
 termisione, à foris fiunt: sed frustra omnia videntur *me domi-*
 feri, donec tandem vallo tota circumfoditur ciuitas, ne ta-
 cui deintus aliquo patente exitu, ciues fame sic arctati, &
 traditor, qui in ea habitabat, in manum & traditionem
 Tankradi redderentur. Quod & actum est. Ciues enim &
 idem traditor fame intolerabili oppressi, & vim Tankradi
 vltra sufferre nõ valentes, sibi parci rogauerunt, dextraşq;
 sibi dari ciuitatis portas promittentes aperire. Dehinc *Botherus*
 Tankradus à suis consilio accepto, eo quòd longæ obsidio- *& oppida-*
 nis tadio fatigati essent, & iam vsq; ad Augustum mensem *ni vitam*
 consedissent, petitioni Botheri & ciuium acquieuit, vide- *& fortu-*
 licet vt Bothero dextram daret, ciuibus parceret, vrbem *nas paci-*
 pacificè intraret, redditamq; obtineret. Et ita factum est, *scuntur.*
 tradita ciuitate.

CAPVT XXII.

Filij autem Principis occisi hæc indignantes, Tankradum *Femiensis*
 obnixè precatum conuenerunt, dicentes: Tam nefari- *filij instat*
 um hominem, & tam nequam traditorem, non debere re- *de vltione*
 cipi, aut vitæ reseruari, sed omnino de terra deleri. Quibus *necis pa-*
 Tankradus in omni mansuetudine sic respondit: Fidem, *terna.*
 quam promisimus isti, quem satis peruersum scio, ac per- *Fides Tan-*
 iurum, non est Christiani moris violare, sed nostrum est, *cradi.*
 omni populo fidem & veritatem seruare: ideoq; huic con-
 cedimus vitam cum salute membrorum: complices verò
 illius, quibus non indulsumus, in manu vestra siue ad mor-
 tem, siue ad vitam habeantur in vltione sanguinis patris,
 cum ab hac obsidione primùm pedem auerterimus, & no-
 ster exercitus in sua reditum parauerit. Vobis autem in
 omnibus commodis vestris manus mea non deficiet.

CAPVT XXIII.

Post hæc verba Tankradus, ciuitate sibi tradita, & tute-
 là suorum in ea constituta, Antiochiam cum Bothero

Filij Femi- & cæteris obsidibus remeavit in fide data & suscepta. *Fl-*
ensis dona lios verò in dolo occisi Principis in regione ciuitatis pluri-
tur possef- mis præfecit locis. Hi autem filij in regione hac post di-
tionibus. scellum Tankradi commorantes, complices Botheri inter-
Animad- emerunt, reos patris sui interitus, aliosq; conscios & reos
uertunt in eiusdem necis crebris insidijs comprehensos, aut membris
affectas debilitauerunt, aut laqueo iugulatos suffocauerunt.
Botheri.

CAPVT XXIII.

Balduing **D**Ehinc post mortem Hugonis Rex Baldevinus à Tab-
rex edoce- ria & terra Suet eodem anno, celebrato ibidem natali
tur de ex- Domini, Ptolemaidem reuersus est, anno regni sui octauo,
peditione vt quiesceret à labore itineris. Ibi statim illius innotauit
Turcorū. auribus, quomodo Princeps & * Rex ciuitatis Damasci,
 * De eo- de genere Turcorum, arma & apparatus contraxisset ad
 de supra obsidendam Tabariam, & Geruasium, loco Hugonis resti-
 lib. 7. ca. tutum, expugnare decreuisset, & Regis virtutem non vtrà
 33. Infrà timere. Hoc audito, Rex subito paucis assumtis copijs cir-
 lib. II. ca. citer quadraginta milites, ad resistendum Turcis propera-
 1. vocat uit, & maritima relinquens, quindecim socijs adolescen-
 Hertol- tulus, in armis & equo peritissimis, & cæteris electis, ad
 dinum. montana tendens, totum exercitum & vires Turcorum ex-
 Agit ex- plorare audacter præcessit. Erat autem virtus Turcorum ex-
 ploratorē. ad tria millia virorum pugnatorum. Iam quidem omni-
 bus exploratis copijs, & visis tentorijs, cautè per denia &
 notas semitas ad societatem suorum reuersus est.

CAPVT XXV.

Turci lega- **V**ix arma sunt deposita, vix equi frenis & sellis spoliati,
ti habent- & ecce quinq; Turci assunt in castris Regis facto vespe-
tur à Rege re. Qui legati cæterorum, de diuersis negotijs & pace com-
comiter. ponenda loquentes plurimum, & agentes, tandem benignè
 suscepti, muneribus quoq; preciosa vestis, vasorum argen-
 teorum Byzantiumq; onerati, & amicis verbis à Rege
 comendati, post plurimum sermonis ad castra redierunt.
 Hac igitur gratia & honore hi quinq; à Rege honestati, ex
 tunc

tunc & deinceps parti illius nimium fauere cœperunt, vir- *Student*
tutem quoq; & apparatus illius septies magnificare, & referenda *& referenda*
inter cœtum Turcorum extollere, quam vidissent, volen- *gratia.*
tes illi reddere dignam vicem omnium bonorum & dono- *Pellicium*
rum, quæ eis Rex largitus est. Turci itaq; & eorum ducto- *populares*
res hæc à suis intelligentes, & multum eis de omnibus, quæ *ad fugam.*
referebant, credentes, magna formidine concussi, fugam
inierunt, vndiq; cœlum & terram nocte operiente.

CAPVT XXVI.

Hoc à delatoribus Rex comperto, insecutus est eos pri- *Regis re-*
ma diei aurora exurgente, donec per regionem & mu- *uersio.*
ros Damascenorum fugiendo elapsi sunt. His verò in sua *Neapo-
tutamina elapsis & clausis, Rex reditum suum fieri abhinc *lis Ptole-*
constituit, donec per dies aliquot Bethlèhem veniret, vbi mæo Sa-
in die Epiphaniæ solenniter coronatus est. Ibi diebus octo maria
moram faciens in diuersis negotijs rei militaris, Iaphet, vrbs est,
deinde *Nâplis, quam dicunt Samariam, quam idem Rex Plinio a-
Baldevvinius sine apparatu bellico subiecit, profectus est, lio no-
ad disponendas has ciuitates, ne aliqua versutia & dolus mine Ma-
his aduersari posset. Exinde post dies nouem de vniuersis mortha-
locis per circuitu socijs conuocatis, redijt Ierusalem men- *Hodie à*
se Februario. Vbi capite ieiunij inchoante, in monte Sion Turcis
Christiano more cinere asperso capiti de manu Baldevvi- *Napolo-*
ni, Episcopi Casaræ Cornelij, ritum quadragesimalem sa voca-
peregit. *tur.*

CAPVT XXVII.

Sic itaq; initiato tempore quadragesimali, proxima die *Theodori*
Squingentis militibus assumtis ex consilio cuiusdam Syri, *Syrus regi*
nomine Theodori, cui innotuit, quomodo Turci à Dama- *axpeditio-*
sco descendissent ad tria millia in antiqua valle Moyfi, ad *nis in Tur-*
quoddam præsidium firmandum, ne cui de gente Regis il- *cos auctor.*
lic negotiandi causa via pateret, iter mouit ad destruendū
præsidium, quod Turci rogatu & consensu Arabum illic
collocauerant, ad interdiciendū transitum vniuersis Chri- *Itineris*
stianis. Dehinc octo diebus per fœtentia flumina Sodomæ *difficulta-*
& Go- *tes.*

LIBER

Hospitalitas Christianorum Syrorum. & Gomorrhæ, & deserta loca, & per montium difficultates gradiens, cum vniuersis socijs suis graui defectione oppressus, ad habitationem quorundam Syrorum Christianorum peruenit. Vbi hospitio demoratus, ac satis refocillatus & ipse & vniuersi ipsius sequaces fuere. Intelligens itaq; quoniam Christiani essent, sacerdotem illorum accersit, sciscitaturus ab eo de nouo præsidio & Turcorum intentione, ac de omnibus ab eo consilium requisit. Qui diluculo exurgens cum Rege, in fide & veritate triduo iter fecit, ductor viæ & regionis illi factus, donec tandem Rex conductu ipsius in loco tuto non longè à præsidio & Turcis hospitio requieuit.

CAPVT XXVIII.

Sacerdotis Syri afluus. Altera verò die illucescente, idem sacerdos & contra-
Fuga Turcorum. tor surgens, castra Turcorum intrauit, aliterq; omnia eis referens, quàm essent, in hunc modum locutus est: Rex Baldeuvinus, cum ingenti manu ab Ierusalem descendens, tantillum mansionis, quod nobis erat, deuastauit, nos dispersi sumus, de quibus solus ego ad vos perueniens, vix aufugi, vt nunciarem vobis, ne eius arma & copias expectetis: non enim amplius eius comitatus & apparatus à vobis habetur, quàm milliaris vnus interuallo. Hoc deniq; auditio nuncio, metus tantus vniuersorum corda ex Dei voluntate inuasit, vt sine mora tentoria sua ibidem relinquētes, vniuersi fugam maturarent. Vix tenebræ sunt remotæ, vix mane illuxit, & ecce Rex Baldeuvinus in sonitu tubarum & armorum strepitu, vallem descendit. Sed Turcorum neminem reperit, neminem occidit, neminem cepit. Nam tota nocte illa non lentè fugam inierunt,

CAPVT XXIX.

Arabes se abdunt in antra. Arabes autem, quorum consilio Turci à Damasco illuc conuenerant, vitæ diffidentes, in cauernis montium, & cæcis latebris, subito vt mures absconditi à facie Regis disparuerunt cum armentis & supellectile, quæ in auxilium adifican-

ædificandi præsidij illuc congefserant. Rex verò cum exercitu suo vallem descendens, cauationes totius regionis perlustrans, ora cauernarum fixis tentorijs obsedit. Sed nec sic viros cogere valens vt prodirent, tandem igne & fumo suscitato ante ora cauernarum, vniuersos exire arctauit. Quorum mox alij armis extincti, alij capti & ad sexaginta abducti sunt, omnibus spolijs eorum de antro sublatis, cum asinis plurimis, bobus, ouibus & hircis.

CAPVT XXX.

Rex igitur his prosperè gestis, cum omni manu sua & præda, quam acceperat, regressus est vsq; ad torrentem Iordanis, Syros confratres & conchristianos è cunctis locis regionis congregans, & ad sexaginta secum abducens propter metum Arabum, vbi præda inter Regem & milites diuisa est. Deinde transacto biduo, Rex cum præda sua, quæ sibi in tertiam partem diuisionis contigerat, Ierusalem ascendit, cui in iucunditate & lætitia vniuersi Christianorum peregrini & ciues occurrerunt. Post hæc quatuor diebus euolutis, à Ierusalem Iaphet descendens, ibidem aliquam moram fecit. Sed & Acram veniens, plurimum illic de negotio regni sui tractans, Pascha propinquantem in ipsa cœna Domini Ierusalem repedauit, vbi in hac sacra solennitate Dominicæ resurrectionis gloriosè & catholicè coronatus est. Post dies verò octo iterato itinere, per castella & ciuitates Ptolemaidem descendit, quin & Tabariam profectus est, vt suos aduersus Turcorum insidias & minas militari solatio corroboraret.

CAPVT XXXI.

ET ecce Ascalonitæ gaudentes eius absentia, ad tria milia exierunt in planiciem camporum ciuitatis Rameses. Sed nihil in facto suo proficientes illic, in ira magnæ exierunt, Ioppen obsederunt. Hæc fama tam crudelis in auribus Regis, iam de Tabaria Ptolemaidem reuersi, vt inno- tuit, sexaginta viros, armis & bello strenuos, nauigio Iaphet Ioppes.

Fuga.

phet ad subueniendum ciuibus direxit, & vt eis nunciarent, quomodo sine mora Rex adunata manu eos subsequeretur. Audientes autem ciues, quoniam auxilium Regis praenississet, & Rex in breui subsequeretur, aperientes portas egressi sunt ad resistendum inimicis, ac vtrinq; committentes, Sarracenorum octodecim ceciderunt, Christianorum verò tredecim occisi sunt. Reliqui verò Sarracenorum æstimantes Regis praesentiam, & ideo ciues audacius nunc resistere, Domino IESV suos prosperante, fugam inierunt. Quos Christiani fortiter insequentes, solummodo sexaginta equos eorum in sagitta & lancea percusserunt, nullum tamen ex his apprehenderunt. Nec mora, Rex, sicut promiserat, Iaphet venit in magno apparatu armorum. Sed victoria Deo opitulante à suis ciuibus anticipata, optata requie illic cum suis vsus est.

CAPVT XXXII.

Quatuor deinde diebus transactis, Rex Ierusalem redijt, vt disponeret regnum, & sic aliqua quiete frueretur. Cùm subitò ad aures illi peruenit, quomodo rursus *Alia Ascalonitarum expeditio.* Ascalonitæ, Turcis in conuentione solidorum à Damasco accitis, praesidiũ firmare decreuerunt ad expugnandum castrum, quod dicitur ad S. Abraham, & destruendũ, quod *VValterg Mahumet.* tunc quidam VValterus, cognomine Mahumet, post mortem Rorgij dono Regis susceptum, tuebatur. Hoc Rex sinistris nuncijs comperiens, septuaginta probis militibus electis & assumtis, illuc festinus via secessit, & apud S. Abraham nocte hospitio quieuit. Mane verò cuiusdam sextæ feriæ exorto, laxatis equis & frenis, in impetu magno, & cornuum stridore, vociferantiumq; tumultu Ascalonitarum castra inuadit, quos inscios, ac tam repentino turbatione stupefactos, protinus in fugam coëgit.

Rex fugat hostem.

CAPVT XXXIII.

AT sui Christiani auaritia rerum hostilium excæcati, & in tentorijs inimicorum nimium studentes ad congreganda spolia & asportanda, belli & armorum obliui sunt. *Christiani prædæ inuenti caeduntur.* Ascalo-

Aſcalonitæ & Turci hæc conſiderantes, quomodo magis prædæ quàm fugitiuis hoſtibus intenderunt, vſquequaq; readunati prælium cum eis committentes, quinq; de egregijs regis militibus peremerunt, inter quos Hugo de Caſſel & Albertus, Apoſtolius cognomine, armis extincti ſunt. Verùm Rex, Deo auxiliante, vix recuperatis viribus ſuorū inualeſcens, victoriam tandem adeptus eſt. Nam triginta ex inimicis in gladio eius ceciderunt, & ſexaginta abducti, alij diffugio elapſi ſunt. Rex verò & ſui camelos triginta tres, equos ſexaginta octo, cum prædæ & tentorijs multis Ieruſalem abduxerunt in lætitiâ & exultatione ſuper hæc victoria iocundati.

Hugo de Caſſel.

Rex ſe col- ligens di- micat ſe- liciter.

CAPVT XXXIII.

Interea Aſcalonitæ ſuæ contentionis minimè obliſi, Ieruſalem in armis & copijs confluxerunt, per diem illic in equorum diſcurſibus cum pueris conſigentes. Sed quinq; illorum poſt plurimum contentionis ſuæ cum equis & ſpolijs illic capti fuiſſe referuntur. Chriſtiani verò pedites, qui illic ad reſiſtendum ꝓceſſerant, ſeptem decollati fuiſſe perhibentur. Nam terrores & minæ gentilium multum reſpreſſæ ſunt.

Aſcaloni- tæ tentant Hieroſo- lymam.

CAPVT XXXV.

Poſt hæc diebus aliquot tranſactis, nunciatum eſt Regi, quomodo negotiatores Babylonij affuturi eſſent trans flumen Iordanem in vmbra & ſilentio noctis, ac deſcenſuri ad Sur, Baurim & Sagittam, ad mittendas merces Damascum, & multum prædæ poſſe eum ex his capere, & gentis ſuæ inopiam ſubleuare. Qui omnibus ex ordine auditis, ſexaginta milites aſſumens, & de nocte conſurgens, ad oram fluminis deſcendit. Sed mercatorum copias videns eſſe nimias, facie ad faciem cum eis conſigere diſtulit, ſed ab eis clam nunc declinans, nec mora, extremos fortiter inclamans & incurrens, vndecim gladio ſtrauit, quadraginta captiuos tenuit, camelos vndecim ꝑ Zucra, quatuor onuſtos & cæteris pigmentis rebusq; precioſis, decem & ſeptē

Negotia- tores Ba- bylonij ap- pellunt ad Iordanem.

Opprimū- tur et ſpo- liantur à rege. ꝑ Saccaro.

LIBER

verò oleum & mel portantes, Jerusalem captos abduxerunt. Quorum abundantia tota regio peregrinorum releuata & confortata est.

CAPVT XXXVI.

Gozelinus redimit Balduinū Edessanū. **P**ost hæc in anno octauo regni Regis Baldeuini, Gozelinus de Turbayfel, miles fidelissimus, Baldeuinum de Burg, cuius dono pro militari obsequio terram & regionem obtinebat, de manu Geigremich, Turci potentissimi, centum millia Byzantiorum dans, redemit, quæ ab omnibus Principibus & viris Christianis, paruis & magnis, & vniuersis locis & ciuitatibus fidelium, plurima prece impetrata collegit. Sic itaq; Baldeuino redempto, & in ciuitatem Rohas cum omni honore relato, Tankrado autem ab eadem ciuitate, quam susceperat in custodiam, exeunte, semper inimicitia & inuidia inter ambos Principes adeo excreuerunt, vt congregata manu alter alteri præda & infidij nocere & aduersari non abstineret.

Nominal Tyr. li. 11. ca. 8. captiuitatis Balduini annos 5. Simultas Balduini & Tankradi.

CAPVT XXXVII.

Balduini Edessani aduersum eum Tankrado prælium. Gozelini fides. **T**andem quadam die hic ab Antiochia hic à Rohas in apparatu & armis cum copijs egressi, grauitè bellum commiserunt. Sed ex Baldeuini societate plurimi cæsi, & exuperati sunt, ac plures capti. Ipse verò Baldeuinus vix à campo effugiens, in ciuitate Tuluppe à Tankrado & suis obsessus est. Gozelinus verò, qui à campo & hostibus vix euaserat, sciens Baldeuinum à Tankrado obsessum, profectus est ad Geigremich, multum instans & obsecrans, vt subueniret sibi mutua gratia confœderato, & à Tankradi obsidione tam nominatissimum & cognatum Regis Ierusalem liberaret. Qui statim quadraginta millibus Turcorum accitis, ad Tuluppam se venturum in Baldeuini liberationem statuta die, per omnem regionem notum fieri decreuit, qua vndiq; ad eum copia suæ illic conuenirent. Tankradus hanc Turci constantiam in liberatione Baldeuini intelligens, castra amouit ab obsidione, & Baldeuino in ciui-

Geigremich pro-pugnat pro Balduino.

in ciuitate Rohas, prætoriorum immemor malorum, in
latitia & exultatione ingressus est.

CAPVT XXXVIII.

Eodem quoq; tempore Conradus stabularius Henrici *Conradus*
III. Romanorum Imperatoris, vir præclarus in omni *protostra-*
actione militari, ex legatione & petitione ipsius Imperator *tor dimit-*
facta ad Regem Græcorum, Regis verò facta ad Regem *itur è*
Babyloniæ, à carcere & vinculis eductus est, & ob causam *vinculis.*
dilectionis, & mutua retributionis, Alexio, Regi magno
Græcorum, restitutus. Rex Alexius Conrado viuo & in-
columni recepto, plurimum gauisus est, quem magnificis
donis honoratum, Henrico Imp. Romanorum super omne
aurum & argentum, super ostræ & lapides preciosos, ac-
ceptum remittit, nihil dulcius & preciosius videlicet in
auro & argento, in ostræ & lapidibus preciosis, arbitrans
illi posse sufficere.

CAPVT XXXIX.

Post hæc in anno secundo restitutionis Conradi, Boe- *Boemundi*
mundus à diuersis regnis Galliæ & Italiæ collecto exer- *expeditio*
citu Christianorum, nauigio Valonam descendens, hanc *in Alexiū*
subitò occupauit, vniuersaq; loca, quæ in circuitu erant *Imperat.*
de regno Græcorum, superata subiugauit. His subiugatis, ¶ *Vide*
Dyrrhachium, ciuitatem magnam, rebus & omni virtute *Zonaram*
ciuium ac militum potentissimam, diuertit, & in circuitu *Tom. 3.*
murorum tabernacula extendens, in multitudine graui
obsedit. Erant enim illi XII. millia equitum pugnatorum, *Numerus*
& LX. millia peditum virorum bellatorum. *copiarum.*

CAPVT XL.

Conradus ab Imperatore Græcorum remissus, tunc in *Conradus*
Italia moram fecit propter graues discordias, quæ *protostra-*
inter Dñ. Imperatorem Henricum, filiumq; eius Henricum *tor discor-*
V. Regem, inuidia & iniquorum consilio exortæ erant, ne *dantibus*
in aliquo eorum fauore intendens, alterutrum grauius *se integrū*
molestaret. Obsidione itaq; tempore veris vndiq; locata, *seruat.*

Oppugnatio Dyrrhachij. Boemundus machinas & tormenta lapidum fieri instituit, quibus vrbs oppugnaretur. Sic diebus multis moenia & turres crebro ictu lapidum minuebat, ciuesq; & omnes inhabitantes vehementi assultu vexabat. Ciues verò econtra ollas igneas aqua inextinguibiles, fomite refertas, machinis intorquebant, ac diuersa genera incendiiorum in omne opus machinarum illius iactantes, sagittis & fundibulis in omni virtute resistebant. Nam res illis pro anima erat.

CAPVT XLII.

Alexius Imperat. mouet in hostem. Tandem cum plurimo assultu & arte bellica vrbem ciuesq; vexaret, & iam omne tempus aetatis in rebus bellicis consumsisset, Rex Græcorum adunato innumerabili exercitu, in campos vrbs Bothiliæ descendit, vt vrbi Dyrrhachio subueniret, & Boemundum ab obsidione & vnuersum comitatum illius effugaret. Locatis itaq; Im-

Eiusdem imperatoris tentorijs in præfatis locis & campis, qui itinere diei vnus distant à regione Dyrrhachij, milites Imperatoris, non solum aduenæ Galli, qui conuentione solidorum Imperatori militabant, sed & Turcopoli, Comaniti & Pincenarij, ad decem millia conglobati, armati & loricati in lancea & sagitta, Boemundum & suos in castris aggredi

Boemundi statuerunt. Sed Boemundus à delatoribus re comperta, prælium superuenientibus in aperta camporum planicie occurrit, secundū. & prælia in impetu committens, mille in gladio & lancea & sagitta peremit, cæteros in fugam vsq; ad tentoria Imperatoris remisit. Post hæc Boemundus grauius assultum ad vrbs Dyrrhachij ruinam iterauit, machinas & tormenta applicans, vt custodes territi ex noua victoria, quam

Irrita Dyrrhachij oppugnatio. adeptus erat, portas sibi aperirent. Sed vrbs defensores minimè adhuc minis & assultibus his mollescere aut absterri poterant, sed omni conamine & bellica arte vim inferentibus resistebant.

CAPVT XLIII.

Dehinc die quadam cum Boemundi copijs viualia & equorum pabula defecissent, milites trecenti, pedites septin-

septingenti, ad contrahendas prædas in regione Græcorū *Frumēta-*
directi sunt. Quibus infinita multitudo Turcopolorum, *tores Boe-*
Comanitarum & Pincenariorum, militum Imperatoris in *mūdi casi-*
occursum affuit, & bello grauitur commisso, milites Boe-
mundi ad CCC. illic occisi sunt, plures verò abducti.

CAPVT XLIII.

CVM hæ contentiones, insidia, cotidianæ incurfiones, *Difficulta-*
grauissimæ cædes iam ferè per annum hinc & hinc *tes in ex-*
rent, & Boemundi exercitus diutinæ obsidionis tædio *ercitu Boe-*
uaretur, plurimi subtraherentur, naualisq; collectio *mundi.*
nuata præ panis & cæterarum rerum inopia in Italiam re-
nauigasset, Imperatoris verò naualis virtus in omni cibo-
rum & armorum abundantia immitteretur, VVido, filius *Guido &*
fororis Boemundi, VVilhelmus Claret & cæteri primo- *Gulielm,*
res exercitus, pecunia & blanditijs Imperatoris corrupti, *instanti de*
Boemundo diuersas & graues opiniones opposcentes, nunc *composi-*
ex ciborum inopia, nunc ex populi & naualis exercitus *tiōne.*
sperfione, nunc ex Imperatoris vrbi immissa opulentia,
eum ab obsidione auertere conati sunt, & amicitia Impe-
ratori confæderari.

CAPVT XLIIII.

AD vltimum verò videns Boemundus suos defluxisse, *Boemūdu-*
plurimos ad auxilium Imperatoris migrasse, & minus *pacifica-*
ac minus in assultu vrbis eos laborare, consilio suorū *etur cum*
didit, & sic Imperatori in magnitudine & pondere ineffa- *Impera-*
bilis auri, argenti & ostri preciosi reconciliatus est. *retore.*
conciatus verò, donis & thesauris infinitis susceptis, na-
nem ascendens in Apuliam regressus est, omnibus deceptis *Defrau-*
& minimè remuneratis, qui secum longos labores & belli *dat suos.*
pondera circa Dyrrhachium pertulerunt. Hi verò agnita
Boemundi fraudulentia & eius recessione, Imperatoris
exorârunt clementiam, vt pacificè per regnum eius vsq; in
Ierusalem viam eos continuare permetteret. Imperator
verò post hanc compositam pacem Constantinopolin re- *Imperato-*
uersus, omnibus per regnum suum transeundi viam sine *ris fide.*
vlllo

ullo impedimento concessit, sicut Boemundo & cunctis primoribus Gallia & Italia, illic tunc temporis presentibus, iureiurando promisit & affirmavit, quando confederati sunt.

CAPVT XLV.

*Balduinus
Rex cogit
auxiliares
copias.*

*Obsidet &
oppugnat
Sidonem.*

Eodem quoque anno, autumnali tempore instante, Balduinus Rex, contractis vndique copiis à mari & terra ex diuersis nationibus regni Italia, videlicet Pisanorum, Genuensium, Venetorum, Malfetanorum, omniumque eorum, qui more prædonum expugnare & expoliare solent nauigantes, ciuitatem Sagittam obsedit tam mari quam terra in mense Augusto, manganellis & machinis muro à terra in circuitu applicitis, malis verò nauium turritis, belloque paratis, versus aquas in manu forti erectis, expugnans eam diebus multis, & in virtute multa suorum sæpius eam fortiter assiliens.

CAPVT XLVI.

*Indicium
de Matro-
na Ara-
bissa.*

*Gulielm
Norma-
nus.*

Hac facta & ordinata obsidione, post aliquot dies Regi per delatores innotuit, qualiter matrona quædam nobilis & locuples nimis de regno Arabia, cum innumerabili grege camelorum, bouum, ouium, hircorum, trans Iordanem secus montana propter pinguia pascua accubisset, & cum ea viros circiter quingentos, diuites in armentis & pecore, illic cum omni clientela sua in tuto confedisset. Qui illico VVillehelmum, filium Roberti, Nortmanorum Principis, clam ascitum, Ierusalem remisit, vt militibus, quos in ciuitate tuenda reliquerat, assumtis, cum pedibus trans Iordanem festinaret, atque Arabes Sarracenos incautos, & in tuto gregem pascentes, inuaderet, & viros ac fœminas cum vniuerso grege captiuaret. Ille verò iuxta edictum Regis Ierusalem accelerans, ducentos equites simul quingentos pedites assumpsit, cum quibus vada Iordanis præteriens, subito irruit cum omni manu sua in custodes camelorum. Sed resistentes plurimùm, & se suumque gregem defendentes in arcu & sagitta Sarracenos repererunt. Tandem

Tandem VVilhelmus & sui prauales, solùm duobus *Gerit rem*
 viris egregijs ex suis peremtis, plurimos ex gentilibus ex-*feliciter.*
 tinxerunt, plures captiuantes cum puellis & pueris tene-
 ris, & matrona nobilissima prænominata. Camelos verò *Præda ca-*
 ad quatuor millia cum cæteris armentis, prædam scilicet *melorum.*
 inestimabilem, Ierusalem adduxerunt, quorum mutuatio-
 ne plurimum aurum acceptum, iussu Regis militibus di-
 uisum est.

CAPVT XLVII.

Interea Rex turrim quandam ciuitatis Sagittæ ampliori *Rex Arnol-*
 assaultu & crebro ictu lapidum dum irrupere conaretur, *sum tem-*
 & ferè perforasset, consilio Arnolphi clerici & Cancellarij *pestiuè mo-*
 animus Regis repressus est, ne hanc vltèrius lapidum iactu *nentem*
 toties quassatam attereret. Dicebat enim, tam egregium *audit.*
 opus minimè duobus millibus Byzantiorum posse reædi-
 ficari, & hanc sine ruina & lapidum iactu post paucos dies
 in manu Regis traditam reseruari. Erat & alia turris, in *Trās fugæ*
 qua apostatæ & præuaricatores fidei ex Prouincia de Co- *Prouinci-*
 mitatu Reymundi ad defensionem positi, resistebant, qui *ales.*
 ligno Dominico, quod Rex à Ierusalem detulerat ad pro-
 tegendum populum Dei, deridentes illudebant, & sibi con-
 trariò crucem facientes, & in culmine eiusdem turris figen-
 tes, sputo & vrina ipsi insipientes & maligni inhonorare
 præsumebant. Quod pius Rex & omnis populus deploran-
 tes, Deum cæli flebili voce inuocant, vt fontem misericor-
 diæ suæ aperiens, apostaticis viris & stultis Sarracenis de-
 monstrare velit, quòd non rectè agentes, diuinæ maiestati
 blasphemiam irrogare præsumissent. Mox eorum precibus *In eosdem*
 exauditis, absq; hominum labore sic turris illa concussa & *diuina vl-*
 diruta est, iam vespere mundo imminente, vt lapis super *tio.*
 lapidem non remaneret, & increduli homines ruina illius
 suffocati, obruerentur. Rex & sui hanc potentiam Dei *Regis no-*
 dentes, per hanc turrim intrare ciuitatem disponebant. *xia cun-*
 Sed quia nox incumbabat, vespere consilio inter se habito, *ratio.*
 dilatum est dum dies illucesceret.

CAPVT XLVIII.

*Auxilia-
ris hostiū
classis.*

VERUM nocte eadem à regno Babylonix viri & arma copiosa in multitudine quinquaginta nauū & triremiū octo, quas dicunt Catts, affuerunt ciuibus Sagittæ, in tubis & cornibus Ptolemaidem applicantes, sed per diem à turbine venti sibi contrarij aliquantulum impeditum est eorum iter. Quod præpositus ciuitatis Accaron intelligens, Regi noctu festinata legatione fecit innotescere, quominus prouisis hostilis turba nocere posset. Mane verò orto, à Tripoli ciuitate pariter multitudo nauū in manu forti, & intolerabili armatura, Babylonijs vires addidit, quatenus portum vi obtinentes, stationē fidelium nauium & Regis obsidionem amouerent. Christiani verò videntes, à longe in manu forti & intolerabili gentes applicare, à portu egressi sunt, vt resisterent, ac plurimo naualis belli impetu cum eis confligentes, diu alternis incurfibus inmorati sunt. Sed vim tantorum non valentes sufferre Christiani, vix ad aridam, & nequaquam ad portum, fugam inierunt, tribus suorum nauibus superatis & captis, ac vniuersis in ea repertis cæsis & decollatis. Sarraceni verò in manu robusta portum obtinuerunt.

*Christiani
in fugam
acti.*

CAPVT XLIX.

*Regis cum
hoste cam-
pestris pu-
gna.*

DEHINC proxima die Sarraceni milites loricati & armati portas vrbs egressi cum suis copijs, vsq; ad tentoria Regis in virtute sua astiterunt, Regem expugnare & effugare arbitrantes. Verum Rex præcius populi in se irruentis, occurrit cum quingentis solum equitibus, quatuor verò millibus peditum, bellumq; crudele comitens, circiter mille quingentos occidit ex eis in ore gladij, ceteram verò multitudinem, quadraginta scilicet millia, fugientem ad præsidia ciuitatis infecutus est. Ex Regis autem exercitu ipsa die quingenti cecidisse referuntur. Cecidit & Giselbertus de castello, quod dicitur Cuinn, vir illustris & valde militaris, post plurimum hæc die certaminis sui laborem, quem Rex & sui planxerunt plurimum, more

Victoria.

*Giselber-
tus.*

more fidelium eum sepelientes. Vespere iam facto, & Saracenis in præsidium fugatis, Rege verò adhuc incolumi campum in victoria obtinente, fidelis legatio sibi innotuit, vt nequaquam lucem futuræ diei operiretur, propter Turcos, quos mercede triginta millium Byzantium à Damasco sibi Sidonijasciuerant. Erat autem numerus eorum fermè ad XV. millia.

*Nuncius
de hostium
auxilijs.*

CAPVT L.

Rex ergo credulus fidei legationi, cessit salubri consilio, ac cunctos vulnere grauatos Ptolemaidem præmittens, immisso igne proprijs nauibus, cunctisq; machinis ac tentorijs, vespere imminente, dum in cinerem & fauillam redigerentur, ipso in campo diem præstolatus est. Die verò agnita, Rex castra mouit ab obsidione, & Accaron tendens, in montanis hac die moram fecit, ac arte venatoria recreatus, solito more & cursu canū apros vexans, circiter quinq; cepit, curas & casum suorum interim obliuioni dans

*Rex soluit
obsidionē
Sidonis.

Venatur.*

CAPVT LI.

Interea in vrbe Accaron grauis luctus & desolatio erat inter viros & mulieres, eo quòd de vita & salute Regis vniuersa eos latebant adhuc, & multos suorum cecidisse, ac omnem apparatus nauium castrorumq; in flammis redactum audierant. Post hæc aliqua mora habita, Rex à venatione & montanis egressus, Ptolemaidem intrauit. Quem omnis populus Christianorum quasi rediuuium in voce exultationis suscipiens, præ nimio gaudio lacrymat, caput & manus illius plurimum deosculatus est.

*Ptolemaidenses in
luctu
conflictati

Exhilarā-
tur aduē-
tu regis.*

CAPVT LII.

Et ecce Rege ab obsidione regresso, & Acræ in gloria & letitia suscepto, Turci à Damasco cum nimio apparatu equitum ante portas & mœnia Sagittæ affuerunt, sed foribus clausis, minimè intromissi sunt. Tunc quidam, Dochinus nomine, præses Damasci, ac Princeps militiæ

*Mercenaria Turcorū
manus.
Dochinus.
Turco-*

*Contentio
de stipēdij
pactione.*

Turcorum, triginta millia Byzantium à primis & incolis ciuitatis requisit, eo quòd in auxilium eorum accersiti fuissent, & Baldeuinus Rex audito eorum aduentu, obsidionem distulisset. Verùm ciues & primi ciuitatis, nequaquam assequi se tantam posse pecuniam, asserentes, omnem prorsus pactionem illis negauerunt, dicentes, timore vitæ tot millia Byzantium illis se promississe, vt magis ad auxilium eorum animarentur, dum tanta illis pecunia offerretur. Hæc Turci & eorum Principes audientes, vehementer in ira exarserunt, vrbemq; per dies decem oppugnare non cessantes, nunc vim, nunc minas inferebant, Regem Baldeuinum ad internecionem eorum se reuocare affirmantes. Tandem Sidonij Turcorum assultibus grauari, minis eorum desperati, nouem millia Byzantium obtulerunt. Quæ sæpius Turci refutantes, ad extremum tadio victi, Regisq; vires & impetum metuentes, hoc tantillo recepto, Damascum regressi sunt.

Compositio.

CAPVT LIII.

*Turcorum
excursio-
nes in a-
grum Ta-
bor.*

ANte hanc obsidionem ciuitatis Sagittæ, tempore Rogationũ instante, scilicet ante dies Pentecostes, iisdem Turci in equitatu quatuor millium loricatorũ à Damasco egressi, & in regionem Tabariæ profecti, hinc & hinc insidijs positis, trecentos viros in equis velocissimis præmisserunt, qui solito impetu & assultu viros à munitione abstraherent, vsq; dum ad locum insidiarum perueniretur.

*Geruasius
¶ Vide su-
prà cap. 7*

Geruasius, vir nominatissimus & nobilissimus de regno Franciæ, qui tunc dono Regis præerat ciuitati & præsidio Tabariæ, Turcos aduolasse comperiens, sine mora suis commilitonibus circiter octoginta ascitis in equis, armis, lorica, peditibus verò ducentis, nimium pugna audentibus, infecutus est Turcos præmissos cursu velociore quàm solebat, nec pedites subsequentes vllius consilio præstolatus est.

CAPVT LIIII.

Turci quidem simulata fuga ad locum insidiarum re- *Turci per-*
 dantes, Geruasium in medium inimicorum per scopu- *trabant*
 losa & deuia loca montium perduxerunt, plurimum equis *Geruasium*
 & peditibus illius cursu immoderato aggrauatis. Ad hæc *in insidias*
 Turci ab insidijs erumpentes, Geruasium & suos ex omni
 parte coronantes, graui cursu oppreserunt, arcum & sa-
 gittam in eos incessanter intorquentes, quos nequicquam
 in fugam missos, ad montana redire passi sunt. Geruasius
 tanta multitudine exterritus, cum exigua manu per quan-
 dam planiciem limosæ terræ fugam iniit. Sed quia fessis,
 & flatu exhausti, præ longa insecutione, & aquatilis terræ
 mollicie, cursu defecerunt, dum Turci vndiq; viros cir-
 cundantes in illos nimium sagitta & gladio præualuerunt,
 Geruasius & sui fugæ & vitæ diffisi, & Turcos iam circa la-
 tus suum aduolantes conspicientes, frena equorum fortiter
 in hostes reijciunt, & licet perpauci, tamen sanguine
 plurimo se in dextra sua vlti sunt, plurimos Turcorum ster-
 nentes, & ibidem honesta morte inter hostes feroces pro-
 cumbentes. Ex omnibus his nullus euasit, præter duos *Abducunt*
 armigeros, qui rei euentum Tabariæ retulerunt, sed alij *captiuum.*
 occisi, alij capti sunt. Geruasius quoq; captus & abductus
 est in Damascum, catenis astrictus, & solerti custodia man-
 cipatus. Tam crudelem famam vniuersi, qui audierunt,
 de tam egregio milite & interitu suorum, vehementi do-
 lore cum fletu & eiulatu magno planxerunt diebus multis, *Planctus*
 quin & Baldeuvinus Rex, licet feritate leonis & apri ad *Christia-*
 omnia aduersa semper inflexus, nunc consternatus est ani- *norum.*
 mo, læto tamen vultu omnino dolore dissimulato.

CAPVT LV.

Deinde post dies aliquot nuncij Turcorum Regi Balde- *Turcorum*
 uino Accarone in hunc modum locuti sunt: Geruasii *postulatæ*
 um captum adhuc viuum tenemus, quem si sanum & inco- *pro redem-*
 lumem vis recipere, tres ciuitates, Ptolemaidem, Cayphas *tionem Ger-*
 & Tabariam in manu nostra restituas, alioqui nequaquam *uasij.*

LIBER

*Mascula
regis re-
sponsio.*

eum periculum mortis scias posse euadere. His Rex auditis, habito cum suis consilio, sic in hæc verba respondit: Si aurum & argentum vel aliqua preciosa redemptione Geruasij quæreretis, supra centum millia Byzantium à nobis assequi procul dubio possetis. Sed ciuitates quòd requiritis, si fratrem meum vterinum totamq; parentelam, & cunctos primores Christianæ plebis in vinculis vestris teneretis, nunquam hos pro aliqua salute vitæ illorum redderemus, nedum pro solo homine, quæ si occideritis, nequaquam virtus nostra propter hoc erit imminuta, sed quandoq; vt vicem mortis illius vobis reddamus, nõ est impossibile apud Deum & Dominum nostrum.

CAPVT LVI.

*Geruasius
sagittis
trahitur.*

Soboas.

His itaq; à Rege responsis, & Turcis non vltra habentibus spem de prænominatis ciuitatibus, Geruasius pro ductus est in medio ciuitatis Damasci, qui post plurimam illusionem sagittis Turcorum confixus, spiritum vitæ exhalauit. Mortuo sic Geruasio, milite egregio, Soboas vnus ex præpotentibus Turcorum, caput illius iussit amputari, cutem verò capitis cum crinibus eius albis & floridis, multoq; tempore intonsis, abstrahi & ficcari, eo quòd suscitandum dolorem Christianorum semper in halta sublimi tollerentur.

CAPVT LVII.

Eodem anno, quo Rex Baldeuinus à Sagitta obsidionè distulit, Dñ. Euermerus, Patriarcha Ierusalem, à Romana synodo redijt, quam causa excusandi se de omni querela & culpa, sibi à Rege & Arnolfo Cancellario illata, adijt, & eundem iniqua aduersus se loquentem in medio Romanæ Ecclesiæ, & in Dñ. Apostolici audientia, obstrueto ore fecit obmutescere, & ex sententia S. Romanæ Ecclesiæ cum litteris & signo ipsius Dñ. Apostolici Paschalis ad Regem remissus est, quatenus honorificè & sine offensione sedem Patri-

Patriarchatus vltra retineret. Sed Rege nequaquam lega-
tionem aut litteras cum signo Romani Pontificis de illius *rg frustra*
restitutione audierit, Patriarcha in ciuitate Accaron re- *dignitatē*
mansit, dum videret, si Regis animus erga se adhuc, Deo *suam re-*
adiuuante, mitigari posset. *petit.*

¶ *De Euerm. Patriarcha, historia mutila esse videtur :*

¶ *capiti 57. & 58. recte forte 59. præposuerimus.*

¶ *Variat Tyr. lib. 11. cap. 4.*

CAPVT LVIII.

TAndem Rege ex Arnolſi instinctu amplius Patriarchæ *Arnolſus*
aduersante, nec cum in sedem Patriarchatus redire *odij flabel-*
consentiente, actum est multorū consilio, quatenus Ener- *lum.*
merus sine concilijs & iudicio Patriarchatus sui dignita-
tem vtrò absq; vlla spe relinqueret, ne sancta ac nouella
ecclesia Ierusalem in hoc odio & contentione tot diebus
Pastoris vigilantia careret. Tam sic Euemero vtrò & absq;
spe vlla honore Patriarchatus priuato, tam Regis quam
Arnolſi Cancellarij & totius ecclesiæ electione Clericus q-
dam, Gobelinus nomine, surrogatur, & Euemerum Cæ-
sareæ Cornelij, quæ nuper Pastore viduata erat, Archiepi-
scopum fieri, ab omnibus acclamatum est. Quod quamuis
iniustum sit, vt hæc fiat altercatio, nisi ex canonum decre-
to & sententia alter eorum fuerit condemnatus, tamen
quia rudis & tenera adhuc Hierosolymitana erat ecclesia, *Euemerus*
id fieri concessit Apostolicus. Et sic Regis dono, & omniū *cedit Patri-*
fidelium assensu, vterq; honore sublimatus est. *archatu.*
Gobelinus
eiusdem
successor.

¶ *De mor-*
te lib. 12.
cap. 24.

CAPVT LIX.

CVM hæc negotia inter Regem & Patriarcham ageren- *Euemerus*
tur, isto negante pecuniam, illo autem pecuniam aut *accusatur*
milites requirente, quidam Christianus, legatus Rotgeri, *peculatus.*
fratris Boemundi, profectus de Apulia, coram Regē asti-
tit, qui talentum auri mille Byzantium ante paucos dies
Patriarchæ se attulisse, contestatus est in audientia totius
Ecclesiæ, vt illud pro peccatis suis, & pro requie animæ
ipsius suorumq; æqua & fidei portione inita diuideret,
vnum

LIBER

Conuictus
exaucto-
ratur.

vnum videlicet in oblatione Dominici sepulcri ad vsus fra-
trum, Deo inibi famulantium, alterum in sustentatione
hospitalis languidorum cæterorumq; inualidorum, tertiu-
um Regi ad confortandos & remunerandos milites, rebus
& armis destitutos. Hæc Patriarcha, avaritia excæcatus,
omnia soli sibi restituit, & nihil de talento his vel illis, si-
cut iniunctum vel dispositum cum eo fuerat, distribuit. De
hac ingenti fraude & infidelitate coram Rege conuictus à
testibus idoneis, non vltra se valens excusare, conticuit.
Quapropter statim sine dilatione priuatus est potestate
& oblatione Dominici sepulcri, camerarij verò ac
priuati & conscij illius capti, & in cu-
stodiam missi sunt.

CHRONICI HIE-
ROSOLYMITANI
LIBER VNDECIMVS.

Argumenta Capitem.

- I. Quòd VVilhelmus, Comes de Sartangis, Rege
Damascenorum deuicto, præsidium Archas obsederit.
- II. Quòd idem præsidium fame superatum VVilhelmus
obtinuerit.
- III. Qualiter Bertrannus cum Pisanis Amiroth, Vr-
bem Græcorum, occupauerit.
- IIII. Quomodo Bertrannus à Rege Græcorum euoca-
tus, homo illius factus, & ab eo remuneratus sit.
- V. Tankradus à Bertranno inuitatus, ad colloquium
illius festinauit.

VI. Postea

- VI. Postulatio Bertranni pro restitutione partis Antiochie, & respsio Tankradi.
- VII. Tankradus Bertranno indignatus, monet eum quantocys ab Antiochia discedere.
- VIII. Quomodo Bertrannus pro terra patris sui Willebelmum interpellauerit, & quomodo Tankradus Willebelmum adiuerit.
- IX. Legatio Bertranni ad Baldeuinum Regem contra prefatos Principes, & quòd Tripolin obsederit.
- X. Quòd Rex Baldeuinus Willebelmum et Tankradum apud Tripolin occurrere mandauit.
- XI. Ibi rex Tripolin adueniens, Bertrannum suscepit in hominem.
- XII Qualiter apud Tripolin Rex quatuor Principes pacificauerit.
- XIII. Quòd Tripolitæ post reconciliationem Principum se manibus Regis dediderunt.
- XIIII. De quingentis Babylonij subterraneo specu absconditis, & à muliere detectis.
- XV. Vbi Willehelmus Comes ab armigero suo occiditur, & vrbs Baurim à Rege obsidetur.
- XVI. Legatio Baldewini Comitis ad regem Baldeuinum, quòd Edessa vrbs consilio Tankradi fuerit obsessa.
- XVII. Rege Baldewino Baurim fortiter oppugnante, ciues Ultrò se dediderunt.
- XVIII. Rex capta vrbe Baurim, Ierusalem profiscitur, & pro liberatione Robas Principes hortatur.

XIX. Vbi exhortante Rege Bertrannus cum reliquis ad urbem Robas profectus est.

XX. Quomodo Rege adueniente, Turci Robas dimiserunt, & quomodo Baldewinus Comes Tankradum incusauerit.

XXI. Legatio regis Baldewini ad Tankradum et collatio
XXII. Allocutio Regis ad Tankradum de reconcilia-

ationis gratia cum Principibus.
XXIII. Vbi Rex Principibus pacificatis, Turcos effugauit, Christianos omnes in circuitu reconcilians.

XXIIII. Rex & Tankradus flumen Euphratem nauigant, quinq; millibus Christianorum ex altera parte ab hostibus occisis.

XXV. Quòd Rex Baldewinum Comitem, de bello fugientem, sanum in Robas reduxerit.

XXVI. De Magno, Rege Norwegia, qui venit adorare Ierusalem.

XXVII. De Babylonijs contra Baurim nauigantibus, & de nauibus Christianorum cum eis decertatum.

XXVIII. Qualiter Ascalonitæ Ierusalem debellantes, à Christianis superati sint.

XXIX. Vbi naualis exercitus Babyloniorum Prolemaidem impugnat, Rege ciuibus succurrente.

XXX. Vbi Rex Baldewinus Regem Magnum Hierosolymam gloriosè perduxit.

XXXI. Qualiter hi duo Reges Sidonem obsederint, Babylonijs in sua reuersis.

- XXXII. Rex Baldewinus & sui Sidonios coronantes, machinas plures apposuerunt.
- XXXIII. Sidonij obscura cauatione machinam Regis moliantur incendere, & ab ipso callidè praeueniuntur.
- XXXIII. Sidonij post longam obsidionem Regi Baldewino se dedentes, ad quinq; millia urbem egressi sunt.
- XXXV. Quomodo Ammiraldus Ascalonis occultè Ierusalem venerit, & Ascalonem tradiderit.
- XXXVI. Legatio Baldewini Comitis ad Regem Baldewinum de aduentu Turcorum, & fama filij Babylonij Regis, Ascalonem descendens.
- XXXVII. Rege Baldewino Ascalonem descendente, Regis Babylonij filius à ciuibus intromissus, Christianos ibi repertos occidit.
- XXXVIII. Qualiter CC. millia Turcorum Turbayzel obsidentes, & Antiochiam tendentes, Gozelinus Comes insecutus sit.
- XXXIX. De centum millibus Turcorum, qui filium Brodoan, Principis Alapiae, obsidem nequiter iugulaerunt.
- XL. Congregatio Baldewini Regis & Christianorum Principum facta Antiochia contra Turcos.
- XLI. Quòd sedecim millia Christianorum contra Turcos acies direxerint, multa fame periclitati.
- XLII. Quòd sepius vtrinq; ordinatis aciebus Turci fugam inierint.

LIBER

XLIII. Vbi Tankradus post discessum Turcorum præsidium Cerez multis diebus obsedit.

XLIIII. Vbi Tankradus Vrbe Cerez tandem multis artibus denicta, regionem illius totam obtinuit.

XLV. Qualiter Tankradus aliud præsidium, nomine Vetule, obsederit, Ammiraldo quodam sibi confederato.

XLVI. Ammiraldus idem cum Tankrado Vetule obsidione cingens, ciuibus Vrbe erumpentibus, vix fuga elapsus est.

XLVII. Quòd Tankradus obsidione longa Vrbe Vetule & omnem illius regionem obtinuit.

XLVIII. De obitu Boëmundi Ducis.

CAPVT I.

Gulielmi
Sartangi-
ani præli-
um secun-
dum.

Hertoldi-
nus, Rex
Damaſc.

Obsidio
Archæ.

Eodem tempore, quo Rex Baldevvinus ab obsidione Sagittæ redijt, VVillehelmus, Comes de Sartangis, commisso prælio cum Rege Damascenorum, Hertoldino nomine, & eodem cum copijs suis attrito in campo castelli Non-tis peregrinorum, in victoria & gloria cum mille loriatibus & in spolijs multis regressus, præsidium Archas, quod Dux Godefridus prima expeditione multis ingenijs aut viribus superare non potuit, nunc post plurimam vastationem segetum ac frugum, quam singulis annis circa regionem intulit, consilio cuiusdam Sarraceni in virtute magna obsedit, eo quòd penuria alimenti habitatoribus loci nimia inesset.

CAPVT II.

QVi tribus septimanis plurimam impugnationem machinis & balistis custodibus præsidij inferens, nullum introitum aut exitum alicui concedebat, donec præsidij, quod

quod natura munitum, & humanis viribus insuperabile erat, fame arctaretur, & in eius deditionem redderetur. Quod ita actum est. Nam tribus septimanis transactis, tanta vniuersi habitatores inedia sunt oppressi, vt versus montana, vbi obsidio fieri non potuit, muris perforatis, præsidium armentis vacuum, armis plenum, sed pecunia & preciosis quibusq; iam asportatis, reliquerint. Quod quidam de exercitu VVilhelmi percipiens, eo quòd nulla fieret à mœnibus præsidij defensio, trans Barbicanas & muros ad explorandam rem clàm ascendens, neminem vidit aut per-
 sensit, idq; sine mora Domino & Principi retulit VVilhelmo & vniuersis socijs, qui statim fractis seris & portis immissi, turres & mœnia obtinuerunt & munerunt, ac præsidium vltra retinentia, totam regionem vsq; Damascũ expugnantes de die in diem inuaserunt.

*Archas
deseritur
ab hoste.*

*Occupatur
à Guliel-
mo.*

CAPVT III.

Eodem anno tempore quadragesimali, Martio mense * Tyr. Einchoante * Bertrannus, filius Comitis Reymundi, vn- Bertran-
 diq; sua in terra contractis copijs virorum bellatorum & dus.
 equitum loricatorum, cum quadraginta Galeidis, qua- Bertran-
 tuor millia continentibus, in singulis Galeidis centum vi- nus Rey-
 ris pugnatoribus constitutis abiq; nautis, nauigio à loco mundi F.
 & vrbe S. AEgidij egressus, Pisas, vrbem Italiae applicuit. classem
 Vbi Genuensibus, qui in eodem voto Ierusalem eundi con- armat.
 spirauerant, assumtis, & mutua fide firmatis sibi, octo- ¶ Vide
 ginta verò Galeidis eorum sibi associatis, ad Amiroth, ci- Tyr. lib. ii
 uiratam Imperatoris Græcorum, nauigio peruenit, vbi cap. 9.
 escas & vitæ necessaria vi vndiq; conferebant.

*Depopula-
tur agrũ
Amiro-
thensẽ.*

CAPVT IIII.

Nec mora Imperatoris auribus innotuit, quomodo Bertrannus, filius Comitis Reymundi, terram Græcorum in virtute magna occupasset, & eam grauitè depopulari non timuisset. Qui illico illi misit nuncios, vt ad se ingrederetur, in fide à suis susceptus primoribus, & ha-
 bito legatio.

*Alexij
Imper. ad
Bertrannũ*

LIBER

Munificentia. bito secum pacis colloquio, quantum vellet pecuniæ dono Imperatoris reciperet, & loco patris sui sibi in amicitia & fidelitate restitueretur, terram verò suam cū suis pertransiret. Qui statim Regis imperio acquieuit, & de mari per brachium S. Georgij descendens cum quibusdam de comitatu electis, Imperatori in palatio suo locutus, sacramento ei coniunctus & subiectus factus est. Deinde donis plurimis auri, argenti, ostri ab Imperatore susceptis, nauigiū iterās, vsq; ad portum S. Simeonis vela direxit, quem Tankradus nunc sub sua potestate retinebat.

CAPVT V.

Bertrannus petit Tancredi colloquiū. *Viriusq; familia- ris con- gressio.* **Q**Vi continuò nunciis Tankrado missis ex consilio suorum, vt virum salutarent, & aduentum suum apparatūq; suorum consodalium illi indicarent, iussit, obnixè precantes, quatenus secum habere colloquium non refutaret. Tankradus in virtute magna hunc intelligens aduenisse, accitis vsquequaq; viris suis, ab vrbe Antiochia illic occurrit, ad eundem portum, & oscula ad inuicem dantes, noctem illam in lætitia magna pariter deduxerunt. Mane autem facto, requisituit Tankradus, qua de causa aduenisset.

CAPVT VI.

Irrita Bertranni cum Tankrado a- ctio. **B**Ertrannus post plurima verba benignè inter se habitatus est, vt hanc partem Antiochiæ, quam pater suus in introitu ciuitatis prior inuaserat, sibi restituere non refutaret. Tankradus eius petitionem non abnuuit, hac tamen conditione apposita, vt ad Mamistram ciuitatem obsidendam & recuperandam eius opem & vires haberet, quam nuper traditione Armeniorum Imperatori redditam amiserat, alioqui sibi nihil super his velle respondere. Bertrannus verò precibus Tankradi nequaquā in obsidione huius ciuitatis acquieuit, propter fidelitatem, quam Imperatori se pmississe nō negabat. Verùm si ei in animo sederet, Cybel se obli-

se obsidere & apprehendere promittebat, eo quòd ciuitas esset Sarracenorum. Tankradus verò rursus de Mamistra admonuit, de Gybel prorsus tacuit. Sed Bertrannus pro sacramento factò, nihil se aduersus Imperatorem, aut eius ciuitatem, acturum respondit.

CAPVT VII.

AD hæc Tankradus grauitè indignatus, spreuit eum, admonens, vt cum suo comitatu terram, quæ de sua erat potestate, citò pertransiret, ne grande malum sibi suisq; congregata manu inferret. Et illico præcep- tum est in omni hac regione, ne aliquis esset, qui Bertranno aut suis vitæ necessaria vendere præsumeret, si membrorum salutem diligeret. Hoc audito Bertrannus & sui, nauigium à portu iterantes, vsq; ad ciuitatem Tortosam applicant, quam Comes Reymundus denuò expugnatam cœperat, & nunc VVillehelmus de Sartangis suam retinebat. Hæc sibi nequaquam contradicte patuit, sed in ea hospitatus & sui, bonis terræ epulati sunt.

*Tancredi
in Bertrã-
num sto-
machus.*

*Gulielmus
Sartangi-
anus.*

CAPVT VIII.

DIe autem facta, cognato suo VVillehelmo legatos dirigit, vt terram de Camolla, quam pater suus in primordio viæ huius inuaserat, sibi non negaret, si eius obsequium & amicitiam retinere curaret. Qui respondit, non facile se hoc verbû posse adimplere, cum Reymundo mortuo terra sibi in hæreditate constituta sit, & eam multis diebus per magna pericula & labores ab hostibus defendisset. Tandem VVillehelmus de hac legatione sollicitus, consilio cum suis inito, Tankrado nuncios dirigit, quatenus ei subueniret aduersus Bertrannum, cognatum suum, & illius copias, & terram ex eius manu susciperet, illiq; vitæ & miles suos seruiret. Hoc audiens Tankradus, annuit omne auxilium Comiti VVillehelmo, diem constituens, quatenus ad Tortosam illi occurreret, & sic adiunctis armis suis & viribus, Bertrannum & eius adunationem de terra & ciuitate effugaret.

*Bertrãng
frustra
repetit
Camolla.*

*Gulielmus
Sartang.
implo-
rat
opem Tan-
credi.*

CAPVT

LIBER
CAPVT IX.

*Bertrānus
obsidet
Tripolin.* Bertrannus horum decreto & confœderatione comper-
uitatem Tripolin in virtute magna terra mariq; obsedit.
*Accusat
regi Tan-
crad. &
Gulielmū.* Obsidione itaq; locata, Baldevvino Regi Ierusalem nunci-
os misit, quomodo Tripolin obsederit, & quia VVillehel-
mus de Sartangis & Tankradus sibi negatis vrbibus patris
sui, vim inferre parati & confœderati fuerint, & ideo mul-
tum super his iniurijs eius auxilio indigere, seipsum in eius
obsequio asserens velle manere.

CAPVT X.

*Legatio
regis ad
Tancredū
& Guliel-
mum.* Cuius legatos Rex benignè audiens, opem promisit, ac
statim Paganū de Cayphas accitū, & Eustachiū, cogno-
mine Granarium, Tankrado & VVillehelmo legatos in hac
verba direxit: Bertrannum confratrem & conchistianū,
filium Comitis Reymundi, à nobis auxilium scitote qua-
sisse super iniurijs, quas sibi nunc infertis de terra & vrbibus
patris sui, quod sic nequaquam fiat. Placet enim vni-
uersæ ecclesiæ Ierusalem, vt ad nos Tripolin descendentes,
quorū cu- iniustè ablatas ciuitates restituatis tam Bertranno, quam
ram gere- Baldevvino de Burg & Gozelino de Turbaysel, & sic inui-
re debet, cem consilio & conuentu habito, in concordia redeamus.
nō consu- Alioqui terram, quam nuper intrauimus, aduersus inimi-
lit ac pro- cos hos in circuitu, Turcos & Sarracenos, nequaquam po-
spicit? terimus retinere.

*Pachyme-
rius lib. 4.*

CAPVT XI.

*Rex petit
Tripolin.* Interea Rex cum quingentis equitibus totidemq; pediti-
bus Tripolin descendit, Sur, Sagittam, Baurim pacifice
pertransiens propter pacem, quam post obsidionem Sagit-
tæ ad excolendas fruges & vineas firmam & inuiolabilem
*Recipit
Bertran-
num in fi-
dem.* multo auro ab ipso Rege impetrauerunt. Bertrannus viso
Rege & eius apparatu, gauisus est, & homo eius ibidem iu-
reiurando factus. Iam tres septimanæ huius obsidionis &
expugnationis ante Regis aduentum transferunt, cum nec
machi-

machinis aut aliquibus mängenarum quassationibus ut
terroribus vrbs adeò concuti aut superari potuit, vt portæ
Bertranno aperirentur, nisi Regis præsentia affuisset.

CAPVT XII.

TAnkradus Regis voluntate & nuncijs auditis, VVil-
helmum ab ira & omni assultu compescuit, donec Regi
ore ad os loquerentur, & ad eum Tripolin p̄ficiscerentur.
Qui statim adunatis septuaginta viris, equitibus egregijs, *Conuētus*
Tripolin diuerterunt, quos post paululum Baldevvinus de *procerum*
Rohas & Gozelinus de Turbayfel iuxta mandatum Regis *in castris*
in equitatu magno subsecuti sunt. His omnibus illic col- *Tripol.*
locatis, & cunctis iniurijs vtrinq; coram Rege & fidelibus
suis recitatis, Baldevvinus de Burg & Tankradus reconci- *Cōpositio.*
liati sunt, Baldevvino, quæ iniustè obtinuerat, à Tankrado
benignè remissis. Bertrannus etiam & VVillehelmus con-
cordes facti sunt, ea tamen conditione, vt VVillehelmus
Archas & cætera quæ acquiserat, obtineret, Bertranno ve-
rò acquisita patris sui nemo impediret. Rex autem Tan-
krado Cayphas ciuitatem templumq; Domini, Tabariam
simul & Nazareth cum omnibus redivis, accepta ab eo
fidelitate, reddidit, quatenus deinceps in eius obsequio &
dilectione stabilis permaneret.

CAPVT XIII.

TAntorum Principum comperta concordia, Sarraceni, *Tripolita-*
non vltra vim ferre valentes, pacemq; quarentes, vrbe *ni dedunt*
præterquam Regi nemini dare conspirant, eo quòd vita & *se regi.*
salute membrorum impetrata, eius fidei se præcipuè cre-
debant, ne à Pisanis & Genuensibus fœdere violato, armis
impeterentur, sicut Ptolemaidenses, & non pacificè ab vr-
be exirent. Rex itaq; vrbe suscepta, dextram illis dedit, vt
ab vrbe incolumes exirent, non amplius, nisi quod hume-
ro valerent, efferentes. Et ecce aperta ciuitas & eius portæ,
quas Pisani & Genuenses & omnis exercitus intrantes, mœ-
nia & turrets munientes vsquequaq; diffusi sunt.

LIBER
CAPVT XIII.

*Fraus ho-
stilis.*

Quingenti milites in armis & lorica à Rege Babyloniz
missi, qui urbem cum ciuibus defensarent, audito fa-
cto fœdere de urbis traditione in manu Christianorum,
subterraneo habitaculo, quod miro opere murali ædifica-
catum erat, absconditi sunt à facie introëuntium & urbem
perlustrantium. Deuenerant enim se ac conspirauerant,
in ipso primæ noctis silentiò nullo somno sopiri, quo vsq;
progressi de latibulo subterraneo, vniuersos somno dedi-
tos, & securè quiescentes, in impetu & vociferatione ex im-
prouiso armis detruncarent. Sed mulier quædam, quæ à
Christianis in prima apprehensione ciuitatis capta graui-
ter torquebatur pro danda pecunia, tandè nimium anxia-
ta, & in articulo mortis posita, in hunc modum tortori-
bus suis locuta est: Si vitæ meæ parcere velletis, & à pœnis,
quibus me vexatis, manus continentes, me liberam à cate-
nis exire permetteretis, saluti vestræ & confratrum vestro-
rum procul dubio consularem, & tale quid vobis propala-
rem, vnde vita vestra incolumis persisteret, quæ post modi-
cum vobis securis in dolo & mira arte extinguetur. Quod
si de his quicquam fefellerò, difficiliore8 cruciatus, quos
didicistis, in me inferte, & vitam meam non vltra super ter-
ram vna hora esse patiamini. Illi autem milites mulieris
verba & constantiam admirati, consilio clam inter se habi-
to, in fide illi firmata sibi parcere sponderunt, si iuxta
verba eius veritatem de his experirentur. Ad hæc mulier
rem & omnes dolos, sicut erant, vniuersis aperuit, dicens:
Decreuerunt ciues callido & occulto consilio ante urbis
huius captionem, & salutis suæ pactionem, vt milites quin-
genti loricati à fœdere Christianorum excepti quoddam
subterraneum habitaculum intrantes, cum armis occul-
tarentur infra urbis huius habitationem, qui tenebris in-
cumbentibus, & vobis securè dormientibus, pariter cum
impetu & tumultu prodirent, & vos improuisos, ac huius
rei nescios, armis mortificarent. Hoc machinamento in
exitum

*Mulieris
captivæ
iudicium.*

exitium Christianorum à muliere quibusdam militibus catholicis, à militibus verò Regi Baldevino & ceteris primoribus detecto, sine dilatione Rex & vniuersi in armis conglobati, ad eos cæcati & subterranei habitaculi vndiq; concurrentes, locum in circuitu obsederunt, & viros abintus parum resistentes ad extremum vi & plurima impugnatione vinctos & eductos in ore gladij percusserunt, nulli eorum parcentes. Mulier verò iuxta promissionem fidei, quæ ei facta est à fidelibus, à carcere & vinculis deinceps libera fuit, ac vniuersa sua sibi sine contradictione tam in ædificijs quàm ceteris rebus restituta sunt.

*Remun-
ratio.*

CAPVT XV.

DEhinc post paululum temporis VVilhelmus de Sar- tangis pro vili iniuria & contentione, qua armigerum suum molestant, occulta infestatione ab eo trans cor sagitta confixus expirauit, & sic Bertrānus præsidium Archas & vniuersa, quæ de illius erant potestate, solus obtinuit subiugata. Capta itaq; & subiugata ciuitate Tripla, Rex Baldevinus consilio Bertranni, filij Comitis Reymundi, quem præfecerat eidem ciuitati, in anno sequenti conuocatis vniuersis viris Christiani nominis, in mense Decembri medijs algoribus ciuitatem Baurim, quam vocant Baruth, obsedit, quæ in angusta fauce montium sita, & vix commeabili, à montanis viam exhibet iuxta littus abyssi maris descendentibus. Nauigio Bertrāni & Pisanorum à Tripla versus mare applicato in vrbs obsidionem, ad planiciem camporum cum ingenti manu Gallorum, equo & pede ad omnem assultum paratorum, Regis & suorum tentoria locata sunt. Obsedit deniq; eam diebus multis, ac tormentis lapidum turres & muros singulis diebus non parcè assiliens & quatiens, nulla intermissione ciues ac defensores respirare sustinebat. Sed & vineas & fata succidens & vastans, vrbs non modicè perterrebat.

*Cædes Gu-
lielmi Sar-
tang.
Bertran-
nus sua re-
cuperat.*

*Obsidio
Berythi.
¶ Vide
Tyr. lib. 11.
cap. 13.*

Legatio Balduini Edeffani ad regem Arōgaldq; Armigazi Samarga Satrapæ Turcici. **P**ost hæc cùm dies aliquot obsidionis euoluerentur, & veris tempora iam aspirarent, legati Baldeuini de Burg à ciuitate Rohas venientes affuerunt, nunciantes Regi, quòd ex instinctu & suggestione Tankradi Principes Turcorū, Arangaldus scilicet, Armigazi & Samarga de regno Corrozan, in multitudine graui ciuitatem Edeffam obsiderent, & regionem vndiq; grauiter depopulati sint, Baldeuinum assiduis oppugnationibus lacescentes, ciuitatē quoq; plurimis assaultibus aggrauantes. Afferbant etiam ijdem nuncij, vltima necessitate famis ac defensionis Baldeuinum & vniuersos ciues compulsos, & ideo in breui eos Regis ope indigere aduersus tot millia Turcorum, ne vrbs capta & subingata cum rebus & ciuibus pericliteretur, & non Baldeuinus suiq; capitali sententiæ subdantur. Rex vt hæc audiuit, legatos sub indicio mortis hunc ingratum vt hæc audiuit, legatos sub indicio mortis hunc ingratum rumorem tacere iussit, quem & ipse dissimulans miro silentio suppressit, ne hominum corda, audita hac Turcorū superbia & audacia, pauefacta minus ad vrbs ruinam laborarent. Siluit igitur Rex, siluerunt & nuncij. Nec modo aliò intendit, nisi vt machinæ, iactus lapidum assaultusq; circa vrbs mœnia fierent, quo vsq; Sarracenorum interiore virtute edomita, vrbs reddita aperiretur, ciues gladio punirentur, aut victi caperentur.

CAPVT XVII.

Ammiraldi Berythij fuga. **T**andem portis cum feris suis & muris grauiter quaestatis, Ammiraldus ciuitatis in insulam, Cyprum nomine, quæ est de regno Græcorum, nauigio noctu aufugit, cum multis desperatis, eo quòd in vrbs præsidio non aliquam fiduciam viuendi aut manendi haberent: quoniam dierum curriculis nulla à Rege Babylonix auxilia mitterentur. Ciues autem videntes quomodo Ammiraldus & omnes Capitanei aufugerent, & vrbs à facie Christiani regis retineri non posset, & quòd terra mariq; tam longo tempore vndiq; bellum intolerabile ingrueret, ultra vim ferre

LIBER

mensis Iunij insistent in galeis & loriceis, in cuneis septingentorum equitum electorum, in manu trecentorum perditum, arcu & lancea apprimè valentium. Profectus est Rex, profectus Bertrannus cum copijs suis à ciuitate Ierusalem, vigili & solerti prouidentia militum munita, munitis & cateris ciuitatibus, quæ suæ erant potestatis. Descenderunt itaq; in campos & regionem Armeniæ ad ciuitatē Rohas diebus mensis vnus in itinere peractis. *Copia auxiliare.* Quibus Regis audito aduentu, à diuersis locis & præsijs per centenos, sexagenos & quinquagenos plurimi tam Galli quàm Armenij Christiani còcurrentes, auxilio iuncti sunt. Vix ad flumen Euphratem peruentum est, & multiplicatus est eius exercitus ad XV. millia virorum pugnatorum.

CAPVT XX.

Turci solauunt obsidionem Edessæ. **V**T autem intrauit terminos & confinia ciuitatis in hac manu forti, in splendore signorum & galearum ex serenissimis radijs æstiu Solis, in grandi fonitu tubarum, & tumultuosa populi aduentione, Turci comperta per exploratores illius approximatione, a uulsis tentorijs ab obsidione recesserunt, & in terram ciuitatis Caran, quæ sex milliaribus distabat à Rohas, relocatis castris, confederunt, donec scirent & intelligerent, si Regis viribus & copijs possent occurrere & resistere. His verò diei vnus spatio à statione obsidionis Rohas remotis, Baldevvinus de Burg letatus fama aduentus Regis, cum quadringentis equitibus, uiris bellicosis, & decem millibus Armeniacæ gentis, obuiam illi ab vrbe festinans, Turcos versus Caran diuertisse, notificauit, sed in castris eos adhuc præstolari, & audire de eius proposito, cum quadringentis equitum millibus nimium confidentes. *Balduinus Edessanus proficiscitur regi obuiam.* Hos Tankradi consilio & instinctu ad obsidionem Rohas conuenisse referebat, & in omnibus Tankradum sibi contrarium & infestum esse.

CAPVT XXI.

HAc Baldevvini super iniurijs Tankradi audita querimonia, Rex consilio suorum Tankrado legationem Antiochiæ misit, vt ad eum, & primos exercitus Christianorum, descenderet, & si quæ ei iniuste essent illata à Baldevvino, omnia aut æquo iudicio, aut concordi consilio maiorum, in præsentia Christianorum se velle definire. Qui multum renisus est venire: tandem consilio suorum cum mille quingentis militibus loricatis descendit, vt de omnibus his, quibus à Baldevvino de Burg accusaretur, audiret ac responderet, & si quæ haberet aduersus eum, in audientia omnium demonstraret. Ergo veniens Regem salutauit, & à Rege susceptus est benignè. Dehinc Rex, præsentem cœtu fidelium, rationem cum eo habuit, quare aduersus fratres & conchristianos Turcos eduxerit, cum potius Christianis subuenire debuerit. Qui se minimè excusans, hac de causa se illis non subuenisse respondit, quòd Baldevvinus, præses ciuitatis Rohas, nullum sibi respectum fecerit, cum ante hos dies ipsa ciuitas Rohas & multæ aliæ ciuitates de regno fuerint Antiochiæ, & illi subdita annuos redditus dominatori Antiochiæ dederint.

Rex euocat Tankradum ad causam dicendam.

Tankradus præget ius suum.

CAPVT XXII.

AD hæc Rex Baldevvinus Tankradum cum omni mansuetudine de hac querimonia compescuit, dicēs: Frater mi Tankrade, non iustam rem exigis, nec aduersus Baldevvinum iustam habens molestiam, de aliquo loqui debes tributo, quod Antiochiæ hætenus reddebant ciuitates, cum nihil inter nos de iure gentilium simus habituri in omnibus, quæ Deus nostræ subijciet ditioni. Nosti, & vniuersis notum est Christianis, qualiter cum à terra & cognatione exiimus, pro nomine Iesu exilia quærentes, patrimonialia deserentes, decreuerimus, vt quicquid in terra hac peregrinationis nostræ quisque de regnis & ter-

Oratio retergis.

& terris gentilium expugnatis apprehenderet, pacificè & liberè obtineret, nullus ad iniuriam in eum manum mitteret, nisi vt subueniret, & animam pro fratribus singulis ponerent. Et ideo scias, quia non iustam aduersus Baldeuvinum habes querelam, cum gentilium decreta & nostra non conueniant, & stabili consilio de hoc in vnum consenserimus, si res Christianorum adeò sublime procederent, vt Regem constitueremus, eum ceu caput, rectorem ac defensorem ad nostra retinenda ac propaganda subiecti sequeremur. Vnde ex timore Dei & iusto iudicio omnium, qui nunc assunt, Christianorum oportet te in concordiam redire, & ab omni molestia, quam habes aduersus Baldeuvinum animum reuocare. Alioqui si gentilibus vis sociari, & nostris moliri insidias, nequaquam frater Christianorum poteris remanere. Nos quoq; confratri Christiano iuxta decretum nostrum coadiutores & defensores ad omnia parati sumus. Tankradus Regem se iustè arguentem ex iudicio omnium intelligens, nec se iustam aduersus huius dicta habere excusationem, in concordiam & amicitiam redijt, ac pœnitentia ductus, quòd cum gentilibus quicquam aduersus confratrem machinatus fuerit, promisit se vltra purum ac fidelem, sicut à principio via deuouerat, coadiutorem confratrum velle persistere indicientem.

*Tanradus
redit cum
Balduino
Edess. in
gratiam.*

CAPVT XXIII.

*Rex con-
secratur
Turcos.*

*Componit
dissidia in-
ter Chri-
stianos.*

HAc pace composita, mixtis copijs & armis, Rex & Tankradus Turcos inter Caran insecuti sunt, vt pugnarent cum eis. Sed audita eorum reconciliatione, fugam inierunt, per deuia & montana diffusi, plurimis tamen de comitatu suo attritis, armentis & cibarijs non parum relictis & abductis. Baldeuvinus Rex ab insecutione & contumelione inimicorum regressus, in terra Edessæ paucis diebus moram fecit, reparans & componens vndiq; odia & dissidia inter Christianos reperta.

CAPVT XXIII.

Vix Rex & Tankradus sub festinatione, scilicet diei & *Turci vi-*
 noctis horis continuis, ad flumen Euphratem perue- *res in flau-*
 nerant, & ecce Turci, collectis vndiq; viribus & copijs, *rant.*
 velociter eos insecuti sunt, vt eos in terga caderent, & sa-
 gittis in impetu & solita vociferatione expugnarent. Ver-
 rùm Rex comperto aduentu & audacia eorum, flumen na-
 uigio tantùm duarum nauium transire properauit cum
 omni manu, quam eduxerat. Sed infelici casu Rege & *Infelix*
 Tankrado cum plurima manu exercitus sui transmissis, *duarum*
 vtraq; nauis, nimis cumulata armis & militibus, medijs *nauium*
 fluctibus cœpit periclitari & submergi: & sic cætera ma- *casus.*
 nus, quæ altero in stagno ad quinq; millia remanserat, ne-
 quaquam vltra aut remis aut aliquo auxilio transuehi po-
 tuit. Nec mora, Turci in ipso feruore mediæ diei affuerunt *Cædes*
 in multitudine graui, qui miserum vulgus inuentum, nec *Christia-*
 transitum fluminis euadere valens, fortiter incurrentes, *norum.*
 crudeliter in arcu & sagitta peremerunt, vidente Rege &
 Tankrado & vniuersis, hac parte fluminis consistentibus.
 Rex tristis & dolens nimiùm factus est, eo quòd naues perijf-
 sent, & nequaquam suis, in aspectu eius cadentibus, sub-
 venire potuisset.

CAPVT XXV.

Turcis post tam cruentam cædem in terram Edessæ re- *Balduing*
 uertentibus, Baldevvinus de Burg, qui Regem cum *Edessim-*
 trecentis equitibus sequebatur, illis obuiam factus, ne- *prosperè*
 quaquam diuertere valens, bellum cum eis committere *cum Tur-*
 præsumsit. Sed Turci in multitudinis suæ virtute præua- *cis dimi-*
 lentes, vniuersos sagittis confixerunt. Solus Baldevvinus *cat.*
 ad montana fugiendo contendens, vix à manibus eorum
 elapsus est. Altera die crudelis fama tam grauis euentus
 in auribus Regis ac Tankradi innotuit. Qui statim nau- *Reducitur*
 gio aptato, flumen cum suis traiecerunt, vt in Turcis di- *Edessam*
 gnani pœnam rependerent loco aliquo repertis. Sed mi- *à rege et*
 nimè repertis aut visis, Baldevvinum de Burg desolatam *Tanrado.*

& moestum ac flebilem de strage suorum repertum, in manu robusta Gallorū Rohas viuum & incolumem perduxerunt.

CAPVT XXVI.

Magnus, regis Noruegiæ fr. appellit cū classe. Interea frater Regis de Noruegia, Magnus nomine, in plurimo apparatu, in multa armatura, in manu robusta, in buzis quadraginta, in decem millibus virorum pugnantorum, per biennium in circuitu spaciofi maris à regno suo enauigans, in portu Ascalonis ciuitatis anchoram integris horis diei ac noctis fixit, vt videret, si aliqui viri à ciuitate terra vel mari sibi occurrerēt, cum quibus ex industria aut euentu aliquod certamen iniret. Sed Ascalonitis silentio compressis, & minimè prodire audentibus, postera die Iaphet applicuit, desiderio adorandi in Ierusalem.

CAPVT XXVII.

Babyloniorum naualis expeditionis in Berythum. Dehinc post dies aliquot incomparabilis naualis exercitus à regno Babylonix in Galeidis, in biremibus & triremibus, dictis vulgariter Cattis, turritis & bello compositis, aduectus est in ciuitatem Baruth vel Baurim, ad recuperandam urbem, si aliqua daretur opportunitas. Et spacio diei illic confidentes, custodes Christianorum lacessentes, nullo eis ingenio nocere aut praualeere potuerunt. Nulla siquidem virtute aut industria hinc praualentes, sed spaciofo ambitu urbem obsidentes, naues à longe è fastigio mali speculati sunt, quarum tres à Flandria & Antuerpia venerunt, quibus præerant VVillehelmus, Starcolfus & Bernhardus, causa adorandi in Ierusalem adnauigantes, quarta de regno Græcorum diuersas merces & cibaria portans, causa negotiationis huc viam maris pariter profecta est. His visis, & Christianitatis signo recognito, vndiq; certabant remis, Buzis & Galeidis, vt eas coronantes captiuarent, ac plurimo conatu remorum ad eas festinantes, graui eas insecutione coegerunt ad fugambosili im-
pressionem. Sed Dei gratia opitulante, velociore velo & remis viam maturantes, vna ad ciuitatem Cayphas euasit, ciuibus
Christia-

Christianis auxilium à terra in arcu & sagitta illi ferentibus: alia duæ inter Cayphas & Acram pondere suæ molis quassatæ, aquarum profundo deficiente, ciuibus Christianis pariter illis ad auxilium festinantibus elapsæ sunt: quarta de regno Græcorum, nimium tardata capta & re-tenta est, ac rebus omnibus expoliata.

CAPVT XXVIII.

Eodem quoq; tempore eiusdem mensis Augusti, quo hæc fiebant, Ascalonitæ gauisi absentia & diutina expeditione Regis Baldeuini, æstimantes modicas vires militum Ierusalem remansisse, quingentis equitibus ascitis, decreuerunt ciuitatem obsidere & expugnare, & viros, qui erant in arce turris David, bello laceßere. Verùm fideles Christi cognito decreto & aduentu illorum, Rames, Assur, Ioppen, Cayphas, Cæsaream vndiq; miserunt ad vniuersos Regi Baldeuino obædientes, vt sine mora die ac nocte Ierusalem festinarent, urbem & eius arcem ab hostili assultu defensarent. Qui mox ex omni parte festinantes, ciuitatem intrauerunt noctis in silentio, & portas vigili custodia tam Clericorum quàm mulierum, turreßq; fideli militum diligentia munientes, cæteri armis & sagittis conglobati milites trecenti, equo & pede per montana descenderunt, quò Ascalonitarum via affutura erat. Et ecce Ascalonitæ assunt in equitatu magno & apparatu obuiani facti Christianis in campo. Vbi prælio diu commisso armis & sagittis, ad extremum Ascalonitæ terga verterunt. Quos Christiani insequentes, ducentos peremerunt, equos & spolia multa cum captiuis multis Ierusalem abducentes in lætitia & victoria inopinata.

Ascaloni-tæ molium-tur obsidi-onem Hierosolymæ.

Christia-ni cautè agunt.

Occurrüt hosti.

Præliätar feliciter.

CAPVT XXIX.

Naualis verò exercitus, qui à Babylonia eruperat, & Christianis per mare insidias parabat, à Baurim Ptolemaidem diuertit. Et plurima vi in malorum altitudine præeminentes, adeò urbis defensores aggrauantes bello

vexauerunt, vt totum portum ferè per dies octo, in nauum multitudine & fortitudine inuadentes, obtinuerint. Interea dum in hac vrbe Ptolemaide magna fieret desolatio, & vix catena portus hostibus obfisteret, ne urbem apprehendissent, Rex Baldeuinus & Bertrannus ab Antiochia & Rohas cum omni manu adhuc indiuisa reditum parabant. *Regis & Bertranni accelerata reuersio.* Qui audita Babyloniorum adunatione & oppugnatione aduersus Accaron, velociori via accelerabant, vt suis subuenirent, & ab hostili impugnatione liberarent.

CAPVT XXX.

Rex mittit Ptolemaidenfibus auxilia. Excipit Magnum Noruegiu. VERUM Rex parte sui exercitus in auxilium Ptolemaidenfibus ciuibus Christianis relicta, ex consilio prudentium virorum primum Ioppen ad Regem de Noruegia diuertit, vt ex ore illius audiens, sciret, quid primum instare & adimplere posset. Mox omni amoris vinculo federatis, Rex nomine Magnus, Baldeuinum Regem obnixè precatur, vt viam secum ad orandum in Ierusalem inisset ex Domini IESU auctoritate, qui iubet fideles suos primum quærere regnum Dei, & postea omnia profutura quærentibus inuenire: deinde agere, quæcunq; eligeret, aut ciuitatem suo nauali exercitu obsidere. Baldeuinus Rex votis Regis Magni & suorum primatum cum omni beneuolentia satisfecit, & Ierusalem sicut deuouerat, se cum eis iturum non negauit. Ascendentibus itaq; vtrisque Regibus in sanctam ciuitatem, vniuersus Clerus in albis, & in omni cultu diuinæ religionis, in hymnis & canticis cum vniuersis ciuibus & populis occurrerunt, & Reges cum omni comitatu suo vsq; ad Dominicum sepulcrum in voce exultationis abduxerunt. Rex siquidem Baldeuinus Regem Magnum manu honorificè ac familiari amore ducebat, iuxta Apostoli vocem, qui vt honore inuicem præueniamus, nos adhortatur. Ducebat quidem eum, ac docebat omnia loca sancta, & ea, quæ nota habebat, ac multo obsequio & regali apparatu per dies aliquot eundem procurabat. Deinde vt magis ac magis amore & fide firmarentur, ad flumen Iordanis

Jordanis in manu forti cum eo descendit: vbi catholico ritu in nomine Domini IESV peracto, Ierusalem ipsum Regem Magnum in gloria & iucunditate sanum, & ab omni turbine tutum, reduxit. *Item ad Iordanem*

CAPVT XXXI.

Post hæc Ierusalem reuersi, conuocata ecclesia, decreuerunt communi consilio Sagittam, vel Sidonem, quæ multa peregrinis damna & calumnias inferens, Regi sapius resisterat, obsidere terra mariq;, & nunquam ab ea recedere, donec vrbs capta in manu Christianorum traderetur. Nec multa mora, Rex Baldeuvinus & Bertrannus accitis copijs, in apparatu copioso castra metati sunt in ob-*Sidon ob-*
sidionem vrbs Sagittæ, machinas & tormenta lapidum in-*fidetur à*
stituentes, quibus vrbs per singulos dies oppugnaretur. *duobus re-*
Mouit pariter ab Ioppe Rex Magnus nauales copias, & ap-*gibus ex-*
plicuit ad urbem Sagittam, vt eam à mari obsidens & ex-*Bertranno-*
pugnans, nullum introitum aut exitum hac in parte pate-
retur. Horum tam fortium virorum & magnorum Regum ap-*Babylonij*
paratum & vires terra mariq; adesse intelligens naualis ex-*soluūt ob-*
ercitus Babylonix, à portu Ptolemaidis & eius impugna-*sidionem*
tione secessit ad portum Sur, quæ est Tyrus, illic moram *Ptolemai-*
faciens, ne Rex Magnus repertos in obsidione Ptolemaidis *dis.*
nauali certamine disturberet. Sed tamen aliqui ex Baby-
lonijs, buzis velocissimis freti, hac & illac medijs aquis
plurimo inferuntur conamine, si fortè aliquo euentu catho-
licos viros superare & abducere valerent. At Babylo-
niji minimè successit: vnde Baldeuini Regis audaciam &
industriam metuentes, remensis aquis Babyloniam re-
uersi sunt.

CAPVT XXXII.

Aldeuvinus Rex & Bertrannus accitis copijs, obsidionem à terra statuerunt, Rex de Norvegia cum omni manu sua anchoras figens, versus mare sedem in circuitu vrbs firmavit. Sic locata obsidione, toto conamine in *Oppugna-*
assultu & crebris ruinis muros & turres vrbs angustiantes, *tio Sidonis*
ciuibus

ciuibus econtra in armis & tormento lapidum abintus fortiter resistentibus, machinam multis diebus composi-
Machina tam applicantes, viros in arcu Baleari in ea posuerunt, qui
urbem su- altitudine soliorum machinæ eminentes, desuper muros
pereminēs per urbem & turres & eius mœnia specularentur, & sic per
 vicos & plateas gradientes plaga intolerabili arctarunt.

CAPVT XXXIII.

Sidonij cu- Cuius autem videntes, machinam altitudine urbem su-
niculis rē perare, & ciuibus nocere, noctis in obscuro cauatio-
agunt. nem sub murorum fundamento plurimo conatu, & mira
 industria, fecerunt, vt facta cauatione trans muros vsq; ad
 stationem machinæ, ligna arida, & ignis fomitem, com-
 portarent, & his subito in fauillam redactis, cum humo
 machina rueret, & viros in ea positos in momento suffocaret.
Indicium Sed Rex hanc artem præcauens iniquam ex quorūdam
tempe- relatione, machinam à loco cauationis amouit, & sic la-
stium. bor Sidoniorum frustra consumtus est.

CAPVT XXXIII.

Sidoniorū Tandem curriculo sex hebdomadarum Sidonij viden-
deditio. tes se nihil aduersus machinam præualere, & tormen-
 tis lapidum assidue urbem & eius portas concuti, quin &
 nauali assultu non minus grauari, naualem verò exercitum
 Babylonix abesse, dextras sibi dari poscunt, & urbem cum
 turribus & clauibus in Regis manibus reddi, sub hac ta-
 men conditione, vt Ammiraldus, præses ciuitatis, & qui-
Pactio de bus esset animo, cum rebus suis, quantum valerent collo &
fortunis. humeris deferre, pacificè egrederentur. Rex verò longa
 obsidione & assultu defatigatus, consilio cum Rege Nor-
 vvegiæ, cum Bertranno Comite, & cæteris viris senlatis ha-
 bito, petitioni Sidoniorum cessit, & sic vrbe in potestate
 suorum reddita, ac patefacta, Sidonij cum Ammiraldo suo
 circiter quinq; millia cum rebus suis in pace egressi sunt,
 vsq; ad Alcalonem proficiscentes. Cæteri qui remanserāt,
 sub iugo Regis & in eius seruitutem redacti sunt.

CAPVT XXXV.

Rex Baldeuvinus post hæc in manu & custodia suorum
 ciuitate constituta, Ierusalem ascendit in gloria & vi-
 ctoria ipso natali S. Thomæ Apostoli, ibiq; natali Domi-
 ni gloriose & catholicè celebrato, exaltatū est in victoria
 nomen eius per vniuersas vrbes gentilium, & timor omnes
 inuasit, qui audierunt, prospere illi omnia euenisse, & qui-
 euerūt ab omni impetu & assultu diebus plurimis. Dehinc
 solēniter à Rege Baldeuino & ab omni ecclesia Pascha Do-
 mini celebrato, Ammiraldus, id est Princeps Ascalonis, *Ammiral-
 dq; Ascalo-
 nis desert
 à se dediti
 onē vrbis.*
 nescio spiritu timoris tactus, an amoris diuini, Dñ. Regem
 per secretarios cœpit appellare, & cum eo agere de vrbis
 traditione, donec Ierusalem idem Ammiraldus, fide data
 & accepta, ad Regem intrauit, omnia ei elocutus, sicut in
 corde & animo deuouerat de vrbis traditione, & ipsius Re-
 gis & suorum intromissione, de fidelitatis deuotione erga
 Regem & suos habenda. Tandem cognita & inuenta ipsi-
 us pura deuotione & animi intentione, fide vtrinq; con-
 fœderatis, decretum est primū ex consilio Regis & suo-
 rum Principum, Regem Ierusalem remanere, trecentos ve-
 rō ex suis viros militares & belligeros cum Ammiraldo As- *Copia re-
 gis Asca-
 lonē amā-
 data.*
 calonem descendere, vrbem intrare, & eius turres obtine-
 re, & vniuersos ciues Regi subiugare. Descendentes itaq;
 sicut decretum erat, portas intrauerunt auxilio & consen-
 su Ammiraldi, mœnia apprehendentes, ciues Regis ditio-
 ni subijcientes.

CAPVT XXXVI.

Nec mora, cū prædicti milites vrbem obtinuissent, & *Legatio
 Balduini
 Edessani
 de expedi-
 tione Tur-
 corum.*
 Regis potestati ex manu Ammiraldi omnia contu-
 lissent, Rex verō in Ierusalem in potentia & gloria ma-
 gna resideret, legati Baldeuini de Burg ad Regem in-
 troeuntes, in hæc verba locuti sunt: Turci à regno Corro-
 zan, egressi in virtute magna ducentorū millium robusto-
 rum equitum, præsidium Turbayfel obsederunt, terram
 præda

Rex occurrit hosti. præda & omni exterminio Christianorum depopulantes. Qui assumtis viribus equitum & peditum, vsq; ad locum, qui dicitur Solome, descendit. Vbi cum diebus aliquot moram ageret propter copias Turcorum, qui à Damasco conuenerant ad obsistendum sibi, crudelis fama innotuit, quomodo filius Regis Babylonix Ascalonem descendisset, vt in ea repertos milites Christianos expugnaret, & urbem suæ potestati relocaret.

CAPVT XXXVII.

Ascalonia deficiunt ad Babylonios.

Cædes præsidiorum.

Rex frustra suis opitulari conatus.

Quibus Rex auditis, iter distulit, & Ascalonem rediit, si forte suis subuenire posset. Verùm cines, qui urbem inhabitabant, virtutem Babylonix adesse intuentes, & Regis Baldeuini absentiam, quadam die conuenientes, Ammiraldum in ore gladij percusserunt, & filium Regis Babylonix, apertis portis, vrbi immiserunt. Qui intro missus, priusquam Rex Baldeuinus fines Ascalonis attingeret, milites catholicos, qui per mœnia diffusi erant, exterritos, & subitò expugnatos, vniuersos in ore gladij occidit, ciuitatem verò seris & omni custodia Sarracenorum muniuit. Rex igitur Baldeuinus accelerata via, vt itinerum suorum comperit, & urbem ex perfidia ciuium amisit, Ammiraldum quoq; in fraude peremptum, Ierusalem repedauit: quia nulla tunc erat opportunitas urbem assiliendi, & suos decollatos vlciscendi.

CAPVT XXXVIII.

Turci obfidentes Turbayfel cuniculos agunt.

Interea Malducus, Arongaldus, Armigazi, & Samarga, qui collecto exercitu ducentorum millium equitum, Turbayfel obsederant, duobus mensibus montes ipsius præsidij in virtute nimia suffoderunt, vt sic putei oborientes & cisternæ aqua deficerent, & Gozelinum loci defensorem, & cum eo inhabitantes captiuarent. Sed post nimium laborem Turci videntes, quomodo nihil proficiebant in demolitione & cauatione montium, abhinc Antiochiam profecti sunt cum centum millibus, centum verò millia propter

nimietatem, & diuturnam moram, in qua necessaria vitæ *Soluta ob-*
 minuebantur, in terram Corrozan redire decreuerunt. *Sidione,*
 Gozelinus reditum & diuisionem illorum intelligens, in- *partiūtur*
 secutus est remeantes eum *CL.* equitibus & centum pediti- *copias.*
 bus; ac in impetu subsequentes ac retardatos, & vehiculis *Gozelini*
 cibariorum impeditos incurrens, mille detruncatis, præ- *felix eru-*
 dam magnam cum spolijs in præsidium abduxit. *ptio.*

CAPVT XXXIX.

CAETERA verò multitudo centum millium Turcorum *Brodoan*
 Alapiam peruenientes, Brodoan, Principem ciuitatis *Alapiensis.*
 precati sunt, vt vxores filiosq; teneros ac filias ad tuendum
 susciperet, donec euentum victoriæ suæ viderent. Sed his
 refutatus, quia pax inter eum & Tankradum erat, hoc tan-
 tum promisit eis, quod nulli parti hinc vel hinc auxilio
 haberetur, & hac de causa filium suum obsidem eis fecit.
 Turci verò filium illius tenentes, post paululum pactum
 fidei præuaricantes, filium illius se decollare constanter
 attestati sunt, nisi eis foret auxilio, & filios ac filias cum
 vxoribus & sarcinis suis intra moenia reseruaret, propter *Turcorum*
 dubium belli euentum. Quod cum ille negaret propter *perfidia*
 fœdus, quod pepigerat cum Tankrado, filium eius in ocu- *et imma-*
 lis patris & omnium suorum aspectu, capitali sententia *nitias.*
 interimere non abhorruerunt. Decollato itaq; tam impiè
 & dolosè filio Brodoan, Cæsaream Philippi profecti sunt,
 quæ sita est iuxta montana Gybel, ab Antiochia diei vnus
 itinere, vbi fixis tentorijs super fluuium Farfa, hospi-
 tati sunt.

CAPVT XL.

COZELINUS audiens Turcos à Turbayfel, quæ est Bersa-
 Ibee, Antiochiam diuertisse, cum centum equitibus & *Copie*
 quinquaginta peditibus ad auxilium Tankradi Antiochiâ *Christia-*
 sine aliqua dilatione accelerauit. Accelerauit & Baldeu- *norū An-*
 nus de Burg cum ducentis equitibus & centum peditibus, *tiachie cō-*
 Paganus etiâ de Sororgia cum quinquaginta equitibus & *gregata.*
 triginta peditibus, præterea Hugo de Cantalar, scilicet de

prædio Hunnine, cum suis socijs auxilio adiunctus est. Venit & Richardus, præfectus ciuitatis Marefeh cum sexaginta equitibus & centum peditibus, item VVido de Grelalt, VVidoRe- VVillehelmus de Albin, VVido cognomine Capreolus, bock. Princeps ciuitatum Tarsi & Mamistra. Venit & Episcopus Gulielmus Tarsensis, Episcopus simul de Albaria. VVillehelmus pariter, filius Comitis Nortmanorum, dominium habens Normanus. ciuitatis Tortosa, quam Fankradus Bertranno abstulerat, cum suis sequacibus sociatus est. Engelgerus, præfectus ciuitatis Femia, cum ducentis equitibus venit. Venit & Bonaplius, ciuitatem tenens Sarmit, venit & Gudo, cognomine Fraxinus, tenens ciuitatem Harich, Robertus simul de Sidon, Rotgerus de Montmarin, tenens præsidium Hap, Piractus, Talaminiam tenens. Venerunt & Pancratig Corrouas & Corrouas filius de ciuitate Crasson, Vrsinus quoq; de montanis Antiochia, Anteuellus etiam & Leo, frater eius. Martinus Venit & Martinus, Comes Laodicea, quam Tankradus, Laodicensis. eiecit & expugnatis militibus Imperatoris Græcorum, suo iuri mancipauerat. Venit & Robertus de Veteri ponte, qui miles egregius & indefessus, sæpius terras gentilium militari manu deprædatus est. Hi omnes milites Tankradi de regno Antiochia vniuersi congregati sunt in ciuitate Balduing regia. Illic pariter Rex Baldeuvinus festinato itinere post Rex. contritionem suorum in ciuitate Ascalone ab Ierusalem descenderat, & cum eo Bertrannus, Eustachius Granarius, VValterus de S Abraham, Dominus quoq; Patriarcha Gobelinus & cætera multitudo fidelium, qui ad quatuor milia in loco eodem in manu forti confluentes, pernoctauerunt vsq; ad mane. Mane autem facto, vsq; ad castellum de Giril profecti sunt.

CAPVT XLI

Christiana- TERTIO vero die postquam ex omnibus locis & castellis norum ex. in vnum conuenerant, ordinatis aciebus, Casaream peditio in viam intituerunt, vbi Turcorum copia sicut arena, que Turcos. est in littore maris, congregata sunt. Erat autem exercitus Christiana-

Christianorum ad XXVI. millia equitum & peditum, virorum bellatorum. Videntes Turci, quia Christianorum virtus appropinquasset, alteram in ripam fluminis Farfar transferunt, & tentoria illic in spatioso loco reposuerunt. Quo in loco sedecim diebus vtrinq; moram fecerunt. Sed Christiani minimè cum Turcis stabili bello committere poterant, propter illorù miram hac & illac per agros discurfionem & circumuagationem, quam in Christianos equorum velocitate moliebantur. Et cogebant ijdem Turci vniuersas vrbes & munitiones in circuitu magnis minis & terroribus, ne quid venale Christianis afferretur. Quapropter sex diebus tanta penuria panis, & præcipuè equorum pabuli, sunt arctati, vt amplius mille fame & pestilentia periclitari viderentur.

*Difficultas anno-
næ.*

CAPVT XLII.

Quintadecima verò die rursus Christiani agmina ordinauerunt, ordinauerunt & Turci. Ordinatis itaq; vtrinq; tres acies Christianorù nimium auidæ cædis hostium, supra modum viam accelerauerunt aduersus hostiles cuneos. Sed nimis à societate prolongatæ, immoderato grandine sagittarum vexatæ, in fuga ad exercitum sunt reuerfæ, plurimis vulneratis, pariter plurimis cum equis & mulis & omnibus spolijs retentis. Videntes autem Baldevinus & Tankradus suos bello defecisse, & vsq; ad exercitum in fugam remissos, prolato signo S. Crucis, contra inimicos in spe salutis & victoriæ laxis frenis Turcos impetu adeunt. Sed Turci solito more equorum cursu per centum & centum, per mille & mille, nequaquam bellum committere passi sunt. Quadam verò luce exorta, Turci consilio inuito, in terram Corrozan reuerfi sunt, eo quòd nihil Antiochiæ nocere potuerunt, & Christianorum virtus illis obuiam facta sit, nec bello nec sagittis absterreri poterit. Acta sunt hæc in festo S. Michaëlis Archangeli tēpore autumnii, quando vniuersa fruges meti & colligi solent.

*Clades
Christia-
norum.*

*Turci do-
mum di-
scedunt.*

CAPVT XLIII.

*Tanradus
obsidet Sa-
reptam Si-
doniorū.*

HOc eodem anno Tankradus post discessum Regis & cæterorum magnorum, qui sibi in auxilium confluxerant, vires suas retinens, in mense Octobri præsidium Cerez, quod dicitur Sarepta Sidoniorum, eo quod subiectum Regi Sidonis quondam fuisset, in manu potente obsedit. Sed Turcorum armis & custodia munitum reperit, turrium quoque & murorum ædificijs firmissimum vndique repperit. Distabat enim hoc præsidium vix expugnabile sex miliaribus à ciuitate Alapia, quam Brodoan suis armis tuebatur. Tankradus videns præsidium firmissimum, & defensione Turcorum tutissimum, per dies plurimos machinas & tormenta lapidum fieri constituit, quibus vndique in duodecim partes suos circa præsidium constituens, nocte ac die turres & muros cõminuens, oppugnabat. Circumfodit etiam idem Tankradus suos vallo tutissimo, quod & vigili custodia munivit, ne subito hostes callide ad eum, vel suos in obsidione diuisos, irrupentes, bellum cum eis committerent, & sic facile expugnarent.

*Excitat
vallum.*

CAPVT XLIII.

*Sarepta
felix op-
pugnatio.*

Sic Tankradus ingenijs suis muro & turribus applicitis, & in tutamine valli suis constitutis diebus multis, ruinam præsidio intulit, dum quodam die Dominico post natalem Domini, magistra arx crebro ictu lapidum quassata corruit, & ab alto cadens, turres duas, quæ illi erant collaterales, casu suo & pondere intolerabili comminuit, & sic Tankrado suisque sequacibus aditum patefecit. Tankradus nunc amplius & validius quàm solebat, hostes in præsidio vrgebat, & scutorum testudine ad eos introrsus venire facie ad faciem contendebat: sed adhuc præ magnitudine lapidum, qui aditus occupabant, ingredi confidenter nequibat, & propter infesta iacula, quæ à Turcis emissa obsistebant. Turci defensores præsidij, videntes ruinam suarum turrium, & quomodo Tankradus eos longo tempore

pore obsedisset, & adhuc obsidere decreuisset, donec præsidium caperetur, dextras sibi dari poscunt, & ostro cate- *Deditio.*
risq; preciosis in auro & argento ab eo sumtis, à præsidio
exeuntes in eius potestatem reddunt. Et sic Tankradus
huius præsidij & totius regionis possessor & dominator
factus est.

CAPVT XLV.

E Odé anno tempore quadragesimali Sarepta capta, mu- *Vetule ca-*
ris & turribus reedificata & custodibus munita, castel- *stelum à*
lum, q; dicitur Vetule, situm in montanis in regione Gybel, *Tanrado*
Tankradus collectis viribus obsedit spacio trium mensiu, *obsessum.*
sed in vno latere inobessum reliquit propter difficulta-
tem locorum & copias Sarracenorum, qui hac parte abun-
dantius morabantur. Obsidione igitur locata, prædas
circumquaq; contrahebant, gentiles captiuabant, & plu-
rima damna inferebant. Tandem quidam Ammiraldus, *Ammiral*
videns regiones grauitè ab exercitu Tankradi vastari, pe- *du obsi-*
pigit fœdus cum eo, ne sua deprædâdi causâ ingrederetur, *dionis so-*
& ideo inobessum locum præsidij obsideret, eo quòd no- *cius.*
tas haberet semitas, quæ inuestigabiles à Gallis nulla pos-
sent arte depræhendi. Quod & actum est. Nam Tankra-
dus cum illo fœdere inito, decem equites, centum pedites
illi in auxilium constituit, quatenus eius conductu & no-
titia locum inobessum præoccuparet, nullum illic exitû
aut introitum fieri patientes.

CAPVT XLVI.

Ammiraldus militibus Tankradi secum assumtis, quin-
gentis verò suorum ascitis, difficilia obsedit loca, vbi
hospitia & mansiones ædificantes, vt in eis moram diebus
aliquot obsidionis facerent, plurimum opere & labore
grauati sunt. Fessis itaq; & exhaustis via difficili & opere, *Irruptio*
& somno graui immeris, in prima noctis vigilia Turci ac *hostium in*
Sarraceni cum multis millibus in castris eorum ex impro- *castra Am*
uiso affuerunt, pariterq; vniuersi defensores è præsidio *miraldi.*

erumpentes, signo & vociferatione audita, & vsq; mane dimicantes, centum pedites detruncauerunt. Ammiraldus verò grauitè vulneratus, vix euasit cum decem militibus: sed quingenti milites in falsa fide præsidium cum Sarracenis intrantes, à Duce & Ammiraldo suo sequestrati sunt.

CAPVT XLVII.

Tancradus petrum propugnacula. Fuga hostium.
TAnkradus semper imperterritus, obsidionem magis firmans, manganas duodecim ad vrbs mœnia applicuit, donec Barbicanas & turres, spacio vnus mensis quasatas, vsq; ad interiora præsidij perforauit. Videntes autem defensores, quia iactus lapidum nequaquam sustinere possent, in cuiusdam noctis silentio ignem quibusdam ligneis ædificijs immittentes, diffugio elapsi sunt. Tankradus videns præsidium igne conflagrare, iam vespere facto, viros verò aufugisse comperiens, cum socijs audacter ingressus est, & turres suo satellitio muniens, regionem cepit expugnare & subiugare.

CAPVT XLVIII.

Mors Boemundi. Hærici V. imperium
HOc in anno Boemundus, auunculus Tankradi, ægritudine correptus, vita discessit apud Bare ciuitatem, ad B. Nicolai catholicè sepultus, tempore quo Henricus V. Rex, Imperator III. Romæ plurimos sibi resistentes hostili impetu in ore gladij crudeliter edomuit, regnumq; & Imperium ex hæreditario iure antecessorum potenter & gloriosè retinuit.

CHRO-

CHRONICI HIEROSOLYMITANI
LIBER DVODECIMVS.

Argumenta Capitum.

- I. Qualiter Rex Baldewinus super obsidione Tyri consilium inierit.
- II. Quòd Tyri contra Regem cum Principe Damascenorum fœdus inierunt & pepigerunt.
- III. De Reinfrido milite Christiano, cuius conductu nobiles Tyriorum à Rege catenati sunt.
- IIII. Quomodo Princeps Damascenorum Tyrijs subuenit, & qualiter eosdem Rex obsederit.
- V. Quòd Rege urbem vallante, Tyri portis egressi, sed mox mirabiliter à Rege repressi, quosdam secum intrantes occiderunt.
- VI. Tyri duas machinas Christianorum pice & sulphure mirabiliter combusserunt.
- VII. Legatio Tyriorum ad principem Damascenorum, & reuersio Regis in Ierusalem post aduentum eorum.
- VIII. Qualiter Rex Baldewinus Idumæos mercatores spoliauerit, & quòd Tankradus, princeps Antiochie obierit.
- IX. De aduentu Turcorum contra Ierusalem, & quòd Rex econtrario militiam adunârit.
- X. De mille quingentis peregrinis Christianorum, propter quos Rex attriuit in pugna ducentos Turcorum.

- XI. Rex cum Turcis congregiens, fuga dilabitur quibusdam suorum in bello cadentibus.
- XII. Rex XVI. millibus congregatis, in secundo congressu Turcos à Iordane potenter effugauit.
- XIII. Quomodo coniux Ducis Sicilie ad thalamum Regis Baldewini cum magno apparatu properauit.
- XIIII. Cum quali gloria Rex eandem matronam sibi copulauerit, militibus ab ea largiter remuneratis.
- XV. Vbi post reditum Christianorum Turci, deuastantes terram Græcorum, urbem Stamiriam subuerterunt.
- XVI. De septem millibus Christianorum, qui mare transeuntes, omnes nauigio perierunt.
- XVII. Quòd milites Baldewini Regis nauali prelio contra Babylonios gloriose decertauerint.
- XVIII. Quomodo Princeps Damascenorum fraude occiderit alium Principem Turcorum.
- XIX. De copioso apparatu gentiliū versus Antiochiam, quem Baldewinus Rex disperdidit per suam militiam.
- XX. Vbi Baldewino Rege redeunte Hierosolymam, Turci readunatis viribus funduntur.
- XXI. Quòd Baldewinus Rex cum manu parua profectus sit in montem Sina.
- XXII. Rex Baldewinus suorum monitionibus à monte Sina reuertitur Ierusalem promissus.
- XXIII.

XXIII. Quomodo Rex Baldwinus Prolemaide aggrauatus, per multas eleemosynas de infirmitate sit alleuatus.

XXIII. Qualiter eundem Regem Patriarcha corripuerit, & quòd ipsas illicitas nuptias repudiauerit.

XXV. Quomodo Pharamia ciuitas capta sit.

XXVI. Rex Baldwinus capta Pharamia vsq; ad mortem egrotauit.

XXVII. Consolatio & iussio Regis ad milites, habita de morte & sepultura eius.

XXVIII. Inquisitio militum, quis post eum debeat tenere coronã: & corporis ipsius reportatio in Ierusalem.

XXIX. Quòd Regali sepulcro Regem condierunt, & quòd statim Dn. Patriarcha infirmatus obierit.

XXX. Quomodo sepulto Rege Baldewino nepos illius, Baldwinus de Burg, ab omnibus in Regem sit electus & vnctus, Germundo nouo Patriarcha consecrato.

XXXI. De quatuor millibus Idumæorum pastorum, quos in die sancto Paschæ Christiani milites dum insequantur, passim occiduntur.

XXXII. Rex Baldwinus II. in ultionem inimicorũ militiã congregauit, quem Idumæi pecunia placant.

XXXIII. De septingentis Christianis peregrinis, qui post visitationem Dominici sepulcri in redeundo occisi sunt à nequissimis Sarracenis.

*Rex ordi-
nū conuen-
tum agit.*

IN anno secundo postquam Sidon capta est, & Tankradus Sareptam percussit & obtinuit, Rex Baldeuinus conuocata omni Ecclesia Ierusalē ab vniuersis locis, quæ sub manu eius erant, iniijt consilium, quatenus obsideret Sur, quæ adhuc rebellabat, & conchristianis fratribus terra mariq; calumnias inferebat, & à tributis & pacto recesserat, in omnibus quæ Regi promiserat, mentita. Vniuersis verò admonitis, ac voluntarijs ad hanc obsidionem inuentis, dies statuta est, qua conuenirent, & ex decreto Regis positentorij mœnia vallarent & coangustarent.

*Decretum
de Tyri ob-
sisione.*

CAPVT II.

TALIS autem fama vt in auribus Tyrriorum insonuit, vehementer perterriti, inierunt fœdus cum quodam * Dochino, principe Damascenorum, vt tutelam & solatium ab eo consequerentur, & thesauros ciuitatis, & quæ habebant preciosiora, in custodia & conclaui Damasci eius Ducat, consensu & licentia deportarent. Rogauerunt etiam, vt eis viros sagittarios & defensores vrbs in auxilium mitteret in conuentione solidorum, viginti millium Byzantiorum sibi suisq; dare promittentes.

*Bolde-
rum sibi suisq;
dare promittentes.*

CAPVT III.

HOC itaq; pacto vtrinq; sub fide data accepto & firmato, Tyrij ciues quendam, Reinfridum nomine, virum Christianum, & illustrem militem Regis, mille Byzantiorum præmio promisso & dato conuenerunt, quatenus eius conductu in Damascum sarcinas thesaurorum suorum pacificè transferrent, & sine impedimento cum camelis & vehiculis repedarent. Reinfridus verò vir lenis, & non multum pensans, si fidem erga gentiles & incredulos violaret, vniuersa Regi detulit, ac diem, qua transaturi erant in Damascum cum vniuersis copijs & rebus preciosis propauluit, asserens Regem hæc omnia posse capere ac retinere

*Reinfridus
pactionis
violator.*

sine contradictione. Hoc Rex audiens, sine mora peditibus ac militibus ducentis accitis, iussit viam obsidere, & cautè obseruare, per quas semitas viri Damascum cum sarcinis profecturi erant. Et ecce in silentio noctis cum omnia Tyrriorum solent quiescere, Tyrij cum camelis suis, incomputabili auzaga in- argento, ostro & quibusq; alijs preciosis ornatis, con- tercepta. ductu præfati Reinfridi viam Dàmasci venerunt. Cùm subito Regis insidiæ in eos irruentes alios occiderunt, alios tenuerunt, & thesauros infinitos cum purpura preciosa & serico varij coloris & operis rapientes, cum ipso Reinfrido, in vehiculis camelorum & mulorum abduxerunt.

CAPVT IIII.

Thesauri miri & inauditi illic capti sunt, quos Rex liberali manu militibus, longa nunc indigentia oppressis, benignè largitus est. His ita captis, his occisis, paucis verò elapsis, Dochinus, apud quem sperabant refugium, valde molestatus, sine mora quingentos milites, in sagitta & arcu peritos, ad urbem Tyrriorum direxit, vt præuenirent Regis obsidionem, & Regi suisq; ab vrbe resistentes, in conuentione solidorum ciuibus subuenirent. Rex itaq; Baldeuinus in virtute & apparatu decem millium à Ierusalem descendens in vigilia S. Andrea Apostoli, ciuitatis mœnia in arido positis castris occupauit, à mari verò in ipso vrbis latere & portu naualis obsidio non magnæ virtutis & armaturæ fuit. Promiserat enim Rex Græcorum, illic per aquas copias affuturas: sed hyeme incumbente, minimè collatæ sunt. *Regis donatiuum. Expeditio in Tyrum*

CAPVT V.

Rex autem postquam obsidionem firmavit, & munimine valli se suumq; exercitum circumfodit, ne impetus aduersariorum ex improviso irrueret, aggressus vi vrbes, turres & mœnia omni genere bellico oppugnauit, de die in diem crebris assultibus iteratis. Turci verò, qui in grandine sagittarum confundunt & resistunt, e contra per mœnia *Rex vallio ducit.*

LIBER

*Obsessi
mascule
agunt.*

*Erumpunt
ex vrbe.*

*Clades
Christia-
norum te-
merè in-
sequentium.*

& turres diffusi, strages & grauiua vulnera Christianorum non parè multiplicabant, & ad portas & vestes ferreos concurrentium multitudinem, lapidum incessabili iactu, sulphuris quoq; ac picis feruentis effusione, suffocabant. Quodam deniq; die post plurimos assaultus, & diutinos labores, dum paulisper à foris respiraret exercitus, manusq; contineret à belli opere; deintus verò Tyrij & eorum Turci milites silentium tenerent, sed tamen consilium inijsent, quatenus in momento à portis in impetu castra Regis irumperent, mox armis resumtis, lorica & galea induti, subito quasdam portas aperientes, in multitudine graui in apertam camporum planiciem, quam Rex & exercitus nunc belli immemor habitabat, vsq; ad loca tenteriorum concurrere ausi sunt, plurimos sagittis transfigentes, & clamore magno & horrifono totum exercitum commouentes. Et ecce sine mora vniuersi milites Christianorum attoniti, è cunètis castris in armis & lanceis loricati in faciem illis aduolant, & hinc & illinc plurima fortitudine contendentes, sed tandem Christiani praualescentes, Tyrios in fugam versos in portam coegerunt, sic vt vtriq; hi fuga veloci, hi celeri insecutione permixti, potenter vrbe ingressi sint. Turci Tyrijq; Gallos iam secum vrbe intrasse contuentes, reuersi sunt in faciem se à tergo prementium, & fortiter obsistentes, ac mœnia ascendentes, exercitum adhuc intrare contendentem omni armatura iaculorum reprimebant, quo vsq; in virtute sua praualescentes, portas clauserunt, & circiter ducentos intra muros retinuerunt. Illic VVillehelmus de VVanges, miles gloriosus & nobilis, itemq; VVillehelmus miræ audaciæ & militaris famæ cum egregijs socijs equitibus & peditibus capti, sententia capitali perierunt, cæteri complures vinculis catenarum astricti sunt.

CAPVT VI.

DEinde post dies aliquot videns Rex assultu & lapidum tormento se ciuibus & muris prorsus non nocere, duas fieri

feri constituit machinas, muros plurima altitudine super-
 eminentes, ac componi ordine duorum cænaculorū, qua-
 rum vna ex sumrū & labore Eustachij Granarij, præclari *Regis ma-*
 militis, & primi de domo & consilio Regis, ad vnguem con-
 structa & erecta est. In hac ergo idem Eustachius cum ele-
 ctis manens tironibus, Tyrios mane, meridie, vespere per
 urbem gradientes omni genere iaculorum alios interime-
 bant, alios vulnerabant, per turres, mœnia & omnia vrbs
 loca specularantes. Non minus ab altera machina milites
 Regis, inibi constituti, Turcos Tyriosq; impugnabant, &
 sic eos ab ostio progressos arcu Baleari ferientes, perime-
 bant. Tyrij quoq; e contra lapides aptabant ad quassandas
 machinas & eas inhabitantes: sed machinæ corijs taurinis,
 camelinis, equinis, cratibus vimineis vestitæ, iactus lapi-
 dum palosq; ferreos & ignitos illæsa & immobiles sustine-
 bant. Tyrij cernentes, quia hoc modo machinis nocere
 nequibant, alia arte machinas atterere conati sunt. Ar-
 borem proceræ altitudinis funibus erigentes, circulum
 quendam amplum & spaciosum in modum coronæ ex gran-
 di ligno componentes, summitati arboris catenis ferreis
 affixerunt, ac eundem ligneum circulum in circuitu pice,
 sulphure, cera, adipe, permixtis stuppis, impinguentes,
 igniq; aqua inextinguibili succédentes, vsq; ad locum mu-
 rorum, quo machina Eustachij sita erat, funibus pertraxe-
 runt. Qui subito nimium flammium omnis, ab arbore in ma-
 chinam laxatur, quam vndiq; flammæ intolerabiles cingen-
 tes, grandi & insuperabili incendio combusserunt, cum *Tyrj in-*
 plurima parte virorum, qui ignem excutere & extinguere *flāmant*
 conati, nequaquam euadere potuerunt. Eodem modo *machinas.*
 & arte regis machina combusta & in nihilum redacta est.
 Sic machinis his pariter combustis, tamen Rex in obsidio-
 ne mansit imperterritus, volens urbem aut fame aut ali-
 qua arte adhuc edomare.

CAPVT VII.

*Dochini
auxiliaris
manus.*

AD hæc deniq; Regis constantiam & animum inmobilem Tyrij cognoscentes, direxerunt clam legationem Damascum, quatenus Dochinus magnus Princeps eis subueniret, magnam illi spondentes pecuniam, & iurantes, se semper in eius auxilio & obsequio permanere. Qui illico viginti millibus equitū ascitis, per montana descendit vsq; ad confinia Tyri, vt in crastino Regem suosq; in castris incurreret, & sic urbem de manu Regis, & eius obsidione, liberaret. Eodem verò die, quo idem Dochinus, vel Duodechinus, confinia Tyri per montana intrauit, armigeri septingenti cum sexaginta probis equitibus de exercitu Regis, ad quærenda pabula equorum egressi, irruerunt casu & ignoranter super arma & vires Turcorum: qui vniuersi in sagitta & gladio ab hostibus perempti & detruncati, perierunt, præter paucos, qui vix euadentes, retulerunt, quæ gesta sunt. Hoc deniq; comperto, quòd tot millia iam iuxta conuenissent, & armigeros militesq; Regis perc-

*Cædes
frumentorum.*

*Rex soluit
obsidionē.*

missent, Rex ex consilio optimatum suorum, qui diutina obsidione vexati erant, & rebus & cibarijs exhausti, tentoria sustulit, ac die Dominica, quæ est ante Dominicam palmarū, Ptolemaidem & cæteras ciuitates pertransiens, ipsa sancta & celebri die palmarum per portam, quæ respicit ad montem oliuarum, per quam & Dominus IESVS a seculo insidens intrauit, ipse cum suis, & vnâ cum quibusdam magnificis legatis Græcorum, qui ad eum superuenerant, dum adhuc in obsidione esset, intromissus est. Egit deniq; illam sanctam hebdomadam, sancta loca perlustrans, in oratione & eleemosynarum largitione & delictorum confessione. Diem verò sancti Paschæ in omni honore & gloria propter legatos Regis Græcorum inssu Dñi Patriarchæ coronatus solenniter ac regaliter celebrauit.

*Vacat sa-
cris.*

CAPVT VIII.

*Regis ex-
cursionēs.*

Celebratis itaq; illic per dies octo sancti Paschæ solennijs, assumtis ducentis equitibus, centum verò pedibus,

tibus, ad vallem Moyfi profectus est in partes Arabiae, vt prædatur aliquid abinde contraheret, quibus inopes milites & rebus vacuatos ditaret, & deficientes animaret. Legati verò Regis Græcorum benignè commendati, donisq; magnificis ampliati, Constantinopolin remissi sunt. Vix verò partes Arabiae intrauerat, & ecce Idumæi, quos mo- *Idumæi*
nunc Bi-
 dernî vocant Bidumos, viri mercatores cum immensis co- *dumi.*
 pijs diuersarum mercium, in mulis & camelis, inter manus *¶ Vide in*
 Regis & suorum affuerunt, qui nullatenus effugere valen- *frâ cap. 31.*
 tes, omnibus rebus diuitiarum suarum tam in auro quam *Spoliatur*
 in argento, gemmis preciosis, ostro diuersi generis & ope- *à rege.*
 ris, pariterq; pigmentis expoliati sunt, pluresq; capti, Ie- *Eodem anno*
 rusalem abducti in custodiam mancipati sunt, præda verò *Tankradus,*
 & spolia eorum inter milites diuisa sunt. Eodem anno *qui Antiochia præerat,*
 Tankradus, qui Antiochia præerat, vehemente infirmitate *vehemente infirmitate*
 correptus, in aduentu Domini IESV Christi morte oc- *corruptus,*
 cubuit, & in basilica B. Petri Apostoli catholicè sepultus, *in basilica B. Petri*
 planctum magnum reliquit omnibus propè positis mor- *Apostoli catholicè*
 tem eius audientibus. *sepultus,*
planctum magnum
reliquit omnibus
propè positis mor-
tem eius audientibus.

CAPVT IX.

Post mortem tam famosi & bellicosi viri, Turcorumq; *Turcorumq;*
 vndiq; fortissimi expugnatoris, mense Martio nouo * Tyr- *mense Martio nouo*
 vere aspirante, præfatus * Malducus, qui & ipse vnus de Menduc- *vere aspirante,*
 præpotentibus regni Corrozan erat, ascitis fortissimis *præpotentibus regni*
 copijs Turcorum circiter triginta millia, disposuit transire *Corrozan erat,*
 vsq; ad Damascum, vt assumpto Dochino, qui & ipse Turcus *ascitis fortissimis*
 & Princeps iniuste erat Damascenorum, expugnaret ciuitates, *disposuit transire*
 quas Rex obtinebat, deinde Ierusalem, si eius voluntas *copijs Turcorum*
 prospere succederet, ad debellandos & expugnandos *circiter triginta*
 Christianos perueniret. Diulgata autem tam famosi *millia,*
 Principis adunatione per regionem ciuitatis Edessæ, nunci- *disposuit transire*
 cij Armenij Regi Baldeuino diriguntur, qui omnem rem *ad Damascum,*
 & apparatus illius declarant, quatenus præuisis, & suis *vt assumpto*
 conuocatis, hostibus tutius & facilius ad resistendum oc- *qui & ipse*
 curret. Rex autem auditis nunciorum verbis, illico aptata *Turcus*
 lega-

*Rotgerus
successor
Tancredi.*

*Turci ob-
sident Ta-
bariam.*

legatione Antiochiam ad Rotgerum, illustrissimum iuuenem & militem, filium sororis Tankradi, qui & loco eius restitutus principatum obtinebat Antiochiæ, direxit, vt sine intermissione ad auxilium eius venire operam daret in paratu armorum & copijs, sicut decretum fuerat à principio Christianos Christianis fratribus subuenire. Rotgerus sine mora, accepta Regis legatione, septingentis equitibus, quingentis verò peditibus assumtis, ad ipsum Regem venire disposuit, sed aliquantulum propter colligenda arma retardatus est. Turci verò viam Damascum accelerantes, ad mare Galileæ castra metati sunt, & præsidium Tabariæ obsidentes, hac parte fluminis Iordanis plurimum temporis egerunt, montem Thabor occupantes, & vndiq; Christianorum habitationem delere studentes. Iam enim in calumnijs & prædis & aggrauatione Christianorū curriculo trium mensium potenter obsederant, omnia vastantes, nulli parcentes, nocte ac die insidijs inuigilantes, milites Tabariæ crebris assultibus & bello laceffentes.

CAPVT X.

His diebus mille quingenti peregrini, qui Paschali solennitate Ierusalem moram fecerant, reditum parantes, sed per regionem Sur transire metuentes, Regem supplici prece conuenerunt, quatenus conductum eius trans Sur habere mererentur, ne ab inhabitatoribus vrbis impugnarentur, parum resistere valentes, sicut fessi, & plurima inopia grauati. Rex videns illorum redeundi constantiam, trecentis ascitis militibus, viam cum eis vsq; ad montana Sur tenuit. Sed in latibulo montium paulisper remoratus, peregrinos præmisit, vt sic experiri posset, si qua virtus ciuium Sur ad infecutionem Christianorum peregrinorum appareret. His verò præmissis, milites ciuitatis Sur ad quingentos egressi, peregrinos procul ab vrbe transvociatione & tubarum strepitu ad perterrendos illos intonantes. Verùm Rex audita hac vociferatione, à latibulo & in-

& infidijs velociter exurgens, militibus in tergo affuit, *Fundit e-*
 plurimam eadem exercuit, quovsq; Sarraceni victi & at- *rumpētes*
 triti fugam arripientes, Sur viam remensi non prius por- *Tyrios.*
 tas introierunt, quam ducenti ex eis capti & attriti sunt.
 Peregrini hac sola die via continuata, altera autem die au-
 dita Turcorum præsentia cum tot millibus, inito consilio,
 Ptolemaidem reuersi sunt, illic cum Rege morā facientes.

CAPVT XI.

REX igitur intelligens, Turcorum audaciam nimium *Regis ex-*
 Raggrauasse, longè lateq; prædam contraxisse, ab assul- *pedito in*
 turarò quieuisse, vehementer indignatus, conuocat vni- *Turcos.*
 uersos, qui erant in circuitu Ierusalem & omnium ciuita-
 tum, quas possidebat, & ad septingentos congregans equi-
 tes, peditum quatuor millia, peregrino exercitui iurat &
 contestatur, non vltra Rotgerum & remotos conchristia-
 nos Principes præstolari, nec longius pati Turcorum ar-
 rogantiam & calumnias. Et statim à Ptolemaide tam no-
 uis peregrinis quàm cæteris ascitis, trans Iordanem castra
 figi statuit, ipso natali Apostolorum Petri & Pauli, eo vide-
 licet in loco, quo hætenus Turcorum per prata amœna
 & voluptuosa ponebantur tentoria. Turci verò astuti hoc *Simulata*
 per latores comperto, tentorijs sublatis, in montem Tha- *fuga ho-*
 bor secesserunt, ac si Regem metuentes, & fugam matu- *stium.*
 rantes, cum eo bellum committere non audent. Sed vix
 ponebantur tentoria, & ecce Malducus Dodechinusq; cum
 vniuerso comitatu suorum eruperunt à montanis Thabor,
 vt arena maris fortiter irruentes arcu & sagitta in castra
 Regis & suorum, graui bello & vulnere atroci præliantes, *Clades*
 & Christianas acies impugnant, donec Rex & tota ma- *Christia-*
 nus suorum vim tot millium sustinere non valentes, sed *norum.*
 fugam incuntes, ad mille quingentos occiderunt, præter
 equites, quorum triginta interemti sunt. Cecidit illic
 Reinerus de Brus, miles imperterritus, Hugo, iuuenis no- *Reinerus*
 bilis & miles illustris, alijq; quorum actus & bella laude & *Brusius-*
 memoria dignissima sunt.

CAPVT XII.

*Sera soci-
orum au-
xilia.*

VIx itaq; Rege elapso, & Turcis loca campestria victo-
riose obtinentibus, altera die Rotgerus, successor &
hæres Antiochiæ, filius sororis Tankradi, cum quadrin-
gentis equitibus & sexcentis peditibus affuit, mirè mo-
lestatis de Regis infortunio & suorum casu, & quia itine-
ris tardatione hesternò prælio ei ad opem esse non potuit.
Affuit & Princeps ciuitatis Tripolis, non minus animo cõ-
sternatus, quoniam sic à Turcis castra Regis cæsa sunt. Et
post pauca affuerunt plurimæ acies Christianorum navi-
gio vsq; ad Ptolemaidem aduectæ, quorum ex omni parte
tam mari quàm terra affluentium XVI. millia in vnum col-
lecta sunt. Rex tot millibus in breui congregatis, Turcos
adhuc trans Iordanem in sua feritate persistentes aggredi
statuit ex consilio omnium, qui aderant, quatenus in capi-
te eorum, Deo auxiliante, redderet malum, quod sibi suisq;

*Regis ite-
rata & ir-
rita expé-
ditio.*

*Turci in-
uadunt Ro-
maniam.*

& vniuersæ regioni inferre conati sunt. Verùm Turci au-
dito Regis aduentu & voluntate, à loco & regione Iorda-
nis recedentes, Romaniam ingressi sunt, Regis Græcorum
castella & ciuitates plurimas obsidentes & expugnantes.

CAPVT XIII.

**cogno-
mento
Bursæ,
vt Tyr.
lib. II.
cap. 21.*

REge dehinc cum omni manu sua ab insecutione hostiũ
Ptolemaidem reuerso, mense Augusto inchoante, per-
uenit ad aures Regis, quomodo nobilissima coniux Rot-
geri, * Ducis Siciliæ, fratris Boemundi, magnifici Princi-
pis, post obitum & exequias præfati mariti ad thalamum
Regis magnopere properaret in apparatu copioso magna-
rum diuitiarum, & plurimo militum comitatu. Fuerunt
ei duæ triremes, singulæ cum quingentis viris bello doctis-
simis, cum nauibus septem, auro, argento, ostro, gemma-
rum vestiumq; preciosarum multitudine, onustis, præter
arma, loricas, gladios, galeas & clypeos auro fulgidissi-
mos, & præter omnem armaturam, quam ad defensionem
nauium solent viri potentissimi comparare. In ipsa deniq;
naue, in qua prædicta matrona manere decreuerat, malus
auro

*Regiæ spõ-
sæ appa-
tus regius.*

auro purissimo tectus, procul radios ad solis claritatem exerebat, & vtraq; nauis cornua auro & argento fabрили opere vestita, spectaculo admirationis omnibus erant ea intuentibus. In vna de septem nauibus viri Sarraceni & sagittarij, viri fortissimi, & claritate preciosarum vestium fulgentes, inerant, dono Regi adducti, & qui nullis in regione Ierusalem sagittandi arte inferiores haberentur. Huius itaq; matronæ aduentu & gloria audita, Rex tres naues, quas vocant Galeidas, scetas viris egregijs, & marino certamine peritissimis, misit illi in occursum: sed ventorum turbine mari intumescente, nequaquam illi occurrere aut sociari potuerunt. Ventorum enim potentia naues longè iactatæ, tandem portu sinuq; Ascalonis vespere sunt receptæ circa horam nonam, nequaquam nautis valentibus aut frustra conantibus iter per aquas tenere, propter ventum, qui eis nimium contrarius repugnabat.

Periculū.

CAPVT XIII.

Ascalonitæ, viris Christianis semper infesti, mox Christianorum signis recognitis, in Galeidis ferratis & armis occurrere & configere cum eis accelerant. Sed post plurimam contentionem, & vtrinq; sæpius factam incursionem, vna ex Galeidis Ascalonitarum, quinquaginta milites continens, attrita & submersa est, cæteræ expugnata & repulsæ sunt. Nec mora, Christiani ex omni parte prævalentes in victoria, & in vnum coadunati, Deo prosperante, tranquillo ventorum flamine relato, & omni furore maris sedato, in virtute magna à portu & statione Ascalonis sunt egressi, sicq; pacifico nauigio Ptolemaidem peruentum est. Nec mora, Rex aduentu tam gloriosæ matronæ cognito, cum omnibus primoribus regni sui, & vniuersis pueris domus suæ, in vestitu diuersi generis & pulcritudinis, in regio cultu, in equis & mulis, ostro & argento fulgentibus, in tubis & in omni dulcedine musicorum è nauì egredienti affuit. Sed & plateæ mirificis & varijs tapetibus strata, vici purpureis velis adornati in honorem

Ascaloni-
tæ vici à
Christia-
nis.Pompa
regia.

Nuptiæ. tam nobilissimæ, & thesauris famosissimæ matronæ, rutilabant, sicut decet Reges in omni gloria & pompa exaltari. Cum hac itaq; iucunditate & laude ea inducta, & Regi stabili connubio copulata, nuptiarum magnus apparatus ornatusq; factus est in regio palatio ciuitatis per dies aliquot, thesauri plurimi ab ea in ærarium Regis translatis, quibus multum Rex & vniuersi, qui bellis Turcorum arma amiserant, nunc inæstimabiliter releuati & ditati sunt. His iam nuptijs finitis, & Rege Ierusalem cum sponsa sua ascendere disponente, Rotgerus in Antiochiam, benignè à Rege commendatus, viam insistere disposuit, cui noua Regina mille marcas argenti cum ostris preciosis, cum Byzantijs quingentis, cum mulis & equis egregijs dono contulit, præter gregarios milites, qui à longinquo Régi ad opem confluxerunt, quibus non modica præmia auri & argenti pariter collata sunt.

CAPVT XV.

Stamiriensium hospitalitas. Sic quibusdam ad sua redire feruentibus, quidam viam per Romaniam in arido insistentes, ciuitatem Stamiriensium applicuerunt, qui à Græcis, viris Christianis, in omni administratione necessariorū clementer hospitio suscepti sunt. Nec mora, Turci, qui à Rege ex Galilæa fugati, ciuitates & municipia Regis Græcorum expugnata & attrita, præda & spolijs in nihilum redegerant, eiusdem ciuitatis mœnia aggressi, obsidionem in circuitu locauerunt, plurimam vim, minas & terrores ciuibus inferentes. Hinc non post multos dies, & post terribiles assultus, magistrum portam vrbis in virtute nimia assilientes, militibus Græcorum, viris effœminatis, parum resistentibus, in securi & Expugnât a scia ianuam comminuentes, defensoribus tandem fessis, *Stamiriæ.* vnanimiter irruerunt, & in vniuersos tam ciues, quàm peregrinos sagitta & arcu irruentes, non modicam eadem operati, plurimos abduxerunt, vniuersaq; pecunia, & quæ ibi preciosa reperta sunt, ab his sænis prædonibus transportata sunt. In eadem verò ciuitate quidam de exercitu Christiana-

Christianorum hospitalitatis gratia moram facientes, ad quadraginta, capti & decollati sunt, sed non sine plurima sui sanguinis vltione: quia inastimabili virtute & bello à porta, ad quam defendendam locati erant, multis Turcis repulsis & occisis, inuicti perstiterunt, quo vsq; ad portam quam Græci tuebantur, aduersarij immisi sunt.

Peregrinatorum Christianorū virtus bellica.

CAPVT XVI.

Quidam autem circiter septem millia, reditum per viam maris continuantes, & prosperis velis ac sine turbine nauigantes, in festo S. Martini ad portum & stationē insulæ Cypri applicuerunt, anchoras suas in profundum iacentes, & in aridum ab ipsis nauibus descendere festinantes. Nec mora, ventus fortis ac vehemens, qualis per annos plurimos non est auditus à nautis, mari incubuit, motum & feruorem intolerabilem reddidit, naues quassauit, funes nauium suo impetu attriuit, anchoras à profundo sustulit, procellas sic contra naues ampliauit, vt nauis in nauem discurrens sine remige mutuam dissolutionem pateretur, & sic tota illa congregatio Christianorum cum vniuersa supellectile misera submersione absorberetur. Nulli euaserunt præter duas buzas, quæ de numero tredecim nauium erant. Craftina autem mari à feritate sua sedato, tot millia corporum nobilium & ignobilium crebra illius inundatione in aridum sunt eieccta, vt vix trium hebdomadarum curriculo sepultura per camporum planiciē illic à fidelibus conderentur.

Naufragium Christianorum

Egestio sepultura cadaverū.

CAPVT XVII.

IN anno secundo post nuptias Regis Baldeuini, exercitus Regis Babylonie copiosus nauali aduentu vsq; Surallapsus est in assumptione B. Mariæ. Vbi insidias Christianorum alij molientes, alij rerum mercationem facientes, post tertium diem natiuitatis ipsius Virginis iam mora facta, reditum parauerunt. Ptolemaidī verò appropiantes, ordinauerunt nauales acies, omni armatura aduersus

Babylonio rū classis.

Ptolemaidenses feliciter erumpunt

Terræ auxiliares Tyrus.

Christianorum vires munitas, quarum duæ maioris virtutis & multitudinis post tergum custodiam agentes, sed nimum rebus & hominibus occupatæ, à longè plus milliari subsecutæ sunt. Ciues verò & Regis milites Ptolemaidæ, qui solito more cotidie per mœnia diffusi erant, intuentes vela & malos gentilium, Babyloniam remigantium, statim loriceis & galeis induti, tribusq; Galeidis circiter quadringenti inuecti, vndis inferuntur, vt naues subsequentes aliqua bellica arte vexatas captiuarent. Naues verò ex duabus, quæ nimis onusta erat armis & populis, effugere minime valens, plurima defensione armorum cœpit resistere ab hora diei nona vsq; ad vesperam. Sed tandem post nimiam cædem vtrinq; illatam cœpit viribus deficere, captaq; vsq; ad portum ciuitatis Cayphas perducta est. Apud Cayphas quidam Sarraceni capti & vulnerati, custodia mancipati relinquuntur, incolumes verò vsq; Ptolemaidem cum sua naue capta trãsmissi sunt cum pariter vulneratis Christianis quibusdam. Sed vulneratis Christianis à tribus Galeidis expositis, cæteri adhuc incolumes Christiani, alijs assumtis secum socijs in duabus Galeidis, nauem, quæ amplius rebus, militibus & armis onerata & impedita, tardior ibat, insecuti iam quinq; Galeidis valide assilientes cinxerunt. His econtra non minus validè se defendentibus, ac omni genere armorum sagittarumq; iaculatione viriliter pro anima pugnantibus, postremò post nimum bellicum laborem à mane vsq; ad mediũ diem vtrinq; granatis, ferè gentilium nauis, quæ dicitur Cattus, ab eorum manibus defensa & elapsa est. Quod viri & milites Ptolemaidæ à mœnibus specularantes, & Christianorum Galeidas defecisse, consilio facto, ducentos ad subueniendum illis mittere constituerunt. Et sic nauis vndiq; crebro assultu illarum sine intermissione fatigata ac superata, vespere Ptolemaidem vi perducta est. De Sur, quæ Tyrus dicitur, duæ Galeidæ illis in auxilium processerant: sed videntes Gallorum constantiam & suorum defectionem, fugiendo in sua reuersæ sunt. Erant hac in naue mille viri pugnatores

res fortissimi, quos tota nocte ex insu Regis ad custodiendum ciues multis vigilijs & armis obsederunt, & res eorum innumerabiles militibus diuisa sunt. Ex Sarracenis alij decollati, alij innumerabili precio redempti & laxati sunt.

CAPVT XVIII.

Post hæc anno sequenti præfatus Malducus, vnus de Malducus præpotentibus Turcorum, post plurimam stragem & ¶ Vide eadem Christianorum à partibus Romanæ in Damascum supra cap. rediens, apud Turcos & omnes gentiles nomine & fama 9. 11. 12. 15. exaltatus est, eo quòd præ omnibus amplio rem tyrannidem in fideles Christi exercuisset. Vnde Dochinus, Prin- Dochinus, cept Damascenorum, graui inuidia & indignatione tactus, inuidus- omni versutia, qua nouit, interitum illius moliebatur, sed tamen occultè, ne odium suorum incurreret, à quibus idem Malducus propter nimiam dationem suam, & militiæ strenuitatem, valde carus habebatur. Quapropter dum sæpe circa mortem illius dolosa machinatione fatageret, nec inter plurimas versutias locus hunc perimendi daretur, tandem hanc suæ fraudis reperit viam, qua virum mortificaret, nomenq; eius deleret. Quatuor enim mi- Immittit lites ex genere Azopart donis ac magnificis promissis con- Malduco uenit, quatenus clam eum in armis furtiuis in die solenni percussio- in secreto oratorij sui, dum in cæremonijs ritus gentilis res intentus haberetur, subito transfoderent, & sic ab eo dona recipere mererentur. Immisi igitur clam oratorio, Malducum intrantem, & cæremonijs securè insistentem, quem acutissimo ferro repentino impetu inuaserunt. Quem prorsus ignorantem pariter trans præcordia figentes, hæc prorsus ignorantem extinxerunt, fugaq; elapsi sunt. Dochinus huius perfidiæ Dissimulato- & homicidij conscius, licet tum dissimularit, dum à suis rem actam comperisset, fictis lacrymis & planctu maximo sine cordis affectione de morte tam magnifici Principis cœpit conuerti, & mortis illius auctores vsquequaq; persequi iussit & inuestigare. Sed fraus illius post modicum apud

Venit in adium. apud Turcos cœpit propalari, & ex eo die in odia & inimicitias illorum incidit, multas infidias pro sua perfidia prorsus inexcusabili perpeffus.

CAPVT XIX.

*Tyr. li. n. cap. 23. **I**N anno secundo post necem Malduci * Burgoldus, de Regno Corrozan egressus, Brodoan, Rex Alapix, & Cosander de ciuitate Lagabria, cum XL. millibus Turcorum in terram Antiochiæ cum apparatu magno, & intolabili armatura, profecti sunt, tentoria sua locantes in campestribus ciuitatum Rossa, Royda & Femie, quarum suburbia tormentis lapidum atterentes & expugnantes, Femie verò nullatenus nocere valentes, totam regionem inibi præda & igne depopulati sunt. Tommosam, Turgulant, Montfargiamq; ciuitates in virtute magna, & manu robusta, expugnantes, VVillehelmum Principem Christianum de Perce, horumq; præsidiorum præsidem, captum & vinctum abduxerunt, cæteros in eis repertos alios capitali sententia peremerunt, alios captiuatos tenuerunt. His in regionibus diebus hebdomadarum vndecim confedisse perhibentur. Rex verò Baldeuinus Ierusalem tunc moram faciebat. Qui inuitatus ad auxilium militum Christi, cum quingentis equitibus & mille peditibus, & cum eo Princeps Damasci Dochinus, nunc ipsi Regi fide alligatus, in plurimo equitatu versus Antiochiam iter accelerant.

* Tyr. ibidem & cap. 18. * Punctus, filius Bertranni de Tripla, quæ est Tripolis, affuit in eodem comitatu cum ducentis equitibus & duobus millibus peditum vsq; ad ciuitatem Taramriam regia via profectus. Vbi Rotgerus de Antiochia & Baldeuinus de Rohas cum decem millibus equitum & peditum illis occurrentes, & hac in terra octo diebus moram facientes, castra metati sunt. Turci Regis audita præsentia & suorum copijs, versus ciuitatem Malatinam in montana fugam constituerunt: quia cum eo configere diffidebant.

Rex monet in hostem. Rex igitur comperto recessu Turcorum, redire cum suis dispo-

disponens, vxorem Taukradi, quæ filia erat Regis Franciæ, *Puncti*, secum duxit, quæ ex Regis consilio eidem Puncto copulata *Bertranni* est, nuptijs gloriosè, & in omni plenitudine ac pinguedi- *F. nuptiæ.* ne, celebratis Triplæ, quæ sibi hæreditario iure à parentibus relicta est.

CAPVT XX.

Post reuersionem Regis Turci sine mora ad Gastum, *Iterate* Harich & Synar, ciuitates Gallorum, in fortitudine *Turcorum* sua reuersi sunt, terram inuadentes, omniaq; illic reperta *populatio-* non parcè depopulantes. Rotgerus & Baldevvinus hoc *nes.* audientes, plurimum de reditu Regis turbati sunt, eo *Rotgerus* quòd procul iam abiens reuocari non posset. Et ideo con- *& Baldui-* silio habito, ne ei nuncios in vanum dirigerent, suos tan- *nus Edess.* tum ad XV. millia collegerunt ex omni genere tam Fran- *coniungit* corum quàm Armeniorum. Erant autem Turci in tres di- *copias.* uisi societates super fluum Farfar, qui inter duas ciuitates, Casaream Stratonis & Femiam, facit alueum. Primo deniq; diluculo in die exaltationis S. Crucis, Rotgerus & Baldevvinus factis aciebus ipsos Turcos aggressi sunt: ubi prælio commisso, quindecim millia Turcorum ceciderunt, pauci Christianorum occubuisse reperti sunt. *Primo Fundunt* exercitu sic attrito, Rotgerus ad alterum dum tenderet *fugantq;* vociferatione magna, vniuersi hostes metu attoniti, fu- *hostem.* gam ineunt ad vada prædicti fluminis, & vndis inuoluti & suffocati, perierunt. Tertius dehinc exercitus hac catholico- rum victoria stupefactus, dum viarum errore diffugium faceret, fortè applicuerunt in regione Camollæ, in valle quadam iuxta castrum Malbech. Vbi Dochinus cum *Dochini* octo millibus occurrens, grauitè cum eis præliatus est, *auxilia-* tribus millibus illorum occisis, & mille abductis captiuis. *ris manus* Erant enim inter hos Turcos fugitiuos multi de progenie & sanguine Malduci, qui plurimum sibi sæpe aduersabantur, de eius perfidia & nece iniqua, vt propinqui illorum,

in terra Corrozan apud maiores & minores querimoniam facientes, & de nece propinqui ultionem exequentes. Hac de causa Dochinus semper sollicitus & suspectus, nunc Regi Baldevvino & fidelibus Christianis foederatus integrius adhærebat, Turcis vsquequaq; nocere non desistebat.

CAPVT XXI.

IN anno tertio postquam Rex Baldevvinus nuptias supra dictas regaliter celebrauit, tempore autumnu ducentis equitibus & quadringentis assumtis peditibus, profectus est ad montem Oreb, qui vulgò apellatur Orel, vbi præsidium nouum curriculo dierum decem & octo firmavit, vt sic potentius terram Arabum expugnaret, & non vltra mercatoribus transitus hinc & hinc daretur, nisi ex Regis gratia & licentia, vel vllæ insidiæ aut vires inimicorum subito adessent, quin fidelibus Regis in arce constitutis paterent, & sic eis regia arx impedimento esset. Sic huius præsidij munimine vndiq; firmato ad resistendum inimicis, Rex vt nouarum rerum semper erat audus, sexaginta equitibus illustribus secretò conuocatis, viam suam aperuit versus regnum Babylonix, si fortè in captione Sarracenorum & Idumæorum, aut inuasiõne ciuitatum, aliquid insignis agere valeret. Et iam deserta loca vastæ solitudinis exuperans, in abundantia escarum, quæ mulorum tergo ferebantur, ad mare rubrum venisse perhibetur, in quo ipse & sui, à caloribus, qui in terra hac grauissimi sunt, balneando recreati sunt, ac piscibus huius maris refocillati. Ibi in monte Sina Monachos Deo seruientes audiens commorari, ad eos per deuexa montis causa orationis & allocutionis accelerare decreuit. Sed rogatus eorum nuncijs ad se præmissis, minimè ascendit, ne scilicet Monachi suspecti propter catholicum Regem, à gentilibus de montis habitatione pellerentur. Abhinc enim vsq; ad Babyloniam

*Rex in Ore
bo monte
castellum
construit.*

*Vide
Tyr. lib. 11.
cap. 26.*

*Petit ma-
rerubrum
& Sinam
mõlem.*

Ioniam ciuitatem intra quatuor dies veniri posse referebatur.

¶ De Sina & montis eius Monachis vide Procopium lib 5. de ædificijs Iustiniani pag. 451. & seq. Item recentia diuersorum Itineraria.

CAPVT XXII.

VERùm quia sibi vires erant exiguæ, cum quibus vsq; per loca solitudinis in silentio descenderat, & quia nunc cœpit propter moras aliquas plenè aduentus eius propalari, datum est ei ab amicis consilium, vt nequaquam vterius viam perageret, sed quantocyus Ierusalem in silentio securus repedaret. Si enim introitus aut exitus ipsius Regis innotuisset, supra centum millia cuiusq; generis gentiles ei in occursum confluentes in armis, vndiq; vias occupassent. Nunc verò suorum consilijs acquiescens, & à terra egrediens in cautela qua nouerat, per vallem Hebron & præsidium S. Abrahæ redire disposuit. Vbi cum suis pernoctans, corpora fessa cibarijs terræ illius copiosè refecit. Dehinc viam, quæ ducit Ascalonem, in festis, vniuersam prædam, quæ per campestria Ascalonis vagabatur, in pascuis contraxit, camelos ducentos, armenta bouum plurima, greges ouium caprarumq; cum quibus potèter & sine persecutione Ierusalem reuersus est.

Regis reuersio.

Direptiones agrorum Ascalonis

CAPVT XXIII.

POST dies aliquot Ptolemaidem descendens, mense Martio inchoante grauiter cœpit ægrotare, & de die in diem corporis molestia aggrauari. Quare thesauros, quos habuit in vasis aureis & argenteis multisq; millibus Byzantiorum, pauperibus iussit partim erogari pro peccatis suis & animæ suæ salute, vinum, frumentum, oleum & hordæum, quod habebat in Ierusalem, & alijs in locis plurimis, item pauperibus & orphanis & viduis sine dilatione iussit

Rex valitudine tentatur.

Respicit egenos.

Domesticos, milites & aduenas.

Conualescit.

Irrita Babyloniorū naualis expeditio.

iussit distribui, vitæ suæ nimium incertus. Domui quidem suæ partem contulit, militibus quoque domesticis & aduenis, & cunctis, qui sibi in auxilio militari seruierant in conuentione solidorum, Byzantios, aurum, argentum & ostrâ plurima largitus est. Omnia debita sua persolui præcepit, & constanter admonuit, ne animæ suæ essent impedimento. Sed Deo volente, qui omnibus pœnitentibus dat vitam, & mortem transfert, huic iam nullam spem viuendi habenti, precibus & lacrymis pupillorum & viduarum sanitas redditur, & corporis sui debilitate alleniata, ex toto athleta Christi conualuit. Iam enim antea tam valida illius ægritudine diuulgata, nauales exercitus Babyloniorum, qui Sur applicuerant, vt in ipsius Regis morte ciuitates Christianorum oppugnarent, nunc illius salute & sanitatis reparatione audita, sine aliqua mora viam aquarum in regionem suam remensi, absque vilius contradictione discesserunt.

CAPVT XXIII.

Arnolfus Cancellarius surrogatur Gobelino Patr. Vrget regis diuortium.

Synodus Ecclesiastica.

Dehinc Rege à languore suo releuato, Arnolfus Cancellarius sepulcri Dominici, nunc antistite Gobelino mortuo, Patriarcha electus & constitutus est. Deinde Romam profectus, à Paschali, Pontifice Romano, benigne commendatus, & reuersus, & de omnibus obiectis excusatus, Dñ. Regem ex admonitione & iussione ipsius Apostolici cœpit arguere & monere, vt prædictam matronam, quam duxit vxorem, à thalamo suo amoueret propter adulterium, quo in prima coniuge, orta de Principibus Armeniæ, peccauit, eo quòd legitimas nuptias adulterinis illius fœdauit connubijs. Interdixit etiam illi hac de causa, quòd consanguinitatis eiusdem matronæ, ortæ de sanguine Gallorum, reus haberetur. Ex hac admonitione constituto consilio in urbem Ptolemaidè in ecclesia S. Crucis, Rex ab vxore sua sequestratus est, Arnolfo Patriarcha

hoc

hoc agente, & omni Clero & ipso iudicante. Illa verò trita & dolens, ab hoc vinculo maritali Synodali lege soluta, in Siciliam nauigio est reuersa. Rex verò ab ipsa die & deinceps in obseruatiã indictæ pœnitentiæ persistens, mira abstinentia & castimonia ab omnibus illicitis corpus edomuit, à Deo tactus & monitus.

CAPVT XXV.

Post aliquantum deinde temporis audita querimonia super omnibus aduersitatibus, quæ ab Ascalonitis fiebant pegrinis, Ierusalem venientibus, aut redeuntibus, Rex *Regis ex-* Baldevinus accepto consilio suorum ipsum regem Baby- *peditio* loniæ expugnare decreuit, vt si fortè terra & regnum diuiti- *AEgypti-* tiæq; illius dissiparentur, minus Ascalon superbire & re- *aca-* bellare valeret, quæ sapius opulentia regni & copijs armorum releuari & extolli solebat. Et iam veris tempore aspirante, assumtis ducentis & sedecim equitibus, quadringentis *Copia.* verò peditibus, bellico opere doctis & assuetis, viam in- sistit per loca arida & solitaria cum vehiculis cibariorum, non prædam aut quicquam contingentes de vniuersis locis Arabia, quæ illi aut familiaritate confœderata erant, aut aliquem respectum faciebant. Vndecim deniq; diebus iam via continuata cum omni manu prædicta, aperitur ei fluuius Nilus, qui perfluit regionem terræ AEgypti. In quem *Accessus* descendentes, à sudore loti sunt. Inde castra mouentes, *ad Nilum.* die quadam feriæ quintæ ante mediam quadragesimã mensis Martio applicuerunt in terminos cuiusdam ciuitatis, quæ vocatur *(a)* Pharamia, muris, portis & mœnibus munitissima. Et hæc de regno Babylonæ erat vrbs speciosissima, non amplius quam trium dierum itinere à Baby- *Pharamia* loniã distans. Sexta verò feriã, quæ proxima erat dies, *deserta ab* ordinatis aciebus & signis tantilli exercitus, loriceis & galeis *incolis, oc-* induti, aggredientes ipsam ciuitatem vacuum defenso- *cupatur à* ribus, portas eius patêtes ingressi sunt in virtute & assultu *Christia-* & cla- *nis.*

LIBER

*Eiusdem
opulenta
præda.*

& clamore magno. Vbi necessariorum rerum copiam in-
auditam repererunt in vino, frumento, oleo & hordeo, in
carne & piscibus & omnibus, quæ vesci possunt. Auri &
argenti & totius preciosi ornatus nullus erat numerus,
quod ibi repertum est. Vniuersi enim inhabitatores ciui-
tatis, repente audita fama tam proximi aduentus Regis,
omnis defensionis & rerum suarum obliti, fugæq; tantum
intenti, procul ab vrbe recesserunt, solum de vita & salute
curantes. Rex & sui curriculo nouem dierum, itinere &
inestimabili calore torridæ plagæ corpora fessa & graua
recreantes cibus & potibus, abundanter repertis, sexta fe-
ria & sabbato & ipsa Dominica quieuerunt, iuxta volun-
tatem suam omnia facientes.

(a) Putatur esse Pharus. De hoc Cæsar lib. 3. de
bell. ciuil. Strabo lib. 17. Plinius lib. 5. cap. 10.
& 31. Solinus cap. 25. Ammianus lib. 22. Alij ta-
mè Rhinocoruram accipere malunt. Meminit
Brocardus Monachus, & ciuitatem munitam
quidem & egregiè extructam, sed hominibus
vacuam fuisse, ait: quia, inquit, serpentibus
cedere coacti sunt &c.

CAPVT XXVI.

*Rex mone-
tur regre-
di.*

Dominica verò die, qua mediatur ieiunium, viri sensati,
& de sua salute solliciti, conuenerunt Regem, in hunc
modum loquentes: Pauci sumus, & iam ciuitati & regno
Babyloniæ virtus nostra innotuit, & hæc Babylonia non
amplius hinc quàm via trium dierum remota esse perhibe-
tur: ideo consilium ad inuicem conferamus, vt ab hac ci-
uitate exeuntes, viam, sicut deuouimus, continuemus, &
non moram hinc faciamus. Rex itaq; suorum consilijs sa-
tisfaciens, summo diluculo socijs admonitis, muros ciui-
tatis diruens, ignes vniuersis ædificijs turrium & adium-
inuit, totis viribus ante omnes præcipuè stragi illius in-
cumbens

*Vastat
Pharansi-
am.*

cumbens, ne Babylonij ultra vires & opem conferret. Hanc verò stragem, vt dictum est, dum Rex præ cunctis validius ac attentius exerceret in ruina murorum, in ædificijs incendendis, ultra modum membris calore & labore vexatis, vehemente infirmitate corripitur, & magis ac magis molestia corporis cœpit augeri. Iam verò tenebris relatis, & prorsus Sole sublato, vitam desperans, primores sui exercitus conuocans, debilitatem sui corporis detexit, nec se posse mortem nunc euadere, attestatur. Hac audita desperatione, & desolatione Regis, vniuersi à minimo vsq; ad maximum cœperunt ingemiscere, fletus nimij ac lacrymæ ab oculis erumpere, & magna in cunctis facta est desolatio: nulli quippe spes aut fiducia redeundi ultra Ierusalem erat, sed arbitrabantur se hoc in exilio capitali sententia esse perimendos.

CAPVT XXVII.

AD quos corroborandos Rex, licet mirè aggrauatus esset, ait: Quare sic viri fortissimi & sapius in periculis animus vester in mei solius imminutione disturbatur, fletus, desolatio & dolores gemantur? Non, fratres mei dilectissimi, & commilitones dulcissimi, mors mei solius corda vestra sic mollescere & deficere faciat, & infirmare etiam in terra peregrina & inimicorum. Mementote in Dei nomine, quia mea virtus vnus est hominis, & quia adhuc inter vos quàm plurimi habeantur, quorum virtus & consiliū parum aut nihil à meo distat. Et iccirco viri estote fortissimi, & in dolore mortis meæ tristes nequaquam effeminari incipiat, sed decet vos sollicitos esse, quomodo cautè redeatis in virtute armorum vestrorum, & regnum Ierusalem retineatis, sicut à principio Deo deuouistis. Et hoc dicto, summa prece, & in fide atq; obseruantia admonuit vniuersos, q̄ aderant, vt si obiret, nunquã corpus eius exanime in terra hac Sarracenorum sepulcro recondent, ne lu-

*Accersit
sibi letha-
lem mor-
bum.*

*Regis ora-
tio ad suos
lamentan-
tes.*

*Obtestatio
de sepul-
tura.*

ne ludibrio & derisui gentibus haberetur, sed cum omni arte & labore, quo valerent, ad terram Ierusalem cadauer suum reportarent, & iuxta fratrem suum Godefridum sepelirent. Hoc audientes, & vix se à fletu cohibentes, responderunt, quòd grane & importabile onus illis imponeret, cùm etiam impossibile esset in diebus grauissimi & æstiu caloris aliquod cadauer reseruare, tangere & portare. Ad hæc Rex magis instat, & admonet vniuersos, vt causa dilectionis suæ hunc laborem non recusarent. Et post hæc dicta sic precatur, dicens: Statim cùm mortuus fuero, precor vt aluum meum ferro aperientes, interiora mea tollatis, corpus verò sale & aromatibus conditum corio aut tapetibus inuoluatis, & sic ad catholicas exequias Ierusalem iuxta sepulcrum fratris mei referatur & sepeliatur. Nec mora, Addonem cocum, qui erat de domo sua, accersitum sacramento alligauit in alui sui sectione & viscerum eiectione. Cui & ait: Scias, me in breui moriturum, & iccirco sicut me diligis, aut viuentem atq; incolumem dilexisti, & modò mortuo fidem serues, me ferro exentera, sale interius & exterius me apprimè frica, oculos, nares, aures & os meum non parcè imple, & cum ceteris me reportare non desinas, & sic desiderium meum scite adimplere, & in hoc fidem mihi te crede seruare. Et hoc disposito, feria tertia vehementius infirmitate vsq; ad interitum cœpit torqueri in oculis suorum primatum & fidelium.

*Addo, co-
sus regius*

CAPVT XXVIII.

Illi vitæ eius defectionem intuentes, quia vir magnæ erat sapientiæ, dum adhuc incolumis esset, requirunt, quem post mortem suam velit hæredem regni Ierusalem locari aut coronari, quatenus ex eius consilio & decreto certius & sine lite coronandus posset constitui. *Rex successorem nominat.* Qui fratri Eustachio regnum destinauit, si fortè venerit, si verò atate nequiuert, Baldeuvinus de Burg eligatur, aut talis, qui populum

populum Christianum regat, ecclesias defendat, qui stabilis in fide maneat, quem nulla aduersariorum virtus terreat, aut merces leuiter corrumpat. Et hoc dicto, vir in terra natiuitatis suæ, de Lotharingia, ex nobili sanguine nobilissimus, Rex in regno Ierusalem gloriosissimus ac victoriosissimus, Dei athleta fortissimus, spiritum vitæ exhalauit, in fide Christi stabilis, & in confessione Domini purgatus, Dominici corporis & sanguinis perceptione munitus. Tam sic defuncto Principe clarissimo in terra barbara, egregij Principes & commilitones, equites & pedites, præ dolore in lacrymas cum magno ululatu & placentu fluxere nimias, & amplius fletum congeminassent, nisi timor esset, quem in terra vndiq; hostili apprehenderunt, in tanti Principis amissione. Quapropter dissimulata illius morte & omni tristitia, sicut obnixè rogauit, sectus est aluus illius, viscera exposita & sepulta, corpus verò salsum intus & exterius, in oculis, ore, naribus & auribus, aromaticibus quoq; ac balsamo conditum, corio consutum ac tapetibus inuolutum, equis impositum, ac firmiter alligatum est, ita vt nulla gentilium astutia percipi posset, cum obijssè, & sic in audaciam persequendi exercitum desolatū vndiq; ebullientes animarentur. Hac arte vbi corpus exanime compositum, hocq; vehiculo cautè per terram peregrinam, per loca deserta & inuia deductum, per regionem vallis Hebron, vbi castellum & sepultura sanctorum Patriarcharum, Abraham, Isaac & Iacob, vsq; in hodiernum diem à fidelibus honoratur, reditum fecerunt, per dies continuos à dextris & à sinistris semper custodiam armatorum equitum & peditum habentes. Dehinc cum extincto corpore Regis in campestria Ascalonis applicantes, erectis signis & cuneis ordinatis, in sola virtute militari confidentes, sine impedimento, & aliquo aduersariorum incursu, transisse perhibentur, quo vsq; môtana Ierusalem ipso die sancto celebri palmarum vnanimiter cum regio cadauere ingressi sunt.

*Expirat.**Exenteratur & salitur.**¶ Nota.**Desertur Hierosolymam.*

CAPVT XXIX.

EAdem deniq; die à monte oliuarum Dñ. Patriarcha cum Clero suo post palmarum consecrationem descenderat: cui de templo Domini, & de vniuersis ecclesijs, fratres occurrentes, ad diem festum conuenerunt in hymnis & laudibus, in celebratione diei sancti, quo & Dominus IESVS in asello residens, ciuitatem sanctam Ierusalem ingredi dignatus est. Sic verò omnibus conuenticulis Christianorum ad id solenne in laudibus Dei congregatis, ecce

*Dies festus
in luctuosum conuersus.*

Rex defunctus in medio psallentium allatus est. In cuius visione voces suppressæ, & laudes humiliatæ sunt, stectus tam Cleri quam populi plurimus auditus est. Veruntamen palmarum expleto officio, & omnibus per portam, quæ dicitur aurea, per quam Dominus Iesus ad passionem veniens, immissus est, cum Rege defuncto intromissis, decretum est communi consilio, vt statim corpus exanime sepulturæ traderetur, quod diu reseruatum etiam foetidum diutius reseruari, graue & inconueniens ab omnibus ferebatur.

Funus regis.

Nec mora, catholicis exequijs expletis, à Dñ. Patriarcha terræ commendatus, iuxta fratris vterini, Godefridi, sepulcrum in loco caluarix in vestibulo templi Domini sepulcri Mausoleo, sicut decet Reges, in memoriam & honorem sui nominis, magno & mirifico opere, & marmore candido polito, inter ceteros sepultos promotus est, sicut & frater eius Godefridus eodem Mausolei honore sublimatus est. Iam sepulto tam clariss. Principe Ierusalem, Arnolfus Patriarcha venerabilis præ dolore mortis tanti Regis, & athletæ Christi, vehementi infirmitate corripitur, & spacio trium hebdomadarum malè habens, vitam finiuit, iuxta Patriarcharum sepulturam appositus.

Morbus Arnolphi Patriarchæ.

CAPVT XXX.

Eodem die, quo Rex Baldevvinus humatus est, & Arnolfus Patriarcha cœpit ægrotare, Clerus & populus tam rudis ecclesiæ tanto Rege ac defensore viduatus, de Regis restitutione agere cœperunt, dicentes non vtile esse consili-

consilium, vt Rege ac defensoris solatio locus & gens diu
 careret, & locus & terra à nullo defensa periret. Cùmq; *in vniuersis*
 diuersi diuersa dicerent, tãdem omnibus acceptum fuit, vt *in vniuersis*
 Baldeuinus de Burg in throno regni Ierusalem locaretur, *Balduing*
 eo quòd miles imperterritus, multa pericula in præsidijs *Edeffanus*
 pro salute Christianorum sapè sustinuisset, & terram Ro- *creatur*
 has strenuè ab omni assultu hostili defensam retinuisset. *Rex.*
 Et statim acclamatum est, illum coronam regni iure reci-
 pere, & Dñ. Patriarcham cum in Regem procreare & pro-
 mouere. Venerat enim idem Baldeuinus ad diem festum
 adorare in Ierusalem, de omnibus, quæ acciderant, nescius.
 Patriarcha autem adhuc viuens, licet ægrotus, videns po-
 puli deuotionem & constantiam erga Baldeuinum, quan-
 tumcunq; renitentem, & diuitias Rohas sibi sufficere
 protestantem, ipse assensum benignè attribuens, in Regem
 & Dominum Ierusalem vnxit & consecrauit. Vnctus au- *Inaugu-*
 tem Baldeuinus & consecratus in Regem, & in sanctæ re- *ratur à*
 surrectionis die præclara honoratus, honorificè est exal- *Patriar-*
 tatus in lætitia his diebus sacris iocundatus, & iustitiam *cha.*
 Dei in omnibus deuotissimè operatus. Die verò statuta,
 sicut iustum est, & leges docent, vninersis primoribus re- *Recipit*
 gni in palatium Solomonis Regis conuocatis, singulis be- *in fide.*
 neficia contulit, fidem & sacramentum ab his suscipiens, & *Constituit*
 honorificè quenq; in sua remisit. Ciuitates verò, Neapo- *in fide.*
 lin, Samariam, Ioppen, Cayphas, castellum S. Abrahamæ, Pro- *ciuitates.*
 lemaidem, Sagittam, Tabariam, & cæteras ciuitates & lo- *Germun-*
 ca, quæ erant de regno Ierusalem, suo subiecit imperio, *us Patri-*
 quosdam reditus eorù suis constituens primatibus, quos- *archa suc-*
 dam verò suæ mensæ attitulauit. Mortuo Rege Baldeuino *cessor Ar-*
 & Arnolfo Patriarcha, Baldeuino quoq; in Regem vncto, *nolfo.*
 Germundus, vir bonæ conuersationis, ab omni Clero & *cessor Ar-*
 populo in Patriarcham eligitur, & consecratus à sanctis *nolfo.*
 Pontificibus, cathedram episcopale Ierusalem meruit ob-
 tinere ad regendum populum Dei vini, & corroborandam
 nouam & sanctam ecclesiam Ierusalem.

Sarraceni et Idumæi pecuarij. In anno secundo regni Baldevvini de Burg, noui Regis Ierusalē, principis Rohas ciuitatis, qdā Sarraceni de regno Arabiæ, quidā etiam de gente Idumæorū, quos moderni Bibidumos vocant armenta camelorum super triginta millia, boum centum millia, greges ouium & caprarum inaudita millia, de terra & regione sua educentes, & ad pascua cogentes in latere regni Damascenorū, illuc profecuti sunt herbarum copiā licentia & consensu Principis terræ Damasci, pro pacto Byzantiorū, q̄ ipse Dominus terræ ab eis accepturus erat. Cum tot millibus equites & pedites supra quatuor millia, ad custodiendos greges, sunt egressi de terra AEgypti & Arabiæ in lancea & gladio & omni pinguedine cibariorum necessariorum. Hi dum pacificè in latere regni Damasci super gregem suum custodiam agerent solliciti, nec quicquam metuerent fiducia Dochini, Principis Damasci, cuius gratia & licentia per pascua diffusi erant cum vxoribus & pueris, sicut mos est gentilium, famā tantorum pastorum, à terra longinqua huc progressorum, attigit aures Gozelini de Curcenay, qui dono Regis Baldevvini, fratris Godefridi, terram & redditus Tabariæ beneficio obtinuit, eo quod altis parentibus ortus, filius esset amitæ Baldevvini de Burg, facti Regis Ierusalem. Hic ergo Gozelinus tam innumerabili gregum comperta multitudi-
Godefrido de Burs. tudine in loco remoto & solitudinis, Godefrido de Burs & de terra ciuitatis Parisiorum, viro egregio, & militi clarissimo in omni opere bellico, fratriq; eius VVillehelmo
Gulielmo. indicare non distulit, & ad inuadendum prædam vtrosq; fratres adhortatus est. Qui illius adhortationi acquiescentes, CLX. equitibus, viris bello audacissimis, & prædarum auidissimis, peditibus verò sexaginta, in arcu, lancea & gladio ferocissimis, admonitis & congregatis, profecti sunt in regionem eandem, qua pastores, & pastorum custodes, fortissimi milites Arabes, AEgyptij, Idumæi accubabant, & armenta cum ouibus & capris spaciosè in longitudine

Instituti in felix.

dine & latitudine vagabantur. Vt verò ad locum peruen-
tum est, Gozelinus cum quinquaginta equitibus in vna
acie à dextris attitutus est ad subueniendum. VVil-
helmus totidem in suo cneeo ordinatis equitibus, galea
& lorica indutis, sinistra ex parte procul positus remansit,
vt vires auxiliatrices socijs bellum insistentibus conferret.

Godefridus de Burs sexaginta equites in sua acie retinens,
cum omni comitatu robustorum peditum in medio con-
stitutus, audacter pastores pastorumq; magistros impetit,
prædam abducere conatus, & omnibus viribus rapinæ in-
sistens, nimium processit inter manus defensorum gregis.
Quatuor millia, cornibus & signis auditis, in momento
affuerunt ad excutiendos greges: qui Godefridum cum
suis coronantes, grauitèr cum eis comiserunt, donec Go-
defridus & sui paucissimi tantorum vim sufferre non va-
lentes, ad quadraginta in arcu, lancea & gladio ceciderunt,
viri fortissimi, & vsq; ad hæc diem in omnibus prælijs in-
uictissimi, singuli redivitibus terrarum & locorum possessi-
onibus ditati, in obsequio militari & ipsi equites sub se
habentes, alius viginti, alius decem, alius quinq; aut duo
ad minus. Octo tantum captivi abducti sunt, reliqui ar-
mis inimicorum interierunt. VVillehelmus audita voci-
feratione ad inuicem fortiter dimicantium, ascenso equo
suo cum suis, dum subuenire vellet angustiatis, per fru-
tecta & loca arida errore viarum retardatur, & sic socijs in
magno positis periculo nequaquam succurrere valuit. Go-
zelinus verò intelligens casum & interitum suorum forti-
um, & ipse inter manus crudelium audacter inuolat, nullo
tamen auxilio iam occisis socijs & attritis poterat pdesse.
Referuntur autem supra ducentos Sarracenorum in eodem
prælio occisi esse. Pedites verò Christianorum de sexagin-
ta vix decem per deuia & opaca loca elapsi sunt. Contige-
runt hæc damna grauisima egregiorum militum ipso die
Dominicæ resurrectionis, quando omnes viri catholici
solent quiescere à laboribus & cunctis seditionibus, vacare

*Clades
Christia-
norum.*

*Pœna vio-
lenti diei
festi.*

LIBER

eleemosynis & orationibus. Existimo igitur, quia hac de causa dati sunt in manibus inimicorum, quod tam sanctissima die rapinis inhiabant, & iccirco suorum auxilio per inuia errantium destitutos fuisse.

CAPVT XXXII.

*Balduing
II. Rex
edocetur
de clade
accepta.*

*Frustra
vindictam
parat.*

*Transigit
cum bar-
baris.*

TAm lacrymabili strage fortissimis viris peremtis, crudelis rumor ad Regem Baldevinum, ab Ierusalem profectum, & Ptolemaide commorantem, transuolat de nece & infortunio nominatorum Principum, quorum auxilio & consilio ecclesia Ierusalem confortata, multum de die in diem proficiebat. Quo audito, & morte Godefridi, dilectissimi militis, agnita, concussum est cor illius dolore vehementi, & vultus eius ab omni hilaritate decidit, ac vniuersorū corda, qui his Paschalibus ferijs læritia affluebant, in luctum & gemitum per omnes vicos & plateas ciuitatis Ptolemaidis commutata sunt. Nec mora, vniuersis incolis ciuitatis Ierusalem conuocatis in vltionem fratrum occisorum, & de vniuersis locis Christianorum habitationis, Rex contraxit exercitum, & vsq; Bethan cum sex millibus veniens, tentoria sua per campestria locari iussit. Nocte eadem cœpit tædere exercitum Ierusalem & cæteros, qui conuenerant, viæ & vltionis huius, eo quod Damascenorum ciuitas nimium vicina, & Turcorum armis munita erat. Interea dum sic hæsitarent, Idumæi, exterri- ti fama aduentus noui Regis, diffisiq; de ope Turcorum, & illorum fidei leuitate, decreuerunt Regi dare quatuor milia Byzantium pro cæde suorum, vt sic eius gratia & consensu deinceps securè & pacificè gregem suum custodiant, & nulla eis vis inferatur. Quod Rex consilio suorum fieri concessit, videns populi sui, proficisci nolentis, constantiam. Accepta Rex hac auri massa, Ptolemaidem redijt, pro anima Godefridi & pro animabus cæterorum occisorum, eleemosynas fieri constituens, & plurimas Missarum celebrationes.

CAPVT XXXIII.

In ipso in anno secundo Regis Baldevvini II. in sabba-
to sancto eiusdem resurrectionis, qua Godefridus & præ-
dicti milites in crastino sunt ab Idumæis trucidati, quan-
do iugis de cælo gratia Dei ad corroborandam fidem do-
minicæ resurrectionis in lampade olei, in sepulcro Domi-
nico reposita, flammam in momento suscitavit ad incenden-
dum hac nocte Paschalem cereum, quidam peregrini circi-
ter septingenti, qui adorato Domino IESV ante sepul-
crum ipsius venerabile, & qui viso miraculo ignis cœlitus
accensi, in gaudio & hilari corde ab Ierusalem descenderât,
vt fluente Iordanis visitarent iuxta ritum fidelium, vbi iam
à montanis vsq; ad castellum Cuschet & de Burgevvins pro-
cessissent in solitudinis loco, ecce Sarraceni de Sur & Asca-
lone assunt, armis fortissimè peregrinos incurrentes, &
cum eis prælia conferentes. Peregrini sicut inermes, & mul-
tis diebus via aggrauati, cibis pro nomine IESV attenuati,
citò superati in fugam versi sunt. Quos impij carnifices
insecuti, trecentos in ore gladij peremerunt, sexaginta
captiuos tenuerunt. His miserijs & cædibus auditis in Ie-
rusalem & circuitu eius, Rex & Dominus Patriarcha Ger-
mundus cum omnibus viris magnis afflicti sunt doloribus.
Quare milites in ultionem fidelium interfectorû sine mo-
ra dirigunt. Sed frustra hi ad arma contendunt, viamq; in-
sistunt. Nam Sarraceni post stragem hanc fugitiui facti
sunt, & in mœnibus Sur & Ascalonis cum capti-
uis Christianis, cum spolijs Christia-
norum, immixti sunt.

Lampas
olei sacri.

Cædes
peregrina-
torû Cbri-
stianorum

Rex fru-
stra vin-
dicam
molitur.

¶ Hactenus auctoris expositio. Deinde seque-
bantur versus nonnulli, rudes illi quidem, sed qui ta-
men digni visi fuerint, quos subijceremus.

Anno milleno centeno prætereunte,
Ierusalem Franci capiunt virtute potenti.

Aliter.

LIBER DVODECIMVS.

Aliter.

*Post annos mille centeno quo minus vno,
Ex quo virga grauis in Ierusalem superatur,
Idibus in Iulij subijt inga Chriftilorum.*

EPITAPHIVM GO-
DEFRIDI DVCIS.

 Rancorum gentis, Sion loca sancta pe-
tentis,
Mirificum sydus, Dux hic recubat Go-
defridus,

AEgypti terror, Arabum fuga, Perfidis error.

Rex licet electus, Rex noluit intitulari,

Nec diademari, sed sub Christo famulari.

Huius erat cura, sua Sion reddere iura,

Catholiceq; sequi pia dogmata iuris & æqui,

Totum schisma teri, circa se iusq; foueri,

Et sic cum superis potuit diadema mereri.

Militiæ speculum, populi vigor, anchora Cleri.

Huic virtute pari frater datur associari,

Baldvvin insignis, gentilibus & ferus ignis.

APPEN-

APPENDIX AD CHRONICI HIERO- SOLYMITANI EXPO- sitiones.

Idebantur passim nonnulla plenioram quam-
piam considerationem siue explanationem
desiderare. Neq; enim omnia contextus ad-
mittit, & fermè ita fit, vt alia alijs in mentem
veniant. Quare deesse ista in parte beneuoli lectoris stu-
dio nolimus, verùm vt *ἡ τὸ πλεον, ἢ καθήκον*, paucis a-
gamus, & nostris quasi riuulis fontes monstremus.

IN LIBRVM PRIMVM.

CAPVT I.

Qui præsentibus affuissent) *Similem habes locum lib. 2. cap. 23. lib. 3. cap. 1. 2. 65. lib. 4. cap. 34. lib. 6. cap. 50. lib. 8. cap. 21. Quod indicandum erat, vt historia huius fides fieret euidentior.*

CAPVT II.

Petrus &c. de ciuitate Amiens) *Inter veteres Gallia populos celebrat Caesar in commentarijs Ambianos. Horum nomen conseruauit vrbs Amiens in sinibus Atrebatum, à nonnullis Augusta Ambianorum appellata. De ipso Petro vide quæ habet Urspergensis & Robertus Monachus lib. 1.*

Totumque vulgus tam casti quàm incesti &c.) *De eadem re ita Gulielmus Tyrius lib. 1. cap. 16. Nec tamen apud omnes, inquit, erat in causa Dominus, & virtutum mater, Discretio, votum excitabat: Sed quidam ne amicos desererent, quidam ne defides haberentur, quidam sola leuitatis*

APPENDIX.

uitatis causa, aut vt suos creditores, quibus multorum debitorum pondere tenebantur obligati, declinantes eluderent, alijs se adiungebant &c. *Quales etiam ab hoc tempore ex occidentalibus regionibus Palestina Christianos incolas habuerit, docet his verbis Brocardus Monachus: Sunt in terra promissionis homines ex omni natione, quæ sub cœlo est, & viuit qualibet gens iuxta ritum suum. Et vt verum loquar in nostram magnam confusionem, nulli in ea peiores, & in moribus corruptiores inueniuntur, quàm Christiani, cuius hanc esse rationem arbitror. Quando aliquis in Hispania, Gallia, Germania, Italia, aut alijs Christianitatis nationibus malefactor deprehensus fuerit, vtpote homicida, latro, fur, incestuosus, adulter, fornicator, proditor, & timet propterea à iudice condignam sibi irrogari pœnam, fugit & transfretat in terram sanctam, quasi hoc contractum aboliturus malum: & cum illuc venerit, non animum sed locum mutauit, & euenit sibi id, quod scriptum est: Nunquid Aethiops potest mutare pellem suam? Tales sunt hodie in terra sancta non pauci, qui spoliât peregrinos & conterreaneos suos, ad se bona fiducia diuertentes, & nihil mali de eis suspicantes: detestabilesq; illi patres detestabiliores post se relinquunt filios, qui pollutis pedibus conculcant loca sancta, & sua pessima vita id efficiunt, vt sancta Dei in magnum veniant contemptum. Hæc ille.*

CAPVT III.

Hierosolymam profectus est &c.) *Hierosolymæ urbis historia euidens est à literis sacris & Iosepho. A T. VESPASIANO, secundum seruatoris Christi vaticinationes, destructam instaurauit AELIUS ADRIANVS Cæs. & de gentilitio nomine suo*

APPENDIX.

suo AELIAM vocauit. Referunt id nomen cum Romana tum Ec-
 cleſiaſtica hiſtoria ſcriptores, & repetijt Pachymerius lib. 6. Vt
 Patriarchas Hieroſolyma habere ceperit, alibi docuimus, ſuntq;
 de ijs exquiſita Ioachimi Camerarij expoſitiones in Chronol. Ni-
 cephori. Eadem ſub HERACLIO Imp. primùm in Perſarum, de-
 inde in Sarracenorum poteſtatem deuenit: & illius quidem tem-
 poris Patriarcha Zacharias, huius Sophronius nominatur. Nec
 Sarracenicum iugum excutere vrbs iſta potuit. Niſi quòd pro
 Baldaceniſibus Caliphis AEGYPTIOS dominos accepit; qua de re,
 qui vult, plenius explicantem conſulat Tyrium lib. 1. cap. 2. &
 ſequentibus quinq;. Interim tamen Patriarcha Hieroſolyma mā-
 ſere. Et ſcripſit Cedrenus, temporibus NICEPHORI PHOCAE
 Imp. Ioannem Patriarcham à Sarracenis (AEGYPTIJS) qui ſuſpi-
 carentur Nicephorum inſtinctu eius bellum iſtis facturum, vi-
 uum combuſtum, & pulcerrimum templum ſepulcri dominici
 incenſum eſſe. Vt demum Hieroſolyma Turca ceſſerit, ſed ali-
 quanto poſt ad AEGYPTIOS redierit, memorat Chronic. Hieroſol.
 lib. 6. cap. 31. & ſeq. AEGYPTIOS ruruſus Argonauta noſtri excuſſe-
 re, hos SALADINVS, Soldanus AEGYPTI. In quo tempore iſtud
 memorabile accidit, quòd Hieroſolyma Heraclium Patriarcham
 habuit, cum ſub eiusdem nominis Imperatore ante à Perſis ca-
 pta fuiſſet. Et retinuit illa inter varias vices deinceps quoq; Pa-
 triarchas ſuos. Ceriè aduerſus MICHAELEM PALAEO-
 LOGVM Imp. ob dotem interuerſam, & religionis concordiam
 cū Latina Eccleſia ſancitā, & AELIÆ ſeu Hieroſolymae, Patriarchā
 Gregoriū, & Soldanum AEGYPTI concitatum à Maria, Conſtantini
 Bulgari uxore, apud Pachymerium legimus lib. 6. Addit Chro-
 nologia Nicephoriana Camerarij, de qua paulo ſuprà, adhuc ho-
 die Patriarcharum nomen Hieroſolyma durare. De eadem re
 diſertius Turcogracia Martini Cruſij.

APPENDIX.
CAPVT IIII.

Apostolicum) Papam, seu Pontificem Rom. dicit, id est vulgari annalium more. Vnde autem hoc nomen Papa tributum, ab alijs traditur. Ceterum loquitur hic de VRBANO II. Gregorij VII. affecla, quem Benno Cardinalis ab aduersarijs Turbanum vocatum ait, cum scilicet esset *καὶς νόμος* & *καὶς νόμος*. Neg enim minores in Imperio turbas dedit. Quare Imperatoris (Henrici III) indignationem fugiens, vt loquitur Tyrius, in Galliam abiit, per eam absentiam hoc publice scommate proscissus:

Diceris Vrbanus, cum sis proiectus ab vrbe,

Vel muta nomen, vel regrediaris in vrbem.

Telebrauit autem diuersa concilia, inter quae conuentu Gal-
lorum & Germanorum, tam Episcoporum quam Principum, vt
Robertus Monachus lib. 1. & ob BELLVM SACRVM ibi decre-
tum, facile nobilissimum Claremontanum. De hoc auctor noster
cap. 6. Iam & de nomine istius Pontificis obseruandum venit
Speculo Vincentij lib. 30. cap. 44. id vrbi Hierosolymae fatale fu-
isse. Quemadmodum enim Urbano II. auctore haec recuperata,
ita sub Urbano III. amissa fuit: Cum quidem is tantum inde ce-
pisse dolorem perhibeatur, vt non multo post vitam cum morte
commutaret.

CAPVT VI.

Ad natales horas regressus est) Perperam vocem horam
auctor hic & alibi aspirauit, cum oram seu fines dicat.

Occidentalis Franciae) Suprà cap. 2. nuncupauit regnum
Francorum, & hoc eodem cap. 6. sub finem regnum Francie,
vbi nunc etiam Germanica lingua dicimus *Franckreich*. Nam
orientalem Franciam, quae vulgo Franconia appellatur, Germa-
nia habet. Nominat & hanc infra cap. 24.

Episcopi totius Franciae &c.) Francos Gallicos domesti-
cis calamitatibus ad hoc bellum excitos, legimus apud Vrster-
gensem:

APPENDIX.

gens: Nam Gallias, *inquit*, per annos aliquot nunc se-
ditio ciuilis, nunc fames, nunc mortalitas nimis affixe-
rat: postremò plaga illa, quæ circa Niualensem S. Ger-
trudis Ecclesiam orta est, vsq; ad vitæ desperationem
terruebat. Erat autem huiusmodi: Tactus quisquam
igne inuisibili, quacunq; corporis parte, tam diu sen-
sibili, imò incomparabili tormento, etiam irremediabi-
liter ardebat, quo usq; vel spiritum cum cruciatu, vel
cruciatum cum ipso tacto membro amitteret. Testan-
tur hoc hæctenus nonnulli manibus vel pedibus hac pœ-
na truncati &c.

Vbi audita legatione diuina & admonitione Aposto-
lica &c) Fertur tum Papa latinè perorasse. Eam orationem, le-
ctû dignissimam, inseruit de differentijs schismatum tractatui
suo Ioannes Maierius, quem è Gallico Latinum fecit Ludouicus
Camerarius, eiusdem linguæ peritissimus, mibiq; dum vixit, a-
micissimus. Habent & alias Robertus Monachus lib. 1. Tyrius
lib. 1. cap. 15. Paulus AEmilius in historia Gallic. Sabellicus
Ennead. 9. lib. 3. Alludit eòdem Pachymerius lib. 5.
Iniustum, *inquit*, atq; absurdum est, tot ac tantos popu-
los (loquitur de Europæis Christianis) ob res minutas
dissidere: Cum hostibus crucis geratur bellum: vbi &
victoria laudabilis est, & vinci salutare. Item: Pax co-
lenda est, vbi Dei iacturam non facimus: rursus bellum
gerendum, vbi religio periclitatur.

In quorum affirmatione terræmotus magnus factus
est) Coniunge cum hac historia, quæ habet Robertus Monachus.
Addit Zonaras Tom. III. Francorum (sic enim Grecorum more
occidentales vocat) expeditionem hanc portentis denunciata
fuisse. Nam locustarum, *inquit*, infinita multitudo ab oc-
cidente orta, & tanta, vt inter volandum nubibus æ-
quipa-

APPENDIX.

qui pararetur, & Solē obumbraret &c. De eadem re Glycas pag. 471. Ac recensuit portenta ista Abbas Vrspergensis. Esi pro locustis vermiculos nominavit. Est & illud è Roberto Monacho memorabile, repetitq; ideo Tyrus lib. 1. cap. 16. eos, qui sacram militiā vel tum vel post professe essent, veste Cruce signare iussos. Imo seq. cap. idē Tyrus, nescio qua de causa, cuiusve lingua voce hos sacros milites, quos Græcorum imitatione & nomine Argonautas quibusdam dici, alibi monuimus, MARRANOS cognominat. Nam hodie quidem appellationem istam per contumeliam de Hispanis usurpari scimus. Estq; auctor Iovius, quo tempore Roma à Caroli V. Cæs Germanicis et Hispanicis copijs obsessa fuit. Clemēte VII. Papā execrationis diplomati hac verba inseruisse: Excommunicamus Carolum, dictum Borbonij Ducem, & exercitum eius, partim ex Lutheranis, partim ex Marranis constantem; cūm Lutheranorū nomine Germanos, Marranorum Hispanos significaret. Hac ille. Ceterum crucis Symbolum, militie huic accommodatum, procul dubio altius quoddam principium habuit, petitum nimirum è CONSTANTINI MAGNI historia, exposita ab Eusebio lib. 1. de vita illius. & histor. Ecclesiast. lib. 9. cap. 9. Cedreno pag. 222. Nicephoro Callist. lib. 7. cap. 29. Paulo Diac. histor. miscell. lib. 11. Hic enim Imperator in MAXENTIVM Tyrannum profectus, & de belli eventū anxius, ideoq; saepe ad cælum oculos elevans, & inde sibi divinum deprecans auxilium, die quodam, Sole iam occidentem versus vergente, (nam ad hunc modum traduntur ista apud Nicephorum, a quo Eusebij expositiones aliquantum variant) igneam columnam & lucis fulgorem, Crucis formam referentem, in aëre conspexit, sic ut stella aquales, in Latinarum literarum signam expressit, Constantino: IN HOC VINCE, ostenderet. Quare is seu ostento hoc, seu insequentis noctis somnio motus, Labarum (erat hoc bellicum signum inter alia preciosius, eò quòd Imperatorem precederet, & adorari à militibus moris esset, ut Histor.

Tripart

APPENDIX.

Tripart. lib. 1. cap. 5.) in Crucem mutavit: quam consuetudinem post mansisse, Nicephorus, quo diximus loco, memorat. Cùm Tripart. histor. lib. 1. cap. 9. Constantinum etiam militum arma & Solidos Cruce signasse, dicat. Habet idem Nicephorus lib. 8. cap. 4. ubi Constantinus Byzantium instauravit, & de suo nomine Constantinopolin vocari sanxit, eum maximam Porphyreтики marmoris columnam construxisse, in eaq; statuam suam, qua in polo, seu vertice mundi, Crucē infixam manu teneret, collocasse: Cùm isto Symbolo significare vellet, virtute eius trophæi & signi, terrā omnem & mare ipsum à se esse subactum: nam ita de instituto hoc auctor is differit. Retulit quoq; statuæ illius inscriptionem Cedrenus pag. 265. retulit Zonaras, cùm victo Maxentio Constantinus Romam ingrederetur, & statua ei in foro decreta esset, eum fieri hanc ita edixisse, ut formam Crucis teneret. Constatq; è Procopio lib. 1. de edificijs Iustiniani, & hunc Imperatorem similem statuam, itidem in columna collocatam, fieri sibi iussisse, tum adhuc hodie inter Imperatoria insignia orbis globum cum Cruce infixam retineri. Porro autem & CONSTANTIO, Constantini F. & Gallo, fratri IULIANI Apostatae, eodem modo Crucis visionē oblatam, apud Nicephorum lib. 9. cap. 32. legimus, meminere, ut Cedrenus pag. 248. & Paul. Diac. histor. miscell. pag. 345. Ac nota historia, itidem à Nicephoro tradita lib. 10. cap. 3. de Iuliani Apostata, quem diximus sacrificio: Cui cùm in extis Crux, corona circumdata, apparuisset, ipsi aruspices Crucē, Christianismū, coronam perpetuitatem eius interpretati sunt. Deniq; THEODOSIVM MAGNUM Eugenio Tyranno, in vexillis Herculem pingenti, Crucem opposuisse, & exercitum procedere voluisse, docet Nicephorus lib. 12. cap. 39. Verū istis vs; ναυὰ παρὰ τὸν Ἰσθμὸν, sic tamen ut ne ἕδερ πῶς ἐπὶ τὸς, expositis, redeamus ad Argonautarum Cruces, de quibus amplius consulatur historia Vrspergensis. Postremo indicandum duximus scripsisse de Crucibus, siue de signis Crucis, quæ suo tempore & aliàs apparuerint, quidue significarint, Libertum, Episcopum Gericensem, qui liber typis expressus est.

APPENDIX.

Forſan nec iſtud commemoratione noſtra hic indignum fuerit, CONSTANTINI MAGNI ſimul miraculoſa Cruce, ſimul regio Diademate (primum enim illum ex Imperatoribus habitum regium gemmis, & caput perpetuo diademate exornaffe, Victor & Cedrenus ſcriptum reliquere) Signi loco uti nobis placuiſſe, ſic tamen ut ex Horatii carmine unius vocis mutatione Symbolum aliud, hoc videlicet: NIL DESPERANDVM CHRISTO DVCE: aſſumeremus. Quando nimirum res conuenit; & Chriſto auctore & duce, quem Crux Constantino repreſentabat, ac quem admodum loquuntur, figurabat, ſecundi euentus, imò æterna vite beatitas religioſa aſſenſionis fiducia in meritis eiꝰ acquieſcentibus obueniunt. Omitto, quod monumenta noſtra publice loquuntur, labores noſtros poſſimum circa Regum & Principum familias et res geſtas verſari: Omitto qua Cruce, ceu altero Chriſtiana religionis ιερωλυφω , calamitates denotantur, Chriſti τὴ ἀλεξιμανῶν reſpectu & opẽ depelli, & ita depelli, ut poſt huius vite labores exantlatos immarceſſibilis pios corona maneat. Sed finem facio, veniam auctario, ſi non neceſſario, at tamen à propoſito non planè alieno, candidum & benignum lectorem facile daturum, perſuaſum habens.

Lotharingiæ) De Lotharingia, quod & Lotharij regnum, præclare Sigebertus & Laſius lib. 3. de migrationibus gentium pag. 109. uem Peucerus in prolegomenis lib. 4. Chronic.

Teutonicorum) Germanicas in Germania gentes accipit, die Drudſchen. Plura de nominis illius origine & uſu alibi diſſeruiſſimus.

CAPVT VII.

Cum magna ſocietate Francigenarum) Francigena ijdem ſunt, qui Franci occidentales, voce ea inſlexa è molliore lingua Gallica enunciatione, vulgò die Frankoſen. Niſi forſè eam ſuſpicari imitationem malimus, qua Virgilius ex Ennio & Troiu.

APPENDIX.

Troingenas & Graingenas dixit. Paul. Diac. histor. miscell. lib. 13. pag. 404. Gallos minores appellare videtur. Nam Arbogasten, Ducem & parricidam VALENTINIANI II. Caf. quem ibi à gente illa propagat, alij Francum faciunt.

A Domino Kalomano, rege Christianis. Vngarorum) Calomannus hic inter Vngaricos reges è TOXYS stirpe numero octauus fuit. Vide Bonfinium. Stemma familie accuratè concinnatum habet historia Boiémica Dubrauij, opera Ioann. Cratonis, Archiatri & Consiliarij Casarei, edita. Repetijt etiam Onuphrius Panuinius Rom. Imperatorum lib. 3.

Bellegrauam, ciuitatem Bulgarorum) Cedrenus pag. 615. nomen hoc in numero multitudinis efferi, & castellum dittoni Turcice (Vngaricam dicit) vicinum facit. Idem pag. 591. memorat Elemachum, Belegradorum principem, Bulgarum. Nunc Belgradum vocamus, vulgò Albam Gracam, Griechisch Weissenburg / & putatur veteribus esse Taurunum. Nota autem amplitudinem regni Bulgarici: nam Tyrius variat lib. 1. cap. 27. ubi Belgradum in umbilico Vngaria collocat. Quàquam fieri potuit, vt eam mutationem sequens etas inuexerit. Hoc quidem constat, deinceps Belgradum Seruie Despotis paruisse, donec SIGISMUNDVS Caf. permutatione facta, ab Eleazaro obtinuit, sicq; Vngaria adiecit, vt Chalcocondyles lib. 5. Quare diu regni istius propugnaculum mansit. Nam vt nostra memoria SOLYMANVS II. expugnauit, è recentibus historijs notum est.

Fluuium Maroë) Hunc Morauam esse volunt, olim Moschium dictum, ad latus arcis Crusceua fluentem, quandoq; imbrium exundatione inuadabilem, vt Felicis Petancij iunerarium ad Vladislaum regem. Nicetas & Chalcocondyles Morabum vocant.

Ad ciuitatem ditissimam, quæ vocatur Niczh) Nisam dicit, Seruie caput. Arnoldus Lubec. lib. 2. cap. 4. vocat

APPENDIX.

Nicaeam, Cedrenus pag. 615. Naissum Bulgariae. Eidem Strabonem
forè Triaditza est, olim Sardica.

Phinopolin) Tyrius lib. 2. cap. 4. Philippopolin nominat:
& conueniunt recentia itineraria, interq; ea, quod de Solomone
Schuueickero euulgauit Martinus Crusius. Noster tamen auctor
etiam infrà lib. 2. cap. 7. Phinopolin, Arnoldus lib. 2. cap. 4.
Vinopolin vocant. Meminit Philippopoleos Ptolemaeus, Phino-
poleos Plinius.

Brachium maris S. Georgij) Brachium S. Georgij sunt
qui simpliciter Hellespontum intelligant, ibiq; copias Argonau-
tarum nostrorum in Asiam traiecisse, existiment. Placuit autem
ascribere, quae ea de re ex historia Tyri obseruassemus, ut inde,
quicquid scrupuli est, discuteretur. Is igitur lib. 2. cap. 7. totum
illum maris tractum inter Pontum Euxinum & mare Aegaeum,
id est Bosporum, Propontidem & Hellespontum S. Georgij brachi-
um vocat. Et rursus eodem libro cap. 12. 21. 22. Argonautas
Hellespontum transmisisse dicit, cum tamen fateatur, eos ad pa-
gum Chalcedonensem in Bithynia appulisse. Adhuc lib. 1. cap.
9. Hellespontum Constantinopolin praeterlabi, & lib. 20. cap. 24.
Callipolin in littore Bospori sitam scribit. Quae cum ita sint,
hoc tam sequitur, S. Georgij brachium Tyrio & alijs id genus
scriptoribus & Bosporum & Propontidem & Hellespontum per-
mixtè dici, tum ab iisdem Bosporum & Hellespontum remerè
confundi, deniq; Argonautarum copias non per Hellespontum,
sed per Bosporum Asiam petisse. Addatur his locus Frisingensis
lib. 1. de rebus gestis Friderici cap. 45. addatur ex Antonio Geu-
frao lib. 1. de origine Turcorum, angustias Hellesponticas ho-
die Callipolitanas, seu castella, ob duo castella, eo loci condita,
ubi olim Sestus & Abydus fuere, appellari.

A Domino Imperatore, Alexio nomine) Loquitur de
ALEXIO COMNENO, qui ex ea familia secundus imperauit.

APPENDIX.

Nos hic stemma delibabimus, & ita delibabimus, ut eas tantum personas, easq; res gestas illarum recenseamus, quibus & Chronici Hierosol. & Haythoni expositiones illustrari posse videbatur.

I. ISAACIUS COMNENVS,
extorsit Imperium MICHAELI STRATI-
OTICO, potitus eo ann. 2. menses 3.

<p>II. ALEXIUS I. Imp. recuperat Imperium à NICEPHORO BOTONIANTE: estq; idem, de quo Chronicon Hierosol.</p>	<p>Irene. Isaacius, no- Adria- Nicepho uo nomine nq Pro- rus Se- ab Alexio dictus toseba- basles. Sebastocrator. fles. etc.</p>
--	---

<p>III. IOHANNES PORPHYROGENITVS, datur à patre obfes GODEFRIDO, vt Chronicon Hierosol. lib. 2. cap. 15. eiusdem beneficio post imperij successor factus: nam mater eam dignitatem in generum Nicephorum Bryennium transferre conata fuerat.</p>	<p>Irene. Andronicus. Isaacius. Johannes, desecit ob leuem iniuriã ad Turcos Turcicamq; religionẽ, imperante genti isti MASVTO. Filij Isaacij meminuit Nicetas pag. 48.</p>	<p>Anna, nupsit Nicephoro Bryennio. De vtroq; ita Zonaras Tom. 3. Erat & ipsa studijs doctrinarũ deditus, & vxor eius in isdem operã nibild minore, ac potius maiorem ponebat, exquisitè attentissans, ingenioq; præditata acutissimas quasq; contemplatio</p>
--	---	--

<p>Alexius, Androni- Imp. de- signatus. cus. Morianturambo ante patrem.</p>	<p>Isaacius, Sebastocrator.</p>	<p>III. MANVEL, præfertur in imperij successione Isaacio fratri senlẽtia patris. VICONRADI III. Cæs. copias afflixerit, et con</p>	<p>Manuel, Iohannes à patre Imperator desiflocrato- gnatus, ris digni post cæ- tate. Cu- dem eius ius tyrannicæ violentiã et- tur, sine</p>	<p>us maiorem ponebat, exquisitè attentissans, ingenioq; præditata acutissimas quasq; contemplatio</p>
---	---------------------------------	--	---	--

Theodora, nupsit BALDVI-
NO III. regi
Hierosol.

Maria.

α

β

γ

δ

ε

APPENDIX.

α

β

γ

δ

ε

ficiendas Tur- si semper q̄ vlla cu- nes: eam sa-
cis exposuerit, aduersa- iusquam cultatem par-
tum nostri an- tus fuit, cōmiserana- tim natura
nales, tum Ni- tamē suc- tione et bonitate, par-
cetas docet. V- cessoris il- consolati- tim industria
xor altera Ma- lius, ISA one ma- consecuta.
ria, è Princi- ACII gno cum Affixa eti-
pum Antioch. ANgeli, dolore in- am erat li-
familia: qua iussu ex- terit. bris, et eru-
natus cecatur. ditorum con-
suetudine

ISAACIUS, et ipse V. ALEXIUS
COMNENVS à Ni- II. patris in
ceta cognominatus, conse- imperio succe-
quitur à MANVELE sor, interfici-
Imp. Armeniæ præse- tur cum matre
duram, captus q̄ ab inco- ab ANDRO-
lis hostibus, cognatorum NICO.

opera redimitur. Mox
nouis copijs coactis, Cy-
prum occupat, et quam-
uis initio se pro Præto-
re gereret, post tamen Ty-
rannum agit, crudelissi-

meq̄ grassatur. Quare tam hac ex causa, quam è diuinatione quadam AN-
DRONICO Imp. suspectus factus, classeq̄ eius oppugnatus, hanc feliciter
profligat. Ad extremum RICHARDVM, Regem Angliæ, cum classe Palæ-
stinam petentem, arcere portu audet, seu, vt Monachus Florentinus, tres eius
naues interceptas repetenti denegat. Itaq̄ disceptatione ista ad arma deducta,
fusus, captus et catena argentea vinctus, vt Arnoldus Lubec. tum pro seruo ver-
berone cuidam donatus, sic etiam è vinculis euadit, et ad reditum inuitantem
ALEXIVM ANGEL. Imp. despicitur, eamq̄ dignitatem ipse affectat.
Quo in conatu dum non tantum præfectos ad defectionem sollicitat, verum etiam
Turcos sibi adiungere parat, per pincernam, ab Alexio corruptum, veneno neca-
tur. Cæterum Cyprus tum ab Anglo capta permittitur deinde pro regni Hierosol.
titulis GVIDONI LYSIGNANO, sicq̄ regnum esse coepit. Ea de re plura infra.

rebus gestis patris sui libros 20. quos
adhuc hodie in Augustana reipub.
bibliotheca extare, V Volsius meminit
proæm. in Nicetam.

haud obiter
riebatur.
Hætenus Zo-
narus. De e-
isdem Nice-
tas pag. 1.
Scriptis au-
tem Anna de

APPENDIX.

CAPVT VIII.

Virtutem Gallorum) Gallos καλλοι vocat, quos initio capitis distinctis nominibus Francigenas, Suenos, Baiuarios, Lotharingos dixerat, id est Gallica & Germanicae gentis peregrinatores, seu volones, cum sit nostrate vocabulum Wallen: nam ita ydem peregrinatores se nuncupabant, vti etiamnum dicimus **Wallbrüder**. Suntq; hinc deducta prisca appellationes, Celtæ, Galli, Galata, inter quas postremam de hoc bello explicans Gregoras quoq; retinuit lib. 4. quemadmodum idem duplicem Galliam, quam mediam interfecit Rhenus fluuius, agnoscit, & lib. 7. sub finem, Alemaniam, seu Germaniam, veteri lingua Galliam occidentalem vocatam, ait. Accedit his testimonium Nice-
 ta pag. 66. vbi Balduinum, Imp. Byzant. inferioribus Gallijs ortum scribit, cum fuerit Flandria Comes. Duximus autem id mentione nostra hoc loco indicandum, vt nominis istius vsus deinceps etiam euidentius intelligeretur, nec res gesta, quæ vtriusq; gentis communes existunt, ad solos Gallos, seu Gallia incolas, quos supra ab auctore Francigenas & Francos occidentales nominari ostendimus, transferantur. Infrà quidem lib. 2. cap. 1. idem auctor noster per Galliam Germaniam, seu Imperium, vt loquitur Tyrius lib. 2. cap. 1. accipit. Et hoc eodem libro 1. cap. 25. Godescalci commilitones Germanos, & Teutonicos & Gallos vocat, vt cap. 29. & seq. eidem nomini præter Lotharingos & Flandros, Anglos quoq; includit. Cætera exempla suis singula locis rectius obseruantur. Tantum hoc repeto, etiam Ecclesiasticos scriptores Germaniam Galliam dicere. Vide Nicephorum Callist. lib. 11. cap. 6. Idem lib. 12. cap. 1. Gallos occidentales nominat, ac si alios orientales, id est Germanos innuat. Item Zonara pag. 93. Gallia & Celtica est Germania, & rursum pag. 103. Galli transrhenani, Germani.

APPENDIX.

CAPVT IX.

Francigenarum Romanorum) *De nomine Francigena supra cap. 7. Cur autem Romanos cognominet, de eo causam ab Alciato expositam in libello de formula Rom. Imp. placuit hic ascribere: Tandem, inquit, factum est, vt quicumq; Germani imperium Rom. detrectarent, illis (Salyjs) se adiungerent, Francosq; se, id est eorum sermone, liberos appellarent. Horum opes, oppressa à Gotthis Italia, adeò creuerunt, vt traiecto Rheno, veterem Galliam occupârint, sedesq; in eâ fixerint. Eorumq; nomine bona quoq; Germaniæ pars Francia dicta est. Sed huiusmodi nomenclaturæ distinctio addita fuit, vt illa orientalis, quæ verò Gallica est, occidentalis, vel Francia Romana diceretur. Qua ratione & Germani se Francos plerunq; dixerunt, Gallos verò Francigenas: quin & hodie vulgarem linguam suâ Galli Romanam vulgò vocant, quòd videlicet antiquam, quæ Germanorum erat, missam fecerint. Hæc ille. Pertinet eòdem de Arborichis (Iornandes pag. 618. nominat Armoritanos) Procopij locus lib. 1. de bello Gotth. pag. 267. Quare & hunc adijcio: Erant, inquit, Arborichi Romanorum tunc milites, quos sibi Germani (Franci) cùm obœdientes facere & subditos vellent, vt qui finitimi essent, & pristinos vitæ mores penitus immutassent, eorum agros assiduè populari, & hos copijs vniuersis inuadere. Arborichi verò cùm & virtutem & erga Romanos benevolentiam præ se ferrent, viros fortes eo in bello se præstiterunt: cùmq; his vim inferre Germani non possent, societatem vt secum saltem inirent, & mutua inter se facerent connubia, precabantur: quas non inuiti conditiones Arborichi mox accepere: erant enim vtriq; Christi-*

APPENDIX.

Christianæ fidei sectatores. Sic itaq; vnum hi coëundo in populum, ad maximam potentiam euasere &c. *Ceterum cognomentum idem reperit auctor noster infra cap. 17. & lib. 3. cap. 30. Reperias quoq; apud Frisingensem lib. 7. cap. 5. Cum auctor quidem lib. 4. cap. 51. simpliciter Romanos vocet. Refer eodem, que habet lib. 3. cap. 14. Et forsitan hac imitatione Tyrius lib. 1. cap. 23. Latinos appellauit. Plura in eadem sententiam Xylander in annotationibus in Cedrenum pag. 690.*

Accersito auxilio Imperatoris Constantinopolitani) Parebat tunc temporis Bulgaria Imperatoribus Byzantinis, edomita primùm BASILII II. qui Βελγαρονίωνε inde cognomētum tulit, armis. Lege de historia illa copiose explicantes Cedrenum & Zonaram. Antea Bulgariam Reges indigena tenuerant, qui varia fortuna cum Byzantinis Imperatoribus certarunt. Verum ad eum modum, de quo dixi, in prouinciam redacta, per Duces gubernari cepit, quos Byzantini Imperatores ed mitterent. Sic ergo & Nichita, quod nomen à Græco Nicetas deprauatum suspicor, eius magistratus sui auxilium accersere dicitur.

De villa aduenarum Francorum) Hanc Græcis Φραγκοχώριον dici, crediderim. Infra lib. 2. cap. 6. Francamuillam vocat. Vide Nicetam pag. 6. 14. 17. Meminere Francochorij etiam recentia Itineraria.

Alemanis) Alemanos hic dicere videtur, quos precedente cap. Suenos nominauit. Et erat id principio certa gentis nomen, cuius caput Dirmarus lib. 5. Argentinam fecit. Post loco eius Suenorum nomen inualuit, repetitum scilicet de veteribus Suenis. Hodie tamen extera gentes, imprimis verò Itali, Galli, Hispani, Alemanorum nomen de Germanis ναθίλα vsurpant. De occasione eius vsus alibi explicauius. Eodem modo auctor noster cap. 12. Alemanos vocat, quos antea Teutonicos dixerat. Et alibi mixtim Teutonicos & Alemanos nominat.

Spolijs

APPENDIX.

Spolij Belegrae) *Forsan Malenilla legendum. Habet tamen etiam seq. cap. Belegrae, verum ut simul Pincenarios nominet, ut de his spolia quaedam collecta suspicari possimus.*

CAPVT X.

Beluacium) *De hoc loco ex veteris appellationis affinitate coniecturam nostram margini ascripsimus. Si cui tamen Beluacium Burgundiae, quod oppidum & alibi ab auctore nominatur, quanque Vincentius, auctor Specul. histor. patriam habuit dici placeat, nihil equidem reclamârim.*

CAPVT XI.

Comanitæ) *Hoc nomine intelligo mercenarios Cumanos. Nam circa idem hoc tempus eodem modo Cumanis militibus vsus Pseudodigenem Tyrannum, docet Zonaras in historia Alexij Comneni, Glycas pag. 472. Plura de hac gente appendix in Haythorum, Tyrius lib. 2. cap. 21. Commannos vocat, Nicetas, Speculum Vincentij & Iouius Comanos.*

In conuentione Solidorum) *Solidos ἰσχυροῦς καὶ ἰσχυρὰ πεινιῶσιν σπενδια vocat, nomine deducto à Germanico Sold/ unde vulgò dicimus Söldner/ exteri Soldaten. Eodem alludunt veteres appellationes, Soldurij & Siloduni, apud Casarem & Athenæum. De solidis Romanis vide bonos auctores, Vrspergensis in historia Philippi Sueni, Speculum Vincentij lib. 30. cap. 87. eodem modo Solda dixere.*

CAPVT XVI.

Moneta verò, quæ dicitur Tartaron) *Legendum Tetarteron (τῆραρῶν) è Zonara & Cedreno, qui Nicephorum Phocam Imp. hoc numismatis genus excogitasse, scribunt. Et Cedrenus quidem ita: Numisma etiam, inquit, attenuauit, Tetartero excogitato. Cùmq; eo modo duplex esset nummus, pensiones publicæ grauiorem exigebant, minor in sumptibus faciendis dissipabatur &c. Consule in eundē hunc Cedreni locum annotationes interpretis Xylandri.*

APPENDIX.

CAPVT XVII.

Videntes autem Teutonici) Germanos hosce quodam Reinardo ductore vsos, & castello, quod occuparunt, Exeregorgo nomen fuisse, Robertus Monachus tradidit lib. 1. Idem totam historiam istam, de qua tamen non parum variat, hac memorabili sententia ornat: Omnis congregatio hominum, quæ bono duce non gubernatur, si ei languidum caput dominatur, in deterius labitur, & quotidie languescit, & à salute elongatur &c.

Solymani, Ducis Turcorum) Solymanus iste regio Turcorum genere editus fuit, & si Haythono credimus, primus sc Turcia Soldanum appellauit. Neg, enim Tyrius planè conuenit. Vide historiam eius lib. 3. cap. 1. ubi Persarum, id est Turcorum, lingua Sar cognominatum ait: Eam vocem regem interpretatur. Plura de eodem ibidem, & lib. 4. cap. 11. Familiam Solymani, quam πολυαρχία septem procerum, in ἰψῆ, OTHOMANVS, excepit, repete ex appendice in Haythonum.

CAPVT XVIII.

Ab omni Romania) Vt Iornandes & Pauli Diac. histor. miscell. simpliciter Romaniam ditionem Rom. vocant, & Romanula sue Romandiola in Italia earum urbium tractus dictus, quæ constanter orbis Romæ Pontificisq, Romani nomen ac dignitatem coluissent, quemadmodum Leandri habet historia (nam Speculum Vincentij lib. 30. cap. 106. & hanc Romaniam vocat) ita auctor noster eodem Romaniæ nomine Imperij Rom. seu Byzantini in Asia prouincias, sed maxima ex parte à Turcis occupatas, unde noua Turciæ appellatione celebrari cœperunt, accipit. Nam Byzantini Romanos se nuncuparunt, seu ab Imperij Rom. sede Byzantium translata, seu quòd CONSTANTINVS Magnus urbem à se instauratam Κωνσταντινούπολις Ἐρείου Ρώμην appellationem accepit. Vide quæ in hanc sententiam disserit Chalcocondyles in
c presfa-

APPENDIX.

præfatione historia sua. Ac pertinent eodẽ tituli Manuelis Com-
 neni Imp. item Patriarchæ Constantinopol. de quibus Pachyme-
 rius lib. 8. & Chronol. Niceph. Camerarij pag. 230. & seq. Ad-
 dantur præterea de Romania quæ commentati sumus in Haytho-
 num. Idem nomen à nostro auctore repetitur lib. 2. cap. 38. lib. 3.
 cap. 33. & 54. lib. 4. cap. 3. & 40.

Regno Corrozan) Variarant nominis huius scripturam
 alij aliter. Nam Cedrenus Chorosanem, Vrßpergensis Chorisa-
 nam, Robertus Monachus lib. 6. Corosaim, Haythonus cap. 15.
 & 35. Corasenen, Iouius Coraxenen, dixerunt. Videtur autem au-
 ctor noster regnum Corrozan vocare, quod Haythono est regnum
 Turquestan. Nam Iouius Coraxena incolas fecit, Arianos, Mar-
 gianos, Aracosios & Bactrianos. Propriè tamen Corrozan Persi-
 dis regio est. Sic enim Cedrenus pag. 363. Subdita etiam ijs est
 (de Sarracenis loquitur) interior Persis, cui nomen Choro-
 san & c. Et suffragatur Paulus Diac. in histor. miscell. nisi quod
 de nominis scriptura à seipso discrepans, nunc Cerasan, nunc
 Chorosan, nunc Curasan vocat. Addantur his insuper testimonia
 Vartomani lib. 3. cap. 4. Antonij Geusrai lib. 2. de origine
 Turcorum. Iam nec illud mentione nostra præteriri debebat, no-
 minari à Cedreno pag. 432. Chorosanem castellum, ab Haythono
 cap. 15. Corosij urbem. Quæ ambo nomina & loca rectè fortè pro
 eodem accipiuntur, ut castellum successu temporis in urbem mu-
 ratum statuamus. Quin etiam Diaconus in eadẽ historia miscell.
 Persidis populum Chorosanitas Maurophoros (sic enim cognomi-
 nat) inculcat, à Chorosa regione nimirum sic dictum. De quorum
 rebus gestis ibidem lib. 22. & seq. duobus. Cæterum quod ad
 Chorosanitarum originem, & nominis Corrozan notionem attur-
 net, hanc veterem crediderim, nempe à Coraxis, quos inter Scy-
 thicæ gentes Ptolemæus memorat. Etsi Strabo lib. 11. etiam Chor-
 zenam regionem celebravit. Qui recentes res Persicas de T A M-
 M A S I regis filijs in literas retulere, Corrozan, quam Corossa-
 nam vo-

APPENDIX

nam vocant, hæcenus peculiari regulo paruisse scribunt. Tradit idem Byzarus lib. 11. de rebus Persicis, sed Corrozan hodie Cheri vocari, ait.

CAPVT XX.

Ecce Franci) Apparet, auctorem in Solymano decorum obseruare voluisse. Nam quos Græci seu Byzantini scriptores promiscue nunc Latinos nunc Francos (exempla habent Zonaras Tom. 3. Glycas pag. 471. Cedrenus cum alibi tum pag. 520. 527) eos Sarraceni, Turci, Tartari & Persæ Francos, id est occidentales vocant, Similis de hoc ipso Solymano locus occurrit lib. 4. cap. 3. Et conueniunt, que legimus lib. 7. cap. 34. Causam explicat Frisingensis lib. 7. cap. 4. Occidentales populos, inquit, ob antiquam gentis illius dignitatem, vt puto, & virtutem, Orientales Francos appellare solent &c. Quin imo & Indis & AEthiopibus Francorum nomen de occidentalibus in usu esse, aiunt, acceptum nimirum à Sarracenis & Turcis Aegyptiacis. Vide Vrspergensem, item Osorium lib. 5. pag. 168. & epistolam Helena reginae apud Damianum Goesium pag. 460. Sed nec illud omitti hoc loco debebat, quod habet Nicetas pag. 66. nempe Francos, qui Constantinopolin expugnauerunt (proprie autem locus ille ad Gallos & Germanos pertinet) id vnum se vereri factasse, ne caelum rueret. Alludit enim ad Celzarum responsum, quod gentem istam Alexandro Magno dedisse, accepimus.

CAPVT XXIII.

Et vndiq; Turcopolis accitis) De Turcopolis vide que auctor infra habet lib. 5. cap. 3. Tyrius lib. 9. cap. 25. Legitur idem nomen apud Gregoram lib. 6. pag. 26. Ad simili plane usu Nicetas lib. 3. de imperio Alexij Angeli Constantinum quendam, Pachymerius lib. 4. Carolum, Cedrenus pag. 647. & 653. Erbebinum, Francopolos, Iohann. Cuiopalates pag. 146. Bodinum Longobardopolum, nominauerunt. Notabile est, quod scripsit Aristophanis

APPENDIX.

phanis interpres, apud Græcos, quod cuiq; vehementer carum
esset, id πῶλον illius appellari solitum. Vide proverb. Parnus sem-
per tuus pullus. Inuenias etiam apud Zonarā et Caropalea no-
mina, Umbertopolus & Gabrielopolus. Et Cedrenus pag. 533. &
572. Cometopolos, Comitibus filios dixit. Ad eundem modum Zo-
narus loquitur pag. 163. Porro autem in Turcopolorum & id ge-
nus alia militum externorum locum apud Byzantinos Imperato-
res successisse postmodò GASMYLICI videntur. Hi enim in-
ter Romanos & Latinos educati, ab illis prudentiam in suscipi-
endo, ab his audaciam in gerendo bello sumebant, ut Gregorius
lib. 4. pag. 13. item lib. 6. pag. 21. De iisdem disertius Pachyme-
rius lib. 3. ubi Gasmalicos vocat, qui Romanis mulieribus & vi-
ris Latinis nati essent. Iam quod ad militiam tam Turcopolorum
quàm Pincenariorum (egimus de his cap. 9) attinet, tum cur Im-
perator Byzantinus ab Argonautarum nostrorum expeditione fu-
erit alienior, de ijs capitibus præclare Roberius Monachus in ora-
tione, quam iisdem Turcopolis & Pincenarijs captiuis ad Bœ-
mundum attribuit lib. 2. Conductitij milites, inquit, sumus
Imperatoris, & donatiua nostra promereri ab eo deside-
ramus. Quò ei libet, vadimus, quod præcipit, facimus,
& magis illi, quàm Deo obedimus. Nos tamen benè re-
cognoscimus, quòd magis oportet obedire Deo, quàm
hominibus. Imperator noster magis perhorrescit agmi-
na vestra quàm cœli fulmina, quia magis sibi persuadet,
vos velle eum regno suo priuare, quàm velle peregrina-
ri, & ideo non cessat, malum erga vos machinari & c.

CAPVT XXIII.

Bavvariæ) Triplex nominis huius scriptura reperitur: alij
enim Bawariam, ut hic auctor, alij Bauariam, alij Barioariam,
nominant. Postrema magis placet, ut sit à Boyis: nam qui ab A-
uaribus, gente Hunnica, notionem deduxere, falluntur.

CAPVT

APPENDIX.

CAPVT XXVII.

Vnde nescio, si vel Domini iudicio, aut aliquo animi errore) Imò istud maleficū genus etiam Romanis legibus interdicitur C. lib. 1. tit. II. l. 6. Pertinent eodem qua de Bernardo Abbate habet Frisingensis lib. 1. de rebus gestis Friderici cap. 38. & seq. Capta Constantinopoli ab occidentalibus copijs, id est imperante OTHONE IIII. Cas. simili modo Flaminius (Flandros dicit) in Sarracenorum Synagogas grassatos, scripsit Nicetas pag. 62.

CAPVT XXVIII.

Comes Emicho) De hoc Emichone adde scholio ex Auentino & Frising Comitatum Leiningensem pertinuisse ad Lotharingiam, ut LaZius de migrationibus gent. Floruit alius eiusdem nominis & familiae temporibus Friderici I. Cas. de quo ita Iacobus Spigelius in libr. 9. Guntheri Ligurini: Hunc reperiō, inquit, alicum testem subscripsisse instrument. literarū, quo AEnobarbus recens Caesar appellatus ratum habuit, ædem in Selestadio à maioribus suis, ad instar, ut annualium verbis utar, Domini sepulcri factam, dicatamque diuæ fidei in Concha Ruthenen. dicec. in Archiepiscopatu Bituric. in Ducatu Aquitaniæ M. C. LII. Indiēt. prima 6. Kal. Febr in Hohenburg & c. Præterea in itinerario Hierosol. Alexandri, Comitit Palat. & Ioannis Nassouij nominatur Osualdus Leining. ad ann. 1495. & seq.

CAPVT XXIX.

Clareboldus & VVilhelmus) Meminit Clareboldi Tyrrius lib. 1. cap. 29. & de Vendeloso cognominat. Forsan autem Venlonum Geldria dicit. De VVillehelmo præter eundem Tyrrium præclare Robertus Monachus lib. 4.

APPENDIX.
CAPVT XXXI.

Anserem quendam diuino spiritu afferebant affatum &c.) Non omnia fabulosa esse, aut haberi debere, que mirabilia sunt, alibi disseruimus. Et qua e Macedonica, qua e Romana historia hac quadrent, habet proomion. Addatur preterea, quod legimus in Sigefridi presbyteri Chronico, nimirum Cofdroen. II. regem Persarum, ut sibi honores diuinos arrogasse, ut cum medius ipse assideret, se Patrem, lignum crucis, a dextris collocatum, Filium, gallum gallinaceum a sinistris, Spiritum sanctum, appellari. Et meminit Georgius Fabricius e Cleman- gio (nam Baleus nonnihil variat, in concilio Pisano, cui Balihassar Cossa, qui fuit Iohann. XXIII. Papa, presidebat, cum inuocaretur Spiritus sanctus, bubonem aduolasse, meminit de Iohann. Chrysostomo Nicephorus Callist. lib. 13. cap. 2. cum is presbyter inauguraretur, columbam aduolantem eius capiti insedis- se, meminit Zonaras in Maximino, qui post Alexandrum Mammee imperauit, Flavianum, cum forte ex agro uenisset, neq. ab ullo eius mentio facta esset, propterea tamen Episcopum Rom. salutatum, quod huius quoq. capiti columba insedisset.

IN LIBRVM II.

CAPVT I.

Godefridus dux Lotharingæ) Diuersos per id tempus Lotharingia Ducatus habuit. In his Arducuna, seu Bullionis (sic enim auctor noster vocat lib. 2. cap. 22.) in confinio Namurci, Leody & Hannonia parebat Godefrido, quem Hierosolymam peti- turo vendidit Oberio, Episcopo Leodiensi mille trecentis marcis argen- ti, ut anaes Colonienses, et Robertus Gaguinus. Nam Tyrius variat, et donatu Leodiensi a Godefrido ait. Vti contra idem Gaguinus et hoc habet, Godefridu Metenses, qui ad Lotharingæ principatu pertine- ret, recepta ab eis gradi pecunia, sui iuris esse permisisse. Caput au- tem Go-

APPENDIX.

rem Godefridus de eo Lotharingie ducatu, quem auunculi adoptione consecutus fuit, Imperij Princeps esse. Nam origo eius Frætica extitit, qua de re infra. Cùm Henricus III. Cesar grauius ita et Saxonibus et Italicis bellis vexaretur, Godefridus cõstatissimè pro eius partibus propugnauit. Ac de Saxonica Godefridi militia præclare auctor historie de Henrici III. bello Saxon. lib. 3. Quare is vicissim ipsi habitus honor, vt Labari curatione accepit. Quod mirum quàm strenuè gesserit, Tyrius docet. Etsi scriptor ille in eo fallitur, quod RUDOLFUM, quem Saxones Casarem salutant, confossum à Godefrido in pralio tradit. Tantum enim is dextram amisit, à Godefrido tamen vt aliqui volunt, amputatã. E quo vulnere quia Rudolfus non multo post interijt, fieri potuit, vt inde de confosso illo à Godefrido fama, quam Tyrius sequi diximus, nata fuerit. De Italica Godefridi militia auctor noster infra lib. 5. cap. 14. Idem de maiorum eius dignitate & nobilitate nonnulla disserit lib. 3. cap. 9. sed vt hanc potissimum ad Lotharingiam restringat, quod ipsum etiam de Balduino fratre & successore videre est lib. 12. cap. 28. Quadrantq; Roberti Monachi expositiones lib. 1. vbi Godefridus simpliciter Dux Teutonicus nominatur: Erat, inquit, Eustachij, Comitibus Bologniensis E. sed officio dignitatis Dux Teutonicus. Hic vultu elegans, statura procerus, dulcis eloquio, moribus egregius, & in tantum lenis, vt magis in se Monachum quàm militem figuraret. Et quæ lorica vel clypeus sustinere poterat impetum mucronis illius? Hac ille. Quod ad sacrum hoc Godefridi bellum attinet, de eo quadam abtius repetere placuit. Cùm HENRICI III. bellis Germaniam per annos XXIII grauius quassata fuisset, & Principes reliquaq; nobilitas inde armis assueta, tantum arma creparet, Cesar vt in pacem publicam consuleret, ad sacram militiam eos adhortatus fuit, spem faciens, se vñd iturum. Sic ergo è Lotharingia,

APPENDIX.

gia, seu Belgica Germania, qua tum tota dittonis Imperij erat,
 Godefridus cum fratribus duobus, & Robertus Flandrensis, &
 superiore & magna VVELFVS, Dux Bauaria, & alij mili-
 tiam illam profecti fuere. Quia autem Cesarem alia negotia do-
 mi detinebant, quasi legati partes pro eo Godefridus obiit. Nam
 inde est, quod auctor noster scripsit, auctoritatem eius in exercitu
 precipuam fuisse, item bellum ipsum ad Rom. imperij digni-
 tatem pertinuisse, deniq; non solum Lotharingos, verum etiam
 Saxones, Alemanos & Bauaros Godefridi signa secutos: qua de
 re cum alibi, tum lib. 3. cap. 39. lib. 4. cap. 47. & 51. lib. 5.
 cap. 46. Quin & hoc habet, Godefridum cum Germanis, quos
 bello ferocissimos vocat, quos corda intrepida habere, quorum
 manus & gladium in inimicorum ceruicibus saeuissimum fuisse
 dicit, ibi ferè collocatum, vbi maior vis defensionis (sic enim lo-
 quitur) redundaret. Et Robertus Monachus tum alibi, tum lib. 7.
 ducem ducum & militem militum nominauit. Imò Vrspergensis
 nostrae gentis milites praecunctis alijs Godefridum honorasse, scri-
 bit: quia, inquit, feritatem illorum suauissima vrbantate
 Gallicis Caballarijs commendans, inuidiam, quae inter
 vtrosq; naturaliter quodammodo versatur, per innatam
 sibi vtriusq; linguae peritiam mitigauit. Idem traditur à
 Frisingensi lib. 7. cap. 5. Ideo & hoc ascribere testimonium vi-
 sum fuit: Hic, inquit, inter Francos Romanos & Teuto-
 nicos, qui quibusdam amaris & inuidiosis iocis rixari
 solent, tanquam in termino vtriusq; gentis nutritus, v-
 triusq; linguae sciens, mediū se interpoluit, ac ad comanē-
 dum multis modis informauit &c. De Vvelfo quid causae
 interuenerit, quod is tardius profectioem suam suscepit, ignora-
 tur. Caesar quidem vt studium suum denuò testaretur, ei C O N-
 R A D V M Stabularium, vt auctor nominat, seu praemissa seu
 adiunxit. Quo enim hunc fauore complexus sit, liquido idem
 auctor

APPENDIX.

auētor noster demonstrat. Ac necessariam hoc loco explicationem istam duximus, tum quòd ad Germanici nominis decus spectare videatur, tum quòd à Tyrio planè prætermittatur, à nostro verò auētoꝛe frigidius & indiseruius attingatur. Secuti autem sumus Auentinum lib. 5. scriptorem inquam talem, qualem inter omnes esse constat. Nunc ad Godefridum redeo, de quo Tyrj lib. 9. cap. 5. & sequentibus 4. expositiones præclare sunt. Nos hîc tantum familiae stemma excerpemus.

Eustachius, Comes Bolonien-
sis in Remensi diœ-
cesi.

Ida, GODEFRIDI Gibbosi,
Ducis Lotharing. so-
ror.

I. GODEFRIDVS, adoptatur à Godefrido a- uunculo: militat illustri laude HENRICO III. Cæs. bello sacro inter prin- cipes nomen dat, exercitus Imperator, & deinde pri- mus Hierosolymæ REX factus. Moritur anno Christi 1100. 15. Cal. Au- gusti. regni primo.

II. BALDVINVS, informatur adolescen- tulus in bonis litteris, et sacris initiatur. Eius ordinis pertæsus, militi- am amplectitur, vxore ducta, & GODEFRI- DO belli sacri societate iungitur, consecutus pri- mum Edeffanum Comi- tatum, deinde regnum Hierosol. Moritur anno

EVSTA- GULIEL- mus, me- moratur à Tyrio lib. 9. ca. 5. Post captam Hie- rosolymam domum reuersus, et de- mum BALDVI- NO successor destinatus, in Italiam vsque progredi- tur: nam ibi BAL- DVINVM BVR- GIVM iam regnare e- doctus, frustra vs, qui e- uocârant, instantibus, pergere noluit, regna- quam à se turbandū re- gnum dilîtans, cui pax

Christi 1118. regni 18. Vxores ei tres atribu- untur *

* 1. Gutuera, regis Angliæ F.

* 2. N. Filia Taph- nuzi Armenij.

* 3. Adelesia, vidua Rogerij Siculi.

a
d fratrum

APPENDIX.

α
fratrum sanguine parta
esset. Vide Tyrium.

N. Filia αὐτοῦ μὲν

Coahaldis, nupsit STE-
PHANO, regi An-
glia.

Balduinus pariter de Burg) Burgiorum equestrem fami-
liam habet adhuc hodie Vestualia. Quod ad hunc Balduinum
attinet, auctor infra lib. 7. cap. 31. patre Hugone, Comite de
Rorslet, natum ait. Variat Tyrius, & Comitatum illum Retefta-
num vocat, atq; in Remensi diœcesi collocat. Idem Balduino
cognomentum Aculei attribuit: Qui deinde Balduino I. in re-
gno Hierosol. successit: perhibentur enim genere & sanguine con-
iuncti fuisse. Quare & Balduini & successorum ex Andegauensi
familia gentilitatem hic ascribemus, sic tamen ut eandem An-
degauensem familiam distinctè demus, quò scilicet omnia pla-
nora fiant.

Hugo, Comes de Re. — Melisenda.
est.

Morphia Gabrielis, seu Gaue- rae Ar- men. F.	III. BALDVINVS de Burgo, cognomen- to ACVLEVS, ter- tius Hierosolymæ rex, nominis verò e- ius secundus. Mori- tur ann. Christi 1131.	Geruasius, primùm Ar- chiepisc. Re- mensis, d in- de sacro or- dine abdicat- ur ann. Christi 1131.	Ma- naf- ses.	Mathil- dis, vx- or Cas- tellani de Vitri- aco.	Hodier- na, vxor Herbran- di de Her- geiz.
--	--	--	---------------------	--	---

α

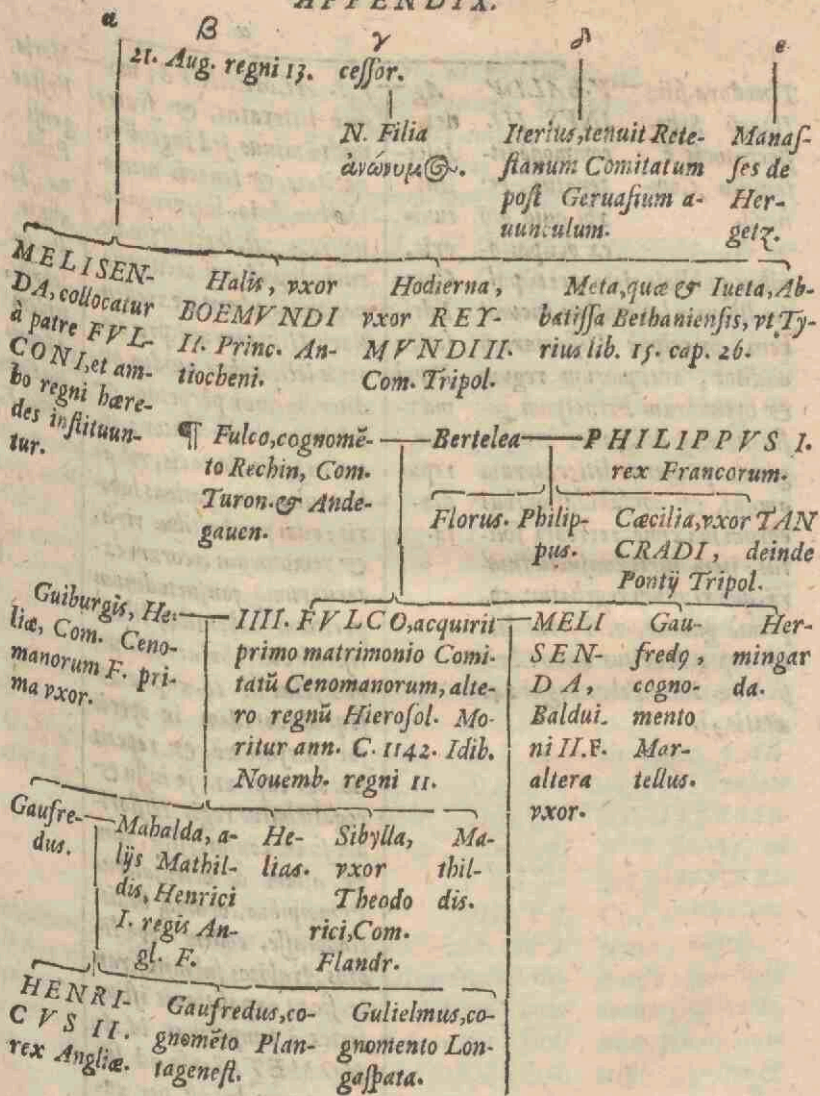
β

γ

δ

ε

APPENDIX.

a

d 2

Tacodo-

APPENDIX.

Theodora, filia
Isaacij Seba-
stocratoris e
familia Com-
nena.

nibus publicis decerpere pos-
set, libenter lectionibus incum-
bens, præcipuè Historiarum
auditor, antiquorum regum
& optimorum Principum ge-
sta moresq; diligenter inuesti-
gans: præterea litteratorum
amans, & confabulationibus
eorum maximè recreari soli-
tus: item iuris consuetudina-
rij, quo regnum regebatur, ap-
primè gnarus, vt Tyrius lib.
16. cap. 2. Moritur anno Chri-
sti 1162. Idib. Febr. regni 24.
ætatis 33.

V. BALDV
INVS III.

commodè lit-
teratus, &
vbi quid otij
ex occupatio-

Ag-
nes,

Iosec-
lini
iuni-
oris,

Com.
Edef-
sani

F. pri-
ma r-

xor,

repu-
dia-

ta.

VI. ALMERICVS, mo-
dicè litteratus, & fratre
multò minus, sed ingenij ri-
uacitate, & tenacis memo-
riæ beneficio, interrogatio-
ne frequenti, legendi studio,
cum aliquid otij occupatio-
nes indulgebant, excellen-
tior: Historiarum præcæ-
teris lectionibus audius au-
ditor, memor perpetuò, &
fidelissimus recitator: to-
tus in serijs, in iocis, vel a-
lea nunquam: patiens labo-
ris: cum prudentibus viris,
& remotorum locorum ex-
ternarumq; consuetudinum
peritiam habentibus liben-
tissimè confabulari solitus,
vt Tyrius lib. 19. cap. 2. &
seq. Addit idem in operis
sui præfatione, & repetit
lib. 19. cap. 21. se iussu &
rogatu huius regis Histori-
am suam conscripsisse, tum
& aliam de orientalibus
Principibus, eorumq; bellis,
elaborasse, eodem rege li-
bros Arabicos subministran-
te, sic vt expositionis istius
series à temporibus M A-
HOMETIS vsq; ad su-
am ætatem, hoc est per an-

Maria,
Vr sper
gens
Polli-
na, 10-
annis
Proto-
sebasti-
itidem
è fami-
lia Com-
nena F.

APPENDIX.

a β

nos 570. deducta fuerit: qui
longè maximus thesaurus
temporum iniuria deperijt.
Moritur anno Christi 1173.
regni 12. mens. 5. ætatis 38.

VII. BAL-
DVINVS IIII.
discipulus GV-
LIELMI, tum
Archidiaconi,
post Archiepisco-
pi Tyrj, Histori-
arum more pa-
trio avidus au-
ditor. et salubri-
bus monitis val-
de obtemperans,
vt idem Tyrjus
lib. 21. cap. 1. Mo-
ratur elephantia-
si ann. Christi
1185. regni 12. æ-
tatis 25.

Guliel-
mus, co-
gnomen-
to Lon-
gaspata,
Marchio
Montis
ferrati,
cedit è vi-
ta tertio
matrimo-
nij men-
se.

VIII. BALDVINVS
V. moritur septimo regni
mense, anno ætatis nono,
vt Arnoldus Lubec. Vari-
at de nomine continuator
Sigeberti ad ann. 1185. et
Henricum vocat.

SIBYLLA, —
femina am-
bitiosa & re-
gni pestis. De
morte eius &
liberorum su-
perstitū Vr-
spergensis &
continuat. bel-
li sacri pag.
55. Alij tamē
variant.

IX. GVI-
DO de Li-
zimaco, vt
Tyrjus, Lu-
signano, vt
alii, inau-
guratur
regno à
BALDV-
INI pri-
uigni mor-
te vxoris
artibus.
Quare æ-
mulum
REY-
MVN-
DVM
Tripolita-
num, hostē
SALA-
DINVM,

ISABELLA, de-
spondetur Hem-
fredo Toronio à
BALDVINO
fratre anno ætatis
octauo, ducitur ve-
rò quarto post an-
no, vt Tyrjus lib. 22
cap. 5. & 28. Ab
eodem post sororis
interitum diuortio
auulsa, nubit CON-
RADO, Marchio-
ni Montisferrat.
qui inde regni Hi-
erosol. titulum am-
bire cepit. Ali-
quanto post cæso il-
lo ab ASSASSI-
NIS sicarijs, ad
tercias HENRI-
CI, Comititis Cam-
paniæ, nuptias
transit: qui regnū
nomen fugians, de-
mum præcipitio in-
terijt. Quarto &

Soldanum AEGypti, accipit. A quo prælio victus, cum ipse tum vrbs Hierosolyma in hostis potestatem deuenit, duravit captiuitas eius annum integrum. Libertate recuperata, cum vxor interea obiisset, iterum de regno affinium emulationem incurrit. Quo tandem RICHARDO,

γ

δ

APPENDIX.

Y
regi Angl. cedere coactus, Cyprum ab eo recipit: Suntq; familia Lusigniana editi sequentes infula istius reges vsq; ad Venetorum dominatum, quem rursus Turci euertere.

A
postremo matrimonio sociatur AMERICO, Guidonis fratri, & in

Cyprio regno successor: qui cum inde etiam rex Hierosolyma saluari vellet, sed segnius afflictae res Syriacas administraret, Innocentij Pontificis sententia exauctoratur. Nasitur autem altero ISABELLAE matrimonio, seu è Conrado Montisferrat.

IOLE, Basilio Heroldo Maria, datur nuptum Innocentij Pontificis auctoritate IOHANNI de Brenna, Comiti Viennensi: unde genita

IOLE, seu Iolanta, iungitur à patre matrimonio FRIDERICO II. Cæs. regi Sicilia: à quo tempore regni Hierosol. titulus successoribus regni Siculi mansit. Vide Michaëlem Ritium.

CAPVT VII.

Fratrem regis Francia) Is fuit PHILIPPVS I. natus patre Henrico I. auo Roberto Pio, proauo Hugone Capeto, qui oppressa CAROLI MAGNI posteritate, vi & fanore militum, id est, nobilitatis, regnū occupauit, & ad posteros, qui etiamnum possident, transmisit. Enimvero milites annalibus nobilitatem seu ordinem equestrem dici, notum est. Et eadem phrasi Chronicon Bergomatis pag. 276. Hugonem Capetum strenuum Ludouici regis militem fuisse, ait. Addit Bodinus, ab eo tempore Gallici regni Comitatus & alias id genus dignitates hereditarias esse capisse: nam ita Hugonem, ut proceres sibi firmiter deuinciret, pactam fuisse, cum antea Reges liberè, seu pro meritum a stimulatione, conferre solerent: Sic ut Comites olim ijdem fuerint, quos nunc GVBERNATORES appellamus. Est autem hac

tertia

APPENDIX.

tertia regum Francicorum familia. Cuius originē non Gallicam, sed Germanicam esse, tot tamq. evidentibus auctorum testimonijs docetur, ut qui contrā sentiunt, nihil sentire videantur. Inprimis verò explodendum est impudens Dantis Florentini commentum, qui Hugonem Capetum patre Roberto Tyranno, qui antea macellarius fuisset, natum scripsit, ut Chronicon Bergomatis ibidem. Nec plura de familia hac inculco: est enim historia eius in medio. Habet etiam stemma, etsi alicubi mutilum, sed tamen regum seriem rectē enucleans ac digerens, Onuphrius Panuinius: idcirco eò lectorem remittimus. Tantū de Hugone Magno, cuius historia hac mentio sit, teneatur, eum Veromanduorum Comitum fuisse. Tradidit quoq. cognomen istius causam Robertus Monachus lib. 7.

CAPVT XIII.

Boëmundus, princeps ditissimus Siciliae & Calabriae) Boëmundus hic genere Normanus fuit. Nota autem est Normanorum historia: quippe qui fixis in Gallia sedibus, deinde etiam Anglia regnum acquisierint: imò in Italiam progressi, ibi Graecos Apulia & Calabria. Sarracenos Sicilia exturbarint. Nec de origine, quam euidenter & gentis & Principum nomina testantur, disputo. Est etiam familia, qua editus Boëmundus fuit, diuersorum scriptis celebrata. Nos hic de ea assumemus, quae ad pleniorum historia Hierosolymitanae cognitionem pertinere duximus.

Tanceradus, Comes Norman.

<p>DROGO, Gulielm, primus gen- tis et familiae suae Apuliae Comes, ann. Christi 1039.</p>	<p>VNFRI- DVS, tenuit Apuliae Co- mitatū post Drogonē fra- trem.</p>	<p>ROBERTVS, cognomēto Guis- cardus, nomina- uit se DVCEM Apuliae et Calab- riae, cum fra-</p>	<p>ROTGERSVS, et auctor noster, Ro- gerius cognomen- is Bursa, ut Tyri- us, donatur Sici- liae parte à RO-</p>
a	β	γ	δ

APPENDIX.

	a	β	γ	δ
Richardus de Principatu. Dedere ambo bello sacro nomen, vt Tyrius lib. 2. cap. 13. Meminit Richar- di lib. 3. cap. 24. Auſtor noſter lib. 3. cap. 15. vo- cat princ. Salernitanum.	Rein- fus. Dedere ambo bello sacro nomen, vt Tyrius lib. 2. cap. 13. Meminit Richar- di lib. 3. cap. 24. Auſtor noſter lib. 3. cap. 15. vo- cat princ. Salernitanum.	BARELAR- DVS, ſucceſ- ſit patri, pul- ſus demum à Roberto pa- truo.	terna dittoni præter Calabri- am & Lucaniã & Siciliae ma- gnam partẽ ad- ieciſſet. Moritur an. Chriſti 1085.	BERTO fratre: dedeſe Sicilia Co- mitem appellat, et pulſis Sarracenis, totam inſulam ſi- bi vendicat. Vxor Adeleſta, vt Ty- rig lib. 12 cap. 5. Vnde natus

BOEMVN-
DVS I. co-
gnomento
Curbespina,
vt Antonius
Geufreus,
Princ. Au-
tiochenus.
De hoc paſ-
ſim auſtor
noſter.

Conſtan-
tia, Pbi-
lippi I.
regis
Franco-
rum F.
ſter li. 10. ca. 43.
facit filium ſoro-
ris Boemundi.

Guido, HELE-
NA, de-
ratur à
Tyrio
lib. 6. c.
II. Au-
ſtor no-
nacio
ſtantino
F. Zona-
ras.

N. filia N. fi-
lia r-
lielmi x-
or
Mi de Grã-
Guli
temaiſ. elmi
uil, de Mar-
quo Ty-
chiorius lib. nis.

ROGERIVS, pro-
bavit, et omni ope
adiuuit matris ite-
ratas cum BAL-
DVINO I. rege
Hierosol. nuptias.
Verum illa poſt
repudiata, & ipſe
et ſucceſſores gra-
ue in reges Hiero-
ſol. odiũ concepere
Ann. C. 1131. à re-
gni ſui Archiepi-
ſcopis & Episco-
pis Rex inaugura-
tur: quam deinde
dignitatem in po-
ſteros propagauit.

Ha-
lis,
Bal-
dui-
ni II
F. ○)

BOEMVN
DVS II. re-
cuperat pa-
ternum An-
tiochiaẽ prin-

TANCRA-
DVS, tam ab
auſtore noſtro,
quã à Tyrio
exquiſiſis lau-

Cæcilia,
Philippi
I. Regis
Franco-
rum F.
Gulielm, ce-
cidit in alte-
ro cõtra SO-
LYMANUM
prælio.

N. filia, vxor
Richard, de
quo Tyrius
lib. 2. cap. 13.
auſtor noſter

APPENDIX.

cipatū post
Rogerii in-
teritium.

dibus celebratus,
excepit BOE-
MVNDIA auun-
culi Antiochen.
principatum.

lib. 7. cap. 28.

Reymun-
dus, Gu-
lielmi,
Com. Pi-
claviens-
is F. per
matrimo-
nium fit
princeps
Antioch.
Cū NO-
RAD I-
NO, dy-
nasta
Turcico,
infelici-
ter con-
gressus,
cedit in
acie. Au-
dor Ty-
rius lib.
14 cap. 9.
& li. 17.
cap. 9. &
seq. Me-
minit Ni-
cetas pag
7. a. 9. b.

Constantia. De hac
Tyrius lib. 13. cap. 27.

Balduinus for-
tē & ipse Rei-
naldo & Con-
stantia natq. no-
minatur à Nice-
ta lib. 5. de im-
perio Manuelis
Comneni, &
iterum lib. 6.
cecu qui eidem
Imp. militārit,
et in eo bello oc-
cubuerit. Nam
vt ne Boemun-
dum accipere
possimus, ob-
stant Tyrj ex-
positiones lib.
21. cap. 12. &
seq.

MARI-
A, alio
nomine
Xene, v-
xor Ma-
nuelis
Comne-
ni, Imp.
Byzant.
Habent
historiā
eius Ty-
rius lib.
18. ca. 31.
et lib. 19.
ca. 11. Ni-
cetas lib.
3. de im-
perio Ma-
nuelis

Reinaldus de Ca-
stellione, successit
in matrimonium et
principatū Reymū-
di. Vidus à Mege-
dine præfecto Ala-
piensi, multorū an-
norum carcere ve-
xatur, nempe ab an-
no 18. BALDVI-
NI III. vsq. ad an-
num secundū Bal-
duini III. vt Tyri-
us lib. 18. cap. 28. et
lib. 21. cap. 11. Post
hoc temp9 Galilææ
vltra Iordanē præ-
fuit: & cū pro
GVIDONIS partibus propugnaret,
victo illo & capto, SALADINI ma-
nu perimitur, vt Speculum Vincenyj
lib. 30. cap. 43.

Comn. vbi tamen auctor iste tam ipsam quā Ph-
lippam, sororem vterinam, perperam Petebini I-
tali filias facit, item de imperio Alexij II. F. Qui-
bus addantur quæ commentatus est Camerarius
in Chronol. Nicephori pag. 124.

ROTGE N. filia
RVS, vt vxor
auctor Iosceli-
noster, niCom.
Rogeriq, Edessa-
vt Tyri-
us, sur-
rogatur in Antio-
cheno principatu
TANCRADO
auunculo. De af-
finitate eius cum
BALDVINO II.
idem Tyrius li. 11.
cap. 22. & lib. 12.
cap. 9. de morte
cap. seq.

Theodora

APPENDIX.

<p>Theodora, prima vxor.</p>	<p>BOEMVNDVS III. — Sibyl- la, al- tera vxor.</p>	<p>Philip- pina, repudiata, Meminiit N. cetus pag. 19. a.</p>
<p>BOEMVNDVS III. — cipatu à vitrici captiui- tate. Vide Tyrium lib. 19 & seq. Idem de vxoribus lib. 22. cap. 6.</p>	<p>Sibyl- la, al- tera vxor.</p>	<p>nupsit ANDRO- NICO Commeno, & ab eo Toro- nio. Tyrius lib. 21. cap. 13. pag. 19. a.</p>

CAPVT XVI.

Ad portum Ciuitot) Roberto Monacho Ciuito castellum
& portus est. Nullum autem dubium habeo, nomini Ciuitot in-
esse mendum, siue sit à Cibioetis, siue à Scutari, vel etiam à
Sophia. Cibioetas passim nominat Pauli Diac. histor. miscell.
& imperij Byzant. classarios intelligit. Scutari putatur Xen-
phonti, Ptolemao, Suida, Stephano Chrysopolis esse, nobile olim
Chalcedonis emporium: quia, inquit, Cedrenus pag. 631. mari
interfluente, Constantinopoli opposita est. Loquitur eo-
dem modo Zonaras in Basilio Porphyrogenito. Sophia por-
tus celebratur à Cedreno, Zonara, Nicephoro Callist. & Paulo
Diac. in histor. miscell. Ac postremus hic quidem Heraclij con-
tra Phocam expeditionem describens pag. 549. Cùm Const-
antinopolin, inquit, peruenisset, diuertit ad portum So-
phiae &c. Enimuero nominum deprauationes istas & alibi à
pud Chronici huius auctorem reperias, ut cùm Tetarteron in
Tartaron, Argyrium in Argonium &c. commutat. Interim ni-
hil desinimus, & omnia lectori perpendenda relinquimus. Nec
repugnārim, si cui à voce *κίβωτος* deductum placeat, quamcunq;
tandem ei notioni vel causam vel euentum ascribere velimus.

CAPVT XVIII.

Valonam & Durax) Valona veteribus est Aulon, Durax
siue Duraço, Dyrhachium, quae posterior vrbs ut postmodo tota
terra.

APPENDIX.

terramotu conciderit, Pachymerius narrat lib. 5. Nicephorus Callist. lib. 16. cap. 25. eandem ANASTASII Dicori Imp. patriam fecit, ideoq; ab eo pulcherrimè ornatam, & validissimè munitam, ait.

CAPVT XIX.

Robertus Flandrensis) A Tyrio lib. 6. cap. 17. cognominatur Friso, forè de patris Roberti cognomento. Nam hunc nostrum Hierosolymitanum, de expeditione Hierosolymitana, appellatum aiunt. Reliquam Flandricæ gentis & principum historiam pertractat Iacobus Meyerus Balliolanus, unde qui volet, repetat.

CAPVT XX.

Et ecce legatio Reymundi, Comitis S. AEgidij) Reymundum hunc Tyrius & Vrspergensis nominant Comitem Tolosanum, ut auctor noster perpetuò Sanctægidianum. Nos id tenere sufficiat, virumq; Comitatum ei paruisse. Quia autem posteri non solum in Gallijs, verum etiam in Hierosolymitano regno floruerè, imò, ut hoc tandem euerteretur, in causa fuèrè, hic de ijs subijciemus, quantum præsens institutum requirere videbatur.

Reymundus, Comes Tolosæ & S. AEgidij, post Laodicea
& aliorum locorum Dominus eius nominis
primus.

Bertrannus, Tyrio Bertrandus, donatur à BALDWINO I. Tripoli vrbe; unde & ipse & posteri Comites Tripolitani di-

Amphossus, retinuit auitum Tolosæ et S. AEgidij Comitatum. Mementi Tyrius lib. 10. ca. 27. & lib. 16. cap. 28.

Gulielmus, à Tyrio cognominatus Iordanis, Comes Sarrangianus, & Reymundi I. nepos atq; successor. Vi transe-

gerit cum Bertranno, ut interitu suo reliquam possessionum partem eidem adundam reliquerit, auctor noster docet.

APPENDIX.

Punclus, Tyrio Pontius. De interitu eius idem lib. 14. cap. 23. — *Cæcilia, Philippi I. regis Francorum F. vidua TANCRADI.*

Reymundus II. cognomento Senior, vlciscitur egregio conatu patris cædem. Ad Montemferratam castellum captus à SANGVINO, dynasta Turcico, demum eodem castello hosti dedito, dimittitur. Perijt insidijs Assassinorum, in porta Tripolis confossus. Loquitur de eo Nicetas pag. 7. a. proprio ibi nomine suppresso. — *Hodierna BALDVINI II. F.*

Reymundus III. cognomento Iunior, captus à Noradino, Sanguini F. nouennali carcere vexatur, ut Tyrius lib. 20 cap. 30. Deinde BALDVINI III. tutelam, & regni administrationem, petit & impetrat: à quo post biennij absentiam regnum intrare vetitus, grauiter inde irritatur. Mox tamen offensioe sanata, ex morte regis in nouam cum GVIDONE no de BALDVINI V tutela contentioem venit. Cumq; illo breui post vita defuncto, regnum Guidoni cessisset, inuidia & æmulatione plane dementatus, hostilem animum induit: SALADINO occulto sedere iungitur: prodit res Christianas: & dum regni cupiditate etiam in verba & religionem Barbari iurat, subita morte perit, seu circumcisionis dolore, seu custodum insidijs extinctus. De moribus & coniugio eius idem Tyrius lib. 21. cap. 5. — *Melisenda memoratur à Tyrio lib. 17 cap. 19. & lib. 18. cap. 31.*

CAPVT XXI.

Robertus, Nortmanorum Comes) Robertus hic eorum Normanorum genere procreatus fuit, qui retentis in Gallia sedibus, inde Angliam inuasit, ac debellarunt. Ad eandem stirpem pertinet materna RICHARDI regis origo, qui iam inclinatatas res Syriacas vicung, subleuauit. Quare partem genealogia subijcia.

GVLII

APPENDIX.

GVLIELMVS, Dux Normanorum in Gallijs, potitur regno Angliæ cæde **HARALDI** regis, cui ob filiam repudiatam bellum fecerat. Moritur ann. Christi 1087. regni 21.

Vxor **Matbildis**: vnde nati

Robertus, rebellat patri instinctu **PHILIPPI**, regis Francorum. Eidem reconciliatus, minore debinc gratia viuit, & è testamenti eius tabulis non regnum, sed Normaniam possidere iubetur. Qua **Gulielmo** fratri decem millibus auri librarū oppignorata, bello sacro nomen dat. Inde reuersus, cum alteri fratri, **HENRICO**, qui interea in regnum successerat, bellum fecisset, & re transacta, ad arma redisset, victus et captus in carcere vitam finit.

GVLIELMVS, cognomento **Rufus**, successor à patre nominatus, regnavit ann. 13. Accusatur ab annalibus iniuriarum in ordinem Ecclesiasticū: quippe qui crebrò in ore habuerit: Pinguē Christi panem esse, & delicias præbere Regibus. Perijt in venatione, seu casu seu de industria à stipatore sagitta transfixus.

HENRICVS I. regnavit post fratrem ann. 25. Vxor **Mathildis** è regia Scotorum domo. Qua editi

Adela, vxor **Stephani Blesensis**, mater **STEPHANI** regis, cuius post **HENRICVM I.** auunculum numerantur regni anni 19.

Gulielmus. **Richardus**. **Maria**. Interiere naufragio, cum forte è **Normania** **Angliam** repeterent.

MATHILDIS, collocatur à patre **HENRICO V. Cæs.** inde **Augusta** cognominata: eoq; mortuo, **Gaufredo**, Comiti **Andegauensi**, & simul regni hæres declaratur. Nascitur posteriori coniugio.

Gulielmus. **Aleonora**, **Gulielmi**, **HENRICVS II.** consequitur regnum à **STEPHANI Blesensis** obitu, eiq; præest ann. 33.

a

B

γ

APPENDIX.

a
 Duc. A-
 quitan. &
 Pictonum
 Com. F.

γ
 THOMAM, Archiepiscopum Cantuar. pertinaci-
 us aduersantem in exilium agit: Cumq; post septen-
 nium reuersum coniurati peremissent, in cædis su-
 spicionem venit, nec aliter quàm iuramento & gra-
 ui obsequio Pontificem Rom. placare potuit. Ab a-
 lijs cognominatur Plantagenet, & prædicatur in
 litteris eruditio eius: nam præter legum & statu-
 torum librum etiam epistolas varias reliquit.

Marga- rita, Lu- douici VIII. regis Fran- corū F.	HENRI- CVS, co- gnomento Junior, af- funitur à patre in re- gni consor- tione, sed ante eum cedit è vita	RICHARDVS, — Adela, potitur regno à pa- tris morte, cum hæc illi rebellionem sua conciliaffet. Inde cum PHILIPPO AVGVSTO, rege Francorum, expe- ditionem in Syri- am suscipit: debel- lat ISAACIVM	IOHAN- NES, Monrito- nij Comes, post RI- CHAR- DI fra- tris in re- gno suc- cessor.	MATHIL- DIS, fuit concupia cū HENRICO LEONE, Duce Saxon. & Bauaria.
---	---	--	--	---

COMNENVM, Cypri Tyrannum, insula ea sibi ren-
dicata: Ptolemaidem cum Franco socio expugnat: &
 mox inter eos discordia nata, cum Francus domum redi-
 isset, ipse manet, factaq; cum GVIDONE Lusignano
 permutatione, pro regni Hierosolymitani titulis, quos de-
 inde etiam successores aliquantisper retinuerunt, Cyprium
 ei permittit. Ad extremum ob domesticos motus bellum
 deserere coactus, in reditu capitur à LEOPOLDO, Du-
 ce Austria, & HENRICO VI. Cæs. in custodiam
 mittitur. Cui cum λυτγον 140000. marcarum persol-
 uisset, OTHONEM III. Cæs. sororis filium, contra
 PHILIPPVM, Henrici VI. fratrem, pecunia iuuat.
 Perijt in Calaci oppidi obsidione, catapultis reneno tincta
 percussus, anno Christi 1199. regni 10.

APPENDIX.

CAPVT XXII.

Vnde in prima obsidione Godefridus &c.) Occasione obsidionis Nicana recenset auctor hoc & seq. capite proceres, qui bello sacro militarunt, vti eundem ferè catalogum repetit lib. 4. cap. 47. cum lib. 1. sparsim tantum precipuos indicasset. Notandum tamen, quorudā nomina partim variari, partim omitti. Nam

Gerhardus de Keresi

Vido de Porfessa

Reymerus, Episcopus Pod.

Rudolfus

Ferrans

Vvalo de Calmont.

Gastus de Berdeiz

Roselon

Achar de Montinerla

Ludouicus de Monzons

Gozelo

Tyrio
dicituralibi de Ceresiaco, alibi de
Cherasi.

de Possessa.

Adomarus. Vide *Vrspergens.*

de Balgentiaco.

Fergandus.

de Caluomonte.

de Berderz.

Russelon.

Aycardus de Montmersa, lib.

8. cap. 9.

Moneans, lib. 6. cap. 17.

Goscelo lib. 4. cap. 7.

Omittitur autem *Vilhelmus, Episcopus Aurasensis, seu Orengianus*, de quo *Tyrius* cum alibi tum lib. 2. cap. 17. item *HARTmanus, Comes Alemaniae*, de quo auctor noster infra cap. 30. *Tyrius* lib. 1. cap. 29. Pleniorum catalogum contexuit *Iacobus Meyerus* in *Chron. Flandriae ad ann. M. XCVI.* & plures *German. proceres* numerat *Auentinus* lib. 5. & seq. Iam neq. hoc reticendum erat, quod idem *Tyrius* tradidit lib. 2. cap. ult. recensito omnium copiarum numero, inuenta fuisse peditum promiscui sexus 60000. equitum loricatorum 10000.

CAPVT XXVI.

Solymani copias ab Alpibus innumerabiles &c.) Alpes

APPENDIX.

περ καταχρηστικῶς vocat montes præcellos, quales ij sunt, quos hoc nomine habet Europa. Eodem modo loquitur lib. 3. cap. 33. & lib. 5. cap. 39.

CAPVT XXIX.

VValo nomine) Diuersus hic est ab eo, qui nominatur supra cap. 22. & infra cap. 42.

CAPVT XXXIX.

Alapia) Hac alijs est Antiochia ad Taurum, alijs Epiphania, alijs Hierapolis, alijs Berrhea. Scribunt etiam alij Alepum, alij Halap, seu Halepum, alij Chalep. Plura de hac urbe Petrus Bizarus de rebus Persicis pag. 349. vbi Gallis Hallappen, Turcis Adelphen dici ait, inde scilicet, quod prima Syria ciuitas sit. Variat de notione illa itinerarium Danielis Eclini.

IN LIBRVM III.

CAPVT XVII.

Præsidium mirifici operis & roboris, nomine Turbayfel) Cap. seq. alio nomine Bersabee, & infra lib. 9. cap. 39. Cortonam vocatam ait. Tyrio lib. 5. cap. 9. Turbesset dicitur. Meminit idem lib. 10. cap. 26. penè omnes Syria vrbes duo vel tria nomina habuisse.

CAPVT XXVI.

Alexandriam minorem) Stephanus de orbibus octodecim numerauit Alexandrias. Hic Cilicam intelligit. Vide Tyrium lib. 3. cap. 24.

CAPVT XXIX.

Ab hac urbis statione usque ad Antiochiam & c.) Hac Antiochia, ad Orontem fluuium sita, à Strabone & Plinio Epiphane, à Stephano Syrorum cognominatur. In literis sacris Reblatam

APPENDIX.

blatam dici, Hieronymus auctor est in Ezechielem. Cùm SE-
 LEVCVS NICATOR eã seu cõderet seu instauraret, à patre
 Antiocho Antiochiam appellauit. Satisq; constat, successores ea
 regia vsos. Quare mirificè creuit. Vnde Athenæus lib. 1. cap. 15.
 pulcram, Ammianus Marcellin. Orientis apicem, Ecclesiastici &
 Byzantine historia scriptores magnam vocant. Accedunt Iose-
 phi & Procopij testimonia, quorum ille magnitudine simul atq;
 felicitate inter omnes, qua in Romano imperio essent, Antiochiam
 locum tertium tenuisse, hic diuitijs & magnitudine, tum homi-
 num frequentia inter Orientis ciuitates, Romanis subiectas, fa-
 cile principem extitisse scribunt. Caterum cùm crebrò terramo-
 ribus quateretur, grauiterg; affligeretur, sub IVSTINIANO
 I. Θεσπλιος appellari cœpit. Vt etiam in religionis Christiana
 cultura Patriarcha ei assignati fuerint, alibi diximus. Et enu-
 cleatur horum Patriarcharum historia diligentissimè à Ioach.
 Camerario in Chronol. Niceph. Verùm cùm HERACLIO im-
 perante Antiochia in Sarracenorum potestatem deuenisset, deinde
 totis 40. annis ista Ecclesiastica dignitate caruit. Primum enim
 CONSTANTINI Copronymi temporibus Isamin Calipham
 (Paulus Diac. histor. miscell. lib. 22. pag. 687. eandem histori-
 am enarrans, Euilidem vocat) Antiochie Patriarcham reddi-
 disse, exindeq; urbem Patriarchas semper retinuisse, apud Ce-
 drenum legimus. Tandem NICEPHORI Phoca Cæs. auspicijs
 Antiochia à Michaële Burge recuperatur. Etenim ipsum Casa-
 rem ab ea consulto abstinuisse, quod nimirum fatalem sibi fore
 persuasum haberet, Zonaras scriptum reliquit. Ac mansit de-
 hinc Romanae ditionis Antiochia, & à Duce (sic enim magistra-
 tus is appellatur) administrata fuit, vsq; ad Turcorum irruptio-
 nes. Ab his enim capta, cesserit DARSIANO, de quo auctor
 noster, & nos de familia eius plenius explicabimus appendice in
 Haythonomum. Nota etiam Antiochenorum Principum regni Hie-
 rosolymitani temporibus historia. Quos inter CONRADO,

APPENDIX.

Friderici II. Cæs. nepoti, Antiochiam eripuit, maximâq; ex parte destruxit, BENEDECAR, Soldanus Aegypti. Quapropter licet ne tum quidem Antiocheni Patriarcha desierint, sedem tamen mutârunt, eamq; Damascum transtulerunt, ubi etiamnum durare perhibetur. Enimuerò diserta eos mentione Pachymenius celebrauit in historia Michaëlis Palaologi lib. 4. & iterum lib. 6. Addantur his insuper, quæ habet Turcogracia Martini Crusy pag. 256.

CAPVT XXXI.

Ad pontem fluminis Fernæ) Orontem dicit, quem sequ. cap. perperam alio nomine Farfar vocari ait. Is enim agri Damasceni fluuius est. Vide Tyrium lib. 4. cap. 8. ubi vulgari vsu Fern nominari docet.

CAPVT XXXV.

Tiro asperimus) Hanc vocem cum alibi auctor noster repetit, tum lib. 5. cap. 42. Videtur autem illa eos intelligere, qui veteris Germanicæ linguae consuetudine dicebantur Knaben, id est equestri loco nati: uti milites annalibus propriè sunt die Ritter. Consule commentarium nostrum de Nobilitate. Quin etiam adhuc hodie, qui Equites Hierosolymis renunciantur, appellari Milites sanctiss. sepulchri Domini nostri Iesu Christi, docet formula inaugurationis inserta Itinerario Hierosol. Alberti Com. Leonsteinij.

Darshianus princeps & caput ciuitatis) Cap. seq. Darshianum istum vocat regem Syria & totius Armenia. Vide lib. 4. cap. 3. item Robertum Monachum lib. 4. 5. 6. Tyrium lib. 4. cap. 11. quorum ille Cassianum, hic Accianum nominat. De eodem Haythonus cap. 15. sed magis variato nomine: appellat enim Artot. Familiam eius, quæ fuit è regia Soldanorum stirpe, dabitur inter appendices in Haythonum.

APPENDIX.
CAPVT XXXVI.

Et Ammiraldos quatuor nobiliss.) *Varia nominis huius apud annalium auctores reperitur scriptura. Græci quidem Ameres & Ameradas, Paulus Diaconus Amiras & Amireos, Haythonus Amuratos, nostri nunc Admiratos, nunc Ammuratos, nunc Ammiraldos dixerunt. Est autem idem nomen factum de Arabico Emir. Latine appellari possunt Principes seu Purpurati. Vide appendixem in cap. 15. Haythoni.*

CAPVT XLII.

Portum Simeonis) *Sic vocant Orontis fluvii ostia. Plura de appellatione illa auctor infra lib. 4. cap. 36. & Tyrius lib. 4. cap. 10. Arnoldus Lubec. lib. 2. cap. 9. Portum Simeonis civitatem facit. Caterum Simeon iste est Simeon Stylites, mirifici & superstitiosi instituti auctor, de quo Nicephorus Callist. lib. 14. cap. 51. item lib. 15. cap. 13. & 19. Cedrenus pag. 279. & seq. Speculum Vincentij lib. 21. cap. 51. & seq. tribus. Sectatorem & successorem habuit Daniele, de quo idem Nicephorus lib. 15. cap. 22. lib. 16. cap. 6.*

CAPVT LIIII.

Filius regis Danorum, Sueno nomine) *Dania per id tempus regem habuit ERICVM, de Suenonis Sueci liberis postremum. Huius filios Crancius in Dania sua lib. 5. cap. 4. nominavit: Haraldum, Canutum & Ericum: in fratribus vero procedente lib. 4. cap. 32. Suenonem. An de eo auctor loquatur, quaeri possit. Nam Crancij expositiones ista admodum intricata sunt: quippe qua temporum luce careant. Præbet tamen coniecturam, rectius Erici filium accipi posse, quod & ipse postea eandem peregrinationem cum Botilda coniuge suscepit, & in Cypro obiit: cum forsitan filij exemplum, melioris tamen euentus spe, amularetur: Vt verisimile fiat, filium à Crancio omissum, quod ante patrem interisset. Cætera de Danicis regibus petantur de Saxone Grammat. & eodem Crancio.*

APPENDIX.

Matrona quædam, Florina nomine) Forsan Florina hæc Othone patre genita fuit: Qui & ipse ann. Christi 1101. in sacram militiam profectus, interijt in Cilicia. Vide Chronicon Burgund. Vignierij pag. 131.

CAPVT LV.

Iuuenem de nobili parentela procreatum) Infrà lib. 4. cap. 35. vocat liberum, ad nostrum videlicet morem. Nam quos hodie Barones, & Germanica lingua Freyherrn / dicimus, an- nales & diplomata vocant Freyen / Liberos

CAPVT LIX.

Ammirabilis Babylonix rex) Hic est Calipha AEGYPTI- tum rex Hierosolymorum, vt Chronicon Bergomatis pag. 287. Amermunes AEGYPTIORUM, vt Caropalates pag. 98. & 102. vulgò à peregrinis Babyloniorum Admiraldus dictus, vt Frisingensis lib. 7. cap. 3. & 5. Ac sanè & Zonaras in Michaële Paph- lagone Hequenem, & Nicetas lib. 5. de imperio Manuel. Comn. Elhaddech, Caliphas, simili modo Ameras vocarunt. Cùm Ty- rius lib. 19. cap. 20. AEGYPTI Caliphas MVLENE cognomi- natos tradat. Plura de hoc nostro Calipha auctor noster lib. 6. cap. 31. & seq. Tyrius lib. 4. cap. vlt. Robertus Monachus lib. 8. Clementem appellare videtur. Etsi & huius & Meranis hi- storiam ibi confundit. Cætera simul ad Caliphas, simul ad Sol- danos AEGYPTIOS spectantia, persequemur appendice in Haytho- num. Porro quòd ad Babyloniam urbem attinet, eius appella- tio ex annalibus notissima est. Tyrius eandem Cabere, Haytho- nus Cayrum nominarunt: & ille tempus, quo condita fuerit, expressit lib. 19. cap. 14. hic veterem adiacere (sic enim loqui- tur) urbem ait, quæ appelletur Meser. Vtrung, nomen & alyscri- ptores habent: ac Cayrum hodie Italorum imitatione Alcayrū di- cim9, cùm sit el Chahira, quæ vox coactricè significat, vt Leo Afer lib. 8.

APPENDIX.

lib. 8. Alterū ab alijs aliter variatur. Nā Solomonis Schweigkeri itinerarium, editū à Martino Crusio, à Gracis $\mu\omega\sigma\epsilon\gamma\iota\omega\nu$. Schilperger à Turcis *Mizri*, Geufraus vulgari vsu *Misir*, Helfrichus Messer Hadir, vocari aiunt. Legimus autem nomen Messer etiam in Suida collectaneis, sed de tota AEGYPTIO, non de vrbe certa vsurpatum, vti idem auctor AEGYPTIOS patria lingua *Mesraos* dictos tradidit, Cedrenus AEGYPTUM ipsam vnus littera insertione *Mesraam* appellauit. Quare dubium nullum est, de *MIZRAIM*, filio Chami, gentis AEGYPTIAE conditore, mansisse, sed quod aliās alium vsum indueret. Postremò de Babylonia tenetur, eam ab alijs veterum *Memphin*, ab alijs *Babylonem* nominam credi. Etsi Procopius orat. 6. de edificijs Iustiniani supra Alexandriam Chareum oppidulum celebrauit, quae nuncupatio Tyrij Cabere admodum affinis est. Cumq; Babyloniā Caliphæ, & deinde Soldani, AEGYPTIJ, regiam delegissent, inde ab annalibus Babylonijs denominari consueuere.

IN LIBRVM IIII.

CAPVT II.

Sceptringero de Corrozan Soldano) *IS BELCHIA-ROCVS* est, vltimus è Turcis Asia Imperator, vt Haythonus, rex Persarum, vt Robertus Monachus lib. 6. Soldanus, vt noster auctor. De familia & tota Turcica historia, vsq; ad hæc nostra tempora deducta, vide appendicem in Haythonum. Illud saltem monendum hic erat, cum de Belchiaroci nomine tantopere varietur, videri ab auctore de industria omissum.

Corbahanq; familiari eiusdem Sceptringeri &c) Cap. seq. & s. nominat secundum à rege. Roberto Monacho lib. 6. Corbanan, Tyrio lib. 5. Corbagath, Haythono Cerbegat, Speculo Vincentij lib. 26. cap. 99. & seq. Corberannus dicitur.

APPENDIX.

CAPVT VIII.

Balas &c. Balduc) *Horum historiam habes supra lib. 3.*

IN LIBRVM V.

CAPVT IX.

Columbas duas &c) *De columbis internuncijs amplius hic monendum duximus, conuenire itineraria Hierosol. Rudolphi Suchensis, Bernhardi à Breitenbach, Felicis Fabri & Ioannis Tucherii Noriberg. Quin etiam adhuc hodie eiusmodi columbas Damiatà à Turcis ali, legimus in itinerario Alberti, Com. Leonsteinij.*

CAPVT XXXI.

Deinde ciuitate Tortosa expugnata) *Ptolemao est Orthosia, alio nomine Anteradus, ut Tyrius lib. 7. cap. 15.*

CAPVT XXXII.

Facta est contentio & quæstio de lancea Dominica)
Non temerè hæc contentio mota fuit. Nam eandem lanceam HENRICVM AVCVPEM Imp. à Rudolfo, rege Burgundia, consecutum, & portione ducatus Sueuici, finibus eius termina, remuneratum, legimus in Chronico Vignierij pag. 80. & seq. De eadem re Otho Frising. lib. 6. cap. 18. Plenissime autem historiam illam persequitur Chronicon Alberti, Abbatis Stadenfis, quod nondum editum, sed opera nostra suo tempore edendum cõmunicauit nobiscum Eques nobilissimus, et multiplici doctetrinarum eruditione, vera viriute, autoritate & dignitate cumulatus, HENRICVS RANZOVIUS, Regis Danorum &c. per Holsatiam & Ditmarsiam legatus, & tum ordinis sui singulare decus, tum literarum literatorumq; sumus Mæcenas. Ideo locum illum hic adycto: Burgundionum, inquit, rex Ru-

APPENDIX.

rex Rudolfus, qui nonnullis annis Italicis imperabat, lanceam quandam à Samfone quodam Comite dono acceperat, quam CONSTANTINI MAGNI, Helenæ filij, fuisse dicebat. Quæ excepta cæterarum specie lancearum, nouo quodammodo opere, nouaq; elaborata arte & figura, iuxta mediam spinam habuit utrobique quasi fenestram, & in media cruce ex clauis, manibus & pedibus saluatoris Domini nostri Iesu Christi affixis. Henricus itaque rex audiens Rudolfum tam cœleste donum habere, vt erat Domini timens totius religionis amator, legatis directis, tentauit, si præmijs aliquibus posset illud acquirere. Quod cum Rex Rudolfus modis omnibus se nunquam facturum diceret, rex Henricus quia hunc muneribus mollire nequuerat, minis terrere magnopere curabat: omne quippe regnum eius cæde atq; incendijs se depopulaturum esse, minabatur. Quia verò munus, quod petebatur, illud erat, quod cœlestibus terrena coniunxerat, Rudolphi regis cor Deus emolliuit, iustoq; Regi iusta iustè petenti protinus tradidit. Quanto autem amore rex Henricus prædictum cœleste munus dilexerit, cum in multis rebus, tum in hac maxime clauit, quòd huius datorem non solum auri argentique muneribus, verum etiam Sueuorum provinciæ parte non minima honorauit. Hac ergo occasione, imò Dei voluntate, sanctam Rex Henricus adeptus est lanceam, per quam ipse de hostibus sæpè triumphauit, eamq; filio suo OTHONI MAGNO decedens cum regno reliquit. Ipsaq; est, quæ ex tunc hodieq; in Imperatorum tutela solet manere. *Hæc ille. In qua tamen expositione notandum, alios, inq; his Paulum Diac. histor. miscell. pag. 340. & seq. de*

APPENDIX.

seq. de clavis Christi non parum variare. Quæ singularim enodare, & quod aiunt, ad viuum refecare, hoc loco necesse non esse duximus. Videbatur & istud mentione nostra indicandum, tradidit à Paulo Ionio in historia vita Baiazethis II. Imp. Turcici, missum ab eo Romam Mustapham Bassam, qui ferrum lanceæ, qua latus Christi aperuisset, tum eo detulerit.

CAPVT XXXIII.

Ad ciuitatem Gybel) Hæc Ptolemao Gabala, Plinio Gabæ esse putatur. Vide Volaterranum. Tyrius lib. 7. cap. 17. vocat Gabulon.

CAPVT XLI.

Quam nunc moderni Accaron vocant) Plinius Ptolemaidem Claudij Cæs. coloniam appellat, & quondam Acon dictam ait. Inde forte nomen Acon introductum: Sic enim alij scribunt, non Accaron, ut perperam auctor noster. Consule plenius hæc de re explicantem Tyrj historiam lib. 10. cap. 26. Extat etiam de excidio Ptolemaidis expositio Rudolphi Suchenssis in Itinerario Hierosol. & alia exquisitissima Ioachimi Camerarij in libro de Cometis.

Ciuitatem Cayphas) Brocardus hæc collocat in Carmeli montis radicibus. De etymo ab auctore tradito, quisq; quod volet, sentiat. Tyrius lib. 9. cap. 13 alio nomine Porsinam, Sabbellicus Ennead. 9. lib. 4. Porphyriam, vocatam ait.

Eademq; die in terminis Cæsareæ &c. castra metati) De hoc Christiani exercitus ad Cæsaream aduentu ita Martinus Polonus pag. 362. Cùm ibi essent, inquit, columbam defuper volantem accipiter vnus grauiter vulneratã deiecit: circa quam reperta fuerunt litteræ, quas deferebat, talem habentes sententiã:

Rex

APPENDIX.

Rex Achon Duci Cæsareæ S.

Generatio canina venit, gens contentiosa: contra quos, per te & per alios, legem tuam defendas. Idem annunciaalijs ciuitatibus. *Hac ille. Ceterum de columbis, tabellariorum vicem apud Sarracenos & Turcos præstantibus, dictum est supra cap. 9.*

CAPVT XLII.

Prænominatæ Cæsareæ Cornelij) *Sic cognominat de Cornelio Centurione. Historiam eius habes Act. 10.*

CAPVT XLVI.

In latere turris Dauid) *De turri Dauidis à Godefrido obfessa hæc è Chronic. Lothar. retulit in Symbolis heroicis Claudius Paradinus pag. 39.* Lotharingicæ familiæ celebritatem & præstantiam testantur monumenta virtutis auitæ, tres nimirum alites sagitta perfossi, quam iaculatus est Bulloniensis ille Godefridus in turrim Dauidicam, ostensa signis militaribus per obsidionem Hierosolymitanam: portentum sanè indicans celsitudinem & auctoramentum regię suæ, ac Hierosolymitanæ creationis. Et huius quidem claram progeniem magnificè testantur Lotharingici Duces, hoc signo transfixorum alitum insigniti, per sua & publica numismata in hunc vsq; diem religiosè id obseruantes. *Hactenus Paradinus.*

IN LIBRVM VI.

CAPVT XXIII.

Ne fortè aliquis ab Ascalone) *Ascalonem principio Genera appellatam, legimus apud Cedrenum pag. 23.*

APPENDIX.

A rege Antiocho &c. destructa) *Auctor fallitur & fallit.*
Loquitur autem de Antiocho Epiphane, qui Hierosolymam occupa-
pauit quidem, & grauius afflixit, sed non euerit. Vide libros
Machabæorum & Iosephum. Similia auctoris σφάλματα & alibi
reperias.

CAPVT XXXIX.

Arnolfum de Rohes) *De eodem supra cap. 8. infra cum a-*
libi tum cap. 41. Variat autem de hac historia Tyrius lib. 9. cap.
4. & Arnolfo ubiq; iniquior esse videtur. Iacobus Meyerus in
Flandria Chronic. suo Morinum fuisse, & patriam Ciocam ha-
buisse, scribit.

CAPVT XLI.

Merauis, secundus à Rege) *De hoc Tyrius lib. 7. cap. 17.*
& lib. 9. cap. 10. item auctor noster infra lib. 7. cap. 10. Variat ta-
men de nomine Tyrius: Vocat enim Elephdalius Emire-
um. Ego nomina, Merauis & Emireus, deprauata esse puo
de Arabico Emir, cuius significationem supra dedimus. Ipse gen-
te Armenius fuit, sed Christiana religionis desertor. Ac suspicor
id illum muneris gessisse, quod alibi Tyrius Soldanis attribuit: &
idem fortè in ijs repetitum, qui Soldanorum Cumanorum & Cir-
cafforum temporibus vocantur Emir Chebir.

CAPVT LI.

Vsq; ad ciuitatem Assur) *Infra lib. 7. cap. 1. Arsèd vocat.*
Brocardo Arsur dicitur. Est autem veteribus Antipatris. Vide
Tyrium lib. 9. cap. 19. & lib. 10. cap. 14.

IN LIBRVM VII.

CAPVT I.

Quapropter rex ira motus) *Istam dignitatem auctor*
neg.

APPENDIX.

neg. ante neg. pōst Godefrido attribuit. Constat tamen regem saluatum, verum vt is religiosa modestia cingi & vti diademate nollet. Vide Robertum Monachum lib. 8. Sigebertum ad ann. 1118. Tyrium lib. 9. cap. 9. Speculum Vincentij lib. 26. cap. 103. Chronicon Bergomatis pag. 288. Sabellicum Ennead. 9. lib. 4. Habet eadem de re epigrammatum liber historicus Henrici Ranouij eiusmodi in Godefridi effigiem carmen:

Omnibus Europæ lectis heroibus oris,
 Nobile suscepi, Iasonis instar, iter.
 At mihi non Colchis, non diues velleris aurei,
 Terra fuit votis sancta petita meis.
 Hanc validis armis Solymāq; recepimus urbem,
 Quæ fuerat diro capta sub hoste diu.
 Mœnibus insilui primus sublimibus vrbis,
 Hinc data cum regno fulua corona mihi est:
 Vrbe sed hanc auro Solyma gestare negaui,
 Qua tulit occisus spinea ferta Deus.

CAPVT XVI.

A præsidio Tabariæ) Hæc Tiberias est, sita ad lacū eiusdē nominis, vt auctor sub capitulis huius finem. In Historia Euangel. lacus is nunc Tiberiadis nunc Geneareth vocatur.

CAPVT XXVII.

Versus Malatinam urbem descenderat) Tyrius lib. 9. cap. 21. Malatinam, Melotanium, & Gauaram dynastam Gabrielem vocat. Intelligenda autem per Malatinam Melitene, minoris Armenia metropolis, vt Procopius lib. 1. de bello Persico. Idem præcl. rē de eadem vrbe orat. 3. de adificijs Iustiniani. Gaueæ filiam, Morphiam, pōst in uxorem duxit B ALDVINVS de Burgo, tertius rex Hierosol. vt Tyrius lib. 10. cap. 24. Habet præte.

APPENDIX.

præterea memorabilem de Balduino in hunc socerum suum facere
 astu historiam lib. II. cap. II. Notetur etiam anguium prodigi-
 um, quod de Melitene retulit Cedrenus pag. 234. item de opibus eius
 pag. 447. deniq; ut ad imperiū Constantinopol. redierit pag. 516.

CAPVT XXXV.

Hugonem de Falckenberg) De hoc Hugone auctor infra
 passim, imprimis cap. 45. & lib. 10. cap. 3. & 5. Tyrius lib. 10.
 cap. 10. de S. Aldemaro cognominat, & virum nobilem atq; in
 armis strenuum vocat. Est autem notum oppidum Falckoberga
 inter Traiectum & Iuliacum, veteribus Coriouallum, ut Syno-
 nymia Geographica Ortely, notum in eodem tractu alterum de
 Audomaro seu Othmaro cognominatum. Virung, Hugonem hunc
 tenuisse, indeq; ab auctore nostro Falckobergium, à Tyrio corruptè
 de S. Aldemaro dici, suspicamur. Cerè idem lib. 17. cap. 18.
 Galtherum de Falckenberg, castellanum S. Ademari nominat.
 Habet tamen adhuc hodie equestrem Falckobergiorum familiam
 vetus Vestalorum Saxonia, quæ diu possedit antiquam illam,
 & è Caroli Magni historia per celebrem arcem, seu potius predi-
 um, Heerstelle, ad Visurgim in agro Padebornensi. Primus enim
 HENRICVS, Episcopus, ex illustri Ducum Saxon. &c. do-
 mo repigneravit. Ceterum, virum Vestalica ad Belgicam,
 vel hæc ad illam pertineat, seu potius diuersa & distincta fami-
 lia credi debeant, cuiusq; coniectura integrum esto.

IN LIBRVM VIII.

CAPVT VI.

Stabularius Henrici III. Imp.) Ad imitationem Ce-
 dreni pag. 418. rectè dixerim; νόμισμα τῆ βασιλικῆς ἰν ποσειδῆς, Co-
 mitè regy seu Cesarei stabuli, des Keysero Stallmeister. Idem
 Cedrenus pag. 426. alio nomine Græcis Protostratorem vocari ait,
 ZONA-

APPENDIX.

Zonaras in Leone Isauro Chartularium: etsi & ipse alibi Protostratoris nomen habet, de quo subjicit: Is honos insignis est, & à familiaritate Imperatoris non alienus &c. Conuenit Paul. Diac. histor. miscell. lib. 16. pag. 492. ubi Biduarium, Iustini II. Cas. fratrem, imperialium stabulorum Comitem appellat. Postremo nec illud notatione indignum duximus, quod habet Nicetas pag. 67. nempe qui Græcis est Protostrator, Latinis Marschaldum dicit. Nam sic vocem eam scribit, cum sit Germanica Marschalt, cuius veram & genuinam notionem alibi dedimus.

CAPVT VII.

Et regionem Flaganix) Paphlagoniam dicit, nomine κατὰ Φαίγειον mutilato. Vide Haythorum cap. 13.

Aut in virtute sua ciuitatem Baldach &c) Hæc vulgò Babylon Chaldaea esse putatur. Sequitur eandem sententiam Zonaras Tom. 3. in historia Theophili. Sed magis consentanea sunt, quæ habet recens Leonhardi Rauwolffij itinerarium. Nam multis argumentis probat, è Ctesiphontis ruderibus constructam. Nota autem, quòd Baldach nominat caput regni Corrozan: quia ibi Asiatici Caliphæ per id tempus sedem habuere. Qui cum Turcorum reges Soldanos, seu, ut Haythonus loquitur, Imperatores Asia saluassent, ab illis vicissim conseruati non sublati fuere. Nam qua deinceps etiam auctoritate floruerint, inde ad Tartaricas irruptiones vsq; tam Græci quàm nostri annalium scriptores testantur. Tum enim postremum Calipham inter thesauros necauit HAOLONVS. Vide Haythorum, à quo tamen ut Iouius variet, suo loco ostendemus.

CAPVT XXXIIII.

Cum Duce Bavvariorum VVelfone) De VVelfone, qui
 8 3 & VVel-

APPENDIX.

& **VVELFVS**, cognomento **Robustus**, auctoris expositiones vi-
 dentur nonnihil hallucinari. Addantur ergò quæ **Aueninus** ha-
 bet lib. 5. & seq. ubi præter **IDAM** plures alios proceres com-
 morat, qui è **Bauaria** eum secuti fuère. Appellatur autem **VVEL-**
FVS ab alijs eius nominis quartus, ab alijs primus, nempe quòd
 quartus eius nominis, primus verò familiae suæ, si paternam ori-
 ginem spectes, extiterit. Natus enim fuit patre **AZONE**,
 Marchione Italarum, ve **Schafnaburg**. è familia **Estensi**, cuius
 origo à **Longobardis**, Germanica gente, censetur, matre verò **Cu-**
niza, è veteri **VVelforum** prosapia. Posterius aliquantisper **Baua-**
riam retinuerunt, & tandè **Saxoniã** adiunxerunt. In his **VVELFVS**
VI. Conradi III. HENRICVS, Hèrici Leonis F. Palatinus **Rheni**,
Henrici VI. Cesarum, temporibus sacram militiam professi fuè-
 re. Nam ipse **Leo** de ea à **FRIDERICO Barbarossa** sollicita-
 tus, ob recens exilium illam detrectauit. Quare ab instituto no-
 stro haud alienum fore arbitrati sumus, si genealogia **VVelforum**
 partem hinc repeteremus. Nam plena & integra explicatio aliud
 argumentum desiderat, nec huic loco quadrat. Et sunt in
 medio **Abbatis Vrspergensis** narrationes, quæ ipsi
 annalibus **Arnoldi Lubecensis** subiunxi-
 mus, tum alibi etiam disseru-
 imus,

VVELFVS

APPENDIX.

Welfus IIII. cognomento **Robustus**, princeps illustris, acer & bellicosus, ut **Wrspergensis**, impetrat ab **HENRICO IIII. Cæs.** qui tum natalem **Domini Goslarie** celebraret, successionem in **Welfi III.** auunculi Ducatum **Bauaricum**, opera **RUDOLFI**, Ducis **Sueuiae**, ut **Schafnaburg.** & eam **Welforum** familiam quasi emortuam resuscitat atq; interpolat. De sacra eius militia, sed planè infelice, deq; morte in **Cypro**, auctor noster, & plenius **Auentinus lib. 5.** & seq. Nam **Tyrius** eam historiam omisit.

Uxor **Iuditha**: unde nati

Welfus V. **Wulfhildis**, Magni, Ducis **Saxon. F.** — **Henricus**, cognomento **Niger.**

Gertrudis,
Lotharij
Cæs. F.

Henricus, cognomento **Superbus**,
Dux **Saxon.** &
Bauariae.

WELFVS VI. cognomento **Beneficus**,
belligerauit cū **CONRADO III. Cæs.** A quo **WVinspergæ** obsessus, matronarum pietate et fide pacificiatur. Hæ enim è deditiois pactione saluæ abire, & quantum bumeris sustinere possent, asportare iussæ, pro supelleedile maritos assumsere. Ergo hoc **Philosophe** commento **Cæsare** placato, & **Welfo** in gratiam recepto, is deinde profectum in **Asiam** socius confectatur. Vbi **MASVTO**, **Solymani** ex **Aladino F.** nepote (sic enim familiam eam deducimus) **Turcorum** **Soldano**, victo ad **Mæandrum** fluuium, post varia pericula domum redit, & **Augustæ** vitam finit. Meminit **Tyrius lib. 17. cap. 1.** & virum illustrem ac potentem vocat, item **Otho Frisingensis lib. 1. de rebus gestis Fri-**

Ida, Comitissa
Calbensis.

Welfus VII. perijt peste in **Hetruria**, cum ibi **FRIDERICO** **Barbarossæ Cæs.** militaret.

HENRICVS, cognomento **LEO**, Dux **Saxon.** & **Bauariae**, æquè aduersis ac secundis rebus memorandus & clarus: de quibus vero stylo explicantem **Arnoldum**, **Abbatem Lubec.** nos superioribus annis primum in lucem reuocauimus. Nam cæteros scriptores Principi huic iniquiores cognoscas, quod fermè ita vsu veniat, quod scripsit **Iustinus lib. 5. QVO SE FORTVNA, EODEM ETIAM FAVOR HOMINVM INCLINAT.** Etenim posteriorem Leonis ætatem infeliciorẽ fuisse scimus. Hic autem breuiter sacram eius in **Palæstinam** profectionem repetem, quam

APPENDIX.

a

sepulchri Christi visendi ergo (nam ea res religiosa quaedam expiatio tum credebatur) suscepit. Cuius initium Crancius collocavit in annum Christi 1172. Emensus Ungariam, nec sine periculo Constantinopolin appulsus, excipitur tractaturq; à MANVELE Comneno Imp. honorificè. Mox Hierosolymam mari pergit, regnante tum ALMÉRICO. Vbi & magna incepisset, & perfecisset forsitan incepta, nisi Rex & Templarij obsitissent, ut Galfridus Anglus, continuator annalium Sigeberti: qui addit, thesauros, quos Henricus secum attulisset, larga manu ab eo in pauperes & Ecclesias terræ sanctæ erogatos. Ergo cum sacris locis perlustratis, & cæteris consuetis cæremonijs peractis, denuo se in viam dedisset, Antiochiam desecit, & ad Orontis ostia solvens, fide publica CLIZASTHLANIS Soldani, Masuti F. terrestre iter repetit. Nam hunc ob maternam è Germania originem, vnde Barbarus vltro affinitatem affectaret, benevolentissimum & munificentissimum expertus est. Quare cum inter familiares sermones Christianissimi mentionem iniecisset, quod cætera beato eum solum deesse, diceret, hoc politico scemmate eluditur: Nolle omnium communem Dominum ab omnibus vno honorari cultu. Inde Constantinopolin digressus, reliquum iter via, qua aduenerat, confecit: & cum Augusta FRIDERICVM Barbarossam Cæs. salutasset, iamq; totum annum absuisset, domum discedit. De potentia eius placuit alterum Galfridi locum adijcere: Nullus est, inquit, homo, qui tantas habeat possessiones sicut ille, nisi fuerit Imperator aut Rex. Nam 40. vrbes habet & 67. castella, exceptis pluribus villis &c. Vxores Henrico Leoni duæ fuere, prima Clementia, ob propinquitatem repudiata, altera MATHILDIS, Henrici I. regis Angliæ filia: qua editi.

b

<p>Imp. Cæs. OTHO III. Aug. Huius temporibus capta fuit à copiis Gallicis & Germanicis CONSTANTINOPOLIS. Qua de re Ducum extat epistola ad Otho-</p>	<p>HENRICVS. per matrimonium socius Palatinus ad Rhenum, enituit inter belli sacri Duces, quod HEN-</p>	<p>Wihelmus, quonatus OTHO, primus Dux Brunonic. et Lunenburg. ac gen-</p>
--	---	--

APPENDIX.

^γ
nem, inserta annalibq Arnoldi Lubec. Quam antiquitatis & historiarum studio deletatq fuerit, patet de Geruasii Tilberiensis Chronico: quippe quod is Oiboni cum hac inscriptione dicarit: DE OTTIS IMPERIALIBVS: quod scilicet Regum & Principum otium in eiusmodi cognitione versari ac teri debeat.

^δ RICI VI. Cæs. auspicijs tilitatis, quæ
susceptum fuit, cuiq A-
DOLFVS, Comes Hol-
satiæ & Schaumburg. e-
tiam nomen dedit. Hoc
incidit in annum Christi
1197. cum Hierosolyma iam amissa esset.
Mortuo interea Cæsare, domum cum so-
cijs proceribus reuersus OTHONIS fra-
tris electionem suffragio suo iuuat.

^ε
Cum Comitissa nobili, nomine Ida, de Marchia De-
sterreich) Nomen Desterreich / quod latino, sed deprauato sono
vulgò Austria dicitur, cepit sub CAROLO MAGNO, qui
victis Hunnis, eò vsq Imperij pomeria promouit. Habet German.
nomen auctor etiam supra lib. 2. cap. 1. Mansit autem Austria
Imperij Marchia vsq, ad FRIDERICI Barbarossæ Cæs. tem-
pora. Tum enim primùm Ducatus, post etiam Archiducatus ap-
pellata fuit. De Ida Com. Vrßbergensis & Frisingensis lib. 7. cap.
7. item Auentinus lib. 6. qui Leopoldi, cognomento Sancti, ma-
trem nominat. Addit Vrßbergensis, captam à clade Heraclien-
si, atq, in matrimonium ductam fuisse ab Assangure Satrapa, sic
ut eo matrimonio natus sit SANGVINVS, Noradini pater.
De hac Turcica familia vide appendicem in Haythorum.

CAPVT XL.

Bernardus, cognomine Extraneus) Cognomento isto si-
ne dubio familiam certam dicit. Superat autem equestris Exte-
rorum familia in Vestualia. An eò auctor alludat, quia eui-
dentibus testimonijs deficiamus, in lectoris iudicium venire ma-
lumus.

h

IN

APPENDIX.
IN LIBRVM IX.

CAPVT XXXIX.

Ciuitatis Aran vel Caran) *Hac in litteris sacris est Haran, bonis auctoribus Carra, Mesopotamiae videlicet vrbs. Plura de eadem Tyrius lib. 10. cap. 29.*

IN LIBRVM X.

CAPVT V.

Vsq; ad ciuitatem Belinas, quam dicunt Cæsaream (Phil.) Philippus, à quo Cæsarea hæc condita & cognominata, Herodis Magni filius fuit. Meminit historia Euangel. Matth. cap. 16. Marci cap. 6. Sita fuit ad radices Libani, & in Tiberij Cæs. honorem Cæsarea appellata. Vide Cedrenum pag. 151. Ptolemaeus Cæsaream Paphia, Glycas part. 4. & Tyrius lib. 15. cap. 9. Pancada vocarunt. Inde deprauatum suspicor nomen Belina, forè Itolorum consuetudine, qui sæpe n. in l. commutant. Adhendendum præterea existimauius, quod legimus apud Nicephorum Callisti lib. 10. cap. 30. Cæsaream istam principio Dan, post verò à Grecis, qui Panos de astri statuam in ea collocassent, Pancada dictam. Aqua tamen assertionem istam ipse variat lib. 6. cap. 15. ut à Phœnicibus Pancada nominatam velit, & vrbi propinquum faciat montem Panium, ut inde cognominatam verisimile fiat. Idem seq. cap. reperit ex Eusebio historiam de mulieris à Christo sanate statua, ad eamq; nata à deæ Capuanæq; herba.

CAPVT XXXVI.

Gozelinus de Turbaysel) Tyrius Ioscelinum vocat, & BALDVINI. II. regis Hierosol. consobrimum facit, verum ut de historia eius non parum variare videatur, ut auctor noster infra

APPENDIX.

infra lib. 12. cap. 31. crasse de morte impingit, forte quod ea fama temere emanasset, indeq; auctor hausisset, cum ne quid certi cognosceret, mox subsecutus vita exitus prohiberet. Familia ita se habet.

Frater, nati matertera **BALDVINI II.**
regis Hierosol.

Ioscelinus, auctori nostro Gozelinus, donatur à **BALDVINO** consobrino Kamulatenſi tractu, quæ Comitatus Edessani pars fuit. Aliquantò post obleuem offensam exauctoratus, ad **BALDVINVM I.** se deportat, honoratus tum Tiberiadensi præſectura. Eodem vita defuncto, generoso animo iniuriarum memoriam deponit, & suffragio suo successionem **BALDVINO** conciliat. Quare remunerationem Comitatum Edessanum tulit, eumq; deinceps etiam in posterum propagavit.

Carpalus, cecidit in prælio aduersus **SANGVINVM**, dynastiam Turcicum, vir nobilitate & armorum vsu insignis, ideoque à plurimis defestus, vi Tyrius lib. 14. cap. 25.

Ioscelinus, cognomento Iunior, voluntatur in omni flagitiorum genere: ideo turpem vitam mors turpis secuta. Vide Tyrium lib. 17. cap. 11.

Beatrix. Stephana, Abbatissa Hierosol. Meminit Tyrius lib. 19. ca. 4.

Ioscelinus, regni Hierosol. Senescallus, captus à **NORADINO**, Sanguini F. redimitur à sorore.

AGNES, nupsit Reinaldo de Mares, & hoc mortuo, **ALMERICO**, regi Hierosol. De reliquis eius matrimonij Tyrius lib. 19. cap. 4. N. filia, de qua Tyrius lib. 17. cap. 11.

IN LIBRVM XI.

CAPVT XXVI.

Interea frater regis de Norvvegia, Magnus nomine)

APPENDIX.

Olaus & Magnus fratres fuere, Haraldī filij, de quibus minus discretè Crancius in Noruegia sua lib. 5. cap. 4. Magno natus est filius eiusdem nominis, de quo Crancius ibidem cap. 5. & seq.

IN LIBRVM XII.

CAPVT XXXI.

Attigit aures Gozelini de Curzenay) De hoc Gozelino vide scholion in lib. 10. cap. 36. Est autem auctoris expositio perturbator, imò planè de ea aqua haret. Constat enim è Tyrio, iam Gozelinum quàm Gulielmum post hoc tempus vixisse. Cæterum unde error iste videri natus possit, eodem scholio monuimus.

CAPVT XXXIII.

De versibus huic capiti appendicis loco subiectis, istud præterea teneatur, de primo disticho variare itinerarium Rudolphi Suchensis, qui ann. Christi 1336. in Palæstinam profectus, in de 1350. id est post ann. 14. reuersum se profitetur. Habet enim tetraastichon, id est sacri sepulchri ostio ascriptum fuisse, ait. Carmen tale est.

Anno milleno centeno quo minus vno,
 Quindicies Nilo iam Phœbi lumine tacto,
 Vitæ plus sacræ studio quam mitigat acre,
 Hierusalem Franci capiunt virtute potenti.

Putavi & alterum hîc indicandum, dum huc vsq; expressione deducta, typographus iam operi coronidem, quod aiunt, impositurus esset. commoatum me ab HENRICO MEIBOMIO, academia huius Professore publ. de parodia ipsius Horatiana. Quam & perelegantem, & ab homine docto & ingenioso, doctè & ingeniosè factam, tum inprimis cum eo CAROLI III. Cas.

APPENDIX.

Cæs. de bello sacro iudicio, quod suo loco referemus, congruentem, visum fuit instar epilogi, seu potius emblematis, subijcere.

DANUBII VATICINIVM
de expeditione Hierosolym.

PARODIA

Ex Horat. lib. I. Ode XV.

Rinceps cùm traheret per freta nauibus
Germanis populum Belgicus hospitem,
Insueto celeres obruit ocio
Nymphas, vt caneret fera

ISTER fata. mala carpis aui viam,
Quam multo impediēt Græcia milite,
Coniurata manus tollere Gallicas

Et ciues Alemanniæ.

Eheu quanta malos, quanta premet bonos

Clades! quanta moues funera patriæ

Genti! iam clypeos Turcus & areos

Currus, & frameas parat.

Nequicquam rutilæ præsidio crucis

Signas colluuiem: sparsaq; literis

Per gentes varias agmina conuocas.

Nequicquam lateri graues

Enses, & calami spicula quernei

Apras, & resides dulcibus excitas

Promissis. tamen heu præcipiti celes

Mersus funere corrues!

Non Sansadoniam perniciem tuæ

Gentis, non tumidum Corbana respicis?

Urgent intrepidi te Babylonius,
Brodanq;, & Solyman sciens
Belli: siue opus est mœnia cingere,
Certus consilij. Turcopolos quoq;
Nosces. ecce furit te remouere atrox
Soldanus potior suis.

Quem tu mille dolis insidias viris
Tendentem effugies vix legionibus,
Primorum aspiciens funera principum,
Non hoc pollicitus tuis.
Irritata diem militiae feret,
Matronisq; pijs barbara natio.
Post certas hyemes Turca tyrannicus
Inuadet Solymæ domos.

*M. Henricus Meibom. Lemgouienſis Academia
Iulia professor publicus.*

EMENDANDA ET AD- ijcienda.

In præfatione & ſubiectis carminibus.

(b) 1. b. v. 7. l. reperiretur (c) 2. a. v 9. l. me persequi. (d) 2. b. v. 7. præ-
pone principio primam parenth. notam. (d) 4. b. verſum primum luxuri-
antem ita coerceri auctor voluit :

Ἰσχυρῶν Πανήρῳ ἀνὴρ ἀντιζῆλον ἄλλων.

Item in auctorum nomenclatione inferantur ſuo loco Garciae ab Horto
hiſtoria aromatum etc. Ioan. Funccij chronol. & Procopij Lupacij Epheme-
rid. Boiémica.

In Chronico Hieroſol.

Pag. 3. a. ad margin. cap. 3. l. Tyriū lib. 1. Et altera fac. v. 11. voci, Chri-
ſtianorum, ſubijce virgul. pag. 4. a. ad marg. cap. 7. l. Senſaucir. pag. 5. a
v. 22. l. diſtare. Et ſeq. v. poſt vocem, memorat, item pag. 6. a. v. 28. poſt
vocem

vocem, Francigenarū, dispunge virgul. pag. 13. a. ad marg. cap. 22. l. Au-
reliensem. Et altera fac. v. 12. l. metuentes. pag. 14. a. v. 7. l. Bavaria.
pag. 27. a. v. 21. l. requireret. Et seq. fac. v. 5. l. adoptium suscipio, item
ad marg. l. *δῶρον*. pag. 30. a. ad marg. l. *ὁ δὲ*. v. vlt. addatur, Anselmum
à Gaguino lib. 6. Richemontum cognominari. Et fac. seq. v. 12. voci, de-
lectabilis, subiiciatur virgul. pag. 31. b. ad marg. cap. 25. l. intercepti.
pag. 32. a. is numerus pro 22. restituatur. ibidem fac. seq. ad marg. l. in-
dicem. pag. 38. a. v. 20. l. Nortman. v. 24. l. Episcopo. pag. 48. a. v. 33
l. Adana. Et v. seq. ad locum Procopij citatum notetur, eas auctoris illius
descriptiones ex interpretū sentētia aliās à nobis libros, aliās orationes dici.
pag. 49. a. v. 13. l. *ἴσθω*. pag. 51. a. v. 30. post vocē, Rauemel, pro virgul. substitue
punctū. Et fac. seq. v. 27. l. nisi de præsidij redd. pag. 52. ad marg. cap. 20.
l. oppidān. pag. 53. a. ad marg. cap. 21. l. Edessanis, item ad cap. 22. l. Dynasti.
Et fac. seq. itidē ad marg. l. Nicetas. pag. 55. b. v. 14. dispūge vocē, et. Itē ad
marg. cap. 26. l. Comn. & cap. 27. * præcedat hæc verba: Roberto Mon. lib.
3. Tyrio etc. pag. 56. a. ad marg. cap. 28. * addatur his verbis: Vide Tyrium
etc. & seq. fac. v. 31. dispūge, et. pag. 59. a. v. 20. l. tectis. Et ad marg. l. Pagā.
pag. 60. a. v. 15. l. vnde. pag. 61. a. a scripta notā ¶ pertinent ad hanc
scholā marginal. Arx eiusq; turres etc. Item cap. 39. v. 6. auctor habebat
vtiliore: nos substitueramus, vltiore: estq; boopactō locus iste castigādus.
pag. 66. b. ad marginem l. annonam. & paulō post scholæ: Iterata James,
apponatur notā ¶ Nam subscripta capiti explanatio eō pertinet. pag. 68.
a. scholæ in cap. 54. addatur ad finem: infrā lib. 8. cap. 38. auctori nostro
Finiminis, Phinimum dicitur. pag. 70. a. numerus sic restituendus. Et
seq. fac. ad marg. l. *ἀνατολή*, item *αὐχμη*. pag. 81. b. v. 32. l. portas. pag.
82. a. v. 9. l. inaudita. v. 25. l. nescio. v. 32. voci, comitatu, subiunge pun-
ctum. Item ad marg. cap. 12. l. differre. pag. 84. a. v. 3. l. vitæ. pag. 87.
a. ad marg. cap. 24. scholæ penult. addatur, lib. 3. pag. 88. b. v. 11. l. La-
od. mensuræ. pag. 122. a. v. 11. l. certamin. pag. 125. b. v. 6. l. morabatur.
pag. 126. b. v. 21. l. inobfessa. pag. 128. b. v. 4. l. paratos. v. 28. l. propal.
pag. 133. a. v. penult. l. Stabul. pag. 135. b. v. 16. l. magnifico. pag. 136. b.
v. 21. l. desper. pag. 138. a. v. 5. l. preciosa. Et seq. fac. v. 9. l. fortuitō.
pag. 139. a. v. 3. post vocem, alludat, subijce: vel potius censerine ex vtroq;
compositum debeat. Et. v. 6. iterum ad finem hæc apponantur: Nec à no-
stro auctore AEthiopiam a Mauritania discerni, patet ex ijs, quæ sequun-
tur cap. 50. pag. 140. a. v. vlt. l. sic armatis. pag. 145. b. ad marginem
cap. 56.

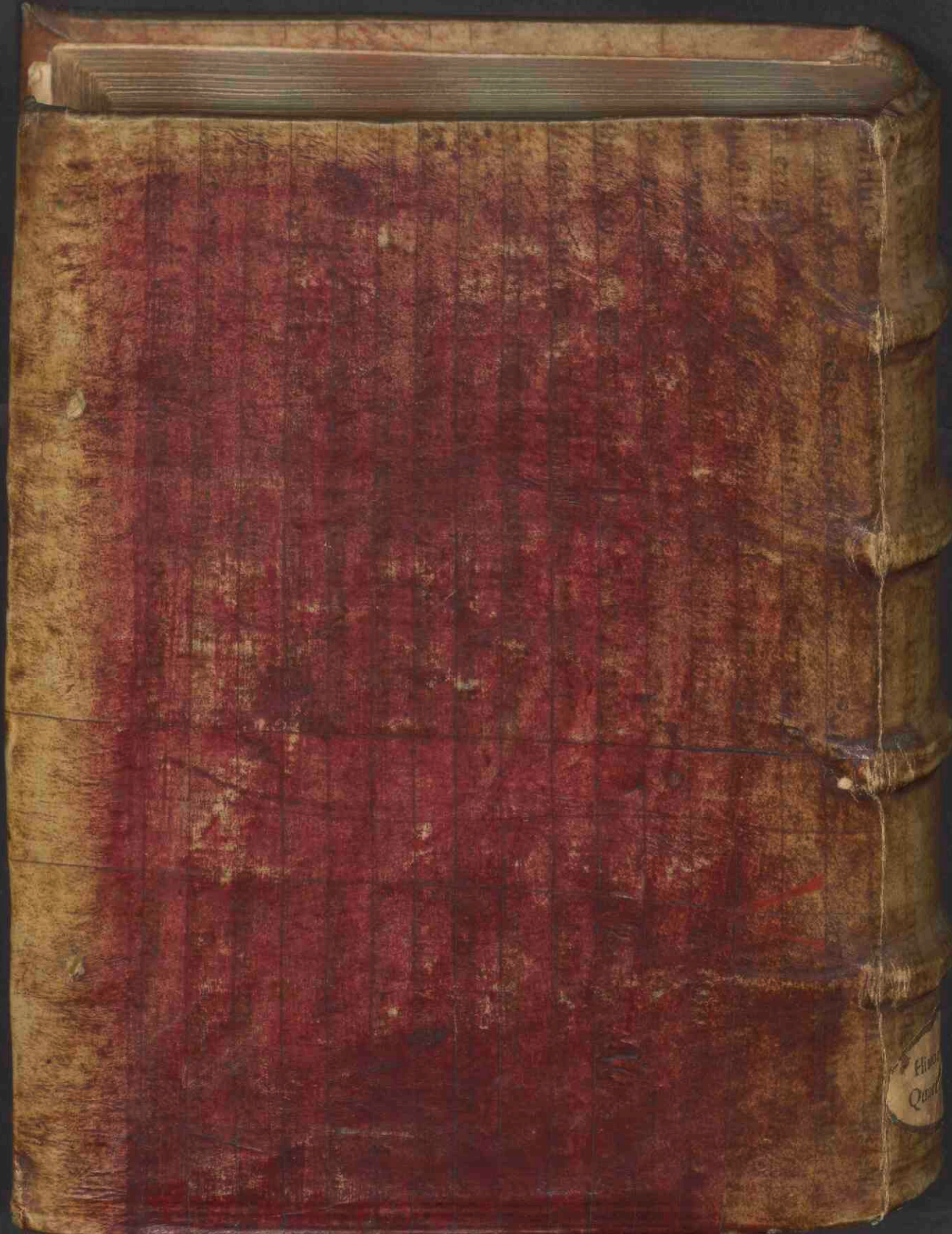
cap. 56. hæc schola omiſſa eſt: Dagobertus, Archiepiſc. Piſanus, ſalutat
 principes. pag. 149. b. v. 21. l. Carpenel. pag. 150. b. v. 2. l. ruineraretur.
 pag. 158. b. v. penult. l. agnoſcam. pag. 159. b. ad marg. cap. 26. l. ſuprà cap.
 22. pag. 163. a. v. 16. l. inibi. pag. 164. v. vlt. l. amitteret. Et ſac. ſeq. v.
 21. l. ſunt. v. 23. notetur numerū captiuorū Turcorū ad eum modū etiā inſrà
 cap. 53. collocari, eūm ſuprà cap. 34. nominentur XLVIII. pag. 170. a. v.
 2. l. cumulos. pag. 172. b. v. 1. l. committere. pag. 178. a. v. 5. l. debellādos.
 pag. 183. b. v. penult. l. inopia. pag. 187. b. v. 15. l. illis. pag. 188. a. appo-
 ſitum cap. 22. ſcholion pertinet pag. 186. b. ad cap. 18. pag. 204. a. ad
 marg. cap. 22. l. deſertur. pag. 206. b. v. 24. l. Dominus pag. 208. b. v. 8.
 poſt vocem, ſuæ, diſpunge virgul. pag. 209. v. 1. diſpunge x. pag. 217. a.
 v. 19. l. proximo. pag. 230. b. v. 16. l. inſidijs

In Appendice.

a. 4. b. v. 17. nominatur immarceſſibilis corona, quæ Paulo Apoſtol. 1. Co-
 rinth. 4. eſt ἐξ ὁσίου ἁφ' ἁφ' ἁφ' ἁφ' 2. Timoth. 4. ὁ τῶν δυνάσεων
 ἐξ ὁσίου. c. 1. b. v. 20. testimonijs Vartomani & Geufrei addatur tertium
 Garciae ab Horto lib. 2. cap. 28. v. v. 22. poſt mentionem Corofij locus iſt
 ad hunc modum legatur: à Sorſano in vita Auicennæ Corraſan urbem:
 Quæ nomina & loca etc. c. 3. a. ad cap. 23. v. 10. l. Fidei. Et ſeq. ſac. ad cap.
 31. v. 10. poſt vocē, variat, ponatur altera parenth. nota. d. 2. b. v. 2. l. Vr-
 ſpergenſi. d. 4. b. lineæ deſcendenti à Roberto Guiscard. & in liberos ex-
 panſæ, addatur cauda ſupra nomen ſiliæ prioris. e. 1. b. ad cap. 16. v. 7.
 diſpunge virgul. v. 16. poſt vocem, Argenium, adde: Iconium in Stanco-
 nam. v. 21. l. Dyrbach. f. 2. b. v. 6. l. videlicet. v. vlt. vbi nominatur el
 Chaira, iſtud præterea notetur, Ly vel Al, Arabibus articulum quendam
 eſſe, qui nominibus tantum. quandoq; ſecundum exigentiam loci præpona-
 tur, nunquam tamen eius nominis, cui præpoſitus eſt, ſignificationem va-
 riet, vt Andreas Alpagus, Auicennæ interpres. Itaq; nominis Alcayri e-
 nunciatio non tantum Italica, quod quidam volunt, verum etiā Arabica
 videri poſſit. g. 2. a. v. vlt. l. Hieroſol. Et ſac. ſeq. v. 20. l. VVeſtial.

ore sua diligit se ipm diligit. nemo em
carne sua odio habuit: post aliquantat
foeamus igitur et viri uxores ut aie s
pora: et ut uxores in viros. et corp a red
in ammas: et nequa qd sit lexu vlla d
s quo apud angelos no est vir a muliere
nos qui hie angelis fuerunt sumus: a
pianul esse qd nobis in celestibus repro
est. hie te in misericordiaris scripisse sa
eos ad explem hie dicitur. et ea que argu
tada pponis: et quo de mis verbis multi
gus: et deinde que mulier dixit aliq
res in viros querantur: et corpora redi
aia qd in scribis: et si corpa in am
getur: ergo scdm et no solu carnis res
no erit: si nec corpus qd chritifos
fecit hereticos dicit: Obia vltra

3170.

Histor
Quar